

Från anslaget utgår statsbidrag till kostnaderna för läkarundersökning av sjöfolk i samband med inskrivning vid sjömanshus och påmönstring.

Efter förslag av medicinalstyrelsen och kommerskollegium upptogs i fjol frågan om en förbättring av hälsokontrollen för sjöfolk (X ht 1954 p. 71). Sedan beslut i ämnet fattats av riksdagen (SU utl. 10/1954, r. skr. 10/1954), har vissa åtgärder vidtagits i nämnda syfte. Sålunda har bl. a. den föreskrivna läkarundersökningen av sjöfolk i samband med inskrivning och påmönstring utvidgats till att omfatta även skärmbilds- eller röntgenundersökning av lungorna, tuberkulinprov samt blodprov till Wassermanns reaktion. Vidare har giltighetstiden för intyg angående företagen läkarundersökning, fränsett lungundersökning och wassermannprov, avkortats från sex till två månader.

I föregående års statsverksproposition berördes bl. a. spørsmålet om inrättande av särskilda s. k. hälsovårdscentraler i de större sjöstäderna. I första hand avsågs Göteborg, där behovet var störst och där staten erbjudits att på vissa villkor övertaga en av Sveriges Ångfartygs assurans förening driven läkarmottagning med därtill hörande utrustning. Enligt vad som anfördes i statsverkspropositionen var det önskvärt att det fanns tillgång till en hälsocentral i Göteborg. För ändamålet beräknades under förevarande anslag för budgetåret 1954/55 ett belopp av 40 000 kronor. Till frågan om hälsocentralens organisation kunde emellertid slutlig ställning ej tagas. — För övriga föreslagna städers del ansågs frågan om inrättande av hälsocentraler böra ställas på framtiden.

Y r k a n d e

Medicinalstyrelsen (PM 19/8 1954 och skr. 31/8 1954) hemställer, att anslaget för nästa budgetår uppföres med oförändrat belopp.

M o t i v

Beträffande antalet påmönstrade sjömän torde någon ändring knappast vara att förvänta under nästa budgetår. Hänsyn har icke kunnat tagas till eventuell belastning av anslaget med kostnader för läkarmottagning i Göteborg.

I detta sammanhang torde få anmälas en framställning från *Sveriges fartygsbefälsförening*, *Svenska maskinbefälsförbundet*, *Svenska sjöfolksförbundet* och *Svenska stewardsföreningen* samt *Sveriges redareförening* (gem. skr. november 1954). Organisationerna hemställer, dels att förslag om inrättande av hälsocentraler i Göteborg, Stockholm, Malmö och Hälsingborg samt om medelsanvisning härför framläggs för 1955 års riksdag, dels ock att läkarundersökning av sjöfolk provisoriskt organiseras i de tre sistnämnda städerna. Sammanslutningarna framhåller därvid i huvudsak följande.

Sedan de nya bestämmelserna om läkarundersökning av sjöfolk börjat tillämpas, har antalet undersökningar, såsom väntat, stigit avsevärt. Till följd härav har undersökningarna icke kunnat verkställas inom rimlig tid. Vidare kan lung- och blodundersökning samt intyg härom icke erhållas utan viss

väntetid. Nämnade förhållanden har förorsakat sjöfolket och rederierna olägenheter och kostnader. En mera tillfredsställande organisation av undersökningsverksamheten bör därför komma till stånd, åtminstone i de större sjöstäderna, för att den förbättrade hälsokontrollen skall kunna vidmakthållas.

Departementschefen

Vid de fortsatta övervägandena rörande den planerade hälsocentralen i Göteborg har det visat sig påkallat att undersöka vissa andra möjligheter för centralens organisation och finansiering än den, som berördes i fjolårets statsverksproposition. Det har sålunda ansetts böra utrönas, huruvida Göteborgs stad skulle vara villig att med bidrag av staten åtaga sig huvudmannaskapet för hälsocentralen. Slutlig ställning härtill har för stadens del ej kunnat tagas, men vad som förekommit vid ärendets beredning hos stadens myndigheter ger anledning antaga, att en sådan lösning ligger inom räckhåll. Det torde få ankomma på Kungl. Maj:t att meddela beslut rörande ifrågakommande statsbidrag till hälsocentralens verksamhet.

Den av vissa sammanslutningar gjorda framställningen om inrättande av ytterligare hälsocentraler i större hamnstäder är f. n. föremål för övervägande i handelsdepartementet. Jag är sålunda icke nu beredd att taga ställning till de i framställningen berörda spörsmålen. I den mån särskilda åtgärder från statens sida visar sig erforderliga för undanröjande av svårigheter, som kan ha uppkommit i samband med den utvidgade hälsokontrollen för sjöfolk, torde jag framdeles få återkomma med förslag härom.

Anslaget torde i enlighet med medicinalstyrelsens förslag för nästa budgetår böra uppföras med oförändrat belopp.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Läkarundersökning av sjöfolk* för budgetåret 1955/56 anvisa ett förslagsanslag av 250 000 kronor.

[67] 15. Beredande av lägre biljettkostnader för sjöfolk vid vissa resor

	Anslag	Nettoutgift
1953/54	75 000	64 997
1954/55 (statsliggaren s. 935)	70 000	
1955/56 (förslag)	65 000	

Kommerskollegium (skr. 28/8 1954) har med hänsyn till att belastningen å anslaget under budgetåret 1953/54 av kollegiet beräknats till ca 63 000 kronor föreslagit, att anslaget för nästa budgetår uppföres med detta belopp.

Departementschefen

Belastningen å anslaget under föregående budgetår utgjorde enligt nu tillgänglig uppgift i runt tal 65 000 kronor. Jag föreslår, att anslaget för nästa budgetår uppföres med sistnämnda belopp.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Beredande av lägre biljettkostnader för sjöfolk vid vissa resor* för budgetåret 1955/56 anvisa ett förslagsanslag av 65 000 kronor.

[68] 16. Driftkostnader för mät- och avmagnetiseringsstationer

	Anslag	Nettoutgift
1953/54	460 000	460 035
1954/55 (statsliggaren s. 935)	400 000	
1955/56 (förslag)	400 000	

Y r k a n d e

Marinförvaltningen (skr. 27/8 1954) föreslår, att anslaget för nästa budgetår uppföres med oförändrat belopp.

M o t i v

Minrisken bedömes av marinförvaltningen fortfarande vara betydande. Sedan hösten 1953 har i skandinaviska eller angränsande farvatten sju fartyg sänkts eller skadats av minor.

Departementschefen

Med hänsyn till den alltjämt bestående minfaran bör avmagnetiseringsstationernas verksamhet fortsätta. Mot marinförvaltningens hemställan om oförändrat anslag för ändamålet under nästa budgetår har jag icke något att erinra.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Driftkostnader för mät- och avmagnetiseringsstationer* för budgetåret 1955/56 anvisa ett förslagsanslag av 400 000 kronor.

[69] 17. Kostnader för handelssjöfartens dirigerings

Detta anslag är för innevarande budgetår uppfört med 20 000 kronor.

Inom handelsdepartementet tillkallade sakkunniga har den 16 juli 1954 avgivit ett betänkande (SOU 1954: 21) angående inrättande av ett sjöfartsverk. Remissbehandlingen av betänkandet har nu avslutats. Förslag i ämnet torde i särskild proposition komma att föreläggas årets riksdag. Ifrågavarande förslag kan komma att beröra den verksamhet som avses med förevarande anslag. Anslaget torde därför få upptagas med beräknat belopp. Jag hemställer nu, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att, i avvidan på särskild proposition i ämnet, till *Kostnader för handelssjöfartens dirigerings* för budgetåret 1955/56 beräkna ett förslagsanslag av 20 000 kronor.

[70] 18. Bidrag till handelshögskolan i Stockholm

	Anslag
1954/55 (statsliggaren s. 936)	300 000
1955/56 (förslag)	380 000

Med stöd av riksdagens bemyndigande (skr. nr 10/1954) godkände Kungl. Maj:t den 7 maj 1954 å svenska statens vägnar ett under förbehåll av Kungl. Maj:ts samt stadsfullmäktiges i Stockholm godkännande den 23 januari 1954 mellan statens och Stockholms stads förhandlingsdelegerade samt handelshögskoleföreningen i Stockholm och direktionen för handelshögskolan i Stockholm träffat avtal angående handelshögskolans fortsatta verksamhet och finansiering. Enligt avtalet har staten förbundit sig att för bestridande av kostnaderna för verksamheten bidraga med 380 000 kronor per budgetår efter budgetåret 1954/55.

Sveriges förenade studentkårer (skr. 7/10 1954) hemställer, att statens bidrag till handelshögskolan i Stockholm bestämmes till sådant belopp, att terminsavgifterna helt kan borttagas.

Direktionen för handelshögskolan i Stockholm (skr. 12/7 och 21/12 1954) hemställer om statsbidrag för nästa budgetår med 380 000 kronor i enlighet med avtalet. Beträffande terminsavgifterna anför direktionen i anledning av studentkårernas skrivelse, att avgifterna icke i och för sig synes vara av sådan storlek, att det finns anledning avskaffa dem.

Departementschefen

Framställningen om terminsavgifternas borttagande anser jag mig med hänsyn till vad som härom anförts i statsutskottets utlåtande nr 10/1954 icke kunna biträda. Anslaget bör för nästa budgetår i enlighet med gällande avtal och direktionens hemställan uppföras med ett belopp av 380 000 kronor.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till handelshögskolan i Stockholm* för budgetåret 1955/56 anvisa ett anslag av 380 000 kronor.

[71] 19. Bidrag till handelshögskolan i Göteborg

	Anslag	Nettoutgift
1953/54	371 600	371 600
1954/55 (statsliggaren s. 936)	394 600	
1955/56 (förslag)	457 700	

Kungl. Maj:t godkände den 5 juni 1953 — med stöd av riksdagens bemyndigande (skr. nr 312) — ett under förbehåll av Kungl. Maj:ts och riksdagens samt stadsfullmäktiges i Göteborg godkännande den 9 december 1952 mellan statens och Göteborgs stads förhandlingsdelegerade samt handelshögskolan i Göteborg träffat avtal angående handelshögskolans framtida ställning.

Enligt avtalet skall kostnaderna för handelshögskolan — till den del dessa icke kan bestridas av högskolans egna medel (terminsavgifter m. m.) — fördelas mellan staten och Göteborgs stad. Härvid betalar intill ett belopp av 105 000 kronor staten $\frac{2}{3}$ eller 70 000 kronor och Göteborgs stad $\frac{1}{3}$ eller 35 000 kronor. Överskjutande belopp bestrides med $\frac{3}{4}$ av staten och $\frac{1}{4}$ av staden, dock att stadens sammanlagda bidrag icke skall överstiga 175 000 kronor.

Y r k a n d e n

Styrelsen för handelshögskolan i Göteborg (skr. 31/7 1954) hemställer, att anslaget höjes med alternativt 82 100 eller 64 100 kronor.

	Ökning
<i>Avlöningar</i>	
1. Ny tjänst:	
1 assistent	12 000
2. Lönegradsuppflyttningar:	
a) 1 kamrer 25—27	1 812
b) 1 biblioteksassistent 15—17	792
c) 1 kontorsbiträde 8 — kanslibiträde 11	1 056
d) 6 kontorsbiträden 8 — kanslibiträden 11	6 336
3. Höjda arvoden:	
a) 1 assistent	600
b) 3 huvudlärare och 1 amanuens i språk	3 700
c) 3 extralärare i huvudämnena	3 000
4. Arvoden till vakter vid tentamensskrivningar	3 500
5. Extra skrivbiträdes- och vaktmästarhjälp	2 500
	35 296

Omkostnader

1. Studieresa för de studerande	3 000
2. Renhållning och städning	3 000
3. Tryckningskostnader	3 000
4. Underhåll av byggnad och inventarier	2 000
	11 000

Utrustning

1. Bokhylla	1 200
2. Präglingssmaskin	9 000
	10 200

Motiv

Avlöningar

1. Assistenten är erforderlig för undervisningen i ämnet företagsekonomi II. Det föreslagna arvodet av 12 000 kronor för år motsvarar arvodet till förste assistenter vid universiteten.

2 a—d) Uppflyttningarna anses i huvudsak motiverade av göromålens omfattning och beskaffenhet för de olika befattningshavarna. Motsvarande tjänstemän vid jämförliga institutioner är placerade i de angivna högre lönegraderna. Det under 2 c) upptagna kontorsbiträdet tjänstgör å biblioteket. Av de under 2 d) upptagna sex kontorsbiträdestjänsterna uppehålls fyra av heltidstjänstgörande befattningshavare och två av befattningshavare, som tjänstgör på halvtid. Antalet halvtidstjänstgörande biträden är alltså fyra.

3 a) Arvodet är f. n. 11 400 kronor för år och föreslås höjt till samma belopp som utgår i arvode till förste assistenter vid universiteten.

3 b—c) Yrkandena avser huvudlärarna i engelska, franska och tyska språken, en amanuens samt läraren i statistik och två lärare i rättsvetenskap. Nu utgående timarvoden till dessa befattningshavare anses för låga i förhållande till ersättningen till de biträdande lärarna vid högskolan. Den föreslagna ökningen av medelsanvisningen beräknas möjliggöra en höjning av timarvodena med ca 10 procent.

4. Yrkandet framfördes i petita för innevarande budgetår (X ht 1954, p. 76).

5. Handelshögskolans byggnad måste hållas öppen dagligen under tiden kl. 7.30—21.00. Vaktmästartjänstgöringen har icke kunnat ordnas tillfredsställande utan anlitan av extra vaktmästarhjälp i större omfattning än som kunnat förutses.

Därest förslagen angående lönegradsuppflyttningar bifalles, erfordras icke särskild medelsanvisning för löneklassändringar under nästa budgetår.

Omkostnader

1. I handelshögskolans budget har tidigare varit upptaget ett belopp av 1 000 kronor för understöd till en gruppstudieresa i Sverige. I de av Kungl. Maj:t fastställda staterna för högskolan har något belopp för dylikt ändamål icke medtagits. I staten för Uppsala universitet har uppförts ett belopp av 47 200 kronor att användas för att möjliggöra för mindre bemedlade studerande att delta i exkursioner under lärares ledning, varvid även ledaren äger få sina reseutlägg ersatta enligt vissa grunder. Styrelsen anser det angeläget, att blivande civilekonomer under sakkunnig ledning får besöka ett antal svenska näringsföretag och föreslår att i handelshögskolans stat upptages ett belopp att användas enligt de för universitetets motsvarande anslag fastställda grunderna.

2. Städningskostnaderna beräknas årligen uppgå till 30 000 kronor, därav 21 500 kronor för avlöningar till städerskor enligt de för statliga institutioner fastställda grunderna, 6 600 kronor för tre årliga rengöringar av handelshögskolebyggnadens fönster och glasväggar, 1 400 kronor för gaturenhållning och soptömning samt 500 kronor för erforderlig materiel.

3. Nuvarande medelsanvisning är otillräcklig. Lärarna har vid upprepade tillfällen fått söka tryckningsbidrag från olika håll för att undgå personliga förluster.

4. Styrelsen anser att kostnaden för underhåll av byggnad och inventarier bör beräknas till 2 promille av däri investerat belopp (4 375 000 kronor) eller 8 700 kronor. Härtill kommer utgifter i anledning av ingångna underhållskontrakt för hissar m. m. å 2 800 kronor. Sammanlagda kostnaden har avrundats till 10 000 kronor, vilket innebär en ökning med 2 000 kronor.

Utrustning

1. Tillväxten av bibliotekets bokbestånd medför behov av ökat hyllutrymme.

2. En präglingsmaskin erfordras för att bibliotekets katalogkort skall kunna mångfaldigas.

Inkomstposten *avgifter från de studerande* beräknas för nästa budgetår — i enlighet med de riktlinjer som uppdragits i statsutskottets utlåtande nr 159/1953 — sjunka med 29 000 kronor till 28 000 kronor. I övrigt har icke gjorts någon ändring beträffande beräkningen av högskolans egna inkomster.

Styrelsen erinrar, att statsmakternas beslut om terminsavgifternas successiva sänkning från 200 kronor till 30 kronor medfört en inkomstminskning, som för nästa budgetår uppgår till sammanlagt 72 000 kronor. Styrelsen ifrågasätter, huruvida icke denna inkomstminskning bör kompenseras med ett särskilt statsbidrag å samma belopp. Om så sker, skulle statens bidrag för nästa budgetår enligt styrelsens beräkning komma att uppgå till sammanlagt i runt tal 476 700 kronor, vilket innebär en ökning med 82 100 kronor, och bidraget från Göteborgs stad till 146 550 kronor. Om bidragen däremot bestämmes enligt hittills tillämpade grunder skulle statens bidrag komma att uppgå till i runt tal 458 700 kronor, vilket innebär en ökning med 64 100 kronor, och bidraget från Göteborgs stad till 164 550 kronor.

Sveriges universitets- och högskoleamanuensers förbund (skr. 22/7 och 8/9 1954) har, under hänvisning till en av förbundet den 25 maj 1954 gjord framställning om lönereglering för icke docentkompetenta biträdande lärare, assistenter och amanuenser vid rikets universitet och högskolor, hemställt, att de biträdande lärarna placeras i Ce 27 samt att assistenterna erhåller på visst sätt reglerad befordringsgång. Vidare har förbundet hemställt, att ifrågavarande personal vid handelshögskolan dels tillförsäkras sjukskydd enligt samma grunder som i 1954 års statsverksproposition föreslagits beträffande biträdande lärare vid vissa statliga högskolor, dels medges rätt att i vissa hänseenden få tillgodoräkna tjänstgöring vid handelshögskolan vid befattningar i statens tjänst.

Sveriges förenade studentkårer (skr. 7/10 1954) hemställer, att statsbidraget till handelshögskolan i Göteborg för nästa budgetår bestämmes till sådant belopp, att terminsavgifterna helt kan borttagas.

Yttranden

Över den av styrelsen för handelshögskolan i Göteborg gjorda framställningen har utlåtanden avgivits av statskontoret och statens lönenämnd samt stadsfullmäktige i Göteborg.

Statskontoret avstyrker att den för avlöningar avsedda medelsanvisningen uppräknas. Ämbetsverket vill icke motsätta sig att ett belopp av 1 000 kronor avses till bidrag till studieresor, som företages av obemedlade eller mindre bemedlade studerande, varvid dock förutsätts, att resorna kan anses som led i utbildningen. Statskontoret tillstyrker vidare, att för renhållning och städning beräknas ytterligare 3 000 kronor och att ett engångsbelopp om 1 200 kronor anvisas till anskaffning av bokhylla. I övrigt kan uppräknningar avseende omkostnadsstaten enligt statskontorets mening icke tillstyrkas.

Lönenämnden har intet att erinra mot att kamrersbefattningen uppflyttas till 27 lönegraden eller att befattningen som biblioteksassistent utbytes mot en befattning som förste biblioteksassistent i 17 lönegraden. Nämnden motsätter sig icke att befattningen som kontorsbiträde å biblioteket ändras till en befattning som biblioteksbiträde i 11 lönegraden och har intet att erinra mot att var och en av högskolans institutioner tilldelas ett kansli-biträde genom utbyte av fyra heltids- och två halvtidsbefattningar, inalles sålunda fem befattningar, som kontorsbiträden.

Lönenämnden anser, att assistenternas arvoden bör anpassas till förekommande belopp vid universitetet och andra högskolor, f. n. 12 000 kronor till förste assistent och 10 008 kronor till andre assistent.

Frågan om ökade arvoden till lärarna i språk och till extra lärare i huvudämnen bör enligt lönenämndens mening lämpligen prövas i samband med pågående översyn av arvodena för biträdande lärare m. fl. vid de medicinska lärosätena.

Stadsfullmäktige i Göteborg tillstyrker, att staten för handelshögskolan i Göteborg för budgetåret 1955/56 fastställas i överensstämmelse med det förslag, enligt vilket den inkomstminskning, som åsamkats högskolan genom nedsättning av terminsavgifterna, helt täcks av statsanslag.

Över framställningen från universitets- och högskoleamanuensernas förbund har yttranden avgivits av statskontoret, statens lönenämnd, kanslern för rikets universitet och handelshögskolans lärarråd.

Lönenämnden och *statskontoret* avstyrker framställningen om lönereglering för de biträdande lärarna och assistenterna. *Lärarrådet* anser ytterligare utredning erforderlig för klargörande av kompetensvillkor och tjänstgöringsvillkor för ifrågakvarande befattningshavare. *Universitetskanslern* hänvisar till sitt tidigare yttrande rörande löneförhållandena för motsvarande personal vid universitetet och vissa högskolor. Enligt nämnda yttrande finner kanslern en lönereglering för de biträdande lärarna — med placering i 27 lönegraden — angelägen men anser ytterligare utredning beträffande assistenterna erforderlig.

Frågan om tillgodoräkning av viss tjänstgöring berörs endast av *lärarrådet*, som tillstyrker framställningen.

Beträffande sjuklöneförmånerna anför *lönenämnden*, att nämnden inte har något att erinra mot att de biträdande lärarna, räknat fr. o. m. den 1 juli 1954, tillförsäkras rätt att vid tjänstledighet uppbära oavkortat arvode eller del därav enligt för biträdande lärare vid de statliga högskolorna gällande grunder. *Statskontoret* finner med hänsyn till att Saar icke är tillämpligt på handelshögskolans personal, att det synes uteslutet att lärarna vid denna högskola skulle tillförsäkras förmånligare villkor än motsvarande befattningshavare vid Stockholms högskola. *Statskontoret* framhåller vidare att det icke synes lämpligt att inför sjukförsäkringsreformens snara genomförande upptaga frågan om sjuklön till omprövning. *Lärarrådet* tillstyrker framställningen i denna del.

Departementschefen

Jag biträder styrelsens förslag om utökning av handelshögskolans lärarpersonal med en assistent i ämnet företagsekonomi II. Arvodet till denne assistent bör bestämmas till 12 000 kronor för år. Jag förordar vidare, att kamrersbefattningen uppflyttas till 27 lönegraden, att den för biblioteket avsedda kontorsbiträdestjänsten omvandlas till en befattning som biblioteksbiträde i 11 lönegraden samt att fem kontorsbiträdestjänster å institutionerna utbytes mot lika många kanslibiträdesbefattningar i 11 lönegraden. Nu nämnda lönegradsuppflyttningar föranleder en sammanlagd utgiftsökning med i runt tal 8 100 kronor. För löneklassändringar beräknar jag ett belopp av 500 kronor.

I likhet med vad nyss föreslagits beträffande arvodet till assistenten i ämnet företagsekonomi II bör arvodet till den nuvarande assistenten i företagsekonomi I bestämmas till 12 000 kronor, vilket innebär en uppräknings med 600 kronor. I anledning av styrelsens övriga förslag om arvodeshöjningar vill jag förorda, att årsarvodet till språklärarna — vilket f. n. utgår med 1 320 kronor för den första veckotimmen och 880 för den andra och följande timmar — höjes med 100 kronor per veckotimme, samt att arvodet till två extralärare, som f. n. åtnjuter ett timmarvode av 45 kronor, höjes till 55 kronor per timme. Nu nämnda arvodeshöjningar föranleder att medelsbehovet ökar med 1 100 kronor respektive 1 200 kronor.

I övrigt anser jag mig icke kunna biträda styrelsens förslag om höjd medelsanvisning för högskolans personalkostnader. De av universitets- och högskoleamanuensernas förbund framförda förslagen anser jag icke böra föranleda någon åtgärd. Utgiftsökningarna för avlöningar skulle enligt vad i det föregående anförts uppgå till $(12\,000 + 8\,100 + 500 + 600 + 1\,100 + 1\,200 =)$ 23 500 kronor.

I fråga om omkostnadsstaten tillstyrker jag en uppräknings med 1 000 kronor för bidrag till studieresor för de studerande samt med 800 kronor för renhållning och städning. Jag biträder vidare förslaget om anvisning av 1 200 kronor till anskaffning av bokhylla. Styrelsens förslag i övrigt angå-

ende ökad medelsanvisning för omkostnader och utrustning kan jag icke f. n. tillstyrka.

Efter sjukförsäkringsreformens ikraftträdande bör från anslaget bestri-
das kostnaderna för arbetsgivarbidraget till allmänna sjukförsäkringen och
avgifterna för yrkesskadeförsäkringen. Högskolans medelsbehov kan på
grund härav beräknas stiga med 4 700 kronor under nästa budgetår. Ök-
ningen av högskolans omkostnader skulle alltså komma att uppgå till $(1\,000 + 800 + 1\,200 + 4\,700 =) 7\,700$ kronor.

Enligt vad sålunda anförts skulle handelshögskolans utgifter för nästa
budgetår stiga med $(23\,500 + 7\,700 =) 31\,200$ kronor. För innevarande
budgetår har utgiftssumman upptagits till 684 700 kronor. Högskolans ut-
gifter för nästa budgetår bör sålunda beräknas till $(684\,700 + 31\,200 =)$
715 900 kronor.

Styrelsens beräkning av högskolans egna inkomster för nästa budgetår
föranleder icke någon erinran från min sida. Enligt denna beräkning för-
utses en minskning av inkomsterna av elevavgifter med 29 000 kronor till
28 000 kronor. Den av Sveriges förenade studentkårer gjorda framställ-
ningen om borttagande av terminsavgifterna anser jag mig i enlighet med
vad jag anfört under föregående punkt icke kunna biträda. Avkastningen
av högskolans fonder och hyresinkomsterna upptages med oförändrade
belopp, 75 000 kronor respektive 15 000 kronor.

När gällande avtal rörande handelshögskolans organisation och finansie-
ring träffades, beräknades högskolans egna inkomster på grundval av bl. a.
då utgående terminsavgifter. Dessa avgifter har emellertid därefter i en-
lighet med beslut av riksdagen successivt sänkts. Härigenom har högskolan
åsamkats en inkomstminskning, vilken i sin tur föranlett höjning av bidra-
gen såväl från staten som från Göteborgs stad. Sänkningen av terminsav-
gifterna och den därav föranledda inkomstminskningen har emellertid, så-
som högskolestyrelsen framhåller, haft sin grund enbart i statsmakternas
beslut. Med hänsyn härtill anser jag det skäligt, att bidraget från Göteborgs
stad i fortsättningen icke påverkas av ifrågavarande åtgärd. Jag tillstyrker
sålunda styrelsens förslag att inkomstminskningen för nästa budgetår, vil-
ken beräknas till 72 000 kronor, kompenseras genom ett fast statsbidrag å
sistnämnda belopp. Vid beräkningen av det statsbidrag som enligt avtalet
skall utgå för nästa budgetår bör förfaras på följande sätt.

Högskolans utgifter för nästa budgetår väntas uppgå till 715 900 kronor.
För att täcka utgiftssumman bör i första hand disponeras högskolans be-
räknade egna inkomster, sammanlagt $(75\,000 + 28\,000 + 15\,000 =)$
118 000 kronor. Härtill bör läggas det särskilda statsbidraget å 72 000 kro-
nor. Den i avtalet åsyftade anslagssumman uppgår då till $(715\,900 -$
 $118\,000 =) 525\,900$ kronor. Med tillämpning av bestämmelserna
i avtalet bör av detta belopp 105 000 kronor täckas till två tredjedelar eller
70 000 kronor av staten och en tredjedel eller 35 000 kronor av staden. Över-
skjutande belopp, $(525\,900 - 105\,000 =) 420\,900$ kronor, fördelas med tre
fjärdedelar eller 315 675 kronor på staten och en fjärdedel eller 105 225
kronor på staden.

I enlighet med vad nu sagts bör sålunda statens bidrag bestämmas till sammanlagt (72 000 + 70 000 + 315 675 =) 457 675 kronor. Anslaget för nästa budgetår bör uppföras med ett till 457 700 kronor avrundat belopp, vilket innebär en ökning med 63 100 kronor.

Under återopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

a) godkänna följande huvudstat för handelshögskolan i Göteborg, att tillämpas tills vidare under budgetåret 1955/56:

H u v u d s t a t

Utgifter

1. Avlöningar, <i>förslagsvis</i>	536 700
2. Omkostnader, <i>förslagsvis</i>	153 200
3. Pensioner, <i>förslagsvis</i>	26 000
Summa kronor	715 900

Inkomster

1. Avkastning från högskolans fonder	75 000
2. Avgifter från de studerande m. m.	
a) Inflytande terminsavgifter	28 000
b) Särskilt bidrag av staten	72 000
3. Hyresinkomster	15 000
4. Bidrag från Göteborgs stad	140 225
5. Bidrag från staten	385 675
Summa kronor	715 900

b) till *Bidrag till handelshögskolan i Göteborg* för budgetåret 1955/56 anvisa ett förslagsanslag av 457 700 kronor.

[72] 20. **Gemensamma ändamål vid handelshögskolorna: Stipendier för främjande av högre ekonomiska studier**

	Anslag
1954/55 (statsliggaren s. 938)	15 000
1955/56 (förslag)	15 000

Y r k a n d e n

Direktionen för handelshögskolan i Stockholm (skr. 12/7 1954) och *styrelsen för handelshögskolan i Göteborg* (skr. 9/11 1954) hemställer, att oförändrade belopp anvisas för budgetåret 1955/56.

Vidare hemställer *direktionen för handelshögskolan i Stockholm* (skr. 10/6 1954), att åtgärd vidtages för att statsbidrag skall kunna utgå till tryckning av disputationshandlingar, som för vinnande av ekonomie doktorsgrad utgives vid handelshögskolorna i Stockholm och Göteborg. *Direktionen*

erinrar bl. a. att statsbidrag f. n. utgår till tryckning av disputationshandlingar, som utgives vid universiteten och vissa högskolor.

Y t t r a n d e n

I framställningen angående statsbidrag till tryckning av disputationshandlingar, som utgives vid handelshögskolorna, instämmer *styrelsen för handelshögskolan i Göteborg. Kanslern för rikets universitet* och *statskontoret* tillstyrker framställningen. Statskontoret föreslår, att den centrala utdelningsnämnd, som beslutar om bidrag till tryckning av avhandlingar i teologiska, juridiska och humanistiska ämnen, även skall anförtros uppdraget att pröva frågan om tryckningsbidrag till avhandlingar, utgivna vid handelshögskolorna. Erforderliga medel bör enligt statskontoret utgå från åttonde huvudtiteln anslag till Gemensamma universitetsändamål: Bidrag till tryckning av doktorsavhandlingar. Någon höjning av sistnämnda anslag av denna anledning finner ämbetsverket icke påkallad.

Departementschefen

Anslaget till stipendier för främjande av högre ekonomiska studier vid handelshögskolorna bör i enlighet med framlagda förslag uppföras med oförändrat belopp.

I likhet med direktionen respektive styrelsen för de båda handelshögskolorna samt kanslern för rikets universitet och statskontoret anser jag, att statsbidrag bör kunna utgå till tryckning av disputationshandlingar, utgivna vid handelshögskolorna. Något särskilt anslag för detta ändamål är tills vidare icke behövt; såsom statskontoret föreslagit, kan kostnaderna bestridas från anslag för motsvarande ändamål under åttonde huvudtiteln. För åtnjutande av bidrag, som här avses, torde i tillämpliga delar böra gälla vad som föreskrivits beträffande bidrag från sistnämnda anslag. Det torde få ankomma på Kungl. Maj:t att framdeles meddela erforderliga bestämmelser härom.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Gemensamma ändamål vid handelshögskolorna: Stipendier för främjande av högre ekonomiska studier* för budgetåret 1955/56 anvisa ett reservationsanslag av 15 000 kronor.

[73] 21. Åtgärder för främjande av varuutbytet med främmande länder

	Anslag	Nettoutgift
1953/54	500 000	481 961
1954/55 (statsliggaren s. 939)	500 000	
1955/56 (förslag)	500 000	

Från anslaget bestrids kostnader för utrikeshandelsstipendier, handelssekreterare samt småindustriens exportbyrå och småindustriens exportråd.

Tidigare har från anslaget även utgått medel till orienterande marknadsundersökningar.

Y r k a n d e

Kommerskollegium (skr. 15/10 1954) hemställer, att anslaget för nästa budgetår höjes till 600 000 kronor.

M o t i v

För utrikes handelsstipendier har av anslaget för vart och ett av budgetåren 1953/54 och 1954/55 avsetts ett belopp av 30 000 kronor. Härjämte har enligt beslut av Kungl. Maj:t den 10 april 1953 av handels- och sjöfartsfonden fått användas ett belopp av högst 50 000 kronor för bidrag till studier speciellt inom det s. k. dollarområdet. Av sistnämnda belopp återstår f. n. endast 3 000 kronor. Kollegium anser, att utdelningen av utrikes handelsstipendier bör fortsätta i den vidgade omfattning, som den särskilda medelsanvisningen möjliggjort. Det för utrikes handelsstipendier avsedda beloppet å förevarande anslag bör enligt kollegiets mening för nästa budgetår beräknas till 55 000 kronor.

Kostnaderna för handelssekreterarorganisationen — f. n. tio handelssekreterare, tre biträdande sekreterare och en assistent — beräknas för innevarande budgetår till 1 110 100 kronor. Av detta belopp avses ca 439 400 kronor, motsvarande de beräknade kostnaderna för fem handelssekreterare, komma att bestridas från anslaget och återstoden, ca 670 700 kronor, från handels- och sjöfartsfonden. För budgetåret 1955/56 beräknas kostnaderna för de fem handelssekreterare, vilkas verksamhet bekostas av medel från anslaget, komma att stiga till ca 470 400 kronor. Då det är angeläget, att anspråken på handels- och sjöfartsfonden begränsas, anser kollegium att sistnämnda kostnader bör bestridas från anslaget. Med hänsyn till väntad reservation kan den erforderliga medelsanvisningen för nästa budgetår beräknas till 466 300 kronor.

För exportbyrån och exportrådet har *småindustriens exportråd* (skr. 26/8 1954) hemställt om ett belopp av 78 000 kronor, vilket är 1 900 kronor mindre än det för innevarande år anvisade beloppet. Rådet räknar å ena sidan med viss höjning av lönen till exportbyråns föreståndare och å andra sidan med minskade omkostnader. *Kommerskollegium* tillstyrker framställningen.

Kommerskollegium anser sig icke i detta sammanhang böra räkna med några kostnader för orienterande marknadsundersökningar.

Medelsbehovet å anslaget för nästa budgetår beräknas sålunda av kommerskollegium till $(55\,000 + 466\,300 + 78\,000 =)$ i runt tal 600 000 kronor.

Departementschefen

Den verksamhet, vartill bidrag utgår från förevarande anslag, är synnerligen värdefull och bör fortgå i åtminstone nuvarande omfattning. Då kost-

naderna för verksamheten även under nästa budgetår i viss utsträckning kan bestridas från handels- och sjöfartsfonden, anser jag mig emellertid icke kunna förorda någon höjning av anslaget. Detta bör sålunda för nästa budgetår uppföras med oförändrat belopp. Av anslaget bör 30 000 kronor användas till utrikeshandelsstipendier och 78 000 kronor för småindustriens exportråds och exportbyråns verksamhet. Aterstoden av anslaget, 392 000 kronor, bör disponeras för kostnader för handelssekreterare och, om behov därav sedermera skulle uppkomma, orienterande marknadsundersökningar. Det torde liksom tidigare få ankomma på Kungl. Maj:t att meddela närmare bestämmelser om användningen av sistnämnda belopp. Om så skulle erfordras, bör Kungl. Maj:t få göra jämkningar i medelstildelningen mellan olika ändamål.

Under åberopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Åtgärder för främjande av varuutbytet med främmande länder* för budgetåret 1955/56 anvisa ett reservationsanslag av 500 000 kronor.

[74] 22. Bidrag till svenska handelskamrar i utlandet

	Anslag
1954/55 (statsliggaren s. 940)	102 000
1955/56 (förslag)	102 000

Y r k a n d e

Kommerskollegium (skr. 28/10 1954) hemställer, att anslaget för nästa budgetår höjes till 300 000 kronor.

M o t i v

Anslaget för innevarande budgetår har disponerats för bidrag till verksamheten under år 1954 vid de svenska handelskamrarna i New York, London, Paris och Sydney. Nämnda handelskamrar har dessutom för samma år erhållit bidrag från handels- och sjöfartsfonden å sammanlagt 377 000 kronor. Summan av de till ifrågavarande handelskamrar utdelade bidragen utgör sålunda (102 000 + 377 000 =) 479 000 kronor.

För år 1955 har nyssnämnda handelskamrar hemställt om statsbidrag å tillhoppa 527 700 kronor. Kollegium anser sig emellertid icke kunna tillstyrka någon höjning av bidragen utan föreslår, att dessa utgår med oförändrade belopp eller med sammanlagt 479 000 kronor.

Kollegium framhåller, att statsbidragen till handelskamrarna i princip bör utgå från anslag å riksstaten och att handels- och sjöfartsfonden bör anlitas endast för extraordinära utgifter. Kollegiets förslag innebär att av den angivna bidragssumman ett belopp av 179 000 kronor får utgå av fondmedel.

I detta sammanhang torde böra nämnas, att Kungl. Maj:t den 18 juni 1954 tilldelat svenska handelskammaren i Buenos Aires bidrag för år 1954

med 25 000 kronor från handels- och sjöfartsfonden. Vidare har kommerskollegium i yttrande den 17 september 1954 över en av svenska handelskammaren i Sao Paolo gjord framställning tillstyrkt, att sistnämnda handelskammare erhåller ett statsbidrag av 30 000 kronor för år 1955. Kollegium har i yttrandet hemställt, att sistnämnda bidrag icke tages från handels- och sjöfartsfonden.

Departementschefen

Då bidragen till de svenska handelskamrarna i utlandet även under nästa budgetår torde i viss utsträckning kunna bestridas från handels- och sjöfartsfonden, anser jag mig icke böra förorda någon höjning av anslaget för ifrågavarande ändamål. Anslaget bör sålunda uppföras med oförändrat belopp. Liksom tidigare bör det få ankomma på Kungl. Maj:t att meddela bestämmelser om fördelningen av anslaget. Frågan om ytterligare bidrag av fondmedel till handelskamrarnas verksamhet torde framdeles få övervägas.

Under återopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till svenska handelskamrar i utlandet* för budgetåret 1955/56 anvisa ett anslag av 102 000 kronor.

[75] 23. Avsättning till handelsflottans välfärdsfond

	Anslag	Nettoutgift
1953/54	280 000	283 526
1954/55 (statsliggaren s. 940)	280 000	
1955/56 (förslag)	280 000	

Enligt grunder, som angivits i prop. nr 174/1948 och som godkänts av riksdagen, utgår från anslaget bidrag till de löpande kostnaderna för välfärdsarbete för sjöfolk med samma belopp som inflyter i avgifter från sjömän och redare på grund av bestämmelserna i lagen den 30 juni 1948 (nr 495) om avgifter till välfärdsanordningar för sjöfolk i hamn med däri den 22 juni 1950 (nr 344) företagna ändringar.

I enlighet med förslag av *handelsflottans välfärdsråd* (skr. 31/8 1954) bör anslaget för nästa budgetår uppföras med oförändrat belopp.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Avsättning till handelsflottans välfärdsfond* för budgetåret 1955/56 anvisa ett förslagsanslag av 280 000 kronor.

E. Patent- och registreringsväsendet m. m.**[76] 1. Patent- och registreringsverket: Avlöningar**

	Anslag	Nettoutgift
1953/54	5 197 300	4 985 256
1954/55 (statsliggaren s. 940)	5 233 600	
1955/56 (förslag)	5 275 900	

Y r k a n d e n

Patent- och registreringsverket (skr. 27/8 1954) hemställer, att anslaget höjes med 315 400 kronor.

	Ökning
1. Nya tjänster:	
a) 1 byråchef Ca 37 på besväravdelningen	27 468
b) 1 byråchef Ca 37 på administrativa och varumärkesavdelningen	28 236
c) 1 byrådirektör Ca 31 på varumärkesbyrån	22 884
d) 10 tekniska tjänstemän Cf 21 på patentanmälningsavdelningarna	131 640
e) 1 kontorist Ca 13	9 684
f) 5 skrivbiträden (Cf 4 — Ce 6)	32 376
g) 3 expeditionsvakter Ca 10	25 956
2. Lönegradsuppflyttningar:	
a) 2 byrådirektörer Ca 31 — Ca 33	1 536
b) 1 kamrerare Ca 25 — förste byråsekreterare Ca 27	948
3. Ändrad anställningsform:	
a) 10 förste byråingenjörer Ce 29 — Ca 29	—
b) 3 byråsekreterare Ce 25 — Ca 25	—
c) 2 kansliskrivare Ce 15 — Ca 15	—
2 kontorister Ce 13 — Ca 13	—
8 kanslibiträden Ce 11 — Ca 11	—
d) 3 kontorsbiträden Ca 8 — Ce 8	—
4. Lönegradsändringar enligt reglerad befordringsgång samt löneklassändringar m. m.	34 690
	315 418

M o t i v

1 a) För att den på besväravdelningen uppkomna balansen, som fördubblats under perioden 1949—54, skall kunna minskas, är det ofrånkomligt att antalet tekniska ledamöter på avdelningen, som varit oförändrat sedan år 1939, ökas från fyra till fem. En byråchefstjänst bör därför inrättas. Antalet till avdelningen inkommande ärenden var år 1953 ca 50 procent

större än under år 1949. Denna ökning kan ej anses tillfällig utan man måste snarare räkna med ytterligare stegring.

1 b—c) Ämbetsverket upprepar sina i de tre senaste årens petita framlagda förslag om inrättande av dels ytterligare en byråchefsbefattning å administrativa och varumärkesavdelningen, dels en byrådirektörstjänst å varumärkesbyrån (X ht 1952 s. 123, 1953 s. 129 och 1954 s. 138).

1 d) Ämbetsverket begär liksom i 1951, 1952 och 1953 års petita ökat antal tekniska tjänstemän (X ht 1952 s. 123, 1953 s. 129 och 1954 s. 139).

1 e) Den kontoristtjänst å bolagsavdelningen som den 1 juli 1952 utbyttes mot en kansliskrivartjänst för verkets kassagöromål bör ånyo inrättas.

1 f) Antalet biträdesbefattningar, som varit oförändrat sedan 1947, bör utökas med fem skrivbiträdestjänster i reglerad befordringsgång, för att verket ej såsom hittills skall behöva anlita tillfällig personal för stadigvarande arbetsuppgifter.

1 g) Vaktpersonalen bör förstärkas, om arbetet skall kunna skötas rationellt.

2 a) Ytterligare två av de tio byrådirektörstjänster, för vilka fordras juridisk utbildning, bör uppflyttas i 33 lönegraden.

2 b) Ämbetsverket upprepar sitt i föregående års petita framlagda förslag om omvandling av kamrerarbefattningen i Ca 25 till en förste byråsekreterartjänst i Ca 27 (X ht 1954 s. 139).

3 a) Det vållar onödiga administrativa komplikationer, att de 24 tekniska ledamöterna i 29 lönegraden är fördelade på ordinarie och extra ordinarie ledamöter.

3 b) Å administrativa och varumärkesavdelningen, där endast en ordinarie byråsekreterare är placerad, bör inrättas tre dylika tjänster.

3 c) Ämbetsverket upprepar sina i 1952 och 1953 års petita framförda förslag om ordinariesättning av viss biträdespersonal (X ht 1953 s. 129 och 1954 s. 139).

3 d) Vid bifall till de under 1 e och 3 c) angivna förslagen beräknas tretton kontorsbiträdesbefattningar i Ca 8 bli vakanta. Medel har ej beräknats för åtta av dessa tjänster på grund av befattningshavarnas innehav av högre extra ordinarie tjänst. Å andra sidan väntas fyra extra ordinarie kontorsbiträden vid nästa budgetårs ingång uppfylla förutsättningarna för att erhålla ordinarie tjänst. Två av dessa innehar emellertid högre extra ordinarie tjänst.

4. Verket påpekar, att kostnaderna för automatiska lönegrads- och löneklassändringar beräknats under förutsättning att begärda nya och höjda tjänster kommer till stånd. Skulle detta ej bli fallet, ökar ifrågavarande kostnader.

Y t t r a n d e

Statens lönenämnd framhåller att nämnden, därest en utökning av antalet ledamöter å besvärsavdelningen anses påkallad, icke har något att erinra mot den för sådan ledamot föreslagna lönegradsplaceringen. Löne-

nämnden kan däremot icke finna skäl föreligga för en uppflyttning i lönegrad av de i samband med tjänsteförteckningsrevisionen prövade byrådirektörs- och kamrerartjänsterna.

Departementschefen

Patent- och registreringsverkets organisation är f. n. föremål för undersökning av statens organisationsnämnd. Med hänsyn härtill anser jag mig icke nu kunna taga ställning till vare sig förslagen om inrättande av nya tjänster eller begärda lönegradsuppflyttningar. Föreslagen ordinariesättning av vissa tjänster kan jag endast tillstyrka i den mån den är förenlig med grunderna för den reglerade befordringsgången; sålunda bör fyra kontorsbiträdesbefattningar i Ce 8 utbytas mot fyra tjänster i Ca 8. Kostnadsökningen för löneklassändringar m. m. torde böra beräknas till 42 300 kronor. Vidare föranleder de beslutade ändringarna av grundlönebeloppen omräkning av anslagsposterna i patentverkets avlöningsstat.

Anslaget beräknas sålunda:

avlöningar till ordinarie tjänstemän 2 507 800 (+ 632 400) kronor;
avlöningar till icke-ordinarie personal 2 052 100 (+ 491 400) kronor;
rörligt tillägg 716 000 (— 1 081 500) kronor.

Anslaget bör alltså bestämmas till $(2\,507\,800 + 2\,052\,100 + 716\,000 = 5\,275\,900 + 42\,300)$ kronor.

Under åberopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

a) bemyndiga Kungl. Maj:t att i personalförteckningen för patent- och registreringsverket uppföra fyra tjänster som kontorsbiträde i Ca 8;

b) godkänna följande avlöningsstat för patent- och registreringsverket, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1955/56:

Avlöningsstat

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	2 507 800
2. Avlöningar till icke-ordinarie personal, <i>förslagsvis</i>	2 052 100
3. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	716 000
Summa kronor 5 275 900	

c) till *Patent- och registreringsverket*: Avlöningar för budgetåret 1955/56 anvisa ett förslagsanslag av 5 275 900 kronor.

[77] 2. Patent- och registreringsverket: Omkostnader

	Anslag	Nettoutgift
1953/54	873 500	1 087 440
1954/55 (statsliggaren s. 941)	1 079 500	
1955/56 (förslag)	1 059 500	

Y r k a n d e n

Patent- och registreringsverket (skr. 27/8 1954) föreslår, att anslaget minskas med 10 000 kronor.

Anslagspost (delpost)	Nettoutgift 1953/54	Omkostnads- stat 1954/55	Verkets förslag 1955/56
1. Övriga expenser	209 994	235 000	220 000 (— 15 000)
2. Reproduktionsverksamheten	22 447	15 000	20 000 (+ 5 000)
			(— 10 000)

M o t i v

1. För löpande budgetår är 25 000 kronor under posten avsedda för viss engångskostnad. Posten bör emellertid ej minskas med hela detta belopp. Av verket planerad omläggning av patentregistret från bundna böcker till kortsystem föranleder nämligen vissa inrednings- och utrustningskostnader, som ej kan rymmas inom det normala medelsbeloppet för övriga expenser. Detsamma gäller kostnader för ett ofrånkomligt utbyggande av hyllbeståndet för verkets patentskrifter m. m. För nämnda ändamål bör beräknas 10 000 kronor.

2. Med hänsyn till belastningen under budgetåret 1953/54 bör posten höjas.

Departementschefen

Jag kan ej tillstyrka patentverkets förslag i fråga om delposten till övriga expenser utan förordar att posten nedräknas med hela det belopp, 25 000 kronor, som avsetts för viss engångsanskaffning under innevarande budgetår. Delposten till reproduktionsverksamheten bör höjas med 5 000 kronor. Anslaget bör sålunda för nästa budgetår uppföras med (1 079 500 — 25 000 + 5 000 =) 1 059 500 kronor.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Patent- och registreringsverket: Omkostnader* för budgetåret 1955/56 anvisa ett förslagsanslag av 1 059 500 kronor.

[78] 3. Granskningsnämnden för vissa patentansökningar m. m.

	Anslag
1954/55 (statsliggaren s. 941)	2 000
1955/56 (förslag)	2 000

Nämndens åligganden regleras i lagen den 29 november 1946 (nr 722) med särskilda bestämmelser om uppfinningar av betydelse för försvaret och i kungörelsen den 6 december samma år (nr 764) med vissa föreskrifter angående tillämpningen av denna lag. Enligt lag den 29 februari 1952 (nr 78) gäller ifrågavarande lag till och med den 31 december 1955. Förslag om fortsatt giltighet av lagen torde emellertid komma att föreläggas riksdagen.

Anslaget uppföres med oförändrat belopp.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Granskningsnämnden för vissa patentansökningar m. m.* för budgetåret 1955/56 anvisa ett förslagsanslag av 2 000 kronor.

[79] 4. Svenska uppfinnarkontoret: Administrationskostnader

Anslag

1954/55 (statsliggaren s. 942)	120 000
1955/56 (förslag)	120 000

I enlighet med förslag av *Svenska uppfinnarkontoret* (skr. 31/8 1954) uppföres anslaget med oförändrat belopp.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Svenska uppfinnarkontoret: Administrationskostnader* för budgetåret 1955/56 anvisa ett anslag av 120 000 kronor.

[80] 5. Svenska uppfinnarkontoret: Understödjande verksamhet

Anslag

Nettoutgift

1953/54	75 000	143 930
1954/55 (statsliggaren s. 942)	75 000	
1955/56 (förslag)	75 000	

I enlighet med förslag av *Svenska uppfinnarkontoret* (skr. 31/8 1954) uppföres anslaget med oförändrat belopp.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Svenska uppfinnarkontoret: Understödjande verksamhet* för budgetåret 1955/56 anvisa ett reservationsanslag av 75 000 kronor.

[81] 6. Särskilda kostnader för förenings- m. fl. register

Anslag

Nettoutgift

1953/54	300 000	367 376
1954/55 (statsliggaren s. 942)	400 000	
1955/56 (förslag)	400 000	

Från detta anslag bestrids de annonskostnader som överståthållarämbetet och länsstyrelserna har att erlagga för kungörande av anmälningar, som intas i förenings- och handelsregistren, samt 3/5 av patent- och registreringsverkets tryckningskostnader för utgivande av samlingar till olika register. I anledning av sådana anmälningar influtna avgifter redovisas å riksstatens inkomstsida såsom »Avgifter för registrering i förenings- m. fl. register». Avgifterna skall vara så avvägda, att de täcker ifrågavarande kostnader. Under de senaste sex budgetåren har emellertid kostnaderna rätt väsentligt överstigit de influtna avgifterna. I enlighet med vad som anfördes under denna punkt i föregående års statsverksproposition (X ht s. 144 och 145) har Kungl. Maj:t den 30 april 1954 (SFS nr 178 och 179) förordnat om höjning från och med den 1 juli 1954 av nämnda avgifter. Genom den sålunda gjorda avgiftshöjningen beräknas ifrågavarande utgifter komma att helt täckas av inkomsterna.

I anslutning till avgiftshöjningen har i riksstatsförslaget för nästa budgetår inkomstposten »Avgifter för registrering i förenings- m. fl. register» upptagits till 450 000 kronor. Med utgångspunkt från anslagsbelastningen under budgetåret 1953/54 torde anslaget för nästa budgetår kunna upptagas med oförändrat belopp eller 400 000 kronor.

Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Särskilda kostnader för förenings- m. fl. register* för budgetåret 1955/56 anvisa ett förslagsanslag av 400 000 kronor.

[82] 7. Avsättning till försäkringsinspektionens fond

	Anslag	Nettoinkomst som tillgodoförts fonden	Nettoutgift för försäkringsinspektionen
1953/54	650 000	676 395	626 016
1954/55 (statsliggaren s. 943)	700 000		
1955/56 (förslag)	750 000		

Å riksstatens utgiftssida uppföres årligen för avsättning till försäkringsinspektionens fond ett förslagsanslag av samma storlek som det belopp, vilket redovisas under inkomsttiteln »Bidrag till försäkringsinspektionen». Nämnda bidrag tillgodoföres sålunda över utgiftsanslaget försäkringsinspektionens fond, från vilken utgifterna för inspektionen bestrids.

Kungl. Maj:t har den 7 maj 1954 fastställt stat för försäkringsinspektionen, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1954/55. Staten slutar å 690 600 kronor.

Y r k a n d e n

Försäkringsinspektionen (skr. 27/8 1954) föreslår sådana ändringar i inspektionens stat, att nettoutgiften för inspektionen skulle öka med 33 700 kronor. Den närmare beräkningen härav framgår av följande sammanställning.

Ökning Minsk.

Utgifter:

Avlöningar och pensioner:

1. Nya tjänster:

a) 1 byrådirektör Ca 31 21 984

b) 1 revisionsassistent Ca 22 13 956

2. Arvodespersonal m. m. 20 000

3. Löneklassändringar m. m. 5 660

4. Barntillägg 100

5. Pensioner 200

Omkostnader:

6. Sjukvård m. m. 1 000

7. Reseersättningar 5 000

8. Bränsle, lyse och vatten 500

9. Övriga expenser 5 500

53 800 20 100

+ 33 700

Motiv

1 a) Den nuvarande byrådirektören å skadeförsäkringsbyrån skall för-
rätta inspektioner av riksbolag. På grund av det interna byråarbetets starka
ansvällning, föranledd av den nya försäkringslagstiftningen, har byrådi-
rektören emellertid i stigande utsträckning måst tagas i anspråk för andra
arbetsuppgifter än inspektioner. Inspektionsverksamheten har därför måst
betänkligt eftersättas. Då det är synnerligen angeläget, att inspektionsfre-
kvensen ökas väsentligt, bör en ny byrådirektörstjänst inrättas å byrån.
Innehavaren av tjänsten skall biträda byråchefen med det kvalificerade in-
terna byråarbetet. Han skall därjämte handha större delen av kontrollen
över skälighetsprincipens praktiska tillämpning på skadeförsäkringens om-
råde. Någon särskild tjänsteman finns icke avdelad för denna krävande
arbetsuppgift. Då som kompetens för tjänsten bör fordras god försäkrings-
matematisk och statistisk utbildning samt helst även närmare erfarenhet
från praktiskt försäkringsarbete på skadeförsäkringens område, synes pla-
cering i lägre lönegrad än 31 utesluten.

1 b) Den av byrådirektörerna på livförsäkringsbyrån, som närmast svarar
för inspektionerna av livförsäkringsbolag, har icke i önskvärd utsträckning
kunnat ägna sig häråt, då han jämväl skall svara för den kvalificerade delen
av livförsäkringsstatistiken. För att möjliggöra en ökad inspektionsfrekvens
behöver på livförsäkringsbyrån inrättas en tjänst som revisionsassistent i
Ca 22. Tjänstens innehavare skall i huvudsak ensam ansvara för livför-
säkringsstatistiken samt biträda nämnda byrådirektör vid inspektionsar-
betet.

2. För innevarande budgetår har anslagsposten till avlöningar till övrig
icke-ordinarie personal uppräknats med 35 000 kronor för att inspektionen,

i avbidan på förstärkning av den fasta personalen, skall kunna anlita experter och annan tillfällig personal. Vid bifall till de under 1 a och b) angivna förslagen kan ifrågavarande belopp minskas. Med hänsyn till inspektionens arbetsbörda och ärendenas ofta komplicerade natur är det dock angeläget, att ett ganska betydande belopp står till inspektionens förfogande för anlåtande av experter och mera tillfälliga biträden. Minskningen bör därför begränsas till 20 000 kronor.

4. Barntillägg skall ej utgå.

6. Med hänsyn till belastningen under budgetåret 1953/54 samt nu föreslagna personalökning synes posten böra höjas med 1 000 kronor.

7. Som skäl för höjningen framhåller inspektionen, att posten under budgetåret 1953/54 måst överskridas med närmare 4 200 kronor samt att det är angeläget att posten icke tillmätas så knappt, att den lägger hinder i vägen för inspektionsresor, ävensom att kostnader för deltagande i internationella försäkringskonferenser o. d. bestrids från denna post.

8. Höjningen motiveras med belastningen under budgetåret 1953/54.

9. I anledning av den föreslagna personalökningen och då posten visat sig knappt tilltagen bör den höjas med 5 500 kronor.

Y t t r a n d e

Statens lönenämnd, som icke ansett sig ha att pröva behovet av de föreslagna nya tjänsterna, finner icke skäl tillstyrka högre placering än 29 lönegraden för tjänsten på skadeförsäkringsbyrån men tillstyrker att tjänsten som revisionsassistent hänföres till 22 lönegraden.

Departementschefen

Jag tillstyrker, att en ny tjänst inrättas för de arbetsuppgifter på skadeförsäkringsbyrån som försäkringsinspektionen angivit. Innehavare av tjänsten bör uppfylla de villkor, som gäller för behörighet att vara aktuarie vid vissa försäkringsbolag enligt kungörelsen den 18 november 1954 (nr 654). Med hänsyn till de kompetenskrav som sålunda bör ställas på tjänstens innehavare biträder jag inspektionens förslag i fråga om tjänstens lönegradsplacering. Tjänsten bör emellertid uppföras å extra ordinarie stat. I enlighet härmed bör vid inspektionen inrättas en tjänst som byrådirektör i Ce 31. Däremot kan jag f. n. ej biträda inspektionens förslag om inrättande av en ny befattning som revisionsassistent. För de med denna tjänst förenade arbetsuppgifterna bör tills vidare kunna anlitas tillfällig personal. Med hänsyn härtill anser jag mig böra föreslå, att det för innevarande budgetår anvisade beloppet av 35 000 kronor för arvoden till experter och annan tillfällig personal nedräknas med endast 10 000 kronor. För löneklassändringar m. m. bör beräknas en kostnadsökning av 5 600 kronor. Då några barntillägg ej skall utgå under nästa budgetår, minskar medelsbehovet med 100 kronor. Jag har ingen erinran mot den föreslagna höjningen med 200 kronor av anslagsposten till pensioner men kan ej tillstyrka någon ökning av posten till sjukvård m. m. Anslagsposten till reseersättningar samt del-

posten till bränsle, lyse och vatten torde såsom inspektionen föreslagit böra höjas med 5 000 resp. 500 kronor. För övriga expenser föreslår jag en ökning med 3 500 kronor, varav 700 kronor torde böra avses för engångsanskaffningar i anledning av den nu tillstyrkta byrådirektörstjänsten.

De beslutade ändringarna av grundlönebeloppen föranleder en omräkning av vissa poster i staten för försäkringsinspektionen. De i staten ingående posterna beräknas sålunda:

Utgifter:

avlöningar till ordinarie tjänstemän 264 100 (+ 65 700) kronor;
 arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, 7 200 (oförändrat) kronor;
 avlöningar till övrig icke-ordinarie personal 200 700 (+ 49 300) kronor;
 rörligt tillägg 70 000 (— 97 400) kronor;
 pensioner 68 500 (+ 200) kronor;
 sjukvård m. m. 3 000 (oförändrat) kronor;
 reseersättningar 20 000 (+ 5 000) kronor;
 expenser 49 400 (+ 4 000) kronor;
 hyror 24 100 (oförändrat) kronor;
 publikationstryck 18 000 (oförändrat) kronor.

Särskilda uppbördsmedel:

registreringsavgifter 7 000 (oförändrat) kronor;
 försålda publikationer 100 (oförändrat) kronor;
 hyresmedel 600 (oförändrat) kronor.

Staten bör alltså sluta på $(264\,100 + 7\,200 + 200\,700 + 70\,000 + 68\,500 + 3\,000 + 20\,000 + 49\,400 + 24\,100 + 18\,000 - 7\,000 - 100 - 600 =)$ 717 300 (+ 26 700) kronor.

Inkomsttiteln »Bidrag till försäkringsinspektionen» har i riksstatsförslaget för nästa budgetår upptagits till 750 000 kronor. I överensstämmelse med vad inledningsvis anförts torde för avsättning till försäkringsinspektionens fond för nästa budgetår böra anvisas ett belopp av samma storlek.

Under återopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

a) bemyndiga Kungl. Maj:t att i personalförteckningen för försäkringsinspektionen upptaga en tjänst som byrådirektör i Ce 31;

b) godkänna följande stat för försäkringsinspektionen, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1955/56:

Stat

Utgifter

Avlöningar och pensioner

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän,
 förslagsvis 264 100

2. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t	7 200	
3. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal	200 700	
4. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	70 000	
5. Pensioner, <i>förslagsvis</i>	68 500	610 500

O m k o s t n a d e r

1. Sjukvård m. m., <i>förslagsvis</i>	3 000	
2. Reseersättningar, <i>förslagsvis</i>	20 000	
3. Expenser, <i>förslagsvis</i>	49 400	
4. Hyror, <i>förslagsvis</i>	24 100	
5. Publikationstryck, <i>förslagsvis</i>	18 000	114 500

Summa kronor 725 000

Särskilda uppbördsmedel

Registreringsavgifter, <i>förslagsvis</i>	7 000	
Försålda publikationer, <i>förslagsvis</i>	100	
Hyresmedel, <i>förslagsvis</i>	600	7 700

Nettoutgift kronor 717 300

c) till *Avsättning till försäkringsinspektionens fond för budgetåret 1955/56 anvisa ett förslagsanslag av 750 000 kronor.*

F. Riksnämnden för ekonomisk försvarsberedskap m. m.**[83] 1. Riksnämnden för ekonomisk försvarsberedskap: Avlöningar**

	Anslag	Nettoutgift
1953/54	903 800	873 013
1954/55 (statsliggaren s. 944)	1 049 000	
1955/56 (förslag)	1 032 000	

För budgetåret 1953/54 anvisades härjämte till Avveckling av statens bränslekommission: Avlöningar ett anslag av 300 000 kronor, vilket ställdes till riksnämndens disposition. Nettoutgiften under nämnda anslag uppgick till 242 288 kronor.

Y r k a n d e n

Riksnämnden för ekonomisk försvarsberedskap (skr. 27/8 1954) hemställer, att anslaget för nästa budgetår sänkes med 15 500 kronor.

	Ökning	Minsk.
1. Arvode till ställföreträdare åt generaldirektören	1 500	
2. Indragning av tjänster:		
1 assistent med arvode halvt år		7 386
1 assistent 23 löneklassen		14 772
3. Löneklassändringar	2 670	
4. Omräkning av rörligt tillägg	2 488	
	6 658	22 158
	— 15 500	

M o t i v

1. När generaldirektören på grund av semester eller annan tjänstledighet är förhindrad att utöva chefsskapet, brukar nämnden förordna kanslichefen att tjänstgöra som chef. Generaldirektören måste i stor utsträckning deltaga i förhandlingar med länsorgan, medverka vid krigsspel i landsorten, m. m. Då han vid dessa tjänsteresor icke är tjänstledig, kan nämnden ej förordna någon tjänsteförrättande chef. Med hänsyn härtill bör en ställföreträdare för generaldirektören förordnas.

2. Ifrågavarande personal, som är sysselsatt med avveckling av bränslekommissionens ved- och torvaffärer, erfordras ej under nästa budgetår.

Y t t r a n d e

Statens lönenämnd anför, att vid bestämmande av löneställningen för kanslichefen hänsyn tagits till att han närmast under generaldirektören

skall vara den sammanhållande och samordnande kraften i riksnämndens arbete. Vid sådant förhållande finner lönenämnden icke skäl tillstyrka det föreslagna ställföreträdararvodet.

Departementschefen

I likhet med lönenämnden anser jag mig icke kunna förorda, att medel anvisas för särskilt ställföreträdararvode.

I övrigt har jag intet att erinra mot riksnämndens medelsberäkningar. Anslaget bör sålunda nedräknas med $(15\,500 + 1\,500 =) 17\,000$ kronor. Härjämte föranleder de beslutade ändringarna av grundlönebeloppen en omräkning av vissa anslagsposter.

Anslaget beräknas sålunda:

avlöningar till ordinarie tjänstemän 265 300 (+ 65 400) kronor;
arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, 20 400 (oförändrat) kronor;

avlöningar till icke-ordinarie personal m. m. 631 600 (+ 99 200) kronor;
rörligt tillägg 114 700 (— 181 600) kronor.

Anslaget bör alltså uppföras med $(265\,300 + 20\,400 + 631\,600 + 114\,700 =) 1\,032\,000$ kronor.

Under återopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

a) godkänna följande avlöningsstat för riksnämnden för ekonomisk försvarsberedskap, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1955/56:

Avlöningsstat

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i> ..	265 300
2. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t	20 400
3. Avlöningar till icke-ordinarie personal m. m., <i>förslagsvis</i>	631 600
4. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	114 700

Summa kronor 1 032 000

b) till Riksnämnden för ekonomisk försvarsberedskap: Avlöningar för budgetåret 1955/56 anvisa ett förslagsanslag av 1 032 000 kronor.

[84] 2. Riksnämnden för ekonomisk försvarsberedskap: Omkostnader

	Anslag	Nettoutgift
1953/54	181 000	151 526
1954/55 (statsliggaren s. 945)	188 000	
1955/56 (förslag)	188 000	

För budgetåret 1953/54 anvisades härjämte till Avveckling av statens bränslekommission: Omkostnader ett anslag av 50 000 kronor, vilket ställdes till riksnämndens förfogande. Nettoutgiften under nämnda anslag uppgick till 41 685 kronor.

I enlighet med förslag av *riksnämnden för ekonomisk försvarsberedskap* (skr. 27/8 1954) uppföres anslaget med oförändrat belopp, 188 000 kronor.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Riksnämnden för ekonomisk försvarsberedskap*:
Omkostnader för budgetåret 1955/56 anvisa ett förslagsanslag av 188 000 kronor.

[85] 3. Omkostnader för statlig lagerhållning m. m.

	Anslag	Nettoutgift
1953/54	23 700 000	19 608 086
1954/55 (statsliggaren s. 946)	24 200 000	
1955/56 (förslag)	20 500 000	

Av det för innevarande budgetår anvisade anslaget har 4 500 000 kronor avsetts till kostnader för lagerhållning, 19 460 000 kronor för ränteutgifter å den rörliga kredit i riksgäldskontoret, varmed nämnden finansierar sina inköp, samt 240 000 kronor till det av statsmakterna beslutade stödet åt aluminiumindustrien (se prop. nr 211/1949).

Y r k a n d e

Riksnämnden för ekonomisk försvarsberedskap (skr. 27/8 1954) hemställer, att anslaget för nästa budgetår anvisas med oförändrat belopp.

M o t i v

Såsom underlag för medelsberäkningarna har riksnämnden anfört i huvudsak följande rörande finansieringen av nämndens inköps- och lagringsverksamhet. Enligt beslut av 1953 års riksdag får den rörliga kredit i riksgäldskontoret, varmed riksnämndens inköpsverksamhet finansieras, efter beslut av Kungl. Maj:t disponeras intill ett belopp av 740 miljoner kronor. Genom olika beslut, senast den 16 maj 1954, har Kungl. Maj:t av detta belopp ställt sammanlagt 549 miljoner kronor till riksnämndens förfogande.

För inköp disponerar riksnämnden — enligt läget i augusti 1954 — 20 miljoner kronor, som influtit vid försäljningar som skett för omsättning av nämndens lager, samt 2 miljoner kronor av det belopp, som ställdes till nämndens förfogande genom Kungl. Maj:ts förenämnda beslut den 16 maj 1954. Riksnämnden framhåller betydelsen för vår försvarsberedskap av att den planerade beredskapslagringen får fullföljas. I första hand bör de 191 miljoner kronor som återstår av den redan beviljade krediten få användas. Härutöver erfordras ytterligare kredit. Närmare beräkning av vad som erfordras för inköp till och med budgetåret 1955/56 torde få avgivas av riks-

nämnden, sedan Kungl. Maj:t tagit ståndpunkt till frågan om utnyttjande av den hittills anvisade krediten.

Vid beräkning av medelsbehovet under förevarande anslag har riksnämnden utgått från att hela den av riksdagen anvisade krediten får tagas i anspråk för varuinköp. Under denna förutsättning beräknas räntekostnaderna för nästa budgetår till 20 000 000 kronor samt övriga kostnader för lagerhållning till 3 960 000 kronor. Härjämte beräknas oförändrat 240 000 kronor till stöd åt aluminiumindustrien.

Riksnämnden anför vidare, att nämnden tidigare gjort framställning om att extra ordinarie tjänster måtte få inrättas för sex föreståndare och en montör vid riksnämndens cisternanläggningar. 1953 års riksdag medgav, att föreståndaren för den största anläggningen skulle placeras i Ce 20. Riksnämnden hemställer nu, att även den övriga personalen erhåller extra ordinarie anställning, varvid fem föreståndare bör placeras i Ce 14 samt montören vid den största anläggningen i Ce 16.

Y t t r a n d e

Statens lönenämnd har icke funnit anledning till erinran mot förslaget om inrättande av vissa extra ordinarie tjänster för personal vid cisternförvaltningen.

Departementschefen

Omfattningen av riksnämndens varuinköp under nästa budgetår kan icke nu med säkerhet angivas. Jag anser mig emellertid icke böra föreslå någon höjning av det av riksdagen medgivna kreditbeloppet. Jag anser mig icke heller böra räkna med högre räntekostnader under budgetåret 1955/56 än 17 900 000 kronor. I anslutning härtill uppskattar jag kostnaderna för lagerhållning till 2 360 000 kronor. Till stöd åt aluminiumindustrien beräknar jag oförändrat 240 000 kronor.

Jag biträder riksnämndens förslag att till extra ordinarie stat överföres dels fem föreståndare vid nämndens cisternanläggningar med placering i Ce 14, dels en montör vid en dylik anläggning med placering i Ce 16.

Anslaget bör sålunda uppföras med (17 900 000 + 2 360 000 + 240 000 =) 20 500 000 kronor.

Under åberopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Omkostnader för statlig lagerhållning m. m.* för budgetåret 1955/56 anvisa ett förslagsanslag av 20 500 000 kronor.

[86] 4. *Omkostnader i samband med inköp och lagring av fasta bränslen m. m.*

	Anslag	Nettoutgift
1953/54	4 000 000	13 000 000
1954/55 (statsliggaren s. 946)	2 000 000	
1955/56 (förslag)	240 000	

Anslaget har t. o. m. budgetåret 1953/54 varit avsett att täcka sådana omkostnader och förluster, som kunde uppstå vid inköp, lagerhållning och försäljning av fasta fossila bränslen och ved. I 1954 års statsverksproposition (X ht s. 158) framhölls, att eventuella förluster till följd av statens vedköp i fortsättningen borde redovisas genom avskrivning å fonden för oreglerade kapitalmedelsförluster, varför medel för detta ändamål icke vidare borde beräknas under förevarande anslag. Riksdagen gjorde ej erinran häremot.

Beträffande nettoutgiften under anslaget under föregående budgetår må här nämnas följande.

Riksnämnden för ekonomisk försvarsberedskap framhöll i skrivelse den 1 februari 1954 bl. a., att riksnämnden övertog ca 830 700 kubikmeter ved samt vissa kvantiteter torv i samband med statens bränslekommissions upphörande med utgången av juni månad 1953. Veden hade avverkats under tiden 1 september 1950—15 juli 1952. För att den icke skulle ytterligare försämrats eller förstöras var det nödvändigt att sälja veden så fort som möjligt, trots att detta måste ske med stora förluster. Vidare uppstod förluster och kostnader till följd av den avsättningsgaranti, som staten lämnat vissa torvproducenter. De sammanlagda förlusterna beräknades till ca 15 200 000 kronor, varav 14 200 000 kronor belöpte på ved och återstoden på torv. Av förlusterna beräknades 2 200 000 kronor icke behöva täckas förrän under budgetåret 1954/55. Medelsbehovet under budgetåret 1953/54 uppgick sålunda till $(15\,200\,000 - 2\,200\,000 =) 13\,000\,000$ kronor, varför riksnämnden hemställde att få överskrida förevarande anslag med $(13\,000\,000 - 4\,000\,000 =) 9\,000\,000$ kronor.

Kungl. Maj:t medgav den 23 april 1954, att anslaget fick överskridas med högst 9 000 000 kronor.

Y r k a n d e

Riksnämnden för ekonomisk försvarsberedskap (skr. 30/11 1954) hemställer, att anslaget för nästa budgetår uppföres med 240 000 kronor.

M o t i v

Kungl. Maj:t har numera beslutat att avsättningsgaranti icke skall lämnas för torvproduktion under år 1955. Under 1954 har framställts ca 35 000 ton torv med statsgaranti. Riksnämnden beräknar, att härav ca 12 000 ton kommer att avsättas först under nästa budgetår. Kostnaderna för avsättningsgarantien torde uppgå till minst 20 kronor per ton. Medelsbehovet beräknas med utgångspunkt härifrån till $(12\,000 \times 20 =) 240\,000$ kronor.

Departementschefen

Under nästa budgetår erfordras, som riksnämnden framhållit, endast anslag för att täcka kostnaderna för statsgarantien å den del av 1954 års torvproduktion, som icke kunnat avsättas under innevarande budgetår.

Det av riksnämnden beräknade medelsbehovet, 240 000 kronor, föranleder ej erinran från min sida.

Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen
att till *Omkostnader i samband med inköp och lagring av
fasta bränslen m. m.* för budgetåret 1955/56 anvisa ett för-
slagsanslag av 240 000 kronor.

[87] 5. Bidrag till uppförande av bombsäkra cisternanläggningar för fly-
tande bränslen

	Anslag	Nettoutgift
1953/54	2 000 000	1 477 500
1954/55 (statsliggaren s. 946) ...	2 000 000	
1955/56 (förslag)	1 500 000	

Enligt kungörelsen den 20 februari 1948 (nr 73) angående statsbidrag till uppförande av bombsäkra cisternanläggningar för flytande bränslen må, därest cisternanläggning för flytande bränslen utföres på sådant sätt att den däri lagrade varan kan anses skyddad mot förstöring genom bombanfall eller beskjutning, statsbidrag till anläggningskostnaden utgå efter Kungl. Maj:ts beslut i varje särskilt fall. Statsbidraget utgår med belopp, som Kungl. Maj:t prövar skäligt med hänsyn till å ena sidan de ökade kostnader, som betingas av att cisternanläggningen utföres såsom bombsäker, samt å den andra de fördelar av olika slag, som lagring i en på sådant sätt utförd cistern innebär för lagerhållaren.

Under anslaget har anvisats tillhopa 9 miljoner kronor. Föregående års riksdag medgav, att statsbidrag t. o. m. budgetåret 1954/55 fick beviljas till ett sammanlagt högsta belopp av 19 miljoner kronor. Hittills har beslut meddelats om statsbidrag med tillhopa 9 miljoner kronor. Beviljade bidrag utbetalas dock icke till fullo, förrän anläggningarna är färdiga; från anslaget har sålunda endast utbetalats ca 5,6 miljoner kronor.

Y r k a n d e

Riksnämnden för ekonomisk försvarsberedskap (skr. 27/8 och PM 29/11 1954) hemställer, att ramen för beviljande av statsbidrag höjes med 4 miljoner kronor till 23 miljoner kronor samt att anslaget för nästa budgetår uppföres med 2 miljoner kronor.

M o t i v

Det sammanlagda medelsbehovet för anläggningar, där beslut om bidrag redan meddelats eller kan förutses bli aktuellt före utgången av nästa budgetår, utgör i runt tal 23 miljoner kronor. I denna summa ingår beräknade höjningar av redan beviljade bidrag på grund av vissa merkostnader. Bidragsramen bör alltså höjas från det för innevarande budgetår fastställda beloppet 19 miljoner kronor. Nämnden uppskattar det ytterligare erforderliga medelsbehovet för utbetalning t. o. m. budgetåret 1955/56 till 2 miljoner kronor.

För närmare uppgifter om beslutade och planerade cisternanläggningar m. m. torde få hänvisas till handlingarna i ärendet.

Riksnämnden har vidare upprepat tidigare yrkanden om särskilt anslag å 1 000 000 kronor för statsbidrag till industrier, som uppför bombskyddade verkstäder och liknande lokaler.

Departementschefen

Vid anmälan av detta anslag i föregående års statsverksproposition uttalade jag, att bombsäkra cisternanläggningar givetvis är av stor betydelse för vår bränsleförsörjning i krig. Det är önskvärt, att det finnes tillgång till dylika anläggningar på olika håll i landet. För innevarande budgetår höjdes bidragsramen med 5 miljoner kronor till 19 miljoner kronor. Riksnämnden har nu hemställt om en ytterligare höjning med 4 miljoner kronor. Jag är emellertid icke beredd förorda större höjning av bidragsramen än med 3 miljoner kronor till 22 miljoner kronor. Om riksdagen icke anför erinran häremot, bör Kungl. Maj:t äga besluta om bidrag inom denna ram. Medelsbehovet för utbetalningar under nästa budgetår beräknar jag till 1 500 000 kronor, med vilket belopp anslaget bör uppföras.

Jag anser mig icke kunna tillstyrka riksnämndens förslag om statsbidrag till bombskyddade verkstäder m. m.

Under åberopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till uppförande av bombsäkra cisternanläggningar för flytande bränslen* för budgetåret 1955/56 anvisa ett reservationsanslag av 1 500 000 kronor.

G. Krisförvaltningen

[88] 1. Statens handels- och industrikommission: Avlöningar

	Anslag	Nettoutgift
1953/54	3 000 000	3 319 143
1954/55 (statsliggaren s. 947)	3 000 000	
1955/56 (förslag).....	2 000 000	

I gällande riksstat finns under rubriken Statens handels- och industrikommission jämväl uppfört ett förslagsanslag å 500 000 kronor till Omkostnader.

Y r k a n d e n

Statens handels- och industrikommission (skr. 24/8 1954) föreslår, att kommissionens avlöningsanslag för nästa budgetår uppföres med 2 000 000 kronor eller 1 000 000 kronor mindre än för innevarande budgetår. Omkostnadsanslaget föreslås sänkt med 150 000 kronor till 350 000 kronor.

M o t i v

Kommissionen framhåller att personalbeståndet, som fortlöpande nedskurits, den 1 september 1953 utgjorde 245 personer och den 1 september 1954 beräknas vara 200 personer. Kommissionen finner det omöjligt att göra någon mera definitiv beräkning av utgifterna för nästa budgetår. Under förutsättning att kommissionen då kommer att ha ungefär samma slags arbetsuppgifter som nu samt att organisationen ytterligare minskas anser kommissionen det rimligt att uppskatta anslagsbehovet för avlöningar till 2 000 000 kronor och för omkostnader till 350 000 kronor.

Departementschefen

Statens handels- och industrikommissions medelsbehov för nästa budgetår torde böra beräknas i enlighet med kommissionens förslag. Avlöningsanslaget bör således uppföras med 2 000 000 kronor och omkostnadsanslaget med 350 000 kronor.

Beträffande sistnämnda anslag återkommer jag under nästa punkt. Frågan om kommissionens framtida organisation är f. n. föremål för övervägande; jag torde framdeles få återkomma härtill. Nu hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Statens handels- och industrikommission: Avlöningar* för budgetåret 1955/56 anvisa ett förslagsanslag av 2 000 000 kronor.

[89] 2. Statens handels- och industrikommission: Omkostnader

	Anslag	Nettoutgift
1953/54	500 000	537 322
1954/55 (statsliggaren s. 949)	500 000	
1955/56 (förslag)	350 000	

Under åberopande av vad jag anført under närmast föregående punkt hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Statens handels- och industrikommission: Omkostnader* för budgetåret 1955/56 anvisa ett förslagsanslag av 350 000 kronor.

[90] 3. Statens priskontrollnämnd: Avlöningar

	Anslag	Nettoutgift
1953/54	1 865 000	1 539 640
1954/55 (statsliggaren s. 949)	1 340 000	
1955/56 (förslag)	1 372 400	

Y r k a n d e

Statens priskontrollnämnd (skr. 17/8 1954) hemställer, att anslaget höjes med 32 400 kronor.

M o t i v

Priskontrollnämnden upplyser, att nämnden med sitt anslagsäskande icke avsett att taga ställning till frågan huruvida den priskontrollerande verksamheten skall fortsätta efter den 30 juni 1955 eller icke.

Under erinran om att 1954 års riksdag hos Kungl. Maj:t hemställt om utredning rörande behovet av en fortsatt statlig priskontroll och grunderna för den priskontrollerande verksamhet, som kan finnas erforderlig, framhåller priskontrollnämnden att det givetvis icke är möjligt att med någon större grad av säkerhet beräkna kostnaderna för nämnden under nästa budgetår. I avvaktan på resultatet av en dylik utredning har nämnden varit hänvisad till att beräkna ett sannolikt medelsbehov med utgångspunkt från att verksamheten kommer att bedrivas i stort sett enligt samma linjer som för närvarande. Den senaste tidens erfarenheter har givit vid handen, att en fortsatt verksamhet enligt gällande riktlinjer kräver en tills vidare i stort sett oförändrad organisation. Personalen, som under tiden 1 augusti 1953—31 juli 1954 minskats med 33 personer — delvis beroende på byrån Aktiv hushållnings sammanslagning den 1 juli 1954 med Hemmens forskningsinstitut — utgjorde den 1 augusti 1954 93 personer och förutses den 1 juli 1955 bli 90 personer. Då emellertid avlöningsanslaget för innevarande budgetår, i enlighet med nämndens förslag, beräknats med utgångspunkt från att personalstyrkan den 1 juli 1954 skulle ha nedbringats till omkring 80 personer, behöver anslaget höjas. Den närmare beräkningen av anslagsbehovet för nästa budgetår framgår av följande sammanställning.

Ersättningar till nämndens ledamöter	96 300
Ersättningar till befattningshavare med av Kungl. Maj:t fastställda arvoden (chefstjänstemännen)	146 064
Ersättningar till övriga befattningshavare	1 100 000
Ersättningar till sakkunniga	30 000
Summa kronor	1 372 364

Departementschefen

Föregående års riksdag har hos Kungl. Maj:t hemställt, att behovet av en fortsatt statlig priskontroll och grunderna för den priskontrollerande verksamhet, som kan finnas erforderlig, förutsättningslöst utredes samt att de förslag, som därav må föranledas, framläggas för riksdagen. Jämlikt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 17 december 1954 har särskilda sakkunniga tillkallats för att verkställa utredning och avge förslag i ämnet.

Det är uteslutet att denna kommitté skall hinna avge sitt förslag i sådan tid, att det blir möjligt framlägga detta för årets riksdag. Under dylika förhållanden anser jag mig vid anslagsberäkningen böra utgå från att priskontrollnämnden nästa budgetår kommer att bedriva sin verksamhet i samma omfattning som f. n. På grund härav torde nämndens medelsbehov för avlöningar under budgetåret 1955/56 böra beräknas för en i stort sett oförändrad personalorganisation. Jag godtager härvid nämndens beräkningar och förordar således — med hänsyn till att personalen under innevarande budgetår ej kunnat minskas i den omfattning som förutsattes vid beräkningen av anslaget för detta budgetår — att anslaget höjes med 32 400 kronor. Anslaget för nästa budgetår bör sålunda uppföras med (1 340 000 + 32 400 =) 1 372 400 kronor.

Jag hemställer således, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Statens priskontrollnämnd*: *Avlöningar* för budgetåret 1955/56 anvisa ett förslagsanslag av 1 372 400 kronor.

[91] 4. Statens priskontrollnämnd: Omkostnader

	Anslag	Nettoutgift
1953/54	600 000	418 109
1954/55 (statsliggaren s. 952)	360 000	
1955/56 (förslag)	369 000	

Yrkande

Statens priskontrollnämnd (skr. 17/8 1954) hemställer, att anslaget höjes med 17 600 kronor.

Motiv

Vid beräkningen av medelsbehovet för nästa budgetår har nämnden utgått från utgifterna under tiden 1 januari—30 juni 1954, varvid dock kostna-

derna för sjukvård reducerats i proportion till den beräknade personalminskningen. Nämnden beräknar anslagsbehovet enligt följande sammanställning.

Anslagspost (delpost)	Medelsåtgången 1/1—30/6 1954	Anvisat 1954/55	Nämndens förslag 1955/56
1. Sjukvård m. m.	9 076	16 000	16 600 (+ 600)
2. Reseersättningar	30 105	61 000	70 000 (+ 9 000)
3. Bränsle, lyse och vatten .	3 180	16 000	6 000 (— 10 000)
4. Övriga expenser	68 647	149 000	150 000 (+ 1 000)
5. Trycknings- och annons- kostnader	135 627	118 000	135 000 (+ 17 000)
Summa kronor	246 635	360 000	377 600 (+ 17 600)

Departementschefen

Jag kan ej förorda någon höjning av anslagsposten till sjukvård m. m. Anslagsposten till reseersättningar torde såsom priskontrollnämnden föreslagit böra ökas med 9 000 kronor. Jag har ingen erinran mot den föreslagna minskningen med 10 000 kronor av delposten till bränsle, lyse och vatten. För övriga expenser kan jag icke förorda någon ökad medelsanvisning. Där-
emot är jag beredd tillstyrka en höjning med 10 000 kronor av anslagsposten till trycknings- och annonskostnader.

Anslaget bör sålunda för nästa budgetår uppföras med (360 000 + 9 000 — 10 000 + 10 000 =) 369 000 kronor.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Statens priskontrollnämnd*: Omkostnader för bud-
getåret 1955/56 anvisa ett förslagsanslag av 369 000 kronor.

H. Diverse

[92] 1. Ersättning till statens allmänna fastighetsfond: Byggnadsstyrelsens delfond

	Anslag
1954/55 (statsliggaren s. 953)	1 542 000
1955/56 (förslag)	1 739 000

Under återopande av vad chefen för finansdepartementet förut denna dag vid anmälan av för flera huvudtitlar gemensamma frågor anført beträffande ersättning till statens allmänna fastighetsfond hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Ersättning till statens allmänna fastighetsfond: Byggnadsstyrelsens delfond* för budgetåret 1955/56 anvisa ett förslagsanslag av 1 739 000 kronor.

[93] 2. Ersättning till statens allmänna fastighetsfond: Lotsstyrelsens delfond

	Anslag
1954/55 (statsliggaren s. 953)	446 000
1955/56 (förslag)	404 000

Under återopande av vad chefen för finansdepartementet förut denna dag vid anmälan av för flera huvudtitlar gemensamma frågor anført beträffande ersättning till statens allmänna fastighetsfond hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Ersättning till statens allmänna fastighetsfond: Lotsstyrelsens delfond* för budgetåret 1955/56 anvisa ett förslagsanslag av 404 000 kronor.

[94] 3. Bidrag till internationell patrulleringstjänst i norra Atlanten

	Anslag	Nettoutgift
1953/54	50 000	50 422
1954/55 (statsliggaren s. 953)	50 000	
1955/56 (förslag)	50 000	

Anslaget uppföres med oförändrat belopp.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen
att till *Bidrag till internationell patrulleringstjänst i norra Atlanten* för budgetåret 1955/56 anvisa ett förslagsanslag av 50 000 kronor.

[95] 4. Bidrag till underhåll av en fyr å Kap Spartel

	Anslag	Nettoutgift
1953/54	13 000	12 080
1954/55 (statsliggaren s. 953)	13 000	
1955/56 (förslag)	13 000	

Anslaget uppföres med oförändrat belopp.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen
att till *Bidrag till underhåll av en fyr å Kap Spartel* för budgetåret 1955/56 anvisa ett förslagsanslag av 13 000 kronor.

[96] 5. Bidrag till vissa internationella byråer m. m.

	Anslag
1954/55 (statsliggaren s. 953)	24 000
1955/56 (förslag)	24 000

Från detta anslag bestrids Sveriges andel i kostnaderna för dels internationella byrån i Paris för utställningar (jfr X ht 1947 s. 156), dels patentunionens internationella byrå i Bern (jfr X ht 1948 s. 116), dels internationella valfångstkommissionen (jfr X ht 1951 s. 151), dels internationella rådgivande bomullskommittén (ICAC) (jfr prop. nr 47/1951). Av det för löpande budgetår anvisade anslaget är för nu nämnda ändamål avsedda resp. 1 000, 8 000, 2 500 och 12 500 kronor.

Kommerskollegium (skr. 23/8 1954) hemställer om oförändrat bidrag, 1 000 kronor, för internationella utställningsbyrån.

Departementschefen

Till samtliga ändamål torde kunna beräknas oförändrade bidrag. Anslaget bör sålunda för nästa budgetår upptagas till (1 000 + 8 000 + 2 500 + 12 500 =) 24 000 kronor.

Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen
att till *Bidrag till vissa internationella byråer m. m.* för budgetåret 1955/56 anvisa ett förslagsanslag av 24 000 kronor.

[97] 6. Administrationskostnader för nordiskt ekonomiskt samarbete

	Anslag	Nettoutgift
1953/54	40 000	32 340
1954/55 (statsliggaren s. 953)	25 000	
1955/56 (förslag)	125 000	

Å riksstaten har från och med budgetåret 1948/49 varit uppfört ett förslagsanslag till administrationskostnader för nordiskt ekonomiskt samarbete. Anslaget har disponerats för ersättningar, resekostnader och expenser för de svenska ombuden i det gemensamma nordiska utskottet för ekonomiskt samarbete och åt dem förordnade sakkunniga, experter och sekreterare. Sedan några år har från anslaget jämväl bestritts uppkommande representationskostnader vid utskottets sammanträden i Sverige samt resekostnader för representanter för patent- och registreringsverket vid överläggningar med de övriga nordiska patentverken i frågor av betydelse för det nordiska patentsamarbetet (jfr X ht 1953 s. 164).

Det gemensamma nordiska utskottet för ekonomiskt samarbete har i mars 1954 till regeringarna i Danmark, Island, Norge och Sverige avgivit rapport om en gemensam nordisk marknad (SOU 1954: 13). De svenska ombudens verksamhet har därmed upphört.

Vid överläggningar den 30 och 31 oktober 1954 har ledamöter av de danska, norska och svenska regeringarna enats om vissa riktlinjer för det nordiska ekonomiska samarbetet (jfr årets riksdagsberättelse I H 26). I anslutning härtill har Kungl. Maj:t den 5 november 1954 utsett chefen för handelsdepartementet att för Sveriges del ha ansvaret för ärenden rörande nämnda samarbete ävensom bemyndigat departementschefen att bl. a. utse tre ombud för Sverige att delta i arbetet inom ett gemensamt utskott för nordiskt ekonomiskt samarbete (nordiska ekonomiska samlarbetsutskottet) samt tillsätta en kommitté med högst elva ledamöter att inom handelsdepartementet biträda med samordning av det interna arbetet med nordiska ekonomiska frågor. Beträffande direktiv för arbetet samt utsedda ombud och kommittéledamöter hänvisas till årets riksdagsberättelse (I H 26). Kostnaderna för delegationens och kommitténs arbete skall bestridas från ifrågavarande anslag.

Departementschefen

Utgifterna under ifrågavarande anslag kommer i fortsättningen att huvudsakligen avse ersättningar och resekostnader för nämnda delegation och kommitté jämte förordnade experter, sekreterare och biträden. Liksom nu torde anslaget vidare böra få disponeras för resekostnader och andra ersättningar till representanter för patent- och registreringsverket vid överläggningar med de övriga nordiska patentverken.

Det är förenat med stora svårigheter att f. n. göra en beräkning av medelsbehovet under nästa budgetår för nu nämnda ändamål. Uppenbart är

emellertid att kostnaderna härför kommer att väsentligt överstiga de utgifter som belastat anslaget under budgetåret 1953/54. En betydande anslagsförstärkning är därför erforderlig. Jag anser mig härvid kunna förutsätta att en uppräknig av anslaget med 100 000 kronor skall vara tillfyllest och föreslår således att anslaget för nästa budgetår uppföres med 125 000 kronor. Anslagets karaktär torde böra ändras till reservationsanslag.

Under återopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Administrationskostnader för nordiskt ekonomiskt samarbete* för budgetåret 1955/56 anvisa ett reservationsanslag av 125 000 kronor.

[98] 7. Upplysningsarbete avseende produktions- och exportfrågor

Under denna anslagsrubrik har riksdagen år 1949, år 1950 och år 1953 anvisat reservationsanslag av sammanlagt 2 100 000 kronor. Nettoutgifterna från anslaget har för budgetåren 1948/49—1953/54 uppgått till respektive ca 70 000, 590 000, 453 000, 289 000, 356 000 och 121 000 kronor. Reservationen å anslaget den 1 juli 1954 utgjorde 220 589 kronor.

Anslaget utnyttjas under inseende av ett i februari 1949 bildat samlarbetsorgan, benämnt Ekonomisk information. I detta organ, som arbetar under ordförandeskap av statsrådet Sven Andersson, ingår representanter för Svenska arbetsgivareföreningen, Landsorganisationen i Sverige och Tjänstemännens centralorganisation. För närmare kännedom om Ekonomisk informations tidigare verksamhet torde få hänvisas till prop. nr 83/1950 och nr 1/1953, bil. 12, p. 45.

Y r k a n d e

Ekonomisk information förutser enligt en till handelsdepartementet den 7 oktober 1954 inkommen promemoria för nästa budgetår behov av ytterligare 250 000 kronor för sin verksamhet.

M o t i v

Verksamheten inom organet Ekonomisk information har under föregående och innevarande budgetår bedrivits i ungefär samma former som tidigare. Den allmänt ekonomiska upplysningsverksamheten har dock minskats. I stället har Ekonomisk information i ökad utsträckning medverkat i kampanjer, som gemensamt utförts av främst arbetsmarknadens huvudorganisationer. De kampanjer, i vilka organet medverkat, har avsett upplysning om verksamheten inom företagsnämnderna, om yrkesutbildning och yrkesvägledning samt om arbetarskyddet. Kampanjerna har bedrivits med hjälp av filmer, broschyrer, affischer och andra trycksaker, varjämte bidrag lämnats till studieverksamhet inom de områden kampanjerna avsett.

Enligt den uppfattning, som framförs i promemorian, kvarstår fortfarande de behov, som motiverat tillkomsten av Ekonomisk informations verk-

samhet. Från skilda håll har framställts önskemål om en film, som skildrar grundläggande ekonomiska sammanhang och som för en bred publik kan åskådliggöra sambandet och avvägningen mellan konsumtion och investering. Vidare torde det vara motiverat att även i fortsättningen stimulera arbetet inom företagsnämnderna, i synnerhet den s. k. förslagsverksamheten. Närmast planeras i detta syfte en film om sistnämnda verksamhet. Upplysningsverksamheten beträffande yrkesutbildningen och skyddet mot olycksfall i arbetet bör intensifieras. Den studieverksamhet, till vilken organet lämnar bidrag, väntas fortsätta i ungefär samma omfattning som förut.

Kostnaderna för utgivning av publikationen Konjunkturjournalen bestrides f. n. till övervägande delen av Ekonomisk information och till en mindre del av konjunkturinstitutet. Publikationen, som utkommer med tio nummer per år, har en upplaga av 1 700 exemplar. Ekonomisk information förordar, att utgivningen av Konjunkturjournalen anförtros konjunkturinstitutet, som för nästa budgetår hemställt om medel för täckande av hela kostnaden i samband därmed.

I promemorian framläggs följande sammanställning över de beräknade kostnaderna för Ekonomisk informations verksamhet under innevarande och nästa budgetår.

	Beräknade kostnader	
	1954/55	1955/56
Film	70 000	140 000
Broschyrer och trycksaker	10 000	38 000
Affischer och affischering	10 000	30 000
Studieverksamhet	60 000	60 000
Konjunkturjournalen	30 000	—
Löner och arvoden	17 000	17 000
Summa kronor	197 000	285 000

Enligt sammanställningen beräknas kostnaderna för nästa budgetår till 285 000 kronor. Den disponibla behållningen av tidigare anvisade medel väntas vid utgången av innevarande budgetår uppgå till ca 35 000 kronor. Medelsbehovet för nästa budgetår utgör alltså (285 000 — 35 000 =) 250 000 kronor.

Departementschefen

Efter att ha tagit del av den lämnade redogörelsen för verksamheten inom organet Ekonomisk information och efter samråd med statsrådet Andersson, har jag ansett mig böra föreslå, att frågan, i vilken omfattning och i vilka former verksamheten i fortsättningen lämpligen skall bedrivas, bör närmare övervägas. Bl. a. bör därvid undersökas, huruvida verksamheten till någon del kan anförtros andra befintliga organ, som sysslar med likartade arbetsuppgifter. I avvaktan på resultatet av den tilltänkta undersökningen, torde arbetet inom Ekonomisk information böra bedrivas alle-

nast i begränsad omfattning. Med hänsyn härtill torde för nästa budgetår ett anslag av 50 000 kronor vara tillfyllest. Härvid förutsättes, att kostnaderna för Konjunkturjournalen överflyttas på konjunkturinstitutet och att, i enlighet med vad chefen för finansdepartementet tidigare denna dag föreslagit (VII ht, p. 27), medel anvisas till institutet för ifrågavarande ändamål.

Under åberopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Upplysningsarbete avseende produktions- och exportfrågor* för budgetåret 1955/56 anvisa ett reservationsanslag av 50 000 kronor.

[99] 8. Bidrag till Svenska turisttrafikförbundet

	Anslag
1953/54	500 000
1954/55 (statsliggaren s. 953)	500 000
1955/56 (förslag)	500 000

Från handels- och sjöfartsfonden har turisttrafikförbundet för budgetåret 1953/54 tilldelats ett extra statsbidrag av 50 000 kronor att användas för bl. a. försöksverksamhet rörande svensk turistrepresentation i Västtyskland.

Y r k a n d e

Svenska turisttrafikförbundet (skr. 31/8 1954) hemställer, att anslaget höjes med 200 000 kronor.

M o t i v

Turisttrafikförbundet framhåller bl. a., att den ökade trafiken och den ökade konkurrensen från andra länder kommit att ställa allt större krav på förbundets verksamhet. Förbundets medel har icke medgivit någon i egentlig mening värvande turistpropaganda. Det allra mesta av förbundets mera kostnadskrävande upplysningsåtgärder har därför måst begränsas till olika former av service till gästande utlänningar, åt resebyråer och andra förmedlare av den utländska resandeströmmen. Fordringarna på sådan service befinner sig i starkt stigande. Sålunda är det ett självfallet intresse för vårt land att produktionen av informationstryck, som är en av förbundets viktigaste uppgifter, står i en viss proportion till resandeströmmen hit och till konkurrensen från andra länder. F. n. har emellertid förbundet ej ekonomiska möjligheter att tillhandahålla informationstryck i erforderlig utsträckning. På grund härav löper Sverige risk att icke kunna hålla sin andel av det internationella resandet eller rent av att denna trafik och dess betydelse som inkomstkälla minskar i omfattning. Vidare ställer den allt starkare internationella konkurrensen större fordringar på förbundets representation utomlands. Det är sålunda ej tillfredsställande att budgetförhållande-

na icke medgivit en effektiv kontaktorganisation på en så viktig marknad som den engelska.

Förbundet räknar för budgetåret 1955/56 med ett medelsbehov av 1 080 000 kronor. Bidrag från enskilda och statens järnvägar samt medlemsavgifter och vissa andra inkomster har upptagits med 380 000 kronor, varför statsanslag erfordras med 700 000 kronor. Kostnadernas fördelning å olika ändamål framgår av följande sammanställning. Till jämförelse återges de beräknade utgifterna för innevarande budgetår.

	1954/55	1955/56
Huvudkontoret	240 000	240 000
Utlandsorgan	410 000	450 000
Trycksaker	150 000	230 000
Bild och film	50 000	60 000
Studieresor	30 000	40 000
Diverse	50 000	60 000

Den nu begärda anslagsförstärkningen med 200 000 kronor erfordras för att tillgodose de mest trängande behov, för vilka kostnaderna ej kan rymmas inom nuvarande budgetram. Sålunda bör den representation i Västtyskland, som möjliggjorts genom extra statsbidrag, bibehållas. Vidare är det angeläget att effektivisera verksamheten på den engelska marknaden. Kostnaderna för dessa ändamål beräknas till sammanlagt 90 000 kronor. För erforderlig ökning och differentiering av trycksaksproduktionen behövs 80 000 kronor. Därjämte bör beräknas ytterligare 30 000 kronor för ordnande av studiegruppresor i Sverige för utländska resebyråmän och journalister samt stöd för utländska expeditioner som i Sverige upptager program för film, television och radio.

Departementschefen

Jag finner mig icke kunna tillstyrka någon höjning av bidragsanslaget utan förordar, att detta för nästa budgetår uppföres med oförändrat belopp eller 500 000 kronor.

Under åberopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till Svenska turisttrafikförbundet* för budgetåret 1955/56 anvisa ett anslag av 500 000 kronor.

[100] 9. Turistpropaganda i Amerikas förenta stater

Till turistpropaganda i Amerikas förenta stater har riksdagen för budgetåret 1948/49 (prop. nr 125/1949 s. 65, r.skr. nr 197/1949), 1950/51 (prop. nr 150/1951 s. 27, r.skr. nr 269/1951) och 1953/54 (prop. nr 157/1953,

r.skr. nr 256/1953) anvisat anslag av resp. 54 000, 52 000 och 52 000 kronor. Vidare har för dylik propaganda under budgetåret 1954/55 statsbidrag utgått från handels- och sjöfartsfonden med belopp å motvärdet i kronor till 10 000 dollars. Danmark och Norge beviljade vid dessa tillfällen motsvarande belopp; medlen användes för en gemensam nordisk turistkampanj i Amerika. Vid kampanjerna budgetåren 1950/51 och 1953/54 bidrog även vissa företag, som uppehåller trafik mellan Skandinavien och Förenta staterna, med hälften av det belopp som sammanlagt beviljades av Danmark, Norge och Sverige.

Y r k a n d e

Svenska turisttrafikförbundet (skr. 19/10 1954) hemställer, att för budgetåret 1955/56 måtte anvisas ett anslag å motvärdet till 10 000 dollars för fortsatt deltagande i den gemensamma skandinaviska turistpropagandan i Amerikas förenta stater.

M o t i v

Huvudsyftet med denna gemensamma propaganda är att öka antalet turistbesök från Förenta staterna till de skandinaviska länderna under våren och försommaren men även eftersommaren. Den verkan propagandan hittills haft tillmätas av turistväsendets centrala instanser avsevärd betydelse. Förbundet upplyser, att antalet inresande från Förenta staterna under försäsongen maj—juni ökat. Medan detta antal 1947 utgjorde 22,7 procent av det totala antalet inresande under året, hade motsvarande procenttal åren 1951 och 1953 stigit till 23,8 resp. 26,1.

Då turistmarknaden i Förenta staterna ur skandinavisk synpunkt synes vara högst betydande men ännu icke kunnat bli tillräckligt upparbetad, bör den gemensamma skandinaviska turistkampanjen fortsättas. Det är angeläget att bevara de hittills nådda resultaten och ytterligare öka turistströmmen. Betydelsen av den skandinaviska turistpropagandan i Amerika måste även bedömas med beaktande av att konkurrensen från andra länder ökat starkt. Av turistnäringens till närmare 400 miljoner kronor beräknade inkomster i främmande valutor för år 1954 torde ungefär en tredjedel komma att inflyta i dollarvaluta. Statsbidrag för ifrågavarande propaganda kan alltså väl jämföras med statens exportfrämjande stödåtgärder på andra områden.

Departementschefen

Det måste anses angeläget, att den gemensamma skandinaviska turistpropagandan i Amerikas förenta stater kan fortsättas även under nästa budgetår. Då under det anslag till turisttrafikförbundet, som upptagits under föregående punkt, ej beräknats några medel för detta ändamål, tillstyrker jag att ett särskilt anslag av 52 000 kronor anvisas härför. Utbetalningen av anslaget bör dock — liksom vid föregående tillfällen — göras beroende av att i Danmark och Norge beviljas statsbidrag med motsvarande belopp.

Under återopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Turistpropaganda i Amerikas förenta stater* för budgetåret 1955/56 anvisa ett anslag av 52 000 kronor.

[101] 10. Avsättning till fonden för idrottens främjande

	Anslag
1953/54	7 500 000
1954/55 (statsliggaren s. 953).....	8 000 000
1955/56 (förslag)	9 000 000

Y r k a n d e n

I. *Sveriges riksidsrottsförbund* (skr. 28/8 1954) hemställer om ett anslag av 11 500 000 kronor, vilket innebär en anslagshöjning med 3 500 000 kronor.

II. *Svenska korporationsidsrottsförbundet* (skr. 14/8 1954) hemställer om ett anslag av 595 000 kronor, vilket innebär en höjning med 284 500 kronor av det för budgetåret 1954/55 beviljade anslaget.

III. *Föreningen för skidlöpnings och friluftslivets främjande i Sverige* (skr. 31/8 1954) hemställer om ett anslag av 287 600 kronor.

M o t i v

I. Fördelningen på olika ändamål av det av *riksidsrottsförbundet* äskade anslaget framgår av följande sammanställning.

		Ökning
<i>A. Sveriges riksidsrottsförbunds verksamhet</i>		
Riksidsrottsförbundets centrala förvaltning och verksamhet	296 000	46 000
Specialförbundets förvaltning och verksamhet	750 000	85 000
Distriktsförbundets förvaltning och verksamhet	650 000	90 000
Specialidrotternas distriktsorganisationers verksamhet	430 000	30 000
Instruktionsverksamhet och ledarutbildning:		
a) Riksidsrottsförbundets centrala kursverksamhet	100 000	20 000
b) Instruktionskurser, propaganda- och upplysningsverksamhet	185 000	35 000
c) Specialförbundets instruktionsverksamhet	800 000	100 000
d) Instruktörsverksamhet bland ungdom	126 000	30 400
Bibliotek, arkiv, tryckning av stadgar och handböcker m. m.	95 000	25 000
Kontorsmateriel, kontorsinventarier samt filmmateriel	60 000	
Hälsokontroll och medicinsk forskning	95 000	30 000

		Ökning
Internationellt samarbete	150 000	35 000
Riksidrottsförbundets kommittéers verksamhet:		
a) Idrottsplatskommitténs förvaltning och verksamhet	135 000	13 000
b) Motionsidrottskommitténs verksamhet	90 000	25 000
c) Samarbetskommitténs verksamhet	15 000	
d) Ungdomskommitténs verksamhet	90 000	
e) Kommitténs för kvinnlig idrott verksamhet ...	5 000	
Idrottsmateriel	540 000	60 000
Övriga ändamål:		
a) Idrottsinstitutet å Bosön	60 000	
b) Gymnastikfolkhögskolan å Lillsved	20 000	
c) Arvode till revisorer	4 000	
B. Föreningars verksamhet samt ungdomsidrott		
Föreningars verksamhet	300 000	50 000
Ungdomsidrott	500 000	150 000
C. Idrottsanläggningar		
Idrottsanläggningar	3 000 000	1 103 300
Hallbyggnader	1 000 000	1 000 000
Mindre anslag (500—3 000 kr.) för enklare lek- och idrottsanläggningar, förbättring av dylika samt till bastu- och simanläggningar	795 000	155 000
D. Utanför riksidrottsförbundet stående organisationers verksamhet		
Sveriges olympiska kommittés verksamhet	700 000	350 000
Diverse anslag till ett flertal utanför riksidrottsförbundet stående organisationer m. m.	624 000 ¹	67 300 ²
	11 615 000	3 500 000
Avgår räntor från riksidrottsförbundets idrottsfond .	115 000	
Summa kronor	11 500 000	3 500 000

Riksidrottsförbundet framhåller att det under året utökats med 16 nya specialdistriktsförbund. Antalet specialdistriktsförbund uppgår nu till 216. Föreningarnas antal utgör 9 618 och medlemsantalet 843 000.

Förbundet har inriktat sitt arbete på att nå bästa möjliga resultat av de nya statliga stödåtgärderna till ungdomens föreningsliv och fritidsverksamhet.

Till följd av restriktionerna på byggnadsområdet och på grund av de begränsade anslag, som disponerats för idrottsanläggningar, råder en betydande eftersläpning med iordningställandet av anläggningar. Ett stort antal

¹ Därav till Svenska korporationsidrottsförbundet 358 000 kronor.

² , , , , 47 500 ,

fullt utarbetade projekt skulle emellertid kunna förverkligas, om ökade möjligheter skapades till statliga bidrag. Dessa bidrag utgör i regel en tredjedel av anläggningskostnaden. Resten täckes genom kommunala bidrag, gåvor o. s. v. Det statliga bidraget är emellertid ytterst betydelsefullt för att stimulera den kommunala eller enskilda företagsamheten. Riksidrottsförbundet finner det angeläget, att anslaget till idrottsanläggningar nästkommande budgetår höjes till 3 000 000 kronor.

Vidare föreslår förbundet, att 1 000 000 kronor beräknas som stimulansbidrag till hallbyggnader. Inom ett flertal städer och större tätorter pågår f. n. en livlig verksamhet för byggande av idrottshallar, simhallsbad och liknande anläggningar. Hittills har ej några statliga bidrag kunnat lämnas till denna kommunala byggnadsverksamhet. Med hänsyn till det stora värde sådana anläggningar har för idrott och fysisk fostran är det befogat, att visst bidrag av statsmedel kan lämnas, närmast som ett stimulansbidrag för den kommunala företagsamheten.

Av det för Sveriges olympiska kommitté begärda beloppet beräknas 375 000 kronor åtgå till förberedelserna under nästa budgetår för deltagande i de olympiska spelen i Melbourne 1956 och 175 000 kronor för deltagande i de olympiska vinterspelen i Cortina 1956 varjämte 150 000 kronor avses som garantibelopp att täcka eventuell förlust å de olympiska ryttartävlingarna i Stockholm 1956.

II. Fördelningen på olika ändamål av det av *korporationsidrottsförbundet* äskade anslaget framgår av följande sammanställning.

		Ökning
Korporationsidrottsförbundets centrala förvaltning	225 000	119 000
Lokalförbundens förvaltning	155 000	82 000
Kursverksamhet	70 000	29 000
Företagsgymnastik	40 000	20 000
Propaganda och upplysningsverksamhet	40 000	20 000
Idrottsmateriel	60 000	9 500
Kontanta bidrag till korporationsidrottsföreningar	5 000	5 000
Summa kronor	595 000	284 500

Riksidrottsförbundet, som i sina petita föreslagit att korporationsidrottsförbundet nästa budgetår skall erhålla ett med 47 500 kronor till 358 000 kronor höjt bidrag, framhåller att detta innebär en större procentuell höjning än vad som föreslagits för idrottens organisationer i övrigt. För att bidragen till idrottsanläggningar och olympisk representation skall kunna ökas, bör försiktighet iakttagas med höjning av andra bidrag.

III. Fördelningen på olika ändamål av det av *skid- och friluftsförbundet* äskade anslaget framgår av följande sammanställning.

Friluftsavdelningens centrala förvaltning	137 600
Landskapsförbunden	90 000
Bidrag till lokalavdelningarna för inköp av kanoter	60 000
Summa kronor	287 600

Föreningen framhåller, att dess arbetsuppgifter för varje år blir allt större. Den del av verksamheten, som avser ett motions- och sportbetonat friluftsliv, måste avsevärt förstärkas. Sålunda behöver föreningen anställa en riks-konsulent för friluftsliv samt fyra friluftssintendenter med placering i Stockholm, Nässjö, Örebro och Umeå. Dessa intendenter skall handha friluftsverksamhet och motionsidrott för allmänheten.

Över skid- och friluftsförbundets ansökning har statens fritidsnämnd och riksidsrottsförbundet avgivit yttrande. *Statens fritidsnämnd* framhåller, att då högst 5 procent av anslaget till fonden för friluftslivets främjande får disponeras som administrationsbidrag, bidrag för ifrågavarande ändamål ej kan utgå från fonden. Nämnden anser emellertid den verksamhet föreningen bedriver vara av sådan betydelse, att den är väl förtjänt av statsbidrag. Även *riksidsrottsförbundet* anser föreningens verksamhet vara förtjänt av statligt stöd men framhåller att friluftsverksamhet principiellt bör erhålla stöd från fonden för friluftslivets främjande. Bidrag härifrån utgår till skid- och friluftsförbundet. Då föreningen emellertid även bedriver idrottsledarkurser och friluftsbetonad idrott, erhåller den därjämte bidrag från fonden för idrottens främjande, senaste budgetår med 23 715 kronor. De sammanlagda statsbidrag föreningen sålunda åtnjuter är fullt i nivå med vad motsvarande organisationer inom riksidsrottsförbundet kan erhålla. Bl. a. med hänsyn till eventuellt behov av ökat stöd för skidförbundets idrottsliga verksamhet har riksidsrottsförbundet i sina petita för nästa budgetår begärt höjning av vissa härvid aktuella poster. Bidrag bör utgå enligt samma grunder som för idrottsorganisationer. Ett anslag till skid- och friluftsförbundet enligt föreliggande ansökning skulle innebära ett väsentligt bättre statligt stöd än det som kan lämnas special- och distriktsförbund av jämförbar storlek.

Departementschefen

Riksidsrottsförbundet har för nästa budgetår begärt höjning av anslaget med 3,5 miljoner kronor. Härav hänför sig ca 1,25 miljon kronor till idrottsanläggningar samt 1 miljon kronor till hallbyggnader. Då det emellertid f. n. är nödvändigt att iaktta återhållsamhet i fråga om investeringsverksamheten, kan jag icke tillstyrka någon förstärkning av anslaget för att öka möjligheterna att lämna stöd till dylika ändamål. Jag anser emellertid angeläget att anslaget höjs med tanke på de många andra ändamål, som tillgodoses genom bidrag från fonden för idrottens främjande. Jag förordar därför en anslagshöjning med 1 000 000 kronor. Vad angår korporationsidsrottsförbundets samt skid- och friluftsförbundets anslagsäskanden torde det få ankomma på Kungl. Maj:t att taga ställning därtill i samband med utdelning av bidrag från fonden. Jag föreslår således, att anslaget för nästa budgetår uppföres med (8 000 000 + 1 000 000 =) 9 000 000 kronor.

Under återopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Afsättning till fonden för idrottens främjande* för budgetåret 1955/56 anvisa ett anslag av 9 000 000 kronor.

[102] 11. Avsättning till fonden för friluftslivets främjande

	Anslag
1953/54	750 000
1954/55 (statsliggaren s. 954)	1 000 000
1955/56 (förslag)	1 000 000

Y r k a n d e

Statens fritidsnämnd (skr. 30/8 1954) hemställer, att anslaget höjes med 1 000 000 kronor.

M o t i v

Därest av nämnden redan tillstyrkta framställningar bifalles av Kungl. Maj:t, kommer de under återstoden av innevarande budgetår tillgängliga medlen att utgöra omkring 535 000 kronor. I avvaktan på byggnadstillstånd har nämnden hos sig inneliggande ansökningar om bidrag å tillhopa ca 300 000 kronor. För alla övriga inkomna ansökningar samt senare under budgetåret inkommande framställningar står således endast ca 235 000 kronor till förfogande. Flertalet av dessa ärenden kan därför icke slutbehandlas under innevarande budgetår. Med hänsyn härtill är väsentligt ökad avsättning till fonden starkt motiverad. Det kan icke heller i längden anses försvarligt att så strängt som skett under de senaste åren begränsa möjligheterna att tillgodose frilufts- och semesterlivets ökade behov av lämpliga lokaler.

Departementschefen

Ehuru jag anser det i och för sig angeläget att genom statliga stödåtgärder befrämja frilufts- och semesterlivet, kan jag med hänsyn till nödvändigheten att begränsa investeringsverksamheten icke förorda någon höjning av anslaget till avsättning till fonden för friluftslivets främjande. Detta bör alltså uppföras med oförändrat belopp.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Avsättning till fonden för friluftslivets främjande* för budgetåret 1955/56 anvisa ett anslag av 1 000 000 kronor.

[103] 12. Avsättning till lotterimedelsfonden

	Anslag
1953/54	12 500 000
1954/55 (statsliggaren s. 954)	12 500 000
1955/56 (förslag)	13 000 000

Beträffande penninglotterirörelsen i Sverige hänvisas till prop. nr 24/1938 och 328/1941 samt r. skr. nr 132/1938 och 488/1941.

Inkomsterna av lotterimedel beräknas för innevarande budgetår till 100 milj. kronor och för nästa budgetår till 105 milj. kronor.

Lotterimedelsfonden är avsedd att tillgodose allmännyttiga, kulturella ändamål. Dessa är dels sådana som betingar en årligen återkommande bidragstildelning, dels ändamål av mera tillfällig art. Till den förra kategorien hör framför allt bidrag till teatrar och orkestrar. Under budgetåret 1953/54 anvisades till *teaterverksamhet* sammanlagt ca 10,1 milj. kronor. De största bidragen utgick till Operan och Dramatiska teatern med 3 140 000 resp. 1 350 000 kronor. Riksteatern erhöll 1 212 000 kronor. Till teaterrådet utgick för turnéverksamhet i landsorten 500 000 kronor. De olika stadsteaternna erhöll belopp från 150 000 kronor (Hälsingborgs stadsteater) till 899 000 kronor (Malmö stadsteater).

Till *orkesterverksamhet* anvisades för budgetåret 1953/54 ca 1,45 milj. kronor. Bidrag utgick till de olika orkesterföreningarna i landet med belopp från 40 000 kronor (Örebro orkesterförening) till 291 000 kronor (Konsertföreningen i Stockholm). Vidare erhöll Sveriges orkesterföreningars riksförbund anslag med 140 000 kronor.

Bland övriga årligen återkommande bidragstagare kan nämnas Sveriges amatörmusikkårer, Sveriges körförbund, Folkrörelsernas konstfrämjande, Riksförbundet för bildande konst, Svenska sångarförbundet m. fl. Bidragen till dessa har för budgetåret 1953/54 uppgått till ca 320 000 kronor.

I detta sammanhang torde böra anmälas ett av 1948 års utredning om en statens kulturfond framlagt förslag i utredningens yttrande över 1947 års musikutrednings betänkande (SOU 1954:2). Utredningen förordar ökad avsättning med 400 000 kronor till lotterimedelsfonden för att göra det möjligt att redan under budgetåret 1955/56 lämna bidrag till folkbildningsorganisationernas musikverksamhet med 200 000 kronor samt ytterligare stöd åt orkesterverksamheten med 200 000 kronor.

Vid sidan av de fasta bidragen lämnas som tidigare nämnts ur lotterimedelsfonden även bidrag av mera tillfällig art. Hit hör t. ex. anslag till uppförande och reparation av folkhögskolor m. fl. skolor samt elevhem vid dylika skolor. Härtill anvisades 370 000 kronor under 1953. Till reparation och uppförande av soldathem anvisades samma år sammanlagt 125 000 kronor. Andra ändamål till vilka bidrag lämnas avser restaurering och bevarande av märkliga äldre byggnader och andra kulturminnesmärken. Dessa bidrag, som utgår till olika statliga institutioner — främst riksantikvarieämbetet och nordiska museet — städer och andra kommuner, hembygdsföreningar m. fl., utgjorde under 1953 ca 250 000 kronor. Bidrag lämnas också till uppförande av teater- och museibygnader. Vidare plägar bidrag utgå till kulturella organisationer för särskilda ändamål, t. ex. kongresser, jubileer, teatergästspel m. m.

Av det sagda framgår att den övervägande delen av lotterimedelsanslaget ätgår för att tillgodose sådana ändamål, vilka kräver en årligen återkommande bidragstildelning. Bidragen till teatrar, orkestrar m. fl. fasta ändamål utgjorde sålunda för budgetåret 1953/54 i runt tal 11,8 milj. kronor eller nära 95 procent av anslaget. Med oförändrad medelsanvisning skulle därmed för nästa budgetår ca 700 000 kronor stå till förfogande för bidrag

till ändamål av tillfällig art. De sammanlagda äskandena härtill har vid de senaste utdelningarna av lotterimedel uppgått till inemot 5 milj. kronor och någon minskning i antalet ansökningar eller i äskade belopp torde icke vara att förvänta. Bristen på medel har gjort att flera både angelägna och beaktansvärda ändamål kunnat tillgodoses i alltför ringa omfattning. Det synes därför motiverat att öka avsättningen till lotterimedelsfonden. Jag föreslår att fondavsättningsanslaget för nästa budgetår höjes med 500 000 kronor till 13 000 000 kronor.

Slutligen torde jag få anmäla att Kungl. Maj:t den 26 november 1954 medgivit att Svenska penninglotteriet aktiebolag under 1955 anordnar ett särskilt lotteri till förmån för teater och musik. Lotteriet omfattar — liksom det lotteri som omnämndes under motsvarande punkt i föregående års statsverksproposition till förmån för Dramatiska teaterns ombyggnad — 150 000 lotter till ett pris av 100 kronor för varje lottsedel. Vinstsumman utgör 10 miljoner kronor. Därest samtliga lotter slutsäljs skulle — sedan lotteriets omkostnader, ca 500 000 kronor, täckts — å lotteriet uppkomma en behållning av 4 500 000 kronor. Avsikten är att använda behållningen i lotteriet för teater- och musikändamål. Det är ännu icke fullt klart vilka ändamål som kan komma i fråga men det kan erinras om att framställningar gjorts om bidrag till ombyggnad av Operan och till pensionering av anställda vid teatrarna och orkesterföreningarna. Det gäller alltså främst sådana ändamål, som icke kan tillgodoses inom ramen för medelsanvisningen under förevarande anslag. Det torde lämpligen få ankomma på Kungl. Maj:t att meddela närmare bestämmelser om behållningens disposition.

Under återopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Avsättning till lotterimedelsfonden* för budgetåret 1955/56 anvisa ett anslag av 13 000 000 kronor.

[104] 13. Kommittéer och utredningar genom sakkunniga

	Anslag	Nettoutgift
1953/54	675 000	696 088
1954/55 (statsliggaren s. 954)	625 000	
1955/56 (förslag)	675 000	

Någon mera betydande minskning i den under handelsdepartementet hörande utredningsverksamheten torde icke vara att förvänta under nästa budgetår. Utgifterna torde kunna beräknas till i det närmaste samma belopp, som åtgått under budgetåret 1953/54. En uppräknig av anslaget är därför behövlig och jag föreslår, att det höjes med 50 000 kronor till 675 000 kronor.

Jag hemställer således, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Kommittéer och utredningar genom sakkunniga* för budgetåret 1955/56 anvisa ett reservationsanslag av 675 000 kronor.

[105] 14. Extra utgifter

	Anslag	Nettoutgift
1953/54	65 000	59 000
1954/55 (statsliggaren s. 954)	60 000	
1955/56 (förslag)	70 000	

Huvuddelen av anslaget disponeras för bidrag till utrikes resor. Med nuvarande medelsanvisning kan emellertid behovet av studie- och tjänsteresor i tekniska och ekonomiska sammanhang icke tillgodoses i tillräcklig omfattning. Anslaget torde med hänsyn härtill böra uppräknas med 10 000 kronor och för nästa budgetår upptagas till 70 000 kronor.

Jag hemställer således, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Extra utgifter* för budgetåret 1955/56 anvisa ett reservationsanslag av 70 000 kronor.

Sammanfattning

Vid bifall till de förslag, som framlagts i det föregående, kommer tionde huvudtiteln slutsumma för budgetåret 1955/56 att uppgå till 134 432 300 kronor. Motsvarande summa för innevarande budgetår är enligt den av 1954 års riksdag fastställda riksstaten 127 559 500 kronor. Förslaget innebär alltså en nettoökning med 6 872 800 kronor.

De sammanlagda anslagsökningarna under tionde huvudtiteln uppgår till 14 619 200 kronor. Nämda summa är till ett belopp av ca 9,9 milj. kronor hänförlig till utgiftsökningar, som är att betrakta som automatiska. Till atomenergiforskning m. m. inom Aktiebolaget Atomenergi föreslås i anslutning till tidigare fattat principbeslut en anslagshöjning av 8 000 000 kronor. För statens isbrytarverksamhet beräknas en anslagshöjning av 1 396 000 kronor. Anslagen till Avsättning till fonden för idrottens främjande och till Avsättning till lotterimedelsfonden har höjts med 1 000 000 respektive 500 000 kronor. Till fortsatta djupborrningar efter salt och olja m. m. i Skåne begärs ett nytt anslag å 630 000 kronor. Övriga här ej nämnda anslagsökningar är fördelade på ett flertal anslag och uppgår till sammanlagt 3 093 200 kronor.

Å andra sidan har anslagen under tionde huvudtiteln minskat med tillhopa 7 746 400 kronor. Anslaget till Omkostnader för statlig lagerhållning m. m. har nedsatts med 3 700 000 kronor. Vidare har anslagen till Omkostnader i samband med inköp och lagring av fasta bränslen m. m. och till Bidrag till uppförande av bombsäkra cisternanläggningar för flytande bränslen sänkts med 1 760 000 respektive 500 000 kronor. Anslagen till statens handels- och industrikommission har sänkts med 1 150 000 kronor. Övriga här ej särskilt angivna minskningar uppgår till sammanlagt 636 400 kronor och är fördelade på ett flertal anslag.

Slutligen bör nämnas att anslagen till kommerskollegium, lotsverket m. fl. nu upptagits med beräknade belopp i avvaktan på det förslag om inrättande av ett sjöfartsverk, som är avsett att i särskild proposition föreläggas riksdagen.

Vad föredragandena sålunda, med instämmande av statsrådets övriga ledamöter, hemställt behagar Hans Maj:t Konungen bifalla.

Ur protokollet:

Gunnel Ljungar

Register

till

Tionde huvudtiteln för budgetåret 1955/56**A. Handelsdepartementet**

Sid.		Kronor
	Handelsdepartementet:	
1	Avlöningar.....	702 100
2	Omkostnader.....	72 000
2	Utvävande av statskontroll å krigsmaterieltillverkningen.....	28 000
	Säger för handelsdepartementet	802 100

B. Kommerskollegium med underlydande myndigheter och kårer m. m.

	Kommerskollegium:	
4	Avlöningar.....	*2 610 000
4	Omkostnader.....	*475 000
	Bergsstaten:	
4	Avlöningar.....	186 100
8	Omkostnader.....	39 500
	Sprängämnesinspektionen:	
9	Avlöningar.....	120 900
10	Omkostnader.....	24 100
	Fartygsinspektionen:	
11	Avlöningar.....	*620 600
11	Omkostnader.....	*102 000
	Skeppsmättningsväsendet:	
11	Avlöningar.....	*280 000
11	Omkostnader.....	*30 000
	Sjöbefälsskolorna:	
12	Avlöningar.....	1 377 300
14	Omkostnader.....	48 300
15	Materiel, böcker m. m.	60 000
16	Kompletteringskurs vid högre tekniskt läroverk	7 100
	Näringsfrihetsrådet:	
17	Avlöningar	72 000
17	Omkostnader	8 200
	Ombudsmannaämbetet för näringsfrihetsfrågor:	
18	Avlöningar	114 600
19	Omkostnader	13 200
	Säger för kommerskollegium med underlydande myndigheter och kårer m. m.	6 188 900

C. Bergsbruk, industri, hantverk, teknisk forskning m. m.

	Sveriges geologiska undersökning:	
20	Avlöningar	989 400
23	Omkostnader	275 500

* Beräknat belopp.

Sid.		Kronor
25	Resor och fältarbeten	125 000
26	Inredning och utrustning av nya lokaler	10 000
28	Utrustning	200 000
30	Malmletning	771 000
32	Djupborrning efter salt och olja m. m. i Skåne	630 000
33	Inventering av torvmossar	60 000
33	Vissa kostnader för statens gruvegendom	30 000
	Statens provningsanstalt:	
34	Avlöningar	1 659 700
38	Omkostnader	310 200
39	Utrustning	200 000
	Flygtekniska försöksanstalten:	
41	Avlöningar	3 091 400
46	Omkostnader	1 060 000
48	Utrustning	610 000
	Statens hantverksinstitut:	
50	Avlöningar till viss personal	427 200
52	Vissa omkostnader	56 000
52	Bidrag till kursverksamheten m. m.	270 000
54	Utrustning och inredning	70 000
	Bidrag till Ingenjörsvetenskapsakademien:	
55	Akademien	200 000
57	Tekniskt-vetenskaplig och industriell representation i utlandet	57 600
57	Statens tekniska forskningsråd	77 000
59	Tekniskt-vetenskaplig forskning m. m.	1 395 000
60	Bidrag till Svenska träforskningsinstitutet	858 200
62	Bidrag till Svenska textilforskningsinstitutet	*130 000
62	Bidrag till Metallografiska institutet	23 700
64	Bidrag till Institutet för konserveringsforskning	414 300
66	Bidrag till Institutet för optisk forskning	*88 000
66	Bidrag till Hemmens forskningsinstitut	380 000
69	Bidrag till Aktiebolaget Ceaverken för vissa forskningsarbeten	25 000
69	Atomenergiforskning m. m. inom Aktiebolaget Atomenergi	18 000 000
72	Bidrag till Aktiebolaget Svensk torvförädling för torvforskning	300 000
73	Bidrag till företagareföreningar m. fl.	900 000
77	Befrämjande av hemslöjden	55 000
79	Bidrag till Svenska slöjdföreningen	50 000
79	Bidrag till standardiseringsverksamheten	625 000
81	Bidrag till Tekniska nomenklaturcentralen	15 000
	Säger för bergsbruk, industri, hantverk, teknisk forskning m. m.	34 439 200

D. Sjöfart och handel

Lotsverket:

83	Avlöningar till befattningshavare hos lotsstyrelsen	*690 000
83	Avlöningar till befattningshavare å lots- och fyrstaten	*16 157 000
83	Omkostnader	*4 680 000
83	Säkerhetsanstalter för sjöfarten	*2 920 000

Handelsflottans pensionsanstalt:

83	Avlöningar	47 700
85	Omkostnader	6 600

* Beräknat belopp.

Sid.		Kronor
	Statens skeppsprovsningsanstalt:	
85	Avlöningar	441 300
88	Omkostnader	72 100
	Statens sjöhistoriska museum:	
89	Avlöningar.....	189 100
91	Omkostnader.....	37 300
91	Underhåll och ökning av samlingarna	3 500
92	Statens isbrytarverksamhet	*3 096 000
92	Bidrag till sjömanshusens förvaltningskostnader	256 000
93	Läkarundersökning av sjöfolk.....	250 000
95	Beredande av lägre biljettkostnader för sjöfolk vid vissa resor.	65 000
96	Driftkostnader för mät- och avmagnetiseringsstationer	400 000
96	Kostnader för handelssjöfartens dirigering	*20 000
97	Bidrag till handelshögskolan i Stockholm.....	380 000
97	Bidrag till handelshögskolan i Göteborg.....	457 700
104	Gemensamma ändamål vid handelshögskolorna: Stipendier för främjande av högre ekonomiska studier	15 000
105	Åtgärder för främjande av varuutbytet med främmande länder	500 000
107	Bidrag till svenska handelskamrar i utlandet.....	102 000
108	Avsättning till handelsflottans välfärdsfond	280 000
	Säger för sjöfart och handel	31 066 300

E. Patent- och registreringsväsendet m. m.

	Patent- och registreringsverket:	
109	Avlöningar.....	5 275 900
112	Omkostnader.....	1 059 500
112	Granskningsnämnden för vissa patentansökningar m. m.	2 000
	Svenska uppfinnarkontoret:	
113	Administrationskostnader	120 000
113	Understödjande verksamhet	75 000
113	Särskilda kostnader för förenings- m. fl. register.....	400 000
114	Avsättning till försäkringsinspektionens fond.....	750 000
	Säger för patent- och registreringsväsendet m. m.	7 682 400

F. Riksnämnden för ekonomisk försvarsberedskap m. m.

	Riksnämnden för ekonomisk försvarsberedskap:	
119	Avlöningar.....	1 032 000
120	Omkostnader	188 000
121	Omkostnader för statlig lagerhållning m. m.	20 500 000
122	Omkostnader i samband med inköp och lagring av fasta bräns- len m. m.	240 000
124	Bidrag till uppförande av bombsäkra cisternanläggningar för flytande bränslen	1 500 000
	Säger för riksnämnden för ekonomisk försvarsberedskap m. m.	23 460 000

* Beräknat belopp.

G. Krisförvaltningen

Std.		Kronor
	Statens handels- och industrikommission:	
126	Avlöningar	2 000 000
127	Omkostnader	350 000
	Statens priskontrollnämnd:	
127	Avlöningar	1 372 400
128	Omkostnader	369 000
	<u>Säger för krisförvaltningen</u>	<u>4 091 400</u>

H. Diverse

	Ersättning till statens allmänna fastighetsfond:	
130	Byggnadsstyrelsens delfond	1 739 000
130	Lotsstyrelsens delfond	404 000
130	Bidrag till internationell patrulleringstjänst i norra Atlanten..	50 000
131	Bidrag till underhåll av en fyr å Kap Spartel.....	13 000
131	Bidrag till vissa internationella byråer m. m.....	24 000
132	Administrationskostnader för nordiskt ekonomiskt samarbete..	125 000
133	Upplysningsarbete avseende produktions- och exportfrågor....	50 000
135	Bidrag till Svenska turisttrafikförbundet	500 000
136	Turistpropaganda i Amerikas förenta stater	52 000
138	Avsättning till fonden för idrottens främjande.....	9 000 000
142	Avsättning till fonden för friluftslivets främjande.....	1 000 000
142	Avsättning till lotterimedelsfonden	13 000 000
144	Kommittéer och utredningar genom sakkunniga.....	675 000
145	Extra utgifter	70 000
	<u>Säger för diverse</u>	<u>26 702 000</u>
	Summa	134 432 300

BIHANG
TILL
RIKSDAGENS PROTOKOLL
ÅR 1955

FÖRSTA SAMLINGEN

FEMTE BANDET

*Bilagor till Kungl. Maj:ts proposition nr 1 angående stats-
verkets tillstånd och behov: elfte—fjortonde huvudtitlarna m.m.
samt utgifter för statens kapitalfonder, kapitalbudgeten
och beredskapsstat för försvarsväsendet*

ELFTE HUVUDTITELN

INRIKESDEPARTEMENTET

*Utdrag av protokollet över inrikesärenden, hållet inför Hans
Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms slott den
4 januari 1955.*

Närvarande:

Statsministern ERLANDER, ministern för utrikes ärendena UNDÉN, statsråden SKÖLD, ZETTERBERG, TORSTEN NILSSON, STRÄNG, ERICSSON, ANDERSSON, NORUP, HEDLUND, PERSSON, HJALMAR NILSON, LINDELL, NORDENSTAM, LINDSTRÖM, LANGE.

Chefen för inrikesdepartementet, statsrådet HEDLUND, och statsrådet NORDENSTAM anmäler de frågor, som tillhör regleringen för ***budgetåret 1955/56*** av utgifterna under ***riksstatens elfte huvudtitel***, innefattande anslagen till ***inrikesdepartementet***, därvid statsrådet NORDENSTAM anmäler de under punkterna 232 och 233 upptagna frågorna och departementschefen övriga frågor.

Föredragandena anför därvid följande.

A. Inrikesdepartementet m. m.

[1] 1. Inrikesdepartementet: Avlöningar

	Anslag	Nettoutgift
1952/53	646 000	749 480
1953/54	786 000	737 034
1954/55 (statsliggaren s. 955)	875 000	
1955/56 (förslag)	880 000	

För budgetåret 1955/56 ifrågasätter jag beträffande departementets befattningshavare ingen annan ändring än att två ordinarie kontorsbiträdestjänster, av vilkas innehavare den ena slutat sin anställning och den andra erhållit högre ordinarie tjänst, indrages. Enär båda befattningshavarna uppehöll högre extra ordinarie resp. ordinarie tjänst, erfordras icke i an-

ledning härav någon nedräkning av under ordinarieposten anvisade medel. Då emellertid numera ytterligare två ordinarie kontorsbiträden uppehåller högre tjänster, bör från ordinarieposten till icke-ordinarieposten överflyttas ett belopp om i runt tal 10 000 kronor.

Beträffande befattningshavarna hos beredskapsnämnden för psykologiskt försvar ifrågasätter jag endast den ändringen, att det bör få ankomma på Kungl. Maj:t att på grundval av närmare erfarenhet rörande arbetsuppgifternas art fastställa biträdespersonalens löneställning.

För automatiska utgiftsstegringar, avseende löneklassuppflyttningar samt uppflyttningar i reglerad befordringsgång för amanuenser och biträdespersonal, erfordras en ökning av medelsanvisningen med omkring 5 000 kronor. I enlighet härmed bör anslaget i dess helhet höjas med samma belopp.

Med hänsyn till det anförda och då de beslutade ändringarna av grundlönebeloppen föranleder en omräkning av vissa anslagsposter, beräknas anslaget sålunda: avlöning till departementschefen 37 700 (+ 6 200) kronor, avlöningar till ordinarie tjänstemän 373 000 (+ 80 000) kronor, avlöningar till icke-ordinarie personal 365 000 (+ 105 000) kronor samt rörligt tillägg 104 300 (— 186 200) kronor.

Anslaget bör alltså bestämmas till (37 700 + 373 000 + 365 000 + 104 300) 880 000 (+ 5 000) kronor.

I anledning av förslagen bör från personalförteckningen uteslutas två befattningar såsom kontorsbiträde i lönegrad Ca 8.

Under åberopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

a) bemyndiga Kungl. Maj:t att vidtaga den ändring i personalförteckningen för inrikesdepartementet, vilken förut angivits;

b) godkänna följande avlöningsstat för inrikesdepartementet, att tillämpas tills vidare fr. o. m. budgetåret 1955/56:

Avlöningsstat

1. Avlöning till departementschefen	37 700
2. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	373 000
3. Avlöningar till icke-ordinarie personal	365 000
4. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	104 300

Summa kronor 880 000;

c) till *Inrikesdepartementet*: Avlöningar för budgetåret 1955/56 anvisa ett förslagsanslag av 880 000 kronor.

[2] 2. Inrikesdepartementet: Omkostnader

	Anslag	Nettoutgift
1951/52	58 000	77 496
1952/53	54 300	79 355
1953/54	61 000	91 550
1954/55 (statsliggaren s. 955)	125 000	
1955/56 (förslag)	118 000	

Anslagsposterna till sjukvård m. m. och till reseersättningar torde för budgetåret 1955/56 böra uppföras med oförändrade belopp, 2 000 resp. 12 000 kronor.

Från anslagsposten till expenser skall fr. o. m. innevarande budgetår bestridas hithörande kostnader även för beredskapsnämnden för psykologiskt försvar. Den i 1954 års statsverksproposition beräknade medelsanvisningen till departementets expenser uppräknades emellertid icke i anledning av det senare (prop. 162/1954) framlagda förslaget om nämndens inrättande. Nämnden har i skrivelse den 18 oktober 1954 uppskattat medelsbehovet för övriga expenser för budgetåret 1955/56 till omkring 10 000 kronor. Då emellertid nämnden först nyligen börjat sin verksamhet, kan jag i avbidan på erfarenhet rörande medelsbehovet för ändamålet endast förorda en uppräkning av förevarande delpost med 5 000 kronor. Då för bränsle och lyse torde böra avses oförändrad medelsanvisning, bör anslagsposten till expenser uppföras med (44 000 + 5 000) 49 000 kronor.

Till publikationstryck har för innevarande budgetår anvisats ett belopp om 12 000 kronor. Medelsåtgången under de tre senast förflutna budgetåren, 1951/52—1953/54, har uppgått till resp. 11 202, 18 077 och 26 013 kronor. I sistnämnda båda belopp ingår emellertid vissa utgifter av tillfällig natur. Jag förordar, att för nästa budgetår beräknas ett med 3 000 till 15 000 kronor förhöjt belopp.

Under anslagsposten till omkostnader för beredskapsnämnden för psykologiskt försvar har för budgetåret 1954/55 tillfälligt uppförts en delpost om 15 000 kronor för inköp av inventarier och grundande av en boksamling. Delposten bör utgå ur omkostnadsstaten för nästa budgetår.

I enlighet med vad sålunda anförts bör anslaget för budgetåret 1955/56 uppföras med (125 000 + 5 000 + 3 000 — 15 000) 118 000 (— 7 000) kronor.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Inrikesdepartementet: Omkostnader* för budgetåret 1955/56 anvisa ett förslagsanslag av 118 000 kronor.

[3] 3. Beredskapsnämnden för psykologiskt försvar

För detta ändamål har på riksstaten för innevarande budgetår anvisats ett förslagsanslag om 35 000 kronor (statsliggaren s. 956). Av anslaget må för ersättningar och arvoden åt nämndens ordförande och ledamöter m. m.

samt för ersättningar åt av nämnden särskilt anlitade sakkunniga disponeras 15 000 resp. 20 000 kronor.

I skrivelse den 18 oktober 1954 har beredskapsnämnden anmält, att under budgetåret 1955/56 ett större belopp torde komma att erfordras till ersättningar åt särskilt anlitade sakkunniga. Redan nu visar det sig, att nämnden nödgas igångsätta flera relativt kostsamma undersökningar, och särskilt när det gäller propagandaanalys torde sakkunniga få anlitas i stor utsträckning. Denna delpost bör därför enligt nämnden höjas med 20 000 till 40 000 kronor.

För egen del vill jag erinra om att beredskapsnämnden först nyligen börjat sin verksamhet. Med hänsyn härtill och i avbidan på närmare erfarenheter rörande behovet av särskilda utredningar kan jag endast förordna en till 10 000 kronor begränsad, för tillfälliga utredningar avsedd höjning av förenämnda delpost. Posten bör alltså uppföras med 30 000 kronor.

I enlighet med vad sålunda anförts bör anslaget för nästa budgetår upptagas till (35 000 + 10 000) 45 000 kronor.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Beredskapsnämnden för psykologiskt försvar* för budgetåret 1955/56 anvisa ett förslagsanslag av 45 000 kronor.

B. Medicinalstaten samt hälso- och sjukvården**Medicinalstyrelsen med dithörande stater****[4] 1. Medicinalstyrelsen: Avlöningar**

	Anslag	Nettoutgift
1952/53	2 107 000	2 345 233
1953/54	2 548 000	2 472 009
1954/55 (statsliggaren s. 956)	2 637 000	
1955/56 (förslag)	2 823 000	

Yrkande

Medicinalstyrelsen (skr. 31/8 1954) föreslår, att anslaget höjes med 393 000 kronor.

	Ökn. el. minskn.
1. Personalförstärkningar	
a) <i>Byrå för förebyggande vård (socialhygienisk byrå)</i>	
1 byråchef Ca 37.....	+ 26 700
1 föredragande i ärenden rörande familjerådgivning	+ 13 000
1 föredragande i ärenden rörande psykisk barn- och ungdomsvård	+ 13 000
1 förste byråsekreterare Ce 27.....	+ 18 276
1 byråinspektör (för distriktsvård) Ce 25.....	+ 16 464
b) <i>Sjukhusbyrån</i>	
1 föredragande i ärenden rörande eftervård m. m.....	+ 13 000
1 förste byråsekreterare Ce 29.....	+ 20 148
1 amanuens tjänst indrages	— 13 164
1 sjukgymnastkonsulent	+ 8 000
c) <i>Sinnessjukvårdsbyrån</i>	
1 byråinspektör Ce 25	+ 16 464
d) <i>Sinnesslövårdsinspektionen</i>	
1 förste byråsekreterare Ce 27.....	+ 18 276
1 assistent Cg 19.....	+ 11 868
e) <i>Apoteksbyrån</i>	
1 byrådirektör (chef för läkemedelsekonomisk avdelning) Ce 31.....	+ 21 984
1 amanuens (byråsekreterare)	+ 16 464
1 tekniskt apoteksbiträde Ce 11	+ 8 652
2 tekniska apoteksbiträden Ce 8.....	+ 15 096
Extra arbetskraft för rådgivning i läkemedelsekonomiska frågor	+ 3 600
1 förste byråläkare (för specialitetskontrollen) Ce 29	+ 20 148
1 föredragande i läkemedelsärenden (läkare)	+ 13 000
Biträdande föredragande i läkemedelsärenden (apotekare)	+ 13 000
1 arvodesbefattning som heltidsanställd föredragande i läkemedelsärenden indrages.....	— 20 424
2 apoteksinspektörer Ce 32	+ 45 768
1 kontorsbiträde Ce 8.....	+ 7 635
f) <i>Förstärkning av biträdespersonalen</i>	+ 30 000

2. Lönerregleringar m. m.

a) 1 byrådirektör Ca 31 i st. f. Ce 31	—
6 kontorsbiträden Ca 8 i st. f. Ce 8	—
b) 1 kontorsbiträde uppflyttas till kanslibitråde Ce 11	+ 1 104
c) 1 kontorsbiträde uppflyttas till kanslibitråde Ce 11	+ 1 104

3. Vikariats- och övertidsersättningar + 39 574

4. Omräkning

Reglerad befordringsgång för amanuenser	+ 6 063
Reglerad befordringsgång för biträdespersonal	+ 2 346
Löneklassuppflyttningar	+ 5 892
Avrundning	— 38

+ 393 000

1 a) Den utformning av preventivmedelsrådgivningen och verksamheten vid rådgivningsbyråerna för abortsökande, som föreslagits av styrelsen i utlåtande över 1950 års abortutrednings betänkande och som bl. a. innebär en utvidgning av verksamheten vid nämnda byråer till att avse även familjerådgivning, påkallar följande organisation inom styrelsen. Föredraganden i mödravårdsärenden, vilkens verksamhet f. n. omfattar bl. a. preventivmedelsrådgivning inom den förebyggande mödravården, bör bibehållas och handha även tillsynen över preventivmedelsrådgivning på gynekologavdelningarnas öppna mottagningar. I stället bör hans befattning med ärenden angående den abortförebyggande verksamheten vid rådgivningsbyråerna upphöra och dessa ärenden överflyttas till en ny befattning som föredragande i ärenden rörande familjerådgivning, vilken bör handha all familjerådgivning vid de av styrelsen föreslagna familjerådgivningsbyråerna. Denne bör tills vidare ha en genomsnittlig arbetstid av minst tre timmar per dag, inbegripet inspektioner, och ett arvode av 13 000 kronor om året.

Även andra grenar av den förebyggande vården är under utbyggnad, bl. a. den psykiska barna- och ungdomsvården. Den centrala tillsynen över och befattningen i övrigt med den statsunderstödda psykiska barna- och ungdomsvården tillkommer f. n. inspektören för sinnesslövärderna. Genom ikraftträdandet den 1 januari 1955 av 1954 års lag om undervisning och vård av vissa psykiskt efterblivna står vidare sinnesslövärderna inför ett stort utbyggnadsskede med ett beräknat nybyggnadsbehov av 2 300 vårdplatser under en 15-årsperiod. Detta kommer att medföra en successiv ökning av sinnesslövärdsinspektionens redan nu omfattande arbetsbörda. Då inspektören, som även är föredragande inom styrelsen, f. n. icke hinner fullgöra alla sina åligganden, och såväl det reformarbete, vilket förestår inom sinnesslövärderna, som utbyggnaden av den psykiska barna- och ungdomsvården kräver aktiv medverkan från styrelsens sida i större utsträckning än som hittills varit möjligt, bör ärendena rörande sistnämnda vårdgren anförtros en särskild föredragande i ärenden rörande psykisk barna- och ungdomsvård. Denne bör ha en genomsnittlig arbetstid om tre timmar per dag, inberäknat inspektioner, och liksom styrelsens övriga

specialföredragande med samma arbetstid erhålla ett arvode av 13 000 kronor för år.

Ärenden angående distriktsvård handlägges f. n. av en byråinspektör i Ca 27 på sjuksköterskeavdelningen, vilken handhar bl. a. ärenden angående sjuksköterskeutbildningen i allmänhet, sjuksköterskornas verksamhet inom distriktsvård och annan öppen vård samt planer för distriktsvårdens ordnande. Avdelningens personal, två byråinspektörer (sjuksköterskor), är otillräcklig för arbetsuppgifterna beträffande sjuksköterskeutbildningen samt den slutna och särskilt den öppna vården. Extra arbetskraft har vid upprepade tillfällen måst anställas. Ärendena angående distriktsvården bör överföras till en ny befattningshavare, lämpligen en välmeriterad sjuksköterska, placerad som byråinspektör i Ce 25.

Med hänsyn till förslagen att inordna familjerådgivningen i den övriga förebyggande vården och att överföra de grenar av den förebyggande vården, som utgöres av psykisk barna- och ungdomsvård resp. distriktsvård till särskilda befattningshavare, bör en ny byrå, benämnd byrån för förebyggande vård (socialhygieniska byrån), inrättas. Den erforderliga samordningen mellan den förebyggande vård, som nu företrädes av olika specialföredragande, huvudsakligen inom medicinalbyrån, kan icke anförtros chefen för denna byrå, som redan är så starkt arbetstyngd, att en avlastning är påkallad (antalet inkommande ärenden under år 1953 cirka 7 500). På den nya byrån skulle utöver vad förut nämnts handläggas ärenden angående förebyggande mödravård, öppen förlossningsvård, barnmorskeundervisning, sexualhygien och förebyggande medicinsk barnavård. Som byråchef bör anställas en person med administrativ utbildning och erfarenhet. Till hjälp åt denne med det administrativa arbetet torde tills vidare erfordras en förste byråsekreterare i Ce 27 samt en amanuens, vilken sistnämnde torde kunna överföras från medicinalbyrån. Till den nya byrån bör även överföras en barnmorska i Ce 23, vilkens benämning bör ändras till biträdande byråinspektör.

1 b) Å sjukhusbyrån anställd läkarutbildad personal utgöres av — förutom chefen för byrån — en specialföredragande i ärenden rörande tuberkulosvård.

De senaste årens polioepidemier har skapat ett nytt problem inom den slutna, icke epidemiska sjukvården, nämligen eftervården av de sjuka. Denna bör till största delen ske på andra kroppssjukvårdsanstalter än epidemisjukhusen. Då antalet vårdbehövande är mycket stort, måste delvis nya anstalter tagas i anspråk. För att kunna dirigera de sjuka till anstalter med lediga platser måste administrationen ske centralt, lämpligen genom sjukhusbyrån. Eftervården av poliosjuka utgör emellertid endast en del av den omfattande och betydelsefulla frågan om tillgodoseende av den nya vårdform, rehabilitering, som har aktualitet icke bara vid mer eller mindre kroniskt invalidiserande sjukdomar utan också i ett mycket stort

antal fall inom akutsjukvården. En utbyggnad av den medicinska rehabiliteringsverksamheten i de lokala sjukvårdsområdena torde under lång tid framåt komma att kräva växande insatser från styrelsens sida i och med att tyngdpunkten i verksamheten mer och mer överflyttas till akutvårdens klientel. Styrelsen hänvisar härutinnan till en skrivelse den 2 mars 1954. För önskvärd samordning och rationalisering bör vidare handläggningen av ärenden rörande den slutna epidemivården överföras från hälsovårdsbyrån till sjukhusbyrån. Chefen för hälsovårdsbyrån skulle då kunna ägna sig åt vissa trängande uppgifter inom miljöhygienens område, som hittills måst uppskjutas. Chefen för sjukhusbyrån bör få möjlighet att i betydligt större utsträckning än hittills företaga inspektionsresor till sjukvårdsanstalterna, främst för att orientera sig om förefintliga behov beträffande såväl om- och tillbyggnader som läkarstaben. Önskemål om utökad personlig kontakt har ofta framförts från sjukhusens sida. Ytterligare en läkare bör därför anställas för att dels uppehålla kontinuiteten i medicinskt hänseende under byråchefens frånvaro, dels ock närmast under honom svara för handläggningen av de nytillkomna arbetsuppgifterna m. m. Han bör även övertaga de ärenden angående den lasarettanslutna åldringsvården och anstaltsvården av kroniskt sjuka, som nu handlägges av föredraganden i tuberkulosärenden. För ändamålet bör inrättas en deltidstjänst med ett arvode av 13 000 kronor och en tjänstgöringstid av tre timmar per dag.

I medelsäskandena för budgetåret 1954/55 föreslog styrelsen, att en tjänst som förste byråsekreterare i Ce 29 skulle inrättas på sjukhusbyrån i utbyte mot en tidigare erhållen amanuensstjänst (XI ht., s. 7). Förslaget bifölls emellertid icke. Då erfarenheten från det gångna året ytterligare bekräftat det synnerligen stora behovet av en kvalificerad juridiskt-administrativ kraft förnyar styrelsen sin hemställan.

De senaste årens polioepidemier har aktualiserat vikten av att med ett samordnande av medicinska, psykologiska, sociala och kliniska åtgärder så fort som möjligt återföra en sjuk eller skadad person till största möjliga arbetsförmåga. Bland de medicinska åtgärderna spelar sjukgymnastiken en väsentlig roll. För att kunna uppnå en jämn standard i fråga om den sjukgymnastiska verksamheten erfordras i stor utsträckning rådgivning, instruktion och kontroll. Styrelsen bör därför genom en särskild befattningshavare med utbildning i sjukgymnastik kunna befrämja denna verksamhet. Befattningshavaren bör kunna instruera och undervisa sjukgymnaster såväl under resor till sjukvårdsanstalter som genom fortbildningskurser. För ändamålet bör inrättas en konsulentbefattning på halvtid mot ett arvode av 8 000 kronor per år.

1 c) Enligt propositionen nr 166/1954, vari bl. a. riktlinjerna för grundutbildning av sinnessjukvårdspersonalen uppdragits, skall utbildningen om möjligt börja under budgetåret 1955/56. För att biträda med ledningen av

denna utbildning skall enligt propositionen en särskild befattningshavare anställas i medicinalstyrelsen. Denne bör ha såväl sjuksköterskeutbildning som utbildning i sinnessjukvård samt besitta skicklighet i undervisning av sjukvårdspersonal. Arbetsuppgifterna motsvarar dem som beträffande sjuksköterskeutbildningen åvilar styrelsens båda byråinspektörer i Ca 27 resp. Ca 25. Tjänsten bör placeras i lägst Ce 25 och innehavaren benämnas byråinspektör.

1 d) Personalen vid sinnesslövrådsinspektionen utgöres av — förutom inspektören för sinnesslövrården — en biträdande inspektör i Cg 31, en psykologassistent och en assistent, båda i Cg 19, samt ett kanslibitråde och ett kontorsbitråde. Fr. o. m. innevarande budgetår har styrelsen sökt tillgodose behovet av juridiskt-administrativ arbetskraft genom en byråsekreterare, som tjänstgör på deltid vid inspektionen och återstående tid på sinnessjukvårdsbyrån. Då emellertid antalet ärenden på sinnessjukvårdsbyrån starkt ökat (från 3 174 år 1952 till 4 159 år 1953), har denna anordning visat sig otillräcklig. Detta kommer att accentueras genom den nya sinnesslövrådslagstiftningen och därav väntad avsevärd utbyggnad av vården. Med hänsyn härtill och till svårighetsgraden av väntade arbetsuppgifter måste inspektionen tilldelas en heltidsanställd förste byråsekreterare i Ce 27.

Tjänsterna som biträdande inspektör och psykologassistent (kurator) inrättades den 1 juli 1952 närmast för en systematisk genomgång av samtliga på anstalt intagna sinnesslöa för att konstatera att icke någon utan skäl intagits eller kvarhålls på anstalt (prop. nr 133/1952). Härutöver möjliggjordes fastare anställning av en sedan december 1950 tillfälligt anställd assistent (socialkurator). Även denne assistent måste medverka vid nämnda undersökningar, bl. a. för att verkställa sociala utredningar och komplettera anamneserna beträffande de intagna. Då assistenten i långt mindre utsträckning än som förutsatts kunnat frigöras från sina övriga arbetsuppgifter, har den systematiska undersökningen försvårats och fördröjts. Då assistenten genom den väntade ökningen av sinnesslövrådsinspektionens arbetsbörda i fortsättningen icke i nämnvärd mån kan medverka vid undersökningen, bör ytterligare en sådan tjänst inrättas. Innehavaren bör ha social utbildning med mentalhygienisk påbyggnad och placeras i Cg 19.

1 e) *Läkemedelsekonomisk avdelning.* Det förslag till läkemedelsreform, som anmäldes för riksdagen i propositionen nr 163/1954, innebar bl. a., att av reformen föranledda apoteksräkningar och därvid fogade verifikationer skulle underkastas kameral granskning hos riksförsäkringsanstalten jämte en till medicinalstyrelsen förlagd taxations- och urvalsgranskning, avseende läkemedelspriserna och frågan i vad mån läkemedlet skall förbilligas. I yttrande över förslaget anförde styrelsen beträffande taxations- och urvalsgranskningen följande:

Granskningsuppgifterna bör fullgöras av en särskild läkemedelsekonomisk sektion, bildad genom lämplig omfördelning av styrelsens och statens farmaceutiska laboratoriums nuvarande arbetsuppgifter. Personalbehovet för sektionen uppskattas till 1 sektionschef (legitimerad apotekare) i lägst Ce 29, 1 amanuens (farmacie kandidat) i reglerad befordringsgång, 1 tekniskt apoteksbiträde i Ce 11 och 2 tekniska apoteksbiträden i Ce 8. Sektionschefen skall bl. a. leda arbetet med medicinaltaxans löpande revision och med granskningen av prissättningen på farmaceutiska specialiteter. Farmacie kandidaten bör verkställa urvalsgranskning. En läkemedelsekonomisk sektion är av stor betydelse för att tillämpningen av reformen skall kunna ske i så nära anslutning till dess syfte som möjligt. De stora belopp, som skall tillskjutas av allmänna medel, kommer nämligen med säkerhet att påverka den svenska läkemedelsmarknadens ekonomiska struktur, förhållandena på apoteken och läkarnas receptskrivningsvanor. Det måste därför betraktas som i hög grad angeläget, att statsmakterna har till sitt förfogande ett organ, som är sakkunnigt på detta mycket speciella område.

Departementschefen uttalade i propositionen, att han icke fann anledning taga ställning till förslaget om en läkemedelsekonomisk sektion, enär ifrågavarande granskning icke syntes under budgetåret 1954/55 kunna igångsättas i sådan omfattning, att någon egentlig personalförstärkning påkallades, samt läkemedelsreformens tekniska detaljutformning borde vara klar, innan slutlig ställning toges till denna organisationsfråga.

Medicinaltaxekommitténs förslag till rationella grunder för läkemedlens prissättning, som den 22 juni 1954 av styrelsen överlämnats till Kungl. Maj:t, kommer att medföra en väsentlig ökning av taxearbetet inom styrelsen. Sålunda skall enligt kommittén det allmänna marknadsläget följas vid prissättning på lösviktsvaror. Beträffande priserna på specialiteter skall skälighetsbedömning ske och, då särskilda skäl därtill föreligger, kalkyler infordras för granskning. Tillverkningskalkyler skall genom apotekarsocietets försorg utarbetas för på apoteken tillverkade lagervaror och kontrolleras inom styrelsen. Nu angivna arbetsuppgifter torde lämpligen böra övertagas av den föreslagna läkemedelsekonomiska sektionen.

Sektionens chef måste ha såväl farmaceutisk utbildning som grundlig ekonomisk erfarenhet. Tjänsten bör därför placeras som byrådirektör i Ce 31.

För anställande av extra arbetskraft för rådgivning i läkemedelsekonomiska frågor har å statens farmaceutiska laboratoriums avlöningsstat under budgetåren 1953/54 och 1954/55 anvisats 3 600 kronor. I samband med i det följande föreslagen överföring av biologiska avdelningens icke-experimentella arbetsuppgifter till medicinalstyrelsen bör detta belopp överföras till styrelsens avlöningsstat.

Specialitetskontrollen. I anslagsäskandena för statens farmaceutiska laboratorium för budgetåret 1955/56 föreslås, att från laboratoriets biologiska avdelning till styrelsen skall överföras alla icke-experimentella arbetsuppgifter jämte härför erforderlig personal, en laboratorieläkare i Ce 29. Denne,

som bör benämnas förste byråläkare, skall under ledning av föredraganden i läkemedelsärenden företaga utredningar av icke-experimentell art inom den medicinska delen av specialitetskontrollen, t. ex. bedömning av läkemedels medicinska värde, förmedling av den kliniska läkemedelsprövningen, handläggning av ärenden angående reklam m. m.

Då föredraganden i läkemedelsärenden (läkare), vars arvode må utgå med 20 424 kronor, av ekonomiska skäl icke ansett sig kunna kvarstå med heltidstjänstgöring och annan tillräckligt kvalificerad läkare icke kunnat erhållas, har styrelsen måst anställa honom med halvtidstjänstgöring ($3\frac{1}{2}$ timmar) mot ett arvode om 10 212 kronor. Dessutom har styrelsen uppdragit åt två legitimerade apotekare att biträda med föredragning av läkemedelsärenden, envar under $\frac{1}{4}$ av den dagliga tjänstgöringstiden och med ett arvode av 5 106 kronor. Denna uppdelning har hittills fungerat så tillfredsställande, att den bör bestå till dess erfarenhet vunnits av den inverkan, som läkemedelsreformen och den föreslagna omfördelningen av arbetsuppgifter mellan farmaceutiska laboratoriet och styrelsen kan komma att utöva. Läkemedelsföredraganden bör därvid erhålla samma arvode som tillerkänts specialföredragande i styrelsen med en arbetstid av tre timmar per dag, d. v. s. 13 000 kronor, ävensom samma arbetstid. Minskningen av arbetstiden måste kompenseras av en ökning av arbetstiden för de två apotekarna till för envar två timmar per dag. Deras arvoden bör på grund härav höjas till 6 500 kronor för vardera.

Apoteksinspektionen. Farmaceutiska laboratoriet skall bl. a. inspektera och avsyna apotek samt utföra undersökning av vid sådan förrättning eller vid visitation å apotek tagna prov av läkemedel. Detta sker f. n. genom två apoteksinspektörer. Erfarenheten har visat, att dessa icke hinna leda och övervaka analysarbetet i samband med inspektionerna. En av laboratoriets assistenter har därför under halva sin arbetstid provisoriskt avdelats för dessa uppgifter. Enär denna arbetsfördelning visat sig rationell har för ändamålet begärts en heltidsbefattning. Vid bifall härtill behöver apoteksinspektörerna icke kvarstå i laboratoriets organisation. Enär inspektörernas arbete till allra största delen är av administrativ art, bör en så nära samordning som möjligt med styrelsens arbete på detta område eftersträvas. En överflyttning av inspektörerna till styrelsens stat synes medföra fördelar, framförallt av arbetsbesparande art, för båda parter. Ett för apoteksinspektörernas räkning anställt kontorsbiträde i Ce 8 bör även överföras till styrelsen. Föreståndaren för laboratoriet, avdelningsföreståndaren för dess kemiska avdelning och de f. n. fungerande apoteksinspektörerna har förklarat sig icke ha något att erinra häremot.

1 f) För innevarande budgetår har anvisats ett belopp om 15 000 kronor för att i viss utsträckning avhjälpa bristen på amanuens- och biträdespersonal genom anställande av tillfällig arbetskraft. Beloppet har huvudsakligen åtgått för att förstärka amanuenspersonalen för handläggning av

sinnessjuk- och sinnesslövarsärenden. Medel erfordras alltså för att avhjälpa bristen på biträdespersonal. Härtill kommer, att nu framförda förslag om inrättande av en socialmedicinsk byrå, förstärkning av sjukhusbyrån och inrättande av en läkemedelsekonomisk sektion kräver minst tre biträden för kontorsgöromål. Ett belopp av minst 30 000 kronor bör därför anvisas för ändamålet.

2 a) I samband med den fr. o. m. den 1 juli 1947 genomförda omorganisationen av styrelsen inrättades bl. a. en byrådirektörstjänst i Ce 31 på överdirektörens avdelning. Då någon tvekan rörande behovet av denna tjänst icke föreligger, bör densamma uppföras på ordinarie stat.

Med hänsyn till gällande grunder för ordinariesättning av den lägre biträdespersonalen bör sex extra ordinarie kontorsbiträden beredas ordinarie anställning.

2 b) Den på medicinalbyrån placerade kontorsskrivaren i Ce 19, som åligger bl. a. att föra läkarmatriklar och upprätta meritsammanställningar över sökande till provinsialläkartjänster, har på grund av övriga göromåls växande omfattning sedan flera år icke haft tid att själv föra matriklarna eller övervaka dessas förande, utan detta har utförts av ett kontorsbiträde. Matrikelföringen, som bl. a. kräver förmåga att bedöma om förutsättningar för tjänstårsrätt föreligger, tager huvuddelen av bitrådets arbetstid i anspråk. I övrigt biträder hon kontorsskrivaren med upprättande av preliminära meritförteckningar, vilket kräver minutiös noggrannhet samt god kännedom om tjänstårsberäkning och meritvärdering.

2 c) Ett i anslagsäskandena för innevarande budgetår framlagt förslag om uppflyttning av ett kontorsbiträde på kameralbyrån till kanslibiträde blev icke bifallet (XI ht., s. 9). Befattningshavarens arbetsuppgifter, som icke är av rutinmässig karaktär, utföres fullt självständigt och måste vara mera krävande än t. ex. de göromål, som utföres av en byråregistrator, för vilken kanslibiträdesgraden torde utgöra normallönegrad. Lönegradsplaceringen har icke prövats av 1947 års biträdesutredning.

Yttranden

Statens lönenämnd, som icke bedömt behovet av en socialhygienisk byrå, har icke funnit anledning till erinran mot de yrkade löneställningarna för nya tjänster inom denna byrå. Vad angår övriga personalförstärkningar, har nämnden med hänsyn till pågående utredningar inom civildepartementet ansett sig icke böra pröva följande tjänster, nämligen 1 assistent (kurator) å sinnesslövarsinspektionen, 1 byrådirektör (chef för läkemedelsekonomisk avdelning) samt 2 biträdande föredragande i läkemedelsärenden (apotekare). Tjänsten som förste byråsekreterare på sjukhusbyrån bör i anslutning till lönegradsplaceringarna för sekreterartjänster på andra byråer inom styrelsen icke placeras högre än i 27 lönegraden. Föreslagna lönegradsplaceringar och arvoden beträffande övriga nya tjänster tillstyr-

kes. Lönenämnden vill icke motsätta sig bifall till föreslagna uppflyttningar av två kontorshbiträddestjänster till Ce 11.

Statskontoret anser, att förslaget om anställande av en föredragande i ärenden rörande familjerådgivning bör bedömas först i samband med statsmakternas ställningstagande till abortutredningens förslag.

Vad angår önskemålet om en särskild byråinspektör för distriktsvården framhåller statskontoret, att sjuksköterskeinspektionens uppgifter, till vilka distriktsvården hör, sedan år 1945 ombesörjes av två byråinspektörer i lönegrad Ca 27 resp. Ca 25.

Med anledning av förslaget om ändrad byråindelning erinrar statskontoret, att styrelsens organisationsform var föremål för ingående prövning så nyligen som år 1947. Ett därvid framfört förslag om uppdelning av medicinalbyrån i en allmänmedicinsk och en socialhygienisk byrå ansågs då tills vidare böra undvikas. Med de krav på skärpt återhållsamhet i fråga om inrättande av nya tjänster, som uppställts för 1955/56 års budgetbehandling, torde f. n. förutsättningar saknas att genomföra det återupptagna organisationsförslaget. Enär detta för övrigt synes vara av beskaffenhet att böra tagas under övervägande endast i ett större sammanhang, avstyrker statskontoret förslaget.

Tillräckliga skäl har enligt statskontorets mening ej anförts för yrkandet att på sjukhusbyrån få inrätta en deltidstjänst som föredragande i ärenden rörande eftervård m. m., varför framställningen i denna del avstyrkes. Förslaget om utbyte på samma byrå av en amanuens tjänst mot en befattning såsom förste byråsekreterare i 29 lönegraden, vilket framfördes jämväl i anslagsäskandena för innevarande budgetår, bör alltjämt lämnas utan åtgärd.

Behovet av en sjukgymnastkonsulent med halvtidstjänstgöring synes icke vara av den trängande beskaffenhet, att medel härför f. n. bör anvisas.

Statskontoret ifrågasätter, om den befattningshavare, som skall anställas för biträde vid den centrala ledningen av sinnessjukvårdspersonalens utbildning, bör erhålla förmånligare löneställning än 23 lönegraden. Som jämförelse må nämnas, att föreståndarna för statens sjuksköterskeskolor och statens distriktssköterskeskola placerats i denna lönegrad. Tjänsten torde tills vidare böra föras på extra stat.

Med hänsyn till vad styrelsen anfört rörande sinnesslövsinspektörens arbetsbörda, vill statskontoret icke motsätta sig, att medel anvisas för anställande av en föredragande i ärenden rörande psykisk barn- och ungdomsvård. Däremot finner statskontoret ej skäl tillstyrka, att den för systematisk genomgång av sinnesslösklientelet anställda personalen utökas med ytterligare en assistent. För att tillgodose sinnesslövsinspektionens behov av juridiskt-administrativ arbetskraft bör en byråsekreterare med deltidstjänstgöring utbytas mot en amanuens med heltidstjänstgöring. I vidare mån än vad nu sagts finner sig ämbetsverket ej böra biträda för-

slaget om inrättande vid inspektionen av en befattning som förste byråsekreterare i Ce 27.

Beträffande förslaget om en läkemedelsekonomisk sektion erinrar statskontoret, att den utredning om läkemedelsreformens tekniska detaljutformning, som uppdragits åt styrelsen och riks försäkringsanstalten, ännu icke färdigställts. Statskontoret vill emellertid framhålla, att den organisation inom styrelsen, som för ändamålet må finnas erforderlig, i främsta rummet bör taga sikte på att tillföra styrelsen ekonomisk sakkunskap.

Därest en särskild läkemedelsekonomisk sektion inrättas, torde det belopp å 3 600 kronor, som för innevarande budgetår anvisats å statens farmaceutiska laboratoriums avlöningsstat för anställande av extra arbetskraft för rådgivning i läkemedelsekonomiska frågor, böra indragas i stället för att överföras till styrelsens stat.

Vad gäller förslagen om överförande från nämnda laboratorium av alla icke-experimentella arbetsuppgifter och därmed sysselsatta befattningshavare ävensom av apoteksinspektörerna och ett kontorsbiträde hänvisar statskontoret till vad ämbetsverket därom anfört i utlåtande angående laboratoriets anslagsäskanden för nästa budgetår.

Utredningen i ärendet ger vid handen, att behov f. n. föreligger av en heltidsanställd föredragande i läkemedelsärenden. Ur organisatorisk synpunkt vore det uppenbarligen fördelaktigast, om en befattningshavare handhade föredragningen i dess helhet. Därest det ej anses lämpligast att avvakta erfarenheterna av den inverkan, som läkemedelsreformen kan komma att utöva i förevarande avseende, vill statskontoret icke motsätta sig, att arvudet åt den läkemedelsföredragande, som är läkare höjes till 13 000 kronor, varemot arvodena åt de båda apotekarföredragandena synes böra bestämmas efter oförändrade beräkningsgrunder.

Prövningen av frågan om ökad medelsanvisning för förstärkning av biträdespersonalen är i huvudsak beroende av ett ställningstagande till förslagen om inrättande av en socialmedicinsk byrå, förstärkning av sjukhusbyrån och inrättande av en läkemedelsekonomisk sektion. För att afhjälpa nuvarande brist på biträdespersonal vill statskontoret likväl icke motsätta sig, att medel anvisas för anställande av ytterligare ett biträde i reglerad befordringsgång.

Med hänsyn till nyligen företagen tjänsteförteckningsrevision föreslår statskontoret, att förslaget om utbyte av två kontorsbiträdesbefattningar mot kanslibiträdestjänster lämnas utan åtgärd.

1946 års läkemedelsutredning torde i sitt kommande betänkande föreslå, att en medicinalstyrelsens läkemedelsnämnd skall meddela beslut bl. a. i ärenden rörande registrering av farmaceutiska specialiteter samt tillverkning och kontroll av läkemedel. Styrelsens nuvarande föredragande i läkemedelsärenden skulle fungera som nämndens kanslichef och verk-

ställande tjänsteman. Då det gällt att bedöma, hur arbetsuppgifterna lämpligen borde fördelas mellan nämndens kansli och statens farmaceutiska laboratorium (SFL), har utredningen funnit det principiellt riktigt att från SFL avlasta icke-experimentella arbetsuppgifter. Det har nämligen syntts angeläget, att avdelningsföreståndarna och annan vetenskapligt utbildad personal på laboratoriet får tillfälle att i största möjliga utsträckning ägna sig åt egentligt laboratoriearbete. Det har emellertid förefallit utredningen, som om ett konsekvent genomförande av denna tanke skulle kräva, att ett utredningsorgan av ganska betydande omfattning tillskapades. Bl. a. av kostnadsskäl har utredningen emellertid ansett sig böra avstå från att föreslå någon genomgripande omorganisation av de organ, som nu handhar specialitetskontrollen. I stället ämnar utredningen föreslå en sådan omfördelning av arbetsuppgifterna på detta område, att utredningens grundtankar så långt som möjligt tillgodoses. Då det av medicinalstyrelsen nu framlagda förslaget skulle verka i här uttalad riktning, kan utredningen till alla delar tillstyrka detsamma.

Läkemedelsutredningen kommer att föreslå en vidgad inspektionsverksamhet inom läkemedelsområdet. I princip skall nämligen all tillverkning av och handel med apoteksvaror enligt utredningens förslag vara underkastad inspektion. Med hänsyn härtill anser utredningen det ofrånkomligt, att antalet inspektörer ökas från två till tre. Härvid har utredningen likväl räknat med att den assistentbefattning vid laboratoriet tillkommer, som medicinalstyrelsen nu ånyo begär. Utredningen har delvis från andra utgångspunkter än dem, medicinalstyrelsen anfört, kommit till den uppfattningen, att inspektörerna administrativt bör vara knutna till styrelsen. Vid bifall till utredningens förslag om vidgad kontroll av läkemedelstillverkning och läkemedelshandel med styrelsens läkemedelsnämnd som det beslutande organet synes nämligen någon annan anordning knappast tänkbar. Det må i detta sammanhang erinras om att kontrollanten av de humanbakteriologiska preparaten numera är tjänsteman hos medicinalstyrelsen och icke som tidigare uppförd på bakteriologiska laboratoriets stat. Utredningen tillstyrker sålunda styrelsens förslag i denna del.

Departementschefen

Medicinalstyrelsens förslag om inrättande av en särskild byrå för förebyggande vård, benämnd socialhygieniska byrån, berör huvudsakligen medicinalbyrån men även andra byråer inom styrelsen. Förslaget avser därför en ganska genomgripande ändring av styrelsens organisation och dessutom en relativt betydande personalförstärkning, vilket allt icke torde böra genomföras, utan att mycket starka skäl föreligger. Sådana synes mig icke ha förebringats. Härvid bör även beaktas, att de förändringar i sjukvårds-

organisationen, som den under år 1954 tillsatta utredningen för översyn av hälso- och sjukvården i riket har att överväga, kan komma att påverka bl. a. medicinalstyrelsens organisation.

I anslutning till styrelsens hemställan om inrättande på sjukhusbyrån av en deltidstjänst såsom föredragande i ärenden rörande eftervård m. m. vill jag vidare erinra om att styrelsen i skrivelse den 2 mars 1954 föreslagit vissa åtgärder för att befordra den medicinska rehabiliteringsverksamheten inom de lokala sjukvårdsområdena. För att styrelsen skall bli i stånd att genom utfärdande av råd och anvisningar, avseende vissa principiella riktlinjer för denna verksamhet, medverka vid planering och utbyggnad av rehabiliteringsorganisationen samt pröva och bedöma behovet av mera speciella åtgärder för medicinsk rehabilitering för vissa särskilda grupper, har styrelsen i nämnda skrivelse hemställt om bemyndigande att till sig knyta en befattningshavare för dessa uppgifter. I de yttranden, som avgivits över medicinalstyrelsens framställning, har förslaget i denna del lämnats utan erinran. För egen del vill jag framhålla, att rehabiliteringsverksamheten kommer att i huvudsak handhas av landstingen och de landstingsfria städerna. Det måste emellertid anses angeläget, att medicinalstyrelsen får tillgång till en befattningshavare, som centralt kan medverka vid planeringen och utbyggnaden av denna verksamhet. Med hänsyn härtill och till de övriga arbetskrävande och viktiga uppgifter, som enligt vad medicinalstyrelsen föreslagit skall åvila denne befattningshavare, anser jag mig böra förorda, att en deltidstjänst med arvode om 13 000 kronor per år inrättas vid sjukhusbyrån. Arbetstiden på tjänsterummet bör därvid, liksom för styrelsens övriga motsvarande föredragande, fastställas till minst tre timmar per dag.

I enlighet med 1954 års riksdags beslut i anledning av propositionen nr 166/1954 angående utbildning av viss sinnessjukvårdspersonal bör för biträde med organisationen av utbildningen på sinnessjukvårdsbyrån anställas en särskild befattningshavare, vilken bör benämnas byråinspektör och placeras i lönegrad Ce 25.

Med hänsyn till sinnesslövsinspektionens växande arbetsbörda samt till den ytterligare ökning, som kan väntas i anslutning till genomförandet fr. o. m. den 1 januari 1955 av 1954 års lag om undervisning och vård av vissa psykiskt efterblivna, bör inspektionens personal förstärkas med en förste byråsekreterare i lönegrad Ce 27.

Från apoteken i anledning av den beslutade läkemedelsreformen insända räkningar skall enligt beslut vid 1954 års riksdag underkastas kameralgranskning av riksförsäkringsanstalten samt taxations- och urvalsgranskning av medicinalstyrelsen. De av Kungl. Maj:t genom beslut den 22 oktober 1954 fastställda nya medicinaltaxegrunderna kan vidare beräknas medföra å ena sidan en avlastning från styrelsen av visst taxetekniskt rutinarbete men å andra sidan en ökning av de kvalificerade och många gånger

svårbedömda arbetsuppgifter, som granskningen av läkemedlens prissättning innebär. Nämnda arbetsuppgifter bör, såsom styrelsen föreslagit, lämpligen sammanföras till en läkemedelsekonomisk sektion inom styrelsens apoteksbyrå. Sektionens chef bör om möjligt ha såväl farmaceutisk utbildning som grundlig ekonomisk erfarenhet. Med hänsyn härtill samt till hans självständiga ställning bör han placeras såsom byrådirektör i 31 lönegraden. Medicinalstyrelsens beräkning av personalbehovet i övrigt vid den läkemedelsekonomiska sektionen anser jag mig kunna i huvudsak godtaga. I avbidan på närmare erfarenhet rörande omfattningen av sektionens arbete torde det emellertid böra ankomma på Kungl. Maj:t att i huvudsaklig anslutning till styrelsens förslag närmare bestämma de övriga befattningshavarnas antal och lönegradsplacering. Samtliga befattningshavare synes tills vidare böra erhålla extra anställning.

Till förslagen om överflyttning från farmaceutiska laboratoriet till medicinalstyrelsen av apoteksinspektionen samt omorganisation av specialitetskontrollen är jag med hänsyn bl. a. till f. n. pågående utredningar på läkemedelsområdet icke beredd att nu taga ställning. Däremot vill jag förorda styrelsens förslag om uppdelning av den nuvarande heltidsbefattningen som föredragande i läkemedelsärenden (läkare) på en läkarföredragande och två apotekarföredragande med en arbetstid på tjänsterummet om minst tre resp. minst två timmar vardera. Av styrelsen föreslagna arvoden, som beträffande läkarföredraganden ansluter sig till arvodena för styrelsens övriga motsvarande läkarföredragande, anser jag mig kunna godtaga. Arvodena bör sålunda utgå med 13 000 resp. 6 500 kronor vardera per år.

För att avhjälpa bristen på biträdespersonal vill jag förorda, att härför samt för viss tillfällig personalförstärkning beräknas ett belopp om i runt tal 25 000 kronor. Med hänsyn till angelägenheten av att pågående undersökning av klientelet på särskolor och vårdanstalter för vissa psykiskt efterblivna snarast möjligt avslutas, har jag därvid räknat med att styrelsen med anlitande av dessa medel skall under nästa budgetår kunna anställa ytterligare en assistent vid sinnesslöwärtsinspektionen.

Av styrelsen i övrigt föreslagna personalförstärkningar anser jag mig icke kunna tillstyrka.

Vad härefter angår begärda löneregleringar anser jag mig icke kunna tillstyrka ordinariesättningen av en byrådirektörstjänst. Enligt grunderna för den reglerade befordringsgången bör däremot sex kontorsbiträden överföras på ordinarie stat. Vidare bör, i anslutning till vad chefen för civildepartementet anfört vid anmälan av för flera huvudtitlar gemensamma frågor, dels en tjänst som byråapotekare och en som byråtandläkare i lönegrad Ca 29 utbytas mot två befattningar som byrådirektör i lönegrad Ca 31, dels en amanuensjänst på sjukhusbyrån utbytas mot en befattning som förste byråsekreterare i lönegrad Ce 27, dels ock två kontorsbiträden

uppflyttas till kanslibiträden. En befattning som barnmorska i lönegrad Ce 23 synes böra uppföras under benämningen biträdande byråinspektör i samma lönegrad.

Med hänsyn till föreslagna personalförstärkningar och löneregleringar förordar jag, att för vikariats- och övertidsersättningar beräknas ett med i runt tal 20 000 kronor förhöjt belopp.

Vid bifall till vad sålunda föreslagits erfordras en ökning av medelsanvisningen med 134 936 kronor för redan beslutade och nu förordade personalförstärkningar, med 16 596 kronor för löne- och arvodesregleringar samt med 20 000 kronor för vikariats- och övertidsersättningar. Härtill kommer den automatiska utgiftsstegringen om sammanlagt 14 301 kronor för uppflyttningar i reglerad befordringsgång för amanuenser och biträdespersonal samt för löneklassuppflyttningar.

Anslaget bör alltså uppräknas med (134 936 + 16 596 + 20 000 + 14 301) 185 833 eller i runt tal 186 000 kronor.

Med hänsyn till det anförda och då de beslutade ändringarna av grundlönebeloppen föranleder en omräkning av vissa anslagsposter, beräknas anslaget sålunda: avlöningar till ordinarie tjänstemän 1 070 000 (+ 293 000) kronor, arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, 276 000 (+ 21 000) kronor, avlöningar till övrig icke-ordinarie personal 1 200 000 (+ 375 000) kronor samt rörligt tillägg 277 000 (— 503 000) kronor.

Anslaget bör alltså bestämmas till (1 070 000 + 276 000 + 1 200 000 + 277 000) 2 823 000 (+ 186 000) kronor.

Under åberopande av det anförda får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

a) bemyndiga Kungl. Maj:t att vidtaga de ändringar i personalförteckningen för medicinalstyrelsen, vilka må påkallas av i det föregående framlagda förslag;

b) godkänna följande avlöningsstat för medicinalstyrelsen, att tillämpas tills vidare fr. o. m. budgetåret 1955/56:

Avlöningsstat

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	1 070 000
2. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, <i>förslagsvis</i>	276 000
3. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal	1 200 000
4. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	277 000

Summa kronor 2 823 000;

c) till *Medicinalstyrelsen*: Avlöningar för budgetåret 1955/56 anvisa ett förslagsanslag av 2 823 000 kronor.

[5] 2. Medicinalstyrelsen: Omkostnader

	Anslag	Nettoutgift
1952/53	345 000	454 941
1953/54	340 000	445 176
1954/55 (statsliggaren s. 960)	397 000	
1955/56 (förslag)	422 000	

Yrkande

Medicinalstyrelsen (skr. 31/8 1954) föreslår, att anslaget höjes med 75 000 kronor.

	Utgifter 1953/54	Anslag 1954/55	Förslag	Ökning
1. Reseersättningar	75 368	72 000	82 000	10 000
2. Övriga expenser:				
Expenser för eget behov	193 990	205 000	261 000	56 000
3. Publikationstryck	72 004	74 000	88 000	14 000
				80 000
4. Särskilda uppbördsmedel	20 207	10 000	15 000	5 000
Nettoökning				75 000

Motiv

1) Av belastningen hänför sig ett belopp av 12 251 kronor till traktementen åt vissa vikarier för befattningshavare inom styrelsen. Av olika skäl har resor under året icke kunnat företagas i erforderlig omfattning. Vid beräkningen har icke tagits hänsyn till de ökade utgifter, som förändrades av under föregående punkt föreslagna personalförstärkningar. Liksom hittills i viss utsträckning tillämpats, torde kostnader för resor, företagna av personer, som enligt 34 § första stycket i instruktionen för medicinalstyrelsen vid särskilt ärendes behandling infunnit sig i styrelsen för meddelande av upplysningar, få bestridas från anslagsposten. Förslaget under föregående punkt om överflyttning från statens farmaceutiska laboratorium till styrelsen av två apoteksinspektörstjänster medför en kostnadsökning för deras inspektionsresor om 10 000 kronor.

2) För bestridande av utgifterna till expenser för eget behov under budgetåret 1955/56 erfordras följande belopp å de i posten ingående delposterna:

Del post	Utgifter 1953/54	Anvisat 1954/55	Förslag
Renhållning och städning	50 116	53 000	53 000
Skrivmaterialier, papper, blankettryck	33 656	35 000	35 000
Telegram, telefon och annonsering	71 404	75 000	75 000
Inköp och underhåll av inventarier	20 344	25 000	72 000
Bokinköp, bindning av böcker och handlingar m. m.	18 470	17 000	26 000
	193 990	205 000	261 009

Förslagen ansluter sig i stort sett till såväl nettoutgifterna under sisteförflutet budgetår som för innevarande år anvisade belopp.

En medvetet kraftig begränsning av även starkt befogade inventarieanskaffningar har pressat ned belastningen å posten till inköp och underhåll av inventarier. Normalt erfordras minst 25 000 kronor. För iordningställande av ett lärum i anslutning till styrelsens bibliotek samt av ett filmförevisningsrum beräknas härutöver 7 000 kronor. Särskilt den livliga utbytes- och kontaktverksamheten med utlandet och den snabba utvecklingen inom styrelsens områden har alltmåra framhävt bristen på sådana utrymmen jämte anordningar för sammanfattande orienteringar samt informationer inåt och utåt. Under avlöningsanslaget begärda nya befattningar medför anskaffande av möbler och andra inventarier för uppskattningsvis 20 000 kronor. I vissa lokaler med särskilt stor besökandefrekvens från in- och utlandet har efter de 31 år styrelsen disponerat desamma inventarierna blivit så nedslitna, att de tarvar en genomgripande renovering. Detta gäller sessionssalarna med tillhörande korridor (styrelsens centrala väntrum), generaldirektörens ämbetsrum och förrum ävensom vissa väntutrymmen inom några byråer. Kostnaderna beräknas till i runt tal 20 000 kronor.

Under posten Bokinköp, bindning av böcker och handlingar m. m. beräknas för fotografering av klientelet vid sinnesslöanstalter 1 500 kronor. Bindning av medicinsk facklitteratur, som kontinuerligt tillföres biblioteket, slopades av besparingsskäl till största delen i och med andra världskrigets utbrott. Detta har varit till stor nackdel för bibliotekets bestånd, särskilt beträffande tidskrifter. Om arbetet utföres huvudsakligen vid psykiatriska sjukhuset i Stockholm erfordras cirka 6 000 kronor för att i någon mån avhjälpa nämnda missförhållande.

3) och 4) Kostnaderna för tryckning av de publikationer, styrelsen enligt kungörelsen den 25 maj 1945 (nr 311) har att utgiva, beräknas till 58 000 kronor. För att kunna redovisa den förvaltningsekonomiska statistiken för sjukhusen så tidigt, att den kan tjäna som underlag för huvudmännens statförslag, har denna del utbrutits ur allmän hälso- och sjukvård och publiceras för sig. Som en särskild serie inom samlingen av författningar och cirkulär angående medicinalväsendet utges ändringar och tillägg till svenska farmakopén. Kostnaden för dessa båda ändamål har inbegripits i nämnda belopp.

Tills vidare utges årligen, i avvaktan på en omredigering av den tidigare utgivna läkemedelsförteckningen, särtryck ur den av apotekens kontrolllaboratorium redigerade förteckningen över specialiteter m. m. Sedan tandläkarna genom styrelsens beslut erhållit en ganska betydande utvidgning av sin rätt att förskriva läkemedel, bör särtrycken distribueras även till dem. Den i så fall erforderliga upplagan beräknas till 10 000 exemplar och kostnaderna till 22 500 kronor.

En genom styrelsens försorg år 1939 utgiven förteckning över legitimerade sjukgymnaster är nu helt föråldrad. Vid den allmänna sjukförsäkringens genomförande och med tanke på förstärkt epidemiberedskap föreligger starkt behov av en aktuell förteckning. Sjukförsäkrad kan få ersättning för kostnader för sjukgymnastik under förutsättning, att behandlingen utförts av legitimerad sjukgymnast eller någon som av riks försäkringsanstalten meddelats dispens från legitimationskravet. Förteckningen avses omfatta 2 400 personer och tryckas i 2 600 exemplar (sjukvårdsinrättningar 300, tjänsteläkare 900, sjukkassor 1 000 och försäljning 400) för en kostnad av 4 500 kronor.

För tryckning av hälsovårdsaffischer bör utgå oförändrat belopp, 3 000 kronor.

Inflytande särskilda uppbördsmedel torde böra upptagas till 15 000 kronor.

Yttrande

Statskontoret framhåller, att den jämkning av anslagsposten till sjukvård m. m., som föranledes av sjukförsäkringsreformen, torde böra vidtagas med beaktande av de senaste årens belastningssiffror. Vid oförändrade grunder motiverar dessa en uppräknig av posten med 4 000 kronor.

Med hänsyn till medelsåtgången torde någon uppräknig av anslagsposten till reseersättningar ej vara påkallad, även om apoteksinspektörernas resekostnader skulle komma att bestridas från denna post.

I betraktande av medelsförbrukningen bör delposten till bränsle, lyse och vatten höjas till 25 000 kronor.

Såvitt handlingarna utvisar föreligger trängande behov att förnya möbler och andra inventarier inom vissa lokaler. För att bereda utrymme för inventarieanskaffning m. m. i något större omfattning än det reguljära expensanslaget medgiver vill statskontoret icke motsätta sig en tillfällig förstärkning av delposten till övriga expenser med förslagsvis högst 10 000 kronor.

Med tryckning av ytterligare hälsovårdsaffischer torde tills vidare böra anstå och höjningen av anslagsposten till publikationstryck med hänsyn härtill begränsas till 11 000 kronor. Det belopp, som apotekarnas kontrolllaboratorium betingat sig för särtryck ur den av laboratoriet redigerade förteckningen över specialiteter m. m., utgör ersättning för såväl tryckning som redigering. Då några nämnvärda redigeringskostnader icke torde uppkomma i samband med utgivandet av särtrycket, bör möjligheterna att få till stånd en begränsning av ersättningen till laboratoriet undersökas. I vart fall bör ersättningen, i den mån den icke sammanhänger med tryckningskostnaderna, göras oberoende av antalet särtryck.

Departementschefen

Medicinalstyrelsen har beträffande anslagsposten till sjukvård m. m. icke ifrågasatt någon ändring av medelsanvisningen. Jag vill i anslutning här till framhålla, att det icke är möjligt att redan nu förutsäga, hur den lösning av frågan om statstjänstemännens inordnande i den allmänna sjukförsäkringen, som numera uppnåtts och godkänts av 1954 års riksdag, kommer att påverka styrelsens utgifter för nu ifrågavarande ändamål. Det sagda gäller i princip samtliga anslagsposter till sjukvård och har beaktats vid prövningen av medelsbehovet i varje särskilt fall. Jag förordar därför, att medicinalstyrelsens berörda anslagspost såsom styrelsen föreslagit uppföres med oförändrat belopp.

I enlighet med vad jag anfört under styrelsens avlöningsanslag (jfr föregående punkt) kommer apoteksinspektionen och dess personal att tills vidare kvarligga vid farmaceutiska laboratoriet. Anslagsposten till reseersättningar bör med hänsyn härtill uppföras med samma belopp som i gällande riksstat.

Under posten till övriga expenser, expenser för eget behov, beräknar jag i enlighet med styrelsens förslag för renhållning och städning, för skrivmaterialier, papper och blankettryck samt för telegram, telefon och annonsering oförändrade belopp eller resp. 53 000, 35 000 och 75 000 kronor. För inköp och underhåll av inventarier samt för bokinköp, bindning av böcker och handlingar m. m. anser jag mig endast kunna förorda en till 15 000 resp. 5 000 kronor begränsad höjning. Förstnämnda belopp bör i främsta rummet användas för inventarieanskaffning åt vissa nytillkommande befattningshavare. I enlighet härmed bör posten i fråga uppräknas med (15 000 + 5 000) 20 000 kronor och sålunda upptagas till (205 000 + 20 000) 225 000 kronor.

Under anslagsposten till publikationstryck beräknar jag för tryckning av de publikationer, som styrelsen utan särskilt tillstånd av Kungl. Maj:t må utgiva, 58 000 kronor, innebärande en minskning med 1 000 kronor. För inköp av särtryck ur den av apotekens kontrollaboratorium utgivna förteckningen över specialiteter m. m., vilka tills vidare ersätter den tidigare vartannat år utgivna läkemedelsförteckningen, kan jag endast tillstyrka en till 1 500 kronor begränsad höjning. Jag har därvid utgått från att särtrycken distribueras i oförändrad omfattning. Mot styrelsens förslag att för en kostnad av 4 500 kronor låta trycka en förteckning över legitimerade sjukgymnaster m. fl. har jag intet att erinra. Jag vill vidare i detta sammanhang erinra om att av det för innevarande budgetår anvisade anslaget till odontologisk försöksverksamhet vid Vipeholms sjukhus i Lund m. m. ett belopp om 5 000 kronor ställts till medicinalstyrelsens förfogande för upplysnings- och propagandaverksamhet i kariesförebyggande syfte. Försöksverksamheten i dess nuvarande form avses skola slutföras under budgetåret. Det är emellertid angeläget, att en på grundval av de vunna för-

söksresultaten baserad upplysnings- och propagandaverksamhet till förebyggande av tandrötans skadeverkningar bedrivs även i fortsättningen. Genom beslut den 5 november 1954 har Kungl. Maj:t uppdragit åt medicinalstyrelsen att svara härför. Nyssnämnda, för sådant ändamål anvisade belopp synes därför allttjämt böra ställas till förfogande. Jag föreslår, att beloppet för nästa budgetår upptages under styrelsens anslagspost till publikationstryck. Posten bör sålunda uppräknas med sammanlagt (— 1 000 + 1 500 + 4 500 + 5 000) 10 000 kronor.

De särskilda uppbördsmedlen torde såsom styrelsen föreslagit kunna uppräknas med 5 000 till 15 000 kronor.

I enlighet med vad sålunda förordats bör anslaget höjas med (20 000 + 10 000 — 5 000) 25 000 kronor och sålunda upptagas till (397 000 + 25 000) 422 000 kronor.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Medicinalstyrelsen: Omkostnader* för budgetåret 1955/56 anvisa ett förslagsanslag av 422 000 kronor.

[6] 3. Medicinalstyrelsens sjukvårdsberedskapsnämnd: Avlöningar

	Anslag	Nettoutgift
1953/54	390 000	336 051
1954/55 (statsliggaren s. 961)	396 000	
1955/56 (förslag)	358 000	

Yrkande

Medicinalstyrelsens sjukvårdsberedskapsnämnd (skr. 31/8 1954) föreslår, att anslaget nedräknas med 23 000 kronor.

	Ökn. el. minskn.
1. Löneregleringar m. m.	
a) Ändring av en heltidstjänst som epidemiolog till deltidstjänst	— 12 000
b) Indragning av en tjänst som hälsovårdsinspektör	— 13 000
c) Ersättning till tillfällig arbetskraft för biträde i vissa hälsovårdsfrågor	+ 12 000
d) Ändring av en tjänst som apotekare i Cg 29 till arvodestjänst med deltidstjänstgöring	— 10 148
e) Arvoden åt ledamöter i rådet för skydd mot biologisk krigföring	— 3 000
2. Omräkning	
Reglerad befordringsgång för amanuenser	+ 1 598
Lönklassuppflyttningar	+ 780
Avrundning	+ 770
	— 23 000

Motiv

1 a) och b) I samband med sjukvårdsberedskapsnämndens omorganisation fr. o. m. budgetåret 1953/54 inrättades en särskild hälsovårdssektion, bestående av en epidemiolog som chef och en hälsovårdsinspektör med årsarvoden om 25 000 resp. 13 000 kronor. I anslagsäskandena för budgetåret 1954/55 för statens bakteriologiska laboratorium förordade medicinal-

styrelsen inrättande vid laboratoriet av en tjänst som statsepidemiolog för den centrala handläggningen av de epidemiologiska frågorna och för fältundersökningar vid större epidemier. Denne skulle ingå i en vid laboratoriet föreslagen epidemiologisk avdelning. Statsepidemiologen skulle, utöver sin ordinarie tjänst, mot särskilt arvode svara för utredning och handläggning av vissa på nämnden ankommande uppgifter, bl. a. laboratoriespörsmål, karantänsfrågor, serum- och vaccinförsörjning ävensom särskilda åtgärder mot biologisk krigföring. Härigenom kunde tjänsterna vid nämnden som epidemiolog och hälsovårdsinspektör indragas. I yttrande häröver framförde nämnden icke någon erinran mot styrelsens förslag, men ansåg behov av en deltidstjänst som epidemiolog hos nämnden allttjämt föreligga.

Med undantag för den planläggning varom nedan under 1 c) omförmäles, torde hälsovårdssektionens grundläggande och mest arbetskrävande planläggningsuppgifter vara slutförda vid utgången av innevarande budgetår. Epidemiologtjänsten bör därför kunna ersättas med en deltidstjänst som föredragande i ärenden rörande epidemiologiska frågor med årsarvode av 13 000 kronor. Innehavaren bör vara skyldig att inom samma arvodesram vara föredragande i medicinalstyrelsens råd för skydd mot biologisk krigföring.

Av samma skäl bör vidare tjänsten som hälsovårdsinspektör indragas. Nämnden måste dock för planläggningsarbete eller andra undersökningar i samband med krigsplanläggningen på hälsovårdsområdet vid behov kunna erhålla viss biträdeshjälp. Genom inrättande vid bakteriologiska laboratoriet av en epidemiologisk avdelning och anställande där av en hälsovårdsinspektör synes denna hjälp kunna erhållas genom samarbete mellan nämnden och laboratoriet.

1 c) Planläggningen på hälsovårdsområdet, som i första hand inriktats på en upprustning av laboratorieorganisationen och på de s. k. sanitetsanstalterna, beräknas vara i allt väsentligt slutförd vid utgången av innevarande budgetår. Däremot har det icke varit möjligt att utom helt flyktigt behandla planläggningen av de åtgärder, särskilt i hygieniskt hänseende, som erfordras för att upprätthålla en i möjligaste mån tillfredsställande standard av befolkningens hälsovård i krig, särskilt i större tätorter. Här avsedda åtgärder torde visserligen närmast ankomma på vederbörande kommunala myndigheter, men nämnden bör som centralt krigsplanläggningsorgan på hälsovårdens område meddela anvisningar i ämnet. Utredningsmannen angående krigssjukvården har i betänkandet angående hälso- och sjukvården vid krig och andra utomordentliga förhållanden (SOU 1952: 22) framhållit bl. a., att många överväganden ännu återstår på detta betydelsefulla område och att resultaten härav bör sammanfattas i anvisningar dels till ansvariga myndigheter och tjänstemän, dels till allmänheten. Om viss extra arbetskraft, lämpligen en eller flera tillfälligt an-

ställda läkare, ställes till nämndens förfogande under innevarande och nästa budgetår, torde ifrågavarande planlägningsarbete medhinnas i en första omgång. För budgetåret 1955/56 erfordras 12 000 kronor för ändamålet.

1 d) Nämndens apotekare i lönegrad Cg 29 handlägger bl. a. beredskapsplanläggningen beträffande landets försörjning i fråga om läkemedel och sjukvårdsmateriel m. m. jämte därmed sammanhängande import- och exportlicensärenden samt frågor rörande handelsavtal med främmande länder. Lättnaderna i restriktionerna beträffande varuutbytet mellan Sverige och utlandet har medfört en minskning av arbetsbördan i fråga om import- och exportlicensärendena. Med hänsyn härtill bör apotekartjänsten ombildas till en deltidstjänst med arvode motsvarande omkring hälften av lönen i 29 löneklassen. Tjänstetiden på arbetsrummet bör fastställas till minst tre timmar för dag.

1 e) Under budgetåret 1953/54 har vissa besparingar uppkommit i kostnaderna för rådet för skydd mot biologisk krigföring, beroende på dels att det till ersättningar för särskilda utredningar anvisade beloppet om 10 000 kronor icke behövt ianspråktagas, dels att sammanträdesarvodena icke uppgått till den beräknade totalkostnaden, 6 000 kronor. Då nämnden har för avsikt att efter fullföljandet av vissa nu pågående planlägningsarbeten beträffande laboratorieorganisationen och sanitetsanstalterna intensifiera beredskapsplanläggningen av åtgärder i övrigt avseende skydd mot biologisk krigföring, bör förstnämnda post icke minskas. Posten till arvoden åt ledamöterna i rådet synes kunna nedräknas till 3 000 kronor.

Yttrande

Statskontoret har intet att erinra mot den föreslagna ändringen av tjänsterna som epidemiolog och apotekare eller mot indragning av hälsovårdsinspektörsbefattningen. Därest en tjänst som statsepidemiolog inrättas vid statens bakteriologiska laboratorium eller vid medicinalstyrelsen, synes dock epidemiologtjänsten hos beredskapsnämnden kunna helt indragas, enär statsepidemiologen torde kunna handha också hithörande uppgifter inom nämndens verksamhetsområde.

Statskontoret vill ej motsätta sig, att under anslagsposten till avlöningar till övrig icke-ordinarie personal medel anvisas för anställande av tillfällig arbetskraft för visst planlägningsarbete.

Departementschefen

Såsom sjukvårdsberedskapsnämnden framhållit kan hälsovårdssektionens grundläggande och mest arbetskrävande planlägningsuppgifter beräknas vara i huvudsak slutförda med utgången av innevarande budgetår. Vidare kommer vid bifall till vad jag i det följande förordar under statens bakteriologiska laboratoriums avlöningsanslag att vid laboratoriet inrättas

en epidemiologisk avdelning med en statsepidemiolog som föreståndare och i övrigt bl. a. en hälsovårdsinspektör. Nämndens båda ifrågavarande befattningshavare, vilka uppbär arvoden om 25 000 resp. 13 000 kronor för år, bör med hänsyn härtill indragas. För vissa återstående arbetsuppgifter vid hälsovårdssektionen ävensom för fullgörande av uppgiften såsom föredragande i rådet för skydd mot biologisk krigsföring bör emellertid nämnden ha möjlighet att under nästa budgetår anlita viss arbetskraft. Jag förordar, att för detta ändamål beräknas av nämnden föreslaget belopp om 13 000 kronor. Givetvis bör också ett nära samarbete eftersträvas mellan den föreslagna epidemiologiska avdelningen och nämnden, varvid avdelningen i görligaste mån bör söka lämna nämnden erforderligt biträde vid förevarande planlägningsarbete.

Nämndens förslag om anvisande av särskilda medel för ersättning till tillfällig arbetskraft för biträde i vissa hälsovårdsfrågor anser jag mig icke kunna tillstyrka. Här avsedda arbetsuppgifter torde i mån av möjlighet böra utföras inom ramen för tillgängliga medel.

Med hänsyn till den minskade omfattningen av arbetsuppgifterna för nämndens apotekare i lönegrad Cg 29 bör denna befattning ombildas till en deltidstjänst med arvode motsvarande omkring hälften av lönen i 29 löneklassen och en i förhållande till arvodets storlek reducerad arbetstid. Förslaget innebär en minskning av medelsbehovet med 10 148 kronor.

För bestridande av kostnaderna för rådet för skydd mot biologisk krigsföring har för innevarande budgetår anvisats sammanlagt 21 000 kronor. Nämnden har med hänsyn till de verkliga utgifterna för sammanträdesarvoden till ledamöterna i rådet föreslagit en minskning av delposten för arvoden åt ledamöter från 6 000 till 3 000 kronor, medan övriga poster trots låg belastning föreslagits upptagna med oförändrade belopp. Även om, såsom nämnden framhållit, en intensifiering av viss återstående beredskapsplanläggning på detta område beräknas kunna ske under budgetåret 1955/56, torde en viss ytterligare begränsning av medelsanvisningen vara möjlig. Jag förordar, att för nästa budgetår för ändamålet beräknas ett sammanlagt belopp om 15 000 kronor, vilket innebär en minskning med 6 000 kronor.

Vad sjukvårdsberedskapsnämnden i övrigt föreslagit, innebärande vissa automatiska utgiftsstegringar, har icke föranlett någon erinran från min sida. Jag förordar alltså, att för uppflyttningar i reglerad befordringsgång för amanuenser samt för löneklassuppflyttningar m. m. beräknas sammanlagt 3 148 kronor.

Med hänsyn till det anförda bör anslaget nedräknas med $(25\,000 + 13\,000 - 13\,000 + 10\,148 + 6\,000 - 3\,148)$ 38 000 kronor och sålunda uppföras med $(396\,000 - 38\,000)$ 358 000 kronor.

I enlighet härmed och då de beslutade ändringarna av grundlönebeloppen föranleder en omräkning av vissa anslagsposter, beräknas anslaget sålunda:

avlöning till ordinarie tjänsteman oförändrat 100 kronor, arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, 71 900 (— 31 000) kronor, avlöningar till övrig icke-ordinarie personal 254 000 (+ 57 000) kronor samt rörligt tillägg 32 000 (— 64 000) kronor.

Anslaget bestämmes alltså till (100 + 71 900 + 254 000 + 32 000) 358 000 (— 38 000) kronor.

Under återopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

a) godkänna följande avlöningsstat för medicinalstyrelsens sjukvårdsberedskapsnämnd, att tillämpas tills vidare fr. o. m. budgetåret 1955/56:

Avlöningsstat

1. Avlöning till ordinarie tjänsteman, <i>förslagsvis</i>	100
2. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, <i>förslagsvis</i>	71 900
3. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal, <i>förslagsvis</i>	254 000
4. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	32 000
Summa kronor	358 000;

b) till Medicinalstyrelsens sjukvårdsberedskapsnämnd: Avlöningar för budgetåret 1955/56 anvisa ett förslagsanslag av 358 000 kronor.

[7] 4. Medicinalstyrelsens sjukvårdsberedskapsnämnd: Omkostnader

	Anslag	Nettoutgift
1953/54	45 000	44 244
1954/55 (statsliggaren s. 963)	40 000	
1955/56 (förslag)	37 600	

Yrkande

Medicinalstyrelsens sjukvårdsberedskapsnämnd (skr. 31/8 1954) föreslår, att anslaget nedräknas med 1 700 kronor.

	Utgifter 1953/54	Anslag 1954/55	Förslag	Ökn. el. minskn.
1. Sjukvård m. m.	1 602	800	1 500	+ 700
2. Övriga expenser:				
a) expenser för eget behov	23 000	23 000	18 000	— 5 000
b) lösenavgifter för vissa postförsändelser		—	7 000	+ 7 000
3. Övriga utgifter:				
Avgifter till apotekarpensioneringsfonden	1 379	4 400	—	— 4 400
				— 1 700

Motiv

1) Anslagsposten bör höjas med hänsyn till belastningen föregående budgetår.

2 a) och b) Från delposten till expenser för eget behov bestrides f. n. kostnaden för bl. a. lösen av s. k. årlig anmälan, som av registrerad medicinalpersonal insändes till nämnden. Utgifterna för ändamålet utgjorde budgetåret 1953/54 6 986 kronor. Uppgiftsskyldigheten avser f. n. till övervägande del sjuksköterskor, vilkas antal är i ständig tillväxt. Den nu pågående översynen av den personella beredskapen inom den civila hälso- och sjukvården torde komma att medföra en icke oväsentlig ökning av sådan medicinalpersonal, som har att lämna personuppgifter till nämnden. Omkostnadernas natur är sådan, att en särskild förslagsvis betecknad delpost bör uppföras för ändamålet med belopp ungefär motsvarande den senaste belastningssiffran.

Delposten till expenser för eget behov bör upptagas med 18 000 kronor, vilket med hänsyn till vad nyss föreslagits innebär en ökning med 2 000 kronor. Då kostnaderna för städning och telefoner budgetåret 1953/54 utgjorde 6 000 resp. 5 500 kronor, skulle vid oförändrad medelsanvisning för alla andra expenser stå till förfogande endast (23 000 — 7 000 — 11 500) 4 500 kronor. Detta belopp förslår icke för inköp av oundgänglig kontorsutrustning. Nämnden vill i samband härmed framhålla, att nämnden är högst angelägen att bevaka alla möjligheter till kostnadsbesparingar här såväl som inom dess förvaltningsområde i övrigt.

3) Då nämnden under avlöningsanslaget föreslagit utbyte av en tjänst som apotekare på extra stat med heltidstjänstgöring mot en med deltidstjänstgöring, föreligger icke längre något behov av bidrag till sådana pensionskostnader, varom nu är fråga.

Yttrande

Statskontoret anser, att den jämkning av anslagsposten till sjukvård m. m., som föranledes av sjukförsäkringsreformen, bör företagas jämväl med beaktande av belastningssiffrorna under de senaste budgetåren. Lösenavgifter för vissa postförsändelser, 7 000 kronor, bör — såsom sker beträffande liknande utgifter hos statskontoret — bestridas från den under anslagsposten till expenser uppförda delposten till expenser för annat än eget behov. Statskontoret vill ej motsätta sig, att posten till expenser för eget behov, sedan förutnämnda överföring ägt rum, förstärkes med av nämnden föreslaget belopp.

Departementschefen

I enlighet med vad jag förut anfört under medicinalstyrelsens omkostnadsanslag torde anslagsposten till sjukvård m. m. böra uppföras med oförändrat belopp.

Mot sjukvårdsberedskapsnämndens förslag, att kostnaderna för lösen av vissa uppgifter, s. k. årlig anmälan, från registrerad medicinalpersonal utbrytes från delposten till övriga expenser, expenser för eget behov, har jag i och för sig intet att erinra. Däremot bör icke en särskild delpost uppföras för ändamålet. Jag förordar i stället, att kostnaderna må bestridas från delposten till övriga expenser, expenser för annat än eget behov, vilken post i anledning härav bör uppräknas med 7 000 kronor. Posten till övriga expenser för eget behov bör därvid i enlighet med nämndens förslag minskas med 5 000 kronor.

Den under anslagsposten till övriga utgifter upptagna delposten till avgifter till apotekarpensioneringsfonden om 4 400 kronor kan med hänsyn till vad jag föreslagit under nämndens avlöningsanslag utgå ur omkostnadsstaten för nästa budgetår.

I enlighet med vad jag sålunda förordat bör anslaget nedräknas med (7 000 — 5 000 — 4 400) 2 400 kronor och sålunda upptagas till (40 000 — 2 400) 37 600 kronor.

Under återopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Medicinalstyrelsens sjukvårdsberedskapsnämnd*:
Omkostnader för budgetåret 1955/56 anvisa ett förslagsanslag av 37 600 kronor.

[8] 5. Förvaring och underhåll av viss sjukvårdsmateriel m. m.

	Anslag	Nettoutgift
1952/53	90 000	100 980
1953/54	90 000	134 313
1954/55 (statsliggaren s. 963)	125 000	
1955/56 (förslag)	170 000	

Yrkande

Medicinalstyrelsens sjukvårdsberedskapsnämnd (skr. 31/8 1954) hemställer, att anslaget uppräknas med 65 000 kronor.

	Utgifter 1953/54	Anslag 1954/55	Förslag	Ökning
1. Arvoden till redogörare för lokala förråd	27 519	30 000	36 000	6 000
2. Ersättningar för semester- och sjukvika- rier, handräckning m. m.	52 515	23 000	50 000	27 000
3. Hyror, frakter m. m.	37 148	58 000	90 000	32 000
				65 000

Motiv

1) Till redogörare för under nämndens förvaltning stående lokala förråd, f. n. 122, må utgå arvode med i genomsnitt 250 kronor för år, vilket belopp utgått sedan budgetåret 1952/53. Såsom redogörare tjänstgör, enligt frivilliga åtaganden, i allmänhet sysslomännen vid de sjukhus, till

vilka förråden är anslutna. Samtliga lokala förråd har utökats väsentligt och ökningen fortgår i anslutning till materielinköpen för beredskaps-sjukhusen. På grund härav och då ett flertal redogörare begärt högre ersättning för det med redogörareskapet förenade ansvaret och arbetet, bör det genomsnittliga arvodesbeloppet höjas till 300 kronor för år. Beloppet måste anses blygsamt med hänsyn till de förhållandevis stora värden, som ettvarit av förråden nu representerar. Posten bör sålunda höjas med 20 procent.

2) Av utgifterna under budgetåret 1953/54 belöper på ersättningar till semester- och sjukvikarier endast cirka 1 000 kronor och återstoden, i runt tal 51 500 kronor, på ersättningar till handräckning m. m., d. v. s. löner till vid förråden anlitade arbetare. Arbetet består huvudsakligen i materielens mottagande, uppackning och inordning i förrådet samt bi-träde vid förrådslokalernas inredande. Ersättningen utgår med för resp. förrådsort enligt gällande kollektivavtal fastställt timbelopp. Då hand-räkningskostnaderna icke förväntas minska under de närmaste budget-åren, bör posten uppräknas i ungefärlig anslutning till belastningen bud-getåret 1953/54.

3) Utgifterna för hyror och andra omkostnader för förrådslokaler står i relation till förrådshållningens omfattning. Av nämnden hittills avtalade hyror betingar en årskostnad av 69 000 kronor. Att nämnden kunnat an-skaffa förrådslokaler för den omfattande lagerhållningen inom ramen för detta förhållandevis låga belopp beror på att huvudmännen i stor ut-sträckning ställt lokaler till förfogande på mycket förmånliga villkor, i vissa fall utan ersättning. Vid full utbyggnad av förrådsorganisationen, d. v. s. vid tillgodoseende av beredskapssjukhusens hela utrustningsbehov, torde den sammanlagda hyreskostnaden komma att uppgå till cirka 100 000 kronor, därvid kostnaden beräknats efter en årshyra av i genomsnitt fem kronor per kvadratmeter. Hyresutgifterna för budgetåret 1955/56 torde uppgå till omkring 80 000 kronor. Då de på samma budgetår belöpande kostnaderna för frakter m. m. uppskattas till omkring 10 000 kronor, er-fordras sålunda inalles (80 000 + 10 000) 90 000 kronor.

Yttrande

Statskontoret anser tillräckliga skäl ej föreligga att höja det genom-snittliga arvodesbeloppet till redogörare för lokala förråd. Anslagsposten till ersättningar för semester- och sjukvikarier, handräckning m. m. synes med hänsyn till utgifterna budgetåret 1953/54 böra uppföras med förslags-vis 40 000 kronor. I betraktande av att de hittills avtalade hyrorna be-tingar en årskostnad av 69 000 kronor, vill statskontoret ej motsätta sig, att för hyror, frakter m. m. anvisas ett belopp om 75 000 kronor.

Departementschefen

Frågan om storleken av arvoden till redogörare vid de under sjukvårdsberedskapsnämndens förvaltning stående lokala förråden behandlades senast vid 1952 års riksdag. Sedan dess har förrådens omfattning ökat väsentligt. Med hänsyn härtill och då ökningen av förrådshållningen vid de lokala förråden fortgår i anslutning till materielinköpen för beredskapsjukhusen, anser jag mig böra tillstyrka, att arvoden till redogörare vid dessa förråd uppräknas från i genomsnitt 250 till 300 kronor för år. Ifrågasvarande anslagspost bör i anledning härav, såsom nämnden föreslagit, ökas med 6 000 till 36 000 kronor.

I fråga om medelsanvisningen till ersättningar för semester- och sjukvikarier, handräckning m. m. förordar jag i avbidan på ytterligare erfarenheter rörande utgifterna för ändamålet en till 17 000 kronor begränsad höjning. Förevarande anslagspost bör alltså upptagas till 40 000 kronor.

Utgifterna för av nämnden hittills avtalade hyror för förrådslokaler uppgår till omkring 69 000 kronor per år. Även om en viss ytterligare utökning av förrådslokalerna synes vara erforderlig, torde medelsanvisningen för detta ändamål samt för frakter m. m. kunna för nästa budgetår begränsas till sammanlagt 80 000 kronor, innebärande en höjning med 22 000 kronor.

I enlighet härmed bör anslaget uppräknas med (6 000 + 17 000 + 22 000) 45 000 kronor och sålunda upptagas till (125 000 + 45 000) 170 000 kronor.

Under återopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Förvaring och underhåll av viss sjukvårdsmateriel* m. m. för budgetåret 1955/56 anvisa ett förslagsanslag av 170 000 kronor.

[9] 6. Utrustning m. m. av beredskapssjukhus vid krig eller krigsfara

	Anslag	Nettoutgift
1950/51	4 000 000 ¹	1 494 662
1951/52	8 000 000 ²	4 747 753
1952/53	7 670 000	5 380 103
1953/54	7 500 000	6 770 162
1954/55 (statsliggaren s. 963)	5 025 000	
1955/56 (förslag)	5 300 000	

Yrkande

Medicinalstyrelsens sjukvårdsberedskapsnämnd (skr. 31/8 1954) hemställer, att anslaget uppräknas med 2 600 000 kronor.

¹ På tilläggsstat.

² Därav på tilläggsstat 3 000 000 kronor.

Motiv

Vid ingången av budgetåret 1954/55 fanns på anslaget en reservation av 13 710 857 kronor. Reservationen är genom redan träffade leverans- och entreprenadavtal samt slutplanerade sådana avtal bunden till hela sitt belopp. Innevarande budgetårs anslag, 5 025 000 kronor, fördelar sig med 4 175 000 kronor till anskaffning av utrustning för beredskapssjukhus, 625 000 kronor till anskaffning av för beredskapssjukhus avsedd sanitetsteknisk utrustning och 225 000 kronor till anskaffning av utrustning för provisoriska förlossningshem. För nästa budgetår bör härutöver medel anvisas för tre nya ändamål, nämligen anskaffning av *dels* vissa radiologiska mätinstrument, *dels* utrustning för vissa blodgivarcentraler, *dels* ock materiel för tillverkning av infusionslösningar.

Beredskapssjukhusorganisationen omfattar enligt nu gällande planläggning, fastställd genom Kungl. Maj:ts beslut den 4 juni 1954, 112 373 vårdplatser. Härutöver har Kungl. Maj:t bemyndigat nämnden att inom ramen för ett vårdplatsantal av högst 115 000 verkställa vissa ändringar i lokalplanen, dock att härigenom någon ökning av förstnämnda antal platser utan erforderlig sjukvårdsutrustning icke finge uppkomma och av det överskjutande antalet vårdplatser intill 115 000 vid varje tidpunkt minst 50 procent vore redan i fred försedda med sådan utrustning. Enligt tidigare gällande planer av år 1951 utgjorde vårdplatsantalet 109 260. Hittills anvisade medel beräknas förslå till utrustning av 94 400 platser. I avbidan på resultatet av pågående detaljplanläggning av vissa sjukhus, vilkas platsantal ökats genom 1954 års beslut, torde det återstående utrustningsbehovet med ledning av från sjukhushuvudmännen hittills inkomna förslag till kompletterande lokalplanläggning kunna beräknas till skillnaden mellan ett uppskattat totalt vårdplatsantal av 110 000 och förstnämnda antal om 94 400 eller 15 600 platser. Utrustningskostnaden för dessa kan med en oförändrad anskaffningskostnad per vårdplats om 844 kronor beräknas till $(15\,600 \times 844)$ 13 166 400 kronor. Då anskaffningen bör fortsättas i minst samma takt som under de senare åren, bör för ändamålet upptagas ett belopp av 4 400 000 kronor, motsvarande cirka 5 200 platser. Den fullt utrustade delen av beredskapssjukhusorganisationen skulle då omfatta 99 600 platser.

Det totala medelsbehovet för inköp av sådan för beredskapssjukhusen avsedd sanitetsteknisk materiel, som bör anskaffas redan i fredstid, har i föregående års petitaframställning angivits till 2 500 000 kronor. Efter avdrag av för innevarande budgetår anvisat belopp, 625 000 kronor, återstår ett medelsbehov av 1 875 000 kronor. Då materielanskaffningen är synnerligen angelägen och därför bör ske inom så kort tidrymd som möjligt, bör ett belopp om 1 000 000 kronor anvisas för ändamålet.

För utrustning av provisoriska förlossningshem har tidigare anvisats 1 125 000 kronor. Kostnaden för anskaffning av återstående utrustning

uppgår till 675 000 kronor, motsvarande omkring 562 platser, och bör ungefär lika fördelas på ett vart av de två närmaste budgetåren. För budgetåret 1955/56 bör därför beräknas ett belopp av 375 000 kronor.

Vid planläggningen av beredskapssjukhusen måste särskilt beaktas de krav på krigssjukvården som en krigsföring med bl. a. radiologiska vapen, särskilt atomvapen, medför. Vid överväganden i samråd med försvarsmedicinska nämndens subkommitté för skydd mot radioaktiva stridsmedel har klart framgått, att samtliga beredskapssjukhus måste vara beredda att mottaga offer för atomvapenattack. Vid atomvapenskador förekommer såväl strålskador som kontamination (nedsmittning) med radioaktivt stoff. För undersökning av den stråldos, som en skadad erhållit, erfordras en s. k. individuell blixtdosimeter. För att bedöma den dos, som dosimetern mottagit, erfordras ett speciellt avläsningsinstrument. Då minst ett sådant instrument bör finnas vid varje beredskapssjukhus och därjämte ett visst antal i reserv för hela sjukhusorganisationen, skulle totalbehovet uppgå till 150. Kostnaden kan f. n. icke exakt beräknas men uppskattas av konstruktören, försvarets forskningsanstalt, till mellan 1 000 och 2 000 kronor per styck. Nämnden anholder därför om bemyndigande att inom ramen för ett belopp av $(150 \times 1\,500)$ 225 000 kronor utlägga beställningar på sådana instrument. Såsom förut nämnts föreligger vidare viss risk för kontamination med radioaktivt stoff. Om vissa av dessa ämnen inandas, förtäres med föda eller vatten eller förorenar sår, utgör de en fara för interna strålskador även i mycket små doser. Med tillhjälp av en kontamineringsmätare kan förekomsten av radioaktiva ämnen mätas även i mycket små koncentrationer. Varje beredskapssjukhus bör förses med en sådan mätare. Totalbehovet uppskattas till 150. Då priset per mätare är 1 000 kronor, erfordras sålunda för ändamålet ett belopp av $(150 \times 1\,000)$ 150 000 kronor.

Utredningsmannen angående krigssjukvården m. m. har i sitt betänkande (SOU 1952: 22) i fråga om blodgivningsverksamheten i krig biträtt ett av vissa av medicinalstyrelsen och försvarets sjukvårdsstyrelse tillkallade sakkunniga i betänkande angående transfusionsverksamhetens organisation framlagt förslag, enligt vilket de hittills i militär regi planlagda fasta krigsblodgivarcentralerna, vilka nästan undantagslöst skulle förläggas till beredskapssjukhus, skulle överföras till det allmänt civila medicinalväsendet och givas sådan kapacitet, att de kunde svara för både den militära och den civila blodförsörjningen och därmed sammanhängande uppgifter under krig. Särskilda militära blodgivarcentraler vid sidan härav skulle icke upprättas. Denna ändring av krigsplanläggningen finge emellertid icke ens momentant försvaga beredskapen. I propositionen nr 222/1953 med förslag till lag om hälso- och sjukvård vid krig och andra utomordentliga förhållanden förordades, att frågan om gränsdragningen mot

krigsmaktens hälso- och sjukvårdsorganisation beträffande bl. a. blodgivarcentralerna skulle underkastas ny ingående prövning av de för krigsplanläggningen inom ifrågavarande båda organisationer ansvariga myndigheterna, d. v. s. överbefälhavaren och sjukvårdsberedskapsnämnden. Vid överläggningar i frågan har myndigheterna enats om att biträda utredningsmannens förslag. För att centralerna skall kunna övertagas av det allmänt civila medicinalväsendet måste självfallet de praktiska möjligheterna för verksamhetens bedrivande, bl. a. lokala och personella resurser, vara för handen. Nämnden har därför låtit berörda civila sjukhushuvudmän företaga en preliminär lokalplanläggning enligt av nämnden utfärdade anvisningar, varvid nämnden utgått från ett önskvärt antal krigsblodgivarcentraler om inalles 60, fördelade inom samtliga län och envar med anslutning till visst beredskapssjukhus. Då f. n. för krigsplacering tillgänglig läkarpersonal icke är tillräcklig för dessa centraler, har nämnden efter i samråd med försvarsstaben verkställd angelägenhetsgradering måst hänföra 30 centraler till en första etapp, avsedd att, om materiella förutsättningar eljest föreligger, i första hand organiseras vid ett krigsutbrott.

För de nuvarande i militär regi planlagda fasta blodgivarcentralerna finnes i militära förråd viss utrustning, som emellertid är otillräcklig enbart för militära krigsskadade och delvis omodern. Materielen är vidare avsedd att tillföras de rörliga formationer för blodgivningsverksamheten, som oavsett överförandet av de fasta centralerna fortfarande avses kvarbliva i militär regi. Viss materiel torde emellertid kunna erhållas genom om disponering av den på fredssjukhusen befintliga. Med dessa utgångspunkter beräknas utrustningskostnaden för en blodgivarcentral med därtill ansluten rörlig tappningsgrupp till i runt tal 50 000 kronor. Härvid har icke medräknats sådan mera kostnadskrävande materiel, som beräknas kunna utan tidsutdräkt anskaffas vid upprättandet av centralerna. Då en tillfredsställande beredskap på blodgivningsområdet har avgörande betydelse, finner nämnden synnerligen starka skäl tala för att materiel snarast anskaffas, närmast till förenämnda 30 centraler. För ändamålet erfordras sålunda ett belopp av $(30 \times 50\,000)$ 1 500 000 kronor.

Den fredsmässiga tillverkningen av infusionslösningar (huvudsakligen koksalt- och glykoslösningar) samt ACD-lösning, vilken erfordras för blodgivningsverksamheten till förhindrande av blodets koagulering vid tappning och flaskförvaring, är icke tillnärmelsevis tillräcklig för att tillgodose behovet i krig. En särskild produktionsorganisation måste därför tillskapas. Det fredsmässiga behovet av dessa lösningar uppgår till 50 000 flaskor (å 1 resp. $\frac{1}{2}$ liter) per månad, varemot behovet i krig beräknas till ungefär 500 000 flaskor per månad. Tillverkningen i fred bedrivs till största delen vid två läkemedelsfabriker samt till viss mindre del av apotekskollektivet. Tillverkningen i krig bör bedrivas vid vissa produk-

tionscentraler, s. k. vätskecentraler. Dessa bör förläggas till olika delar av riket och på orter, där centralernas behov av kraft och ånga kan tillgodoses med tillhjälp av befintligt ångkraftverk. Två typer av centraler bör upprättas, en större och en mindre med en kapacitet av 2 000 resp. 1 000 flaskor per dygn. Av den större typen erfordras två inom vardera första, tredje och femte civilområdet samt en inom vardera andra och fjärde civilområdet. Inom vardera av Västerbottens, Norrbottens och Gotlands län erfordras en mindre central. Då utrustningskostnaden uppgår till 42 000 för den större och 25 000 kronor för den mindre typen erfordras sålunda ett belopp av $(8 \times 42\,000 + 3 \times 25\,000)$ 411 000 kronor. Härvid har endast medtagits sådana större apparater, som med hänsyn till leveranstidens längd eller anskaffningssvårigheter anses böra inköpas redan i fred. Behovet av infusionsflaskor med förslutningsanordning uppgår till 500 000 och kostnaden härför till 250 000 kronor. Sammanlagt erfordras sålunda $(411\,000 + 250\,000)$ 661 000 kronor. Då utrustningen bör anskaffas under de tre närmaste budgetåren, bör ett belopp om 200 000 kronor anvisas för budgetåret 1955/56.

Det sammanlagda medelsbehovet under anslaget beräknas alltså till $(4\,400\,000 + 1\,000\,000 + 375\,000 + 150\,000 + 1\,500\,000 + 200\,000)$ 7 625 000 kronor.

Yttranden

Statskontoret framhåller, att frågan om omfattningen av beredskapen på förevarande område i stort sett undandraget sig ämbetsverkets bedömande. Det synes dock statskontoret knappast motiverat att öka nyutrustningen av ytterligare vårdplatser samt anskaffningen av viss sanitetsteknisk materiel och utrustning för provisoriska förlossningshem i förhållande till innevarande budgetår. Medelsanvisningen för angivna ändamål bör därför avse högst samma belopp som under budgetåret 1954/55. Förslaget om anskaffande av viss av de radioaktiva stridsmedlen betingad instrumentutrustning föranleder endast den erinran från statskontorets sida, att någon uppräknings av anslaget ej torde vara erforderlig för ändamålet. Vad gäller nämndens förslag om medelsanvisning för utrustning av de föreslagna krigsblodgivarcentralerna bör enligt statskontorets mening beaktas, att den civila utbyggnaden av blodgivarcentralerna synes vara under stark expansion. En stor del av den för krigsblodgivarcentralerna erforderliga utrustningen bör sålunda redan nu finnas på fredssjukhusen. Genom omdisponering av denna materiel torde krigsblodgivarcentralerna kunna tillföras viss utrustning. Behovet av den ytterligare materiel, som nämnden anser erforderlig, undandraget sig statskontorets bedömande. Ämbetsverket finner dock beredskapsanskaffning av viss av den avsedda materielen, bl. a. kylskåp och mikroskop, knappast påkallad. För övrigt bör det enligt statskontorets mening i första hand ankomma på huvud-

männen för den civila sjukvården, landstingen och de landstingsfria städerna, att svara för nämnda materielanskaffning. Statskontoret förordar alltså, att anslaget upptages med oförändrat belopp.

Centrala sjukvårdsberedningen framhåller, att det i avsaknad av erforderliga specifikationer icke varit möjligt för beredningen att bedöma, huruvida det för utrustning av beredskapssjukhusen till 844 kronor per vårdplats beräknade beloppet är riktigt. Då emellertid beredningen vill förutsätta, att det angivna beloppet är byggt på erfarenhetsmässig uppskattning, synes äskat belopp, 4 400 000 kronor, böra tillstyrkas för utrustning av 5 200 à 5 210 vårdplatser.

Då tillverkningen av blixtdosimetrar ännu ej tagit sådan omfattning, att priset kunnat fastställas, och det torde finnas anledning antaga, att konstruktionen ännu ej nått slutstadiet, utgår beredningen från att nämnden låter anstå med beställningen, tills konstruktionen fullföljts och priset mera exakt låter sig beräkna.

Mot i äskandet upptaget belopp till anskaffning av kontamineringsmätare, sanitetsteknisk materiel och utrustning för provisoriska förlossningshem har beredningen intet att erinra. Någon detaljgranskning har emellertid ej kunnat verkställas i brist på erforderliga specifikationer.

I fråga om utrustning till krigsblodgivarcentraler har beredningen erfarit, att i den av särskild utredningsman upprättade primärförteckningen nämnden avsevärt nedskrivit föreslagna kvantiteter. Vidare har konstaterats, att en hel del av den upptagna förbrukningsmaterielen är synnerligen knappt beräknad, samt att viss på »blodgivarsidan» upptagen materiel rätteligen är hänförlig till »mottagarsidan» eller till infusionsmaterielen. Viss materiel synes böra hänföras till vätskecentralen. Beredningen tillstyrker det för ändamålet äskade beloppet, 1 500 000 kronor, såsom varande icke för högt beräknat, men framhåller som angeläget, att utrustningslistan blir föremål för detaljgranskning, i första hand av utredningsmännen och därtill av ytterligare en sakkunnig. Beredningen anser sig även böra understryka nödvändigheten av att gummi- och plastvaror, sådana apparater med gummidetaljer som huvudfunktionsdelar, som ej snabbt kan ersättas samt vissa förvaringskärl av glas omsättes eller på annat sätt brukas, då en längre lagringstid eljest helt kan omintetgöra eller nedsätta materielens användbarhet.

Den beräknade kostnaden för vätskecentralen har ej kunnat detaljgranskas, då specifikationer av apparaturen saknas. Även i fråga om denna grupp synes en detaljgranskning bliva erforderlig, innan upphandling verkställs. Mot det äskade delbeloppet, 200 000 kronor, har beredningen eljest intet att erinra, men framhåller, att en tillslutningsapparat, som torde vara fullt tillräcklig för ändamålet, kan erhållas för 600 i stället för av nämnden upptagna 1 500 kronor. Beträffande infusionsflaskorna hänvisas till vad som anförts i fråga om förvaringskärl av glas.

Departementschefen

Vid anmälan i föregående års statsverksproposition av motsvarande anslag (XI ht, s. 25) anmälde jag, att förslag om viss revidering av planerna för beredskapssjukhusorganisationen framlagts av sjukvårdsberedskapsnämnden och då vore föremål för Kungl. Maj:ts prövning. Såsom framgår av den förut lämnade redogörelsen har Kungl. Maj:t numera genom beslut den 4 juni 1954 fastställt nya sådana planer, enligt vilka beredskapssjukhusorganisationen skall omfatta 112 373 i stället för tidigare 109 260 vårdplatser. Härutöver har Kungl. Maj:t bemyndigat medicinalstyrelsen (dess sjukvårdsberedskapsnämnd) att inom ramen för ett vårdplatsantal av högst 115 000 verkställa vissa ändringar i lokalplanen. Beträffande höjningen av platsantalet till 112 373 förutsattes dock, att härigenom någon utökning av antalet platser utan erforderlig sjukvårdsutrustning icke finge uppkomma och att av det överskjutande antalet vårdplatser intill 115 000 vid varje tidpunkt minst hälften vore redan i fred försedda med sådan utrustning.

Inom ramen för av riksdagen hittills anvisade medel kan utrustning till beredskapssjukhusen anskaffas för omkring 94 400 vårdplatser. Enligt från sjukhushuvudmännen hittills inkomna preliminära förslag till lokalplanläggning kan utrustning beräknas behöva anskaffas till i runt tal 110 000 av förenämnda antal om 112 373 vårdplatser. I enlighet härmed skulle sålunda återstå (110 000 — 94 400) 15 600 vårdplatser, för vilkas utrustning medel icke finnes tillgängliga. Då materielkostnaden per vårdplats kan uppskattas till oförändrat belopp, 844 kronor, skulle medelsbehovet för att täcka den återstående materielbristen uppgå till $(844 \times 15\,600)$ 13 166 400 kronor eller i runt tal 13 200 000 kronor. Det måste anses angeläget, att denna brist fylles under de närmaste åren. I rådande läge och vid en avvägning i förhållande till de andra angelägna utgiftsändamål, som enligt vad som framgår av det följande måste tillgodoses från detta anslag, anser jag mig dock endast kunna tillstyrka, att av sistnämnda belopp för nästa budgetår anvisas 3 425 000 kronor. Då en medelsanvisning av denna storleksordning skulle möjliggöra en materielanskaffning för något mer än 4 000 vårdplatser, skulle härigenom sammanlagt omkring $(94\,400 + 4\,000)$ 98 400 platser kunna bli fullt utrustade.

Av den beräknade totalkostnaden, 2 500 000 kronor, för anskaffning av sanitetsteknisk utrustning till vissa för användning såsom beredskapssjukhus avsedda lokaler har för innevarande budgetår anvisats ett belopp om 625 000 kronor. I likhet med sjukvårdsberedskapsnämnden finner jag en fortsatt anskaffning av sådan materiel angelägen. För budgetåret 1955/56 anser jag mig emellertid endast kunna förordna en medelsanvisning för detta ändamål av samma storlek som för löpande budgetår eller med 625 000 kronor.

För anskaffande av utrustning till de provisoriska förlossningshemmen

har hittills anvisats sammanlagt 1 125 000 kronor. Då totalkostnaden för ändamålet beräknats till 1 800 000 kronor, uppgår sålunda det återstående medelsbehovet till (1 800 000 — 1 125 000) 675 000 kronor. Jag förordar, att för fortsatt materielanskaffning under nästa budgetår anvisas samma belopp som för budgetåret 1954/55 eller 225 000 kronor.

Vad härefter angår de nya ändamål, som skulle tillgodoses från förevarande anslag, har sjukvårdsberedskapsnämnden hemställt bl. a. om vissa åtgärder för att möta de krav på krigssjukvården, som en krigsföring med radiologiska vapen, framförallt atomvapen, kan komma att medföra. Då bl. a. såväl krigsmaktens och civilförsvarets personal som en del av civilbefolkningen kommer att i viss utsträckning förses med s. k. blixtdosimetrar för registrering av strålskador, bör såsom nämnden föreslagit, varje beredskapssjukhus utrustas med minst ett avläsningsinstrument för att bedöma den stråldos, dosimetern mottagit. Jag har därför intet att erinra mot att nämnden bemyndigas att inom ramen för ett belopp av 225 000 kronor utlägga beställningar på sådana instrument. Vidare bör varje beredskapssjukhus förses med en s. k. kontamineringsmätare för att kunna mäta förekomsten av radioaktiva ämnen. Då enligt vad jag under hand inhämtat priset per mätare kan beräknas till omkring 1 375 kronor, erfordras för ändamålet i runt tal ($150 \times 1\,375$) 206 000 kronor. Jag förordar, att för ändamålet för nästa budgetår anvisas ett belopp om 75 000 kronor.

Beträffande krigsblodgivarcentralerna har jag för avsikt föreslå Kungl. Maj:t, att ansvaret för denna verksamhet i enlighet med förslag av nämnden och överbefälhavaren överföres till det allmänt civila medicinalväsendet och att organisationen gives sådan kapacitet, att den i krig kan täcka såväl det militära som det civila behovet. Befintlig utrustning för de nuvarande i militär regi planlagda blodgivarcentralerna är emellertid otillräcklig och delvis omodern samt avsedd att såvitt möjligt tillföras vissa kvarstående rörliga militära blodgivningsformationer. Med hänsyn härtill erfordras — även om såsom nämnden framhållit viss materiel torde kunna erhållas genom omdisponering av den på fredssjukhusen befintliga — en viss materielupprustning. Såsom jag uttalat i den av riksdagen godkända propositionen nr 222/1953 (s. 35) bör kostnaden för dylik anskaffning av sjukvårdsutrustning liksom övriga s. k. anordningskostnader för krigssjukvården bestridas av staten. Kostnaden för en första etapp avseende 30 av de planerade 60 blodgivningscentralerna har beräknats till 1 500 000 kronor. Med hänsyn till angelägenheten av en tillfredsställande beredskap på detta område anser jag mig böra förorda, att för nästa budgetår hälften av nämnda belopp eller 750 000 kronor anvisas. Vid planeringen av centralerna bör särskilt beaktas, att fredssjukhusens utrustning för detta ändamål utnyttjas i största möjliga utsträckning.

För att säkerställa tillgången till infusionslösningar av olika slag, bör

vidare i enlighet med nämndens förslag en särskild krigsproduktionsorganisation uppbyggas. Denna organisation skall jämte tillverkningen hos vissa fredsproducenter, vilken beräknas kunna fortgå vid beredskaps- eller krigstillstånd, täcka såväl försvarets som civilförsvarets och beredskaps-sjukhusens behov av sådana lösningar. Mot den föreslagna omfattningen av denna organisation eller mot nämndens beräkning av utrustningskostnaderna för ändamålet, 661 000 kronor, har jag i huvudsak intet att erinra. För budgetåret 1955/56 torde böra anvisas i runt tal 200 000 kronor.

Jag vill slutligen beträffande de tre nya ändamål, som enligt vad nu föreslagits skall tillgodoses från anslaget, framhålla angelägenheten av att nämnden vid den slutliga detaljplaneringen, innan beställningar utlägges eller köpeavtal träffas, beaktar vad centrala sjukvårdsberedningen i dessa hänseenden anfört i sitt yttrande.

Vid bifall till vad jag sålunda förordat skulle anslaget för nästa budgetår behöva uppföras med (3 425 000 + 625 000 + 225 000 + 75 000 + 750 000 + 200 000) 5 300 000 kronor. I jämförelse med medelsanvisningen för innevarande budgetår innebär förslagen en ökning med 275 000 kronor.

Under återopande av det anförda får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

a) bemyndiga Kungl. Maj:t att medgiva utläggande av förut angivna beställningar;

b) till *Utrustning m. m. av beredskapssjukhus vid krig eller krigsfara* för budgetåret 1955/56 anvisa ett reservationsanslag av 5 300 000 kronor.

[10] 7. Anskaffande av viss laboratorieutrustning m. m.

	Anslag	Nettoutgift
1952/53	340 000	1 013
1953/54	—	66 839
1954/55 (statsliggaren s. 964)	22 000	
1955/56 (förslag)	26 000	

Yrkande

Medicinalstyrelsens sjukvårdsberedskapsnämnd (skr. 31/8 1954) hemställer, att anslaget uppföres med 38 000 kronor.

Motiv

Vid ingången av budgetåret 1954/55 fanns på anslaget en reservation av 272 147 kronor. Reservationen är genom redan träffade leveransavtal samt slutplanerade sådana avtal bunden till hela sitt belopp.

Det för innevarande budgetår anvisade anslaget är avsett att användas till bestridande av kostnaderna för inköp av viss värmeutrustning till ett av de humanbakteriologiska laboratorier, som enligt krigsplanläggningen

skall förläggas till annan ort än freds-förläggningsplatsen. Nämnden hade i sin anslagsframställning för värmemateriel begärt en medelstilldelning av 60 000 kronor. I framställningen anmälde nämnden, att utredning påginge angående det eventuella behovet av ytterligare materiel för samma laboratorier. Nämnden har numera slutfört nämnda utredning och därvid funnit, att någon beredskapslagring av materiel för krigslaboratorierna icke behöver vidtagas utom beträffande sådan materiel, för vilken medel redan beviljats eller vars inköp nämnden eljest föreslagit. Nämnden anser emellertid angeläget, att all avsedd värmemateriel snarast upphandlas. Med anledning härav och då totalkostnaden för ändamålet uppgår till 60 000 kronor, bör för nästa budgetår beräknas ett belopp av (60 000 — 22 000) 38 000 kronor.

Yttrande

Statskontoret framhåller, att beräkningen av medelsbehovet under ifrågasvarande anslag ej föranleder någon erinran från dess sida.

Departementschefen

Det för innevarande budgetår anvisade anslaget om 22 000 kronor är avsett att täcka kostnaderna för anskaffning av viss värmemateriel till sådana laboratorier, som vid beredskaps- eller krigstillstånd kommer att evakueras. Enligt vad jag anförde vid anmälan i föregående års statsverksproposition av motsvarande anslag (XI ht, s. 27) kunde härutöver komma att behövas installation av vissa vatten- och elledningar samt anskaffande av viss ytterligare steriliseringsmateriel. Enligt numera verkställd utredning erfordras emellertid ingen ytterligare materielutrustning. Då totalkostnaden för inköp av värmematerielen uppskattas till 60 000 kronor, uppgår sålunda det återstående medelsbehovet för materielanskaffningen till (60 000 — 22 000) 38 000 kronor. Jag är emellertid icke beredd tillstyrka, att medel nu anvisas för att täcka hela denna kostnad. Enligt vad jag under hand inhämtat kan kostnaden för utrustning av tre av de ifrågakommande laboratorierna beräknas till sammanlagt 26 000 kronor. Jag förordar, att medelsanvisningen för nästa budgetår begränsas till sistnämnda belopp. Förslaget innebär en ökning i förhållande till för innevarande budgetår anvisat anslag med 4 000 kronor.

Under åberopande av det anförda får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Anskaffande av viss laboratorieutrustning m. m.* för budgetåret 1955/56 anvisa ett reservationsanslag av 26 000 kronor.

[11] 8. Sinnessjuknämnden: Avlöningar

	Anslag	Nettoutgift
1952/53	50 200	39 315
1953/54	60 000	23 107
1954/55 (statsliggaren s. 964)	28 000	
1955/56 (förslag)	23 000	

Yrkande

Sinnessjuknämnden (skr. 25/8 1954) föreslår, att anslaget nedräknas med 1 300 kronor.

<i>Omräkning</i>	Ökning el. minskning
1. Arvoden till ordförande och ledamöter m. m.	— 2 000
2. Löneklassuppflyttning.	+ 684
3. Avrundning.	+ 16
	— 1 300

Motiv

1) Såsom sinnessjuknämnden bl. a. vid avgivande av anslagsäskandena för innevarande budgetår framhållit, har i samband med att lokala utskrivningsnämnder fr. o. m. den 1 januari 1953 inrättats vid samtliga större sinnessjukhus en nedgång i sinnessjuknämndens arbetsbörda gjort sig gällande. Sinnessjuknämndens arbetsbörda har under år 1953 och första delen av kalenderåret 1954 hållit sig konstant. De sista månaderna har dock en tendens till ökning blivit märkbar. Givetvis föreligger allt fortfarande svårigheter att på förhand bedöma den framtida utvecklingen i detta avseende. Med hänsyn till sålunda rådande ovisshet har nämnden ansett sig böra föreslå allenast mindre nedräkningar av anslagstilldelningen, även om belastningen å anslaget budgetåret 1953/54 närmast skulle tyda på möjligheter till ytterligare reduceringar.

Departementschefen

Enligt lag den 21 december 1949, som gäller t. o. m. den 30 juni 1955 men vars giltighetstid i proposition den 30 december 1954 föreslås förlängd till 1956 års utgång, kan lokala utskrivningsnämnder inrättas vid sinnessjukhusen. Sådana nämnder har fr. o. m. den 1 januari 1953 inrättats vid samtliga större sinnessjukhus, vilket medfört en bestående lättnad i den centrala nämndens arbetsbörda. Medan antalet av sinnessjuknämnden behandlade egentliga ärenden, till huvudsaklig del utskrivningsärenden, under år 1952 utgjorde 2 369, uppgick motsvarande antal under hela år 1953 till 438 samt under de första nio månaderna åren 1953 och 1954 till 354 resp. 351. Med hänsyn härtill och med beaktande av belastningen under budgetåren 1952/53 och 1953/54 på anslagsposten till arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, synes en viss ytterligare nedräkning utöver vad nämnden föreslagit av denna post vara möjlig. Jag förordar, att densamma upptages till 13 000 kronor, vilket innebär en minskning med 5 000 kronor.

Medelsbehovet i övrigt under anslaget torde kunna uppskattas till oförändrat belopp. Jag vill i detta sammanhang erinra om att enligt Kungl. Maj:ts beslut den 26 maj 1954 hos sinnessjuknämnden anställd biträdespersonal, i den mån dess arbetskraft icke tages i anspråk av nämnden, skall stå till medicinalstyrelsens förfogande. Jag förutsätter vidare, att det liksom f. n. bör få ankomma på Kungl. Maj:t att på grundval av närmare erfarenheter rörande nämndens arbetsbörda avgöra omfattningen av sekreterarens arbetstid m. m.

I enlighet med det anförda och då de beslutade ändringarna av grundlönebeloppen föranleder en omräkning av vissa anslagsposter, beräknas anslaget sålunda: avlöning till ordinarie tjänsteman 8 000 (+ 2 000) kronor, arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, 13 000 (— 5 000) kronor, avlöningar till övrig icke-ordinarie personal oförändrat 800 kronor samt rörligt tillägg 1 200 (— 2 000) kronor.

Anslaget bestämmes alltså till (8 000 + 13 000 + 800 + 1 200) 23 000 (— 5 000) kronor.

Under återopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

a) godkänna följande avlöningsstat för sinnessjuknämnden, att tillämpas tills vidare fr. o. m. budgetåret 1955/56:

Avlöningsstat

1. Avlöning till ordinarie tjänsteman, <i>förslagsvis</i>	8 000
2. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, <i>förslagsvis</i>	13 000
3. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal	800
4. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	1 200

Summa kronor 23 000;

b) till *Sinnessjuknämnden: Avlöningar* för budgetåret 1955/56 anvisa ett förslagsanslag av 23 000 kronor.

[12] 9. Sinnessjuknämnden: Omkostnader

	Anslag	Nettoutgift
1952/53	5 300	5 985
1953/54	7 400	1 987
1954/55 (statsliggaren s. 965)	6 400	
1955/56 (förslag)	5 000	

Yrkande

Sinnessjuknämnden (skr. 25/8 1954) föreslår, att anslaget nedräknas med 1 000 kronor.

Motiv

Belastningen på anslagsposten till reseersättningar, som för innevarande budgetår är upptagen till 5 000 kronor, uppgick budgetåret 1953/54 till endast 898 kronor. Då det alltså synes vara svårt att förutse, på vilket sätt inrättandet av lokala utskrivningsnämnder kan komma att påverka den centrala nämndens resor, torde anslagsposten böra nedräknas allenast i mindre utsträckning, förslagsvis med 1 000 kronor.

Departementschefen

Den låga belastningssiffran på anslagsposten till reseersättningar för budgetåret 1953/54, 898 kronor, synes närmast tyda på möjligheten av en ytterligare icke oväsentlig nedräkning av posten utöver vad sinnessjuknämnden föreslagit. Såsom nämnden framhållit är det emellertid alltså svårt att förutse, på vilket sätt de lokala utskrivningsnämndernas verksamhet kommer att påverka omfattningen av den centrala nämndens resor. Med hänsyn härtill och då det måste anses angeläget, att nämnden i samband med prövningen av vissa ärenden besöker de olika sinnessjukhusen, anser jag mig böra förorda, att anslagsposten i fråga nedräknas med 1 400 till 3 600 kronor. I enlighet härmed och då jag icke har något att erinra mot nämndens beräkning av medelsbehovet i övrigt under anslaget, bör detta minskas med samma belopp och sålunda uppföras med (6 400 — 1 400) 5 000 kronor.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Sinnessjuknämnden: Omkostnader* för budgetåret 1955/56 anvisa ett förslagsanslag av 5 000 kronor.

[13] 10. Statens bakteriologiska laboratorium: Avlöningar

	Anslag	Nettoutgift
1952/53	1 800 000	2 270 633
1953/54	2 140 000	2 617 366
1954/55 (statsliggaren s. 965)	2 213 000	
1955/56 (förslag)	2 423 000	

Yrkande

Medicinalstyrelsen (skr. 15/9 1954) hemställer, att anslaget uppräknas med 297 000 kronor.

1. Personalförstärkningar

Ökning

a) *Epidemiologisk avdelning* (f. d. försvarsmedicinska sektionen):

1 statsepidemiolog Ce 14	30 720
2 laboratorieläkare Ce 29	40 296
1 hälsovårdsinspektör Ce 23	14 772
2 laboratoriebiträden Ce 13	18 696
1 laboratoriebiträde Ce 11	8 652
1 kanslibiträde Ce 11	8 652
1 kontorsbiträde Cf 4—Ce 8	7 548

b) <i>Virusavdelningen:</i>	
1 laboratorieläkare Cg 29	20 148
1 institutionsvaktmästare Cg 12	9 000
2 laboratoriebiträden Cg 11	17 304
1 kanslibitråde Cg 11	8 652
1 stallbiträde Cg 10	8 280
1 biträde Cg 6	6 744
c) <i>Ekonomiavdelningen:</i>	
1 värmeledningsskötare Ce 12	9 000
1 hantverkare Ce 12	9 000
2. <i>Löneregleringar m. m.:</i>	
a) 2 professorer Co 14 i st. f. avdelningsföreståndare Ca 33 och Ce 33	14 160
2 laboratorer Ce 34 i st. f. Ce 31	3 948
1 laborator Ce 34 i st. f. Ce 33	768
1 laborator Ce 34 i st. f. Cg 31	2 424
1 laborator Ce 34 i st. f. laboratorieläkare Ce 29	4 260
b) 1 byrådirektör Ce 31 i st. f. Cg 31	—
c) 1 bokhållare Ce 19 i st. f. Cg 19	—
d) 1 biblioteksbiträde Ce 13 i st. f. 1 kanslibitråde Ce 11	348
e) Ersättningar till sakkunniga i vissa befordringsfrågor	1 500
3. <i>Vikariatersättningar</i>	32 100
4. <i>Omräkning:</i>	
Löneklassuppflyttningar	20 000
Avrundning	28
	297 000

Motiv

1 a) I anslagsäskandena för innevarande budgetår föreslog medicinalstyrelsen inrättandet av en provisorisk epidemiologisk avdelning vid laboratoriet. En av avdelningens högre befattningshavare skulle fungera som statsepidemiolog med uppgift främst att i styrelsens regi verkställa utredningar inom av epidemier drabbade områden samt att hålla kontinuerlig uppsikt över det epidemiologiska tillståndet. I remissyttrande den 4 februari 1954 anslöt sig sjukvårdsberedskapsnämnden till förslaget men framhöll, att statsepidemiologen samtidigt borde vara avdelningens föreståndare. Han borde även vara föredragande i medicinalstyrelsen, i vilket fall han automatiskt skulle ingå i nämnden som ledamot vid behandling av de ärenden, som ägde samband med hans ställning som föredragande. Förslaget föranledde icke någon åtgärd i avbidan på att en av försvarsmedicinska nämnden på styrelsens uppdrag verkställd utredning rörande den försvarsmedicinska forskningen skulle bli föremål för prövning. Nämndens utredning avlämnades den 12 januari 1954 och innebär i huvudsak följande:

Ledningen av den försvarsmedicinska forskningen anförtros en subkommitté under försvarsmedicinska nämnden, bestående av representanter för nämnden, medicinalstyrelsen, försvarets sjukvårdsstyrelse, laboratoriet och statens veterinärmedicinska anstalt.

Ett centralt forsknings- och utredningslaboratorium organiseras såsom en epidemiologisk avdelning vid bakteriologiska laboratoriet. Avdelningen avses tjäna såväl försvarsmedicinsk forskning inom bakteriologi och epide-

miologi som praktisk fältepidemiologisk verksamhet. Avdelningens vetenskapliga personal föreslås omfatta en avdelningsföreläsare och professor i Co 14, vilken även skall vara ledamot av sjukvårdsberedskapsnämnden, en laborator i Ce 34 och två laboratorieläkare i Ce 29. Övrig personal skulle utgöras av en hälsovårdsinspektör i Ce 23, en preparator i Ce 14, två laboratoriebiträden i Ce 13, två laboratoriebiträden i Ce 11, ett kanslibitråde i Ce 11 och ett kontorsbiträde i Cf 4—Ce 8.

För en till olika institutioner utlagd forskningsverksamhet ställes tre laborators- och tre laboratoriebiträdeslöner till förfogande. Laborator bör placeras vid institution, vars vetenskapliga inriktning anknyter till försvarsmedicinskt betydelsefulla problem. I princip bör åtminstone en laborator kontinuerligt avses för det veterinärmedicinska området.

Kostnadsökningen beräknas för avlöningar till 234 060 kronor och för omkostnader till 50 000 kronor per år. Därutöver beräknas en engångskostnad för den epidemiologiska avdelningens utrustning å 110 000 kronor.

Medicinalstyrelsen har vid sin granskning av försvarsmedicinska nämndens förslag ägnat särskild uppmärksamhet åt de praktiska uppgifter, som måste lösas vid bekämpandet av smittsamma sjukdomar, vare sig dessa betecknas som fredsmässiga eller betingade av fientliga handlingar. Styrelsen framhåller härutinnan följande:

Ett verksamt skydd mot smittsamma sjukdomar i fred och mot bakteriologisk krigföring kräver insatser av flera slag, bl. a. vetenskaplig forskning, kontinuerlig övervakning av det epidemiologiska tillståndet inom landet och noggrann kännedom om förekomsten av smittsamma sjukdomar i grannländerna, resurser att utföra epidemiologiska fältundersökningar, övervakning av hygieniska anordningar av betydelse för smittspridningen samt möjlighet att snabbt vidtaga praktiska åtgärder vid utbruten eller hotande epidemi.

Den epidemiologiska forskningen bör, såsom nämnden föreslagit, främst tillgodoses genom inrättande av en epidemiologisk avdelning vid laboratoriet. Denna avdelning måste intimt samarbeta med bl. a. virologiska institutionen vid karolinska institutet, statens institut för folkhälsan, veterinärmedicinska anstalten, svenska institutet för konserveringsforskning och försvarets forskningsanstalt. Verksamheten bör noga avgränsas från redan befintliga institutioners och koncentreras till sådana arbetsuppgifter, som icke redan upptagits eller anses böra upptagas av dessa. Då forskningsproblemen avser en rad olika grenar inom bakteriologi, epidemiologi, virologi, mykologi och serologi, bör många av dem lämpligen anförtros specialister vid andra avdelningar av laboratoriet eller andra forskningsinstitutioner. Styrelsen ifrågasätter därför om icke i stället för av nämnden föreslagna tre fristående laboraturer expertstipendier kunde utdelas genom medicinska forskningsrådet. Även om så sker, kvarstår så många centrala och viktiga problem inom såväl den fältepidemiologiska som den specifikt försvarsmedicinska forskningen, att den föreslagna forskarstaben vid den epidemiologiska avdelningen är motiverad.

En kontinuerlig övervakning av den epidemiologiska situationen i Sverige och angränsande länder är en mycket viktig förutsättning för att i tid kunna ingripa mot hotande epidemier. En viss observationstjänst utöver studiet av officiella rapporter har i mån av tid bedrivits av styrelsen i samarbete med laboratoriets föreståndare. Det har emellertid visat sig, att

uppgiften kräver kontinuitet och icke lämpligen bör splittras på flera händer samt att arbetet tager relativt mycket tid i anspråk och icke kan bedrivas inom styrelsen utan att andra uppgifter måste åsidosättas.

Resurserna för att kunna utföra fältepidemiologiska undersökningar är framförallt av personell natur. Detta är också det viktigaste motivet för att upprätta ett centralt organ för ändamålet. Den som utför eller leder sådana undersökningar måste utom bakteriologisk utbildning ha förtrogenhet med hygieniska frågor och kliniskt-epidemiologiska problem ävensom speciell praktisk erfarenhet av fältepidemiologiskt arbete och förutsättningarna för smittspridning genom livsmedelsföretag av olika slag, genom vatten, mjölk, personer, insekter och husdjur. En intim kontakt med övervakningsorgan ävensom kännedom om anordningar för livsmedels- och dricksvattenförsörjning, renhållning, avloppsvattens bortförande och andra allmänhygieniska ting är jämväl av grundläggande betydelse.

De *praktiska åtgärderna vid utbruten eller hotande epidemi* åvilar i första hand hälsovårdsnämnderna och länsstyrelserna. Erfarenheten har emellertid visat, att dessa myndigheter behöver handledning, råd och anvisningar, vilka lämpligen bör lämnas av den centrale expert, som handhar kontrollen av det epidemiologiska läget. Centralt meddelade anvisningar av generell natur bör såsom hittills utfärdas av medicinalstyrelsen, ofta i samråd med t. ex. veterinärstyrelsen. Därvid behöver styrelsen tillgång till bl. a. den expertis, som en fältepidemiologisk avdelning skulle representera.

Styrelsen anser det nu anförda vara tillfyllest för att klarlägga, att en fastare och utökad organisation erfordras för den centrala ledningen och rådgivningen beträffande de epidemiska sjukdomarnas bekämpande. Denna centrala verksamhet kan närmast karaktäriseras som en på vetenskaplig grund fotad praktisk verksamhet. Intim kontakt måste finnas mellan praktiskt och teoretiskt arbete för ett ständigt utbyte av erfarenheter — icke minst av värde för den epidemiologiska forskningen, som härigenom får anvisning på nödvändiga arbetsuppgifter. En epidemiolog måste för ett framgångsrikt praktiskt arbete ha möjlighet till personlig fortlöpande kontakt med den bakteriologiska forskningen. På grund härav bör erforderlig arbetskraft icke knytas till medicinalstyrelsen utan till den föreslagna nya avdelningen.

Den omedelbara ledningen av och ansvaret för avdelningens praktiska arbetsuppgifter bör anföras en särskild befattningshavare, en statsepidemiolog. Enär denne bör ha en auktoritativ ställning såväl gentemot avdelningen som mot lokala eller regionala hälsovårdsmyndigheter och allmänheten samt kontakt med praktiskt och teoretiskt arbete, bör han även vara föreståndare för avdelningen. Statsepidemiologen skall beträffande fredsepidemiologien med stöd av forskningens erfarenheter leda de fältepidemiologiska undersökningarna, samla och meddela uppgifter om det epidemiologiska läget i Sverige och grannländerna samt taga initiativ till eller på förfrågan lämna råd beträffande praktiska åtgärder, som skola beslutas av lokala eller regionala hälsovårdsmyndigheter. Han skall vidare vara medicinalstyrelsens ansvarige rådgivare i fältepidemiologiska frågor,

lämpligen såsom föredragande i styrelsen. Statsepidemiologen bör placeras i Co 14.

Den nuvarande försvarsmedicinska avdelningens personal, en laborator, en preparator och ett laboratoriebiträde, bör överföras till den nya avdelningen. Härutöver erfordras två laboratorieläkare i Ce 29 för fältepidemiologiskt arbete och laboratorieundersökningar, en hälsovårdsinspektör för fältarbete och för bearbetning av material från fältundersökningarna, kartritning m. m., två laboratoriebiträden i Ce 13 och ett i Ce 11, ett kansli-biträde i Ce 11 — närmast för registrering och statistisk bearbetning av de epidemiska sjukdomsfallen — samt ett kontorsbiträde i Cf 4—Ce 8.

Mot styrelsens förslag i vad avser statsepidemiologens ställning och uppgifter har överdirektören Björkquist anfört *skiljaktig mening*:

Försvarsmedicinska nämnden, med vilken laboratoriets föreståndare är ense, har ansett, att avdelningens forsknings- och praktiskt epidemiologiska fältuppgifter är så omfattande och kvalificerade, att de icke lämnar utrymme för att avdelningsföreståndaren åläggas jämväl administrativa uppgifter, samt att det ur administrativ synpunkt icke heller är påkallat med en sådan kombination.

För egen del finner jag det vara för vår administration principiellt främmande att tilldela befattningshavare vid en statlig institution med vetenskapligt-praktisk verksamhet administrativa uppgifter och befogenheter, likaså att i tjänsten ålägga befattningshavare vid en statlig institution permanent föredragningsskyldighet vid en annan. Ett frångående av dessa principer synes icke böra ske utan mycket vägande skäl. Därest en epidemiologisk avdelning inrättas, synes mig de organisatoriska förutsättningarna för den administrativa ledningen av epidemiers bekämpande och förebyggande bli väsentligt förbättrade. Styrelsen har vidare i annat sammanhang föreslagit en personalförstärkning, bl. a. i syfte att möjliggöra överflyttning av vissa ärenden från hälsovårdsbyrån till sjukhusbyrån. Vid bifall härtill bör det administrativa ansvaret för hithörande uppgifter — närmast under chefen för medicinalstyrelsen — alltjämt kunna, åtminstone tills vidare, åvila chefen för hälsovårdsbyrån, som ändock måste ha nära kontakt med hälsovårdande myndigheter och organ. Då man härjämte måste räkna med att praktiska svårigheter icke sällan, särskilt under epidemitider, kommer att uppstå för statsepidemiologen att förena en stående föredragningsskyldighet i styrelsen med sina övriga krävande arbetsuppgifter, har jag icke ansett mig kunna biträda styrelsens förslag på denna punkt. Hinder bör dock icke möta mot att statsepidemiologen vid förfall för hälsovårdsbyråchefen eller eljest, då särskilda skäl därtill föranleder, anmodas att i styrelsen föredraga ärenden inom hans speciella kompetensområde. En sådan tillfällig föredragningsskyldighet ansluter sig nära till den i 12 § instruktionen för laboratoriet föreskrivna, avdelningsföreståndare åliggande rådgivningsskyldigheten.

1 b) På grund av den starka ansvällningen av verksamheten vid virusavdelningen har Kungl. Maj:t den 4 juni 1954 medgivit, att vid laboratoriet finge fr. o. m. den 1 juni 1954 tills vidare t. o. m. den 30 juni 1955 för arbete med poliodiagnostik vara anställda en laboratorieläkare i högst

Cg 29, ett laboratoriebiträde i Cg 11, ett stallbiträde i Cg 10, ett kontorsbiträde i Cg 8 och ett biträde i Cg 6. Nämnade befattningshavare bör uppföras på laboratoriets stat för nästa budgetår. Då en fortsatt utvidgning av verksamheten utan tvekan är ofrånkomlig, bör personalen härutöver kompletteras med en institutionsvaktmästare i Cg 12 och ett laboratoriebiträde i Cg 11. Vidare bör kontorsbiträdet, som även fungerar som avdelningsföreståndarens sekreterare och därvid i stor utsträckning utför utskrifter av manuskript och brev på främmande språk, uppflyttas till kanslibiträde i Cg 11.

1 c) Inmonteringen under år 1954 av en större destruktionsugn i anslutning till laboratoriets värmecentral har möjliggjort förbränning av största delen av det infektiösa avfallet (cirka 600 kilogram per dag) inom laboratoriets område, ett bl. a. ur säkerhetssynpunkt värdefullt förhållande. Vidare har kostnaden för transporter till förbränningsanläggning utanför laboratoriet, cirka 6 000 kronor per år, bortfallit. Den fortlöpande tillsynen av destruktionsugnen har emellertid nödvändiggjort anställandet av extra arbetskraft. En tjänst som värmeledningsskötare i Ce 12 bör därför inrättas.

Med rådande expansion på virusområdet och vid ett inrättande av den föreslagna epidemiologiska avdelningen ökar behovet av snickeriarbeten. Enär det av ekonomiska skäl är av vikt, att arbetena utföres inom laboratoriet, och den direkta kontakten med hantverkarna ger den bästa lösningen av uppkommande problem, bör en hantverkare i Ce 12 anställas.

2 a) Medicinalstyrelsen erinrar, att föredragande departementschefen i propositionen nr 128/1954 icke då ansåg sig kunna taga ställning till kompetenskrav och löneställning för föreståndarna för diagnostiska och virologiska avdelningarna, enär frågan härom beträffande avdelningsföreståndare vid institutioner med praktiskt och vetenskapligt syfte borde prövas i ett sammanhang. Styrelsen hemställer, att frågan skyndsamt upptages till förnyat övervägande, så att förslag i ämnet kan föreläggas 1955 års riksdag. I avbidan härpå har befattningshavarna preliminärt upptagits i lönegrad Co 14. Även frågan om laboratorernas löneställning behandlades i anslagsäskandena för innevarande budgetår. Departementschefen ansåg sig därvid icke kunna biträda styrelsens förslag om uppflyttning av laboratorer med viss särskild kompetens till lönegrad 34. Styrelsen har vid förnyad prövning icke funnit anledning frångå sitt ställningstagande. Utöver vad härutinnan tidigare anförts erinrar styrelsen, att rutinuppgiften för högskolelaborator är undervisning, för laborator vid fackinstitution ledningen av en på vetenskaplig bas vilande undersöknings- eller utredningsverksamhet eller i vissa fall en produktion av biologiska preparat. Skäl att anse undervisningen vara mera ansvarsfull eller krävande än fackinstitutionernas rutinuppgifter torde knappast kunna anföras. Då emellertid denna fråga äger samband med spørsmålet om avdelningsföreständar-

nas löneställning, upptager styrelsen laboratorsbefattningarna preliminärt i 34 lönegraden och hemställer, att båda nu nämnda lönefrågor upptages till slutlig prövning i ett sammanhang.

2 b) Chefens för ekonomiavdelningen uppgifter och ansvar påfordrar en mera säker anställningsform för ett framgångsrikt resultat.

2 c) Bokhållarens huvudsakliga arbetsuppgifter, upphandlingar och inköp, ökar samtidigt med laboratorieverksamhetens tillväxt. Han bör därför erhålla extra ordinarie anställning.

2 d) Kanslibiträdet sköter laboratoriets omfattande bibliotek av medicinsk litteratur samt biträder såsom sekreterare föreståndaren i hans omfattande korrespondens, icke minst på främmande språk, varför en placering i kontoristgraden är motiverad.

2 e) Då laboratoriet numera skall sortera under en särskild styrelse, bör under arvodesposten beräknas medel till ersättningar åt sakkunniga i vissa befordringsfrågor. Medicinalstyrelsen föreslår, att en förslagsvis be-tecknad post om 1 500 kronor upptages för ändamålet.

3) Till vikariatsersättningar för de föreslagna nya tjänsterna beräknas i runt tal 32 100 kronor.

Yttranden

Statens sakrevision framhåller, att styrelsens förnyade framställning om inrättande av en *epidemiologisk avdelning* skett under ändrade förhållanden, därigenom att försvarsmedicinska nämnden i sin utredning rörande den försvarsmedicinska forskningen bl. a. föreslagit inrättande av en sådan avdelning. Sakrevisionen anser nu liksom i sitt utlåtande över avlöningsanslaget för budgetåret 1954/55, att det icke är lämpligt att såsom medicinalstyrelsen föreslagit ålägga avdelningsföreståndaren administrativa uppgifter inom styrelsen. När därför sakrevisionen nu anser sig böra tillstyrka inrättandet av en epidemiologisk avdelning, sker detta under förutsättning, att avdelningsföreståndarens uppgifter utformas i huvudsak enligt försvarsmedicinska nämndens förslag. I avvaktan på närmare erfarenheter av avdelningens verksamhet bör personalen minskas något och bestå av 1 avdelningsföreståndare (ersätter en epidemiologbefattning vid sjukvårdsberedskapsnämnden), 1 laborator (nu Ce 33 vid försvarsmedicinska sektionen), 1 laboratorieläkare (ny), 1 hälsovårdsinspektör (ersätter dito vid sjukvårdsberedskapsnämnden), 1 preparator (nu Cg 14 vid försvarsmedicinska sektionen), 3 laboratoriebiträden (nu 1 Cg 11 vid försvarsmedicinska sektionen, 2 nya i Ce 13 resp. Ce 11) samt 1 kanslibiträde (ny).

Beträffande *virusavdelningen* tillstyrker sakrevisionen, att följande personal under budgetåret 1955/56 inräknas i laboratoriets stat som extra befattningshavare, nämligen 1 laboratorieläkare, 1 institutionsvaktmästare (ny), 2 laboratoriebiträden (1 ny), 1 kanslibiträde (1 kontorsbiträde finns) samt 1 biträde. Den extra stallbiträdesbefattningen bör utgå, då minsk-

ningen av hästantalet medfört, att ytterligare en stallbiträdestjänst bör kunna överflyttas från häststallet.

I fråga om de föreslagna personalförstärkningarna till de *tekniska sektionerna* liksom beträffande nedan berörda tjänsteförändringar för vissa personalkategorier anser sakrevisionen, att laboratoriets nya styrelse bör beredas tillfälle att pröva dessa frågor. Sakrevisionen tillstyrker därför endast inrättande av en extra tjänst för skötseln av den nya destruktionsugnen.

I övrigt har sakrevisionen icke ansett sig kunna biträda framställningarna om personalförstärkingar.

Sakrevisionen erinrar om att *lönegradsplaceringen* för bl. a. föreståndarna för diagnostiska avdelningen och virusavdelningen är föremål för utredning inom civildepartementet, men framhåller samtidigt, att den icke funnit skäl frångå sitt ställningstagande i 1953 års utredning. Föreståndaren för epidemiologiska avdelningen bör inplaceras i den lönegrad, som kan fastställas för nämnda båda föreståndare. Om pågående utredning angående den framtida förläggningen av laboratoriets preparattillverkning skulle föranleda beslut om tillverkningens förläggande till laboratoriet, bör även löneställningen för serologiska avdelningens föreståndare upptagas till behandling.

I fråga om förändringarna av laboratoristjänsterna tillstyrker sakrevisionen i enlighet med sitt tidigare utredningsförslag, att en tjänst för en högskoleutbildad kemist inrättas i Ce 33 som laborator och föreståndare för kemiska laboratoriet. Den nuvarande laboratoristjänsten i Ca 31 bör föras på övergångsstat och så länge den är besatt bör en laboratorieläkaretjänst i Ce 29 icke få tillsättas. Höjningen av övriga laboratoristjänster till 34 lönegraden har sakrevisionen tidigare icke ansett sig kunna tillstyrka och revisionen vill nu endast tillägga, att även denna fråga är föremål för behandling vid nämnda, inom civildepartementet pågående utredning. Därjämte är det sakrevisionens uppfattning, att befattningen i Cg 31 för tillverkning av vissa bakteriologiska preparat av beredskapsnatur icke är jämförbar med övriga laboratoristjänster och därför icke bör medtagas vid en eventuell höjning. Befattningen bör tills vidare kvarstå som extra.

Av den administrativa personalen bör byrådirektören och bokhållaren upptagas på extra ordinarie stat. Det synes ställt utom all tvekan, att behovet av dessa befattningar blir permanent. En tjänst som stallbiträde i Ce 10 bör ändras till vaktmästare i Ce 10. I övrigt anser sig sakrevisionen f. n. icke böra tillstyrka de framlagda förslagen till förändringar av tjänster.

Förslaget att upptaga en särskild post om 1 500 kronor till ersättningar åt sakkunniga i vissa befordringsfrågor tillstyrkes under hänvisning till att bestämmelse om sådana sakkunniga intagits i laboratoriets nya in-

struktion. Huruvida detta bör medföra en jämkning av medicinalstyrelsens motsvarande anslagspost, undandrager sig sakrevisionens bedömande.

Sakrevisionens förslag innebär en anslagsökning med 228 000 kronor mot av laboratoriet och medicinalstyrelsen beräknade 390 000 resp. 297 000 kronor. Nämnas må, att den personal, som enligt förenämnda beslut den 4 juni 1954 finns anställd vid laboratoriet, kräver en årlig lönekostnad av 51 372 kronor och att de arvoden på sjukvårdsberedskapsnämndens stat för en epidemiolog och en hälsovårdsinspektör (25 000 resp. 13 000 kronor), som föreslås indragna vid inrättande av den epidemiologiska avdelningen, uppgår till sammanlagt 38 000 kronor. Enligt sakrevisionens förslag skulle merutgiften för löner alltså uppgå till (228 000—51 400—38 000) 138 600 kronor.

Statskontoret anför.

Mot medicinalstyrelsens förslag att inrätta en epidemiologisk avdelning för såväl försvarsmedicinsk forskning inom bakteriologi och epidemiologi som praktiskt fältepidemiologiskt arbete under ledning av en statsepidemiolog samt att överföra den nuvarande försvarsmedicinska sektionens personal till den nya avdelningen har statskontoret i det ändrade läge, i vilket frågan om nämnda verksamhet numera kommit, icke något att erinra. Statskontoret anser dock varken sakligt motiverat eller lämpligt att ålägga statsepidemiologen administrativa uppgifter och befogenheter ävensom permanent föredragningsskyldighet vid annan statlig institution. Därest inom medicinalstyrelsen — såsom den för epidemiers bekämpande ansvariga myndigheten — behov uppstår av särskild expertis på området, lärers statsepidemiologen i egenskap av avdelningsföreståndare vid laboratoriet vara skyldig meddela råd och upplysningar på sätt föreskrivits i 12 § gällande instruktion för laboratoriet.

Statskontoret som tagit del av sakrevisionens utlåtande angående laboratoriets avlöningsanslag, kan helt ansluta sig till revisionens förslag till personaluppsättning vid den epidemiologiska avdelningen. Ämbetsverket förutsätter därvid, att de nuvarande arvodesbefattningarna som epidemiolog och hälsovårdsinspektör vid medicinalstyrelsens sjukvårdsberedskapsnämnd indrages samt att försvarsmedicinska nämndens förslag om inrättande av vissa laborators- och laboratoriebiträdestjänster för försvarsmedicinsk forskning vid fristående institutioner ej vinner beaktande.

Även såvitt avser omfattningen av den för nästa budgetår erforderliga personalen på virus- och ekonomiavdelningarna kan statskontoret ansluta sig till vad sakrevisionen uttalat. En på förstnämnda avdelning befintlig extra stallbiträdestjänst bör sålunda utgå, då minskningen i hästhållningen medfört, att ytterligare en sådan tjänst bör kunna överflyttas från häststallet.

Statskontoret förutsätter, att lönegradsplaceringen av såväl tjänsten som statsepidemiolog som de föreslagna nya befattningarna som laboratoriebiträde och institutionsvaktmästare kommer under bedömande i samband med inom civildepartementet pågående löneutredningar. I anslutning härtill torde löneställningen för den på nuvarande försvarsmedicinska sektionen placerade laboratorn i lönegrad Ce 33 böra omprövas. Därvid synes tjänsten böra likställas med laboratoriets övriga laboratorer, vilka samtliga hänförts till 31 lönegraden. För sistnämnda befattningshavare

har ånyo föreslagits ändrad löneställning. Då emellertid detta spörsmål nära sammanhänger med pågående utredning rörande lönegradsplaceringen av institutets avdelningsföreståndare, saknar ämbetsverket anledning närmare ingå härpå.

För registrering och statistisk bearbetning av de epidemiska sjukdomsfallen har avsetts ett kanslibitråde i Ce 11 på epidemiologiska avdelningen. Statskontoret kan icke finna de angivna arbetsuppgifterna mer kvalificerade, än att härför bör anlitas ett biträde i reglerad befordringsgång. På grund av den starka ansvällningen av verksamheten vid virusavdelningen har genom Kungl. Maj:ts medgivande den 4 juni 1954 bl. a. ett kontorsbiträde anställts. Ej heller för detta biträde kan ämbetsverket förorda placering i 11 lönegraden.

Vid laboratoriet finnes f. n. anställda en maskinmästare i Ca 18 samt ett flertal reparatörer i lägst 11 lönegraden. Vid sådant förhållande bör enligt statskontorets mening för tillsyn av destruktionsugnen och därmed sammanhängande arbetsuppgifter vara tillfyllest att inrätta en eldartjänst i 10 lönegraden.

Statskontoret kan slutligen icke finna tillräckliga skäl föreligga att uppflytta ett med företrädesvis biblioteksgöromål sysselsatt kanslibitråde i Ce 11 till biblioteksbiträde i Ce 13. En jämförelse med exempelvis statens institut för folkhälsan, där en kontorist handhar motsvarande göromål, giver bl. a. vid handen, att laboratoriets bibliotek är av betydligt mindre omfattning än vid institutet. Ifrågavarande tjänst har för övrigt nyligen prövats i samband med vissa av 1947 års biträdesutredning framlagda förslag (prop. nr 14/1952).

Departementschefen

Såsom framgår av den tidigare lämnade redogörelsen framlade medicinalstyrelsen i anslagsäskandena för innevarande budgetår förslag om inrättande vid laboratoriet av en epidemiologisk avdelning, till vilken skulle överflyttas bl. a. två hos styrelsens sjukvårdsberedskapsnämnd placerade befattningar såsom epidemiolog och hälsovårdsinspektör. Med hänsyn till inom försvarsmedicinska nämnden nyligen slutförd utredning rörande den försvarsmedicinska forskningen och då vissa beredskapsnämnden åvilande uppgifter på förevarande område beräknades kvarstå under budgetåret 1954/55, var jag icke beredd att då taga ställning till den föreslagna omorganisationen.

Medicinalstyrelsens nu föreliggande förslag grundar sig i huvudsak på försvarsmedicinska nämndens förenämnda utredning rörande forskningsuppgifter och forskningens organisation i fråga om biologisk krigföring. Då vidare enligt vad jag tidigare förordat under anslaget till medicinalstyrelsens sjukvårdsberedskapsnämnd: avlöningar, nämndens befattningar som epidemiolog och hälsovårdsinspektör bör indragas fr. o. m. nästa budgetår, anser jag frågan om inrättande vid laboratoriet av en särskild epidemiologisk avdelning böra upptagas till förnyad prövning. Jag vill därvid framhålla, att det för en effektiv epidemiologisk beredskap fordras — förutom en snabb rapportering av inträffade fall av epidemiska sjukdomar

och en systematisk bearbetning av dessa rapporter — en organisation, som vid inträffade epidemier möjliggör omedelbara fältundersökningar i tillräcklig omfattning. Den mest framträdande svagheten i nuvarande system ligger just på det fältepidemiologiska området. Jag vill erinra om att tjänsteläkarnas möjligheter att utföra fältepidemiologiska utredningar i allmänhet är små. Även vid mindre omfattande epidemier måste medicinalstyrelsen enligt gällande instruktion som regel ställa särskild personal till förfogande för ändamålet, vanligen en läkare från laboratoriet. Då laboratoriet icke förfogar över särskild personal för ändamålet, saknar denne emellertid ofta önskvärd specialutbildning för och erfarenhet av sådana arbetsuppgifter. Härjämte berövas laboratoriet för tillfället en just vid uppkommande epidemi värdefull arbetskraft. Utom tillräcklig och väl utbildad personal erfordras vidare för att uppnå en tillfredsställande beredskap mot smittosamma sjukdomar bl. a. vetenskaplig forskning i betydande utsträckning. Av försvarsmedicinska nämndens utredning framgår, att f. n. en rad omfattande forskningsuppgifter inom bakteriologi och epidemiologi föreligger, vilkas lösning är av stor betydelse såväl för det fredsmässiga epidemi-bekämpandet som i händelse av bakteriologisk krigföring.

Med hänsyn till det anförda anser jag mig böra förorda, att vid laboratoriet inrättas en särskild epidemiologisk avdelning, avsedd för såväl praktiskt fältepidemiologiskt arbete som forskning rörande epidemibekämpning. Jag vill därvid framhålla angelägenheten av dels att avdelningens forskningsuppgifter, såsom medicinalstyrelsen föreslagit, noga avgränsas från redan befintliga institutioners och begränsas till sådana uppgifter, som icke upptagits eller bör upptagas av dessa, dels ock att avdelningen såvitt möjligt lämnar sjukvårdsberedskapsnämnden erforderligt biträde. Vidare vill jag erinra om att det slutliga ansvaret för epidemibekämpningen alltjämt kommer att åvila medicinalstyrelsen. För att tillförsäkra styrelsen vederbörligt inflytande i fråga om epidemibekämpande åtgärder har i laboratoriets instruktion föreskrivits, att laboratoriet på uppdrag av medicinalstyrelsen har att utföra epidemiologiska undersökningar och arbeten inom landet, därvid laboratoriet vid utbruten eller befarad epidemi eller i därmed jämförligt läge har att, även om andra uppgifter skulle därigenom åsidosättas, fullgöra de uppgifter såväl å laboratoriet som i fältet, vilka av medicinalstyrelsen påfordras i bekämpande eller förebyggande syfte.

På grund av det nära sambandet mellan epidemibekämpning i fred och skydd mot bakteriologisk krigföring synes den nya avdelningen lämpligen kunna bildas genom omorganisation och förstärkning av laboratoriets nuvarande försvarsmedicinska sektion, vars tjänster — en laborator (Ce 33) en preparator (Cg 14) och ett laboratoriebiträde (Cg 11) — bör överföras till den epidemiologiska avdelningen. Avdelningen bör, såsom medicinalstyrelsen föreslagit, förestås av en statsepidemiolog, vilken dock icke bör vara föredragande i medicinalstyrelsen. Styrelsens behov av särskild exper-

tis på detta område torde kunna tillgodoses med stöd av gällande instruktion för laboratoriet. Därest det — såsom framhållits — skulle visa sig önskvärt, att statsepidemiologen ingår såsom ledamot i sjukvårdsberedskapsnämnden, torde Kungl. Maj:t få förordna om härför erforderlig utökning av dess ledamöter från sju till åtta. Till frågan om löneställningen för statsepidemiologen — liksom för övriga avdelningsföreståndare — återkommer jag i det följande. I avbidan på erfarenhet rörande omfattningen av avdelningens arbete synes avdelningens personal i övrigt — utöver vad förut nämnts — kunna bestämmas till 1 laboratorieläkare i Ce 29, 1 hälsovårdsinspektör i Ce 23, 2 laboratoriebiträden i Cg 13 resp. Cg 11 samt 1 kanslibiträde i Cg 11.

Vad härefter angår virusavdelningen vill jag erinra om att Kungl. Maj:t genom beslut den 4 juni 1954 medgivit anställande vid laboratoriet tills vidare t. o. m. den 30 juni 1955 av viss personal för arbete med polio-diagnostik. Enär det måste anses vara synnerligen angeläget att detta arbete snarast möjligt fullföljes, har jag ansett mig böra i huvudsak tillstyrka medicinalstyrelsens förslag till personalförstärkning på nämnda avdelning. Befattningen såsom stallbiträde torde dock med hänsyn till vad sakrevisionen anfört kunna indragas.

I fråga om ekonomiavdelningen anser jag mig endast kunna förorda, att i anledning av tillkomsten av en destruktionsugn anställs en eldare med placering i lönegrad Cg 11.

För ersättning till sakkunniga i vissa befordringsfrågor beräknar jag i runt tal 1 000 kronor.

Beträffande av medicinalstyrelsen föreslagna löneregleringar m. m. hör i anslutning till vad chefen för civildepartementet anfört vid anmälan av för flera huvudtitlar gemensamma frågor *dels* befattningarna såsom avdelningsföreståndare på diagnostiska avdelningen och virusavdelningen uppflyttas från Ca resp. Ce 33 till Ca resp. Ce 37, *dels* befattningen såsom statepidemiolog och föreståndare för den nya epidemiologiska avdelningen placeras i lönegrad Ce 37, *dels* inrättas en ny tjänst såsom avdelningsföreståndare för kemiska laboratoriet i lönegrad Ce 33, avsedd för en högskoleutbildad kemist, varvid samtidigt den nuvarande laboratorstjänsten i lönegrad Ca 31 bör föras på övergångsstat och, så länge denna tjänst är besatt, en laboratorieläkartjänst i lönegrad Ce 29 icke få tillsättas, *dels* befattningen såsom laborator i lönegrad Ce 33 på försvarsmedicinska sektionen, vilken befattning f. n. är vakant, i anslutning till förenämnda omorganisation placeras i lönegrad Ce 31, *dels* ock en kanslibiträdestjänst utbytas mot en kontoristtjänst. Vidare bör, i enlighet med sakrevisionens förslag, en befattning som stallbiträde i lönegrad Ce 10 utbytas mot en vaktmästartjänst i samma lönegrad. Mot styrelsens förslag att överföra befattningarna såsom byrådirektör i lönegrad Cg 31 och bokhållare i lönegrad Cg 19 till extra ordinarie stat har jag intet att erinra.

Med hänsyn till föreslagna personalförstärkningar och löneregleringar beräknar jag för vikariats- och övertidsersättningar en ökad medelsanvisning med i runt tal 20 000 kronor.

Vid bifall till vad sålunda förordats erfordras en ökning av medelsanvisningen med 158 772 kronor för personalförstärkningar, 9 760 kronor för löneregleringar, 1 000 kronor för ersättningar till vissa sakkunniga samt med 20 000 kronor för vikariatsersättningar m. m. Härtill kommer den automatiska utgiftsstegringen med 20 000 kronor för löneklassuppflyttningar. Anslaget bör alltså uppräknas med (158 772 + 9 760 + 1 000 + 20 000 + 20 000) 209 532 kronor eller i runt tal 210 000 kronor.

I enlighet härmed och då de beslutade ändringarna av grundlönebeloppen föranleder en omräkning av vissa anslagsposter, beräknas anslaget sålunda: avlöningar till ordinarie tjänstemän 438 000 (+ 112 000) kronor, arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, 31 000 (+ 1 000) kronor, avlöningar till övrig icke-ordinarie personal 1 720 000 (+ 555 000) kronor samt rörligt tillägg 234 000 (— 458 000) kronor.

Anslaget bör alltså bestämmas till (438 000 + 31 000 + 1 720 000 + 234 000) 2 423 000 (+ 210 000) kronor.

Under åberopande av det anförda får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

a) bemyndiga Kungl. Maj:t att vidtaga de ändringar i personalförteckningen för statens bakteriologiska laboratorium, vilka påkallas av vad jag i det föregående förordat;

b) godkänna följande avlöningsstat för statens bakteriologiska laboratorium, att tillämpas tills vidare fr. o. m. budgetåret 1955/56:

Avlöningsstat

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	438 000
2. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, <i>förslagsvis</i>	31 000
3. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal, <i>förslagsvis</i>	1 720 000
4. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	234 000

Summa kronor 2 423 000;

c) till Statens bakteriologiska laboratorium: Avlöningar för budgetåret 1955/56 anvisa ett förslagsanslag av 2 423 000 kronor.

[14] 11. Statens bakteriologiska laboratorium: Omkostnader

	Anslag	Nettoutgift
1952/53	1 191 600	1 466 995
1953/54	1 399 000	2 026 676
1954/55 (statsliggaren s. 967)	1 637 000	
1955/56 (förslag)	1 550 000	

Yrkande

Medicinalstyrelsen (skr. 15/9 1954) föreslår, att anslaget minskas med 2 100 kronor.

	Utgifter 1953/54	Anslag 1954/55	Förslag	Ökn. el. minskn.
1. Reseersättningar	—	—	10 000	+ 10 000
2. Övriga expenser	72 481	65 000	72 000	+ 7 000
3. Publikationstryck	750	600	4 000	+ 3 400
4. Kostnader för vetenskapliga arbeten ..	11 429	11 500	31 500	+ 20 000
5. Inköp av utrustning för blodseparering, serumrening och rationalisering av disk- arbetet	—	137 000	—	— 137 000
6. Diverse inredningsarbeten	—	—	13 000	+ 13 000
7. Inköp och underhåll av inventarier och instrument	50 994	62 000	125 500	+ 63 500
8. Inköp och underhåll av djur	276 206	300 000	275 000	— 25 000
9. Inköp av förbrukningsartiklar	640 276	525 000	539 000	+ 14 000
10. Tjänstedräkt m. m.	12 022	11 000	12 000	+ 1 000
11. Tvätt och inre renhållning	77 473	70 000	80 000	+ 10 000
12. Yttre renhållning, underhåll av vägar och planteringar m. m.	3 384	3 400	21 400	+ 18 000
13. Automobiles och transporter	15 702	12 000	12 000	—
				— 2 100

Motiv

Den successiva utbyggnaden av virusavdelningen och tillkomsten av den föreslagna epidemiologiska avdelningen kommer att innebära en utökning av verksamheten och därmed större omkostnader. Den serologiska avdelningens uppgifter torde däremot i stort sett kvarstå på samma nivå som under de senaste åren. På den diagnostiska avdelningen kan någon minskning av verksamheten förutses i förhållande till budgetåret 1953/54, då de omfattande salmonellaepidemierna krävde betydande merutgifter. Då fortsatt bakteriologisk kontroll erfordras för att förebygga sådana epidemier, torde dock avdelningens arbetsvolym komma att vara större än under tidigare budgetår.

1) Under laboratoriets avlöningsanslag har föreslagits inrättandet av vissa tjänster för bl. a. fältundersökningar rörande epidemier. Kostnaden för resor vid dylika undersökningar, vilken hittills bestritts från anslaget till Vissa kostnader för allmän hälso- och sjukvård, bör fr. o. m. nästa budgetår utgå från en under laboratoriets omkostnadsstat för ändamålet uppförd anslagspost om förslagsvis 10 000 kronor.

2) och 3) Under anslagsposten till övriga expenser har hittills disponerats medel för inköp av särtryck avsedda för laboratoriets meddelanden,

varigenom resultatet av verksamheten delges läkare och institutioner i in- och utlandet. Kostnaden för dessa särtryck, cirka 3 400 kronor, bör bestridas från anslagsposten till Publikationstryck, från vilken post allenast kostnaderna för omslag och register till publikationen bestritts.

Förenämnda utökning av verksamheten samt tillkomsten av nya arbetsuppgifter inom den ekonomiska avdelningen, bl. a. kostnadsbokföring, ävensom vissa smärre expenser i samband med resor för fältundersökningar vid epidemier (telefonsamtal, fotografering, transport av provtagningsskärkl m. m.) bör föranleda en höjning av expensposten med 7 000 till 72 000 kronor.

4) För att kunna bestrida materialkostnaderna för forskning, främst av försvarsmedicinskt intresse, vid den epidemiologiska avdelningen erfordras enligt av försvarsmedicinska nämnden gjord uppskattning en ökning av medelsanvisningen med 20 000 kronor.

5) Anslagsposten är av engångskaraktär.

6) För att förbättra möjligheterna att upprätthålla önskvärd sterilitet i påfyllningsrummen för bakteriologiska preparat föreslås vissa smärre inredningsarbeten för en av byggnadsstyrelsen beräknad kostnad av 4 000 kronor. Ett djurrum, som genom rationalisering av burinredningen kunnat friställas, bör inredas till omklädnings- och duschrum för personalen. Kostnaden härför samt för ett annat mindre arbete beräknas av byggnadsstyrelsen till 8 000 resp. 1 000 kronor. Sammanlagda kostnaden för dessa arbeten uppgår således till 13 000 kronor. För ändamålet bör tillfälligt uppföras en särskild anslagspost.

7) Löpande utgifter för instrument och smärre inventarier beräknas till 35 000 kronor. För utrustning av den epidemiologiska avdelningen erfordras enligt försvarsmedicinska nämnden ett engångsanslag å 110 000 kronor. Då utbyggnaden av avdelningen på grund av de begränsade lokalutrymmena måste ske successivt, bör av detta belopp 40 000 kronor anvisas för nästa budgetår. För nyanskaffning av skåp och andra förvaringsmöbler till den diagnostiska avdelningen samt en nödvändig utökning av antalet skrivmaskiner erfordras 4 300 resp. 3 100 kronor samt för en ny äggkläckningsmaskin på virusavdelningen och en ny uppsättning rostfria kulator för en separator på serologiska avdelningens ympämnesektion 2 600 resp. 7 500 kronor. För att minska risken för luftföroreningar vid beredningen av bakteriologiska preparat bör fyra luftfiltreringsaggregat och ultraviolettbelysning anskaffas till en kostnad av 9 000 kronor. Slutligen bör för att göra laboratoriet självförsörjande i fråga om möss burar för musavel inköpas till en kostnad av 24 000 kronor. För nästa budgetår bör alltså anvisas sammanlagt (35 000 + 40 000 + 4 300 + 3 100 + 2 600 + 7 500 + 9 000 + 24 000) 125 500 kronor.

8)—11) Vid bedömningen av medelsbehovet för nästa budgetår bör hänsyn tagas till att laboratoriet vid ingången av budgetåret 1953/54 hade en

stor räkningsbalans, under det att det senaste budgetårsskiftet kunde passeras med normal balansering. Såsom inledningsvis påpekats, måste man räkna med ökad belastning under budgetåret 1955/56 på grund av tillkomsten av den epidemiologiska avdelningen och med hänsyn till att verksamheten kan förväntas öka särskilt på virusavdelningen men även på den diagnostiska avdelningen. Det synes därför otänkbart att minska totalsumman för ifrågavarande anslagsposter. En omfördelning mellan de olika delposterna föreslås emellertid ske med ledning av de senaste belastnings-siffrorna.

12) Den under de senaste åren alltmer ökade biltrafiken på vägarna inom laboratorieområdet har medfört, att under den varma årstiden damm ryker in i arbetslokalerna och medför luftföroreningar, vilka kan förstöra resultatet av laboratoriearbetet. För att minska risken för luftinfektioner bör huvudvägarna inom området och de stora vägarna intill laboratorielokalerna permanentbeläggas. Kostnaden härför beräknas uppgå till 18 000 kronor.

13) Genom tillkomsten av den under avlöningsanslaget omnämnda destruktionsugnen beräknas kostnaderna för transporter av avfall till förbränningsanläggningar utom laboratoriet minska med 6 000 kronor per år. Med hänsyn till belastningen på delposten samt till den i det föregående beräknade ökade verksamheten bör posten dock uppföras med oförändrat belopp.

Yttranden

Statens sakrevision erinrar, att laboratoriet under en följd av år uppvisat ett stigande belopp av obetalda räkningar, som balanserats till påföljande budgetår, samt att 1953 års paratyfusepidemi medfört en avsevärd ökning av belastningen, som icke förutsetts vid beräklandet av anslagen. För att bestrida de av epidemien föranledda merkostnaderna medgav Kungl. Maj:t den 19 mars och den 30 juni 1954, att omkostnadsstaten finge överskridas med tillhoppa högst 245 000 kronor. Dessa kostnader har bokförts för sig och icke medtagits i nedan redovisade beräkningar. Räkningsbalansen har kunnat likvideras genom Kungl. Maj:ts beslut den 30 juni 1954.

Vid sin prövning av äskandena för budgetåret 1955/56 har sakrevisionen liksom tidigare sökt ernå en sådan avvägning av medelstilldelningen, att verksamheten med tillbörligt beaktande av sparsamhetens krav skall kunna fortgå i förutsedd omfattning. Denna avvägning är på vissa punkter vanskelig, men sakrevisionen har ansett sig kunna föreslå vissa beskärningar. Härvid har hänsyn bl. a. tagits till att belastningen på delposterna under övriga utgifter synes ha stabiliserats, medan samtidigt måste beaktas, att möjligheterna att på olika sätt förbilliga driften alltså icke torde vara uttömda och att vissa vidtagna åtgärder ännu icke hunnit ge resultat. I fråga om de särskilda posterna i omkostnadsstaten för budgetåret 1955/56

har vid jämförelser med motsvarande poster för budgetåret 1953/54 frånräknats summan av de till posten hänförliga obetalda räkningar, som balanserats från budgetåret 1952/53 och likviderats under budgetåret 1953/54.

Sakrevisionen anför angående anslagsberäkningen bl. a. följande:

Reseersättningar. Sakrevisionen tillstyrker, att kostnaden för av den epidemiologiska avdelningens personal företagna resor i samband med fältundersökningar fr. o. m. nästa budgetår bestrides från en särskild anslagspost om förslagsvis 10 000 kronor. I vad mån den föreslagna överföringen bör medföra en jämkning av anslaget till Vissa kostnader för allmän hälso- och sjukvård, undandrar sig sakrevisionens bedömande.

Övriga expenser. Utgifterna budgetåret 1953/54 utgjorde 64 930 kronor. Medicinalstyrelsen har föreslagit, att kostnaden för inköp av särtryck för laboratoriets meddelanden skall överföras till anslagsposten till Publikationstryck, men någon motsvarande minskning av expensposten har icke föreslagits. Då nämnda kostnad under budgetåret 1953/54 uppgick till 3 543 kronor, innebär förslaget i verkligheten en höjning med cirka 10 500 kronor. Sakrevisionen finner visserligen, att ett ökat medelsbehov kan väntas, men anser detta kunna begränsas till 8 500 kronor. Då sakrevisionen tillstyrker överflyttningen av kostnaden för särtrycken, bör expensposten upptagas till 70 000 kronor.

Publikationstryck. Sakrevisionen tillstyrker den föreslagna höjningen.

Kostnader för vetenskapliga arbeten. Försvarsmedicinsk forskning har sedan åtskilliga år bedrivits vid laboratoriet. Tilkomsten av en epidemiologisk avdelning, vid vilken vetenskaplig forskning kommer att bedrivas i likhet med vad som sker vid övriga avdelningar, synes därför icke i och för sig motivera en ändring av medelsanvisningen. I avvaktan på den översyn av omkostnadsstaten, som kostnadsbokföringen kan väntas giva anledning till, bör därför posten uppföras med oförändrat belopp.

Diverse inredningsarbeten. Av de föreslagna ombyggnadsarbetena anser sig sakrevisionen kunna tillstyrka 4 000 kronor för upptagning av ny dörr till visst förvaringsrum och 1 000 kronor för skärmvägg inom stelkrampssektionens lokaler eller sammanlagt 5 000 kronor. Då behovet av personalutrymmen icke torde vara tillfredsställande tillgodosett, bör denna fråga tagas upp till behandling för laboratoriet i dess helhet och icke nu för en så relativt hög kostnad som 8 000 kronor lösas enbart för ifrågavarande personalgrupp (f. n. 4 personer). Det torde då bli möjligt att tillgodose den nu berörda personalen på ett ekonomiskt förmånligare sätt och med mindre uppoffring av befintliga utrymmen. Förslaget avstyrkes därför i denna del.

Inköp och underhåll av inventarier och instrument. Enär delposten fr. o. m. budgetåret 1954/55 icke är högstbegränsad för sig utan ingår i den gemensamma högstbegränsningen för de i staten upptagna delposterna 9) a)—h) har densamma fått en viss rörlighet. En uppräknings av posten bör därför ske endast för omedelbart behövliga engångsanskaffningar av hög angelägenhetsgrad. I synnerhet bör stor försiktighet iakttagas, innan kostnadsbokföringen genomförs. Med utgångspunkt från att posten inkluderar ett belopp av 35 000 kronor för löpande behov anser sig sakrevisionen icke böra tillstyrka högre medelsanvisning än 100 000 kronor.

Inköp och underhåll av djur. De till budgetåren 1952/53 och 1953/54 hänförliga utgifterna utgjorde 355 904 resp. 215 231 kronor. Då laboratoriet

numera i stort sett täcker behovet av möss genom egen avel och då hästhållningen minskat samtidigt som under det senaste året priset på försöksdjur nedgått, synes en minskning av delposten motiverad. Den exceptionellt låga belastningen under föregående budgetår kan emellertid icke tagas till intäkt för en motsvarande minskning. Som sakrevisionen framhållit i utlåtande den 15 juni 1954 över en framställning om rätt att över-skrida omkostnadsanslaget för budgetåret 1953/54, torde nämnda belastning till väsentlig del få tillskrivas den omläggning av verksamheten, som under en stor del av budgetåret måste göras för paratyfusundersökningarna. Vidare måste beaktas, att verksamhetens allmänna tillväxt ökar medelsbehovet. Minskningen bör därför i enlighet med förslaget begränsas till 25 000 kronor.

Inköp av förbrukningsartiklar. Utgifterna budgetåret 1953/54 utgjorde endast 488 351 kronor, vilket belopp dock troligen är exceptionellt lågt på grund av de särskilda förhållandena under budgetåret. Dels rubbade de omfattande paratyfusundersökningarna laboratoriets verksamhet i dess helhet, dels måste man räkna med att det varit svårt att i detalj särskilja vad som åtgått för dessa undersökningar, varför gränsdragningen mellan de kostnader, som ordinärt bort belasta ifrågavarande delpost, och kostnader hänförliga till paratyfusedpidemien icke kan ha blivit exakt. Med hänsyn även till att den begärda särskilda medelsanvisningen för vetenskapligt arbete vid epidemiologiska avdelningen icke bör bifallas, är — såvitt nu kan bedömas — en höjning av delposten nödvändig, vilken höjning dock bör kunna begränsas till 10 000 kronor.

Tvätt och inre renhållning. Utgifterna budgetåret 1953/54 uppgick till 77 321 kronor. Utgiftsökningen på grund av paratyfusundersökningarna föranledde ingen omföring till den för ändamålet särskilt anvisade anslagsposten. En höjning av delposten med 5 000 till 75 000 kronor synes därför vara tillräcklig. Emellertid är städningsfrågan vid laboratoriet under utredning av statens städningskonsulent. Om denna utredning före utgången av budgetåret 1955/56 skulle resultera i en omläggning, som medför beräkningsbara kostnadsminskningar, t. ex. i form av bortfallande lönekostnader, bör laboratoriet icke äga disponera dessa medel för andra ändamål inom ramen för den högstbegränsade summan av delposterna till Övriga utgifter.

Yttre renhållning m. m. Sakrevisionen anser sig icke kunna f. n. tillstyrka, att medel anvisas för permanentbeläggning av vägar. Arbetena bör anstå, till dess den planerade byggnadsverksamheten för virusavdelningen avslutats.

Övriga delposter bör upptagas med samma belopp som för budgetåret 1954/55.

Sakrevisionens förslag innebär i sin helhet en minskning av anslagsbehovet för budgetåret 1955/56 med 85 600 kronor.

Statskontoret, som haft tillfälle att taga del av sakrevisionens utlåtande, kan för sin del helt ansluta sig till vad revisionen anfört.

Departementschefen

I enlighet med vad jag förordat under bakteriologiska laboratoriets avlösningsanslag bör fr. o. m. nästa budgetår vid laboratoriet inrättas en särskild

epidemiologisk avdelning, avsedd bl. a. för fältundersökningar vid uppkommande epidemier m. m. Kostnaden för resor vid dylika undersökningar, vilken hittills bestritts från anslaget till Vissa kostnader för allmän hälso- och sjukvård, bör med hänsyn härtill bestridas från en under laboratoriets omkostnadsstat uppförd förslagsvis betecknad anslagspost till reseersättningar. Medelsbehovet för ändamålet torde i enlighet med medicinalstyrelsens förslag kunna uppskattas till 10 000 kronor.

Höjningen av delposten till övriga expenser torde kunna begränsas till 5 000 kronor och posten sålunda upptagas till 70 000 kronor.

Medelsbehovet under anslagsposten till publikationstryck beräknar jag på av medicinalstyrelsen anförda skäl till 4 000 kronor, innebärande en ökning med 3 400 kronor.

Beträffande anslagsposten till kostnader för vetenskapliga arbeten kan jag i avbidan på den översyn av omkostnadsstaten, som den år 1954 införda kostnadsbokföringen kan beräknas medföra, icke tillstyrka en höjning av medelsanvisningen för av styrelsen angivet ändamål. Kostnaderna för den vetenskapliga forskning, som — i likhet med vad som f. n. sker vid laboratoriets övriga avdelningar — instruktionsenligt kommer att bedrivas vid den nya epidemiologiska avdelningen, torde därför tills vidare få bestridas, förutom i förekommande fall från nu förevarande post, från övriga ifrågakommande poster i omkostnadsstaten. Anslagsposten synes emellertid lämpligen böra avrundas uppåt med 500 till 12 000 kronor.

Då anslagsposten till inköp av utrustning för blodseparering och serumrening m. m. är av engångskaraktär, uppkommer under nästa budgetår en minskning av medelsbehovet med 137 000 kronor. Å andra sidan föreslår jag, att för vissa ombyggnadsarbeten vid laboratoriet i enlighet med sakkrevisionens förslag tillfälligt uppföres en ny anslagspost om 5 000 kronor.

Under delposten till inköp och underhåll av inventarier och instrument anser jag mig endast kunna tillstyrka en till 38 000 kronor begränsad höjning. Posten bör sålunda uppföras med 100 000 kronor. Jag har därvid för löpande inventarieanskaffning beräknat oförändrat belopp, 35 000 kronor.

Mot medicinalstyrelsens beräkning av medelsbehovet under delposten till inköp och underhåll av djur har jag intet att erinra. Posten bör sålunda nedräknas med 25 000 till 275 000 kronor.

Delposten till inköp av förbrukningsartiklar synes, bl. a. med hänsyn till tillkomsten av den epidemiologiska avdelningen, böra höjas med i runt tal 10 000 till 535 000 kronor.

För tjänstedräkt m. m. torde kunna beräknas oförändrat belopp, 11 000 kronor.

Under delposten till tvätt och inre renhållning kan jag endast tillstyrka en till 5 000 kronor begränsad höjning, varför posten bör upptagas till 75 000 kronor.

Den föreslagna permanentbeläggningen av vissa vägar inom laboratorie-

området synes tills vidare böra anstå. Beträffande posten till yttre renhållning, underhåll av vägar och planteringar m. m. förordar jag därför endast en höjning med 100 till 3 500 kronor.

Delposten till autobiler och transporter slutligen synes med hänsyn till den senaste belastningssiffran, 15 702 kronor, men med beaktande av den till 6 000 kronor beräknade minskningen av kostnaderna för vissa avfallstransporter kunna nedräknas med 2 000 till 10 000 kronor.

Vid bifall till vad nu förordats bör anslaget nedräknas med (137 000 + 25 000 + 2 000 — 10 000 — 5 000 — 3 400 — 500 — 5 000 — 38 000 — 10 000 — 5 000 — 100) 87 000 kronor och sålunda upptagas till (1 637 000 — 87 000) 1 550 000 kronor.

Under återopande av vad sålunda anförts får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Statens bakteriologiska laboratorium: Omkostnader* för budgetåret 1955/56 anvisa ett förslagsanslag av 1 550 000 kronor.

[15] 12. Statens rättskemiska laboratorium: Avlöningar

	Anslag	Nettoutgift
1951/52	240 000	307 090
1952/53	313 000	365 276
1953/54	398 000	399 301
1954/55 (statsliggaren s. 968)	420 000	
1955/56 (förslag)	460 000	

Yrkande

Medicinalstyrelsen (skr. 31/8 1954) hemställer, att anslaget uppräknas med 109 800 kronor.

	Ökn. el. minskn.
1. <i>Personalförstärkningar:</i>	
a) 1 förste laboratoriebiträde Ce 15	+ 10 092
b) 1 kanslibiträde Ce 11	+ 8 652
c) 3 laboratoriebiträden Ce 11	+ 25 956
d) 1 kontorsbiträde Cf 4—Ce 8	+ 7 548
e) 1 diskerska Ce 5	+ 6 384
f) 1 försöksassistent, arvode	+ 5 004
g) 1 statistiker, arvode	+ 5 004
h) 1 laboratorieassistent Ce 17	+ 10 908
i) tillfällig personal	+ 25 000
2. <i>Personalminskning:</i>	
1 extra assistent (halvtid)	— 5 796
3. <i>Lönereglering:</i>	
1 laboratoriebiträde Ce 11 i st. f. Cg 11	—
4. <i>Vikariatsersättning m. m.</i>	+ 7 500
5. <i>Omräkning:</i>	
Löneklassuppflyttningar	+ 3 516
Avrundning	+ 32
	+ 109 800

Motiv

1 a)—g) och 2) Föreståndaren för laboratoriet har i två skrivelser fäst medicinalstyrelsens uppmärksamhet på vissa ur rättssäkerhetssynpunkt viktiga frågor inom laboratoriets verksamhetsområde, vilka påkallar omedelbara åtgärder, framförallt en väsentlig personalökning.

Med hänsyn till den centrala roll, som en exakt alkoholbestämning spelar inom det rättskemiska området, framförallt vid trafikolyckor, är det ur rättssäkerhetssynpunkt nödvändigt, att laboratoriet vid alkoholbestämning i likdelmaterial snarast inför den s. k. ADH-metoden. Denna metod måste även användas vid undersökning av blod i sådana rattfylleri-ärenden, där misstanke om förtäring av spritsurrogat föreligger eller där operativt ingrepp under eternarkos utförts före provtagningen. Vidare måste möjligheter skapas att i obduktionsfall, där alkoholkoncentrationen har rättslig betydelse, undersöka, huruvida eventuellt funnen alkohol kan ha bildats postmortalt genom mikroorganismer. Möjligheten av postmortal alkoholbildning synes av nyligen publicerade undersökningar att döma vara konstaterad. Även frågan huruvida alkoholbildning genom mikroorganismer kan ske i blodprov från levande bör undersökas. Med anledning av vunna resultat av undersökningar på området ifrågasättes vidare om icke liksom i Danmark förutom blodprov även urinprov från alla misstänkta »rattfylleriister» bör insändas. Även frågan om intagandet av sömnmedel kan spela en viss roll vid misstanke om rattfylleri.

För påvisande resp. kvantitativ bestämning i blod, urin eller likdelar av gifter, vilka i alltmer ökad utsträckning och i ökat antal begagnas som läkemedel eller till tekniskt bruk och till följd därav i stigande grad förorsakar förgiftningar, måste nya undersökningsmetoder utarbetas. En sådan metod är undersökning med spektrofotometer i ultrarött ljus. Specifika och rättsligt säkra absorptionsspektra skulle i många fall erhållas genom infrarödspektrofotometri, för vilket ändamål dyrbar apparatur dock måste anskaffas. Vid påvisande av ytterligt små mängder metallgifter, exempelvis vid dödsfall i vissa kroniska yrkesförgiftningar, är den spektrografiska metoden i många fall lämpligast. För skötseln och kontroll av den för dylika undersökningar anskaffade apparaturen samt av annan komplicerad apparatur måste liksom vid karolinska sjukhuset och statens bakteriologiska laboratorium en tekniker (försöksassistent) anställas.

Då i faderskapsärenden numera fordras statistisk utredning i allt större utsträckning, vilket, om det nya förslaget till föräldrabalk antages, blir fallet i ännu högre grad, erfordras vidare en statistiker.

Medicinalstyrelsen anser viktigt, att laboratoriets undersökningskapacitet hålles i nivå med den fortskridande utvecklingen inom laboratoriets vetenskapsområde. Då nya och för rättssäkerheten betydelsefulla undersökningsmetoder framkommer och nya undersökningsobjekt blir aktuella, måste laboratoriet, som biträder de rättsvårdande myndigheterna med

undersökningar av avgörande betydelse och som på det blodgruppsserologiska området är centrallaboratorium för hela landet, givas en personalförstärkning, som gör det möjligt att följa den vetenskapliga utvecklingen och tillämpa nya erfarenheter. Därjämte influeras personalbehovet starkt av den kvantitativa ökningen av undersökningsmaterialet, vilken belyses av följande uppgifter:

År	Inkomna ärenden totalt	Prov å Rh-avd. fränsett faderskapsprov	Faderskapsärenden ¹	Alkohol-blodprov	Tox. kem. undersökningar m. m.
1948	21 700	16 000	1 420	3 375	320
1949	24 500	19 350	1 440	3 550	360
1950	37 700	31 900	1 600	4 050	375
1951	46 400	39 400	1 500	5 450	425
1952	55 800	47 400	1 500	6 300	470
1953	60 000	50 300	1 700	7 425	530

¹ Ett »faderskapsärende» motsvarar genomsnittligt ungefär fyra blodprov.

Särskilt starkt markerad är ökningen av antalet prov på alkoholavdelningen. Personalen är otillräcklig och både analyserna och expedieringen av analysattesterna har härigenom försenats, vilket påtalats av bl. a. 1953 års trafiksäkerhetsutredning. Även de toxikologiska likdelsundersökningarna och Rh-proven visar en stark stegring. I faderskapsärendena har vidare undersökningarnas omfattning i varje särskilt ärende väsentligt ökat. Med hänsyn härtill och då införandet av ADH-metoden samt utprövningen av metoder för påvisande av vissa nyare giftiga ämnen är betydelsefullt, bör följande nya tjänster inrättas, nämligen på alkoholavdelningen 1 laboratoriebiträde i Ce 11 och 1 kontorsbiträde i Cf 4—Ce 8, på toxikologisk-kemiska avdelningen 2 laboratoriebiträden i Ce 11, på Rh-avdelningen 1 kanslibiträde i Ce 11, på faderskapsavdelningen 1 första laboratoriebiträde i Ce 15 och 1 statistiker (arvode) samt för hela laboratoriet 1 försöksassistent (arvode) och 1 diskerska i Cg 5.

De båda laboratoriebiträdena på toxikologisk-kemiska avdelningen har redan måst provisoriskt anställas för att möjliggöra utprovning av metoder för påvisande av nyare giftiga ämnen.

Kanslibiträdet skall leda det omfattande skrivarbetet på Rh-avdelningen, registrera isoimmuniserade patienter samt kontrollera de talrika räkningarna å provavgifter, vilka representerar största delen av laboratoriets inkomster.

De alltmer ingående specialundersökningarna och de omfattande kontrollundersökningarna samt framställningen av immunsera vid faderskapsavdelningen motiverar inrättandet av en heltidstjänst som första laboratoriebiträde i stället för en nu anställd extra assistent med halvtidstjänstgöring.

Statistikern bör anställas mot ett arvode av 5 004 kronor för år.

Försöksassistenten bör vara ingenjörsutbildad och tills vidare anställas på deltid med ett arvode om förslagsvis 5 004 kronor.

1 h) På Rh-avdelningen har icke blott antalet blodprov ökat utan mera komplicerade blodgruppsserologiska undersökningar av de inkommande proven erfordras även i allt större omfattning. Dessa undersökningar, som utföres av två första laboratoriebiträden, kräver tre särskilt kvalificerade undersökare. I arbetsuppgifterna ingår även självständigt jourarbete. Då avdelningen velat decentralisera de enkla Rh-testningarna till sjukhusen för att minska såväl tillströmningen av blodprov som personal- och lokalbehov, har elementär utbildning i blodgruppsserologi för kliniskt bruk blivit en allt större uppgift. Sjukhusen å sin sida har starkt behov av snabbt och pålitligt utförda blodgrupperingar. Genom den hittills bedrivna utbildningsverksamheten har avdelningens befattningshavare fått en alltmer ökad arbetsbelastning. För att möjliggöra avdelningens normala funktion måste därför befattningar som laboratorieassistenter inrättas, avsedda för i blodgruppsserologisk verksamhet speciellt kvalificerade laboratoriser med fallenhet för undervisning. Dessa skulle även i viss omfattning deltaga i rutinarbete av särskilt komplicerad natur. Tillsviðare bör en befattning i Ce 17 inrättas.

1 i) Eliminierandet av möjliga felkällor vid alkoholbestämning å likdelsmaterial samt i rattfylleriärenden är synnerligen viktigt i rättssäkerhetens intresse. För att genom bakteriologiska undersökningar å likdelsmateriel och genom urinundersökningar kunna erhålla kontroll i åtminstone sådana ärenden, där misstanke om komplicerade orsaker föreligger, bör under nästa budgetår ett belopp om förslagsvis 25 000 kronor ställas till förfogande för anställande försöksvis av tillfällig arbetskraft.

3) En laboratoriebiträdestjänst i Cg 11 bör överföras till extra ordinarie stat.

4) Medelsbehovet för vikariatersättningar beräknas öka med 7 500 kronor till avlöning av vikarier å föreslagna nya lönegradsplacerade tjänster.

1)–4) Arvodestjänsterna bör sammanföras under en arvodespost om 30 000 kronor, från vilken skulle bestridas arvoden till 1 heltidsassistent (11 184 kronor), 1 halvtidsassistent (8 172), 1 försöksassistent (5 004), 1 statistiker (5 004) samt vikariatersättningar (636).

De begärda personalförstärkningarna medför en väsentlig anslagsökning. Vid bedömandet härav bör emellertid hänsyn tagas till att kostnaden för laboratoriets verksamhet till största delen täckes av inkomster i form av undersökningsavgifter. Sålunda uppgick inkomsterna under budgetåret 1953/54 till i runt tal 449 000 kronor eller till 86 procent av laboratoriets faktiska utgifter för avlöningar och omkostnader.

Yttrande

Statskontoret framhåller, att medicinalstyrelsens förslag innebär en väsentlig ökning av de personella resurserna vid laboratoriet. Detta framgår

icke minst vid en jämförelse med den nuvarande personalkadern, som omfattar ett 30-tal till laboratoriet fast knutna befattningshavare. I vilken utsträckning det ökade antalet ärenden och de nya undersökningsmetoderna var för sig påverkat personalbehovet, har ej närmare klarlagts eller angivits. Såvitt statskontoret kan finna, torde en viss ökning av personalen vara ofrånkomlig redan med hänsyn till laboratoriets nuvarande arbetsbörda. Ämbetsverket kan likväl icke tillstyrka, att ökningen av arbetskraften erhåller den omfattning, som styrelsen föreslagit. Med hänsyn till vad i ärendet anförts torde icke något vara att erinra mot inrättandet av tre laboratoriebiträdestjänster, varav en på alkoholavdelningen och två på toxikologisk-kemiska avdelningen. För alkoholavdelningen synes därjämte böra avses ett kontorsbiträde i reglerad befordringsgång, som i mån av tid torde kunna anlitas även för de göromål på Rh-avdelningen, vilka av styrelsen föreslagits skola handhas av innehavaren av en nyinrättad kansli-biträdestjänst. För bakteriologiska undersökningar av likdelsmaterial samt urinundersökningar i rattfylleriärenden har medicinalstyrelsen hemställt om en medelsanvisning av 25 000 kronor. Frågan om nämnda försöksverksamhet bör komma till stånd och i vad mån särskilda medel härför bör anvisas undandraget sig statskontorets bedömande. Styrelsens förslag om uppförande under laboratoriets avlöningsstat av en post till arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, har ej givit ämbetsverket anledning till erinran.

Departementschefen

Såsom framgår av de i det föregående redovisade siffrorna rörande antalet vid laboratoriets olika avdelningar under de senaste åren inkomna ärenden, har laboratoriets arbetsbörda undergått en fortsatt betydande ökning. Antalet alkoholblodprov har sålunda ökat från 4 050 år 1950 till 7 425 år 1953. Under samma tid har antalet kliniska Rh-prov, trots en fortgående decentralisering till sjukhusen av enklare prov stigit från 31 900 till 50 300, medan de toxikologiska undersökningarna ökat från 375 till 530. Hittills medgiven personalförstärkning har visat sig icke motsvara denna ökning av arbetsbördan. Vad särskilt alkoholavdelningen beträffar har detta haft till följd en försening i fråga om såväl analyserna av insända prov som av analysprotokollen. Med hänsyn härtill och då enligt vad jag under hand inhämtat antalet inkommande prov under år 1954 visat en fortgående ökning, synes en viss ytterligare förstärkning av personalen vara ofrånkomlig. En utökning i den omfattning medicinalstyrelsen föreslagit finner jag mig dock icke kunna tillstyrka. Jag förordar, att personalen förstärkes med tre laboratoriebiträden i lönegrad Cg 11, ett kontorsbiträde i reglerad befordringsgång och en försöksassistent med ett arvode om 5 004 kronor för år. Jag vill i detta sammanhang erinra om att den ökade arbets-

bördan och därav följande utgiftsökningar i huvudsak motsvaras av en stegring av laboratoriets inkomster i form av undersökningsavgifter. Under budgetåret 1953/54 uppgick sålunda nettoinkomsterna till närmare 449 000 kronor, vilket motsvarar omkring 86 procent av laboratoriets verkliga utgifter under avlönings- och omkostnadsanslagen för samma budgetår. Avgifterna för utförda prov av olika slag bör givetvis anpassas till den kostnadsökning, som må föränledas av bl. a. nu förordade personalförstärkningar.

Till medicinalstyrelsens förslag om anvisande av särskilda medel för anställande av tillfällig personal för vissa undersökningar är jag icke beredd att nu taga ställning. Frågan om anordnande av sådana undersökningar torde komma att i annan ordning anmälas för Kungl. Maj:t.

Mot medicinalstyrelsens förslag om överförande av ett extra laboratoriebiträde i 11 lönegraden till extra ordinarie stat i samma lönegrad har jag icke funnit anledning till erinran.

I anslutning till vad chefen för civildepartementet anfört vid anmälan av för flera huvudtitlar gemensamma frågor bör vidare en befattning såsom avdelningsföreståndare i lönegrad Ce 33 uppflyttas till lönegrad Ce 37, varav föränledes motsvarande ändring i personalförteckningen.

För vikariatsersättningar m. m. anser jag mig böra förorda en till 4 000 kronor begränsad ökning.

Till bestridande av kostnaderna för avlöning till viss arvodesanställd personal bör medel allttjämt anvisas under anslagsposten till avlöningar till icke-ordinarie personal. Med hänsyn till svårigheten att nu bedöma omfattningen av laboratoriets arbetsbörda samt till angelägenheten av att i fortsättningen om möjligt undvika alltför stora balanser bör Kungl. Maj:t äga medgiva tillfällig personalförstärkning. Icke-ordinarieposten bör därför upptagas förslagsvis.

Vad sålunda föreslagits påkallar en höjning av medelsanvisningen med 29 856 kronor för personalförstärkningar, med 2 000 kronor för lönereglering samt med 4 000 kronor för vikariatsersättningar m. m. Härtill kommer den automatiska utgiftsstegringen för löneklassuppflyttningar m. m. med 3 516 kronor. Anslaget bör alltså uppräknas med $(29\,856 + 2\,000 + 4\,000 + 3\,516)$ 39 372 kronor, vilket belopp torde böra avrundas uppåt till 40 000 kronor.

Med hänsyn till det anförda och då de beslutade ändringarna av grundlönebeloppen föränleder en omräkning av vissa anslagsposter, beräknas anslaget sålunda: avlöningar till ordinarie tjänstemän 92 000 (+ 22 000) kronor, avlöningar till icke-ordinarie personal 329 000 (+ 104 000) kronor samt rörligt tillägg 39 000 (— 86 000) kronor.

Anslaget upptages alltså till $(92\,000 + 329\,000 + 39\,000)$ 460 000 (+ 40 000) kronor.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

a) bemyndiga Kungl. Maj:t att vidtaga förut angiven ändring i personalförteckningen för statens rättskemiska laboratorium;

b) godkänna följande avlöningsstat för statens rättskemiska laboratorium, att tillämpas tills vidare fr. o. m. budgetåret 1955/56:

Avlöningsstat

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	92 000
2. Avlöningar till icke-ordinarie personal, <i>förslagsvis</i>	329 000
3. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	39 000
Summa kronor 460 000;	

c) till Statens rättskemiska laboratorium: Avlöningar för budgetåret 1955/56 anvisa ett förslagsanslag av 460 000 kronor.

[16] 13. Statens rättskemiska laboratorium: Omkostnader

	Anslag	Nettoutgift
1952/53	77 500	82 670
1953/54	92 800	123 887
1954/55 (statsliggaren s. 968)	97 000	
1955/56 (förslag)	110 000	

Yrkande

Medicinalstyrelsen (skr. 31/8 1954) hemställer, att anslaget uppräknas med 15 000 kronor.

	Utgifter 1953/54	Anslag 1954/55	Förslag	Ökning
1. Sjukvård m. m.	2 227	1 000	1 500	500
2. Bränsle, lyse, gas och vatten.	7 973	6 000	8 000	2 000
3. Övriga expenser.	27 679	17 000	19 000	2 000
4. Inköp av provtagningsmaterial för alkoholblodprov åt polismyndigheterna	22 013	19 000	20 000	1 000
5. Ersättning åt blodgivare.	21 770	14 000	15 500	1 500
6. Inköp och underhåll av inventarier och instrument	4 494	4 500	8 000	3 500
7. Inköp av förbrukningsartiklar m. m. ...	21 916	22 500	24 000	1 500
8. Städning samt inre och yttre renhållning	15 815	13 000	16 000	3 000
				15 000

Motiv

1), 2), 4) och 8) Posterna bör höjas med hänsyn till belastningen.

3) Delposten bör med hänsyn till den ständigt växande verksamheten höjas med 2 000 kronor. Kostnaden för löpande expensutgifter har under budgetåret 1953/54 uppgått till cirka 18 000 kronor. Återstående del av belastningen avser engångsutgifter för telefonväxel m. m.

5) Den höga kostnaden under budgetåret 1953/54 sammanhänger med uppläggandet av ett större reservlager av testserum för arméns räkning. För att täcka laboratoriets behov av blodgivare i proportion till den serologiska verksamheten torde det vara tillfyllest, att anslagsposten uppräknas med 1 500 kronor.

6) Delposten är alldeles för lågt beräknad i förhållande till apparatutrustningen i de nya lokalerna. F. n. anvisat belopp åtgår praktiskt taget för reparationer och underhåll men medger ej någon nyanskaffning. Vissa nytillkommande kostnader (underhåll av svagströmsledning, markiser och luftskyddsanordningar samt material för reparation av hissar, kylanläggningar, elektriska motorer, vattenrening m. m.) skall enligt överenskommelse med byggnadsstyrelsen bestridas av laboratoriet. Härför erforderligt belopp beräknas till 1 000 kronor. För att möjliggöra viss erforderlig nyanskaffning av inventarier och instrument erfordras ytterligare 2 500 kronor.

7) Den allttjämt ökande omfattningen av arbetet vid laboratoriet och utprovningen av nya metoder inom det toxikologisk-kemiska området medför ökad förbrukning av kemikalier, glasvaror och annan förbrukningsmateriel.

Departementschefen

Anslagsposten till sjukvård m. m. bör av skäl som förut anförts under medicinalstyrelsens omkostnadsanslag för nästa budgetår uppföras med oförändrat belopp, 1 000 kronor.

Under anslagsposten till ersättning åt blodgivare beräknar jag medelsbehovet till i runt tal 15 000 kronor, vilket innebär en höjning med 1 000 kronor.

Beträffande delposten till inköp och underhåll av inventarier och instrument anser jag mig endast kunna tillstyrka en till 2 500 kronor begränsad höjning. Av nämnda belopp avses i runt tal 1 000 kronor för vissa nytillkommande underhållskostnader för laboratoriets nybyggnad, vilka kostnader för nästa budgetår synes böra bestridas från denna post, som alltså bör uppföras med 7 000 kronor.

Mot medicinalstyrelsens beräkning av medelsbehovet i övrigt under förevarande anslag har jag icke funnit anledning till erinran. Posterna till bränsle, lyse, gas och vatten, till övriga expenser, till inköp av provtagningsmateriel för alkoholblodprov åt polismyndigheterna, till inköp av för-

brukningsartiklar m. m. ävensom till städning samt inre och yttre renhållning bör sålunda uppföras med resp. 8 000, 19 000, 20 000, 24 000 och 16 000 kronor, vilket innebär en höjning med resp. 2 000, 2 000, 1 000, 1 500 och 3 000 kronor.

I enlighet med vad jag nu förordat bör anslaget uppräknas med (1 000 + 2 500 + 2 000 + 2 000 + 1 000 + 1 500 + 3 000) 13 000 kronor och sålunda upptagas till (97 000 + 13 000) 110 000 kronor.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Statens rättskemiska laboratorium: Omkostnader* för budgetåret 1955/56 anvisa ett förslagsanslag av 110 000 kronor.

[17] 14. Statens farmaceutiska laboratorium: Avlöningar

	Anslag	Nettoutgift
1951/52	304 000	369 352
1952/53	367 000	401 128
1953/54	466 000	457 398
1954/55 (statsliggaren s. 969)	468 000	
1955/56 (förslag)	497 000	

Yrkanden

A. *Medicinalstyrelsen* (skr. 31/8 1954) föreslår, att anslaget minskas med 78 700 kronor.

	Ökn. el. minskn.
1. <i>Personalförstärkningar:</i>	
a) Arvode till en avdelningsföreståndare	+ 1 500
b) 1 assistent Ce 25	+ 16 464
c) Tillfällig laboratoriebiträdes hjälp, 6 000 kronor	—
d) 2 laboratoriebiträden Cg 11	+ 17 304
2. <i>Personalminskning m. m.:</i>	
a) 1 avdelningsföreståndare Ca 37:39	— 28 236
b) 2 apoteksinspektörer Ce 32:32	— 45 768
c) 1 laboratorieläkare Ce 29:29	— 20 148
d) 1 kontorsbiträde Ce 8:8	— 7 548
e) Ersättningar för kliniska och radiologiska undersökningar utom laboratoriet	— 6 000
f) Viss försöksverksamhet, avseende äldre läkemedels kliniska verkan m. m.	— 5 000
g) Avlöningar åt extra arbetskraft för meddelande av råd och upplysningar åt sjukhus- och tjänsteläkare i läkemedelsekonomiska frågor m. m.	— 3 600
3. <i>Omräkning:</i>	
Löneklassuppflyttningar	+ 2 205
Avrundning	+ 127
	— 78 700

B. I särskild vid skrivelsen den 31 augusti 1954 fogad promemoria hemställer *medicinalstyrelsen*, att till undersökningar av läkemedels kliniska verkan m. m. anvisas ett särskilt förslagsanslag om 47 000 kronor.

Motiv

A. (Medicinalstyrelsens skrivelse den 31 augusti 1954.)

1 a) och 2 a)—g) Medicinalstyrelsen och styrelsen för farmaceutiska institutet har framlagt förslag om att *dels* genom vissa förändringar av medicinalstyrelsens och farmaceutiska laboratoriets organisation åstadkomma en rationellare handläggning av läkemedelsärenden av icke-experimentell art, *dels ock* förverkliga ett sedan länge önskat samarbete mellan institutet och laboratoriets biologiska avdelning i fråga om undervisning och forskning i farmakologi och toxikologi, vilka ämnen f. n. icke ingår i den farmaceutiska utbildningen.

Det förra förslaget innebär, att från laboratoriets biologiska avdelning till medicinalstyrelsen överföres icke-experimentella arbetsuppgifter, utredningar rörande läkemedels medicinska värde och reklam, kliniska läkemedelsprövningar m. m. Samtidigt överflyttas den laboratorieläkare i lönegrad Ce 29, som erfordras för nämnda arbetsuppgifter. Den föreslagna arbetsfördelningen mellan styrelsen och laboratoriet kommer otvivelaktigt att medföra en snabbare och mera ändamålsenlig handläggning av icke-experimentella läkemedelsärenden, något som är betydelsefullt, när de läkemedelsekonomiska och farmakoterapeutiska ärendena efter läkemedelsreformens ikraftträdande troligen kommer att öka. Vidare kan laboratoriets biologiska avdelning helt ägna sig åt sitt egentliga arbetsområde, läkemedelskontrollen, och kommer ej att i samma utsträckning som nu belastas med kliniska och andra utredningsarbeten inom det farmakoterapeutiska området.

För att åstadkomma samarbete mellan institutet och laboratoriets biologiska avdelning skulle vid institutet inrättas en professur i farmakodynamik och toxikologi, vars innehavare skulle med denna tjänst förena en arvodesbefattning som föreståndare för biologiska avdelningen. Den nuvarande avdelningsföreståndartjänsten i lönegrad Ca 37 indrages. Biologiska avdelningens lokaler och utrustning skulle utnyttjas av institutet för undervisning och forskning i angivna ämnen. Genom en sådan organisation kan undervisningen och forskningen tillföras värdefulla impulser på grund av den omedelbara kontakten med de på laboratoriet aktuella läkemedelsfrågorna. Då laboratoriets lokaler och apparatutrustning kan utnyttjas, uppstår inga kostnader vid institutet för lokaler eller för experimentdjur.

Av skäl som anförts under medicinalstyrelsens avlöningsanslag bör samtidigt med denna reform apoteksinspektörsbefattningarna samt en för deras räkning inrättad kontorsbiträdesbefattning överflyttas från laboratoriet till styrelsen.

Eftersom den kliniska och läkemedelsekonomiska delen av läkemedelskontrollen enligt förslaget överföres till medicinalstyrelsen, bör jämväl de under laboratoriets icke-ordinariepost anvisade beloppen för kliniskt och

läkemedelsekonomiskt utredningsarbete samt för meddelandet av råd och upplysningar åt sjukhus- och tjänsteläkare överförs dit.

1 b) och c) Såväl apoteksinspektionen som kemiska avdelningen har svårigheter att medhinna sina ordinarie arbetsuppgifter. Ledningen av laboratoriearbetet med de läkemedelsanalyser, som påkallas av apoteksinspektörerna, har huvudsakligen måst överlätas på en av kemiska avdelningens assistenter, vilket i sin tur verkat hämmande på avdelningens arbete. För att minska den stora balansen av registreringsärenden för farmaceutiska specialiteter, cirka 600, behöver avdelningen helt disponera denne assistent. För nämnda analysarbete bör därför inrättas en assistentbefattning i lönegrad Ce 25.

Med hänsyn till förenämnda balans av registreringsärenden bör det för innevarande budgetår anvisade beloppet, 6 000 kronor, för anställandet av tillfällig biträdes hjälp på kemiska avdelningen kvarstå jämväl nästkommande budgetår.

1 d) För läkemedelskontrollen och för att tillfredsställande kunna lösa åtskilliga andra laboratoriet åvilande arbetsuppgifter måste viss vetenskaplig forskning bedrivas, bl. a. för utarbetande av nya provningsmetoder och för jämförelser mellan redan befintliga sådana. Genom metodikforskning kan kontrollarbetet rationaliseras och förbilligas samt säkerheten i analysresultaten höjas. Tillkomsten av nya specialiteter nödvändiggör också utformning av nya undersökningsmetoder. För att kunna effektivisera forskningen bör ett laboratoriebiträde anställas på vardera kemiska och biologiska avdelningen.

B. (Den till medicinalstyrelsens skrivelse fogade särskilda promemorian.)

Under laboratoriets avlöningsanslag har för bestridande av ersättningar för kliniska och radiologiska undersökningar utom laboratoriet under ettvar av de senaste budgetåren anvisats 6 000 kronor. Vidare har laboratoriet alltsedan budgetåret 1953/54 disponerat 5 000 kronor årligen för viss försöksverksamhet, avseende äldre läkemedels kliniska verkan m. m. I anslagsäskandena för laboratoriet för budgetåret 1955/56 har medicinalstyrelsen på anförda skäl föreslagit, att bl. a. nämnda båda belopp skulle överföras till styrelsen.

Beloppet om 6 000 kronor är avsett för bestridande av ersättningar åt läkare för undersökningar av till registrering anmälda farmaceutiska specialiteter eller av registrerade farmaceutiska specialiteter i och för efterkontroll. Tillverkaren av undersökta preparat har att till statsverket inbetala avgift, motsvarande det belopp, som tillerkänts undersökningsförrättaren. Statsverkets utgifter för ändamålet täckes alltså helt. Med hänsyn till svårigheten att beräkna den erforderliga omfattningen av dessa undersökningar föreslås för budgetåret 1955/56 oförändrad medelstillelning. Av tillverkare inbetalda avgifter bör fr. o. m. den 1 juli 1955 tillföras anslaget

såsom särskilda uppbördsmedel. Då kliniska och radiologiska undersökningar kräver avsevärd tid, torde under nämnda budgetår icke komma att inflyta mer än uppskattningsvis 1 000 kronor.

Behov av medel för kliniska undersökningar utan direkt samband med specialitetskontrollen av såväl nya som vissa äldre läkemedel, för jämförelser mellan olika läkemedels kliniska verkan, för studier av läkemedels biverkningar m. m. föreligger även nästa budgetår. Resultaten av gjorda undersökningar har lett till att mindre effektiva läkemedel snabbt kunnat utrensas och i stället mera verksamma sådana kommit till användning, vilket medfört snabbare och säkrare behandlingsresultat samt ett mera effektivt utnyttjande av sjukhusens vårdplatser. Dessa undersökningar får starkt ökad ekonomisk betydelse, sedan lagen om allmän sjukförsäkring trätt i kraft. Under nästkommande budgetår bör därför sådana undersökningar av såväl nya som vissa äldre läkemedel verkställas i ökad omfattning. De undersökningar, som enligt uppgjorda planer i första hand bör komma till utförande, torde få stor betydelse för ett ändamålsenligt val av läkemedel vid ett antal aktuella sjukdomstillstånd och beräknas draga en kostnad av tillhopa omkring 42 000 kronor.

Det sammanlagda medelsbehovet beräknas alltså till (6 000 + 42 000 — 1 000) 47 000 kronor.

Yttranden

A. (Medicinalstyrelsens skrivelse den 31 augusti 1954.)

Statskontoret framhåller, att förslagen om överförande till medicinalstyrelsen av allt medicinskt icke-experimentellt utredningsarbete och därmed sysselsatta befattningshavare samt om inrättande av en ny professur vid farmaceutiska institutet med åtföljande förändringar av laboratoriets personalorganisation synes beröra frågor, som utredes av såväl 1946 års läkemedelsutredning som 1953 års läkemedelskommitté. Samma torde vara förhållandet med förslaget att överflytta apoteksinspektörerna till medicinalstyrelsen. Uppenbarligen torde ej böra ifrågakomma att nu vidtaga någon ändring i laboratoriets organisation, som kan vara ägnad att föregripa de förslag, vartill nämnda utredningar kan giva anledning. Nu avsedda yrkanden bör alltså f. n. ej upptagas till prövning.

I utlåtande över framställning av medicinalstyrelsen om särskilt anslag till undersökningar av läkemedels kliniska verkan m. m. för budgetåret 1955/56 har statskontoret förordat, att för läkemedelsundersökningar skulle anvisas ett från 5 000 till 8 000 kronor förhöjt belopp. Vid bifall härtil skulle anslagsposten till avlöningar till övrig icke-ordinarie personal behöva höjas med 3 000 kronor.

Styrelsens förslag om inrättande av ytterligare en tjänst som assistent i lönegrad Ce 25 har prövats av 1953 och 1954 års riksdagar utan att vinna bifall. Tillräckliga skäl att nu intaga en annan ståndpunkt anser stats-

kontoret ej föreligga. Den begärda förstärkningen av laboratoriebiträdespersonalen för effektivisering av forskningsarbetet synes ej oundgängligen påkallad, varför statskontoret avstyrker denna hemställan. Med hänsyn till den betydande balans, som alltjämt föreligger beträffande registreringsärenden för farmaceutiska specialiteter, vill statskontoret icke motsätta sig, att jämväl för nästa budgetår ett belopp av 6 000 kronor anvisas för tillfällig biträdes hjälp på laboratoriets kemiska avdelning.

1946 års läkemedelsutrednings yttrande har, såvitt angår omorganisationen av specialitetskontrollen, redovisats under anslaget till medicinalstyrelsen avlöningar (p. 4), till vilket anslag torde få hänvisas. I fråga om specialitetskontrollen har styrelsen ytterligare föreslagit inrättande av två laboratoriebiträdestjänster i lönegrad Cg 11. Läkemedelsutredningen kommer icke att i sitt blivande betänkande framlägga några förslag om utökning av den vetenskapligt utbildade personalen för specialitetskontrollen. Angeläget är emellertid, att redan befintlig sådan personal icke i brist på biträdespersonal utnyttjas mindre effektivt. Då utredningen övertygats om att antalet biträden på laboratoriet med hänsyn till arbetsuppgifterna är väl knappt, anser utredningen, att den begärda förstärkningen nu bör komma till stånd, och tillstyrker sålunda förslaget.

Det har visat sig omöjligt redan nu för apoteksinspektörerna att medhinna ledningen av det omfattande analysarbete, som deras inspektioner påfordrar. Laboratoriets stora arbetsbalans på specialitetskontrollens område tillåter ej heller enligt utredningens mening, att för denna kontroll avsedd assistentpersonal i längden befattar sig med analyser för apoteksinspektionens räkning. Vid sådant förhållande anser utredningen nödvändigt, att en särskild assistentbefattning för dessa arbetsuppgifter inrättas.

B. (Den till medicinalstyrelsens skrivelse fogade särskilda promemorian.)

Statskontoret uttalar, att det undandrager sig dess bedömande, i vilken omfattning undersökningar av nya och äldre läkemedels kliniska verkan m. m. lämpligen bör drivas. Ämbetsverket vill dock ifrågasätta, om ej medelsanvisningen tills vidare bör hållas inom en relativt snäv ram och för nästa budgetår begränsas till förslagsvis 8 000 kronor. I övrigt har framställningen icke givit statskontoret anledning till erinran.

Departementschefen

I enlighet med vad jag i det föregående anfört under medicinalstyrelsens avlöningsanslag (jfr p. 4) bör såväl apoteksinspektionen som den icke-experimentella delen av specialitetskontrollen jämte härför erforderlig personal tills vidare kvarbliva vid farmaceutiska laboratoriet.

Då förslag om inrättande av en professur i farmakodynamik och toxikologi vid farmaceutiska institutet icke kommer att föreläggas innevarande

års riksdag, bortfaller motivet för en ändring av föreståndartjänsten vid laboratoriets biologiska avdelning.

Beträffande av medicinalstyrelsen föreslagna personalförstärkningar vill jag erinra om att för vartdera av budgetåren 1953/54 och 1954/55 under anslagsposten till avlöningar till övrig icke-ordinarie personal beräknats ett belopp av 6 000 kronor för anställande av tillfällig biträdeshjälp. Avsikten härmed var att söka i någon mån nedbringa på laboratoriets kemiska avdelning föreliggande betydande balans av analyser i fråga om preparat, avsedda för inregistrering såsom farmaceutiska specialiteter. Antalet balanserade registreringsansökningar, som vid utgången av åren 1952 och 1953 uppgick till 703 resp. 612, utgjorde vid utgången av oktober månad 1954 omkring 590. Denna balans kan icke beräknas bli avverkad under innevarande budgetår. Med hänsyn härtill föreslår jag, att för ändamålet under nästa budgetår beräknas oförändrat belopp, 6 000 kronor. Av övriga i detta sammanhang framlagda förslag anser jag mig endast kunna förorda, att laboratoriet förstärkes med ett halvtidsanställt laboratoriebiträde i lönegrad Cg 11 (+ 4 326 kronor).

Av vad jag anfört i det föregående följer, att de för kliniskt och läkemedelsekonomiskt utrednings- och upplysningsarbete m. m. anvisade beloppen liksom f. n. bör upptagas under laboratoriets avlöningsanslag. Med hänsyn till de värdefulla erfarenheterna av den under budgetåret 1953/54 påbörjade försöksverksamheten avseende olika läkemedels kliniska verkan m. m. vill jag därvid förorda, att för ändamålet anvisade medel uppräknas från 5 000 till 10 000 kronor.

I enlighet med vad jag i det följande förordar under anslaget till svenska farmakopékommittén m. m. bör vidare kommitténs biträdespersonal överföras till laboratoriet. Nu förevarande anslag bör i anledning härav uppräknas med i runt tal 17 000 kronor.

Vad sålunda föreslagits föranleder en ökning av medelsbehovet med $(4\,326 + 5\,000 + 17\,000)$ 26 326 kronor. Härutöver tillkommer för löneklassuppflyttningar en automatisk utgiftsstegring med 2 205 kronor. Anslaget bör alltså uppräknas med $(26\,326 + 2\,205)$ 28 531 kronor, vilket belopp torde böra avrundas uppåt till 29 000 kronor.

Med hänsyn till det anförda och då de beslutade ändringarna av grundlönebeloppen föranleder en omräkning av vissa anslagsposter, beräknas anslaget sålunda: avlöningar till ordinarie tjänstemän 90 000 (+ 22 000) kronor, arvode, bestämt av Kungl. Maj:t, oförändrat 1 200 kronor, avlöningar till övrig icke-ordinarie personal 344 000 (+ 100 000) kronor samt rörligt tillägg 61 800 (— 93 000) kronor.

Anslaget bör alltså bestämmas till $(90\,000 + 1\,200 + 344\,000 + 61\,800)$ 497 000 (+ 29 000) kronor.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

a) godkänna följande avlöningsstat för statens farmaceutiska laboratorium, att tillämpas tills vidare fr. o. m. budgetåret 1955/56:

Avlöningsstat

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	90 000
2. Arvode, bestämt av Kungl. Maj:t	1 200
3. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal	344 000
4. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	61 800

Summa kronor 497 000;

b) till *Statens farmaceutiska laboratorium: Avlöningar* för budgetåret 1955/56 anvisa ett förslagsanslag av 497 000 kronor.

[18] 15. Statens farmaceutiska laboratorium: Omkostnader

	Anslag	Nettoutgift
1952/53	95 800	84 372
1953/54	98 400	133 330
1954/55 (statsliggaren s. 969)	111 000	
1955/56 (förslag)	112 000	

Yrkande

Medicinalstgrelsen (skr. 31/8 1954) föreslår, att anslaget nedräknas med 8 500 kronor.

	Anslag 1954/55	Förslag	Ökning el. minskning
1. Reseersättningar	10 000	—	— 10 000
2. Inköp och underhåll av inventarier och instrument	5 000	6 500	+ 1 500
			— 8 500

Motiv

1) Vid bifall till under laboratoriets avlöningsanslag framlagt förslag om överflyttning av apoteksinspektörerna från laboratoriet till medicinalstyrelsen torde anslagsposten till reseersättningar böra utgå ur laboratoriets stat.

2) Från delposten kommer utöver tidigare utgifter att bestridas kostnader för underhåll av viss specialutrustning inom laboratoriebyggnaden (tidsur, ringleddningar, markiser, luftskyddsanordningar m. m.) ävensom material för reparation av hissar, kylanläggningar, elektriska motorer, vattenrening m. m., allt enligt med byggnadsstyrelsen träffad överenskommelse. De årliga kostnaderna härför torde kunna uppskattas till omkring 1 500 kronor. Delposten bör betecknas förslagsvis.

Departementschefen

I enlighet med vad jag anfört i det föregående under medicinalstyrelsens och laboratoriets avlöningsanslag bör apoteksinspektionen och därtill anknutna befattningshavare tills vidare kvarbliva vid farmaceutiska laboratoriet. En anslagspost till reseersättningar bör sålunda allttjämt uppföras i laboratoriets omkostnadsstat. Posten bör, såsom styrelsen föreslagit, uppföras med oförändrat belopp, 10 000 kronor.

Från delposten till inköp och underhåll av inventarier och instrument bör, i likhet med vad jag förordat under rättskemiska laboratoriets motsvarande delpost, under nästa budgetår bestridas vissa nytillkommande underhållskostnader för laboratoriets nybyggnad. Då medelsbehovet för ändamålet torde kunna uppskattas till i runt tal 1 000 kronor, bör posten upptagas till (5 000 + 1 000) 6 000 kronor.

I enlighet med det anförda bör anslaget i dess helhet uppräknas med 1 000 kronor och sålunda bestämmas till (111 000 + 1 000) 112 000 kronor.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Statens farmaceutiska laboratorium: Omkostnader* för budgetåret 1955/56 anvisa ett förslagsanslag av 112 000 kronor.

[19] 16. Svenska farmakopékommittén m. m.

	Anslag	Nettoutgift
1952/53	64 000	61 958
1953/54	74 000	69 950
1954/55 (statsliggaren s. 970)	81 000	
1955/56 (förslag)	67 000	

Yrkande

Svenska farmakopékommittén (skr. 16/8 1954) hemställer, att anslaget höjes med 29 700 (alternativt 26 400) kronor.

	Ökn. el. minskn.
1. <i>Avlöningar:</i>	
a) Arvode till en laboratorieapotekare	+ 18 276
alternativt	
Arvode för anlåtande av kvalificerad arbetskraft	(+ 20 000)
b) Arvoden till experter	—
alternativt	(— 1 000)
c) 1 laboratoriebiträde Ce 11	+ 8 224
alternativt	
Ersättning till biträdeshjälp	(+ 8 200)
För extra skrivhjälp anvisade medel indrages	— 2 000
d) 1 laboratoriebiträde Ce 13 i st. f. Cg 13	— + 24 500
	(+ 25 200)
2. <i>Omkostnader:</i>	
a) <i>Expenser</i>	+ 1 200
b) <i>Avgifter till apotekarpensioneringsfonden</i>	+ 4 000
alternativt	(—) + 5 200
	(+ 1 200)
	+ 29 700
	(+ 26 400)

Motiv

1 a)—c) Kommittén har redan tidigare framhållit, att de personella resurserna vid dess laboratorium är helt otillräckliga, vilket förhållande vitsordats av medicinalstyrelsen. Kommittén har av denna anledning ej till fullo för Sveriges del kunnat utnyttja det material, som framkommit som resultat av Nordiska farmakopénämndens (NFN:s) arbete. Ett ej ringa antal läkemedelsmonografier, vilka utarbetats vid övriga nordiska länders farmakopélaboratorier och godkänts av NFN, skulle sålunda efter viss ytterligare bearbetning kunna upptagas som tillägg till gällande farmakopé. Ej heller har kommittén kunnat utarbeta monografier över olika, efter användningsområdet avpassade kvaliteter av ett och samma läkemedel, en åtgärd, som ter sig så mycket angelägnare, då den allmänna sjukförsäkringsreformen träder i kraft år 1955. De besparingar, som härvid skulle uppnås, kommer även statsverket till godo.

Genom sin anslutning till det nordiska samarbetet på farmakopéområdet har kommittén gentemot NFN åtagit sig vissa förpliktelser. Det har hittills vållat stora svårigheter att helt hålla jämna steg med det arbete, som bedrivs av de danska och norska farmakopélaboratorierna, vilka vardera har tre apotekare anställda. I Danmark bedrivs dessutom visst farmakopéarbete vid ytterligare två laboratorier. Som följd av den svenska farmakopékommitténs bristande resurser har en fördröjning av arbetet på den nordiska farmakopén uppkommit. Genom att göromål av expeditionell karaktär tagit alltmer ökad omfattning, har den tid, som laboratoriebiträdet kunnat ägna åt laboratoriearbete, minskat i motsvarande grad, vilket ytterligare försämrat kommitténs möjligheter till experimentellt arbete. Därest en förstärkning av laboratoriepersonalen ej kommer till stånd, kan kommittén ej uppfylla sina förpliktelser.

En laboratorieapotekare och ytterligare ett laboratoriebiträde bör därför anställas. Den förre bör ha goda insikter i kemi och analytisk kemi. Han bör tills vidare avlönas med arvode, som ej understiger lönen vid apoteksanställning, och erhålla jämförliga sociala förmåner. Den avtalsenliga lönen för gift apotekare i Stockholm efter sammanlagt sex års tjänstgöring som elev och farmaceut uppgår f. n. till 17 625 kronor och efter nio års tjänstgöring till 18 600 kronor, varför arvodet föreslås bestämt till 18 276 kronor, motsvarande lön enligt löneklass 27 å löneplan nr 1. Det bör sedan ankomma på Kungl. Maj:t att förordna om lönehöjning motsvarande uppflyttning i löneklass.

Alternativt föreslås, att medel anvisas för anlitande av tillfällig, kvalificerad arbetskraft. Då detta måste ställa sig dyrare, beräknas härför ett belopp av minst 20 000 kronor. Vid bifall härtill kan posten till arvoden till experter minskas med 1 000 kronor.

Biträdesbefattningen föreslås placerad i lönegrad Ce 11.

Sveriges andel i de gemensamma kostnaderna för NFN beräknas uppgå till oförändrat belopp eller omkring 18 700 kronor.

1 d) Laboratoriebiträdesbefattningen i Cg 13 inrättades år 1948 som arvodessyssla. Den har aldrig förutsatts vara av tillfällig natur och bör därför efter sju år bli pensionsberättigande.

2 a) Trots största tänkbara återhållsamhet har utgifterna för expenser ej kunnat hållas inom den anvisade anslagsramen. För budgetåret 1955/56 erfordras minst 4 000 kronor, bl. a. med hänsyn till viss för verksamheten oundgänglig litteraturanskaffning, vilken på grund av anslagsbrist måst eftersättas de senaste åren.

2 b) Avgifterna för sekreterarens egen och hans efterlevandes pensionering enligt apoteksväsendets pensionsbestämmelser uppgick under budgetåret 1953/54 till sammanlagt 3 977 kronor. Den nye laboratorieapotekaren bör erhålla liknande förmåner.

Yttranden

Medicinalstyrelsen vitsordar nu liksom tidigare, att kommittén har otillräckliga personalresurser. En betydande eftersläpning av farmakopéarbetet kvarstår därför alltjämt. Styrelsen finner det mycket beklagligt, att kommittén ej till fullo kunnat för Sveriges del utnyttja resultatet av NFN:s arbete och icke i samma utsträckning som grannländerna kunnat uppfylla sina förpliktelser i det nordiska samarbetet på farmakopéområdet.

Arbetet med skapandet av en gemensam nordisk farmakopé synes hädanefter nödvändiggöra ett mera detaljerat arbete med utformning av monografier och torde därför komma att erfordra mera experimentellt kontrollarbete än tidigare. Även med tanke på den betydelse en intensifierad revision av gällande farmakopé har ur läkemedelsekonomisk synpunkt synes det, särskilt i beaktande av den inom kort ikraftträdande läkemedelsreformen, angeläget, att kommitténs verksamhet ej besväras av så otillräckliga personalresurser, som nu är fallet. Med hänsyn härtill och då kommitténs balans av helt eller delvis obearbetade arbetsuppgifter ej kunnat nedbringas, tillstyrker styrelsen den begärda befattningen som laboratorieapotekare. Även den föreslagna förstärkningen av biträdespersonalen torde vara ofrånkomlig för att rationellt utnyttja den kvalificerade personalen. Enär det angivna personalbehovet för avsevärd tid ej torde komma att minska och det på grund av brist på farmaceutiskt utbildad personal med avsedda kvalifikationer torde komma att uppstå betydande svårigheter att på denna väg tillgodose behovet, finner styrelsen det alternativa förslaget vara en mindre tillfredsställande lösning.

Statskontoret utgår från att kommitténs förnyade begäran om personalförstärkning ej låter sig förena med uppställda krav på skärpt återhållsamhet vid inrättande av nya tjänster och att framställningen alltså ej bör bifallas. Ej heller synes kommitténs alternativa hemställan om medels-

anvisning för anställande av tillfällig, kvalificerad arbetskraft böra vinna beaktande.

Vad gäller det förnyade förslaget att bereda nuvarande innehavaren av befattningen såsom laboratoriebiträde i lönegrad Cg 13 extra ordinarie anställning, erinrar statskontoret, att ämbetsverket vid granskningen av anslagsframställningen för innevarande budgetår ej ville motsätta sig bifall härtill.

Med hänsyn till belastningen å posten till reseersättningar under de senaste budgetåren anser statskontoret en nedsättning av densamma till 8 000 kronor kunna ifrågasättas.

Då posten till expenser för innevarande budgetår höjdes med 300 kronor, synes ytterligare uppräknig ej nu böra medgivas.

Frågan om höjning av posten till avgifter till apotekarpensioneringsfonden blir beroende av ställningstagandet till yrkandet om en ny befattning såsom laboratorieapotekare.

I övrigt har framställningen ej givit statskontoret anledning till erinran.

Departementschefen

Såväl farmakopékommittén som medicinalstyrelsen har framhållit, att kommitténs hittillsvarande otillräckliga personella resurser vållat en betydande eftersläpning av farmakopéarbetet. Kommittén har heller icke kunnat hålla jämna steg med det arbete, som bedrivs vid de danska och norska farmakopélaboratorierna. Även om det med hänsyn härtill synes angeläget, att kommittén tillföres en viss personalförstärkning, är jag dock icke beredd att tillstyrka en ökning av personalen i den omfattning kommittén ansett erforderlig. Jag förordar, att kommittén tills vidare förstärkes med ett halvtidsanställt laboratoriebiträde i lönegrad Cg 11, vilket medför en kostnadsökning om ($\frac{1}{2} \times 8\,652$) 4 326 kronor. Vid bifall härtill bör en del, lämpligen hälften av det belopp om 2 000 kronor, som f. n. må disponeras för tillfällig skrivhjälp, indragas. Såväl den vid laboratoriet nu inrättade befattningen såsom laboratoriebiträde i Cg 13 som den föreslagna nya tjänsten torde böra överföras till farmaceutiska laboratoriets avlöningsstat, varvid samtidigt innehavaren av förstnämnda befattning bör beredas extra ordinarie anställning i 13 lönegraden. Befattningshavarna skall dock givetvis vara tjänstgöringsskyldiga hos kommittén. Jag vill i detta sammanhang erinra om att föredragande departementschefen i propositionen nr 196/1948 angående anslag till svenska farmakopékommittén m. m. framhöll, att farmaceutiska laboratoriet borde tillhandahålla den personal, som utöver då medgivna två befattningshavare vid kommittén kunde komma att erfordras för det löpande kontors- och laboriearbetet. Vid bifall till vad nu förordats och då till avlöningar till övrig icke-ordinarie personal vid kommittén samt till rörligt tillägg för innevarande budgetår anvisats 10 000 resp. 3 552 kronor, bör förevarande anslag nedräknas med (10 000 + 3 552)

13 552 kronor. Farmaceutiska laboratoriets avlöningsanslag bör i stället uppräknas med $(4\,326 + 13\,552 - 1\,000)$ 16 878 kronor eller i runt tal 17 000 kronor.

Beträffande kommitténs omkostnader förordar jag, att anslagsposten till reseersättningar, som av kommittén för nästa budgetår föreslagits upptagen med oförändrat belopp, med hänsyn till de senaste årens belastningssiffror nedräknas med 1 000 kronor.

Under anslagsposten till expenser anser jag mig endast kunna förorda en till 200 kronor begränsad höjning av medelsanvisningen.

Vad slutligen angår Sveriges andel i de gemensamma kostnaderna för den nordiska farmakopénämnden, har jag intet att erinra mot kommitténs förslag, vilket innebär oförändrad medelsanvisning, 18 700 kronor. Jag förutsätter därvid, att det liksom hittills skall få ankomma på Kungl. Maj:t att sedermera närmare bestämma andelens storlek.

Vad jag sålunda förordat föranleder en nedräkning av anslaget med $(13\,552 + 1\,000 - 200)$ 14 352 kronor, vilket belopp torde böra avrundas nedåt till 14 000 kronor. Anslaget bör alltså uppföras med $(81\,000 - 14\,000)$ 67 000 kronor.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Svenska farmakopékommittén m. m.* för budgetåret 1955/56 anvisa ett förslagsanslag av 67 000 kronor.

[20] 17. *Statens rättsläkarstationer: Avlöningar.* Till detta ändamål har för löpande budgetår anvisats ett förslagsanslag av 233 000 kronor. Vidare upptager riksstaten till Statens rättsläkarstationer: Omkostnader ett förslagsanslag av 84 500 kronor.

Inom medicinalstyrelsen har verkställt en utredning rörande utbyggnad av rättsmedicinalväsendet, vilken utredning f. n. är föremål för remissbehandling. Då jag sålunda ännu icke kunnat taga ställning till förslagen och desamma har betydelse för beräkningen av nyssnämnda båda anslag, torde med den definitiva uppskattningen av medelsbehovet få tills vidare anstå. Anslagen torde preliminärt böra uppföras med 300 000 resp. 90 000 kronor. Beträffande omkostnadsanslaget gör jag hemställan under följande punkt. Här hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att, i avbidan på särskild proposition i ämnet, till *Statens rättsläkarstationer: Avlöningar* för budgetåret 1955/56 beräkna ett förslagsanslag av 300 000 kronor.

[21] 18. *Statens rättsläkarstationer: Omkostnader.* Under återopande av vad jag anfört under föregående punkt hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att, i avbidan på särskild proposition i ämnet, till *Statens rättsläkarstationer: Omkostnader* för budgetåret 1955/56 beräkna ett förslagsanslag av 90 000 kronor.

[22] 19. Medikolegala besiktningar.

	Anslag	Nettoutgift
1953/54	30 000	30 511
1954/55 (statsliggaren s. 973)	30 000	
1955/56 (förslag)	30 000	

I enlighet med förslag av *medicinalstyrelsen* (skr. 31/8 1954) torde anslaget böra uppföras med oförändrat belopp. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Medikolegala besiktningar* för budgetåret 1955/56 anvisa ett förslagsanslag av 30 000 kronor.

[23] 20. Förste provinsialläkare och provinsialläkare m. fl.: Avlöningar

	Anslag	Nettoutgift
1953/54	11 640 000	11 217 658
1954/55 (statsliggaren s. 973)	12 300 000	
1955/56 (förslag)	12 700 000	

Yrkande

Medicinalstyrelsen (skr. 31/8 1954) föreslår, att antalet provinsialläkartjänster ökas med 8 samt att anslaget höjes med 500 000 kronor.

	Ökn. el. minskn.
1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän (förste provinsialläkare och provinsialläkare)	+ 250 000
2. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal	+ 335 000
3. Rörligt tillägg	— 85 000
	+ 500 000

Motiv

1) Gällande personalförteckning upptager 585 provinsialläkartjänster. Antalet beslutade provinsialläkardistrikt är 557. Av de (585 — 557) 28 provinsialläkartjänster, för vilka motsvarande provinsialläkardistrikt ännu ej beslutats, torde 3 avses för inrättande senast den 1 juli 1955 av nya distrikt och 11 för distrikt, vilka inrättas för att bringa provinsialläkardistriktsindelningen till större överensstämmelse med den år 1952 genomförda kommunindelningen. Ett provinsialläkardistrikt torde komma att upphöra före ingången av budgetåret 1955/56. Av de 10 extra provinsialläkardistrikt, som enligt beslut år 1953 skall omvandlas till ordinarie, återstår ännu 6. Sålunda finns (28 — 3 — 11 + 1 — 6) 9 tjänster, vilka torde kunna disponeras för omvandling av extra distrikt till ordinarie under budgetåret 1954/55.

Under nästa budgetår torde för omvandling av extra distrikt till ordinarie böra inrättas 8 provinsialläkartjänster. Härigenom skulle med två undantag samtliga extra distrikt, som inrättats fr. o. m. den 1 januari 1949 eller tidigare, kunna upphöra.

Av de i personalförteckningen upptagna 585 provinsialläkartjänsterna torde (557 — 1 + 3 + 6 + 9) 574 kunna vara besatta den 1 juli 1955 och ytterligare (11 + 8) 19 tjänster den 1 januari 1956.

Ehuru personalförteckningen för budgetåret 1955/56 skulle komma att upptaga (585 + 8) 593 ordinarie provinsialläkartjänster, skulle lönestaten alltså endast upptaga avlöning för hela budgetåret åt 574 och för halva budgetåret därutöver åt 19 innehavare av dylika tjänster. I enlighet härmed har för budgetåret 1955/56 anslagsposten till avlöningar till ordinarie tjänstemän (förste provinsialläkare och provinsialläkare) upptagits till $(24 \times 18\,000 + 574 \times 12\,000 + \frac{1}{2} \times 19 \times 12\,000)$ 7 434 000 kronor. Vid ingången av budgetåret 1955/56 kommer en del ändringar att ha vidtagits i fråga om provinsialläkartjänsternas inordnande i de i 2 § statens löneplansförordning intagna lönegrupperna. Dessa ändringar synes dock icke vara av någon betydelse i förevarande sammanhang. De förskjutningar, som kommer att äga rum, inverkar nämligen praktiskt taget ej på de totala lönekostnaderna. Däremot bör beaktas, att tio provinsialläkarbefattningar i Norrland torde komma att uppflyttas från lönegrupp IV till den nya lönegruppen V. Medicinalstyrelsen har även föreslagit höjning till lönegrupp IV av två befattningar i lönegrupp II och en befattning i lönegrupp III. Förenämnda belopp av 7 434 000 kronor synes därför böra ökas med $15 \times 1\,308$ eller 19 620 kronor till 7 453 620 kronor.

Styrelsen hemställer vidare om uppräknig av ordinarieposten med 48 100 kronor för att — i avbidan på förslag i ämnet av utredningen för översyn av hälso- och sjukvården — kunna provisoriskt höja den år 1941 fastställda ersättningen för vissa expenser, som tillkommer förste provinsialläkare, från nuvarande belopp 48 100 kronor till 96 200 kronor.

Då på grund av förekommande vakanser på provinsialläkartjänsterna ordinariepostens hela belopp under en följd av år ej tagits i anspråk, föreslår styrelsen, att ett belopp av 200 000 kronor överföres från ifrågavarande anslagspost till anslagsposten avlöningar till övrig icke-ordinarie personal.

Ordinarieposten skulle i enlighet härmed upptagas till $(7\,453\,620 + 48\,100 - 200\,000)$ 7 301 720 kronor eller i runt tal 7 300 000 kronor.

2) Med hänsyn till svårigheterna att erhålla läkare för bestridande av jourtjänstgöring för provinsialläkare hemställer styrelsen om bemyndigande att till stads-, köpings- eller municipalläkare, som åtager sig sådan tjänstgöring, få utgiva — utöver ersättning enligt gällande provinsialläkartaxa — ersättning med ett belopp av 35 kronor för jourdygn. För privatpraktiserande läkare, som åtager sig dylik tjänstgöring, bör beloppet höjas till 50 kronor med hänsyn till att sådan läkare själv bestrider kostnaderna

för sin pensionering m. m. Styrelsen hemställer tillika om bemyndigande att till vid sinnessjukhus och lasarett anställda underläkare, vilka i särskilda fall av medicinalstyrelsen förordnas att bestrida jourtjänstgöring, utgiva samma ersättning som till stads-, köpings- och municipalläkare eller 35 kronor per jourdygn. Kostnaderna för berörda ersättningar uppskattas för budgetåret 1955/56 till i runt tal 60 000 kronor.

Enligt beslut av Kungl. Maj:t den 26 maj 1954 skall hos stad eller lands-ting anställd läkare, som vikarierar på provinsialläkartjänst, äga åtnjuta ersättning för de semesterdagar, om vilka han gått miste i anledning av vikariatet. Härav föranledda kostnader beräknas kunna inrymmas inom ramen för icke-ordinarieposten.

Med hänsyn till provinsialläkarkårens utbyggnad samt vad nu och under punkten 1) anförts hemställer medicinalstyrelsen, att icke-ordinarieposten uppräknas med 335 000 kronor från 1 400 000 till 1 735 000 kronor.

3) Anslagsposten till rörligt tillägg kan med hänsyn till belastningen under budgetåret 1953/54 sänkas med 85 000 kronor.

Departementschefen

På av medicinalstyrelsen anført skäl och då det bör finnas möjlighet att i trängande fall inrätta nya distrikt även vid sidan av dem, som tillkommer för att åstadkomma större överensstämmelse mellan kommunindelningen och den nuvarande indelningen i provinsialläkardistrikt, torde på personalförteckningen böra uppföras 8 nya tjänster. Då personalförtecknu upptager 585 provinsialläkartjänster, skulle alltså under nästa budgetår finnas sammanlagt 593 sådana tjänster.

Frågan om höjning av nu utgående ersättningar till förste provinsialläkarna för vissa expenser torde få övervägas ytterligare. Jag är sålunda ej beredd att nu förorda någon ökning. Ej heller kan jag tillstyrka den föreslagna extra ersättningen för jourtjänstgöring. Dessa båda frågor torde senare få anmälas för Kungl. Maj:t.

I detta sammanhang vill jag anmäla, att kommittén för översyn av hälso-och sjukvården i riket i yttrande över en framställning från medicinalstyrelsen inkommit med förslag angående anordnande försöksvis av gemensamma mottagningslokaler för provinsialläkare. Då ärendet vid tiden för statsverkspropositionens färdigställande var föremål för remissbehandling, har jag icke kunnat taga ställning till förslaget.

Vad angår medelsbehovet för nästa budgetår räknar jag med avlöningar till 24 förste provinsialläkare och 565 provinsialläkare. Medicinalstyrelsens medelsberäkning i övrigt har ej givit mig anledning till erinran. Med hänsyn härtill och då de beslutade ändringarna av grundlönebeloppen föranleder en omräkning av vissa anslagsposter beräknas anslaget sålunda: avlöningar till ordinarie tjänstemän (förste provinsialläkare och provinsialläkare) 9 180 000 (+ 2 130 000) kronor, arvoden och särskilda ersättningar,

bestämda av Kungl. Maj:t, oförändrat 14 100 kronor, avlöningar till övrig icke-ordinarie personal 2 300 000 (+ 900 000) kronor samt rörligt tillägg 1 205 900 (— 2 630 000) kronor.

Anslaget bestämmes alltså till (9 180 000 + 14 100 + 2 300 000 + 1 205 900) 12 700 000 (+ 400 000) kronor.

Personalförteckningen för nästa budgetår bör upptaga 8 nya provinsialläkartjänster.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

a) bemyndiga Kungl. Maj:t att vidtaga nyss angiven ändring i personalförteckningen för förste provinsialläkare och provinsialläkare m. fl.;

b) godkänna följande avlöningsstat för förste provinsialläkare och provinsialläkare m. fl., att tillämpas tills vidare fr. o. m. budgetåret 1955/56:

Avlöningsstat

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän (förste provinsialläkare och provinsialläkare), <i>förslagsvis</i>	9 180 000
2. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t,	
a) Arvoden till biträdande förste provinsialläkare	14 000
b) Avlöning till civila läkarstipendiater, <i>förslagsvis</i>	100
	14 100
3. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal, <i>förslagsvis</i>	2 300 000
4. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	1 205 900

Summa kronor 12 700 000;

c) till Förste provinsialläkare och provinsialläkare m. fl.: Avlöningar för budgetåret 1955/56 anvisa ett förslagsanslag av 12 700 000 kronor.

[24] 21. Förste provinsialläkare och provinsialläkare m. fl.: Sjukvård m. m.

	Anslag	Nettoutgift
1952/53	25 000	38 214
1953/54	15 000	31 269
1954/55 (statsliggaren s. 980)	15 000	
1955/56 (förslag)	20 000	

Yrkande

Medicinalstyrelsen (skr. 31/8 1954) föreslår, att anslaget höjes med 15 000 kronor med hänsyn till belastningen under de två senast förflutna budgetåren och till den fortgående utbyggnaden av provinsialläkarorganisationen.

Departementschefen

Med hänsyn till belastningen å anslaget under de sistförflutna båda budgetåren torde anslaget böra höjas. Jag föreslår, att det för nästa budgetår bestämmes till 20 000 kronor, och hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Förste provinsialläkare och provinsialläkare m. fl.:*
Sjukvård m. m. för budgetåret 1955/56 anvisa ett förslags-
anslag av 20 000 kronor.

[25] 22. Förste provinsialläkare och provinsialläkare m. fl.: Reseersättningar

	Anslag	Nettoutgift
1952/53	250 000	227 136
1953/54	250 000	274 048
1954/55 (statsliggaren s. 980)	225 000	
1955/56 (förslag)	300 000	

Yrkande

Medicinalstyrelsen (skr. 31/8 1954) föreslår, att anslaget höjes med 75 000 kronor.

Motiv

Belastningen på anslaget har främst på grund av de omfattande epidemierna under år 1953 överstigit medelsanvisningen för budgetåret 1953/54 med mer än 24 000 kronor. Även om epidemifrekvensen under budgetåret 1953/54 var exceptionellt hög, torde man dock under de närmaste åren böra räkna med att epidemiresorna kommer att medföra en högre belastning av anslaget än tidigare. På grund av läkarbrist har vikariat på provinsialläkartjänster under det gångna budgetåret alltjämt måst i ett stort antal fall bestridas av läkare i granndistrikt, till vilka reseersättningar utgått i endast ringa utsträckning. Då olika åtgärder för vikariebristens avhjälpande numera vidtagits och med hänsyn till den fortgående ökningen av antalet provinsialläkardistrikt synes man för budgetåret 1955/56 böra räkna med ökad belastning av anslaget.

Departementschefen

I enlighet med medicinalstyrelsens förslag torde anslaget böra uppföras med ett till 300 000 kronor höjt belopp. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Förste provinsialläkare och provinsialläkare m. fl.:*
Reseersättningar för budgetåret 1955/56 anvisa ett förslags-
anslag av 300 000 kronor.

[26] 23. Förste provinsialläkare och provinsialläkare m. fl.: Bidrag för anskaffande av bostäder åt provinsialläkare å landsbygden. Anslaget är uppfört på riksstaten för innevarande budgetår med 50 000 kronor (statsliggaren s. 981). Vid ingången av budgetåret fanns å anslaget en reservation av 190 340 kronor.

Yrkande

Medicinalstyrelsen (skr. 31/8 1954) föreslår, att anslaget upptages med oförändrat belopp.

Motiv

Under budgetåren 1950/51—1953/54 har beviljats men ännu icke utbetalats statsbidrag med tillhopa 85 000 kronor. Av tillgängliga medel återstår således ett disponibelt belopp av (190 340 + 50 000 — 85 000) 155 340 kronor. Det är icke möjligt att förutsäga antalet ansökningar om statsbidrag under innevarande och nästa budgetår. Med hänsyn till redan inkomna ansökningar uppskattar styrelsen det totala medelsbehovet för återstoden av innevarande budgetår till 110 000 kronor och för budgetåret 1955/56 till 100 000 kronor. I enlighet härmed skulle anslaget för nästa budgetår böra uppföras med (110 000 + 100 000 — 155 340) 54 660 kronor eller i runt tal 50 000 kronor.

Departementschefen

Kungl. Maj:t har den 26 maj 1954 uppdragit åt utredningen för översyn av hälso- och sjukvården i riket att vid fullgörande av sitt uppdrag jämväl överse bestämmelserna om bidrag till ifrågavarande ändamål. Förslag har ännu icke avgivits.

I likhet med medicinalstyrelsen föreslår jag, att anslaget för nästa budgetår uppföres med oförändrat belopp. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Förste provinsialläkare och provinsialläkare m. fl.:*
Bidrag för anskaffande av bostäder åt provinsialläkare å
landsbygden för budgetåret 1955/56 anvisa ett reservations-
anslag av 50 000 kronor.

[27] 24. Bidrag till extra provinsialläkares avlönande m. m.

	Anslag	Nettoutgift
1952/53	63 500	65 416
1953/54	45 000	61 734
1954/55 (statsliggaren s. 981)	30 000	
1955/56 (förslag)	26 500	

Yrkande

Medicinalstyrelsen (skr. 31/8 1954) föreslår, att anslaget nedräknas med 5 000 kronor.

Motiv

Bidrag — efter 1 500 kronor per år och distrikt — utgår f. n. till 32 extra provinsialläkardistrikt. Av dessa distrikt skall enligt beslut av Kungl. Maj:t 4 fr. o. m. den 1 januari 1955 överföras till ordinarie distrikt eller eljest upphöra. Enligt av Kungl. Maj:t år 1953 givet uppdrag har styrelsen föreslagit, att 6 statsbidragsberättigade extra distrikt skall omändras till ordinarie. Styrelsen anser sig böra räkna med att denna omändring ägt rum den 1 juli 1955. I samband med äskande av anslag för budgetåret 1955/56 till avlöningar åt förste provinsialläkare och provinsialläkare m. fl. har styrelsen räknat med att 9 extra provinsialläkartjänster kan ändras till ordinarie under budgetåret 1954/55. Överförandet beräknas ske fr. o. m. den 1 juli 1955, då alltså skulle återstå (32 — 4 — 6 — 9) 13 statsbidragsberättigade extra provinsialläkardistrikt. Ytterligare 8 statsbidragsberättigade extra provinsialläkardistrikt torde bli omvandlade till ordinarie fr. o. m. den 1 januari 1956. Styrelsen räknar vidare med att 5 nya extra distrikt kommer att inrättas under budgetåret 1955/56 och att statsbidrag kommer att utgå till dem.

Antalet distrikt, för vilka statsbidrag bör beräknas, skulle alltså under första hälften av budgetåret 1955/56 uppgå till (13 + 5) 18 och under budgetårets senare del till (18 — 8) 10.

I avvaktan på förslag av allmänna statsbidragsutredningen beräknas bidrag tills vidare utgå enligt oförändrade grunder. Det sammanlagda anslagsbehovet skulle alltså komma att uppgå till [$\frac{1}{2} \times (18 \times 1\,500 + 10 \times 1\,500)$] 21 000 kronor. Vidare bör till dyrtidstillägg åt vissa extra provinsialläkare anvisas samma belopp som för innevarande budgetår eller 500 kronor. Det totala medelsbehovet skulle sålunda utgöra 21 500 kronor. Med hänsyn till sannolikheten av en viss eftersläpning i fråga om utbetalningarna torde beloppet böra avrundas uppåt till 25 000 kronor.

Departementschefen.

Vid beräkningen av anslaget för innevarande budgetår förutsattes, att extra provinsialläkardistrikt komme att inrättas endast i ett strängt begränsat antal fall. Jag intager samma ståndpunkt vid bedömande av anslagsbehovet för budgetåret 1955/56 och beräknar, att under nästa budgetår tre extra distrikt skall inrättas. Såsom anförts under punkten 23 anser jag mig böra räkna med omändring av ett antal extra distrikt till ordinarie.

Medicinalstyrelsens beräkning av medelsbehovet för nästa budgetår anser jag mig kunna i huvudsak godtaga. Då emellertid omvandlingen av extra distrikt till ordinarie torde ske i en något långsammare takt än den, som medicinalstyrelsen förutsett, upptager jag anslaget till 26 500 kronor.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till extra provinsialläkares avlöande m. m.* för budgetåret 1955/56 anvisa ett förslagsanslag av 26 500 kronor.

Sjukvårdsanstalterna**Sinnessjukvårdsanstalter****[28] 25. Statens sinnessjukhus: Avlöningar**

	Anslag	Nettoutgift
1953/54	81 850 000	87 168 544
1954/55 (statsliggaren s. 984)	86 150 000	
1955/56 (förslag)	92 420 000	

Yrkande

Medicinalstyrelsen (skr. 16/10 1954) föreslår, att anslaget höjes med 5 110 000 kronor.

	Ökn. el. minskn.
1. Personal till följd av nya vårdplatser	+ 1 733 028
2. Personal för befintliga vårdplatser m. m.	
a) läkare	+ 299 616
b) kontorspersonal	+ 102 852
c) sjukvårdspersonal	+ 1 255 620
d) ekonomipersonal	+ 76 152
3. Höjda hyresersättning till vissa överläkare	+ 17 900
4. Arvoden till biträdande överläkare	+ 2 640
5. Arvoden till läkare vid rättspsykiatriska avdelningar m. m.	+ 15 000
6. Avlöningar till vikarier	+ 410 000
7. Omräkning:	
a) uppräknig med hänsyn till belastningen av anslagsposterna:	
avlöningar till ordinarie personal	+ 340 000
avlöningar till övrig icke-ordinarie personal	+ 360 000
rörligt tillägg	+ 500 000
b) avrundning	— 2 808
	5 110 000

Motiv**Allmänna synpunkter**

Pågående intensifiering av den statliga sinnessjukvården, som antages kunna reducera behovet av ytterligare vårdplatser, kräver en effektiv upp- rustning av vårdens resurser. Bl. a. erfordras för de redan befintliga vård- platserna ökat antal läkare och annan personal.

Alltjämt råder en besvärande överbeläggning, och antalet exspektanter utgjorde vid ingången av år 1954 sammanlagt 2 228. Den personalförstärk- ning, som under senare år beviljats av statsmakterna, har varit av så begränsad omfattning, att den icke medfört någon effektiv ökning av vård- resurserna. Förutom personalförstärkningar kräver utvecklingen, att den fortlöpande revisionen av sjukhusens personalorganisation även i övrigt fortsätter.

Av styrelsen framlagda förslag grundar sig huvudsakligen på framställ- ningar från sjukhusens direktorer.

1. Personal till följd av nya vårdplatser.

Vid *Ulleråkers sjukhus* beräknas två nya vårdpaviljonger för oroliga patienter komma att färdigställas omkring den 1 januari 1956. Till dessa vårdpaviljonger, inrymmande fyra avdelningar om vardera 24 vårdplatser, avses bli överflyttade två större vårdavdelningar, vilka därvid komma att uppdelas på flera vårdenheter. I anledning härav erfordras förstärkning med 1 översköterska, 1 överskötare, 1 förste skötare, 1 första sköterska och 9 skötare.

Vid återflyttning till nyrenoverade lokaler kommer vidare fyra avdelningar att uppdelas på fem vårdenheter. Till följd härav erfordras ytterligare 1 första sköterska, 3 sköterskor och 7 skötare.

Vid *S:t Lars sjukhus* beräknas två nya paviljonger (nr 83 och 84) komma att färdigställas omkring den 1 januari 1956. Paviljongerna kommer att tagas i anspråk för evakueringsändamål. Då de patienter, som skall överflyttas till paviljongerna, kommer att uppdelas på fyra mot tidigare tre vårdenheter, erfordras en ökning av personalen med 1 översköterska, 1 första sköterska, 6 sköterskor och 3 skötare.

Under nästa budgetår kommer vid *Birgittas sjukhus* två nya vårdpaviljonger om sammanlagt fyra avdelningar med vardera 24 vårdplatser att tagas i bruk för evakuering av oroliga och halvroliga kvinnliga patienter. Till följd av äldre avdelningars uppdelning på flera vårdenheter och en mindre utökning av vårdplatsantalet kräves en personalförstärkning med 2 översköterskor, 2 första sköterskor samt 13 sköterskor.

Vid *Restads sjukhus* tillkommer en paviljong med 56 vårdplatser, varjämte till sjukhuset blir anknuten en sekundäravdelning i Uddevalla med 108 vårdplatser. Denna utökning av vårdplatsantalet fordrar inrättande av ytterligare 1 tjänst som läkare i Ce 29.

Behovet av sjukvårdspersonal för paviljongen uppgår till 2 översköterskor, 2 första sköterskor, 10 sköterskor och 2 skötare.

För driften av den nya sekundäravdelningen i Uddevalla, vilken är uppdelad på två vårdavdelningar, erfordras 1 föreståndarinna, 1 överskötare, 1 översköterska, 1 första sköterska, 1 förste skötare, 11 sköterskor och 8 skötare. Behovet av ekonomipersonal upptages till 1 köksföreståndare i Ca 14, 1 reparatör i Ca 12, 1 ekonomibiträde i Ce 10, 1 sömmerska eller väverska i Ca 9, 1 ekonomibiträde i Ca 7 och 2 ekonomibiträden i Ce 4.

En nyuppförd upptagningspaviljong om 56 vårdplatser beräknas under nästa budgetår komma att tagas i bruk vid *Frösö sjukhus*. I anledning härav erfordras en utökning av sjukvårdspersonalen med 2 översköterskor, 2 första sköterskor, 10 sköterskor och 2 skötare.

En ny tuberkulospaviljong med två avdelningar om vardera trettio vårdplatser är under uppförande vid *Umedalens sjukhus*. En av avdelningarna är avsedd för oroligt, delvis mycket svårskött klientel. Behovet av sjuk-

vårdspersonal för paviljongen beräknas till 1 översköterska, 1 överskötare, 1 första sköterska, 1 förste skötare, 5 sköterskor och 10 skötare.

Vid *Mariebergs sjukhus* har den tidigare manspaviljongen 8—9 renoverats. För de i densamma ingående två avdelningarna för halvoroliga manliga patienter har tidigare beviljats 2 överskötare, 2 förste skötare och 18 skötare. Då klientelet på den ena avdelningen blivit mera oroligt än som kunnat beräknas, har på denna måst placeras 1 överskötare, 1 förste skötare och 13 skötare. Övriga beviljade tjänster har hittills icke tagits i anspråk. Under nästa budgetår kommer den andra vårdavdelningen att tagas i bruk. Den för denna avdelning disponibla personalen — 1 överskötare, 1 förste skötare och 5 skötare — behöver ökas med ytterligare 6 skötare.

Personal erfordras även för paviljongerna 15 och 16, vilka ombygges från 4 till 6 vårdavdelningar. Antalet patienter, huvudsakligen oroliga, uppgår till 144. På de gamla avdelningarna var anställda 40 befattningshavare. Då denna personaltäthet är för låg bör vid avdelningarna anställas 2 översköterskor, 2 första sköterskor och 9 sköterskor.

En vid *Furunäsets sjukhus* nyuppförd vårdpaviljong för senila patienter med två avdelningar om vardera 48 vårdplatser beräknas kunna tagas i bruk under budgetåret 1955/56. För en av dessa avdelningar har tjänster redan tidigare beviljats. För den andra avdelningen beräknas personalbehovet till 1 översköterska, 1 första sköterska och 9 sköterskor.

Ombyggnadsarbetena för överläkaravdelningen för manliga patienter beräknas bli avslutade under nästa budgetår. Med hänsyn såväl till klientelet's uppdelning på 15 mot tidigare 13 vårdenheter som till en viss utökning av vårdplatsantalet erfordras en personalförstärkning med 1 översköterska, 1 överskötare, 1 första sköterska, 2 förste skötare, 12 sköterskor och 6 skötare.

Genom omändring av vissa utrymmen i en paviljong vid *Gådeå sjukhus* erhålles 24 nya vårdplatser. Vidare planeras att förhyra Härnösands stads kommunala sinnessjukhus, i vilket skulle kunna inrättas 62 platser, fördelade på två vårdavdelningar. Med hänsyn till det utökade vårdplatsantalet — 86 — och med beaktande av behovet av en intensifiering av den medicinska behandlingen vid sjukhuset bör inrättas 1 läkartjänst i Ce 29.

Behovet av sjukvårdspersonal för de nya vårdplatserna beräknas till 3 översköterskor, 3 första sköterskor, 12 sköterskor och 4 skötare.

Vid *Västra Ny sjukhus* kommer under nästa budgetår en paviljong med 45 vårdplatser att kunna beläggas. Personal för denna avdelning har tidigare beviljats. Av de anvisade tjänsterna återstår nu emellertid odisponerade endast 1 överskötare, 1 förste skötare och 1 skötare. Övriga anvisade tjänster har måst disponeras för andra delar av sjukhuset, då dess klientel blivit långt mer opålitligt än vad man tidigare ansett sig ha anledning att räkna med. Förut öppna avdelningar ha måst göras till slutna, och flera

skötare än tidigare har måst avdelas för att leda och tillse patienterna i utearbetet. Vidare har antalet nattvakter måst ökas. Med hänsyn härtill bör ytterligare 8 skötartjänster inrättas för ifrågavarande paviljong.

Gullberna sjukhus i Karlskrona beräknas kunna börja beläggas i början av år 1957. Under nästa budgetår bör för handläggning av frågor om sjukhusets utrustning tillsättas 1 överläkare i Ca 37 och 1 sjukhusintendent i Ca 27. Vidare bör möjlighet finnas att anställa 1 biträde för skriv- och kontorsgöromål i Cf 4—Ce 8.

Styrelsens förslag beträffande personal till följd av nytillkommande vårdplatser innebär sammanfattningsvis, att följande tjänster skulle inrättas, nämligen 1 överläkare (Ca 37), 2 läkare (Ce 29), 1 sjukhusintendent (Ca 27), 1 föreståndarinna (Ca 16), 4 överskötare (Ca 14), 17 översköterskor (Ca 14), 1 köksföreståndare (Ca 14), 5 förste skötare (Ca 13), 18 första sköterskor (Ca 12), 65 skötare (Ce—Ca 12), 1 reparatör (Ca 12), 100 sköterskor (Ce—Ca 10), 1 ekonomibiträde (Ce 10), 1 sömmerska eller väverska (Ca 9), 1 ekonomibiträde (Ca 7), 2 ekonomibiträden (Ce 4) och 1 biträde för skriv- och kontorsgöromål (Cf 4—Ce 8).

2 a) *Läkare för befintliga vårdplatser.*

Läkarantalet vid de egentliga sinnessjukhusen — närmast primärsjukhusen — bör såsom statens sjukhusutredning förordat (SOU 1948: 37) ökas så, att per läkare kommer att vårdas i medeltal 100 à 125 patienter. Under år 1953 uppgick medeltalet vårdade per sådan tjänst vid primärsjukhusen till 144,5. Icke mindre än 23 läkartjänster skulle behöva nyinrättas vid dessa sjukhus för att nyssnämnda patientantal av 125 per läkare skulle uppnås. Denna siffra måste betraktas såsom en genomsnittlig minimisiffra. Av skilda orsaker, såsom exempelvis klienteletts svårskötthet, kan nämligen härutöver behov av läkaretjänster föreligga vid vissa sjukhus. Sjukhusdirektionerna har gjort framställningar om inrättande av sammanlagt ett 20-tal nya läkare fr. o. m. nästa budgetår.

Vid utgångspunkt från att vid de sinnessjukhus, som enbart eller främst är avsedda för vård av sinnesslöa, samt vid sekundärsjukhusen en genomsnittlig läkartäthet av tills vidare 1:150 torde vara tillfyllest, skulle vid nämnda sjukhus behöva inrättas 4 nya läkartjänster. Undantag kan dock även beträffande dessa sjukhus bli ofrånkomliga.

Enligt medicinalstyrelsens mening måste ett avsevärt antal nya läkartjänster snarast möjligt tillföras den statliga sinnessjukvården för att organisationens kapacitet tillfullo skall kunna utnyttjas. Otivavelaktigt torde en bidragande orsak till svårigheterna att rekrytera läkare till sinnessjukhusen vara de otillfredsställande arbetsförhållandena vid dessa sjukhus, vilka är en oundviklig följd av det otillräckliga antalet läkarkrafter. Den erforderliga utbyggnaden av läkarorganisationen bör dock genomföras suc-

cessivt under de närmaste tre budgetåren. Under denna tidsperiod torde erfordras sammanlagt ett 30-tal nya läkartjänster. Även om dessa nya tjänster icke omedelbart kan tillsättas med ordinarie innehavare, torde de kunna uppehållas av vikarier och därigenom bidra till att underlätta de ansvariga läkarnas arbetsbörda. Den rådande läkarbristen bör sålunda icke tillmätas alltför stor betydelse.

Beläggningen per läkartjänst vid *Restads sjukhus* är den högsta som förekommer vid något primärsjukhus eller 167 patienter per tjänst. Det är därför nödvändigt, att sjukhuset tillföres ytterligare en läkare i Ca 29.

Ryhovs sjukhus har en beläggningssiffra per läkartjänst av omkring 163. Sjukhuset är uppdelat på 3 överläkaravdelningar men förfogar endast över 2 förste läkare. Då envar av de 3 överläkaravdelningarna bör ha tillgång till 1 förste läkare, bör förstärkningen av läkarkrafterna ske genom inrättande av 1 tjänst som förste läkare i Ca 31.

Vid *Mariebergs sjukhus*, där antalet vårdplatser f. n. uppgår till 1 040, vårdas i runt tal 1 200 patienter. För den slutna vården finnes anställda sammanlagt 7 läkare. Beläggningen uppgår alltså till 159 per läkartjänst. Då en ytterligare uppdelning av ansvaret för vården samt en intensifiering av den medicinska behandlingen är synnerligen angelägna, bör 1 förste läkare i egenskap av biträdande överläkare få ansvara för vissa vårdplatser och 1 ny läkartjänst i Ce 29 inrättas.

Antalet patienter per läkartjänst uppgår vid *Säters sjukhus* till ca 158. Den vid sjukhuset bedrivna intensiva terapeutiska verksamheten försvåras av brist på läkarkrafter. Behovet av ytterligare läkare är särskilt framträdande inom kvinnoavdelningen. Styrelsen föreslår, att en ny tjänst som läkare i Ce 29 inrättas. Då det vidare icke kan anses rimligt att sjukhuschefen ensam har att svara för kvinnoavdelningen — 600 patienter — bör försteläkartjänsten å denna avdelning förändras till en tjänst som biträdande överläkare. Vid bifall härtill skulle kunna övervägas att från hjälpverksamhetsöverläkaren till den biträdande överläkaren överflytta ansvaret för Olofsfors sekundäravdelning, på vilken vårdas 125 patienter. Hjälpverksamhetsöverläkarens arbetsbörda bör nämligen minskas för att han skall kunna mera ägna sig åt sina uppgifter inom den öppna vården.

Vid *S:ta Gertruds sjukhus* uppgår beläggningen per läkartjänst till cirka 154. Med hänsyn bl. a. till de stegrade kraven på terapeutisk verksamhet är de nu tillgängliga läkarkrafterna uppenbarligen otillräckliga. 1 ny läkartjänst i Ce 29 bör därför inrättas.

Beläggningen per läkartjänst vid *Birgittas sjukhus* uppgår till omkring 152. Av de tillgängliga läkarkrafterna har det ej varit möjligt att avdela någon läkare till särskild behandlingsläkare. Med hänsyn härtill och till den ökade arbetsbörda, som blir en följd av beslutad utökning av vårdplatsantalet med cirka 60 sekundärplatser, bör läkarpersonalen tills vidare förstärkas med 1 läkartjänst i Ce 29.

På mansavdelningen vid *Sundby sjukhus* vårdas f. n. cirka 530 patienter. För avdelningen disponeras 3,5 läkartjänster. Antalet läkartjänster på såväl mansavdelningen som sjukhuset i dess helhet är en på 150 patienter. Med hänsyn härtill och till att karaktären av mansavdelningens beläggning gör denna avdelning särskilt tungarbetad — cirka 16 procent av patienterna är straffriförklarade — bör läkarkrafterna vid avdelningen förstärkas med 1 tjänst i Ce 29. Då inom överläkaravdelningen för kvinnliga patienter saknas en förste läkartjänst, bör 1 tjänst i Ce 29 utbytas mot 1 förste läkartjänst i Ca 31.

Södra mansavdelningen vid *Ulleråkers sjukhus* är mer arbetskrävande än de flesta andra överläkaravdelningar för män, bl. a. emedan där omhändertages huvudparten av de manliga straffriförklarade från Stockholm och Stockholms norra förorter vilka är i behov av vård på sinnessjukhus. Härav förorsakas bl. a. betydande social-psykiatriskt utredningsarbete. Vid sjukhuset bör inrättas ytterligare 1 läkartjänst i Ce 29.

Arbetet med patienterna inom specialavdelningen för psykopater vid *Sidsjöns sjukhus* är så krävande och omfattande, att det — förutom biträdande överläkaren — så gott som helt tager i anspråk en av läkarna i 29 lönegraden. Därigenom har arbetsbördan för sjukhusets övriga läkare blivit så stor, att vårdens effektivitet och kvalitet äventyras. Ytterligare 1 läkartjänst i Ce 29 bör av denna anledning inrättas.

Det totala platsantalet vid *Västra Ny sjukhus* beräknas under år 1955 komma att uppgå till cirka 210. Vid sjukhuset finnes allenast 1 överläkare. Patientklientelet på sjukhuset, som utgöres av manliga sinnesslöa, kräver ett intensivt personligt arbete från läkarens sida såväl psykiatriskt som pedagogiskt och socialmedicinskt. Antalet försöksutskrivna är stort och arbetet med dem är tidsödande. Till sjukhuset bör knytas ytterligare en läkare, som kan ersätta överläkaren och vikariera för honom. Sålunda bör 1 tjänst som förste läkare inrättas vid sjukhuset.

Vid vartdera av *S:t Annas* och *S:t Olofs sjukhus* finnes f. n. endast 1 överläkartjänst och 1 läkartjänst i Ca 29. Särskilt betungande är jourtjänstgöringen för den underordnade läkaren. För att göra dessa underordnade läkartjänster mera eftersträfvansvärda — de uppehålls endast av vikarier — bör de förändras till förste läkartjänster.

Vid *Salberga sjukhus* är anställda 1 överläkare och 2 läkare i Ce 29. Då vid sjukhuset bör finnas en kvalificerad läkare, som vid behov kan ersätta överläkaren, bör 1 av läkartjänsterna i Ce 29 utbytas mot 1 tjänst som förste läkare.

I princip bör de internmedicinska konsulterna knytas fastare till vederbörande sjukhus. Vid *S:t Lars sjukhus* finnes en arvodesavlönad konsult. Denne utövar tillsyn över sjukhusets kliniskt-kemiska speciallaboratorium och är tillika sjukhusets verksläkare. Styrelsen föreslår inrättande av 1 överläkartjänst i Ce 37 för ifrågakvarande internmedicinska specialist, vilken

skulle handha dels den internmedicinska konsultationen samt ledningen och tillsynen av laboratoriet, dels ock personalsjukvården.

Sedan 1947 finnes vid *Ulleråkers sjukhus* en särskild överläkartjänst för familjevård och hjälpverksamhet. Familjevården har under dessa år fördubblats och omfattar nu omkring 170 patienter. Patientomsättningen är betydande. Till en del utgöres klientelet av straffriförklarade. Tillsynen av de straffriförklarade är så ansvarsfull och ofta av så grannliga natur, att den måste utövas av en läkare personligen. Därigenom måste han som regel under två å tre dagar per vecka ägna sig åt tjänsteresor. Överläkaren anlitas vidare i allt större utsträckning av akademiska sjukhusets psykiatriska klinik och poliklinik, av Stockholms läns landstings öppna psykiatriska vård och av andra sjukhus för tillsyn av psykiskt sjuka. Arbetet inom familjevården och hjälpverksamheten har nått en sådan omfattning, att 1 tjänst som försteläkare bör inrättas. Innehavaren av den nya tjänsten bör å ena sidan vid behov kunna ersätta överläkaren och å andra sidan avlasta denne från en del mindre ansvarfullt arbete.

Sammanfattningsvis innebär förslagen beträffande läkarpersonalen, att 1 överläkartjänst (Ce 37), 7 förste läkartjänster (Ca 31) och 5 läkartjänster (Ce 29) skulle tillkomma. Vidare skulle 1 läkartjänst (Ca 29) indragas.

2 b) Kontorspersonal för befintliga vårdplatser

Vid de större sjukhusen har de arbetsuppgifter, för vilka närmast kassörerna svarar, nämligen kassarörelse, kassabokföring, avlöningsuträkning, källskatteuppbörd och -redovisning, förande av personalmatriklar m. m., under senare år fått en betydligt ökad omfattning. Kassörernas arbetsbörda är numera så stor, att arbetsuppgifterna i vissa avseenden icke kan fullgöras på tillfredsställande sätt. På grund härav bör vid ettvart av de tolv sjukhus, där sjukhusintendenterna är placerade i Ca 29, i utbyte mot kontoristtjänst i Ca 13 inrättas 1 förste kontoristtjänst (kansliskrivar-tjänst) i Ca 15.

Den fast anställda arbetskraften inom sjukhuskontoren vid *Ulleråkers, Ryhovs, S:t Lars'* och *S:ta Maria sjukhus* är numera otillräcklig. Arbetet med den ekonomiska förvaltningen har ökat betydligt till följd av bl. a. sjukvårdens utveckling och sjukhusens upprustning för större vårdkapacitet. Vart och ett av sjukhusen disponerar f. n. endast två tjänster, å vilka mera erfaren biträdespersonal för kontorens räkning kan förvärfvas. Vid vartdera sjukhuset bör därför inrättas ytterligare 1 kontoristtjänst i Ce 13.

För att i görligaste mån avlasta läkare, personalföreståndare, uppsyningsmän och föreståndarinnor från skriv- och expeditionsgöromål erfordras sammanlagt ytterligare 15 biträdestjänster. För nästa budgetår bör 8 tjänster i Cf 4—Ce 8 inrättas.

Fr. o. m. den 1 juli 1948 inrättades vid *Sundby* och *Säters sjukhus* en

assistenttjänst i Ce 19 i anledning av att till dessa sjukhus anslutits sekundäravdelningarna Rosöga och Ribbingelund resp. Grangärde och Olofsfors. En motsvarande tjänst inrättades vid *S:t Sigfrids sjukhus* fr. o. m. den 1 juli 1949 på grund av den till sjukhuset knutna förvaltningen av sekundäravdelningen i Långasjö och centralhemmet för familjevård i Korsberga. Samtliga dessa avdelningar måste anses vara av permanent karaktär. Med hänsyn härtill och då stadigvarande behov föreligger av tjänsterna bör de i likhet med övriga tjänster av samma slag vid sinnessjukhusen överföras till ordinarie stat.

För förstärkning av kontorspersonalen inom rättspsykiatriska avdelningen vid *S:t Lars' sjukhus* i syfte att utöka avdelningens kapacitet bör inrättas 1 tjänst såsom kontorsbiträde i Cf 4—Ce 8. Ifrågavarande avdelning disponerar f. n. för kontors- och skrivgöromål endast 1 kanslibiträdes-tjänst, under det att avdelningen har 3 läkare.

6 innehavare av biträdestjänster i Cf 4—Ce 8 vid sjukhusen har förvärvat en sammanlagd tjänstgöringstid i statens tjänst av mer än sju år. På grund härav bör deras tjänster utbytas mot kontorsbiträdestjänster i Ca 8.

Sammanfattningsvis innebär förslagen beträffande kontorspersonalen att 3 assistenter i Ca 19, 12 förste kontorister i Ca 15, 4 kontorister i Ce 13 och 6 kontorsbiträden i Ca 8 skulle tillkomma samt att antalet biträden för skriv- och kontorsgöromål i Cf 4—Ce 8 skulle ökas med 3. Vidare skulle 3 tjänster såsom assistenter i Ce 19 och 12 kontoristtjänster i Ca 13 indragas.

2 c) *Sjukvårdspersonal för befintliga vårdplatser*

Då anordningen att koncentrera ärenden rörande sjukvårdspersonalens anställnings- och tjänstgöringsförhållanden till särskilda personalföreståndare visat sig synnerligen rationell och värdefull, bör även *S:t Jörgens sjukhus* förses med 1 dylik tjänst i lönegrad Ca 19.

Genom inrättandet av 1 biträdande överläkartjänst vid kvinnoavdelningen vid *Restads sjukhus* har avdelningen kunnat uppdelas. F. n. finnes allenast 1 föreståndarinna. Den tillkomna avdelningen bör — liksom övriga dylika avdelningar — disponera 1 föreståndarinnetjänst i Ca 16.

På grund av den alltmer ökade arbetsbördan för personalföreståndaren vid *S:ta Maria sjukhus* och med hänsyn till vikten av att tillräcklig personal finnes att tillgå för ifrågavarande arbetsuppgifter bör en översköterska anställas för att biträda personalföreståndaren.

Vid *Umedalens sjukhus* utgjorde medelbeläggningen å kvinnoavdelningen under år 1953 549 patienter. Beläggningen på denna avdelning kan emellertid tidvis uppgå till 600 patienter. Avdelningen, som nu är så stor att man bör överväga att dela den, förfogar över 1 tjänst såsom första före-

ståndarinna. Med hänsyn till hennes stora arbetsbörda och i avvaktan på en uppdelning föreslås inrättande av 1 tjänst såsom översköterska.

Vid *Västra Ny sjukhus* åvilar uppsikten över utearbetande patienter en överskötare, som därjämte har ansvar för en sjukvårdsavdelning. F. n. är ett 70-tal patienter sysselsatta utomhus. Då det visat sig omöjligt för överskötaren att medhinna alla arbetsuppgifter, föreslås inrättande av 1 särskild överskötartjänst för yttre arbeten.

För vidgad tillämpning av medicinska behandlingsmetoder samt för att höja sjukhusens allmänna standard på det medicinska området erfordras en utökning av arbetskraften. Detta kräves främst vid de sjukhus, där ökade resurser för medicinska centra tillkommit genom byggnadstekniska utvidgningar samt genom nyanskaffningar och förbättringar av apparatur för undersökningar och behandlingar.

Sålunda har *S:t Maria sjukhus* försetts med elektroencefalograf. Undersökningar med sådan apparatur har visat sig vara av största värde. Tekniken vid handhavandet av densamma är emellertid så komplicerad, att det krävs väl utbildad personal, som kontinuerligt ägnar sig åt detta arbete. För ändamålet bör alltså inrättas 1 överskötersketjänst.

Vid *Ryhovs sjukhus* finnes f. n. 1 tjänst såsom laboratorieöversköterska och 1 såsom översköterska för det centrala läkemedelsförrådet. De arbetsuppgifter, som åvilar dessa befattningshavare, har utökats med uppgifterna att biträda vid den centralt ordnade somatiska vården. Då sistnämnda arbetsuppgifter beräknas komma att ytterligare öka genom tillkomsten inom den närmaste tiden av ett medicinskt centrum, erfordras 1 särskild kliniköversköterska vid sjukhuset.

Vid *S:t Gertruds* och *Frösö sjukhus* erfordras till följd av nytillkomna röntgenavdelningar 1 tjänst såsom röntgenöversköterska vid vardera sjukhuset. Vid *Frösö sjukhus* påkallas härutöver en tjänst såsom översköterska för laboratoriet.

Även vid *Mariebergs sjukhus* föreligger behov av ytterligare en överskötersketjänst inom sjukhusets medicinska centrum liksom vid *Västra Marks sjukhus*.

Inom laboratoriet vid *Umedalens sjukhus* finnes f. n. 1 översköterska och 1 första sköterska. Till följd av den höga patientomsättningen har laboratoriepersonalen visat sig otillräcklig. För att tillgodose arbetskraftsbehovet bör ytterligare 1 överskötersketjänst tillkomma.

Andra omständigheter kräver personalförstärkning av samma slag vid *Västra Ny sjukhus*. Detta sjukhus förfogar över endast 1 översköterska, vars arbete är fördelat mellan en vårdavdelning och sjukhusets medicinska centrum. Särskilt sedan sjukhusets nuvarande 160 vårdplatser är fullbelagda och ytterligare platser tillkommer, kräves inom sjukhusets centrala läkemedelsförråd, laboratorium och tandklinik en speciell överskötersketjänst.

Vid *Sidsjöns sjukhus* pågår utvidgning och intensifiering av laboratorieverksamheten. Man ämnar bl. a. införa endokrinologisk laboratoriediagnostik, och installation av elektroencefalograf planeras. På grund härav bör laboratoriepersonalen utökas med 1 första skötersketjänst i Ce 12.

Sedan utbildningen av arbets- och sysselsättningsterapeuter vid slöjdföreningens skola i Göteborg tillkommit har vid statens sinnessjukhus inrättats sammanlagt 9 tjänster för personal, som genomgått nämnda utbildning. Dessa tjänster, av vilka 3 ännu icke kunnat tillsättas, utgöres av 6 överskötar- och 3 överskötersketjänster, samtliga i Ca 14. Enligt medicinalstyrelsens mening är det lämpligare att för dessa tjänster införa benämningen arbetsterapeut. Styrelsen föreslår därför, att nyssnämnda 9 tjänster ändras till tjänster som arbetsterapeut i lönegrad Ca 14.

I den pågående tvåårskursen vid slöjdföreningens skola i Göteborg deltaga 6 skötare och sköterskor vid de statliga sinnessjukhusen. 24 skötare och sköterskor vid samma sjukhus har antagits till elever i den särskilda kompletteringskurs under fyra månader för utbildning av arbetsterapeuter för sinnessjukvården, för vars anordnande 1954 års riksdag anvisat medel. Denna personal bör efter utbildningen ej återvända till tidigare placeringar å vissa verkstäder och arbetssalar utan bör få i uppdrag att överse och leda patientsysselsättningen inom betydligt större delar av vederbörande sjukhus, nämligen dels ett flertal verkstäder, dels ett antal vårdavdelningar. Ifrågavarande tjänstemän bör därför tillföras sjukhusen såsom personalförstärkning. Med hänsyn till de 3 vakanta tjänsterna kan emellertid antalet erforderliga nya tjänster begränsas till $(6 + 24 - 3) = 27$. I enlighet härmed bör ytterligare 27 tjänster som arbetsterapeut i Ca 14 inrättas.

Vid *Vipeholms sjukhus* har sedan år 1951 varit anställd 1 barnträdgårdslärarinna för sysselsättning av barn, som vårdas på sjukhuset. Då stadigvarande behov av denna tjänst förefinnes bör tjänsten placeras i Ce 12.

För fortsatt utbyggande av den erforderliga organisationen med nattöversköterskor bör fr. o. m. nästa budgetår inrättas 6 överskötersketjänster, nämligen en vid vardera *Ryhovs*, *Mariebergs*, *Sundby*, *Birgittas*, *Frösö* och *S:t Jörgens sjukhus*. Även för två av sekundärsjukhusen bör dylika tjänster inrättas, nämligen 1 vid *Gådeå sjukhus* och 1 vid *psykiatriska sjukhuset i Stockholm*.

På grund av inträffade förändringar i fråga om vårdplatsernas karaktär, fördelning på avdelningar m. m. är vissa ändringar av organisationen av vårdavdelningarnas personal aktuella.

Ulleråkers sjukhus. På insulinavdelningen inom södra mansavdelningen med 14 platser tjänstgör f. n. 1 översköterska och 2 sköterskor, av vilka den ena lånas från en annan vårdavdelning. För effektivisering av verk-

samheten och med hänsyn till behovet av en kvalificerad ersättare för översköterskan bör inrättas 1 tjänst såsom första sköterska.

S:t Lars' sjukhus. På grund av rådande svårigheter att tillsätta skötersketjänster bör 5 tjänster såsom sköterskor utbytas mot 5 skötartjänster.

Umedalens sjukhus. På insulinavdelningen för kvinnliga patienter tjänstgör f. n. 1 översköterska och 2 sköterskor. Antalet dagligen behandlade insulinfall uppgår i regel till 25. Personalen har visat sig otillräcklig för ett arbete av denna omfattning. Då avdelningen saknar första sköterska och därmed kvalificerad ersättare för översköterskan, bör 1 tjänst såsom första sköterska inrättas.

Sundby sjukhus. På några av avdelningarna för kroniska patienter har klientelet blivit mer svårskött genom att lättskötta patienter överflyttats till vårdhem och i stället mer svårskötta patienter mottagits från ett nedlagt kommunalt sinnessjukhus. Med hänsyn härtill bör 3 skötersketjänster utbytas mot 3 skötartjänster.

Sidsjöns sjukhus. För att effektivisera vården och erhålla en kvalificerad ersättare för översköterskan på sjukhusets avdelning för medicinsk behandling bör 1 tjänst såsom första sköterska inrättas.

S:t Olofs sjukhus. På sjukhusets insulinavdelning finnes ej läkare ständigt närvarande under behandlingstiden, vilket medför stora krav i fråga om ansvar, vaksamhet och skicklighet av personalen. På grund härav bör första skötersketjänsten inom denna avdelning utbytas mot 1 överskötersketjänst.

Psykiatriska sjukhuset i Stockholm. Vid sjukhuset finnes 7 överskötersketjänster och endast 1 överskötartjänst. Under ett tiotal år har 1 överskötersketjänst, med undantag för kortare tider, uppehållits av manliga vikarier. Med anledning härav bör 1 av överskötersketjänsterna utbytas mot 1 överskötartjänst.

Sekundäravdelningen i Ribbingelund. En första skötersketjänst har ej kunnat tillsättas av brist på sökande. Då inom en avdelning vårdas patienter, som ej kan fördraga kvinnlig personal eller är mindre lämpliga att omhändervhas av sådan personal, bör tjänsten som första sköterska utbytas mot 1 tjänst såsom förste skötare.

Vipeholms sjukhus. Detta sjukhus var tidigare organiserat på 12 vårdavdelningar, var och en med 80 å 90 vårdplatser. För att möjliggöra en delning av avdelningarna, vilkas storlek medförde, att det i hög grad hjälplösa klientelet icke kunde få önskvärd personlig tillsyn av den för varje avdelning ansvarige överskötaren eller översköterskan, inrättades fr. o. m. innevarande budgetår 3 översköterske- och 3 överskötartjänster. För fullföljande av uppdelningen av vårdavdelningarna bör ytterligare 4 överskötersketjänster och 2 tjänster såsom överskötare inrättas.

Salberga sjukhus. En vårdavdelning är inrymd i 3 våningsplan. 20 av platserna i en våning är avsedda för det kroppsligen svårast sjuka klien-

telet. Med hänsyn till omfattande medicinutdelning och annat kvalificerat sjukvårdsarbete inom denna del bör antalet förste skötare utökas. Avdelningens nuvarande förste skötare erfordras helt för vården inom övriga delar, vilka är inrättade för insulinbehandling och vård av oroliga svårskötta patienter. 1 skötare bör med hänsyn härtill utbytas mot 1 förste skötare.

För en avdelning om 21 lugna, relativt pålitliga patienter disponeras — förutom 1 översköterska — endast skötartjänster. Översköterskan handhar härjämte det centrala läkemedelsförrådet och skall i samband därmed biträda läkaren vid omläggningar, behandlingar m. m. Till följd härav har det fallit på en skötare att i stor utsträckning på egen hand svara för medicinutdelning och dylika göromål, vilka ingå i uppgifterna för förste skötare eller första sköterska. Skötartjänsten bör utbytas mot 1 tjänst som förste skötare.

I 1951 års statsverksproposition (elfte huvudtiteln, punkten 28, s. 57—58) har lämnats en redogörelse för medicinalstyrelsens beräkning av det framtida behovet av sjukvårdspersonal. Enligt dessa beräkningar borde man tills vidare räkna med en utökning av vårdavdelningspersonalen vid nu befintliga egentliga sinnessjukhus (inkl. sekundäravdelningar) med undantag av Källshagens sjukhus med 530 under de närmaste budgetåren, därest icke det av statsmakterna godkända byggnadsprogrammet komme att försenas. Om så bleve fallet, skulle nämnda ökning ej vara tillfyllest.

För budgetåren 1951/52—1954/55 har inrättats 70, 49, 58 resp. 101 eller tillhoppa 278 tjänster av hithörande slag. Sålunda utgör det återstående behovet (530—278) 252. I det föregående har styrelsen föreslagit inrättande av 183 nya sådana tjänster. Därvid har ej medräknats 16 tjänster för de planerade avdelningarna vid Härnösands stads sinnessjukhus, då man icke räknat med dessa avdelningar i den år 1950 i princip fastställda generalplanen för sinnessjukvården. Ytterligare (252—183) 69 tjänster erfordras sålunda. Även om omständigheter tillkommit, som motiverar att redan nu frångå denna beräkning på grund av att dels medelbeläggningen ökat, dels ock byggnads- och rationaliseringsprogrammet försenats med därav följande ökat behov av vårdpersonal, anser sig styrelsen dock f. n. böra begränsa sitt förslag till personalökning till 25 skötar- och 44 skötersketjänster eller tillhoppa 69 tjänster.

Vid *Källshagens sjukhus* är f. n. anställd endast 1 nattöversköterska. För att fylla behovet av vikarie och ersättare för denna måste dagtjänstgörande översköterska eller första sköterska trots rådande personalbrist tagas i anspråk för nattjänstgöring. Ytterligare 1 tjänst som nattöversköterska behöver därför inrättas.

För samma sjukhus begärde medicinalstyrelsen för budgetåret 1953/54

en förstärkning med 6 skötare och 1 sköterska med hänsyn till angelägenheten att effektivare utnyttja vissa vårdplatser, öka säkerheten och bereda möjlighet för patienterna att vistas uppe viss tid efter kvällsmålet. Personalstyrkan hade måst reduceras till hälften under lördagseftermiddagarna samt under sön- och helgdagarna, vilket i stor utsträckning omöjliggjorde patienternas vistelse utanför avdelningarna dessa dagar. Fr. o. m. 1953/54 inrättades 3 skötartjänster och fr. o. m. den 1 juli 1954 den begärda skötersketjänsten. Återstående 3 skötartjänster bör inrättas fr. o. m. nästa budgetår.

För sjukhusens räkning har hittills inrättats 15 tjänster såsom avdelningsbiträden i Ce 4 (biträdespersonal för huvudsakligen städningsgöromål inom sjukpaviljonger, där icke sådana patienter vårdas, som under tillsyn eller ledning av skötare eller sköterskor kan utföra arbete av detta slag). För sådana göromål, som ej ingår som ett led i patientsysselsättning, bör givetvis icke anlitas i sjukvård utbildad personal. Vid ett flertal sjukhus föreligger behov av sådan biträdespersonal. På grund härav bör ytterligare 10 tjänster såsom avdelningsbiträden i Ce 4 inrättas.

Det är angeläget att organisationen för den öppna vården successivt utbygges. En effektivare vård medverkar till reducering av rådande överbeläggning och därmed även reducering av behovet av ytterligare vårdplatser. Hittills har organisationen för familjevård och hjälpverksamhet vid Ulleråkers, S:t Sigfrids och Sidsjöns sjukhus förstärkts med sociala kuratorer i lönegrad Cg 17. En dylik tjänst bör inrättas även vid ett vart av S:t Lars', Salberga och Västra Ny sjukhus. Vid S:t Lars' sjukhus disponeras för dessa vårdformer 2 föreståndarinnettjänster. Vid sådant förhållande bör förstärkning av personalen ske i första hand med sådan sakkunskap, som specialutbildade sociala kuratorer representerar. Det å Salberga och Västra Ny sjukhus vårdade klientelet, bestående av asociala imbecilla män, är synnerligen arbetskrävande för de tjänstemän, som handhar patienternas sociala omvårdnad. Salberga sjukhus disponerar endast 1 översköterska för familjevård och hjälpverksamhet och Västra Ny sjukhus saknar helt särskild personal för dessa ändamål.

I en promemoria med förslag till vissa åtgärder för att nedbringa väntetiderna vid sinnesundersökning i brottmål (SOU 1953: 21) föreslog 1953 års utredning om sinnesundersökningar m. m. anställande av bl. a. ett antal socialassistenter. Medicinalstyrelsen tillstyrkte i yttrande över promemorian inrättande av 1 socialassistenttjänst i Ce 17 vid vartdera av psykiatriska sjukhuset i Stockholm och S:t Jörgens sjukhus i Göteborg samt 3 sådana tjänster i Cg 17, avsedda att alltefter behov tillhandahållas olika undersökningsavdelningar. I propositionen nr 203/1954 med förslag till lag om personundersökning i brottmål m. m. togs icke ställning till

frågan om erforderliga personalförstärkningar. Statsutskottet förutsatte emellertid (utlåtande nr 152/1954), att Kungl. Maj:t komme att taga frågan om anställande av ytterligare socialassistenter under förnyat övervägande. I enlighet med sitt nämnda yttrande föreslår medicinalstyrelsen, att under nästa budgetår måtte inrättas 2 tjänster för socialassistenter i Ce 17 och 3 sådana tjänster i Cg 17.

Med anledning av uppkomna vakanser bör av de å övergångsstat uppförda tjänsterna för sjukvårdspersonal indragas 2 föreståndarinnor i Ca 14, vilka skall ersättas med disponibla överskötersketjänster.

Sammanfattningsvis innebär medicinalstyrelsens förslag beträffande sjukvårdspersonal för befintliga vårdplatser m. m. å ena sidan utökning med 1 personalföreståndare (Ca 19), 2 socialassistenter (Ce 17), 3 socialassistenter (Cg 17), 3 sociala kuratorer (Cg 17), 1 föreståndarinna (Ca 16), 36 arbetsterapeuter (Ca 14), 21 översköterskor (Ca 14), 3 förste skötare (Ca 13), 1 första sköterska (Ca 12), 1 första sköterska (Ce 12), 34 skötare (Ce—Ca 12), 1 barnträdgårdslärlarinna (Ce 12), 36 sköterskor (Ce—Ca 10) och 10 avdelningsbiträden (Ce 4). Å andra sidan skulle antalet överskötare (Ca 14) minskas med 2 samt 2 å övergångsstat upptagna tjänster såsom föreståndarinna (Ca 14) indragas.

2 d) *Ekonomipersonal*

Behov av förstärkningar av ekonomipersonalen uppkommer successivt genom om- och tillbyggnader, ökad beläggning m. m. Vidare har behovet att öka denna personal kraftigt stegrats genom att antalet patienter, som kan utnyttjas för arbete, på grund av olika omständigheter numera är betydligt mindre än tidigare.

Personal i verkstäder och arbetssalar. Vid *Ryhovs, Ulleråkers* och *S:t Jörgens sjukhus* medhinnes ej de erforderliga måleriarbetena av den nuvarande personalen. De båda förstnämnda sjukhusen disponerar för dylika arbeten — förutom hantverksföreståndartjänst — vardera endast 1 hantverkartjänst, under det att de något mindre Restads och S:ta Gertruds sjukhus tilldelats 2 hantverkartjänster för samma ändamål. S:t Jörgens sjukhus disponerar endast 1 hantverksföreståndartjänst — således icke någon hantverkartjänst — för måleriarbeten. Vid ett vart av de nu ifrågavarande 3 sjukhusen bör därför inrättas 1 tjänst som hantverkare i Ca 12.

Frösö och Furunäsets sjukhus har starkt behov av ökat antal hantverkare för snickeriarbeten. Dessa sjukhus disponerar en hantverkartjänst mindre än övriga med dem jämförbara sjukhus. Med anledning härav bör 2 hantverkartjänster i Ca 12 inrättas för att tillgodose dessa behov.

Då vid *Birgittas* och *Frösö sjukhus* helt saknas tjänster för utförande av tapetserararbeten (underhåll av möbler, madrasser, linoleummattor m. m.) bör härför vid varadera sjukhuset inrättas 1 hantverksföreståndartjänst i Ca 13.

Från ett flertal sjukhus har gjorts framställningar om ytterligare personal för sömnadsarbeten. Då en sådan förstärkning är erforderlig, bör antalet ekonomibiträdestjänster i Ce 5 inom sysalarna fr. o. m. nästa budgetår ökas med 3.

S:t Lars' sjukhus disponerar 1 hantverksföreståndartjänst i Ca 13, vars innehavare förestår en arbetssal för sysselsättning av manliga patienter med tröslöjd. Denna tjänst bör så snart som möjligt utbytas mot en tjänst för person med speciell utbildning i sysselsättnings- och arbetsterapi. I avvaktan på att sådant utbyte kan ske bör ifrågavarande tjänst överföras till övergångsstat.

Personal i kök, bageri och tvätt. Vid *Sundby sjukhus* disponeras för centralkökets räkning 1 hantverkare i Ce 12. Vid övriga sjukhus finnes endast inrättade ekonomibiträdestjänster i Ce—Ca 10 för anställning av manlig arbetskraft inom centralköken. Bl. a. med hänsyn härtill bör nämnda hantverkartjänst, som beräknas bli vakant under innevarande budgetår, utbytas mot en ekonomibiträdestjänst i Ce—Ca 10.

Tvättinrättningen vid *Gådeå sjukhus* beräknas bli nedlagd före 1954 års utgång. Till följd härav kan — med undantag av en ekonomibiträdestjänst i Ce 5 — samtliga för driften av denna inrättning disponerade, numera vakanta tjänster indragas, nämligen 1 tvättföreståndare i Ca 10 och 4 ekonomibiträden i Ce 4. Tjänsten såsom ekonomibiträde i Ce 5 erfordras efter nedläggandet för att handha tvättgodset vid sjukhuset.

Som ett led i avvecklingen av tvättinrättningen vid *Umedalens sjukhus* bör de 2 för densamma disponerade tjänsterna som tvättföreståndare i Ca 12 och biträdande tvättföreståndare i Ca 8 överföras till övergångsstat. Tills vidare torde innehavarna av dessa tjänster efter tvätteriets nedläggande få åläggas att inom sjukhuset handha tvättgodset. Planering av den övriga tvätteripersonalens överförande å vakanta tjänster till andra arbetsområden m. m. pågår.

Personal i trädgård och jordbruk. En genom medicinalstyrelsens föranstaltande verkställd utredning har visat, att åtskilliga fördelar står att vinna genom sammanslagning av jordbruken vid Restads och Källshagens sjukhus till en brukningsenhet, vilken avses skola drivas av Källshagens sjukhus. Detta skulle medföra, att åtminstone de för jordbruket vid Restads sjukhus disponerade förmanstjänsterna så småningom skulle kunna indragas. Tjänsterna såsom befallningsman i Ca 15 och före-

ståndare för djurstall i Ca 11 vid *Restads sjukhus* bör med hänsyn härtill överföras till övergångsstat.

Övrig ekonomipersonal. Jordbruksdriften vid *Ulleråkers* och *S:t Lars' sjukhus* har genom utarrendering av åkerareal m. m. under senare år i så hög grad begränsats, att särskild förmanstjänst för den samma ej längre kan anses erforderlig. Den nu vakanta befallningsmanstjänsten i Ca 13 vid *S:t Lars' sjukhus* har därför ej fått återbesättas. Arbetsuppgifterna för de förutvarande innehavarna av och nuvarande vikarier å ifrågavarande befallningsmanstjänster har utvidgats till förmanenskap för — förutom kvarvarande jordbrukspersonal — all för transporter och diverse yttre arbeten anställd ekonomipersonal (10 å 12 personer). För dessa arbetsuppgifter erfordras vid sjukhus av den storleksordning som de båda, om vilka nu är fråga, otvivelaktigt förmanstjänster. Med hänsyn till arbetsuppgifternas art bör tjänsterna vara placerade i lönegrad Ca 13 i likhet med vissa arbetsledare vid alkoholistanstalter och vagnförmän m. fl. förmän inom kommunikationsverken. Tjänstebeteckningen synes lämpligen kunna fastställas till transportförman. I enlighet härmed bör befallningsmanstjänsterna i Ca 13 vid *Ulleråkers* och *S:t Lars' sjukhus* omändras till 2 tjänster såsom transportförman i Ca 13.

I samband med beslutad ombyggnad av centralköket vid *S:ta Maria sjukhus* bör transporterna av patientkosten till de olika vårdavdelningarna ordnas på ett mer rationellt sätt än hittills. F. n. transporteras kosten på vagnar, som drages av patienter. I stället bör anskaffas motordrivna truckar. Enligt en av centrala sjukvårdsberedningens arbetsstudieavdelning företagen utredning skulle 3 truckförare behöva anställas. Styrelsen föreslår, att 3 tjänster såsom ekonomibiträde i Ce—Ca 10 måtte inrättas.

Vid *Ryhovs sjukhus* är behovet av personalförstärkning för sjukhusets interna transporter jämte vissa andra arbetsuppgifter trängande. Sjukhuset disponerar mindre antal ekonomibiträdestjänster i lönegrad 10 än övriga jämförbara sjukhus för hithörande uppgifter. 1 ekonomibiträdestjänst i Ce—Ca 10 bör inrättas för ändamålet.

Vid de större sjukhusen har det visat sig vara otillräckligt med en befattningshavare — förrådsförman — för handhavandet av den centraliserade förrådshållningen. I viss utsträckning har patienter kunnat anlitas för att täcka brister i fråga om arbetskraften. Så har skett vid bl. a. *S:ta Maria* och *S:t Lars' sjukhus*. Det har emellertid visat sig icke längre vara möjligt att på detta sätt tillgodose arbetskraftsbehovet. Vid varterade av dessa sjukhus bör därför inrättas 1 tjänst som ekonomibiträde i Ce—Ca 10.

Då det visat sig vara ur bl. a. ekonomisk synpunkt förmånligt att på enskilt företag överlåta den yttre tillsynen nattetid vid *Mariebergs sjukhus* bör den vakanta tjänsten vid sjukhuset såsom yttre nattvakt i Ca 10 indragas.

För att vidga möjligheterna att till sjukhusens personalrestauranter ut-

välja lämplig personal — bland en större grupp ekonomibiträden — bör en del för dessa restauranter disponerade ekonomibiträdestjänster i Ca 6 utbytas mot sådana tjänster i Ce 6. Sålunda bör 1 vakant ekonomibiträdets-tjänst i Ca 6 vid *Restads sjukhus* ersättas med en sådan tjänst i Ce 6.

På grund av innehavarnas avgång föreslås, att följande på övergångsstat uppförda tjänster indrages, nämligen 1 tjänst såsom maskinmästare i Ca 17 vid *S:t Olofs sjukhus* och 1 tjänst såsom yttre nattvakt i Ca 10 vid *S:ta Maria sjukhus*.

Sammanfattningsvis innebär styrelsens förslag beträffande ekonomipersonal för befintliga vårdplatser m. m. att denna personal å ena sidan skulle utökas med 2 hantverksföreståndare (Ca 13), 5 hantverkare (Ca 12), 2 transportförmän (Ca 13), 7 ekonomibiträden (Ce—Ca 10), 1 ekonomibitråde (Ce 6) och 3 ekonomibiträden (Ce 5). Å andra sidan skulle personalen minskas med 1 hantverkare (Ce 12), 1 tvättföreståndare (Ca 10), 2 befallningsmän (Ca 13), 1 yttre nattvakt (Ca 10), 1 ekonomibitråde (Ca 6) och 4 ekonomibiträden (Ce 4) samt av de tjänster, som redan är uppförda på övergångsstat, med 1 tjänst såsom maskinmästare (Ca 17) och 1 tjänst såsom yttre nattvakt (Ca 10). Vidare skulle till övergångsstat överföras 1 hantverksföreståndare (Ca 13), 1 tvättföreståndare (Ca 12), 1 biträdande tvättföreståndare (Ca 8), 1 befallningsman (Ca 15) och 1 föreståndare för djurstall (Ca 11).

3) Höjda hyresersättningar till vissa överläkare

Till överläkarna vid de till vissa sinnessjukhus anslutna rättspsykiatriska avdelningarna och till de särskilda överläkare, som handhar hjälpsamhet och familjevård, utgår kontant hyresersättning med vissa av Kungl. Maj:t fastställda belopp, såvida icke tjänstebostad i undantagsfall beredes sådan läkare. Hyresersättningarna varierar mellan 1 700 och 3 000 kronor för år. Framställningar har gjorts av bl. a. Sveriges läkarförbund om en revision av ersättningsbeloppen.

Med hänsyn till storleken av de bostäder, vilka vid sjukhusen tillhandahållas läkare, som bör vara ständigt tillgängliga därstädes, bör ifrågasvarande ersättningar motsvara gällande hyresersättningar för femrums-lägenheter av relativt god kvalitet på de olika orternas öppna bostadsmarknader. Fastställandet av ifrågasvarande hyresersättningar i enlighet härmed bör lämpligen kunna ske enligt samma grunder som tillämpats vid av medicinalstyrelsen genomförd hyresrevision beträffande tjänstebostäderna vid sinnessjukhusen. Denna har verkställts med utgångspunkt från de hyresvärderingar — grundade på byggnads- och driftkostnaderna på bostadsmarknaden år 1946 — som Industriens bostadsförening låtit verkställa och utgiva.

På grundval härav föreslår styrelsen, att hyresersättningarna till ifrågasvarande överläkare höjes till belopp mellan 2 700 och 3 300 kronor för år, vilket skulle medföra ett ökat medelsbehov av 17 900 kronor.

4) Arvoden till biträdande överläkare

Vid bifall till förut framförda förslag, att med en förste läkartjänst vid vartdera *Mariebergs* och *Säters sjukhus* skulle förenas självständigt ansvar för vissa vårdplatser komme till innehavarna av dessa tjänster att utgå särskilt arvode med 1 320 kronor per år eller sammanlagt ($1\,320 \times 2$) 2 640 kronor.

5) Arvoden till läkare vid rättspsykiatriska avdelningar m. m.

Vid tillkomsten av nuvarande organisation för rättspsykiatriska undersökningar räknade man med att varje i organisationen ingående läkare, som hade att självständigt verkställa sinnesundersökningar, i medeltal skulle verkställa 50 sådana per år. Erfarenheten har emellertid visat, att antalet utförda undersökningar avsevärt understiger vad som beräknats. Medicinalstyrelsen finner det i hög grad angeläget, att kapaciteten hos de rättspsykiatriska avdelningar, som är anslutna till vissa sjukhus, snarast utökas, så att sinnessjukläkare utanför dessa avdelningar icke annat än i undantagsfall behöver anlitas. Det gäller bl. a. att söka underlätta rekryteringen till tjänsterna. Styrelsen föreslår, att särskilt arvode per avgivet utlåtande skall utgå till läkare inom ifrågasvarande avdelningar. Antalet rättspsykiatriska undersökningar, som bör medhinnas vid avdelningarna kan f. n. beräknas till omkring 550 per år. För att arvodeskostnaden skall kunna hållas ungefär inom ramen för nuvarande kostnad för ersättningar till läkare utanför de rättspsykiatriska avdelningarna — 30 000 kronor — bör de därför fastställas till förslagsvis 60 kronor per utlåtande. Läkare vid rättspsykiatrisk avdelning bör således tillerkännas tilläggsarvode om 60 kronor för varje avgivet utlåtande över verkställd sinnesundersökning. För detta ändamål bör anvisas 33 000 kronor.

Även vid bifall härtill synes det likväl vara tillrådligt att under en övergångstid bibehålla möjligheterna att förordna läkare utanför de rättspsykiatriska avdelningarna att mot ersättning av 300 kronor verkställa undersökningar, som icke medhunnits eller icke medhinnas av dessa avdelningar. För detta ändamål bör anvisas förslagsvis 12 000 kronor.

För nästa budgetår skulle på grund härav en ökning av kostnaderna för ersättningar för rättspsykiatriska undersökningar med 15 000 kronor beräknas.

6) Avlöningar till vikarier

Kostnadsökningen för avlöande av vikarier på nytillkommande tjänster uppskattas till omkring 300 000 kronor. Därjämte beräknas en kostnads-

ökning med omkring 110 000 kronor uppkomma för avlönande av vikarier för sjukvårdspersonal (180 skötare, sköterskor och sjukvårdselever), som beräknas komma att undergå grundutbildning vid utbildningssjukhus under en månad av budgetåret.

7) Omräkning

För budgetåret 1954/55 har medicinalstyrelsen bemyndigats att av anslagsposten till avlöningar till övrig icke-ordinarie personal använda ett belopp av högst 700 000 kronor för avlönande av extra arbetskraft. Detta belopp är icke tillräckligt, bl. a. på grund av att patientarbetskraft för olika tillfälliga arbetsuppgifter står till buds i avsevärt mindre utsträckning än tidigare och att antalet disponibla tjänster icke täcker behovet av oundgängligen erforderlig arbetskraft. Med hänsyn härtill bör medelsanvisningen höjas med 40 000 kronor.

Till följd av att tillgången på arbetskraft förbättrats, har disponibla tjänster i betydligt större omfattning än tidigare kunnat tillsättas eller uppehållas medelst vikarier. Huvudsakligen på grund härav har under budgetåret 1953/54 belastningen på ordinarieposten och icke-ordinarieposten överstigit det för innevarande budgetår anvisade beloppet med i runda tal 340 000 resp. 320 000 kronor.

Med hänsyn till belastningen på anslagsposten till rörligt tillägg under budgetåret 1953/54 bör denna post höjas med omkring 500 000 kronor.

Departementschefen

Åtskilliga förhållanden inom den statliga sinnessjukvården måste alltså jämt betecknas såsom mindre tillfredsställande. Vid de egentliga sinnessjukhusen finnes f. n. cirka 18 200 vårdplatser. Ett stort antal av dessa platser är ej rationellt ordnade. På sjukhusen vårdas i runt tal 21 200 patienter. Överbeläggningen uppgår sålunda till 3 000 eller cirka 17 procent. Härjämte upptager exspektantlistorna omkring 1 700 vårdbehövande. Det är emellertid att märka, att inom sjukhusen vårdas cirka 270 psykopater, vilka kräver vård på specialanstalt, drygt 500 psykiskt efterblivna, som borde omhändertagas vid sjukhusen för psykiskt efterblivna, samt omkring 1 600 lättskötta sinnessjuka, vilka skulle vårdas på för sådana sjuka avsedda hem. Även om dessa tre kategorier sjuka skulle kunna avlastas från sjukhusen, kvarstår likväl en avsevärd platsbrist. För att avhjälpa denna brist och förbättra sjukvården pågår sedan 1950 en upprustning av sjukhusen genom uppförande av nya vårdpaviljonger och ombyggnad av befintliga. Det nya sjukhus, som håller på att uppföras i Karlskrona, Gullberna sjukhus, beräknades ursprungligen vara färdigställt vid årsskiftet 1959—60. Därest medel anvisas i den takt som byggnadsarbetena nu fortskrider, torde anläggningen kunna vara i huvudsak färdigställd under

hösten 1957. Vidare vill jag upplysa, att tävlingsprogram för det i princip beslutade sjukhuset i Falköping underställts Kungl. Maj:ts prövning. Fr. o. m. budgetåret 1950/51 har arbeten för denna byggnadsmässiga upprustning vid de statliga sinnessjukhusen beslutats för sammanlagt 105 miljoner kronor.

Beträffande de statliga sjukhusen för psykiskt efterblivna har nyligen avlämnats ett betänkande med förslag till modernisering och utbyggnad av sjukhusen. Enligt vad jag under hand erfarit torde ett överarbetat förslag om psykopatvårdens ordnande vara att förvänta under våren 1955.

Minst lika viktigt som denna materiella upprustning är det emellertid, att en förbättring av själva vården kommer till stånd, dels genom en höjning av vårdpersonalens kvalifikationer och dels genom en utökning av personalen. Under nästa budgetår beräknas den av 1954 års riksdag beslutade grundutbildningen för sinnessjukvårdspersonal taga sin början. Frågan om den högre utbildningen och därmed sammanhängande spörsmål prövas f. n. i medicinalstyrelsen. Förslag i ämnet torde i sinom tid få underställas riksdagen. För att öka möjligheterna till sysselsättning för patienterna har under innevarande budgetår anordnats kompletteringskurser för utbildning i arbetsterapi av sinnessjukvårdspersonal jämsides med den nu pågående kursen för arbets- och sysselsättningsterapeuter vid slöjdföreningens skola i Göteborg. Efter hand kommer sålunda sinnessjukvården att tillföras personal med väsentligt bättre utbildning för sin tjänst än den f. n. erhåller.

Bristerna i utbildningen har tidigare varit en anledning till att viss försiktighet iakttagits vid prövningen av frågan om förstärkning av vårdpersonalen. En annan har varit de rekryteringssvårigheter, som förelegat i varje fall beträffande vissa personalkategorier. Jag återkommer strax till detta spörsmål men vill redan nu framhålla, att de svårigheter som här kvarstår icke bör hindra inrättande av tjänster, vilka bedömes vara nödvändiga för att den så angelägna förbättringen av vården snarast kommer till stånd. I det följande skall för läkare och vårdpersonal redovisas de betydande brister som föreligger och som måste avhjälpas för att man skall nå den personalstyrka, som på sakkunnigt håll ansetts böra krävas för en godtagbar vård. Trots den återhållsamhet, som i nuvarande läge bör iakttagas vid inrättande av nya tjänster, har jag mot den antydda bakgrunden funnit mig böra tillstyrka en betydande utökning av personalen eller med sammanlagt 316 tjänster. Omkring $\frac{2}{3}$ av denna utökning faller visserligen på nya vårdplatser. Men även denna förstärkning kommer vården i allmänhet på de berörda sjukhusen tillgodo genom att personaltätheten på övriga avdelningar ökas. Den sålunda föreslagna förstärkningen överstiger väsentligt den utökning, som årligen skett under de fem budgetåren 1950—1955 efter generalplanens antagande. Sammanlagt uppgår denna förstärkning till 548 tjänster eller i genomsnitt 110 om året.

Av medicinalstyrelsens skrivelse framgår, att antalet patienter per läkar-

tjänst uppgår till i genomsnitt 144 vid de egentliga sinnessjukhusen. Som jämförelse härmed må nämnas den av sjukhusutredningen rekommenderade läkartätheten — 1 läkare på 100 å 125 patienter. Enligt styrelsens beräkning skulle det erfordras ett 30-tal nya läkartjänster för att nå en läkartäthet av 1: 125. Det är enligt min mening givetvis angeläget att så snart som möjligt öka läkartillgången. Jag har därför för avsikt att tillstyrka inrättande av flertalet av de av medicinalstyrelsen föreslagna läkartjänsterna. Häremot kan invändas, att åtskilliga sådana tjänster inom sinnessjukvården ej är tillsatta. Vid månadsskiftet september—oktober 1954 var av 169 tjänster 57 vakanta. Flertalet av dessa uppehölls dock av vikarier — svenska legitimerade läkare och medicine kandidater samt utländska läkare. Endast cirka 10 tjänster uppehölls ej. Detta förhållande manar visserligen till försiktighet i fråga om inrättande av nya tjänster. Å andra sidan förhåller det sig otvivelaktigt så, att just bristen på läkare är en bidragande orsak till de otillfredsställande arbetsförhållandena för läkarna inom sinnessjukvården, vilket i sin tur motverkar rekryteringen av tjänsterna. Man torde emellertid kunna räkna med att det blir möjligt att få godtagbara vikarier på de nya tjänster, som icke kan besättas med ordinarie innehavare.

Vad angår vårdpersonalen är även denna otillräcklig. Statens sjukhusutredning har i sitt betänkande angående sinnessjukvården räknat med att det i genomsnitt erfordras 1 vårdtjänst på närmare 3 patienter. Enligt tillgängliga uppgifter uppgår patientantalet per tjänst i genomsnitt till 3,6 på manliga och 3,8 på kvinnliga avdelningar. Ett stort behov av ytterligare vårdtjänster förefinnes alltså. Givetvis bör också de medicinska centra, som efter hand moderniseras, förses med erforderlig personal för att de skall kunna utnyttjas till fullo. Det är mot bakgrunden av det nu anförda jag i det följande förordar inrättande av ett avsevärt antal nya tjänster för vårdpersonal.

Jag övergår härefter till behandlingen av de av medicinalstyrelsen framförda förslagen.

Vad till en början angår frågan om personal till följd av nya vårdplatser m. m. har jag inhämtat, att den planerade utvidgningen med 24 platser vid Gådeå sjukhus ej kommer till stånd under nästa budgetår. De för platserna äskade tjänsterna — 1 översköterska, 1 första sköterska och 4 sköterskor — behöver sålunda ej inrättas. I anledning av förslagen om nya tjänster vid Gullberna sjukhus vill jag nämna, att jag har för avsikt att föreslå Kungl. Maj:t att på tilläggsstat till riksstaten för innevarande budgetår äska medel till byggnadsarbeten vid sjukhuset. Därest medel kommer att anvisas i förslagen omfattning, kan sjukhuset börja beläggas under hösten 1956 och i sin helhet utnyttjas hösten 1957. Medicinalstyrelsens övriga förslag biträder jag med allenast den ändringen, att ökningen av antalet skötare och sköterskor vid Gådeå sjukhus begränsas

till 3 resp. 6 samt att vid Västra Ny sjukhus anställas 4 mot föreslagna 8 nya skötare. Begränsningen i fråga om sistnämnda sjukhus hänför sig till det förhållandet att vissa tjänster redan inrättats för den nya avdelning, som här skall tagas i bruk. Skulle det visa sig omöjligt att driva denna avdelning med tillgänglig personal, torde extra arbetskraft få anställas.

Jag föreslår alltså, att följande tjänster inrättas, nämligen 1 överläkare i Ca 37, 2 läkare i Ce 29, 1 sjukhusintendent i Ca 27, 1 föreståndarinna i Ca 16, 4 överskötare i Ca 14, 16 översköterskor i Ca 14, 1 köksföreståndare i Ca 14, 5 förste skötare i Ca 13, 17 första sköterskor i Ca 12, 60 skötare, 1 reparatör i Ca 12, 94 sköterskor, 1 ekonomibitråde i Ce 10, 1 sömmerska eller väverska i Ca 9, 1 ekonomibitråde i Ca 7, 2 ekonomibiträden i Ce 4 och 1 biträde för skriv- och kontorsgöromål i Cf 4—Ce 8. Av skötartjänsterna torde 40 böra upptagas som ordinarie i Ca 12 och 20 som extra ordinarie i Ce 12, medan av skötersketjänsterna 63 torde böra upptagas som ordinarie i Ca 10 och 31 som extra ordinarie i Ce 10.

I fråga om personal för befintliga vårdplatser föreslår jag följande.

Med avseende på *läkarpersonalen* har medicinalstyrelsen på anförda skäl framlagt förslag, som innebär, att 12 nya tjänster skulle inrättas. Under hänvisning till vad jag nyss anfört i fråga om angelägenheten av att förstärka läkarkrafterna vid sjukhusen tillstyrker jag medicinalstyrelsens förslag om utökning av antalet läkare vid Restads, Ryhovs, Mariebergs, Sätters, S:ta Gertruds, Birgittas, Sundby, Sidsjöns och Västra Ny samt södra mansavdelningen vid Ulleråkers sjukhus. Däremot anser jag mig icke kunna förorda inrättande av den föreslagna överläkartjänsten vid S:t Lars' sjukhus eller förste läkartjänsten vid Ulleråkers sjukhus. Sistnämnda tjänst är avsedd för hjälpverksamheten. Vid Sätters sjukhus finns redan inrättad en underläkartjänst för detta ändamål, som hittills icke kunnat besättas. Det torde få övervägas att överflytta denna tjänst till Ulleråkers sjukhus, varigenom medicinalstyrelsens önskemål även i denna del skulle kunna tillgodoses. Under hänvisning till vad chefen för civildepartementet anfört vid anmälan av för flera huvudtitlar gemensamma frågor tillstyrker jag utbyte mot förste läkartjänster av tjänsterna som läkare i Ca 29 vid S:ta Anna och S:t Olofs sjukhus och i Ce 29 vid Sundby och Salberga sjukhus. Jag biträder även förslagen om att en förste läkare vid vartdera av Mariebergs och Sätters sjukhus tilldelas självständigt ansvar för vissa sjukvårdsplatser.

Mitt förslag beträffande läkarpersonalen innebär alltså att 6 tjänster som förste läkare i Ca 31 och 5 tjänster som läkare i Ce 29 inrättas samt att 1 läkartjänst i Ca 29 indrages.

Av förslagen om utökning av *kontorspersonalen* anser jag mig endast böra förorda inrättande av 5 nya tjänster för biträden med skriv- och kontorsgöromål, av vilka en hör avses för den rättspsykiatriska avdelningen

vid S:t Lars' sjukhus. I enlighet med medicinalstyrelsens framställning förordar jag, att tjänsterna som assistent i Ce 19 vid Sundby och Sätters sjukhus fr. o. m. den 1 juli 1955 överföres på ordinarie stat. Enligt grunderna för den reglerade befordringsgången bör vidare 6 tjänster i Ce 8 utbytas mot ordinarie tjänster i Ca 8. Till medicinalstyrelsens hemställan om utbyte av kontoristtjänster mot tjänster i 15 lönegraden är jag ej beredd att taga ställning. Frågan torde böra göras till föremål för ytterligare undersökning.

Med avseende på kontorspersonalen innebär mina förslag alltså, att 2 tjänster som assistent i Ca 19 och 6 kontorsbiträdestjänster i Ca 8 skulle tillkomma samt 2 assistenttjänster i Ce 19 och 1 tjänst som biträde för skriv- och kontorsgöromål i Cf 4—Ce 8 indragas.

Vad härefter angår *sjukvårdspersonalen* tillstyrker jag på av styrelsen anförda skäl inrättandet av 1 personalföreståndartjänst i Ca 19 vid S:t Jörgens sjukhus och 1 tjänst som föreståndarinna i Ca 16 vid Restads sjukhus. För att de medicinska resurserna skall kunna utnyttjas till fullo förordar jag anställande av en översköterska i Ca 14 vid ett vart av S:ta Maria, Ryhovs, S:ta Gertruds, Frösö, Mariebergs, Umedalens och Västra Ny sjukhus ävensom 1 första sköterska i Ce 12 vid Sidsjöns sjukhus.

Fr. o. m. nästa budgetår torde i enlighet med medicinalstyrelsens förslag böra inrättas 3 tjänster för de befattningshavare vid de statliga sinnessjukhusen, som genomgått den nu pågående kursen i arbets- och sysselsättningsterapi vid slöjdföreningens skola i Göteborg. Jag tillstyrker därför, att de nu för sådana befattningshavare särskilt inrättade överskötar- och överskötersketjänsterna med bibehållen placering i Ca 14 erhåller benämningen arbetsterapeut. För befattningshavare, som genomgått de under detta budgetår anordnade kompletteringskurserna om 4 månader i arbetsterapi eller förskaffat sig motsvarande kunskaper torde få inrättas 12 överskötar- och 2 överskötersketjänster i Ca 14. Som villkor för erhållande av dessa tjänster bör gälla, att befattningshavaren jämväl uppfyller de gängse kraven på behörighet till överskötare eller översköterska inom den egentliga sjukvården.

Den vid Vipeholms sjukhus anställda barnträdgårdslärarinnan torde fr. o. m. nästa budgetår böra erhålla extra ordinarie tjänst i Ce 12 med benämning förskollärarinna.

Vidare föreslår jag, att vid ett vart av Ryhovs, Mariebergs, Sundby och Birgittas sjukhus inrättas en tjänst som översköterska i Ca 14.

I fråga om begärda utökningar eller utbyten av personal på grund av förändringar beträffande vissa vårdplatsers karaktär m. m. anser jag mig f. n. kunna tillstyrka utbyte av följande tjänster, nämligen 2 sköterskor mot skötare vid S:t Lars' sjukhus, 3 sköterskor mot skötare vid Sundby sjukhus och 1 första sköterska mot förste skötare vid sekundäravdelningen i Ribbingelund. Med återopande av förenämnda uttalande av chefen för

civildepartementet tillstyrker jag vidare utbyte av 1 första sköterska mot översköterska vid S:t Olofs sjukhus samt 2 skötare mot förste skötare vid Salberga sjukhus. Härutöver förordar jag anställande av 1 första sköterska vid Ulleråkers, Umedalens och Sidsjöns sjukhus, 2 överskötare och 4 översköterskor vid Vipeholms samt 1 överskötare vid Västra Ny sjukhus.

Beträffande övriga förslag om ökning av vårdpersonalen tillstyrker jag, att 10 skötare och 30 sköterskor anställas såsom förstärkning av vårdpersonalen på avdelningar med allt för knapp tillgång på personal, att Källshagens sjukvårdspersonal utökas med 1 översköterska och 1 skötare samt att 5 avdelningsbiträden anställas för huvudsakligen städningssyfte.

Jag anser mig vidare böra tillstyrka att fr. o. m. nästa budgetår inrättas ytterligare 2 tjänster i Cg 17 som socialkuratorer. Den ena tjänsten bör placeras på S:t Lars' och den andra på Salberga sjukhus. För innehavarna av tjänsterna bör gälla, att de genomgått den för sociala kuratorer i allmänhet erforderliga utbildningen.

Beträffande förslagen om förstärkning av personalen på vissa rättspsykiatriska avdelningar, anslutna till sinnessjukhus, vill jag erinra, att Kungl. Maj:t den 17 december 1954 medgivit, att 3 assistenter i Cg 17 finge anställas till budgetårets utgång. Dessa tjänster torde fr. o. m. den 1 juli 1954 böra placeras på extra ordinarie stat.

Förslaget om indragning av 2 å övergångsstat uppförda föreståndarinnetjänster i Ca 14 föranleder ej erinran från min sida.

I fråga om sjukvårdspersonalen för befintliga vårdplatser m. m. innebär alltså mitt förslag, att följande tjänster skulle tillkomma, nämligen 1 personalföreståndare i Ca 19, 3 socialassistenter Ce 17, 2 socialkuratorer i Cg 17, 1 föreståndarinna i Ca 16, 12 arbetsterapeuter, 9 överskötare och 16 översköterskor, alla i Ca 14, 3 förste skötare i Ca 13, 1 första sköterska i Ca 12, 1 första sköterska i Ce 12, 14 skötare, 1 förskollärlarinna i Ce 12, 25 sköterskor och 5 avdelningsbiträden i Ce 4. Av skötarna bör 9 vara upptagna på ordinarie stat i Ca 12 och 5 på extra ordinarie stat i Ce 12, medan av de 25 sköterskorna 17 böra upptagas på ordinarie stat i Ca 10 och 8 på extra ordinarie stat i Ce 10. Å andra sidan skulle 2 på övergångsstat uppförda föreståndarinnor i Ca 14 indragas.

Av förslagen i fråga om *ekonomipersonalen* anser jag mig kunna tillstyrka inrättande av 1 hantverkartjänst i Ca 12 vid Ryhovs sjukhus, 1 hantverksföreståndartjänst i Ca 13 vid Birgittas sjukhus, 2 ekonomibiträdestjänster i Ce 5 för bl. a. sömnadsarbete, 2 tjänster som ekonomibiträden i Ce—Ca 10 vid S:ta Maria sjukhus och 1 sådan tjänst vid vartdera av Ryhovs och S:t Lars' sjukhus. Till förslaget om överförande på övergångsstat av 1 hantverksföreståndare i Ca 13 vid S:t Lars' sjukhus är jag ej nu beredd att taga ställning. En för köket vid Sundby sjukhus disponerad hantverkartjänst i Ce 12 bör i enlighet med medicinalstyrelsens förslag utbytas mot en tjänst som ekonomibiträde i Ce—Ca 10. Likaledes torde

1 ekonomibiträdestjänst i Ca 6 vid Restads sjukhus utbytas mot en sådan tjänst i Ce 6. Förslaget om att ändra 1 befallningsmanstjänst i Ca 13 till tjänst som transportförman i samma lönegrad vid S:t Lars' sjukhus biträder jag. Yrkandena om indragning av 1 tvättföreståndartjänst i Ca 10 och 4 ekonomibiträdestjänster i Ce 4 vid Gådeå sjukhus, 1 nattvakt i Ca 10 vid Mariebergs sjukhus samt på övergångsstat uppförda 1 tjänst som maskinmästare i Ca 17 vid S:t Olofs sjukhus och 1 tjänst som yttre nattvakt i Ca 10 vid S:ta Maria sjukhus föranleder ej någon erinran från min sida. I enlighet med medicinalstyrelsens förslag torde 1 tjänst som tvättföreståndare i Ca 12 och 1 som biträdande tvättföreståndare i Ca 8, båda vid Umedalens sjukhus samt 1 befallningsmanstjänst i Ca 15 och 1 tjänst som föreståndare för djurstall i Ca 11 vid Restads sjukhus överföras till övergångsstat.

Med hänvisning till nyssnämnda uttalande av chefen för civildepartementet föreslår jag, att 16 tjänster som hantverksföreståndare (murare) i Ca 13 fr. o. m. nästa budgetår uppflyttas till Ca 15. Vidare torde 16 tvättföreståndartjänster i Ca 12 och 3 i Ca 10 höjas till resp. Ca 13 och Ca 11 samt 16 tjänster som biträdande tvättföreståndare uppflyttas från Ca 8 till Ca 10.

Mitt ställningstagande till förslagen med avseende på ekonomipersonalen innebär sålunda, att 16 hantverksföreståndare i Ca 15, 1 hantverksföreståndare i Ca 13, 1 transportförman i Ca 13, 16 tvättföreståndare i Ca 13, 1 hantverkare i Ca 12, 3 tvättföreståndare i Ca 11, 16 biträdande tvättföreståndare i Ca 10, 5 ekonomibiträden i Ca 10, 1 ekonomibiträde i Ce 6 och 2 ekonomibiträden i Ce 5 skulle tillkomma. Å andra sidan skulle indragas följande tjänster, nämligen 1 befallningsman och 16 hantverksföreståndare Ca 13, 16 tvättföreståndare i Ca 12, 4 tvättföreståndare i Ca 10, 1 yttre nattvakt i Ca 10, 16 biträdande tvättföreståndare i Ca 8, 1 ekonomibiträde i Ca 6, 1 hantverkartjänst i Ce 12 och 4 ekonomibiträden i Ce 4 ävensom på övergångsstat uppförda 1 maskinmästare Ca 17 och 1 yttre nattvakt i Ca 10. Till övergångsstat skulle vidare överföras 1 befallningsman i Ca 15, 1 tvättföreståndare i Ca 12, 1 föreståndare för djurstall i Ca 11, 1 biträdande tvättföreståndare i Ca 8.

Vid bifall till vad jag sålunda föreslagit skulle s a m m a n f a t t n i n g s - v i s tillkomma följande *ordinarie tjänster*, nämligen 1 överläkare i Ca 37, 6 förste läkare i Ca 31, 1 sjukhusintendent i Ca 27, 1 personalföreståndare och 2 assistenter i Ca 19, 2 föreståndarinnor i Ca 16, 16 hantverksföreståndare i Ca 15, 13 överskötare, 12 arbetsterapeuter, 32 översköterskor och 1 köksföreståndare, alla i Ca 14, 8 förste skötare, 1 hantverksföreståndare, 1 transportförman och 16 tvättföreståndare i Ca 13, 18 första sköterskor, 49 skötare, 1 reparatör och 1 hantverkare i Ca 12, 3 tvättföreståndare i Ca 11, 80 sköterskor, 16 biträdande tvättföreståndare och 5

8 — Bihang till riksdagens protokoll 1955. 1 saml. Nr 1. Bil. 13.

ekonomibiträden i Ca 10, 1 sömmerska eller väverska i Ca 9, 6 kontorsbiträden i Ca 8 och 1 ekonomibitråde i Ca 7. Å andra sidan skulle följande ordinarie tjänster indragas, nämligen 1 läkare i Ca 29, 1 befallningsman och 16 hantverksföreståndare i Ca 13, 16 tvättföreståndare i Ca 12, 4 tvättföreståndare och 1 yttre nattvakt i Ca 10, 16 biträdande tvättföreståndare i Ca 8 och 1 ekonomibitråde i Ca 6 samt på övergångsstat uppförda 1 maskinmästare i Ca 17, 2 föreståndarinnor i Ca 14 och 1 yttre nattvakt i Ca 10, av vilka sistnämnda fyra tjänster en icke ersättes av vakanthållen tjänst. Till övergångsstat skulle överföras 1 befallningsman i Ca 15, 1 tvättföreståndare i Ca 12, 1 föreståndare för djurstall i Ca 11 och 1 biträdande tvättföreståndare i Ca 8.

Vidare skulle tillkomma följande *icke-ordinarie tjänster*, nämligen 7 läkare i Ce 29, 3 socialassistenter i Ce 17, 2 socialkuratorer i Cg 17, 1 första sköterska, 1 förskollärlarinna och 25 skötare i Ce 12, 1 ekonomibitråde och 39 sköterskor i Ce 10, 1 ekonomibitråde i Ce 6, 2 ekonomibiträden i Ce 5 och 5 avdelningsbiträden i Ce 4. Å andra sidan skulle följande icke-ordinarie tjänster indragas, nämligen 2 assistenter i Ce 19, 1 hantverkartjänst i Ce 12 och 2 ekonomibiträden i Ce 4.

Mina förslag innebär alltså, att sammanlagt 381 nya tjänster inrättas, varjämte 3 förut vakantsatta tjänster skall besättas. Av dessa tjänster är 294 ordinarie och 87 icke-ordinarie. Vidare föreslås, att 65 tjänster indragas. Nettotillskottet av nya tjänster skulle sålunda uppgå till (381 — 65) 316.

Medicinalstyrelsens förslag med avseende å personalen och mitt ställningstagande till dessa förslag torde kunna åskådliggöras av följande uppställning.

P e r s o n a l g r u p p	A n t a l n y a t j ä n s t e r	
	enl. medicinalstyrelsens förslag	enl. departementets förslag
<i>Nyttillkommande platser m. m.:</i>		
läkare	+ 3	+ 3
kontorspersonal	+ 3	+ 2
sjukvårdspersonal	+ 210	+ 197
ekonomipersonal	+ 6	+ 7
Summa	+ 222	+ 209
<i>Befintliga platser:</i>		
läkare	+ 12	+ 10
kontorspersonal	+ 13	+ 5
sjukvårdspersonal	+ 149	+ 92
ekonomipersonal	+ 3	—
Summa	+ 177	+ 107
<i>Totalt</i>	399	316

Framställningen om höjda hyresersättningar till vissa överläkare biträder jag i så måtto, att jag räknar med en höjning av den årliga ersättningen med 300 kronor. Förslagen om arvoden till två förste läkare i egenskap av s. k. biträdande överläkare får jag i enlighet med vad jag tidigare förordat tillstyrka. Däremot anser jag mig icke kunna biträda framställningen om tilläggsarvode åt läkare vid rättspsykiatrisk avdelning för utförd rättspsykiatrisk undersökning.

Vad slutligen angår medelsberäkningen för nästa budgetår påkallar de av mig framlagda förslagen en ökning av medelsanvisningen under anslaget med 2 830 000 kronor för nytillkommande tjänster, 7 000 kronor för höjda hyresersättningar och i runt tal 3 000 kronor för arvoden till biträdande överläkare. Med hänsyn till den personalförstärkning jag förordat erfordras även ytterligare medel för avlöningar till vikarier. Jag beräknar för detta ändamål samt till vikarier för personal, som undergår grundutbildning, 400 000 kronor. Till löneregleringar för hantverks- och tvättföreståndare beräknar jag 30 000 kronor. I enlighet med medicinalstyrelsens förslag upptager jag vidare ett med 40 000 kronor höjt belopp till kostnader för extra arbetskraft. Uppräkningen av ordinarieposten, icke-ordinarieposten och posten till rörligt tillägg anser jag mig böra biträda och upptager alltså härför 340 000, 320 000 resp. 500 000 kronor. Med hänsyn till vad som föreslagits i propositionen den 10 december 1954 angående ersättning för tjänstgöring på obekvämt arbetstid m. m. torde anslaget böra uppräknas med 1 800 000 kronor. Den sammanlagda höjningen av anslaget skulle alltså uppgå till $(2\,830\,000 + 7\,000 + 3\,000 + 400\,000 + 30\,000 + 40\,000 + 340\,000 + 320\,000 + 500\,000 + 1\,800\,000)$ 6 270 000 kronor.

Med hänsyn härtill och då de beslutade ändringarna av grundlönebeloppen föranleder en omräkning av vissa anslagsposter, beräknas anslaget sålunda: avlöningar till ordinarie tjänstemän 45 300 000 (+ 13 500 000) kronor, arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, 443 000 (+ 3 000) kronor, avlöningar till övrig icke-ordinarie personal 36 160 000 (+ 10 700 000) kronor samt rörligt tillägg 10 517 000 (— 17 933 000) kronor.

Anslaget bestämmes alltså till $(45\,300\,000 + 443\,000 + 36\,160\,000 + 10\,517\,000)$ 92 420 000 (+ 6 270 000) kronor.

Under återopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen, att

a) bemyndiga Kungl. Maj:t att vidtaga de ändringar i personalförteckningen för statens sinnessjukhus, som påkallas av vad jag i det föregående förordat;

b) godkänna följande avlöningsstat för statens sinnessjukhus, att tillämpas tills vidare fr. o. m. budgetåret 1955/56:

Avlöningsstat

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, förslagsvis	45 300 000
2. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, förslagsvis	443 000
3. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal, förslagsvis	36 160 000
4. Rörligt tillägg, förslagsvis	10 517 000
Summa kronor	92 420 000;

c) till Statens sinnessjukhus: Avlöningar för budgetåret 1955/56 anvisa ett förslagsanslag av 92 420 000 kronor.

[29] 26. Statens sinnessjukhus: Omkostnader

	Anslag	Nettoutgift
1952/53	30 665 000	34 576 201
1953/54	34 160 000	35 642 604
1954/55 (statsliggaren s. 989)	36 130 000	
1955/56 (förslag)	37 460 000	

Yrkande

Medicinalstyrelsen (skr. 16/10 1954) föreslår, att anslaget höjes med 1 470 000 kronor.

	Utgifter 1953/54	Anslag 1954/55	Förslag	Ökn. el. minskn.
1. Reseersättningar	263 203	270 000	280 000	+ 10 000
2. <i>Expenser:</i>				
a) Bränsle, lyse och vatten	6 771 767	7 000 000	6 900 000	— 100 000
b) Övriga expenser	626 540	530 000	640 000	+ 110 000
3. <i>Övriga utgifter:</i>				
a) Inventarier	1 177 523	1 275 000	1 550 000	+ 275 000
b) Tvätt och renhållning	1 146 771	1 000 000	1 300 000	+ 300 000
c) Utpisning	17 797 022	18 000 000	18 400 000	+ 400 000
d) Linne, gång- och sängkläder	3 175 465	3 250 000	3 600 000	+ 350 000
e) Läkemedel m. m.	1 615 204	1 600 000	1 650 000	+ 50 000
f) Patienternas sysselsättning och förströelse	761 371	725 000	780 000	+ 55 000
g) Diverse utgifter	216 224	205 000	225 000	+ 20 000
				+ 1 470 000

Motiv

Medelbeläggningen på statens sinnessjukhus uppgick under år 1953 till 23 427. Därjämte vistades i medeltal 695 patienter per dag i den till dessa sjukhus anslutna familjevården.

Under år 1954 och första halvåret 1955 beräknas sammanlagt 269 nya vårdplatser tillkomma, som icke behöver disponeras för evakuering av andra platser, nämligen 63 platser vid Ulleråkers sjukhus, 126 vid S:t Lars sjukhus, 60 vid Birgittas sjukhus samt 20 vid den till Birgittas sjukhus

anslutna sekundärvdelningen i Hammar. Vidare beräknas sammanlagt 507 nya vårdplatser, som icke erfordras för evakuering av andra platser, bli disponibla nästa budgetår, nämligen 56 platser vid Frösö sjukhus, 60 vid Umedalens sjukhus, 96 vid Furunäsets sjukhus, 45 vid Västra Ny sjukhus, 56 vid Restads sjukhus, 108 vid den till Restads sjukhus anslutna sekundärvdelningen i Uddevalla, 24 vid Gådeå sjukhus samt 62 vid nuvarande kommunala sinnessjukhuset i Härnösand, som planeras bli anslutet till Gådeå sjukhus. Medelbeläggningen beräknas sålunda under budgetåret 1955/56 uppgå till omkring $(23\,427 + 269 + 507) = 24\,200$. Medeltalet patienter i familjevård torde komma att utgöra omkring 720. I enlighet härmed beräknas totala antalet vårdade per dag till cirka $(24\,200 + 720) = 24\,920$.

1) Belastningen på denna post har under de två sistförflutna budgetåren uppgått till 251 460 resp. 263 203 kronor. På grund av väntad utbyggnad av den öppna sinnessjukvården och därav följande större antal tjänsteresor torde medelsåtgången komma att stegras.

2 a) Oaktat kostnaden för bränsle m. m. kommer att öka på grund av nytillkommande vårdpaviljonger, synes anslagsposten kunna nedräknas med 100 000 kronor med hänsyn till inträffade prissänkningar på eldningsolja.

2 b) Av belastningen under det sistförflutna budgetåret utgör cirka 140 000 kronor kostnader för de automatiska telefonväxlar, som installerats vid S:ta Maria, Birgittas och Västra Marks sjukhus, samt omkring 357 000 kronor löpande utgifter för telegram, telefon och annonsering. De löpande utgifterna har ökat med cirka 18 procent, till stor del beroende på väsentligt högre kostnad för telefonabonnemang vid de sjukhus, där automatiska växlar installerats. Telefonkostnaden kan väntas stiga under nästa budgetår på grund av utbyggnader av telefonkommunikationerna vid sjukhus med nytillkommande vårdpaviljonger och ökning av abonnemangskostnaderna vid två sjukhus, vilka beräknas erhålla automatiserade växlar. Totala medelsbehovet för löpande utgifter uppskattas till omkring 520 000 kronor.

Under nästa budgetår avses utbyte ske av manuellt betjänad växel mot automatiserad sådan vid Restads och Källshagens sjukhus för en kostnad av sammanlagt $(65\,000 + 55\,000) = 120\,000$ kronor.

3 a) Med utgångspunkt från nuvarande prisnivå torde man för att täcka löpande utgifter för inventarier under budgetåret 1955/56 böra räkna med ett anslagsbelopp om 47 kronor per patient eller samma belopp som för innevarande budgetår. Vid en medelbeläggning om 24 200 skulle för ändamålet åtgå $(24\,200 \times 47) = 1\,140\,000$ kronor. Vidare har från sjukhusen till medicinalstyrelsen inkommit framställningar om medel för speciella, mera kostnadskrävande anskaffningar. Sålunda föreliggande särskilda medelsbehov uppgår f. n. till sammanlagt 734 000 kronor. Enligt av styrelsen i samråd med elektriska provningsanstalten företagen undersökning bör härutöver ny belysningsarmatur anskaffas för cirka 75 000 kronor. Enär

förnyelserna och kompletteringarna liksom tidigare bör ske etappvis, synes anslaget höjning för dessa ändamål under nästa budgetår kunna begränsas till lägst 410 000 kronor.

3 b) Belastningen på denna post uppgick under budgetåret 1953/54 till 1 146 771 kronor mot 980 026 kronor under budgetåret 1952/53. Ökningen beror till stor del på att S:t Lars' sjukhus under sistförflutet budgetår måst anlita försvarets fabriksverks tvättinrättning i Landskrona. Belastningen torde komma att stegras ytterligare under innevarande och nästa budgetår på grund av att även Umedalens och Gådeå sjukhus då kommer att anlita försvarets fabriksverks tvättanstalter. Med hänsyn till det anförda och väntad ökad beläggning bör posten — med utgångspunkt från anslagsbelastningen under 1953/54 — uppräknas med 300 000 kronor.

3 c) Nettoutgiften för utspisning uppgick under sistförflutna budgetåret till 17 797 022 kronor och kostnaden för dagsportion åt patient för år 1953 till i medeltal 1 krona 86 öre.

Med hänsyn härtill uppskattar styrelsen anslagsbehovet vid den beräknade medelbeläggningen (24 200) till omkring 16 430 000 kronor. Därtill kommer årskostnaden för personalkosten, vilken kostnad för föregående budgetår uppgick till 1 751 500 kronor. Med nuvarande priser skulle utspisningskostnaderna alltså under nästa budgetår komma att uppgå till cirka 18 180 000 kronor. Detta belopp bör ökas med förslagsvis 220 000 kronor med hänsyn till den fortskridande förbättringen av patientkosten.

3 d) Vid bedömande av anslagsbehovet bör beaktas, att tvättning för de tre sjukhus, som beräknas komma att anlita försvarets fabriksverks tvättinrättningar, kommer att ske med längre intervaller än vid tvätt inom sjukhusens egna tvätterier. På grund härav blir ifrågavarande sjukhus nödsakade att successivt lägga upp ett väsentligt större förråd av linne, gång- och sängkläder än vad tidigare varit fallet. Härjämte väntas en ökad beläggning.

3 e) Med utgångspunkt från belastningen under sistförflutet budgetår och med hänsyn till väntad ökad specialistvård på det somatiska området och ökad beläggning bör posten uppräknas med 50 000 kronor.

3 f) På denna post har belastningen under de två sista budgetåren uppgått till resp. 704 830 kronor och 761 371 kronor. Den ökade medelsåtgången har huvudsakligen föranletts av höjda flitpenningsbelopp. Med utgångspunkt från den senaste belastningssiffran samt med hänsyn till den redan utökade och planerade sysselsättningsterapien vid sinnessjukhusen bör delposten höjas till 780 000 kronor.

3 g) Under de två sista budgetåren har av anslaget disponerats större belopp för anordnande av utbildningskurser för sjukvårdspersonal än beräknat. Vidare har belastningen ökat på grund av stegrade kostnader för vissa andra utbildningsändamål och för den yttre tillsyn av sjukhusen nattetid, som enskilda vaktbolag ombesörjer. Statens sjukhuspersonals

idrottsförbund har anhållit om statsbidrag med 10 000 kronor för sin verksamhet under nästa budgetår. Då förbundet torde böra erhålla visst bidrag från staten, avser styrelsen att, sedan frågan närmare utretts, avgiva förslag härutinnan.

Departementschefen

Medicinalstyrelsens förslag om uppräknings av posterna till reseersättningar, övriga expenser och inventarier biträder jag i så måtto att jag tillsyrker en ökad medelsanvisning med resp. 5 000, 90 000 och 100 000 kronor.

Under sist förflutna budgetår har posterna till utspisning samt patienternas sysselsättning och förströelse måst överskridas med förhållandevis stora belopp. Med hänsyn härtill torde den av medicinalstyrelsen under dessa poster föreslagna medelsanvisningen böra höjas för att ett överskridande om möjligt skall kunna undvikas. Jag föreslår därför, att nämnda poster ökas med resp. 600 000 och 75 000 kronor.

För budgetåret 1953/54 anvisades till linne, gång- och sängkläder 3 250 000 kronor. Utgifterna uppgick dock endast till i runt tal 3 175 000 kronor. Det är enligt min mening angeläget, att patienternas klädutrustning förbättras, då vid flera sjukhus patientkläderna i stor utsträckning är av låg standard, illasittande och mindre ändamålsenliga. Med hänsyn härtill och på de av medicinalstyrelsen anförda skälen torde posten böra uppräknas. Jag föreslår en uppräkning med 200 000 kronor.

Vad angår posten till diverse utgifter var framställningen om bidrag med 10 000 kronor till sjukhuspersonalens idrottsförbund föremål för remissbehandling vid tiden för statsverkspropositionens färdigställande. Jag är därför ej nu beredd taga ställning i denna fråga. Med hänsyn härtill och då medicinalstyrelsens anslagsberäkning i övrigt ej givit anledning till erinran torde posten böra höjas med 10 000 kronor.

Medicinalstyrelsens beräkning av övriga poster biträder jag. Jag uppskattar sålunda det ökade medelsbehovet för nästa budgetår till (5 000 + 90 000 + 100 000 + 600 000 + 75 000 + 200 000 + 10 000 — 100 000 + 300 000 + 50 000) 1 330 000 kronor. Från anslaget torde tills vidare få bestridas omkostnaderna för utbildning av sinnessjukvårdspersonal i enlighet med vad jag anför under punkten 32. Dessa kostnader torde rymmas inom ramen för nu upptagna belopp.

Anslaget bestämmes alltså till (36 130 000 + 1 330 000) 37 460 000 kronor. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Statens sinnessjukhus: Omkostnader* för budgetåret 1955/56 anvisa ett förslagsanslag av 37 460 000 kronor.

[30] 27. Statens sinnessjukhus: Övervakning av vissa försöksutskrivna patienter.

	Anslag	Nettoutgift
1952/53	25 000	15 936
1953/54	25 000	24 129
1954/55 (statsliggaren s. 989)	16 000	
1955/56 (förslag)	24 000	

Yrkande

Medicinalstyrelsen (skr. 31/8 1954) föreslår, att anslaget höjes med 8 000 kronor.

Motiv

Fångvårdsstyrelsen ämnar i sina anslagsäskanden för nästa budgetår begära, att arvudet till övervakare av villkorligt dömda och villkorligt frigivna måtte utgå med 10 kronor per månad under hela den tid övervakningsuppdraget pågår eller med samma belopp som riksdagen i skrivelse den 26 maj 1954 (nr 334) beslutat beträffande ersättning åt frivilliga övervakare av alkoholister. Vid bifall till fångvårdsstyrelsens förslag förutsätter medicinalstyrelsen, att arvudena till övervakare av vissa försöksutskrivna patienter vid statens sinnessjukhus uppräknas med motsvarande belopp. Om övervakningsarvudena icke ändras, bör anslaget med hänsyn till belastningen under budgetåret 1953/54 höjas med 8 000 kronor.

Departementschefen

Till övervakare av vissa försöksutskrivna patienter vid statens sinnessjukhus utgår f. n. ersättning med 10 kronor för första månaden och 5 kronor för varje därpå följande månad. Under andra huvudtiteln, punkten 46, har föredragande departementschefen förordat, att ersättningen skall fr. o. m. den 1 juli 1955 bestämmas till 10 kronor för månad under hela övervakningstiden. Motsvarande ersättning bör utgå till nu ifrågasvarande övervakare. Med hänsyn härtill och med beaktande av medelsförbrukningen under anslaget under de två sistförflutna budgetåren tillstyrker jag, att anslaget uppräknas till 24 000 kronor för nästa budgetår.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Statens sinnessjukhus: Övervakning av vissa försöksutskrivna patienter* för budgetåret 1955/56 anvisa ett förslagsanslag av 24 000 kronor.

[31] 28. Utrustning av nya sinnessjukhus. För innevarande budgetår har under denna rubrik anvisats ett reservationsanslag av 980 000 kronor (statsliggaren s. 990).

Medicinalstyrelsen har ännu icke inkommit med slutligt förslag rörande beräkningen av anslaget. På grund härav förordar jag, att anslaget i riks-

statsförslaget för nästa budgetår upptages med allenast preliminärt beräknat belopp. Anslaget synes därvid böra uppföras med 2 500 000 kronor. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att, i avbidan på särskild proposition i ämnet, till *Utrustning av nya sinnessjukhus* för budgetåret 1955/56 beräkna ett reservationsanslag av 2 500 000 kronor.

[32] 29. **Utbildning av sinnessjukvårdspersonal: Avlöningar.** Anslag för detta ändamål finnes ej uppfört i riksstaten för innevarande budgetår.

Yrkanden

Medicinalstyrelsen (skr. 16/10 1954) föreslår, att för ifrågavarande ändamål samt för omkostnader på riksstaten för nästa budgetår upptages två särskilda anslag å 117 000 resp. 23 000 kronor.

Motiv

Enligt den av statsmakterna i princip godkända nya utbildningsplanen för sjukvårdspersonal vid statens sinnessjukhus (prop. nr 166, riksd. skr. nr 248/1954) skall grundutbildningen omfatta en tid av 2 år, fördelade med 6 månader på provtjänstgöring, 2 månader på läskurs förlagd till 3 statliga sinnessjukhus (S:ta Maria, Restads och Umedalens sjukhus), 4 månader på tjänstgöring vid kroppssjukhus, avsedd att förläggas till nio olika lasarett, samt 12 månader på utbildning vid sinnessjukhus. I provtjänstgöringen ingår 1 månads teoretisk och praktisk orientering.

Antagning av elever förutsättes komma att ske vid samtliga sinnessjukhus, medan utbildningen i sinnessjukvård under 12 månader avses förlagd till 15 större primärsjukhus i överensstämmelse med det förslag till grundutbildning, som framlagts av 1949 års kommitté för sinnessjukvårdspersonalens utbildning. Någon inskränkning i detta antal primärsjukhus anser styrelsen icke möjlig utan att därvid utbildningens effektivitet skulle äventyras.

Utbildningen beräknas kunna påbörjas under budgetåret 1955/56. Läskursen vid de tre statliga sinnessjukhusen, vilken omfattar 2 månader och efterföljes av utbildning på kroppssjukhus, kan dock enligt styrelsens mening icke beräknas taga sin början förrän tidigast den 1 september 1956. I anslutning härtil bör provtjänstgöringen, som skall föregå läskursen, börja den 1 mars samma år. Antalet elever, som under första halvåret 1956 kommer att påbörja sin provtjänstgöring, uppskattar styrelsen till 180.

Till de 15 större primärsjukhus, vid vilka utbildningen i sinnessjukvård skall meddelas, torde även förläggas den teoretisk-praktiska orientering om 1 månad, som ingår i provtjänstgöringen. De övriga 5 månadernas provtjänstgöring skall däremot som regel av eleven fullgöras vid det sjukhus, vid vilket vederbörande blivit antagen. Styrelsen har funnit det ofrånkom-

ligt, att vid vart och ett av ovannämnda 15 större primärsjukhus anställas 1 instruktionssköterska. Dessa sköterskor bör anställas fr. o. m. den 1 januari 1956 och givas extra ordinarie anställning med placering i 20 (eventuellt i något fall 18) lönegraden. Avlöningskostnaderna för dem under första halvåret 1956 jämte ersättning till vikarie under semester, sjukledighet m. m. kan uppskattas till i runt tal 96 000 kronor. Arvoden till timlärare (läkare) efter en timersättning av 35 kronor kan för samma tid beräknas uppgå till 21 000 kronor. För budgetåret 1955/56 erforderligt avlöningsanslag uppgår enligt dessa beräkningar till sammanlagt 117 000 kronor.

Medelsbehovet till sjukvård åt befattningshavare kan uppskattas till 1 000 kronor, för reseersättningar till 2 000 kronor, för undervisningsmaterial m. m. till 7 500 kronor samt för diverse utgifter till 12 500 kronor. Med utbildningen sammanhängande omkostnader i övrigt förutsättes få bestridas från anslaget till statens sinnessjukhus: omkostnader.

Departementschefen

Enligt de av 1954 års riksdag godkända riktlinjerna för grundutbildningen av sjukvårdspersonal vid statens sinnessjukhus skall utbildningen omfatta i runt tal 2 år. Utbildningen skall inledas med en provtjänstgöring om 5 å 6 månader, varvid eleverna skall genomgå en förberedande teoretisk-praktisk kurs om en månad. Härefter vidtager sex månaders utbildning i kroppssjukvård, vilken omfattar en läskurs om två månader samt praktik och viss jämsidesläsning under två månader på kirurg- och två månader på medicinavdelning. Utbildningen vid kroppssjukhus efterföljes av tolv månaders utbildning vid sinnessjukhus.

Enligt medicinalstyrelsens förslag skall antagning av elever kunna ske vid samtliga sinnessjukhus. Styrelsen räknar med att den praktiska orienteringen om en månad liksom utbildningen under det andra året förläggas till de 15 större primärsjukhusen, medan återstoden av provtjänstgöringen fullgöres vid de sjukhus, vid vilka eleverna blivit antagna. I enlighet med de tidigare uppdragna riktlinjerna beräknas läskursen om två månader bli förlagd till S:ta Maria sjukhus i Hälsingborg, Restads sjukhus i Vänersborg och Umedalens sjukhus vid Umeå.

Vad medicinalstyrelsen sålunda föreslagit anser jag mig i huvudsak kunna godtaga, dock kan jämkning bli erforderlig i fråga om första utbildningens förläggning. Jag tillstyrker även, att vid ett vart av de 15 större primärsjukhus, där utbildning skall bedrivas, anställas en instruktions-sköterska i lönegrad 20. Av sköterskorna torde 10 böra upptagas på extra ordinarie stat, medan övriga 5 tills vidare torde böra anställas såsom extra befattningshavare. Då utbildningen beräknas kunna taga sin början den 1 mars 1956, torde instruktionssköterskorna böra anställas fr. o. m. den 1 februari samma år.

Medicinalstyrelsens beräkning av medelsbehovet för nästa budgetår har

ej givit mig anledning till annan erinran än att jag upptager kostnaderna för avlöning till instruktionssköterskorna till 80 000 kronor. Det totala medelsbehovet skulle sålunda uppgå till (80 000 + 21 000) 101 000 kronor, vilket belopp torde avrundas till 100 000 kronor. För ifrågavarande ändamål torde på riksstaten för nästa budgetår böra uppföras ett särskilt förslagsanslag under benämningen Utbildning av sinnessjukvårdspersonal: Avlöningar. Anslaget torde böra upptaga två poster, en till avlöningar till icke-ordinarie personal och en till rörligt tillägg å resp. 88 000 och 12 000 kronor.

Medicinalstyrelsens förslag om uppförande av ett särskilt omkostnadsanslag anser jag mig icke f. n. böra tillstyrka. I avvaktan på erfarenheter rörande medelsbehovet i detta avseende torde ifrågakommande kostnader tills vidare få bestridas från förslagsanslaget till statens sinnessjukhus: omkostnader.

Under återopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

- a) godkänna följande avlöningsstat för utbildning av sinnessjukvårdspersonal, att tillämpas tills vidare fr. o. m. budgetåret 1955/56:

Avlöningsstat

1. Avlöningar till icke-ordinarie personal, förslagsvis	88 000
2. Rörligt tillägg, förslagsvis	12 000
Summa kronor 100 000;	

- b) till *Utbildning av sinnessjukvårdspersonal: Avlöningar* för budgetåret 1955/56 anvisa ett förslagsanslag av 100 000 kronor.

[33] 30. Kostnader för driften av psykiatriska kliniken i Uppsala

I riksstaten för innevarande budgetår har upptagits ett förslagsanslag till Driftkostnadsersättning för psykiatriska klinikerna i Lund och Uppsala å 3 miljoner kronor (statsliggaren s. 990). Jag föreslår i det följande, att fr. o. m. budgetåret 1955/56 ett särskilt förslagsanslag skall anvisas för envar av de båda klinikerna. Redovisningen för framställningarna i ärendet lämnas emellertid i ett sammanhang under det här först upptagna anslaget till Kostnader för driften av psykiatriska kliniken i Uppsala.

Yrkanden

- 1) *Medicinalstyrelsen* (skr. 31/8 1954) föreslår,

- a) att anslaget nedräknas med 50 000 kronor eller att anslaget sänkes

med 1 150 000 kronor, varvid styrelsen förutsätter, att ett särskilt anslag för driftkostnaderna vid psykiatriska kliniken i Uppsala anvisas;

b) att ett särskilt anslag å 67 000 kronor anvisas till utbildning av barn-psykiatriker.

2) *Direktionen för akademiska sjukhuset i Uppsala* (skr. 23/6 1954) hemställer om följande ändringar av läkarpersonalen vid psykiatriska kliniken:

	Ökn. el. minskn.
a) inrättande av 1 tjänst såsom överläkare i st. f. 1 tjänst som förste underläkare	— 1 752
b) inrättande av 2 tjänster som förste underläkare	+ 41 328
c) inrättande av 1 arvodestjänst som experimentalpsykolog	+ 11 196
d) höjt arvode till encephalografiläkare.....	+ 1 800
	+ 52 572

Motiv

1 a) Såsom driftkostnadsersättning för *psykiatriska kliniken i Lund* har under budgetåret 1953/54 utbetalats 1 342 699 kronor, avseende tiden 1 januari—31 december 1953. I sitt budgetförslag för år 1955 har lasarettsdirektionen beräknat driftkostnaden per underhållsdag till 50 kronor 38 öre, d. v. s. 10,8 procent högre än den verkliga dagkostnaden för år 1953, 45 kronor 46 öre. Vid motsvarande ökning av driftkostnadsersättningen skulle denna vid oförändrad beläggning under budgetåret 1955/56 komma att uppgå till omkring $(110,8/100 \times 1\,342\,699)$ 1 490 000 kronor. För år 1955 räknar lasarettsdirektionen emellertid med ett större antal vård-dagar än under år 1953, varvid statens driftkostnadsersättning för år 1955 uppskattas till cirka 1 500 000 kronor. På grund härav bör anslaget till den del det avser ersättning för kliniken i Lund upptagas med 1 500 000 kronor.

Under budgetåret 1953/54 har såsom driftkostnadsersättning för *psykiatriska kliniken i Uppsala* utbetalats 366 943 kronor, utgörande resterande ersättning för budgetåret 1952/53. Någon ersättning för under budgetåret 1953/54 uppkomna driftkostnader har icke rekviderats. Totala ersättningen för nämnda budgetår skulle enligt klinikens räkenskaper komma att uppgå till 1 371 367 kronor. Driftkostnaden under budgetåret 1954/55 skulle enligt den för kliniken fastställda staten komma att uppgå till cirka 1 380 000 kronor. Vid bifall till det förslag angående nyinrättande av vissa tjänster m. m., avseende budgetåret 1955/56, som direktionen för akademiska sjukhuset i Uppsala ingivit till Kungl. Maj:t, beräknas driftkostnaden för ifrågavarande budgetår till omkring 1 465 000 kronor. Driftkostnadsersättningen för budgetåret beräknas till omkring $(\frac{1}{4} \times 1\,380\,000 + \frac{3}{4} \times 1\,465\,000)$ 1 445 000 kronor.

1 b) Bristen på kvalificerad läkarpersonal har medfört, att den psykiska barna- och ungdomsvården icke nått den utveckling, som måste anses önskvärd. F. n. finnes rådgivningsbyråer anordnade endast i Stockholm och

Göteborg samt inom Stockholms, Uppsala, Jönköpings, Malmöhus, Älvsborgs, Värmlands och Västerbottens län. Igångsatt verksamhet inom Jämtlands län nedlades 1948 på grund av brist på barnpsykiatriker.

Flertalet landsting har visat sig intresserade av att anordna psykisk barna- och ungdomsvård, men på grund av läkarbristen har upprättandet av byråer fått anstå. I gemensam skrivelse den 27 februari 1952 har medicinalstyrelsen, socialstyrelsen och skolöverstyrelsen angivit behovet av specialutbildade läkare inom en fullt utbyggd psykisk barna- och ungdomsvård till 60—70. Därest man för de närmaste fem åren emellertid räknar med endast en barnpsykiatriker inom varje län, där sådan nu saknas, skulle det härför aktuella behovet bli cirka 20 läkare. Även inom andra områden för den psykiska vården föreligger behov av specialister med barnpsykiatrisk utbildning.

För att kunna fylla det nödvändigaste behovet av utbildningsmöjligheter fordras som en första åtgärd inrättandet av åtminstone en direkt utbildningstjänst vid varje universitetsklinik, utan anknytning till antalet vårdplatser, eller tillhopa fyra, varav en vid karolinska sjukhuset, en vid kronprinsessan Lovisas vårdanstalt, en vid Akademiska sjukhuset i Uppsala och en vid Malmöhus läns sjukvårdsinrättningar i Lund.

Den årliga kostnaden, räknat efter det arvode, som utgår till andre underläkare vid universitetsklinik, uppgår för dessa tjänster till i runt tal 67 000 kronor.

2 a) Under förutsättning att en laboratorstjänst på Uppsala universitetsstat tillkommer fr. o. m. nästa budgetår kan en tjänst som förste underläkare vid barnpsykiatriska avdelningen indragas. Därest så ej skulle bli fallet, bör en överläkartjänst i Ca 29 inrättas vid avdelningen i stället för nyssnämnda förste underläkartjänst. Det är nödvändigt att bereda den för ifrågavarande uppgifter avsedde befattningshavaren en trygg ställning så att en fullt kvalificerad kraft kan påräknas under längre tid och kontinuiteten inom verksamhetsområdet uppehållas.

2 b) F. n. finnes vid barnpsykiatriska avdelningen utöver den extra överläkaren endast en underläkartjänst. På grund av det stora behovet av utbildningsplatser för läkare, som önskar bli barnpsykiater eller förskaffa sig randutbildning, och den mycket stora tillströmning av patienter, som avdelningen f. n. ej har möjlighet att mottaga eller undersöka, bör vid avdelningen inrättas en ny förste underläkartjänst.

Arbetsbelastningen för de vid psykiatriska kliniken i övrigt tjänstgörande läkarna är mycket stor. Dessa kan på grund härav icke få ägna erforderlig tid eller kraft för studier och vetenskapligt arbete. Dessutom har poliklinikverksamheten vuxit ut i hög grad. Med hänsyn härtill bör en ny befattning som förste underläkare inrättas.

2 c) Det är angeläget, att kliniken snarast erhåller en halvtidstjänst som experimentalpsykolog så att de sjuka erhåller bästa möjliga vård. Därest en

sådan befattning icke skulle komma att upptagas på universitetets stat, har direktionen ansett sig böra föreslå befattningens upptagande på sjukhusets stat.

2d) Arvode till elektroencephalografiläkaren har hittills utgått med 1 200 kronor per år. Under de senaste åren har verksamheten ökats avsevärt. Verksamheten beräknas ytterligare tilltaga i omfattning i och med anskaffning av ytterligare en elektroencephalograf, för vilken medel delvis anvisats av 1954 års riksdag.

Yttranden

Över medicinalstyrelsens förslag om anvisande av ett särskilt anslag för utbildning av barnpsykiatriker har yttranden avgivits av direktionerna för akademiska sjukhuset i Uppsala och karolinska sjukhuset, kanslern för rikets universitet, statskontoret, Malmöhus läns landstings hälso- och sjukvårdsberedning samt styrelsen för Kronprinsessan Lovisas vårdanstalt för sjuka barn.

Direktionerna för karolinska sjukhuset och för akademiska sjukhuset i Uppsala tillstyrker förslaget. Sistnämnda direktion hänvisar i sitt yttrande till ett av docenten Anna-Lisa Annell avgivet utlåtande. Av detta utlåtande framgår, att patientmaterialet vid akademiska sjukhuset är tillräckligt för undervisning och utbildning av flera läkare än som föreslagits. De nuvarande lokalerna är i vissa avseenden knappa, men det är dock möjligt att där bereda plats för ytterligare en underläkare.

Kanslern för rikets universitet har inhämtat yttrande av de medicinska fakulteterna vid universiteten i Uppsala, Lund och Göteborg samt lärarkollegiet vid karolinska institutet. Karolinska institutets lärarkollegium har påpekat, att ett genomförande av medicinalstyrelsens förslag i vad avser kronprinsessan Lovisas vårdanstalt och Malmöhus läns sjukvårdsinrättningar i Lund torde förutsätta förhandlingar med vederbörande huvudmän, utan vilkas medgivande de föreslagna tjänsterna icke syntes kunna komma till stånd. Medicinska fakulteten i Göteborg har förordat, att en utbildningstjänst inrättas även vid barnpsykiatriska avdelningen, anknuten till Göteborgs barnsjukhus, vilken avdelning ännu icke officiellt hade karaktär av universitetsklinik. I anslutning härtill förordar universitetskanslern, att förhandlingar upptages med huvudmännen för sjukhusen. Universitetskanslern tillstyrker, att åtgärder vidtages för realisierandet av medicinalstyrelsens förslag med avseende å klinikerna vid karolinska sjukhuset och akademiska sjukhuset i Uppsala.

Statskontoret erinrar, att 1954 års riksdag avslagit två motioner om inrättande av en ettårig underläkartjänst vid karolinska sjukhusets barnpsykiatriska avdelning. Statsutskottet uttalade, att frågan om utökning av läkarpersonalen av denna anledning borde prövas i samband med statsmakternas ställningstagande till 1948 års läkarutbildningskommittés be-

tänkande angående läkarutbildningen. Under hänvisning härtill har statskontoret föreslagit, att medicinalstyrelsens framställning f. n. icke måtte föranleda någon åtgärd.

Malmöhus läns landstings hälso- och sjukvårdsberedning tillstyrker i princip medicinalstyrelsens förslag. Detta instämmande grundar sig på hänsyn till såväl behovet av utbildning av barnpsykiatriker som sjukvårdens behov. Arbetslokaler för föreslagen underläkare vid lasarettet i Lund torde provisoriskt kunna erhållas inom nuvarande psykiatriska kliniken. Beredningen, som förutsätter, att den föreslagne underläkaren till fullo avlönas av statsmedel och tillsättes på samma sätt som övriga underläkare vid lasarettet, anser, att därest i samband med underläkarens verksamhet skulle erfordras ytterligare utrustning och personal, kostnaden jämväl här för bör utgå av statsmedel.

Styrelsen för Kronprinsessan Lovisas vårdanstalt för sjuka barn har förklarat sig vilja medverka till att en av staten avlönad läkare får för sin utbildning placeras vid anstalten. De lokala förhållandena inom vårdanstalten är emellertid f. n. till bristningsgränsen ansträngda. I förhoppning om stöd från statens sida för nödvändiga utvidgningar anser sig styrelsen likväl böra bereda en statsanställd underläkare möjlighet deltaga i sjukvårdsverksamheten.

Departementschefen

De av medicinalstyrelsen och direktionen för akademiska sjukhuset i Uppsala framförda förslagen om inrättande av förste underläkartjänster för barnpsykiatriker syftar till att utvidga de nu mycket begränsade möjligheterna för läkare att förskaffa sig specialutbildning i barnpsykiatri. Jag kan vitsorda, att ett stort behov av sådana specialistläkare förefinnes. Sålunda är bristen på dylika läkare kännbar ej blott inom den psykiska barna- och ungdomsvården utan även inom vården av psykiskt efterblivna samt inom fångvården och vid ungdomsvårdsskolorna. Såsom universitetskanslern påpekat i sitt yttrande torde det emellertid ej vara möjligt att omedelbart genomföra medicinalstyrelsens förslag att inrätta utbildningstjänster vid kronprinsessan Lovisas vårdanstalt för sjuka barn och Malmöhus läns sjukvårdsinrättningar i Lund. Förhandlingar bör upptagas med vederbörande huvudmän och vissa lokal- och utrustningsfrågor måste lösas, innan ställning kan tagas till förslaget i dessa delar. Jag har härvid även beaktat det av 1954 års riksdag fattade beslutet om inrättande av en professur i barnpsykiatri vid kronprinsessan Lovisas vårdanstalt och riksdagens därvid gjorda hemställan om övervägande av frågan om tidpunkten för professurens inrättande. Det torde vara lämpligt, att dessa båda frågor tages upp till behandling i ett sammanhang. Svårigheter av nu berörd art föreligger ej ifråga om de föreslagna tjänsterna vid karolinska sjukhuset och akademiska sjukhuset i Uppsala, för vilkas drift staten en-

sam är ansvarig. Av de två sålunda återstående tjänsterna anser jag mig kunna tillstyrka inrättande av en, vilken bör placeras vid den barnpsykiatriska avdelningen vid akademiska sjukhuset i Uppsala.

Läkarpersonalen vid den psykiatriska kliniken i Uppsala har för innevarande budgetår förstärkts med en förste underläkare, varjämte den extra underläkartjänsten vid barnpsykiatriska avdelningen ersatts med en förste underläkartjänst. Med hänsyn härtill är jag ej beredd att redan nu förorda någon ytterligare ökning av antalet läkartjänster. Ej heller anser jag mig kunna tillstyrka övriga av direktionen för akademiska sjukhuset i Uppsala framförda förslag.

Vad härefter angår anslagsberäkningen vill jag erinra, att psykiatriska kliniken i Uppsala räknenskaper numera föres och avslutas för sig. För kliniken skall upprättas särskild inkomst- och utgiftsstat. Med hänsyn härtill och då staten har att ersätta de verkliga kostnaderna för kliniken drift, torde ett särskilt anslag fr. o. m. nästa budgetår böra upptagas på riksstaten för bestridande av dessa kostnader. Anslaget, som torde böra vara ett förslagsanslag, bör erhålla benämningen Kostnader för driften av psykiatriska kliniken i Uppsala och uppföras med 1 400 000 kronor. I enlighet härmed bör ett särskilt anslag upptagas till kostnaderna för kliniken i Lund, för vilket anslag jag beräknar ett medelsbehov av 1 500 000 kronor. Hemställan därom gör jag under nästföljande punkt.

Här hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Kostnader för driften av psykiatriska kliniken i Uppsala* för budgetåret 1955/56 anvisa ett förslagsanslag av 1 400 000 kronor.

[34] 31. **Driftkostnadsersättning för psykiatriska kliniken i Lund**

Under åberopande av vad jag anfört under punkten 33 hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Driftkostnadsersättning för psykiatriska kliniken i Lund* för budgetåret 1955/56 anvisa ett förslagsanslag av 1 500 000 kronor.

[35] 32. **Bidrag till sinnessjukvården i Stockholm, Göteborg och Malmö**

	Anslag	Nettoutgift
1952/53	14 000 000	17 836 705
1953/54	17 500 000	18 928 458
1954/55 (statsliggaren s. 991)	18 300 000	
1955/56 (förslag)	19 000 000	

Yrkande

Medicinalstyrelsen (skr. 31/8 1954) föreslår, att anslaget höjes med 700 000 kronor med hänsyn till belastningen under sistförflutna budgetår.

Departementschefen

Jag biträder medicinalstyrelsens uppskattning av medelsbehovet under anslaget för nästa budgetår och hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till sinnessjukvården i Stockholm, Göteborg och Malmö* för budgetåret 1955/56 anvisa ett förslagsanslag av 19 000 000 kronor.

[36] 33. **Bidrag till uppförande eller inrättande av psykiatriska avdelningar vid lasarett.** Anslaget är i gällande riksstat uppfört med ett belopp av 60 000 kronor (statsliggaren s. 991). Vid ingången av budgetåret 1954/55 fanns på anslaget en reservation av 350 400 kronor.

Yrkande

Medicinalstyrelsen (skr. 31/8 1954) föreslår, att anslaget för nästa budgetår uppföres med ett formellt belopp av 100 kronor.

Motiv

Någon utbetalning från anslaget eller beslut därom har ej ägt rum. Det disponibla beloppet utgör därför f. n. 410 400 kronor.

Till medicinalstyrelsen har hittills endast en ansökan om statsbidrag för ifrågavarande ändamål ingivits, vilken är föremål för utredning och ännu icke överlämnats till Kungl. Maj:t. Denna ansökan avser bidrag med 408 000 kronor för en psykiatrisk avdelning vid lasarettet i Västerås med 68 vårdplatser. Planer föreligger inom åtskilliga andra landsting på inrättande av provisoriska eller definitiva psykiatriska lasarettsavdelningar. Det är dock ej möjligt att f. n. angiva, när planerna kommer att kunna förverkligas. Behov av medel för utbetalning av bidrag till uppförande av dessa avdelningar torde ej komma att föreligga under nästa budgetår.

Departementschefen

I enlighet med medicinalstyrelsens förslag torde anslaget för nästa budgetår böra upptagas med allenast ett formellt belopp. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till uppförande eller inrättande av psykiatriska avdelningar vid lasarett* för budgetåret 1955/56 anvisa ett reservationsanslag av 100 kronor.

[37] 34. **Bidrag till driften av psykiatriska avdelningar vid lasarett**

	Anslag	Nettoutgift
1952/53	30 000	14 745
1953/54	30 000	43 335
1954/55 (statsliggaren s. 992)	30 000	
1955/56 (förslag)	60 000	

Yrkande

Medicinalstyrelsen (skr. 31/8 1954) föreslår, att anslaget höjes med 70 000 kronor.

Motiv

Driftbidrag för ifrågavarande ändamål har hittills beviljats endast en avdelning, nämligen psykiatriska avdelningen vid lasarettet i Linköping, vilken inrymmer 29 bidragsberättigade vårdplatser. Det högsta statsbidrag, som för ett år kan utgå till driften av avdelningen, uppgår till $(29 \times 365 \times 3)$ 31 755 kronor. Belastningen på anslaget för budgetåret 1953/54 avser statsbidrag för ett och ett halvt år för denna avdelning. F. n. föreligger planer på anordnande av provisoriska psykiatriska avdelningar om vardera cirka 40 vårdplatser vid lasaretten i Norrköping och Örebro. Statsbidrag torde komma att beviljas till driften av dessa avdelningar. De torde komma att tagas i anspråk inom sådan tid, att bidrag för ändamålet kan beräknas komma att belasta anslaget för nästa budgetår. Medelsbehovet under budgetåret 1955/56 kan i anledning härav beräknas öka med i runt tal 70 000 kronor.

Departementschefen

F. n. utgår driftbidrag till endast en avdelning om 29 statsbidragsberättigade vårdplatser. Medicinalstyrelsen har räknat med att ytterligare 80 sådana platser skulle tillkomma inom sådan tid, att bidrag för dem skulle utgå under nästa budgetår. Därest så skulle vara fallet under hela budgetåret skulle statsbidraget för dessa platser uppgå till närmare 90 000 kronor. Medicinalstyrelsen har uppskattat det totala medelsbehovet för sagda budgetår till 100 000 kronor. För egen del förordar jag, att höjningen av anslaget begränsas till 30 000 kronor och att anslaget alltså upptages till 60 000 kronor.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till driften av psykiatriska avdelningar vid lasarett* för budgetåret 1955/56 anvisa ett förslagsanslag av 60 000 kronor.

[38] 35. Bidrag till uppförande, inrättande eller inlösen av vårdhem för lättskötta sinnessjuka. Anslaget är i gällande riksstat uppfört med ett formellt belopp av 100 kronor (statsliggaren s. 992). Vid ingången av budgetåret 1954/55 fanns på anslaget en reservation av 481 734 kronor.

Medicinalstyrelsen (skr. 31/8 1954) framhåller, att beviljade men ännu ej utbetalda statsbidrag uppgår till ett sammanlagt belopp av 282 000 kronor. Det för budgetåret 1954/55 disponibla beloppet utgör alltså $(481\,734 + 100 - 282\,000)$ 199 834 kronor. På Kungl. Maj:ts prövning är beroende en ansökning om statsbidrag till Värnhems vårdhem i Malmö med 13 180

kronor. För tillgodoseende av sex hos styrelsen inneliggande framställningar kan vidare komma att erfordras tillhoppa 322 250 kronor. Härjämte har byggnadstillstånd beviljats för tre vårdhem. För dessa har statsbidrag ännu ej sökts. Bidragen till sistnämnda vårdhem beräknas uppgå till ett belopp av 426 000 kronor. Före utgången av budgetåret 1954/55 skulle sålunda kunna föreligga ett medelsbehov av (13 180 + 322 250 + 426 000) 761 430 kronor. Huruvida en ytterligare utbyggnad av ifrågavarande vårdgren skulle kunna medföra ett medelsbehov härutöver för nästa budgetår låter sig f. n. svårligen bedöma.

Med hänsyn till det anförda föreslår styrelsen, att anslaget för budgetåret 1955/56 uppföres med ett till (761 430 — 199 834) 600 000 kronor avrundat belopp.

Departementschefen

Reservationen under anslaget vid ingången av nu löpande budgetår utgjorde i runt tal 482 000 kronor. Beviljade men ej utbetalda bidrag belöper på 282 000 kronor. Under nästa budgetår torde ej bli fråga om utbetalning härutöver av andra bidrag än för dels förenämnda vårdhem i Malmö med 13 180 kronor och dels de vårdhem, som avses i sex hos medicinalstyrelsen inneliggande framställningar om bidrag med tillhoppa 322 250 kronor. Intill nästa budgetårs utgång torde sålunda medelsbehovet kunna uppskattas till i runt tal (282 000 + 13 180 + 322 250) 617 000 kronor. Under anslaget skulle i enlighet härmed behöva anvisas (617 000 — 482 000) 135 000 kronor eller i runt tal 140 000 kronor.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till uppförande, inrättande eller inlösen av vårdhem för lättskötta sinnessjuka* för budgetåret 1955/56 anvisa ett reservationsanslag av 140 000 kronor.

[39] 36. Bidrag till driften av vårdhem för lättskötta sinnessjuka

	Anslag	Nettoutgift
1952/53	1 400 000	1 474 274
1953/54	1 600 000	1 610 633
1954/55 (statsliggaren s. 992)	1 600 000	
1955/56 (förslag)	1 800 000	

Yrkande

Medicinalstyrelsen (skr. 31/8 1954) föreslår, att anslaget höjes med 250 000 kronor.

Motiv

Antalet vårdplatser torde komma att öka med 684. Statsbidrag kan beräknas utgå för 432 av dessa platser för ett helt år med ($432 \times 1,25 \times 365$)

197 100 kronor och för 252 för ett kvartal med $(252 \times 1,25 \times 92)$ 28 980 kronor eller tillhoppa 226 080 kronor. Man torde dock böra räkna med att möjlighet kan visa sig föreligga för landstingen att härutöver inrätta ett antal vårdplatser inom sådan tid, att statsbidrag till driften av dem kan komma att något öka anslagsbelastningen.

Departementschefen

Emot medicinalstyrelsens medelsberäkning har jag ej annan erinran än att höjningen av anslagen torde böra avrundas nedåt till 200 000 kronor. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till driften av vårdhem för lättskötta sinnessjuka* för budgetåret 1955/56 anvisa ett förslagsanslag av 1 800 000 kronor.

[40] 37. Statens skol- och yrkeshem på Salbohed: Avlöningar

	Anslag	Nettoutgift
1953/54	287 000	297 819
1954/55 (statsliggaren s. 992)	307 000	
1955/56 (förslag)	335 000	

Yrkande

Skolöverstyrelsen (skr. 31/8 1954) föreslår, att anslaget höjes med 29 600 kronor.

	Ökn. el. minskn.
1. <i>Personalförstärkning:</i>	
1 vårdarinna i Ce 10	+ 4 860
2. <i>Omräkning:</i>	
Beviljad uppflyttning av föreståndartjänsten	+ 2 424
Löneökningar på grund av förändrad ortsgrupp	+ 8 704
Löneklassuppflyttningar	+ 690
Rörligt tillägg	+ 14 000
Kostnader för vikarier m. m.	— 1 000
Avrundning	— 78
	+ 29 600

Motiv

1) Elevklientelet vid hemmet är både fysiskt och psykiskt så olikartat, att en effektiv differentiering av eleverna samt en uppdelning i mindre grupper är oundgängligen nödvändig. Varje anstaltselev bör få den omvårdnad, som hans ålder samt fysiska och psykiska tillstånd kräver. Kravet på god omvårdnad av och behovet av lämplig sysselsättning för de yngre eleverna och de elever, som är fysiskt svaga eller psykiskt ömtåliga, kan ej tillgodoses utan att personalen förstärkes. Hemmets rådgivande psykiater har med instämmande av inspektören för sinnesslövärderna tillstyrkt, att vårdpersonalen förstärkes med ännu en kvinnlig befattningshavare.

Yttrande

Statens lönenämnd tillstyrker, att en ny vårdarinnetjänst hänföres till lönegrad Ce 10.

Departementschefen

Då beslut nu fattats om ökat statligt stöd till den kommunala vården av psykiskt efterblivna, bör de frågor, som berör en upprustning av skol- och yrkeshemmen på Salbohed och i Vänersborg snarast tagas upp till prövning. Jag vill erinra om att 1948 års sinnesslövärdssakkunniga avgivit ett betänkande angående skol- och yrkeshem för barn med komplicerad utvecklingshämning. Detta betänkande har varit föremål för remissbehandling. Då emellertid vissa i betänkandet framlagda förslag behöver överarbetas, har Kungl. Maj:t den 17 december 1954 uppdragit åt statens kommitté för sinnessjukvårdens utbyggande att verkställa en sådan överarbetning. Kommitténs förslag torde vara att förvänta under innevarande år.

Med hänsyn till nu angivna omständigheter anser jag mig icke nu kunna taga ställning till förslaget om personalökning vid Salbohedshemmet. Under hänvisning till vad chefen för civildepartementet anfört vid anmälan av proposition den 17 december 1954 angående lönegradsplaceringen av vissa tjänster m. m. förordar jag, att tjänsterna som lärare i Ca 23 och som lärarinna i Ca 22 fr. o. m. den 1 juli 1955 uppflyttas till Ca 24 samt att sistnämnda tjänst erhåller benämningen lärare.

Vad angår medelsbehovet under anslaget för nästa budgetår bör anslaget höjas till följd av automatiska utgiftsstegringar med i runt tal 22 000 kronor. För uppflyttning av nyssnämnda båda lärartjänster erfordras ett belopp av 2 300 kronor. Med hänsyn till vad som föreslagits i propositionen den 10 december 1954 angående ersättning för tjänstgöring på obekväm arbetstid m. m. torde anslaget böra uppräknas med 3 700 kronor. Medelstilldelningen bör sålunda ökas med (22 000 + 2 300 + 3 700) 28 000 kronor.

Med hänsyn härtill och då de beslutade ändringarna av grundlönebeloppet föranleder en omräkning av vissa anslagsposter bestämmes anslaget på följande sätt: avlöningar till ordinarie tjänstemän 115 900 (+ 36 900) kronor, arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, oförändrat 2 500 kronor, avlöningar till övrig icke-ordinarie personal 171 400 (+ 48 700) kronor samt rörligt tillägg 45 200 (— 57 600) kronor.

Anslaget bestämmes alltså till (115 900 + 2 500 + 171 400 + 45 200) 335 000 (+ 28 000) kronor.

I anledning av förslagen torde vidare personalförteckningen böra ändras på så sätt, att 2 tjänster som lärare i Ca 24 upptages samt 1 tjänst som lärare i Ca 23 och 1 som lärarinna i Ca 22 uteslutes.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen, att

a) bemyndiga Kungl. Maj:t att vidtaga de ändringar i personalförteckningen för statens skol- och yrkeshem på Salbohed, vilka nyss angivits;

b) godkänna följande avlöningsstat för statens skol- och yrkeshem på Salbohed, att tillämpas tills vidare fr. o. m. budgetåret 1955/56:

Avlöningsstat

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	115 900
2. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, <i>förslagsvis</i>	2 500
3. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal	171 400
4. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	45 200
Summa kronor	335 000:

c) till *Statens skol- och yrkeshem på Salbohed: Avlöningar* för budgetåret 1955/56 anvisa ett förslagsanslag av 335 000 kronor.

[41] 38. Statens skol- och yrkeshem på Salbohed: Omkostnader

	Anslag	Nettoutgift
1953/54	182 200	181 323
1954/55 (statsliggaren s. 993)	185 000	
1955/56 (förslag)	182 600	

Yrkande

Skolöverstyrelsen (skr. 31/8 1954) föreslår, att anslaget höjes med 12 100 kronor.

	Utgifter 1953/54	Anslag 1954/55	Förslag	Ökn. el. minskn
1. Expenser: övriga expenser	3 400	3 000	3 800	+ 800
2. Övriga utgifter:				
a) underhåll av byggnader.....	10 785	11 000	21 800	+ 10 800
b) inköp och underhåll av inventarier ...	8 800	5 800	6 300	+ 500
c) utspisning av personal och elever.....	56 277	49 100	53 100	+ 4 000
d) beklädnad och sängkläder.....	35 628	40 000	36 000	— 4 000
				+ 12 100

Motiv

1) Posten bör höjas med hänsyn till belastningen under budgetåret 1953/54 samt för att möjliggöra inköp av en ny skrivmaskin.

2 a) Enligt särskilt beslut av Kungl. Maj:t har posten till underhåll av byggnader för budgetåret 1953/54 överskridits med cirka 1 300 kronor. En ekonomisk besiktning av skol- och yrkeshemmets byggnader ger vid handen, att för reparationer kräves ett belopp av 21 800 kronor.

2 b) Till det årliga underhållet av hemmets inventarier utgår f. n. ett belopp av 3 300 kronor. Det är synnerligen önskvärt, att anstalten erhåller ett djupfrysningsaggregat för att rationellt kunna tillvarata produkter från det till hemmet hörande jordbruket och trädgårdsanläggningarna. Aggregatet har kostnadsberäknats till 3 000 kronor.

2 c) Med hänsyn till belastningen under föregående budgetår bör medelsanvisningen till ifrågavarande ändamål höjas med 4 000 kronor. Kostnaden per dagsportion beräknas uppgå till 2 kronor 75 öre.

2 d) Anstaltens förråd av sängkläder och klädesutrustning är f. n. i sådant tillstånd, att medelstillelningen för nästa budgetår kan minskas.

Departementschefen

I likhet med skolöverstyrelsen anser jag, att medelsanvisningen under posten till underhåll av byggnader behöver ökas för nästa budgetår. Höjningen torde dock böra begränsas till 5 000 kronor. Förslaget om inköp av ett djupfrysningsaggregat kan jag ej tillstyrka. Posten till inköp och underhåll av inventarier upptager jag därför till ett med 2 500 kronor sänkt belopp. Posterna till bränsle, lyse och vatten samt till renhållning torde med hänsyn till belastningen under nästföregående budgetår kunna minskas med 5 000 resp. 700 kronor. Emot skolöverstyrelsens beräkningar i övrigt har jag ej någon erinran.

Anslaget bör sålunda minskas med $(5\,000 + 2\,500 - 5\,000 + 700 - 800 + 4\,000 - 4\,000)$ 2 400 kronor och upptagas till $(185\,000 - 2\,400)$ 182 600 kronor.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Statens skol- och yrkeshem på Salbohed: Omkostnader* för budgetåret 1955/56 anvisa ett förslagsanslag av 182 600 kronor.

[42] 39. Statens skol- och yrkeshem i Vänersborg: Avlöningar

	Anslag	Nettoutgift
1953/54	161 500	152 331
1954/55 (statsliggaren s. 993)	163 200	
1955/56 (förslag)	172 400	

Yrkande

Skolöverstyrelsen (skr. 31/8 1954) föreslår, att anslaget höjes med 10 400 kronor.

	Ökn. el. minskn.
1. <i>Personalförstärkning m. m.:</i>	
a) 1 lärartjänst Ca 22	+ 8 412
b) 1 timavlönad skolkökslärarinna	+ 1 300
c) 1 värlärare Ce 15 i st. f. 1 slöjdlärare Ca 19	— 1 080
d) 1 biträdande husföreståndare Ce 13 i st. f. 1 ekonomibiträde Ce 7	+ 732
e) indragning av 1 tjänst som biträdande slöjdlärare Cg 11	— 5 112

2. Arvodesreglering m. m.:

a) höjt arvode till räkenskapsföraren	+	1 000
b) särskilt arvode till föreståndarens ställföreträdare	+	600
c) särskilt arvode till trädgårdsförmannen	+	300

3. Omräkning:

uppflyttning av föreståndartjänsten	+	1 536
lönklassuppflyttningar	+	945
ersättningar till vikarier m. m.	—	1 196
rörligt tillägg	+	3 000
avrundning	—	37
		+ 10 400

Motiv

1 a) Elevsammansättningen vid hemmet är sedan fyra år tillbaka sådan, att en uppdelning i två klassavdelningar måst ske. Två läraravdelningar kommer även i fortsättningen att erfordras vid skolan. F. n. finns ingen ordinarie lärartjänst i kunskapsämnen. En lärare innehar extra ordinarie befattning i 22 lönegraden. Den andre läraren har placerats i lönegrad Cg 19 och avlönas med medel, som beräknats för den vakanta slöjdlärartjänsten i Ca 19. De ordinarie lärarna i kunskapsämnen vid de statsunderstödda sinnesslöskolorna är placerade i lönegrad 18. Med hänsyn härtill är det icke möjligt att under rådande förhållanden få behålla en kompetent lärare vid vänersborgshemmet, där undervisningsuppgiften är långt mera krävande än vid andra sinnesslöskolor. Sistnämnda tjänst har ledigförklarats under sommaren 1954 men någon behörig sökande har ej anmält sig.

1 b) Åtgärder måste snarast vidtagas för att bereda yrkeshemseleverna möjlighet till skolköksundervisning. Denna bör lämpligen omfatta 180 timmar och pågå under sex veckor av sommaren, då dövskolans lokaler kan utnyttjas. Ett timarvode om 7 kronor 10 öre utgår f. n. till den vid skolan anställda läraren i skolköksundervisning. Med samma timarvode erfordras till undervisning av yrkeshemseleverna i runt tal 1 300 kronor.

1 c) och 1 e) En av de två vid hemmet inrättade slöjdlärartjänsterna i Ca 19, vilken icke varit tillsatt de senaste fyra läsåren, emedan ytterligare en lärare i kunskapsämnen varit anställd, bör ändras till vävlärartjänst i Ce 15 för undervisning i vävning och enklare handarbete.

Vid bifall härtill kan den fr. o. m. läsåret 1952/53 inrättade biträdande slöjdlärartjänsten i Cg 11 indragas.

1 d) Innehavaren av en ekonomibiträdestjänst i Ce 7 har ålagts det huvudsakliga ansvaret för hushållets ekonomi, planlägger och verkställer inköp, utövar förmanskap för den övriga kökspersonalen samt handleder de elever, som har sitt arbete i köket m. m. Befattningen bör i likhet med motsvarande befattningar vid ungdomsvårdsskolorna placeras i lönegrad Ce 13 såsom biträdande husföreståndare.

2 a) Den vid hemmet arvodesanställda räkenskapsföraren erhöi fr. o. m. den 1 juli 1952 arvodeshöjning med 450 till 1 000 kronor. Den nuvarande befattningshavaren är även anställd som räkenskapsförare vid statens ung-

domsvårdsskolan Brättegården, där hon erhåller ett arvode om 2 000 kronor per år. Räkenskapsförarens arbete vid vänersborgshemmet är minst lika krävande som vid ungdomsvårdsskolan. Ifrågavarande arvode bör därför höjas med 1 000 kronor till 2 000 kronor.

2 b) Vid samtliga ungdomsvårdsskolor finns särskilda befattningshavare anställda, i vilkas åligganden ingår att biträda rektor i dennes arbete och vid behov vikariera för denne. Särskilt arvode å 600 kronor bör utgå till den vid vänersborgshemmet anställda lärarinna, som utöver sin lärartjänst fullgör vissa sådana arbetsuppgifter vid hemmet.

2 c) Fr. o. m. budgetåret 1954/55 är en trädgårdsförman anställd vid hemmet. Det är synnerligen lämpligt, att eleverna vid skolan erhåller yrkesutbildning i trädgårdsarbete under ledning av trädgårdsförmannen. För denna handledning bör ersättning utgå med 300 kronor om året. Ersättningen är beräknad efter nu utgående arvode för motsvarande undervisning vid dövskolorna.

Departementschefen

Såsom jag framhållit under punkten 40 är vissa frågor, som berör organisationen av skol- och yrkeshemmen på Salbohed och i Vänersborg, föremål för en särskild utredning. Med hänsyn härtill bör endast sådana ändringar rörande hemmen vidtagas, som kan anses synnerligen angelägna.

Skolöverstyrelsen har påpekat, att elevsammansättningen vid Vänersborgshemmet sedan flera år föranlett en uppdelning av eleverna i två klassavdelningar. Vid hemmet finnes endast en tjänst som lärarinna i kunskapsämnen, vilken är placerad i lönegrad Ce 22. För att möjliggöra uppdelningen har för de medel, som avsetts till avlönande av en slöjd-lärarinna i Ca 19, anställts ytterligare en lärarinna i kunskapsämnen i Cg 19. Detta har kunnat ske till följd av att berörda tjänst som slöjd-lärarinna är vakant. Enligt vad skolöverstyrelsen uppgiver föreligger emellertid stora svårigheter att behålla kompetent lärarinna på den provisoriskt inrättade tjänsten. Överstyrelsen har därför upprepat sin i tidigare petita gjorda hemställan om inrättande av en ny tjänst som lärare i kunskapsämnen.

För egen del anser jag det nödvändigt, att eleverna är uppdelade i två klassavdelningar, bl. a. med hänsyn till rådande skillnad i ålder och utvecklingsgrad de olika eleverna emellan. Då därjämte svårigheter föreligger att få behålla kompetent lärararbetskraft, tillstyrker jag inrättande av ytterligare en lärartjänst i utbyte mot den vakanta tjänsten som lärarinna i kvinnlig slöjd i Ca 19. Denna torde böra placeras i lönegrad Ca 24 och erhålla benämningen lärare i kunskapsämne.

Av övriga förslag om personalförstärkningar m. m. förordar jag, under hänvisning till vad chefen för civildepartementet anfört vid anmälan av för flera huvudtitlar gemensamma frågor, utbyte av en tjänst som ekonomibiträde i Ce 7 mot en tjänst som biträdande husföreståndare i Ce 13.

Förslagen om arvodesreglering m. m. anser jag mig icke kunna tillstyrka.

Under hänvisning till vad chefen för civildepartementet anfört vid anmälan av proposition den 17 december 1954 angående lönegradsplaceringen för vissa tjänster m. m. förordar jag uppflyttning fr. o. m. den 1 juli 1955 av tjänsten som lärarinna i kunskapsämne i Ce 22 till Ce 23 samt kvarvarande tjänst som lärarinna i kvinnlig slöjd från Ca 19 till Ca 20. Tjänsterna bör benämnas lärare i kunskapsämne resp. lärare i kvinnlig slöjd.

Vad angår medelsbehovet under nästa budgetår bör anslaget höjas med 2 000 kronor till följd av automatiska utgiftstegringar. För inrättande av den nya lärartjänsten i kunskapsämne i utbyte mot tjänsten som lärarinna i kvinnlig slöjd samt förordade lönegradsuppflyttningar erfordras i runt tal 4 700 kronor. Med hänsyn till vad som föreslagits i propositionen den 10 december 1954 angående ersättning för tjänstgöring på obekvämt arbetstid m. m. torde anslaget böra uppräknas med 2 500 kronor. Anslaget bör sålunda höjas med $(2\,000 + 4\,700 + 2\,500)$ 9 200 kronor.

Med hänsyn härtill och då de beslutade ändringarna av grundlönebeloppen föranleder en omräkning av vissa anslagsposter bestämmes anslaget på följande sätt: avlöningar till ordinarie tjänstemän 41 600 (+ 15 200) kronor, arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, oförändrat 3 000 kronor, avlöningar till övrig icke-ordinarie personal 108 200 (+ 29 100) kronor samt rörligt tillägg 19 600 (— 35 100) kronor.

Anslaget bestämmes alltså till $(41\,600 + 3\,000 + 108\,200 + 19\,600)$ 172 400 (+ 9 200) kronor.

I anledning av förslagen torde vidare personalförteckningen böra ändras på så sätt att en tjänst som lärare i kunskapsämne i Ca 24 och en som lärare i kvinnlig slöjd i Ca 20 upptages samt två tjänster som lärarinna i kvinnlig slöjd i Ca 19 uteslutes.

Under återopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

a) bemyndiga Kungl. Maj:t att vidtaga de ändringar i personalförteckningen för statens skol- och yrkeshem i Vänersborg, vilka nyss angivits;

b) godkänna följande avlöningsstat för statens skol- och yrkeshem i Vänersborg, att tillämpas tills vidare fr. o. m. budgetåret 1955/56:

Avlöningsstat

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	41 600
2. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, <i>förslagsvis</i>	3 000
3. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal	108 200
4. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	19 600

Summa kronor 172 400;

c) till *Statens skol- och yrkeshem i Vänersborg: Avlöningar* för budgetåret 1955/56 anvisa ett förslagsanslag av 172 400 kronor.

[43] 40. Statens skol- och yrkeshem i Vänersborg: Omkostnader

	Anslag	Nettoutgift
1953/54	78 000	79 949
1954/55 (statsliggaren s. 994)	78 000	
1955/56 (förslag)	82 400	

Yrkande

Skolöverstyrelsen (skr. 31/8 1954) föreslår, att anslaget höjes med 8 500 kronor.

	Utgifter 1953/54	Anslag 1954/55	Förslag	Ökning
1. <i>Expenser: övriga expenser</i>	1 000	1 000	1 200	200
2. <i>Övriga utgifter:</i>				
a) <i>utspisning för personal och elever</i>	33 612	33 500	38 000	4 500
b) <i>utgifter för öppen vård</i>	1 583	1 400	2 000	600
c) <i>diverse omkostnader</i>	600	600	3 800	3 200
				8 500

Motiv

1) Utgiftsökningen föranledes av att ökade kostnader beräknas för telefonsamtal.

2 a) För att möjliggöra en höjning av koststandarden vid hemmet bör medelsanvisningen ökas. F. n. uppgår kosten per person och dag till något över 2 kronor. En höjning av standarden inom ramen för en kostnad av 2 kronor 25 öre per dagsportion — vilket är abnormskolornas kostnad i detta hänseende — anser överstyrelsen väl motiverad.

2 b) Det är av stor betydelse, att eleverna så snart ske kan kommer ut i samhälls- och arbetslivet. För att utplaceringen icke skall misslyckas är det av vikt, att anstalten har medel till erforderliga utackorderingskostnader. Enär anslaget för budgetåret 1953/54 visat sig otillräckligt, föreslår överstyrelsen, att posten uppräknas.

2 c) Sedan skolan förvärvat ett markområde, gränsande intill ny bostadsbebyggelse, är det önskvärt, att den nya tomten inhägnas för att därigenom undvika den ofta mycket störande kontakten mellan skolans elever och närboende hyresgäster. Kostnaden för områdets inhägnande med gunnebonät beräknas uppgå till 3 200 kronor.

Departementschefen

Jag beräknar att till inköp och underhåll av inventarier under nästa budgetår icke kommer att åtgå större belopp än 4 800 kronor, vilket innebär en minskning i förhållande till den nuvarande medelsanvisningen

med 900 kronor. Då kostnaden för uppsättande av ett nytt stängsel bör bestridas av medel under statens allmänna fastighetsfond, upptager jag posten till diverse omkostnader till oförändrat belopp. I övrigt har medelsberäkningen under anslaget ej givit mig anledning till erinran.

Anslaget bör i enlighet härmed höjas med $(200 - 900 + 4\,500 + 600)$ 4 400 kronor och upptagas till $(78\,000 + 4\,400)$ 82 400 kronor.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Statens skol- och yrkeshem i Vänersborg: Omkostnader* för budgetåret 1955/56 anvisa ett förslagsanslag av 82 400 kronor.

[44] 41. **Bidrag till uppförande eller inrättande av särskolor och vårdanstalter för psykiskt efterblivna**

För innevarande budgetår har å riksstaten anvisats ett reservationsanslag till Bidrag till uppförande eller inrättande av anstalter för bildbara sinnesslöa å 900 000 kronor (statsliggaren s. 996). Å anslaget fanns vid utgången av budgetåret 1953/54 en reservation av 1 197 502 kronor.

Vidare har å riksstaten för budgetåret 1954/55 upptagits två förslagsanslag till Bidrag till anstalter för obildbara sinnesslöa och till Bidrag till driften av anstalter för bildbara sinnesslöa.

I enlighet med vad som anförts i propositionen nr 124/1954 angående anslag till sinnesslövården m. m. bör de nu nämnda tre anslagen fr. o. m. budgetåret 1955/56 — då nya bidragsgrunder skall tillämpas — uppföras under benämningen Bidrag till uppförande eller inrättande av särskolor och vårdanstalter för psykiskt efterblivna, Bidrag till driften av särskolor för psykiskt efterblivna och Bidrag till driften av vårdanstalter för psykiskt efterblivna.

Jag behandlar nu först anslaget till bidrag till uppförande eller inrättande av hithörande anstalter.

Yrkanden

1) *Skolöverstyrelsen* (skr. 31/8 1954) föreslår att anslaget i vad avser bidrag till särskolor för nästa budgetår uppföres med 4 600 000 kronor.

2) *Medicinalstyrelsen* (skr. 31/8 1954) hemställer, att för bidrag till vårdanstalter måtte för nästa budgetår upptagas ett belopp av 3 000 000 kronor.

Motiv

1) På anslaget till Bidrag till uppförande eller inrättande av anstalter för bildbara sinnesslöa fanns vid ingången av budgetåret 1954/55 tillgängligt ett belopp av $(1\,197\,502 + 900\,000)$ 2 097 502 kronor. Redan beviljade, men ej utbetalade bidrag uppgår till 248 000 kronor. Det disponibla be-

loppet utgör alltså (2 097 502 — 248 000) 1 849 502 kronor. Inneliggande ej beviljade ansökningar uppgår till 4 717 360 kronor. Härjämte kan förväntas, att ansökningar om bidrag å tillhopa 1 748 000 kronor inkommer. I enlighet härmed skulle medelsbehovet för nästa budgetår uppgå till i runt tal (4 717 360 + 1 748 000 — 1 849 502) 4 600 000 kronor.

2) Antalet vårdplatser i nybyggnader, för vilka medel till anläggningsbidrag bör äskas av nästa års riksdag, uppgår till sammanlagt 322. För omändrad äldre byggnad erfordras medel till 10 platser. Då några uppgifter om storleken av kostnaderna för sistnämnda omändringsarbeten icke föreligger, kan medelsbehovet för bidrag till dessa ej exakt angivas. Medel till dem torde böra beräknas efter maximibeloppet. För budgetåret 1955/56 skulle således till anläggningsbidrag för vårdanstalter för psykiskt efterblivna erfordras högst ($332 \times 9\,000$) 2 988 000 kronor, vilket belopp med hänsyn till att ytterligare byggnader kan tänkas bli färdigställda under året synes böra avrundas till 3 000 000 kronor.

Departementschefen

I likhet med skolöverstyrelsen förutsätter jag, att vid utgången av nu löpande budgetår kvarstående behållning å anslaget till Bidrag till uppförande eller inrättande av anstalter för bildbara sinnesslöa överföres till här ifrågakvarande anslag.

I anledning av propositionen nr 124 till 1954 års riksdag beslöt riksdagen, att anläggningsbidrag skulle utgå till landsting och städer utanför landsting samt efter särskild prövning till annan huvudman för uppförande eller inrättande av särskolor och vårdanstalter för vissa psykiskt efterblivna. Bidraget bestämdes till 12 000 kronor för internatplats vid särskola och 9 000 kronor för internatplats vid vårdanstalt samt till 50 procent av den verkliga byggnadskostnaden, dock högst 9 000 kronor per plats vid externatskola och extern vård- eller sysselsättningsavdelning. För omändring av i vederbörande huvudmans ägo befintlig, för annat ändamål uppförd byggnad skall bidrag utgå med 30 procent av den verkliga byggnadskostnaden, dock högst med förenämnda belopp.

Beträffande medelsbehovet för nästa budgetår vill jag erinra om att det belopp, som för innevarande budgetår är disponibelt för bidrag till de nuvarande anstalterna för bildbara sinnesslöa, uppgår till omkring 2 100 000 kronor. Med hänsyn härtill och då man torde kunna räkna med att flera i äskandena redovisade ansökningar av olika skäl icke kommer att slutligt behandlas och avgöras inom sådan tid, att statsbidrag kan utbetalas redan under loppet av budgetåret 1955/56, vill jag förorda, att anslaget för nämnda budgetår uppföres med ett belopp av 3 200 000 kronor. Förslaget innebär en ökning i förhållande till innevarande budgetår med 2 300 000 kronor.

Under återopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till uppförande eller inrättande av särskolor och vårdanstalter för psykiskt efterblivna* för budgetåret 1955/56 anvisa ett reservationsanslag av 3 200 000 kronor.

[45] 42. **Bidrag till driften av särskolor för psykiskt efterblivna.** I gällande riksstat finnes upptaget ett förslagsanslag till Bidrag till driften av anstalter för bildbara sinnesslöa å 8 200 000 kronor. Av detta anslag är för skolöverstyrelsens disposition avsett ett belopp av 6 992 000 kronor, varav 3 400 000 kronor till statsbidrag till avlöning åt rektorer och lärare, 3 576 000 kronor för statsbidrag till övriga driftkostnader och 16 000 kronor för två utbildningskurser för vårdarinnor. I enlighet med vad som under föregående punkt anförts bör anslaget i vad detsamma avser skolöverstyrelsens del uppföras under rubriken Bidrag till driften av särskolor för psykiskt efterblivna.

Yrkande

Skolöverstyrelsen (skr. 31/8 1954) föreslår, att anslaget upptages till 7 993 000 kronor.

	Ökn. el. minskn.
1. Statsbidrag till avlöning åt rektorer och lärare	+ 300 000
2. Statsbidrag till övriga driftkostnader	+ 709 000
3. Utbildningskurs för vårdarinnor	— 8 000
	+ 1 001 000

Motiv

1) Fr. o. m. den 1 juli 1954 utgår statsbidrag med 95 procent av lönekostnaden i näst högsta löneklassen av för medgivna reglerade tjänster gällande lönegrader. Då ifrågavarande statsbidrag utbetalas i efterskott har bidraget beräknats på samtliga tjänster, som inrättats eller beräknas komma att inrättas för läsåret 1954/55, varvid hänsyn tagits till gällande ortsgruppering. Medelsåtgången beräknas till i runt tal 3 700 000 kronor.

2) Fr. o. m. den 1 januari 1955 kommer statsbidraget till internatelever att höjas från 900 kronor per elev och år till 1 200 kronor per vårdplats och år. Under budgetåret 1954/55 beräknas det av överstyrelsen godkända antalet platser vid under överstyrelsens inseeende stående skol- och arbets-hem till 3 304. I enlighet härmed beräknas statsbidraget uppgå till i runt tal (1 200 × 3 304) 3 965 000 kronor.

För externatelever kommer fr. o. m. angivna datum att utgå ett fast bidrag per inskriven elev och år av 200 kronor. Antalet externa elever uppskattas under läsåret 1954/55 till 1 000 och statsbidraget sålunda till (200 × 1 000) 200 000 kronor.

Statsbidraget till elever, som är utackorderade i familjevård, kommer från sagda datum att höjas från 180 till 200 kronor per vårdad och år. Antalet familjevårdsfall vid särskolor under överstyrelsens inseeende beräknas under läsåret 1954/55 komma att uppgå till 600. Till statsbidrag för detta ändamål kräves sålunda (200×600) 120 000 kronor.

Medelsåtgången till övriga driftkostnader beräknas således till sammanlagt ($3\,965\,000 + 200\,000 + 120\,000$) 4 285 000 kronor.

3) Under budgetåret 1953/54 har en utbildningskurs för vårdarinnor vid särskolorna varit anordnad. För innevarande budgetår har medel anvisats till två dylika kurser. Det är nödvändigt, att en likartad kurs anordnas även under budgetåret 1955/56. Denna bör i likhet med de för innevarande läsår planerade kurserna omfatta en tid av tre veckor och antalet deltagare uppgå till 30 eller en vårdarinna från varje internat. Kostnaden har beräknats till 8 000 kronor.

Departementschefen

Skolöverstyrelsens beräkning av medelsbehovet för statsbidrag till avlöning åt rektorer och lärare samt till övriga driftkostnader anser jag mig kunna godtaga. För budgetåret 1953/54 beviljades 16 000 kronor till två utbildningskurser för vårdpersonal vid särskolorna för psykiskt efterblivna och för nu löpande budgetår 8 000 kronor för en sådan kurs. I likhet med skolöverstyrelsen anser jag, att även för nästa budgetår medel bör beräknas för en dylik kurs.

Enligt förslag av chefen för civildepartementet i proposition den 17 december 1954 angående lönegradsplaceringen för vissa tjänster m. m. skall vissa övningslärartjänster vid särskolorna bli statligt lönereglerade fr. o. m. den 1 juli 1955. I anslutning härtill bör nu gällande grunder för statsbidrag till lärarlöner omfatta även dessa tjänster. Då bidraget utbetalas i efterskott för redovisningsår, påverkas ej medelsbehovet för budgetåret 1955/56.

I enlighet härmed uppskattar jag medelsbehovet under anslaget till ($3\,700\,000 + 4\,285\,000 + 8\,000$) 7 993 000 kronor, vilket belopp torde kunna avrundas till 8 000 000 kronor.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till driften av särskolor för psykiskt efterblivna* för budgetåret 1955/56 anvisa ett förslagsanslag av 8 000 000 kronor.

[46] 43. **Bidrag till driften av vårdanstalter för psykiskt efterblivna.** I gällande riksstat finnes uppfört ett anslag till bidrag till anstalter för obildbara sinnesslöa å 3 960 000 kronor. Vidare har under det i riksstaten upptagna anslaget till bidrag till driften av anstalter för bildbara sinnesslöa avsetts ett belopp av 1 208 000 kronor för medicinalstyrelsens dis-

position. I enlighet med vad jag anfört under punkten 44 bör för nämnda ändamål fr. o. m. nästa budgetår upptagas ett anslag med rubriken Bidrag till driften av vårdanstalter för psykiskt efterblivna.

Yrkande

Medicinalstyrelsen (skr. 31/8 1954) föreslår, att anslaget uppföres med 8 000 000 kronor.

Motiv.

Sedan 1954 års riksdag beslutat, att statsbidraget fr. o. m. den 1 januari 1955 skall utgå med 1 200 kronor per godkänd internatplats och år och 200 kronor per utackorderad och år, uppgår medelsbehovet med hänsyn till antalet platser å vårdanstalter, 6 581, till 7 897 200 kronor. Härutöver erfordras medel till bidrag för i kontrollerad familjevård utackorderade, vilket på grundval av antalet under år 1953 utackorderade uppskattas till cirka 6 000 kronor. För nästa budgetår bör som f. n. anvisas 20 000 kronor till bidrag till kostnaderna för den av allmänna svenska föreningen för vården av sinnesslöa och fallandesjuka anordnade utbildningskursen för vårdpersonal å anstalter för psykiskt efterblivna. Vidare föreslår styrelsen, att 9 600 kronor beräknas för en kurs även under budgetåret 1955/56 för i första hand föreståndare vid vårdanstalter.

Det samlade medelsbehovet skulle i enlighet härmed uppgå till (7 897 200 + 6 000 + 20 000 + 9 600) 7 932 800 kronor. Då emellertid landstingens planer över undervisning och vård av psykiskt efterblivna ännu ej avgivits, kan nu ej bedömas, i vad mån platsantalet vid vårdanstalterna intill nästa budgetår kan komma att ökas. Med hänsyn till en eventuell sådan ökning bör beloppet avrundas till 8 000 000 kronor.

Departementschefen

Medicinalstyrelsens beräkning av medelsbehovet har icke givit mig anledning till erinran. Jag har härvid ansett mig böra tillstyrka förslaget om att även för nästa budgetår ett belopp om 20 000 kronor anvisas såsom bidrag till en utbildningskurs för vårdpersonal vid anstalterna för psykiskt efterblivna. Då vid vårdanstalterna alltjämt finnes en stor grupp föreståndare och vårdpersonal, som saknar erforderlig utbildning, är det angeläget, att en utbildningskurs för i första hand föreståndare anordnas jämväl under nästa budgetår. Kursplan m. m. torde kunna utformas i huvudsaklig överensstämmelse med planen för innevarande års kurs. Det av styrelsen framräknade anslagsbeloppet, 7 932 800 kronor, torde kunna avrundas till 7 900 000 kronor.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till driften av vårdanstalter för psykiskt efterblivna* för budgetåret 1955/56 anvisa ett förslagsanslag av 7 900 000 kronor.

[47] 44. Statens anstalt för fallandesjuka: Avlöningar

	Anslag	Nettoutgift
1952/53	870 000	1 101 806
1953/54	1 110 000	1 092 989
1954/55 (statsliggaren s. 999)	1 110 000	
1955/56 (förslag)	1 096 600	

Yrkande

Medicinalstyrelsen (skr. 16/10 1954) hemställer, att anslaget höjes med 3 000 kronor.

	Ökn. el. minskn.
1. <i>Personalförstärkningar:</i>	
a) 1 reparatör Ca 12	+ 8 280
b) 1 socialkurator Ce 17	+ 10 032
c) 1 kanslibiträde Ce 11	+ 7 968
2. <i>Arvodesreglering m. m.:</i>	
a) Arvodeshöjning för orgelspelning	+ 170
b) Arvode till ytterligare en predikant	+ 200
3. <i>Nedräkning av beloppet till extra arbetskraft</i>	— 7 500
4. <i>Omräkning:</i>	
a) Ökning resp. minskning i anledning av belastning under budgetåret 1953/54	— 16 500
b) Avrundning	+ 350
	+ 3 000

Motiv

1 a) Inom maskinavdelningen är sedan många år tillbaka en eldare sysselsatt enbart med reparationer och tillsyn av värme-, vatten- och avloppsledningar, inventarier m. m. Med hänsyn härtill samt till blivande utbyggnad av anstalten med bl. a. en ny panncentral i stället för nuvarande mindre värmeanläggningar erfordras, att en reparatörstjänst i lönegrad Ca 12 inrättas. Vid bifall härtill kan en extra eldare, avlönad från anslaget till extra arbetskraft, indragas.

1 b) Anstalten är i stort behov av en socialkurator. Denne skulle handha de intagna patienternas ekonomiska och sociala problem, handlägga frågor rörande yrkesorientering och placering — i förekommande fall på annan sjukvårdsinrättning eller annat hem — rådgöra med myndigheter, söka kontakt med olika arbetsgivare samt efter utskrivning uppehålla kontakt med patienterna och ge råd och stöd.

1 c) Anstalten disponerar f. n. endast en biträdestjänst för skriv- och kontorsgöromål. Anhopningen av arbetsuppgifter på kontoret har medfört, att läkarpersonalen ej kan tillgodoses med erforderlig skrivhjälp.

2 a) För orgelspelning utgår ett årligt arvode av högst 370 kronor. Organist, som vid statens sinnessjukhus ombesörjer orgelspelning, erhåller numera lägst 540 kronor per år. Ifrågavarande arvode hör uppräknas med (540 — 370) 170 kronor.

2 b) Till predikanten vid anstalten utgår f. n. ett årligt arvode av 1 080 kronor för predikan vid huvudanstalten och konfirmationsundervisning. På ett till anstalten hörande arbetshem, beläget cirka 6 km från huvudanstalten, håller kyrkoherden i orten gudstjänster, vilket hitintills skett utan ersättning. Då det är skäligt, att viss ersättning utgår till vederbörande, bör fr. o. m. nästa budgetår ett årligt arvode om högst 200 kronor anvisas för ändamålet.

3) Av anslagsposten till avlöningar till övrig icke-ordinarie personal må under budgetåret 1954/55 ett belopp av högst 25 000 kronor användas för avlöande av extra arbetskraft. Under budgetåret 1953/54 åtgick för ifrågasvarande ändamål ett belopp av 24 783 kronor. Vid bifall till förslaget om inrättande av en tjänst som reparatör i lönegrad Ca 12 erfordras för nästa budgetår ett till (25 000 — 7 632) 17 500 kronor begränsat belopp.

4 a) För att erhålla överensstämmelse mellan belastning och anvisat belopp på anslagsposterna till avlöningar till ordinarie och icke-ordinarie tjänstemän samt till rörligt tillägg har förstnämnda post uppräknats med 2 000 kronor och de båda övriga sänkts med resp. 11 500 och 7 000 kronor.

Departementschefen

Genom beslut den 30 juni 1954 har Kungl. Maj:t uppdragit åt medicinalstyrelsen att verkställa utredning rörande epileptikervårdens ordnande. Något definitivt förslag angående epileptikervården vid statens anstalt för fallandesjuka har styrelsen ännu icke avgivit. Denna anstalts framtida utformning är sålunda f. n. oviss. Jag är med hänsyn till föreliggande omständigheter ej nu beredd taga ställning till förslagen om personalförstärkning. Vid sådant förhållande torde medelsanvisningen till extra arbetskraft böra bibehållas oförändrad. Jag kan ej heller tillstyrka en av styrelsen i särskild skrivelse den 23 november 1954 med förslag till provisoriska bestämmelser rörande epileptikervården gjord framställning om inrättande av en sjukgymnasttjänst vid anstalten. I fråga om de föreslagna arvodesregleringarna tillstyrker jag den begärda höjningen av arvodet för orgelspelning. Med hänvisning till vad chefen för civildepartementet vid anmälan av proposition den 17 december 1954 angående lönegradsplaceringen för vissa tjänster m. m. anfört föreslår jag, att de nuvarande tjänsterna som slöjdlärare och lärarinna i kvinnlig slöjd fr. o. m. den 1 juli 1955 uppflyttas från Ca 14 resp. Ca 15 till Ca 18. Den sistnämnda tjänsten bör fr. o. m. sagda dag benämnas slöjdlärare. Vidare bör med hänsyn till vad chefen för civildepartementet anfört vid anmälan av för flera huvudtitlar gemensamma frågor tjänsten som tvättföreståndare i Ca 10 placeras i Ca 11.

Vid bifall till vad jag sålunda förordat torde anslaget böra höjas med 170 kronor för ökning av arvodet för orgelspelning och med i runt tal 3 000 kronor för uppflyttning av förenämnda tre tjänster. Medicinalstyrelsens

beräkning av anslaget i övrigt har ej givit mig anledning till erinran. Anslaget bör alltså sänkas med (16 500 — 170 — 3 000) 13 330 eller i runt tal 13 400 kronor.

Med hänsyn härtill och då de beslutade ändringarna av grundlönebeloppen föranleder en omräkning av vissa anslagsposter, beräknas anslaget sålunda: avlöningar till ordinarie tjänstemän 593 000 (+ 149 500) kronor, arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, 3 300 (+ 170) kronor, avlöningar till övrig icke-ordinarie personal 372 300 (+ 79 800) kronor samt rörligt tillägg 128 000 (— 242 870) kronor.

Anslaget bestämmes alltså till (593 000 + 3 300 + 372 300 + 128 000) 1 096 600 (— 13 400) kronor.

Under återopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

a) bemyndiga Kungl. Maj:t att vidtaga de ändringar i personalförteckningen för statens anstalt för fallandesjuka, som påkallas av vad jag i det föregående förordat;

b) godkänna följande avlöningsstat för statens anstalt för fallandesjuka, att tillämpas tills vidare fr. o. m. budgetåret 1955/56:

Avlöningsstat

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	593 000
2. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t	3 300
3. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal, <i>förslagsvis</i>	372 300
4. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	128 000

Summa kronor 1 096 600;

c) till *Statens anstalt för fallandesjuka*: Avlöningar för budgetåret 1955/56 anvisa ett förslagsanslag av 1 096 600 kronor.

[48] 45. Statens anstalt för fallandesjuka: Omkostnader

	Anslag	Nettoutgift
1952/53	385 500	393 696
1953/54	361 000	352 182
1954/55 (statsliggaren s. 1001)	343 500	
1955/56 (förslag)	338 700	

Yrkande

Medicinalstyrelsen (skr. 16/10 1954) hemställer, att anslaget höjes med 28 500 kronor.

	Utgifter 1953/54	Ansvisat 1954/55	Förslag	Ökn. el. minskn.
1. <i>Expenser:</i>				
a) Bränsle, lyse och vatten m. m.	80 469	90 000	80 000	— 10 000
b) Övriga expenser	6 422	6 500	39 300	+ 32 800
2. <i>Övriga utgifter:</i>				
a) Inköp och underhåll av inventarier	29 972	7 000	9 100	+ 2 100
b) Läkemedel m.	20 686	19 500	22 000	+ 2 500
c) Patienternas sysselsättning och förströ- else	9 762	10 500	11 600	+ 1 100
				+ 28 500

Motiv

1 a) Posten bör nedräknas med hänsyn till belastningen under budgetåret 1953/54.

1 b) Under nästa budgetår beräknas utbyte ske av manuellt betjänad telefonväxel mot en automatiserad, varvid på grund av anstaltens utbyggnad även en utökning av antalet linjer blir erforderlig. Kostnaden torde komma att uppgå till omkring 30 000 kronor. Övergången till automatiserad växel och utbyggnaden av telefonnätet kommer att medföra högre kostnader för telefonabonnemang och telefonsamtal. För löpande utgifter beräknas sammanlagt (6 500 + 2 800) 9 300 kronor. Posten bör alltså upptagas med (9 300 + 30 000) 39 300 kronor.

2 a) För löpande underhåll och komplettering av inventarier föreslås oförändrad medelsanvisning, 5 600 kronor. Till nyanskaffning av möbler till ett dagrum för pojkar, inköp av diverse redskap till gymnastiklokaler m. m. bör anvisas ett belopp av 3 500 kronor.

2 b) Belastningen å denna post har under de senaste två budgetåren uppgått till 18 957 resp. 20 686 kronor. Stegningen har huvudsakligen förorsakats av en vidgad tillämpning av moderna behandlingsmetoder. Under nästa budgetår beräknas kostnaderna för vissa förbrukningsartiklar öka, då anstaltens nya elektroencefalografiska och kliniska laboratorium kommer att vara färdigställt.

2 c) På grund av de relativt höga kostnader för bl. a. flitpengar och arbetsmaterialier för patientsysselsättningen, som belastar ifrågavarande anslag, kan endast cirka 1 300 kronor årligen avdelas för inköp av skolmaterialier av löpande karaktär. För inköp av vissa skolmaterialier, som ej är att anse som förbrukningsartiklar, erfordras för nästa budgetår ett engångsanslag av 1 100 kronor.

Departementschefen

Såsom jag anfört under föregående punkt är det ovisst, hur anstalten i framtiden skall komma att utformas. Jag anser mig därför ej nu kunna tillstyrka förslaget om anskaffande av en automatisk telefonväxel. På grund härav beräknar jag oförändrad medelsanvisning till övriga expenser. Till reseersättningar upptager jag med hänsyn till belastningen under föregå-

ende budgetår ett med 500 kronor till 3 000 kronor nedsatt belopp. I övrigt biträder jag medicinalstyrelsens förslag. Förevarande anslag torde sålunda kunna nedräknas med (10 000 + 500 — 2 100 — 2 500 — 1 100) 4 800 kronor till (343 500 — 4 800) 338 700 kronor.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Statens anstalt för fallandesjuka: Omkostnader* för budgetåret 1955/56 anvisa ett förslagsanslag av 338 700 kronor.

[49] 46. *Statens anstalt för fallandesjuka: Ferieresor för elever m. m.*

	Anslag	Nettoutgift
1952/53	4 000	5 040
1953/54	4 000	5 172
1954/55 (statsliggaren s. 1001)	5 000	
1955/56 (förslag)	5 000	

I enlighet med av medicinalstyrelsen framlagt förslag förordar jag, att anslaget uppföres med oförändrat belopp. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Statens anstalt för fallandesjuka: Ferieresor för elever m. m.* för budgetåret 1955/56 anvisa ett förslagsanslag av 5 000 kronor.

[50] 47. *Bidrag till epileptikeranstalter.* Till detta ändamål har för löpande budgetår anvisats ett förslagsanslag av 870 000 kronor. Medicinalstyrelsen, som enligt Kungl. Maj:ts beslut den 30 juni 1954 erhållit i uppdrag att verkställa utredning rörande epileptikervårdens ordnande, har den 1 december 1954 inkommit med förslag rörande grunder för statsbidragen till ifrågasvarande anstalter. Då förslaget vid tiden för statsverkspropositionens färdigställande var föremål för remissbehandling, har jag icke kunnat taga ställning till förslaget. Med hänsyn härtill torde anslaget böra uppföras i riksstatförslaget med allenast ett preliminärt belopp. Anslaget synes därvid böra upptagas till 1 180 000 kronor.

Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att, i avbidan på särskild proposition i ämnet, till *Bidrag till epileptikeranstalter* för budgetåret 1955/56 beräkna ett förslagsanslag av 1 180 000 kronor.

[51] 48. *Bidrag till föreningen Margarethahemmet för sanering av hemmets ekonomi.* Under denna rubrik finnes i gällande riksstat upplaget ett anslag av 130 000 kronor (statsliggaren s. 1002).

Yrkande

Föreningen Margarethahemmet (skr. 20/9 1954) hemställer, att föreningen måtte beviljas ett anslag å 140 000 kronor såsom bidrag till föreningen.

Motiv

Lönerna till hemmets personal har ökat genom att Knivsta kommun uppflyttats från ortsgrupp 2 till ortsgrupp 3 samt att vissa personalgrupper genom bestämmelse i kollektivavtal uppflyttats en halv lönegrad. Verksamheten kommer även under år 1954 att uppvisa avsevärt underskott. Enligt gjorda beräkningar erfordras ett tillskott från föreningen till hemmets drift av 174 000 kronor. Av föreningens ränteinkomster, som kan beräknas till 40 000 kronor, har 6 000 kronor inbetalats i förskott under år 1953 och bokförts på nämnda år. Kapitalutlägget för driften, vilket motsvarar föreningens förlust, skulle alltså utgöra (174 000 — 40 000 + 6 000) 140 000 kronor.

Yttranden

Medicinalstyrelsen framhåller, att Margarethahemmet fyller ett oundgängligt behov av vårdplatser för fallandesjuka och hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå anvisande av ett anslag å 140 000 kronor. Som förutsättning för bidragets utgående bör gälla, att en av styrelsen utsedd revisor äger deltaga i granskningen av hemmets räkenskaper.

Statskontoret har icke något att erinra mot att särskilt statsbidrag alltså får utgå för säkerställande av den fortsatta driften vid Margarethahemmet. Ämbetsverket ifrågasätter dock lämpligheten av att staten åtager sig att under alla förhållanden lämna full täckning för uppkomna driftförluster. Det torde vara angeläget, att föreningen har intresse av att hålla driftkostnaderna så låga som möjligt utan att berättigade krav på vårdstandarden eftersättas. Med hänsyn härtill och då storleken av driftunderskottet för år 1954 f. n. ej med säkerhet torde kunna angivas, anser statskontoret, att bidraget för nästa budgetår bör bestämmas till högst samma belopp som för innevarande år.

Departementschefen

Föreningen Margarethahemmet har vid tre tillfällen erhållit särskilt ekonomiskt stöd från statens sida. Sålunda beviljade 1952 års riksdag föreningen ett ränte- och amorteringsfritt lån å 90 000 kronor för täckande av viss del av under åren 1949—1951 uppkomna förluster. Vidare har föreningen av 1953 och 1954 års riksdagar beviljats bidrag å tillhoppa (2 × 130 000) 260 000 kronor i anledning av under åren 1952 och 1953 uppkomna underskott.

Den nu föreliggande framställningen avser bidrag för täckande av den förlust å 174 000 kronor, som under år 1954 beräknas uppkomma å driften av föreningens epileptikerhem. Av underskottet kan föreningen täcka ett belopp av 34 000 kronor. Återstoden av underskottet skulle föreningen nödgas bestrida genom minskning av sina kapitaltillgångar, därest det åskade statsbidraget icke beviljades.

På grund härav samt med beaktande av vad statskontoret anfört föreslår jag, att föreningen beviljas ett särskilt bidrag å 130 000 kronor för täckande av dess förluster jämväl under år 1954. Jag tillstyrker medicinalstyrelsens förslag att såsom villkor för bidraget bör gälla, att en av styrelsen utsedd revisor skall äga deltaga i granskningen av hemmets räkenskaper.

Under återopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till föreningen Margarethahemmet för sanering av hemmets ekonomi* för budgetåret 1955/56 anvisa ett anslag av 130 000 kronor.

[52] 49. Bidrag till driften av anstalter för psykopatiska och nervösa barn

	Anslag	Nettoutgift
1953/54	411 000	359 236
1954/55 (statsliggaren s. 1002)	263 000	
1955/56 (förslag)	240 000	

Yrkande

Medicinalstyrelsen (skr. 31/8 1954) föreslår, att anslaget höjes med 135 000 kronor.

Motiv

Sedan Råbylunds skolhem fr. o. m. den 1 juli 1955 av skånska barnavårdsförbundet överlåtits till Malmöhus läns landsting åtnjuter endast ett enskilt hem för vård av psykopatiska och nervösa barn, nämligen Mellansjö skolhem, statsbidrag enligt särskilt avtal. Efter ett genomsnittligt platsantal av 42 kan platsbidraget till detta hem liksom för innevarande budgetår uppskattas till 134 400 kronor.

I sitt den 22 januari 1954 avgivna förslag med anledning av uppdraget att verkställa utredning rörande de enskilda psykopathemmens organisation och ekonomiska förhållanden jämte därmed sammanhängande spörsmål framhöll utredningsmannen, att en utbyggnad av den psykiska barn- och ungdomsvården till att omfatta jämväl behandlingshem syntes naturlig. Åt medicinalstyrelsen borde därför uppdragas att upprätta förslag till plan för anordnandet av sådana behandlingshem.

I samband med den revidering av statsbidragsbestämmelserna för den psykiska barna- och ungdomsvården, som vid utredning i ämnet torde komma att verkställas, bör en prövning av statsbidraget till anstalterna för psykopatiska och nervösa barn jämväl ske. Bidraget, som sedan år 1937 utgår med 2 kronor per vård dag, dock högst hälften av vårdkostnaderna, bör för stimulerande av intresset för ifrågavarande vårdform provisoriskt höjas i avbidan på nämnda utredning och förslagsvis utgå med 5 kronor per vård dag.

För de kommunala anstalterna har för innevarande budgetår beräknats 88 000 kronor motsvarande 44 000 vård dagar. I och med att Råbylunds skolhem övertages av Malmöhus läns landsting tillkommer cirka 8 800 statsbidragsberättigade vård dagar per år. Det erforderliga medelsbehovet bör alltså beräknas å cirka 52 800 vård dagar.

Vid bifall till nämnda förslag bör anslaget för nästa budgetår uppföras med $(134\,400 + 52\,800 \times 5)$ 398 400 kronor eller i runt tal 398 000 kronor.

Departementschefen

Då frågan om hur anstaltsvården för psykopatiska och nervösa barn för framtiden bör organiseras f. n. är under utredning av barnavårdskommittén, är jag ej nu beredd att taga ställning till medicinalstyrelsens förslag om en provisorisk höjning av statsbidraget från 2 till 5 kronor för vård dag. I enlighet härmed uppskattar jag medelsbehovet för de kommunala anstalterna till $(2 \times 52\,800)$ 105 600 kronor. Härtill kommer det särskilda bidraget till Mellansjö skolhem vilket, såsom medicinalstyrelsen föreslagit, bör upptagas till 134 400 kronor. Anslaget bör alltså för nästa budgetår uppföras med $(105\,600 + 134\,400)$ 240 000 kronor.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till driften av anstalter för psykopatiska och nervösa barn* för budgetåret 1955/56 anvisa ett förslagsanslag av 240 000 kronor.

Universitetssjukhus

[53] 50. Karolinska sjukhuset: Avlöningar

	Anslag	Nettoutgift
1952/53	14 270 000	17 618 352
1953/54	18 009 000	18 435 261
1954/55 (statsliggaren s. 1003)	18 956 000	
1955/56 (förslag)	19 882 000	

Yrkanden

I. I skrivelse den 31 augusti 1954 hemställer direktionen för karolinska sjukhuset, att anslaget höjes med 910 000 kronor.

	Ökn. el. minskn.
1. Medicinska kliniken:	
a) 1 laboratoriebiträde Ce 11 i st. f. 1 sjuksköterska Ce 12	— 348
2. Kirurgiska kliniken:	
a) 1 vaktmästare Ce 11	+ 8 652
b) 1 förste underläkare vid anestesiaavdelningen	+ 21 924
3. Urologiska avdelningen:	
a) 1 förste underläkare	+ 21 924
4. Kvinnokliniken:	
a) Utökning av tjänstgöringstiden för 1 kontorsbiträde Ce 8 från halvtid till heltid	+ 3 774
5. Ögonkliniken:	
a) Arvode till personal vid elektroretinogramlaboratoriet	+ 4 000
b) 1 förste underläkare och 1 poliklinisköterska Ce 14 under förutsättning av bifall till ett av lärarkollegiet vid karolinska institutet framlagt förslag om omläggning fr. o. m. budgetåret 1955/56 av undervisningen i oftalmiatrik vid institutet	(+ 31 608)
6. Konung Gustaf V:s jubileumsklinik:	
a) Uppflyttning av 1 översköterska Ca 14 till Ca 15 (sjuksköterska i ledande befattning) vid röntgenterapiavdelningen	+ 408
b) 1 röntgenbiträde Ce 11 vid röntgenterapiavdelningen i st. f. 1 sjuksköterska Ce 12	— 348
c) 1 fysiker Ce 29 i st. f. $\frac{1}{2}$ fysiker Cg 26 vid isotoplaboratoriet	+ 11 484
d) 1 översköterska Ce 14 i st. f. $\frac{1}{2}$ sjuksköterska Cg 12 vid isotoplaboratoriet	+ 5 184
e) $\frac{1}{2}$ översköterska Ce 14 i st. f. $\frac{1}{2}$ sjuksköterska Ce 12 vid gynekologiska avdelningen	+ 342
f) 1 kanslibiträde Ce 11 vid gynekologiska avdelningen	+ 8 652
7. Barnkliniken:	
a) 1 översköterska Ce 14 i st. f. 1 sjuksköterska Ce 12	+ 684
b) 1 kontorsbiträde Cf 4—Ce 8 på halvtid	+ 3 372
c) 1 kontorsbiträde Cf 4—Ce 8 vid barnpsykiatriska avdelningen i st. f. 1 extra biträde	—
d) 1 förste underläkare vid röntgenavdelningen	+ 21 924
e) 3 sjukvårdsbiträden Ce 6 vid röntgenavdelningen	+ 20 232
f) 1 kontorsbiträde Cf 4—Ce 8 vid röntgenavdelningen	+ 6 744
8. Röntgendiagnostiska avdelningen:	
a) 1 kanslibiträde Ce 11	+ 8 652
b) Utgår 2 sjukvårdsbiträden Ce 6 under förutsättning av bifall till framställning om anvisande av medel under omkostnadsanslaget för anskaffning av viss apparatur	— 13 488

	Ökn. el. minskn.
9. <i>Kliniskt-kemiska centrallaboratoriet:</i>	
a) 1 förste underläkare i st. f. 1 andre underläkare.....	+ 4 704
10. <i>Kliniskt-fysiologiska centrallaboratoriet:</i>	
a) Preliminär kostnad för erforderlig personalförstärkning	+ 141 708
11. <i>Kliniskt-bakteriologiska centrallaboratoriet:</i>	
a) 1 andre underläkare	+ 17 220
b) 1 kontorsbiträde Cf 4—Ce 8 på halvtid	+ 3 372
12. <i>Blodgivarecentralen:</i>	
a) 1 laboratoriebiträde Ce 11	+ 8 652
b) 1 ekonomibiträde Ce 5 på halvtid	+ 3 192
c) 1 kontorsbiträde i regl. befordringsgång i st. f. 1 extra biträde	—
13. <i>Allergilaboratoriet:</i>	
a) 1 förste underläkare	+ 21 924
14. <i>Hälsokontrollen:</i>	
a) 1 översköterska Ce 14 i st. f. 1 sjuksköterska Ce 12.....	+ 684
15. <i>Maskinavdelningen:</i>	
(a) 1 maskinmästare Cg 21 enl. <i>reservationsvis</i> framfört förslag	(+ 13 164)
b) 1 kontorsbiträde Cf 4—Ce 8 på halvtid	+ 3 372
16. <i>Tvätteriet:</i>	
a) 1 tvättföreståndare Ca 12	+ 9 000
b) 1 maskintvättare Ce 10	+ 8 280
c) 3 ekonomibiträden Ce 6	+ 20 232
d) 8 ekonomibiträden Ce 5	+ 51 072
17. <i>Centralförrådet:</i>	
a) 1 ekonomibiträde Ce 6.....	+ 6 744
b) 1 kontorsbiträde Cf 4—Ce 8 på halvtid	+ 3 372
18. <i>Telefonväxeln:</i>	
a) 2 kontorsbiträden i regl. befordringsgång i st. f. 2 extra biträden	—
19. <i>Parkavdelningen:</i>	
a) Uppflyttning av 1 trädgårdsmästare Ca 14 till Ca 17.....	+ 1 224
20. <i>Föreståndarinneexpeditionen:</i>	
a) 1 föreståndarinna Ce 17 i st. f. 1 biträdande föreståndarinna med arvode	—
b) 1 överstäderska Cg 10 i st. f. 1 ekonomibiträde Ce 5	+ 1 896
21. <i>Intendentskontoret:</i>	
b) 1 biträdande intendent Ca 27 i st. f. 1 förste assistent Ca 25.....	+ 1 812
22. <i>Arbetsterapiavdelningen:</i>	
a) 1 arbetsinstruktör Ce 14.....	+ 9 684
23. <i>Särskilda förslag:</i>	
a) Extraordinariesättning av 2 hantverkare Cg 12	—
b) 1 hantverkare Ce 11 i st. f. 1 hantlangare Cg 11	—
c) 2 hantverkare Ce 10 i st. f. 2 hantlangare Cg 10	—
d) Uppflyttning av 1 vaktmästare Ce 10 till Ce 11	+ 372
e) Extraordinariesättning av 15½ sjukvårdsbiträden Cg 5 vid reumatologiska avdelningen	—
f) 5 kontorsbiträden i regl. befordringsgång i st. f. 5 extra kontorsbiträden	—
24. <i>Utbildning av sjuksköterskeelever:</i>	
a) Ökat medelsbehov för 9 sjukvårdsbiträden Ce 5	+ 19 680
b) 12 sjukvårdsbiträden Ce 5 i uthyrt mot lika många sjuksköterskeelever	+ 47 890
(c) 13 sjukvårdsbiträden Ce 5 under förutsättning, att elevernas arbetstid vid medicinska och kirurgiska klinikerna nedbringas till 6 timmar per dag	(+ 91 291)

	Ökn. el. minskn.
25. Anordnande av undersköterskekurs	+ 16 000
26. Omräkning:	
Löneklassuppflyttningar	+ 67 117
Ökat medelsbehov till följd av bemyndigande för direktionen att meddela visst vikariatslöneförordnande	+ 1 608
Vikarier under semester och tjänstledighet	+ 305 400
Avrundning	+ 21
	+ 910 000

II. I *skrivelse den 18 september 1954* hemställer *direktionen* om anvisande av 96 492 kronor för anställande vid det kliniskt-fysiologiska centrallaboratoriet av en förste underläkare, tre översköterskor i Ce 14, två laboratoriebiträden i Ce 11, ett kontorsbiträde i Ce 8, två undersköterskor i Ce 7 samt ett sjukvårdsbiträde i Ce 5.

III. I *skrivelse den 23 oktober 1954* hemställer *direktionen* om anvisande av 15 000 kronor för anställande av en fysiker vid radiofysiska institutionen.

IV. I *skrivelse den 11 maj 1954* föreslår *besparingssakkunniga vid karolinska sjukhuset och serafimerlasarettet*, såvitt nu är i fråga, inrättande vid karolinska sjukhusets maskinanläggning av *dels* två befattningar som reparatör i Ce 13, två befattningar som reparatör i Ce 12 och två befattningar som eldare i Ce 10 i utbyte mot samma antal extra befattningar i motsvarande lönegrader, *dels* ock en befattning som kontorsbiträde i reglerad beföringsgång med halvtidstjänstgöring.

Motiv

I. Sedan den reumatologiska avdelningen med 73 vårdplatser numera färdigställt, omfattar karolinska sjukhuset 1 507 vårdplatser. Antalet vård dagar vid sjukhuset, inklusive garnisonssjukhuset, under budgetåret 1955/56 kan, sedan en vid barnkliniken tidigare stängd vårdavdelning öppnats, brännskadecentralen tillkommit och reumatologiska avdelningen öppnats samt under förutsättning att nämnda avdelningar kan drivas i full utsträckning, beräknas uppgå till omkring 461 000.

Vissa svårigheter att rekrytera personal i erforderlig omfattning föreligger alltjämt. Särskilt gäller detta sjuksköterskepersonal. Beträffande övrig sjukvårdspersonal samt ekonomibiträdespersonal har tillgången däremot varit någorlunda tillfredsställande. Tidvis har emellertid rekryteringssvårigheter gjort sig gällande.

Besparingssakkunniga har under budgetåret utfört preliminär genomgång av flertalet arbetsenheter vid karolinska sjukhuset, serafimerlasarettet och garnisonssjukhuset. F. n. pågår undersökningar av sjukhusens laborativverksamhet.

En tjänsteman från statens organisationsnämnd är fortfarande sysselsatt med rationalisering av kontorsarbetet vid bl. a. klinikexpeditionerna.

Då den obligatoriska sjukförsäkringen den 1 januari 1955 träder i kraft, kommer sjukhusen att utsättas för stora påfrestningar. Det är därför angeläget, att de statliga kroppssjukhusen så utrustas i personalhänseende samt i fråga om instrument m. m., att kritik från allmänheten i största möjliga mån undviks. Karolinska sjukhuset och serafimerlasarettet kan

visserligen icke mottaga fler inläggande patienter än vad vårdplatsantal och tillgänglig vårdpersonal tillåter. Det är dock ytterst angeläget, att alla åtgärder vidtages, som kan bidra till att öka omsättningen på vårdplatserna.

Röntgenavdelningar och centrallaboratorier vid direktionen underlydande sjukhus arbetar redan nu vid bristningsgränsen och betydande väntetider förekommer såväl för inläggande patienter som för poliklinikpatienter. Förhållandena kommer sannolikt att förvärras efter den 1 januari 1955. En upprustning av röntgenavdelningar och laboratorier bör därför snarast äga rum.

Vissa av de tjänster, som av direktionen föreslagits för att effektivisera sjukvården, är även betingade av utbildningssynpunkter. Flera kommunala sjukhus såväl i Stockholm som i landsorten har anskaffat personal och utrustning för undersökningar och behandlingsmetoder, som icke eller endast försöksvis tillämpas vid de statliga undervisningssjukhusen. Man nödgas tyvärr konstatera, att sistnämnda sjukhus i stället för att vara föregångare på medicinens område i vissa avseenden släpar efter utvecklingen på grund av bristande resurser.

Vissa äskade tjänster syftar till — förutom att bereda ökade möjligheter till patientbehandling, laboratorieundersökningar m. m. — jämväl till att bereda utbildningsplatser för specialister, på vilka brist råder vid de kommunala sjukhusen.

1 a) En sjukskötersketjänst, som frigjorts genom arbetsomläggningar, har tillförts medicinska klinikens rutinlaboratorium. Tjänsten bör i besparingssyfte utbytas mot en laboratoriebiträdestjänst.

2 a) Bristen på specialutbildade operationssköterskor har medfört betydande svårigheter att rekrytera personal till den kirurgiska operationsavdelningen. En orsak till rådande rekryteringssvårigheter är även det tunga arbete, som förekommer vid avdelningen, såsom lyftning av patienter, autoklivering m. m. På försök har sedan en tid tillbaka en vaktmästare varit anställd vid avdelningen med uppgift att handhåva tyngre göromål. Motsvarande anordning finnes vid vissa större landsortslasarett samt i utlandet. Då anordningen även vid karolinska sjukhuset visat sig mycket ändamålsenlig, bör en vaktmästartjänst inrättas vid avdelningen.

2 b) Antalet specialanestesier utanför kirurgiska kliniken har ökat från 342 år 1950 till 1 358 år 1953. Angivna siffror är minimisiffror, då akuta fall och operationer nattetid icke medräknats. Den ordinarie personalen vid anesthesiavdelningen uppgår f. n. till 1 överläkare och 2 förste underläkare. Dessutom tjänstgör vid avdelningen under 6 månader en andre underläkare på halvtid. Garnisonsavdelningen disponerar över en heltidsanställd anesthesiläkare för dess cirka 1 000 operationer per år. För kirurgiska kliniken och garnisonsavdelningen med cirka 5 000 operationer-anestesier årligen är denna personal tillräcklig men det är icke möjligt att med nuvarande personal i önskad utsträckning svara för specialistanestesier vid andra kliniker. Många patienter, som är i behov av skonsam och sakkunnig anesthesi vid operationer, kan sålunda f. n. icke erhålla sådan.

Undvikliga dödsfall har också inträffat, vilka är att tillskriva detta förhållande.

3 a) Direktionen hänvisar till en av besparingssakkunniga vid karolinska sjukhuset och serafimerlasarettet i skrivelse den 30 september 1953 gjord framställning om ökning av läkarpersonalen vid den urologiska avdelningen. (En redogörelse för denna framställning har lämnats i 1954 års statsverksproposition, elfte huvudtiteln, s. 113—114.)

4 a) Den nuvarande kontorspersonalen — ett kanslibitråde och ett kontorsbiträde med halvtidstjänstgöring — är otillräcklig.

5 a) Undersökningen av ögats elektroretinogram är numera en klinisk rutinmetod av stort praktiskt värde för diagnostik av ett flertal ögonsjukdomar och för bedömandet av sjukdomsförloppet. Med hänsyn härtill bör sjukhuset bidra till kostnaderna för avlöning av personalen vid elektroretinogramlaboratoriet. Det kan ej anses korrekt, att forskningsanslag utnyttjas för rutinsjukvårdens behov på sätt som nu sker.

5 b) Kungl. Maj:t har i proposition nr 212/1954 föreslagit, att ögonklinikerna — för att möjliggöra ökad poliklinisk undervisning — skall tillföras en förste underläkare- och en överskötersketjänst. Därest övergång till den ändrade studieordningen skall ske enligt den studieplan, som framlagts i propositionen, skulle ifrågavarande personalökning ej bli aktuell under budgetåret 1955/56 utan först senare. Därest emellertid ett av karolinska institutets lärarkollegium numera framlagt förslag om omläggning redan fr. o. m. nästa budgetår av undervisningen i oftalmiatrik vid institutet vinner statsmakternas bifall, bör förenämnda två tjänster upptagas i sjukhusets personalstat redan fr. o. m. budgetåret 1955/56.

6 a)—b) En av de fem översköterskorna vid röntgenterapiavdelningen har ansvaret för personalen och fördelningen av det löpande arbetet. Hon ansvarar dessutom för utbildningen av röntgenbiträdeseleverna. Ifrågavarande översköterska underlydande personal överstiger 20 eller det antal, som enligt avtal mellan svensk sjuksköterskeförening och de kommunala huvudmännen skall utgöra norm för inrättande av ledande överskötersketjänster i 15 lönegraden.

Apparaturen vid röntgenterapiavdelningen har så utökats, att på den fjärde och sist i bruk tagna röntgenenheten tre laboratorier avsetts skola träda i verksamhet den 1 juli 1954. För varje laboratorium med tillhörande apparatur erfordras ett röntgenbiträde. Tidigare fanns ett röntgenbiträde på den fjärde röntgenenheten och endast en röntgenbiträdesbefattning har därefter tillkommit. Det finns ingen möjlighet för ett röntgenbiträde att sköta mer än en apparat åt gången. Såvida ej ytterligare ett röntgenbiträde kan ställas till förfogande, kommer därför ett laboratorium att stå outnyttjat, vilket skulle betyda, att en del tumörfall icke kan behandlas på lämpligaste sätt.

6 c)—d) Frekvensen av undersökningar vid isotoplaboratoriet har slän-

digt stigit, vilken ökning fortsatt jämväl under första halvåret 1954. Att ökningen ej varit större beror delvis på att laboratoriets maximala kapacitet uppnåtts, vilket nödvändiggjort antalsbegränsning och väntetider på 4—6 veckor vid polikliniken. Varje diagnostisk undersökning innefattar ett flertal mätprocedurer, varför det numeriska antalet endast ger en ofullständig bild av laboratoriets arbetsbelastning. Av undersökningarna och behandlingarna måste det övervägande antalet betraktas som för sjukvården helt nödvändiga och endast ett mindre antal — enligt den för laboratoriet ansvarige läkaren ej överskridande 10 procent — som ren forskning.

6 e) Vid den gynekologiska applikationsavdelningen och polikliniken tjänstgör f. n. en sjuksköterska på halvtid. Anställandet av denna sjuksköterska har möjliggjort utförandet av polikliniska operationer och blodtransfusioner. I och med den ökande tillströmningen av patienter till den gynekologiska avdelningen har allt mer kvalificerat arbete måst åläggas ifrågavarande befattningshavare. I främsta rummet har antalet blodtransfusioner avsevärt ökat. De ökade kraven har ställt stora fordringar på vederbörandes kompetens. Endast en sjuksköterska med utbildning och erfarenhet i kirurgisk operationsteknik har sådan kompetens.

6 f) Ökningen av antalet nya fall av underlivskräfta samt den ökade poliklinikfrekvensen nödvändiggör en eller flera timmars dagligt övertidsarbete för kanslipersonalen, som utgöres av en kansliskrivare och ett kanslibitråde. Risk föreligger, att personalen i längden icke rår med nuvarande arbetsbörda. Ökningen av det löpande arbetet har omöjliggjort upprätthållandet av den statistiska bearbetningen av materialet i önskvärd omfattning, vilket kan medföra betydande konsekvenser för såväl sjukvården som undervisning och forskning.

7 a) Den ökade verksamheten vid det cardiologiska laboratoriet och det ansvar, som åvilar dess första sköterska, motiverar, att vederbörande erhåller samma löneställning som kemiska laboratoriets översköterska. Den begärda tjänsteförändringen är vidare erforderlig för att man på tjänsten skall kunna behålla kvalificerad arbetskraft.

7 b) Den nuvarande kontorspersonalen är otillräcklig, vilket medfört att läkare, laboratoriebiträden och sjuksköterskor måste biträda med skrivgöromål till men för mera kvalificerat arbete.

7 c) Alltsedan barnpsykiatriska avdelningens tillkomst har ett extra kontorsbiträde varit anställt vid avdelningen. Svårigheter har uppstått att få behålla den person, som innehar befattningen och som visat sig väl skickad för ändamålet, enär hon i längden icke önskar kvarstanna under nuvarande osäkra förhållanden.

7 d)—f) Besparingssakkunniga har i yttrande den 26 november 1953 över direktionens anslagsäskanden för budgetåret 1954/55 tillstyrkt inrättandet vid röntgenavdelningen av två förste underläkarbefattningar, en be-

fattning som sjuksköterska, tre befattningar som sjukvårdsbiträden och en befattning som kontorsbiträde. Genom beslut av 1954 års riksdag har avdelningen erhållit förstärkning med en förste underläkare. Verksamheten vid avdelningen har efter avgivandet av besparingssakkunnigas förslag ytterligare ökat i omfattning. En sjukskötersketjänst, som frigjorts genom arbetsomläggningar inom sjukhuset, kan emellertid tillföras avdelningen, varför medel för inrättande av en sådan tjänst ej behöver anvisas. Däremot erfordras medel för den övriga personalförstärkning, som föreslagits av besparingssakkunniga.

8 a) Genom tillkomsten av två nya röntgenlaboratorier, vilka i första hand skall betjäna den reumatologiska avdelningen och samtidigt möjliggöra för den röntgendiagnostiska avdelningen att betjäna sjukhuset i övrigt på ett effektivare sätt än hittills, är en förstärkning av kontorspersonalen med ett kanslibiträde nödvändig. Tjänsten är bl. a. avsedd för kvalificerat maskinskrivningsarbete efter diktafon.

8 b) Vid röntgendiagnostiska avdelningen är f. n. röntgensektionerna A och B under ombyggnad i samband med tillkomsten av de två nya röntgenlaboratorierna. Det är ändamålsenligt, att under omkostnadsanslaget till inköp föreslagen apparatur för automatisk framkallning installeras i samband med ombyggnaden. Sådan installation bör samtidigt även göras vid röntgensektion C. Kostnaden härför uppgår till 120 000 kronor. Sedan installation skett, beräknas två sjukvårdsbiträdestjänster kunna inbesparas på röntgensektionerna A och B. Vid röntgensektion C skulle, om icke förenämnda apparatur anskaffades, personalökning vara nödvändig, enär personalen där är underdimensionerad.

9 a) I tidigare anslagsäskanden har direktionen framhållit, att det effektiva utbytet för laboratoriets del av en arbetskraft i andre underläkares ställning blir relativt litet. Andre underläkartjänsterna utgör ettårstjänster, och en stor del av tjänstgöringen åtgår för vederbörandes egen utbildning. Genom utbyte av andre underläkartjänsten mot en förste underläkartjänst (treårstjänst) vinnes betydligt större arbetsekonomi.

11 a)—b) Verksamheten vid det bakteriologiska centrallaboratoriet ökar ständigt och överstiger varje år tidigare gjorda beräkningar. Under senast förflutna budgetår har brännskadecentralen och reumatologiska avdelningen tillkommit, vilket medfört ökad belastning på laboratoriet. Då laboratoriets resurser i lokal- och personalhänseende är otillräckliga, har man varit nödsakad att i ökad omfattning låta utföra undersökningar vid andra laboratorier, nämligen vid statens bakteriologiska laboratorium och bakteriologiska institutionen vid Uppsala universitet. Kostnaden härför har under innevarande budgetår uppgått till i runt tal 75 000 kronor. Fortsätter ökningen i samma takt som hittills, kommer kostnaden under budgetåret 1955/56 att uppgå till omkring 200 000 kronor.

De undersökningar, som överlämnas till andra laboratorier, skulle emel-

lertid för betydligt lägre kostnader kunna utföras vid sjukhusets eget laboratorium, därest lokal- och personalresurserna vore tillräckliga. Genom tillkomsten av reumatologybyggnaden kan laboratoriet erhålla viss mindre ökning av sina lokalutrymmen, vilket möjliggör att en stor del av nämnda undersökningar kan utföras vid laboratoriet. Förutsättning härför är dock, att viss personalförstärkning erhålles. I första hand erfordras en ökning av läkararbetskraften. Fr. o. m. budgetåret 1954/55 har laboratoriet visserligen erhållit en kvalitativ förstärkning av denna personal genom att en andre underläkartjänst utbyts mot en förste underläkartjänst. Samtidigt har emellertid verksamheten vid blodgivarcentralen så ökat, att den förste underläkare, som tidigare tjänstgjort på halvtid vid bakteriologiska laboratoriet, i allt större utsträckning måst ägna sig åt arbete vid blodgivarcentralen och kommer sannolikt att redan innevarande år få tagas helt i anspråk för denna uppgift.

Den ökade verksamheten nödvändiggör jämväl en förstärkning av kontorspersonalen.

12 a)—c) Användande av blod för transfusion måste föregås av en serologisk undersökning för uteslutande av, att givaren vid tappningstillfället är eller varit behäftad med syfilis. Undersökningar av detta slag beträffande vid centralen tappat blod har hittills utförts vid sjukhusets bakteriologiska laboratorium. Laboratoriets föreståndare har emellertid numera meddelat, att dessa undersökningar på grund av bristande resurser icke längre kan utföras vid laboratoriet utan kommer att översändas till statens bakteriologiska laboratorium. Kostnaden härför vid nuvarande tappningsfrekvens uppgår till omkring 40 000 kronor per år. En dylik utläggning av undersökningarna kommer emellertid att medföra, att blodförsörjningen till klinikerna icke kan fungera. Redan i dagens läge bereder nämligen den tidsutdräkt, som uppstår genom att ifrågavarande undersökningsverksamhet icke utföres vid blodgivarcentralen, stora svårigheter för centralen. Verksamheten bör därför förläggas till blodgivarcentralen, vilket nödvändiggör anställande därstädes av ett laboratoriebiträde.

Vid blodgivarcentralen tjänstgör f. n. tre ekonomibiträden, av vilka ett på halvtid. Med hänsyn till den successiva ökningen av arbetet vid centralen och särskilt med hänsyn till det ökade arbete med iordningställande av laboratorieutensilier, som kommer att inträda i och med centralens övertagande av de serologiska syfilisprövningarna, torde det vara oundgängligt att utöka personalen med ytterligare minst ett ekonomibiträde med halvtidstjänstgöring.

För ett extra kontorsbiträde, som varit anställt vid avdelningen sedan hösten 1952, bör inrättas en tjänst i befordringsgången. Svårigheter föreligger att få behålla nuvarande befattningshavare, om vederbörande icke kan beredas extra ordinarie anställning.

13 a) Inrättandet av en förste underläkartjänst är motiverat av arbetets

omfattning vid laboratoriet. Då överläkartjänsten därstädes fr. o. in. den 1 juli 1954 förenats med en professur, kommer överläkaren att erhålla betydligt ökade uppgifter såsom ledare av forskning och undervisning. Han torde därför icke kunna ensam handhava sjukvården och konsultationsverksamheten vid laboratoriet.

14 a) Personalsköterskan har bl. a. att avlägga hembesök, förbereda personalläkarmottagningen, biträda vid denna samt tillse, att nyanställd personal undergår skärmbildsundersökning, blod- och tuberkulinprov. Det är synnerligen angeläget, att man på ifrågavarande befattning har en person, som lär väl känna personalen. Sjukskötersketjänsterna i lönegrad 12 är emellertid av yngre sjuksköterskor uppehållna passagetjänster, som ofta byter innehavare. Arbetet är dessutom så självständigt, ansvarsfullt och kvalificerat, att en placering i lönegrad 14 är starkt motiverad.

15 a) Överdirektören, t. f. vicedirektören professor Hellerström samt intendenten har i avgiven reservation förklarat sig anse, att direktionen bort upprepa sin framställning föregående år om inrättande av en extra maskinmästarbefattning.

15 b) Tillkomsten av föreslagen kontorsbiträdesbefattning kommer att innebära en lättnad i förste maskinmästarens skrivarbete, varigenom en önskvärd avkortning av hans arbetstid kan uppnås.

16 a)—d) Direktionen har hos Kungl. Maj:t föreslagit, att karolinska sjukhuset under budgetåret 1954/55 skall övertaga tvätten för Norrbackainstitutet, vilket förutsätter en personalökning vid sjukhusets tvättinrättning med tre ekonomibiträden. Utgiften härför ävensom sjukhusets omkostnader m. m. för ifrågavarande tvätt täckes av inkomster från Norrbackainstitutet.

Det är även ekonomiskt fördelaktigt att snarast möjligt överföra serafimerlasarettets tvättgods till karolinska sjukhusets tvätteri, vilket kan ske under budgetåret 1955/56. Härvid bör från serafimerlasarettet till karolinska sjukhuset överföras en tvättföreståndare, en maskintvättare och åtta ekonomibiträden. Samtidigt kan från serafimerlasarettets stat utgå — förutom nyssnämnda personal, som överföres till karolinska sjukhuset — en maskintvättare och två ekonomibiträden.

17 a)—b) Personalen i centralförrådet utgöres f. n. av en föreståndarinna, en vaktmästare och fyra ekonomibiträden. Genom utbyggnaden av förrådet samt viss omläggning av distributionen från detsamma är en ökning av personalen med ett ekonomibitråde erforderlig. Vidare bör ett kontorsbiträde med halvtidstjänstgöring tillkomma för att avlasta föreståndarinnan från skrivgöromål till gagn för andra mera kvalificerade arbetsuppgifter.

18 a) Vid telefonväxeln har efter av televerket genom trafikundersökning påvisat behov inrättats två extra kontorsbiträdestjänster. Dessa tjäns-

ter, vilka fyller ett stadigvarande behov, bör utbytas mot extraordinariebildande befattningar enligt befodringskungörelsen.

19 a) Direktionen har i tidigare anslagsäskanden framhållit, att trädgårdsmästartjänsten med hänsyn till arbetsuppgifter, ansvar och kvalifikationer icke är rättvist lönegradsplacerad i förhållande till andra tjänster vid sjukhuset. Tjänsten är även placerad lägre än trädgårdsmästartjänsterna vid de större sinnessjukhusen, oaktat trädgårdsmästaren vid karolinska sjukhuset har fler kvalificerade arbetsuppgifter än motsvarande befattningshavare vid nämnda sinnessjukhus.

20 a) En arvodesbefattning som föreståndarinna med huvudsaklig uppgift att handhåva placeringen av undersköterskor, barnsköterskor och sjukvårdsbiträden för dag- och nattjänst inrättades vid barnkliniken tillkomst. Behovet av tjänsten är väl dokumenterat, varför densamma bör utbytas mot en extra ordinarie tjänst i 17 lönegraden.

20 b) Föreståndarinnorna medhinner icke f. n. att i önskvärd omfattning kontrollera och leda städningsarbetet på de många över hela sjukhuset spridda arbetsställen, där särskilda arbetsledare saknas och där personal arbetar utan kontroll. Direktionen har därför på försök anställt en överstäderska med arvode motsvarande 7 löneklassen, vilket försök utfallit synnerligen väl. För att en för ändamålet tillräckligt kvalificerad arbetskraft skall kunna behållas, bör en tjänst i 10 lönegraden inrättas. Härvid kan en ekonomibiträdestjänst indragas.

21 a) Utöver intendenten bör sjukhuset ha någon kvalificerad befattningshavare, som kan beräknas stanna i sjukhusets tjänst längre tid och vid ledigheter för intendenten vikariera för denne. En förutsättning härför är, att vederbörande kan erbjudas en tillfredsställande lönegradsplacering. På grund av sjukhusets fortgående utbyggnad måste intendenten eller förste assistenten långa tider vara partiellt tjänstlediga för utrustningsarbete vid nytillkommande kliniker m. m. Uppgifter av ifrågavarande slag kan endast anförtros åt personer, som har grundlig kännedom om sjukhusets särskilda förhållanden och krav.

22 a) Vid sjukhuset finnes f. n. endast två arbetsinstruktörer. Behov av en ökad sysselsättnings- och arbetsterapiverksamhet har sedan länge gjort sig starkt gällande vid sjukhusets olika kliniker, främst vid psykiatriska, hud- och barnklinikerna. Tillkomsten av reumatologiska avdelningen och brännskadeavdelningen har accentuerat detta behov. Ytterligare en arbetsinstruktörstjänst bör därför tillföras sjukhuset.

23 a)—c) Ifrågavarande befattningar är inrättade sedan flera år tillbaka och kan icke undvaras. Det är svårt att rekrytera dem på grund av den låga lönegradsplaceringen och de jämförelsevis höga inkomster denna kategori yrkesarbetare åtnjuter i den privata marknaden. Även ur skälighetsynpunkt är det numera motiverat med extra ordinarie befattningar, då

de nuvarande befattningshavarna har flera års anställningstid vid sjukhuset.

23 d) En vaktmästare vid badavdelningen har till huvudsaklig uppgift att transportera patienter mellan badavdelningen och vårdavdelningarna. Tjänsten borde därför enligt av 1949 års tjänsteförteckningskommitté föreslagna och av statsmakterna godtagna principer tidigare ha inplacerats i 11 lönegraden, vilket emellertid av förbiseende icke skett.

23 f) Förslaget avser extraordinariesättning av vissa av direktionen inrättade kontorsbiträdestjänster, nämligen vid kirurgpolikliniken, blodgivarecentralen, inskrivningsexpeditionen, öronpolikliniken och barnklinikens röntgenavdelning.

24 a)—c) I 1954 års statsverksproposition föreslog chefen för inrikesdepartementet anställande fr. o. m. den 1 mars 1955 av 9 sjukvårdsbiträden vid karolinska sjukhuset och 4 sjukvårdsbiträden vid serafimerlasarettet i utbyte mot lika många elever. Anslagsbehovet för helt år räknat för nämnda 13 sjukvårdsbiträden utgör, efter avdrag av ersättningen till skolorna för tillhandahållandet av elever, 54 000 kronor. Då i 1954 års statsverksproposition avlöningsmedel beräknats endast för fyra månader, erfordras för budgetåret 1955/56 en ytterligare medelstilldelning av 36 000 kronor, varav 19 680 kronor å karolinska sjukhusets stat och 16 320 kronor å serafimerlasarettets stat.

Från statens sjuksköterskeskola och Sophiahemmets sjuksköterskeskola har numera meddelats, att de för att kunna fullfölja medicinalstyrelsens utbildningsplan måste indraga sammanlagt 32 elever fr. o. m. ingången av budgetåret 1955/56, eller 19 mer än under budgetåret 1954/55. Dessa 19 elever fördelar sig med 12 på karolinska sjukhuset och 7 på serafimerlasarettet. Kostnaden för 12 sjukvårdsbiträden vid karolinska sjukhuset utgör efter avdrag av nu utgående ersättning till skolorna 47 890 kronor per år. För 7 biträden, som skall ersätta elever vid serafimerlasarettet, utgör avlöningskostnaden efter avdrag av ersättning till skolorna 35 549 kronor. Samtidigt beräknas inkomsterna av hyra och måltidskuponger öka med 6 200 kronor vid varterade sjukhuset.

Med avseende å framfört förslag om minskning av elevernas praktiska tjänstgöring till $\frac{3}{4}$ uttalade departementschefen i 1954 års statsverksproposition, att han funnit direktionens, av svensk sjuksköterskeförening biträdda, alternativ II C vara en godtagbar lösning. Då den nya kursplanen komme att tillämpas fr. o. m. mars månad 1955, borde emellertid med en omläggning av den praktiska utbildningen kunna anstå till ett senare budgetår. Departementschefen framhöll angelägenheten av att, när förhållandena det medgäve, den praktiska utbildningen förbättrades på angivet sätt. Från skolornas sida har numera framhållits nödvändigheten av att en minskning av den praktiska tjänstgöringen omedelbart genomföres å de medicinska och kirurgiska klinikerna. I annat fall komme den avsedda

effektiviseringen av elevernas utbildning att förfelas. Enligt direktionens mening är det angeläget, att den praktiska utbildningen förbättras snarast möjligt. Det är önskligt, att så kan ske fr. o. m. den 1 juli 1955 i enlighet med sjuksköterskeskolornas yrkanden. Skall $\frac{3}{4}$ -principen tillämpas, erfordras anställande vid karolinska sjukhuset av ytterligare 13 sjukvårdsbiträden för att ersätta förlorad elevarbetstid. Kostnaden härför uppgår till i runt tal 91 300 kronor. Vid serafimerlasarettet erfordras anställande av $6\frac{1}{4}$ sjukvårdsbiträden, för vilka lönekostnaden uppgår till i runt tal 43 900 kronor.

25) Genom beslut den 6 maj 1949 har Kungl. Maj:t förklarat sig vilja, efter framställning i varje särskilt fall av direktionen, meddela beslut om anvisande av medel för anordnande av utbildningskurser för sjukvårdspersonal för erhållande av befattning som undersköterska. Dylika kurser anordnas i regel varje år vid karolinska sjukhuset. Kostnaden har uppgått till omkring 23 000 kronor per kurs. När under avlöningsanslaget anvisade medel icke förslagit till bestridande av kostnaderna, har anslagsöverskridande medgivits av Kungl. Maj:t. För att undvika framställning om sådant överskridande under budgetåret 1955/56 hemställer direktionen om anvisande av 23 000 kronor för ändamålet. Beloppet kan beräknas fördela sig med omkring 16 000 kronor på karolinska sjukhuset och 7 000 kronor på serafimerlasarettet.

II. I skrivelse den 6 september 1954 till direktionen har besparingssakkunniga framlagt resultatet av verkställd utredning rörande anslagsbehovet för det kliniskt-fysiologiska centrallaboratoriet. Besparingssakkunniga har därvid anfört bl. a. följande.

Ett karakteristiskt drag i den kliniska medicinens utveckling under de senaste årtiondena är de centrala diagnostik- och undersökningsavdelningarnas och speciellt de kliniska laboratoriernas ökade betydelse. Kravet på laboratoriernas resurser — såväl kvantitativt som kvalitativt — har därför ökat, och de sakkunniga har också i huvudsak kommit till den uppfattningen, att karolinska sjukhusets ursprungliga laboratorieorganisation icke kunnat uppfylla de på densamma ställda och successivt ökade fordringarna. De senare är i första hand att hänföra till sjukvårdens behov men är också till en del konsekvenser av sjukhusets karaktär av undervisnings- och forskningsanstalt.

Den fysiologiska laboratorieverksamheten vid karolinska sjukhuset är i huvudsak koncentrerad till det kliniskt-fysiologiska centrallaboratoriet. För barnkliniken behov finnes ett laboratorium inrymt inom barnkliniken, och särskilda laboratorier har planerats i den thoraxklinik, som f. n. är under uppförande. Det till barnkliniken förlagda laboratoriet drives av kliniciens läkare med en sköterska i samarbete med centrallaboratoriet, vilket är ändamålsenligt med hänsyn till de speciella förhållanden, som gäller vid undersökning av barn. Ett intimt samarbete med centrallaboratoriet är emellertid en viktig förutsättning för att uppnå kontinuitet och tillfredsställande metodövervakning, vilken knappast torde kunna garanteras enbart genom klinikens underläkare, som rekryteras efter i huvud-

sak kliniska meriter. Thoraxklinikens laboratorium, som kommer att omfatta en yta av cirka 550 m², bör, i den mån detsamma skall fungera för sjukvården och dess drift belasta sjukhusets stat, underställas centrallaboratoriet. Centrallaboratoriets lokaler (cirka 200 m²) är icke tillräckliga för de nuvarande arbetsuppgifterna. Personalen och apparaturen är sammanträngd på en alltför liten yta och den relativa komfort och det lugn, som bör finnas med hänsyn till patienterna, saknas i hög grad. I flera avseenden är kapaciteten så liten, att alltför långa väntetider uppstår. För att sjukhusets behov av framförallt vissa vanliga rutinundersökningar såsom BMB och EKG skall kunna tillgodoses vid sidan av de mera specialiserade undersökningar, som jämte vetenskapligt utvecklingsarbete hör till laboratoriets uppgifter, är det därför nödvändigt, att lokalerna utvidgas. Att såväl ineliggande som polikliniska patienter får vänta i veckor på undersökning, är icke förenligt med rationell sjukvård. Laboratoriets resurser i nämnda hänseenden bör därför snarast bringas upp till en nivå, som gör det möjligt att tillgodose sjukvårdens behov. Då patienterna i stor utsträckning måste transporteras till laboratoriet, är frågan om detsammans placering ekonomiskt betydelsefull. Kortare och billigare transporter torde uppnås genom att åtminstone den del, där patienter skall undersökas, placeras centralt.

Vid laboratoriet utföres även hjärtkatetriseringar, för vilken uppgift personal anställts med anlitan av vetenskapliga anslag. Denna undersökningsmetod har visat sig vara av stor betydelse för hjärtdiagnostiken, och det råder icke tvivel om att sjukhuset bör disponera över erforderliga resurser för denna undersökningsverksamhet. Hjärtkatetriseringar utföres emellertid jämväl vid barnkliniken, och detsamma beräknas bli fallet vid thoraxklinik. Även om det icke är möjligt att säkert förutse den framtida utvecklingen, synes det f. n. icke rimligt att syfta mot tre hjärtstationer med katetriseringsverksamhet. Med hänsyn till de höga kostnaderna för apparatur och personal är det viktigt, att verksamheten organiseras så rationellt som möjligt. Den första förutsättningen härför är en enhetlig ledning, på vilken det bör ankomma att samordna verksamheten för de olika klinikerna. För framtiden bör ihåggkommas, att tillkomsten av thoraxklinik kan innebära en förskjutning av klientelet, så att de hjärtfall, som nu vårdas å medicinska och kirurgiska klinikerna, kommer att vårdas å thoraxklinik, varigenom klinikernas behov av hjärtkatetriseringar på motsvarande sätt förskjutes.

Besparingssakkunniga tillstyrker en personalökning vid det kliniskt-fysiologiska centrallaboratoriet, som gör det möjligt för laboratoriet att dels öka antalet BMB-undersökningar från 8 till 12 per dag, dels öka antalet EKG-undersökningar med 50 procent, dels ock införa hjärtkatetriseringar bland laboratoriets ordinarie sjukvårdande uppgifter. Beträffande hjärtkatetriseringarna sker emellertid detta under förutsättning av verksamhetens enhetliga samordning och organisationens noggranna omprövning i samband med thoraxklinikens tillkomst i syfte att begränsa antalet hjärtstationer med dylik verksamhet till två. De sakkunniga föreslår följande personalökning, nämligen en förste underläkare, två över-sköterskor, 2 laboratoriebiträden, 1 undersköterska samt 1 sjukvårdsbiträde, medförande en årlig kostnadsökning av i runt tal 72 000 kronor. Härmed har de sakkunniga ansett sig ha tagit ställning till de frågor beträffande laboratoriet, som har direkt samband med den sjukvårdande

verksamheten. Huruvida personalen och verksamheten skall ytterligare ökas med hänsyn till forskningens behov är en fråga, som icke har ansetts falla inom ramen för de sakkunniga meddelat uppdrag.

Laboratoriets nuvarande utrustning är enligt de sakkunnigas mening otillräcklig för den föreslagna utökningen av verksamheten och behöver därför i vissa avseenden kompletteras. Erforderlig komplettering har av de sakkunniga kostnadsberäknats till 66 981 kronor.

Direktionen åberopar ett av överläkaren vid laboratoriet, laboratorn Torgny Sjöstrand i skrivelse den 16 september 1954 avgivet yttrande, vari framhålles, att den av besparingssakkunniga föreslagna personalförstärkningen för att öka antalet EKG-undersökningar med 50 procent är otillräcklig. För att möjliggöra denna ökning erfordras ytterligare en översköterska och en undersköterska. Sjöstrand framhåller vidare det oundgängliga behovet av ytterligare ett biträde för kontorsuppgifter för att dels eliminera nu förekommande övertidsarbete dels ock kunna möta det ökade kontorsarbetet. Direktionen föreslår, att en översköterska, en undersköterska samt ett kontorsbiträde tillkommer utöver vad besparingssakkunniga föreslagit. — Direktionsledamoten expeditionschefen Montell samt överdirektören Dahlberg har anmält *skiljaktig mening* och därvid uttalat, att den ökning av sjukvårdspersonalen och apparatutrustningen, som besparingssakkunniga efter företagen undersökning ansett böra ske vid laboratoriet, torde möjliggöra en icke oväsentlig kapacitetsökning. Erfarenheterna från den sålunda ökade verksamheten synes böra avvaktas, innan ytterligare sjukvårdspersonal ställes till laboratoriets förfogande.

III. I underdånig skrivelse den 23 oktober 1953 hemställde strålskyddskommittén om anvisande av 58 080 kronor för anställande av två fysiker samt viss annan tillfällig personal vid radiofysiska institutionen. 1954 års riksdag beviljade 15 612 kronor för anställande av en fysiker under innevarande budgetår. Övrig av strålskyddskommittén begärd personal förutsattes kunna tills vidare avlönas av forskningsanslag från cancerföreningen samt riksföreningen för kräftsjukdomarnas bekämpande. Enligt vad direktionen numera under hand erfarit kan forskningsanslag icke ställas till förfogande för avlönning av den andre fysikern under budgetåret 1955/56. Strålskyddskommitténs organisationsförslag torde ej heller föreligga i så god tid, att det kan prövas av 1955 års riksdag. Direktionen anser sig på grund härav och med stöd av strålskyddskommitténs förenämnda framställning rörande personalbehovet vid radiofysiska institutionen böra hemställa om anvisande av 15 000 kronor för avlönande av ytterligare en fysiker under budgetåret 1955/56.

IV. *Besparingssakkunniga* anför.

Karolinska sjukhusets maskinanläggning torde vara den största anläggning av detta slag, som finnes vid något sjukhus i riket. Den ansvarar för sjukhusets och karolinska institutets värme- och kraftförsörjning samt handhar underhållet av därför erforderliga anläggningar å sjukhuset

jämte dess anordningar för vatten och avlopp, kyla, gas, ventilation m. m. Vidare ansvarar avdelningen för underhållet å sjukhuset av en stor del av den fasta och lösa inredningen, såsom hissar, tvätt- och köksmaskiner, centrifuger, andra elektriska apparater, truckar, sängar, transportmaterial m. m. Maskinavdelningens verksamhet kräver en rätt omfattande personal. Sammanlagt finnes 34 personer i heltidstjänstgöring, varav 9 på extra stat. Denna betydande personalstyrka är fullt utnyttjad. Extra tjänster har måst inrättas för att verksamheten vid avdelningen nöjaktigt skall kunna upprätthållas och för att undvika användande av utomstående entreprenörer för servicearbeten, vilket skulle medföra avsevärt ökade kostnader för sjukhuset. Förekomsten av extra tjänster innebär emellertid för sjukhusets del betydande olägenheter. Det har sålunda visat sig vara förenat med svårigheter att med denna anställningsform och nuvarande lönegradsplacering erhålla yrkesskickliga reparatörer, och i de fall kompetent personal kunnat anställas har vederbörande som regel icke stannat längre tid på platsen. Täta byten av personal på för verksamheten nödvändiga och betydelsefulla befattningar måste med nödvändighet innebära minskad effektivitet inom avdelningen. De sakkunniga, som erfarit att detta otillfredsställande förhållande skulle kunna förbättras genom utbyte av vissa extra tjänster mot extra ordinarie sådana, finner en sådan åtgärd önskvärd och ändamålsenlig. Samtliga extra tjänster är enligt vad de sakkunniga vid sina undersökningar kunnat finna, nödvändiga för fullgörandet av de arbetsuppgifter, som för dagen åvilar avdelningen. De sakkunniga hyser den uppfattningen, att den kommande översynen genom byggnadsstyrelsens försorg icke föregripes genom de sakkunnigas förslag.

Antalet arbetsledare vid maskinavdelningen har varit oförändrat alltsedan sjukhusets öppnande år 1939. Avdelningens ledning utgöres således fortfarande endast av en förste maskinmästare och en förste maskinist. De sakkunniga har blivit övertygade om, att förste maskinmästarens nuvarande arbetsbörda är onormalt stor. En förstärkning av arbetsledningen på ett eller annat sätt framstår därför såsom ofrånkomlig, därest maskinavdelningen för framtiden skall kunna fungera helt tillfredsställande ur teknisk och driftekonomisk synpunkt. För att icke föregripa den förestående organisationsundersökningen vill de sakkunniga emellertid icke föreslå annan åtgärd än att en befattning som kontorsbiträde i beföringsgången med halvtidstjänstgöring ställes till förste maskinmästarens förfogande. Genom en sådan begränsad åtgärd skulle enligt de sakkunnigas åsikt en viss förbättring ernås beträffande arbetsförhållandena för maskinavdelningens ledande personal.

Yttranden

I.

Statskontoret anför.

Förslaget att vid kirurgiska kliniken inrätta en extra ordinarie befattning som vaktmästare innebär, att den tillfälliga sjukvårdartjänst, som enligt direktionens beslut redan inrättats, förenas med pensionsrätt. Då det emellertid gäller en befattning, som hittills saknat motsvarighet vid sjukhuset, anser statskontoret, att före ett ställningstagande närmare erfarenhet av befattningen bör avvaktas och frågan underställas besparingssakkunnigas prövning. Med hänsyn till numera förebragt utredning angående

utvecklingen på narkosområdet, anser sig statskontoret icke böra motsätta sig inrättandet av föreslagen underläkartjänst vid anestesivdelningen.

Direktionen har hemställt om ytterligare en förste underläkartjänst vid den urologiska avdelningen. Statskontoret utgår från, att denna framställning icke kommer att tagas under övervägande, förrän besparingssakkunniga slutfört sitt uppdrag beträffande sjukhusets olika kliniker.

Beträffande förslaget om anvisande av bidrag till personalkostnaderna vid elektoretinogramlaboratoriet hänvisar statskontoret till den ståndpunkt, som statsmakterna intagit till detta spörsmål vid 1953 års riksdag.

Det kan enligt ämbetsverket ifrågasättas, huruvida icke föreslagen uppflyttning i lönegrad av en översköterska vid radiumhemmets allmänna avdelning bör omprövas i samband med besparingssakkunnigas utredning angående personalbehovet vid avdelningen.

I avvaktan på denna utredning synes även behovet av en heltidsanställd fysiker böra provisoriskt tillgodoses genom utsträckt tjänstgöring för den fysiker i lönegrad Cg 26, som f. n. är halvtidsanställd.

Vid barnkliniken röntgenavdelning bör tre sjukvårdsbiträdestjänster extraordinariesättas. Däremot ställer sig statskontoret i hög grad tveksamt till förslaget om en ytterligare utökning av antalet befattningar. Det angivna behovet av kontorsbiträden torde tills vidare böra tillgodoses genom tillfällig personal i den mån så befinnes vara erforderligt.

Ett genom motion väckt förslag om utbyte av en andre underläkartjänst mot en förste underläkartjänst vid kliniskt-kemiska centrallaboratoriet var föremål för prövning vid 1954 års riksdag. Riksdagen ansåg, att förslaget borde prövas i samband med statsmakternas ställningstagande till 1948 års läkarutbildningskommittés betänkande. Anledning till ändrat ståndpunktstagande i frågan saknas.

Läkarpersonalen vid det kliniskt-bakteriologiska laboratoriet förstärktes enligt beslut vid 1954 års riksdag genom utbyte av en befattning som andre underläkare mot en förste underläkartjänst. Innan ytterligare förstärkning medges, torde någon erfarenhet böra avvaktas av nämnda beslut. Direktionens förslag ger enligt statskontorets mening anledning att överväga, i vilken omfattning och under vilka former ett närmare samarbete till fördel för statsverket kan ordnas mellan centrallaboratoriet samt statens bakteriologiska laboratorium. En utredning på området synes vara motiverad även av vad direktionen anfört beträffande kostnaderna för vissa blodprov vid blodgivarcentralen. Intill dess nu avsedda spörsmål tagits under övervägande, torde någon ny tjänst vid blodgivarcentralen utöver den vid 1954 års riksdag medgivna ej böra inrättas.

Även med beaktande av de svårigheter, som förefinnes att med avlöning enligt 25 lönegraden kunna förvärva och behålla en fullt kompetent arbetskraft med ställning som intendents närmaste man, hyser statskontoret betänkligheter mot att begärda lönegradsuppflyttning vid intendentskontoret medges, innan besparingssakkunniga översett kontorets organisation.

Statskontoret motsätter sig icke en utökning av antalet instruktörer vid arbetsterapiavdelningen. Det kan dock ifrågasättas, om man icke f. n. bör stanna vid den förstärkning, som direktionen begärde i petitaskrivelse för innevarande budgetår eller en instruktörstjänst på halvtid.

En vaktmästarbefattning vid badavdelningen synes i enlighet med direktionens hemställan böra inplaceras i Ce 11. Däremot kan statskontoret icke

tillstyrka den föreslagna uppflyttningen av befattningen som trädgårdsmästare.

Förslaget att utbyta en ekonomibiträdesbefattning mot en överstädersketjänst torde i första hand böra prövas av den pågående utredningen.

Statens lönenämnd finner icke skäl tillstyrka, att sjukskötersketjänsten vid barnkliniken cardiologiska laboratorium utbytes mot en överskötersketjänst. Förslaget om utbyte av tjänsten som förste assistent mot en tjänst som biträdande intendent kan lönenämnden icke tillstyrka. Tre hantlangarbefattningar i Cg 11 och Cg 10 bör placeras i Ce 10 med benämningen hantverkarbiträde. Nämnden finner icke skäl tillstyrka föreslagen uppflyttning av befattningen som trädgårdsmästare.

Besparingssakkunniga vid karolinska sjukhuset och serafimerlasarettet uttalar angående verksamheten i allmänhet vid bl. a. karolinska sjukhuset.

Under sin alltjämt pågående översyn av arbetsuppgifter och arbetsförhållanden vid karolinska sjukhuset och serafimerlasarettet har de sakkunniga kommit till den uppfattningen, att verksamheten vid de båda sjukhusen i stort sett är väl avvägd med hänsyn till sjukvårdens, undervisningens och forskningens behov. Det är emellertid naturligt, att medicinens enorma utveckling under de senaste decennierna medfört, att arbetsförhållandena inom vissa verksamhetsområden vid sjukhusen, numera ter sig mindre ändamålsenliga ur ekonomisk och organisatorisk synpunkt. De sakkunniga har under sitt undersökningsarbete funnit, att en omedelbar, begränsad upprustning i personalhänseende är nödvändig för att öka sjukhusens möjligheter att åstadkomma en önskvärd förbättring av omsättningen och beläggningen på vårdplatserna samt minskning av poliklinikpatienternas väntetider. En sådan åtgärd, som enligt de sakkunnigas mening skulle medföra en förbättrad driftsekonomi, är önskvärd även av den anledningen, att det i samband med införandet av den obligatoriska sjukförsäkringen kan förväntas uppkomma en ökad tillströmning av patienter inom den öppna sjukvården, vilket givetvis kommer att få återverkningar i form av ökad belastning jämväl på karolinska sjukhusets och serafimerlasarettets röntgen-, laboratorie- samt andra behandlings- och undersökningsavdelningar.

Besparingssakkunniga har härefter till granskning upptagit direktionens anslagsäskanden i de delar, där ett ställningstagande från de sakkunnigas sida f. n. anses påkallat eller möjligt med hänsyn till det fortsatta utredningsarbetet, varvid de sakkunniga anfört bl. a. följande.

Verksamheten vid den kirurgiska kliniken operationsavdelning är mycket intensiv. Den av direktionen föreslagna utökningen av läkarstaben vid anesthesiavdelningen med en förste underläkare måste betraktas som en angelägen åtgärd, vilken därför tillstyrkes av de sakkunniga.

Den försöksvis inrättade vaktmästarbefattningen för handhavande av tyngre göromål såsom patientflyttningar, autoklavering m. m. synes vara en rationell och lämplig anordning, som giver operationssköterskorna en välbehövlig avlastning och därför indirekt torde bidra till att minska rekryteringssvårigheterna vid operationsavdelningen. Då behovet är bestående, tillstyrker de sakkunniga, att tjänsten göres till extra ordinarie.

I fråga om urologiska avdelningen hänvisar de sakkunniga till tidigare avgivet utlåtande.

Enligt de sakkunnigas uppfattning är en förstärkning av kontorspersonalen vid kvinnokliniken erforderlig. Det konstaterades behovet av ytterligare skrivpersonal bör emellertid i första hand tillgodoses genom inrättande å karolinska institutets stat av i lärarkollegiets petita för budgetåret 1955/56 begärd biträdesbefattning.

De sakkunniga tillstyrker, att medel ställes till förfogande såsom bidrag till personalkostnaderna vid elektroretinogramlaboratoriet.

För att värdefull utrustning vid radiumhemmets röntgenavdelning icke skall stå outnyttjad bör en röntgenbiträdestjänst inrättas vid avdelningen. De sakkunniga konstaterar med tillfredsställelse, att radiumhemmet genom inlemmandet i terapin av den nya metoden med behandling med radioaktiva isotoper fått ökade möjligheter att med oförändrat vårdplatsantal stegra patientomsättningen och således nedbringa de långa väntetiderna för sitt omfattande klientel. De sakkunniga tillstyrker, att isotoplaboratoriets nuvarande personal överföres på sjukhusets stat i av direktionen föreslagen omfattning samt erhåller extra ordinarie anställning. En förstärkning av kontorspersonalen vid radiumhemmets gynekologiska avdelning är erforderlig. Behovet av ytterligare arbetskraft bör emellertid kunna tillgodoses genom omdisponering av befintlig expeditionspersonal vid radiumhemmet i dess helhet, som f. n. omfattar 18 befattningshavare inklusive en tjänst å karolinska institutets stat.

Förslaget om inrättande av en kontorsbiträdesbefattning på halvtid vid barnklinikens cardiologiska laboratorium tillstyrkes av de sakkunniga, som i övrigt beträffande barnpsykiatriska avdelningen och barnklinikens röntgenavdelning hänvisar till tidigare avgivna utlåtanden.

Den utökning av röntgendiagnostiska avdelningens resurser, som skett genom tillkomsten av två nya röntgenlaboratorier, är mycket värdefull. Det av utvidgningen föranledda kravet på ytterligare skrivpersonal kan icke avvisas, allra helst som en jämförelse med andra undervisningssjukhus visar, att antalet skrivpersonalsenheter vid karolinska sjukhusets röntgendiagnostiska avdelning i relation till utförda undersökningar nu är mindre än vid akademiska sjukhuset och Sahlgrenska sjukhuset. Då de sakkunniga tillstyrker förslaget om anskaffning av automatisk framkallningsapparat, kan två sjukvårdsbiträdesbefattningar indragas.

Enligt de sakkunnigas bestämda uppfattning utgör anordningen med andre underläkare vid centrallaboratorierna en såväl ur sjukvårds-, utbildnings- som driftsekonomisk synpunkt otillfredsställande organisation, vilken icke längre bör förbli obeaktad av det skälet, att förändringen medför en kostnadsökning, som dock i sammanhanget måste anses obetydlig. De sakkunniga tillstyrker därför direktionens förslag, att en andre underläkaretjänst vid det kliniskt-kemiska centrallaboratoriet utbytes mot en förste underläkartjänst. Genom en sådan åtgärd, som på intet sätt föregriper de sakkunnigas laboratorieutredning, erhålles en betydligt effektivare och därmed också mer ekonomisk arbetskraft.

Det är ett obestridligt faktum, att det kliniskt-bakteriologiska laboratoriet f. n. icke har resurser att utföra alla de undersökningar, som klinikerna behöver. På grund av bristande personella resurser måste alla antistreptolysin- och antistaphylolysin-titreringar (AST- och ASTA-bestämningar) utföras vid statens bakteriologiska laboratorium. Vidare skickas drygt en tredjedel av

samtliga tuberkulosundersökningar till hygienisk-bakteriologiska institutionen i Uppsala, eftersom sjukhusets laboratorielokaler är för små och ur hygienisk synpunkt bristfälliga. Nämnade förhållanden medför påtagliga olägenheter för sjukvården, nämligen dels direkta kostnader för sjukhuset, dels förlängning av den tid, som förflyter innan resultaten av undersökningarna anländer till klinikerna med sannolik påverkan av vårdtiderna i ogynnsam riktning, dels ock försämrade kontakt mellan klinik och laboratorium med vad detta i en del fall kan innebära av obehag och även risker för patienterna. Med hänsyn härtill har direktionen sedan den 1 oktober 1954 försöksvis ordnat en tillfällig utökning av verksamheten vid laboratoriet genom anställande av en extra andre underläkare. Erforderligt lokalutrymme för denna ökade verksamhet har åstadkommits genom att man tagit i anspråk en del av medicinska kliniken kandidatlaboratorium. Åtgärden har medfört, att förenämnda AST- och ASTA-bestämningar kunnat återföras till sjukhuset, vilket med nuvarande undersökningsfrekvens innebär en reell årlig kostnadsminskning för sjukhuset av omkring 25 000 kronor. De sakkunniga har funnit, att en permanentning av den igångsatta försöksorganisationen är nödvändig för att täcka de mest trängande behoven vid laboratoriet och undvika onödiga kostnader för sjukhuset. De sakkunniga tillstyrker därför, att en befattning som andre underläkare inrättas vid laboratoriet från och med budgetåret 1955/56. Det omfattande expeditiönsarbetet med daglig registrering av hundratals prov och utskrivande av svar å desamma motiverar, att laboratoriet tillföres ett kontorsbiträde i beföringssången i stället för befintligt extra kontorsbiträde med deltidstjänstgöring.

Verksamheten vid blodgivarcentralen bedrivs i provisoriska lokaler, som är trånga och mindre lämpligt utformade för nuvarande arbetsuppgifter. Lokalerna torde dock efter vissa redan beslutade omändringar kunna nyttjas, till dess den blivande lungklinikens tages i bruk, efter vilken tidpunkt verksamheten vid centralen kan förväntas få sådan omfattning, att avsevärt större utrymmen än de nuvarande blir ofrånkomliga. Centralens arbete synes vara väl organiserat och effektiviteten hög trots rådande lokalförhållanden. Tappningsverksamheten har mer än fördubblats under den senaste treårsperioden. De sakkunniga är övertygade om, att tillkomsten av en laboratoriebiträdesbefattning vid blodgivarcentralen skulle innebära väsentliga ekonomiska och andra fördelar för sjukhuset och tillstyrker därför, att en extra ordinarie sådan befattning inrättas. Mot förslaget om förstärkning av ekonomipersonalen vid centralen med ett biträde med halvtidstjänstgöring för diskning m. m. av laboratorieutensilier har de sakkunniga intet att erinra.

De sakkunniga tillstyrker direktionens förslag om utbyte av en sjukskötersketjänst för hälsokontrollen mot en befattning som översköterska.

Det är angeläget, att sjukhusets tvättinrättning utnyttjas i största möjliga utsträckning. Föreslagen överflyttning av Norrbackainstitutets och serafimerlasarettens tvättavdelningar är därför en rationell och ur besparingssynpunkt önskvärd åtgärd. Det ökade behovet av personal vid karolinska sjukhuset motsvaras av en än större minskning vid de överflyttade tvättinrättningarna, varigenom statens driftskostnader minskas.

Vid de sakkunnigas undersökning av arbetsförhållandena vid centralförrådet har konstaterats, att förrådsföreståndarinnan på grund av anhopningen av relativt enkla skrivgöromål inte hinner att i önskvärd omfattning

ägna sig åt den viktiga inventarietillsynen å sjukhuset. Då sjukhusets inventarier representerar betydande värden, är nämnda förhållande mindre tillfredsställande. Önskvärt är således, att förrådet får disponera av direktionen föreslagen skrivhjälp. De sakkunniga vill vidare icke motsätta sig, att föreslagen ekonomibitrådesbefattning inrättas vid centralförrådet.

Förslaget om extraordinariesättning av två kontorsbiträdestjänster vid telefonväxeln föranleder icke någon de sakkunnigas erinran.

På utredningens nuvarande stadium är de sakkunniga icke beredda att tillstyrka direktionens förslag om utbyte av en befattning som förste assistent mot befattning som biträdande intendent utan föreslår i stället i full insikt om nödvändigheten av snara förbättringsåtgärder som ett provisorium tillsvidare, att direktionen bemyndigas att för förste assistenten meddela vikariatslöneförordnande att bestrida på tjänsteman i 27 lönegraden ankommande göromål.

II.

Statskontoret utgår från, att föreslagen förstärkning av det kliniskt-fysiologiska centrallaboratoriet är att betrakta som en provisorisk anordning, till dess den nya thoraxkliniken tages i bruk. Vid frågans fortsatta behandling synes angelägenheten av en nära kontakt mellan vårdavdelning och laboratorium böra uppmärksammas. Beträffande omfattningen av de åtgärder, som f. n. bör vidtagas för ökande av laboratoriets resurser, anser sig statskontoret i anslutning till avgiven reservation böra biträda de sakkunnigas förslag. Statskontoret har dock icke något att erinra mot, att laboratoriet erhåller en kontorshbiträdestjänst.

Departementschefen

De år 1952 tillkallade besparingssakkunniga har under det föregående året fortsatt sin översyn av arbetsuppgifter och arbetsförhållanden vid karolinska sjukhuset och serafimerlasarettet. Vissa resultat av denna översyn har framlagts i särskilda skrivelser till Kungl. Maj:t eller direktionen medan andra redovisats i yttranden över direktionens anslagsäskanden. De sakkunniga har härvid uttalat, att verksamheten vid de båda sjukhusen i stort sett vore väl avvägd med hänsyn till sjukvårdens, undervisningens och forskningens behov men att arbetsförhållandena inom vissa verksamhetsområden vid sjukhusen numera tedde sig mindre ändamålsenliga ur ekonomisk och organisatorisk synpunkt. En begränsad upprustning i personalhänseende vore enligt de sakkunnigas mening nödvändig för att åstadkomma en önskvärd förbättring av omsättningen och beläggningen på vårdplatserna, en minskning av väntetiderna på poliklinikerna samt även en förbättrad driftekonomi.

Självfallet är jag helt ense med de besparingssakkunniga om vikten av att få en bättre ordning till stånd vid de båda sjukhusen i angivna hänseenden. Jag kommer därför i det följande att förorda vissa personalförstärkningar och har härvid sökt att särskilt tillgodose sådana grenar av verk-

samheten, som är av speciell betydelse ur vårdteknisk och driftekonomisk synpunkt. Jag vill i samband härmed understryka vikten av att det pågående besparings- och rationaliseringsarbetet vid sjukhusen fortsätter och om möjligt intensifieras. Särskild uppmärksamhet förtjänar i detta sammanhang sådana serviceorgan vid sjukhusen som röntgenavdelningarna och laboratorierna. Som besparingssakkunniga framhållit utgör de centrala diagnostik- och undersökningsavdelningarnas och speciellt de kliniska laboratoriernas ökade betydelse ett karakteristiskt drag i den kliniska medicinens utveckling under de senaste årtiondena. Utvecklingen inom sådana grundvetenskaper som kemi, fysiologi och bakteriologi har skett så snabbt och lett fram till så komplicerad apparatur och metodik, att det icke längre annat än i undantagsfall är möjligt för andra än specialister att på ett fruktbart sätt tillämpa de nya kunskapsrönen inom diagnostik och terapi. Särskilda institutioner har därför måst utvecklas på sjukhusen, där vetenskapligt utbildade specialister, som förvärvat förtrogenhet med klinikens arbetssätt och frågeställningar, kan ställa erforderlig sakkunskap till sjukvårdens och den kliniska forskningens förfogande. De vidgade möjligheterna att fastställa sjukdomsorsaker och objektivt registrera terapeutiska resultat genom ökat utnyttjande av kemiska, fysiologiska och bakteriologiska arbetsmetoder har medfört allt större krav på sjukhuslaboratorierna. Den nu skisserade utvecklingen har lett till, att karolinska sjukhusets centrallaboratorier kommit att ställas inför problem, som icke låtit sig tillfredsställande bemästras. I själva verket har dessa laboratorier till följd av bristande lokala och personella resurser kommit att verka som en flaskhals för den löpande verksamheten vid sjukhuset, vilket förorsakat förlängda vårdtider för ineliggande patienter och avsevärda väntetider för poliklinikpatienter. Med anledning härav är det, som jag framhöll redan i statsverkspropositionen föregående år, såväl med hänsyn till sjukvårdens krav som av allmänna driftekonomiska skäl av vikt, att en snar lösning på laboratoriernas lokalproblem åstadkommes. Det är min förhoppning, att jag för innevarande års riksdag skall kunna framlägga förslag till en första utbyggnad av laboratorierna avsedd att tillgodose vissa särskilt trängande utrymmesbehov. Jag anser det emellertid angeläget, att man redan nu vidtager de åtgärder, som är möjliga för att åstadkomma förbättrade arbetsförhållanden vid centrallaboratorierna. I det följande kommer jag därför att framlägga förslag till viss personalförstärkning vid samtliga dessa laboratorier. Härigenom torde det bli möjligt att åstadkomma en förbättring av omsättningen och beläggningen på vårdplatserna samt en minskning av poliklinikpatienternas väntetider.

Jag övergår härefter till att närmare behandla de förslag, som jag ansett mig böra helt eller delvis biträda eller vilka eljest givit mig anledning till uttalande.

Jag tillstyrker förslaget om utbyte vid den medicinska kliniken av en sjukskötersketjänst mot befattning som laboratoriebiträde i Ce 11.

Vad angår den kirurgiska kliniken anser jag mig beträffande förslaget att inrätta en vaktmästarbefattning f. n. ej böra göra annat uttalande än att direktionen liksom hittills torde få anlita tillgängliga medel för avlönande av en befattningshavare med ifrågavarande arbetsuppgifter. Jag finner övertygande skäl vara anförda till stöd för framställningen om inrättande av en befattning som förste underläkare vid narkosavdelningen. Jag tillstyrker därför detta förslag. Härvid förutsätter jag, att den nye narkosläkaren skall ha en viss del av sin tjänstgöring förlagd till blodgivarcentralen.

Då jag delar uppfattningen, att forskningsmedel icke bör användas för rutinsjukvård, biträder jag förslaget om anvisande av 4 000 kronor för anställande av personal vid ögonkliniken elektoretinogramlaboratorium. Med anledning av vad chefen för ecklesiastikdepartementet anført vid sin anmälan av anslagen till ecklesiastikdepartementet bör personalen vid ögonkliniken utökas med en förste underläkare och en översköterska i Ce 14 i syfte att möjliggöra en omläggning redan fr. o. m. nästa budgetår av undervisningen i oftalmiatrik vid karolinska institutet.

Mot förslaget om utbyte vid radiumhemmets röntgenterapiavdelning av en befattning som sjuksköterska mot en röntgenbiträdestjänst i Ce 11 har jag intet att erinra.

Isotopdiagnostik och -terapi anses numera vara av stor vikt för sjukvården, vilket bl. a. framgår av att såväl Stockholms stad som ett flertal landsting beviljat medel för inrättande av isotoplaboratorier vid olika sjukhus. Som direktionen framhållit har den ökade betydelse, som de artificiella radioaktiva isotoperna erhållit inom medicinsk diagnostik och terapi, medfört en kraftig ökning av den polikliniska verksamheten vid radiumhemmets isotoplaboratorium med dess klientel lidande av kräfta och sköldkörtelsjukdomar. Då denna verksamhet till stor del är att betrakta som ren sjukvård anser jag det rimligt, att kostnaderna för densamma i ökad utsträckning övertages av staten. Enligt vad jag under hand inhämtat överser f. n. strålskyddskommittén den vid isotoplaboratoriet bedrivna verksamheten. I avbidan på resultatet härav förordar jag, att i sjukhusets stat upptages medel motsvarande hela kostnaden för de till fysikern och sjuksköterskan utgående arvoden, beräknade efter lönegrad Cg 26 resp. Cg 12.

I 1954 års statsverksproposition framhöll jag, att en förstärkning av personalen vid den radiofysiska institutionen icke kunde undvikas. Av närmare angivna skäl ansåg jag emellertid förstärkningen böra inskränkas till inrättande av en befattning som fysiker med ett årligt arvode av 15 612 kronor. Sedan numera cancerföreningen och riksföreningen för kräftsjukdomarnas bekämpande förklarat sig icke längre kunna ställa

medel till förfogande för avlönande av ytterligare en fysiker, som är sysselsatt för radiumhemmets räkning, bör 15 000 kronor beräknas för arvode åt denne befattningshavare.

Verksamheten vid barnklinikens röntgenavdelning har undergått en synnerligen kraftig utveckling. Vid avdelningen, som öppnades sommaren 1951, uppgick antalet undersökningar år 1952 till 13 916 och år 1953 till icke mindre än 19 100, motsvarande en undersökningsfrekvens av 1 910 undersökningar per befattningshavare och år. Som jämförelse kan nämnas, att motsvarande siffra år 1952 var vid karolinska sjukhusets centralröntgen 975, vid serafimerlasarettet 1 032 och vid Lunds lasarett 956. Övriga undervisningssjukhus hade än lägre siffror. Till följd av den ständigt stegrade arbetsbelastningen måste i slutet av år 1953 en reduktion av undersökningsverksamheten genomföras vid avdelningen. Sedan det visat sig, att begränsningen av antalet undersökningar medförde betydligt ökade väntetider för såväl ineliggande patienter (1 vecka) som poliklinikpatienter (6 veckor), medgav Kungl. Maj:t den 23 juli 1954 på därom av direktionen gjord framställning, att vid barnklinikens röntgenavdelning finge under tiden den 26 juli 1954—den 30 juni 1955 vara anställda tre sjukvårdsbiträden i Cg 6. Samtidigt har genom direktionens försorg en sjuksköterska tillförts avdelningen, varjämte en läkare tillfälligt utlånats från den centrala röntgenavdelningen. En ny förste underläkartjänst inrättades dessutom enligt beslut av 1954 års riksdag i ersättning för en läkare, som tidigare ställts till förfogande från den centrala röntgenavdelningen. Då all ifrågasvarande personal, enligt vad besparingssakkunniga framhållit i ett för nämnda riksdag redovisat yttrande (Sp 1954 XI ht s. 119—120), torde vara nödvändig för verksamhetens uppehållande vid avdelningen tillstyrker jag inrättande därstädes av ytterligare en förste underläkartjänst samt tre sjukvårdsbiträdesbefattningar i Ce 6. En sjuksköterska torde liksom hittills kunna ställas till förfogande genom omdisponering av vid sjukhuset befintlig sjuksköterskepersonal.

Som en följd av att tjänstgöringstiden för den nuvarande underläkaren vid det kliniskt-kemiska centrallaboratoriet är begränsad till ett år har laboratoriets överläkare icke kunnat erhålla erforderlig avlastning i sin f. n. stora arbetsbörda. Ombyte av underläkare varje år medför i stället under viss del av året en väsentlig belastning för överläkaren. För att möjliggöra en mera rationell organisation tillstyrker jag därför, att den nuvarande andre underläkartjänsten omändras till befattning som förste underläkare. Härigenom bör även kravet på utbildning kunna bättre tillgodoses.

Arbetsförhållandena vid det kliniskt-fysiologiska centrallaboratoriet har sedan länge varit otillfredsställande. Laboratoriet har tidigare icke kunnat få några utökade lokaler, oaktat antalet undersökningar ökat från 6 900 år 1941 till omkring 60 000 år 1953. Laboratoriets kapacitet har icke räckt

till för att på ett tillfredsställande sätt möta de ständigt ökade kraven på fysiologiska undersökningar, vilket lett till långa väntetider. Att förbättra arbetsförhållandena har icke varit möjligt, enär lokalerna icke medgivit insättande av ytterligare personal eller apparatur. Som framgår av den tidigare lämnade redogörelsen har emellertid numera genom tillkomsten av den reumatologiska kliniken större lokaler kunnat tillföras laboratoriet, varigenom en icke obetydlig ökning av kapaciteten torde möjliggöras. En ovillkorlig förutsättning härför är dock, att viss personalförstärkning sker. Jag räknar härvid i likhet med besparingssakkunniga med följande personalökning, nämligen 1 förste underläkare, två översköterskor i Ce 14, två laboratoriebiträden i Ce 11, en undersköterska i Ce 7 och ett sjukvårdsbiträde i Ce 5. I detta sammanhang vill jag bringa till riksdagens kännedom, att Kungl. Maj:t genom beslut den 17 december 1954 medgivit anställande vid laboratoriet fr. o. m. den 1 januari 1955 av en extra läkare i syfte att nedbringa nuvarande väntetider. Jag understryker vikten av, att frågan om organisationen av hjärtkatetriseringsverksamheten vid sjukhuset ägnas fortgående uppmärksamhet och förutsätter, att förslag till en definitiv organisation av denna verksamhet kommer att underställas statsmakternas prövning i samband med framläggande av personalstat för den thoraxkirurgiska kliniken. Överhuvudtaget bör, såsom statskontoret påpekat, organisationen av det kliniskt-fysiologiska centrallaboratoriet omprövas, då sistnämnda klinik skall tagas i bruk.

Bakteriologiens kliniska sida har på senare tid alltmera utvecklats. Samtidigt har nya avdelningar tillkommit vid sjukhuset, som ställt ytterligare krav på det kliniskt-bakteriologiska centrallaboratoriet. Denna utveckling återspeglar sig i den ständigt ökade arbetsbelastningen vid detta laboratorium. Rutinarbetet för sjukhusets räkning omfattade sålunda år 1953 118 142 undersökningar motsvarande en stegring med 21 procent i förhållande till år 1952. Antalet till laboratoriet inkomna prov har stigit från 68 232 år 1952 till 78 597 år 1953. Med hänsyn till denna ökning av arbetsbördan och då det är angeläget, att så mycket som möjligt nedbringa antalet av de undersökningar, som måst lämnas till andra laboratorier, biträder jag direktionens hemställan om inrättande vid laboratoriet av en befattning som andre underläkare.

Jag tillstyrker, att personalen vid blodgivarcentralen ökas med ett laboratoriebiträde i Ce 11. Som besparingssakkunniga framhållit torde tillkomsten av en dylik befattning innebära såväl ekonomiska som andra fördelar för sjukhuset. Jag tillstyrker vidare inrättande vid maskinavdelningen av en kontorsbiträdesbefattning i reglerad befordringsgång med halvtidstjänstgöring.

För att möjliggöra ett överförande av vanföreanstaltens i Stockholm tvätt till karolinska sjukhusets tvätteri har Kungl. Maj:t den 8 oktober 1954 medgivit, att vid karolinska sjukhuset må tills vidare under budget-

året 1954/55 vara anställda ett ekonomibitråde i Cg 6 och två ekonomibiträden i Cg 5 under förutsättning, att en befattning som tvättföreståndare, en befattning som maskintvättare och tre ekonomibiträdesbefattningar vid vanförestalten indrages. Jag biträder förslaget om överflyttning jämväl av serafimerlasarettets tvätt till karolinska sjukhuset, vilket skulle möjliggöra ett bättre utnyttjande av karolinska sjukhusets tvätteri. I enlighet härmed förordar jag att från serafimerlasarettets stat överföres en tvättföreståndare i Ca 12, en maskintvättare i Ce 10, två ekonomibiträden i Ce 6 och sex ekonomibiträden i Ce 5. Samtidigt härmed kan vid serafimerlasarettet indragas följande befattningar, nämligen en maskintvättare i Ce 10 och två ekonomibiträden i Ce 5. Befattningen som tvättföreståndare bör föras å övergångsstat samt föreskrift meddelas, att befattningen vid inträffande ledighet icke må tillsättas utan Kungl. Maj:ts medgivande. Med anledning av övertagandet av vanförestaltens tvätt bör vidare tillkomma tre ekonomibiträden, varav ett i Ce 6 och två i Ce 5.

Jag ansluter mig till förslaget, att en biträdande föreståndarinna med arvode enligt Cg 17 vid barnkliniken överföres till extra ordinarie stat med benämningen föreståndarinna. Jag tillstyrker även, att ett extra kontorsbiträde vid telefonväxeln beredes extra ordinarie anställning.

Direktionens förslag om uppflyttning i lönegrad av förste assistenten vid intendentskontoret har motiverats med hänvisning till önskvärdheten att å tjänsten kunna förvärva och kvarhålla kvalificerad arbetskraft. Ehuru jag väl inser, att sjukhusets tillväxt ställer ökade krav på administrationspersonalen, torde med prövningen av direktionens förslag i denna del tills vidare böra anstå i avbidan på resultatet av besparingssakkunnigas översyn av sjukhusets administration.

Under hänvisning till vad chefen för civildepartementet anfört vid anmälan av för flera huvudtitlar gemensamma frågor tillstyrker jag, att följande tjänster uppflyttas i lönegrad, nämligen en översköterska vid radiumhemmets röntgenterapiavdelning från Ca 14 till Ca 15, en sjuksköterska i Ce 12 med halvtidstjänstgöring vid radiumhemmets gynekologiska avdelning till översköterska i Ce 14, en sjuksköterska i Ce 12 vid cardiologiska laboratoriet vid barnkliniken till översköterska i Ce 14, en sjuksköterska i Ce 12 (hälsokontrollen) till översköterska i Ce 14, en reparatör (murare) i Ce 12 till hantverksföreståndare i Ce 15, en reparatör (cementarbetare) i Ce 11 till hantverkare i Ce 12, två ekonomibiträden (sömmerskor) från Ce 5 till Ce 6 och fyra ekonomibiträden (sömmerskor) från Cg 5 till Cg 6 samt en vaktmästare vid badavdelningen i Ce 10 till Ce 11.

Jag förordar, att följande befattningar överföres till extra ordinarie stat, nämligen två reparatörer i Cg 13, två hantverkare i Cg 12, en hantlangare i Cg 11 under benämningen reparatör, två hantlangare i Cg 10 under benämningen hantverkarbiträde, två eldare i Cg 10, tio sjukvårds-

biträden i Cg 5 samt ett extra kontorsbiträde vid vardera inskrivnings-expeditionen, kirurgpolikliniken och öronpolikliniken.

Som framgår av vad jag i det följande anför under anslaget till serafimerlasarettets avlöningar, bör en befattning som sjuksköterska i Ce 12 överföras till serafimerlasarettets stat.

Till följd av beslutad omläggning av den teoretiska undervisningen vid statens sjuksköterskeskola och Sophiahemmets sjuksköterskeskola erfordras fr. o. m. nästa budgetår anställande av ytterligare 4 sjukvårdsbiträden i Ce 5 i utbyte mot lika många elever. I enlighet med vad jag i det följande förordar under anslaget till sjuksköterskeskolans i Stockholm avlöningar bör vidare tretton befattningar som sjukvårdsbiträde i Ce 5 inrättas.

De av mig framlagda förslagen påkallar en ökning av medelsanvisningen för personalförstärkningar och ändrade lönegradsplaceringar med 425 500 kronor, varvid hänsyn tagits till beräknad minskning av till statens sjuksköterskeskola och Sophiahemmet utgående ersättning för tillhandahållande av elever. Överförandet till serafimerlasarettets stat av en sjuksköterska föranleder en minskning av anslagsbehovet med 9 000 kronor. I 1954 års statsverksproposition beräknades medel för avlöning till 9 sjukvårdsbiträden i Ce 5 under endast fyra månader. På grund härav erfordras nu en uppräknings av medelstilldelningen med 17 900 kronor. För vikariatsersättningar beräknas en ökning med 66 800 kronor, varjämte 16 000 kronor bör beräknas för anordnande av undersköterskeskurs. Härtill kommer den automatiska utgiftsstegringen med 67 100 kronor för löneklassuppflyttningar. Med hänsyn till belastningen bör anslagsposterna till avlöningar till övrig icke-ordinarie personal samt till rörligt tillägg höjas med 150 000 resp. 75 000 kronor. Anslaget torde slutligen böra uppräknas med 117 000 kronor med anledning av vad som föreslagits i propositionen den 10 december 1954 angående ersättning för obekväm arbetstid m. m. Anslaget skulle alltså höjas med $(425\,500 - 9\,000 + 17\,900 + 66\,800 + 16\,000 + 67\,100 + 150\,000 + 75\,000 + 117\,000)$ 926 300 kronor eller avrundat 926 000 kronor.

I enlighet med det anförda och då de beslutade ändringarna av grundlönebeloppen föranleder en omräkning av vissa anslagsposter beräknas anslaget sålunda: avlöningar till ordinarie tjänstemän 2 824 000 (+ 709 300) kronor, arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, 709 600 (+ 15 000) kronor, avlöningar till övrig icke-ordinarie personal 13 936 000 (+ 4 042 000) kronor samt rörligt tillägg 2 412 400 (— 3 840 300) kronor.

Anslaget bestämmes alltså till $(2\,824\,000 + 709\,600 + 13\,936\,000 + 2\,412\,400)$ 19 882 000 kronor.

I anledning av förslagen bör det få ankomma på Kungl. Maj:t att företaga erforderliga ändringar i personalförteckningen.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

a) bemyndiga Kungl. Maj:t att vidtaga de ändringar i personalförteckningen för karolinska sjukhuset, vilka påkallas av vad jag i det föregående förordat;

b) godkänna följande avlöningsstat för karolinska sjukhuset, att tillämpas tills vidare fr. o. m. budgetåret 1955/56:

Avlöningsstat

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, förslagsvis	2 824 000
2. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, förslagsvis	709 600
3. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal, förslagsvis	13 936 000
4. Rörligt tillägg, förslagsvis	2 412 400

Summa kronor 19 882 000;

c) till *Karolinska sjukhuset*: *Avlöningar* för budgetåret 1955/56 anvisa ett förslagsanslag av 19 882 000 kronor.

[54] 51. Karolinska sjukhuset: Omkostnader

	Anslag	Nettoutgift
1952/53	6 900 000	6 643 269
1953/54	7 131 500	6 909 377
1954/55 (statsliggaren s. 1012)	6 997 000	
1955/56 (förslag)	7 344 000	

Yrkanden

I. I *skrivelse den 31 augusti 1954* hemställer *direktionen för karolinska sjukhuset*, att anslaget höjes med 888 800 kronor.

	Utgifter 1953/54	Anslag 1954/55	Förslag	Ökn. el. minskn.
1. Sjukvård m. m. åt personalen	43 500	40 000	45 000	+ 5 000
2. Reseersättningar	41 700	37 000	47 000	+ 10 000
3. Bränsle, lyse och vatten	878 000	876 000	915 000	+ 39 000
4. Övriga expenser	332 600	300 000	346 000	+ 46 000
5. Inventariers underhåll och komplettering	705 000	707 000	1 136 800	+ 429 800
6. Tvätt och renhållning	122 000	130 000	127 000	— 3 000
7. Kosthåll	1 713 000	1 730 000	1 785 000	+ 55 000
8. Läkemedel	1 380 000	1 367 000	1 438 000	+ 71 000
9. Förbrukningsartiklar m. m. för sjukvården	1 766 000	1 780 000	2 015 000	+ 235 000
10. Diverse utgifter	30 000	30 000	31 000	+ 1 000
				+ 888 800

II. I *skrivelse den 18 september 1954* hemställer *direktionen* om anvisande av 66 981 kronor för utrustning av det kliniskt-fysiologiska centrallaboratoriet.

Motiv

1. Direktionen har vid beräkningarna utgått från belastningen under budgetåret 1953/54. För budgetåret 1955/56 räknar direktionen med samma vårdkostnad som under budgetåret 1953/54 men då antalet vård dagar beräknas öka från 442 400 till omkring 461 000 har anslaget med undantag av anslagsposten till reseersättningar uppräknats i proportion till den uppskattade ökningen av antalet vård dagar. Vidare har delposten till förbrukningsartiklar m. m. för sjukvården uppräknats med dels 50 000 kronor för täckande av kostnaderna för patologiska undersökningar, vilka jämlikt Kungl. Maj:ts beslut den 12 februari 1954 skall ersättas med 7 kronor för undersökning, dels ock 125 000 kronor, varmed anslagsbehovet beräknas öka på grund av att vissa bakteriologiska undersökningar i ökad utsträckning under budgetåret måste utföras vid främmande laboratorier.

2) Från anslagsposten skall fr. o. m. den 1 januari 1955 bestridas statsbidrag till resor för sådana patienter vid Konung Gustaf V:s jubileumsklinik, som är medellösa eller mindre bemedlade och som icke erhåller resebidrag från allmän sjukförsäkring. Direktionen, som icke har möjlighet att mera exakt beräkna medelsbehovet för detta ändamål, har för budgetåret 1955/56 uppskattat detsamma till omkring 5 000 kronor och med utgångspunkt från belastningen under budgetåret 1953/54 för anslagsposten i dess helhet upptagit sammanlagt 47 000 kronor.

5) Utgifterna för löpande underhåll beräknas till 662 000 kronor och utgifterna för inventarier av engångskaraktär till 474 800 kronor. Befintlig utrustning för den urologiska verksamheten är otillräcklig och i behov av utökning, om tillfredsställande effektivitet i arbetet skall kunna erhållas. Med anledning härav föreslås inköp av ett operationsbord för en kostnad av cirka 5 000 kronor. Vidare erfordras ett belopp av 8 000 kronor för utbyte av förslitna instrument. Under förutsättning att ett av lärarkollegiet vid karolinska institutet framlagt förslag om omläggning av undervisningen i oftalmiatrik vid institutet fr. o. m. höstterminen 1955 genomföres, bör för komplettering av utrustningen vid ögonpolikliniken anvisas 30 390 kronor. Detta belopp ingår icke i den förut angivna kostnadssumman av 474 800 kronor. Till radiumhemmet bör anskaffas en röntgenapparat för en kostnad av 4 900 kronor. Apparaten är en nykonstruktion, som visat sig synnerligen ändamålsenlig vid behandling av kräfta på öga och ögonlock. Med den apparatur, som f. n. finnes vid radiumhemmet, kan sådana tumörer icke behandlas utan stor risk för senare uppkommande starr. Apparaten är ett nödvändigt komplement till redan befintlig apparatur. I och med tillkomsten av en professur i klinisk experimentell allergologi vid karolinska institutet blir det nödvändigt att utvidga sjukhusets allergilaboratorium. I anslutning härtill bör anskaffas ett kylskåp och ett värmskåp för en sammanlagd kostnad av 1 400 kronor. 1954 års riksdag har anvisat medel för ombyggnad av barnklinikens röntgenavdelning i syfte

att möjliggöra ett bättre utnyttjande av avdelningens resurser. Till följd av otillräcklig medelstilldelning har emellertid erforderlig röntgenapparat icke kunnat anskaffas. Med hänsyn härtill bör 39 126 kronor beräknas för inköp av en röntgenapparat, två bländare med ljusvisir och ett filmgranskningsskåp. Till avdelningen bör vidare anskaffas ett elektrokardioskop för en kostnad av 4 500 kronor i syfte att nedbringa riskerna vid hjärtkatetrisering och angiocardiografi. Vid röntgendiagnostikavdelningen bör inrättas en snabbtelefonanläggning, som gör det möjligt att från en central telefonapparat distribuera inkommande telefonsamtal till rätt person. Med nuvarande ofullständiga markeringsystem ankommer det i huvudsak på fixrumspersonalen att personligen uppsöka den via telefonväxeln efterfrågade. En snabbtelefonanläggning skulle medföra ett effektivare utnyttjande av personalen för dess egentliga arbetsuppgifter. Kostnaden för anläggningen uppgår till 5 800 kronor. Röntgendiagnostikavdelningen bör vidare förse med tre apparater för automatisk framkallning för en sammanlagd kostnad av 120 000 kronor. Installation av sådana apparater innebär en ekonomisk vinst för sjukhuset, då i samband därmed två sjukvårdsbiträdestjänster kan indragas. Varje åtgärd, som är ägnad att minska behovet av personal, bör dessutom vidtagas, enär betydande svårigheter föreligger att till röntgenavdelningarna anskaffa tillräckligt kvalificerad personal. För det kliniskt-kemiska centrallaboratoriet erfordras en pH-apparat för bestämmande av surhetsgraden i blod och plasma, en flamfotometer för natrium- och kaliumbestämningar samt ett mikroskop för studium av urinsediment, vissa beståndsdelar i exsudat och punktat samt blodets formelement. Det är synnerligen angeläget, att laboratoriet förse med föreslagen apparatur, som kostnadsberäknats till sammanlagt 17 211 kronor. För utrustning till det kliniskt-fysiologiska centrallaboratoriet har i avbidan på besparingssakkunnigas utredning preliminärt upptagits ett belopp av 110 000 kronor. Det kliniskt-bakteriologiska centrallaboratoriet bör förse med ett forskningsmikroskop för en kostnad av 5 585 kronor. Laboratoriet disponerar f. n. över tre mikroskop, vilka samtliga måste vara i dagligt bruk för rutinarbete och handhas av all teknisk personal. Vid blodgivarcentralen finnes f. n. endast ett mikroskop, vilket ställts till förfogande som lån av karolinska institutets bakteriologiska institution. Centralen bör emellertid disponera över ett eget mikroskop. Kostnaden för anskaffning av ett dylikt uppgår till 2 336 kronor. Genom övertagandet fr. o. m. nästa budgetår av serafimerlasarettets tvätt kommer sjukhusets lastbil att i betydande utsträckning behöva användas för transport av tvättgods. För att ersätta härigenom bortfallande transportkapacitet bör en traktor anskaffas. Kostnaden härför beräknas till 16 000 kronor. Svårigheterna att anskaffa textilier under krigsåren och åren närmast därefter har föranlett en så gott som fullständig tömning av centralförrådets lager. Anslagen till textilförrådets underhåll och komplettering

har till följd av inträffad prisstegring icke räckt till för lagringsköp. Härtill kommer, att anslagen för inköp av textilier i samband med utrustning av hudkliniken och barnkliniken visat sig väl knappa, varför nödvändiga kompletteringsköp efter klinikernas tagande i bruk måste belasta omkostnadsanslagen. Den nuvarande bristsituationen förorsakar irritation hos personalen och föranleder på flera sätt ökade kostnader för sjukhusdriften. Det är därför oundgängligen nödvändigt, att en avsevärd utökning av textilförrådet kommer till stånd. Kostnaden härför torde kunna fördelas på flera budgetår och för nästa budgetår bör för ändamålet anvisas 100 000 kronor.

Militärapotekets lokaler för tillverkning av sterila läkemedel är helt otillfredsställande och produktionen överskrider tillgängliga lokala och materiella resurser för rationell produktion, kontroll och lagerhållning. Av medicinalstyrelsen utfärdade nya kontrollföreskrifter för infusionslösningar kan på grund härav endast delvis följas. För lösande av frågan om karolinska sjukhusets och serafimerlasarettets försörjning framdeles med infusionslösningar har chefen för militärapoteket framlagt två olika förslag. Enligt det ena avses lösningar skola inköpas från apoteksskollektivet eller läkemedelsindustrien, medan enligt det andra en av försvarets sjukvårdsstyrelse förhyrd lokal för steril tillverkning för försvarsmaktens räkning bör förses med erforderlig utrustning i syfte att därstädes bereda möjlighet för en tillverkning, avsedd att tillgodose även karolinska sjukhusets och serafimerlasarettets behov av infusionslösningar. Engångskostnaden enligt det senare alternativet beräknas till 35 000 kronor, var emot bör vägas den minskade årliga kostnaden för lösningarna eller 22 500 kronor. Direktionen hemställer om anvisande av 35 000 kronor för ändamålet.

II. I anslutning till av besparingssakkunniga vid karolinska sjukhuset och serafimerlasarettet i skrivelse den 6 september 1954 framlagt förslag föreslår direktionen, att ett belopp av 66 981 kronor anvisas för anskaffning av sådan utrustning till det kliniskt-fysiologiska centrallaboratoriet, som erfordras för att möjliggöra av de sakkunniga föreslagen utökning av verksamheten vid laboratoriet.

Yttranden

Statskontoret ifrågasätter, huruvida anslagsposterna till reseersättningar och övriga expenser behöver uppräknas i den utsträckning direktionen föreslagit. I avvaktan på någon erfarenhet av kostnaderna för statsbidrag till de medellösa och mindre bemedlade patienter vid Konung Gustaf V:s jubileumsklinik, som icke erhåller resebidrag från allmän sjukkasse, synes anslagsposten till reseersättningar böra uppföras med 40 000 kronor. För övriga expenser torde höjningen böra begränsas till 30 000 kronor och posten i enlighet härmed upptagas till 330 000 kronor.

Statskontoret anser angeläget, att för inventariers underhåll och komplettering avsedda inköp begränsas till vad som är oundgängligen nödvändigt. En väsentlig nedsättning av för ändamålet äskat belopp synes böra företagas. Föreslaget inköp till röntgenavdelningen av tre apparater för automatisk framkallning för en kostnad av 120 000 kronor, kan statskontoret tillstyrka endast under förutsättning, att den personalbesparing, som apparaturen kan beräknas medföra, uppväger kostnaden för apparaternas inköp och underhåll. En närmare undersökning i detta hänseende synes böra föregå inköpet.

Centrala sjukvårdsberedningen har underkastat beräkningen av kostnaderna för anskaffning av inventarier av engångskaraktär en granskning, som föranlett vissa förslag till ändringar. Beredningen har delvis med hänsyn till ofullständig specifikation icke haft möjlighet att taga ställning till skäligheten av uppgivna kostnader för anskaffning av utrustning för den urologiska verksamheten. Av skäl, som närmare framgår av beredningens yttrande, har beredningen vidare ansett, att medel för anskaffning av apparater för automatisk framkallning av röntgenfilm bör anvisas först sedan nuvarande konstruktioner under erforderlig tid provats i praktisk drift och vederbörande företag erhållit möjlighet att på basis av vunna erfarenheter vidtaga eventuellt erforderliga ändringar. Enligt beredningens mening bör ett belopp av 307 713 kronor beräknas för inventarieanskaffning.

Departementschefen

Vid sina beräkningar har direktionen utgått från senast tillgängliga belastningssiffror, varefter med undantag för anslagsposten till reseersättningar en uppräknings skett med hänsyn till ökat antal underhållsdagar. Direktionen har sålunda räknat med en ökning av antalet underhållsdagar från 442 400 budgetåret 1953/54 till omkring 461 000 nästa budgetår. Dessutom har på närmare angivna skäl en ytterligare uppräknings skett av delposten till förbrukningsartiklar m. m. för sjukvården. Även om det erbjuder svårigheter att på förhand uppskatta antalet vård dagar, har jag i huvudsak ansett mig kunna beräkna medelsbehovet på grundval av de av direktionen tillämpade principerna.

På grund av rådande ovisshet, hur sjukförsäkringsreformens genomförande kan komma att påverka sjukvårdskostnaderna, torde anslagsposten till sjukvård m. m. åt personalen böra uppföras med oförändrat belopp, 40 000 kronor. För reseersättningar torde böra upptagas ett till 42 000 kronor förhöjt belopp.

I fråga om anslagsposten till expenser beräknar jag för bränsle, lyse och vatten 900 000 kronor. För övriga expenser torde böra anvisas ett belopp av 330 000 kronor. Sammanlagt skulle alltså anslagsposten till ex-

penser uppgå till (900 000 + 330 000) 1 230 000 kronor, vilket innebär en ökning med 54 000 kronor.

Vad beträffar anslagsposten till övriga utgifter synes för inventariers underhåll och komplettering böra beräknas 890 000 kronor, vilket innebär en höjning av medelsanvisningen med 183 000 kronor. Inom anslaget torde kunna inrymmas kostnaderna för engångsanskaffning av vissa inventarier till ett belopp av 200 000 kronor. Jag har härvid i anslutning till vad centrala sjukvårdsberedningen anfört icke räknat med medel för anskaffning till röntgenavdelningen av apparatur för automatisk framkallning. För komplettering av textilförrådet har jag beräknat ett belopp av 50 000 kronor. Utgifterna för detta ändamål synes mig vara av beskaffenhet att böra hänföras till utgifter för löpande underhåll.

Delposten till tvätt och renhållning synes kunna minskas med 3 000 till 127 000 kronor, medan delposten till kosthåll torde böra höjas med 55 000 till 1 785 000 kronor.

För läkemedel synes böra beräknas ett till 1 400 000 kronor förhöjt belopp. Till förbrukningsartiklar m. m. för sjukvården avser jag 1 800 000 kronor, varvid jag med hänsyn till under nästföregående punkt föreslagen personalförstärkning icke räknat med något ökat anslagsbehov för bakteriologiska undersökningar. Delposten till diverse utgifter föreslår jag upptagen med oförändrat belopp, 30 000 kronor.

Anslagsposten till övriga utgifter skulle således uppgå till (890 000 + 127 000 + 1 785 000 + 1 400 000 + 1 800 000 + 30 000) 6 032 000 kronor.

Jag uppskattar alltså omkostnadsanslaget i dess helhet till (40 000 + 42 000 + 1 230 000 + 6 032 000) 7 344 000 (+ 347 000) kronor samt hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Karolinska sjukhuset: Omkostnader* för budgetåret 1955/56 anvisa ett förslagsanslag av 7 344 000 kronor.

[55] 52. *Karolinska sjukhuset: Utrustning.* För innevarande budgetår har icke något anslag för ändamålet upptagits i riksstaten.

Beredningen av frågan om anslag för nästa budgetår till nu ifrågavarande ändamål är ännu icke avslutad. I avvidan härpå torde anslaget i riksstatsförslaget böra upptagas med ett allenast preliminärt beräknat belopp. Anslaget synes därvid böra uppföras med ett belopp av 200 000 kronor.

Under återopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att, i avvidan på särskild proposition i ämnet, till *Karolinska sjukhuset: Utrustning* för budgetåret 1955/56 beräkna ett reservationsanslag av 200 000 kronor.

[56] 53. Serafimerlasarettet: Avlöningar

	Anslag	Nettoutgift
1952/53	5 292 000	6 333 894
1953/54	6 310 600	6 461 998
1954/55 (statsliggaren s. 1013)	6 417 700	
1955/56 (förslag)	6 533 700	

Yrkande

Direktionen för karolinska sjukhuset (skr. 31/8 1954) hemställer, att anslaget höjes med 204 000 kronor.

	Ökn. el. minskn.
1. Kirurgiska kliniken:	
a) 1 förste underläkare vid narkosavdelningen	+ 21 924
2. Plastikkirurgiska avdelningen:	
a) 1 översköterska Ca 14 i st. f. 1 sjuksköterska Ca 12	+ 684
3. Neurologiska kliniken:	
a) 1 kontorsbiträde Cf 4—Ce 8	+ 6 744
4. Kliniskt-kemiska centrallaboratoriet:	
a) 1 förste underläkare	+ 21 924
5. Framställning från svensk sjuksköterskeförening:	
a) Överflyttning från karolinska sjukhusets till serafimerlasarettets stat av 1 sjuksköterska Ce 12 och samtidigt förändring av tjänsten till översköterska Ce 14	+ 9 684
6. Avdelning för postoperativ vård, sömnmedelsförgiftningar och hjärtkatetriseringar:	
a) 1 förste underläkare	+ 21 924
b) 3 översköterskor Ce 14	+ 29 052
c) 2 sjuksköterskor Ce 12	+ 18 000
d) 1 sjukvårdsbiträde Ce 6	+ 6 744
e) 1 tekniker Cg 21	+ 13 164
f) 1 laboratoriebiträde Ce 11	+ 8 652
7. Utbildning av sjuksköterskeelever:	
a) Ökat medelsbehov för 4 sjukvårdsbiträden Ce 5	+ 16 320
b) 7 sjukvårdsbiträden Ce 5 i utbyte mot lika många sjuksköterskeelever	+ 35 549
(c) 6 1/4 sjukvårdsbiträden Ce 5 under förutsättning att elevernas arbetstid vid medicinska och kirurgiska klinikerna nedbringas till 6 timmar per dag) (+	43 890)
8. Anordnande av undersköterskekurs	+ 7 000
9. Minskat anslagsbehov till följd av nedläggande av lasarettets tvätteri	— 93 558
10. Omräkning:	
Löneklassuppflyttningar	+ 15 000
Vikarier under semester och tjänstledighet	+ 20 000
Uppräkning av anslagsposten arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t	+ 45 000
Avrundning	+ 193
	+ 204 000

Motiv

1 a) Inrättandet fr. o. m. budgetåret 1954/55 av en narkosöverläkars-tjänst har icke medfört någon egentlig utökning av lasarettets möjligheter till narkosservice. Däremot har tjänstens inrättande gjort det möjligt att till lasarettet knyta en specialist med kompetens för utbildning av läkare

i anesthesiologi. Då behovet av specialister på detta område är stort inom rikets sjukvårdsväsen, är det av vikt, att utbildningstjänster i ämnet finnes vid undervisningssjukhusen. Härtill kommer, att den praktiska handledningen av de studerande icke helt kan åvila överläkaren, vilken i hög grad är beroende av assistens.

2 a) Mot den ringa merkostnad, som ett bifall till förslaget innebär, skulle vinnas utökade operationsmöjligheter beträffande såväl inläggande som polikliniska patienter, förbättring av jourtjänsten samt tillgång till kompetent vikarie under den ordinarie operationssköterskans ledigheter, allt medförande ökade möjligheter att tillgodose det stora vårdbehovet inom specialiteten.

3 a) Kanslipersonalen vid kliniken utgöres f. n. av en kontorist och två kontorsbiträden med halvtidstjänstgöring. Med tiden har allt större del av läkarnas arbetsdag måst användas för skrivarbete. Det rikliga skrivarbetet sammanhänger dels med neurologiska kliniken och poliklinikens karaktär av remissinstanser, dels ock med nödvändigheten av vidlyftig journalskrivning. Trots att speciellt stora krav på kontorshjälp sålunda föreligger, är neurologiska kliniken långt sämre tillgodosedd i detta avseende än någon annan klinik vid lasarettet.

4 a) Läkarpersonalen vid det kliniskt-kemiska centrallaboratoriet utgöres av en överläkare och en andre underläkare, som delas med medicinska kliniken. Direktionen har tidigare begärt, att laboratoriet måtte tillföras en egen underläkare i förste underläkares ställning. Omfattningen av undersökningarna vid laboratoriet motiverar nämligen en ökning av läkarpersonalen. Den nuvarande anordningen med en andre underläkare, som delas med medicinska kliniken, har i synnerhet för laboratoriets del visat sig synnerligen otillfredsställande.

5 a) Det är angeläget, att nyanställd ekonomi- och sjukvårdsbiträdespersonal erhåller viss utbildning. Direktionen har under det senaste budgetåret försöksvis avdelat en sjuksköterska från karolinska sjukhuset med uppgift att meddela vid karolinska sjukhuset och serafimerlasarettet nyanställd personal praktisk undervisning ett par timmar dagligen under cirka 14 dagar. Denna sjuksköterska, vars arbetstid icke helt åtgår för ifrågavarande instruktionsverksamhet, har dessutom tjänstgjort såsom personalsköterska vid serafimerlasarettet. Det har emellertid visat sig omöjligt att behålla någon sjuksköterska vid tjänsten annat än under kortare perioder. Härigenom har resultatet av åtgärden icke blivit vad som åsyftats. För att man skall ha utsikt att få behålla en person vid befattningen med dess kvalificerade och självständiga arbetsuppgifter, bör tjänsten lägst vara en översköterskebefattning.

6 a)—f) Professorn J. P. Strömbeck har föreslagit inrättande av en avdelning för postoperativ vård, behandling av sömnmedelsförgiftningar samt hjärktatetriseringar inom den kirurgiska kliniken. Till stöd härför

har Strömbeck lämnat en utförlig motivering beträffande vilken torde få hänvisas till handlingarna. Karolinska institutets lärarkollegium har i afgivet yttrande tillstyrkt avdelningens inrättande.

Direktionen finner den föreslagna avdelningen vara av stor betydelse för såväl sjukvård som undervisning. Den under de senaste tio åren alltmer utnyttjade tekniken för hjärt- och kärlkatetrisering har visat sig vara av stort värde icke endast för forskningen utan även för sjukvården och därvid särskilt för diagnostiken av hjärt-, lung-, njur- och leversjukdomar. Med de ökade behandlingsmöjligheter, som den moderna lung- och hjärtskirurgien givit, ställes ökade krav på ett exakt klarläggande av lung- och hjärtfallen såväl ur diagnostisk som ur funktionell synpunkt. F. n. finnes endast vid ett fåtal sjukhus i landet laboratorier, där en dylik diagnostik kan bedrivas. Då de statliga undervisningssjukhusen till övervägande del utgör remissjukhus för rikspatienter, är det enligt direktionens mening ofrånkomligt, att dessa sjukhus utrustas med organ för de mest kvalificerade undersökningarna. Det är ytterst beklagligt, att statens kroppssjukhus i detta avseende tydligt släpar efter i utvecklingen. Det är därför i hög grad angeläget, att serafimerlasarettet erhåller möjligheter att kunna tillämpa den intravasala katetriseringstekniken. Hittills har från serafimerlasarettet ett 20-tal fall remitterats till Södersjukhuset eller Sabbatsbergs sjukhus, vilka sedan flera år haft möjlighet att utföra dylika undersökningar. Kostnaden har belöpt sig till i genomsnitt 350 kronor per gång. Metoden har emellertid kunnat utnyttjas endast i blygsam utsträckning, emedan ifrågavarande patienter ej alltid tål förflyttning till annat sjukhus samt stadens sjukhus har en begränsad kapacitet. Expertisen uppger, att högst 5 undersökningar per vecka kan utföras av en välutrustad undersökningsenhet.

Direktionsledamoten, expeditionschefen Montell samt överdirektören Dahlberg har med instämmande av suppleanten, riksdagsmannen Birke anmält *skiljaktig mening* och därvid bl. a. uttalat följande.

Behovet av hjärtskatetriseringsavdelning och därtill hörande röntgenlaboratorium blir i hög grad beroende på inställningen till denna undersökningsmetod hos vederbörande överläkare m. fl. vid klinikerna. Vid serafimerlasarettet har under senaste året förekommit ett 20-tal fall, för vilka hjärtskatetrisering ansetts nödvändig, och har sådan för lasarettets räkning utförts vid Södersjukhusets och Sabbatsbergs sjukhus fysiologiska laboratorier. Kostnaden härför har uppgått till omkring 7 000 kronor.

Vid karolinska sjukhuset har hjärtskatetriseringsverksamhet bedrivits, förutom vid barnkliniken, vid kliniskt-fysiologiska centrallaboratoriet i samarbete med röntgendiagnostiska avdelningen. Undersökningarna vid centrallaboratoriet har skett med hjälp av frivillig arbetskraft och med utnyttjande av vetenskapliga anslag. Verksamheten beträffande vuxna patienter har därstädes ej kunnat bedrivas i mera betydande omfattning och någon möjlighet att utföra undersökningar för serafimerlasarettets räkning har ej funnits. Överläkaren vid ifrågavarande centrallaboratorium

har emellertid i sina anslagsäskanden begärt en ökning av personalen vid laboratoriet bl. a. för att kunna utöka hjärt- och kärlkatetriseringsverksamheten. För ändamålet begäres även viss utrustning. Frågan är under prövning av besparingssakkunniga.

Vid den nya lungkliniken vid karolinska sjukhuset kommer enligt de av statsmakterna godkända ritningarna att finnas avdelning för hjärtkatetrisering. Direktionen kommer att i sina anslagsäskanden för budgetåret 1956/57, då lungkliniken beräknas kunna öppnas, framlägga förslag till personal och utrustning för ifrågavarande avdelning.

Det må ifrågasättas, om icke karolinska sjukhuset bör så utrustas, att där kan utföras även de för serafimerlasarettets räkning erforderliga hjärt- och kärlkatetriseringarna. Ett ställningstagande till frågan om inrättande av hjärtkatetriseringsavdelning med röntgenlaboratorium vid serafimerlasarettet synes därför kunna anstå till dess klarhet härom vunnits. Det bör även nämnas, att vid serafimerlasarettets medicinska klinik ombyte av klinikchef torde komma att ske under år 1955.

Inrättandet av en avdelning för postoperativ vård och sömnmedelsförgiftningar kan ske utan att hjärtkatetriseringsavdelning samtidigt anordnas. Då emellertid lokalfrågan berör båda nämnda arbetsenheter, torde ställningstagande böra ske i ett sammanhang.

7 a)—c), 8)—9) Härutinnan hänvisas till vad i det föregående anförts under karolinska sjukhusets avlöningsanslag.

Yttranden

Statskontoret vill icke motsätta sig inrättande av en förste underläkartjänst vid narkosavdelningen. Däremot kan ämbetsverket i avvaktan på besparingssakkunnigas utredning icke förorda föreslagna uppflyttningar i högre lönegrad av vissa tjänster och inrättandet av nya befattningar. Beträffande den sjuksköterska, som under senaste budgetår avdelats för att taga hand om nyanställd personal, bör närmare erfarenhet av anordningen avvaktas, innan en lönegradsuppflyttning sker.

För förslaget om inrättande av en avdelning för postoperativ vård m. m. synes i och för sig goda skäl ha anförts. Med hänsyn till de avsevärda kostnaderna för avdelningens inrättande lär det emellertid vara förenat med svårigheter att under nu rådande statsfinansiella förhållanden tillgodose detta anslagsbehov. Därest emellertid en dylik avdelning befinnes kunna upprättas, bör enligt statskontorets mening de synpunkter på frågan beaktas, som i särskilt yttrande anlagts av direktionens vice ordförande Montell och överdirektören Dahlberg. I anslutning till vad dessa personer anfört torde ett beslut i ärendet böra föregås av en närmare utredning angående hjärtkatetriseringsverksamheten och de spörsmål i övrigt, som angivits i berörda yttrande.

Statens lönenämnd har icke funnit direktionens förslag föranleda någon erinran.

Besparingssakkunniga vid karolinska sjukhuset och serafimerlasarettet uttalar.

De sakkunniga tillstyrker förslaget om inrättande av en förste underläkarbefattning vid narkosavdelningen. Avdelningen har nämligen f. n. endast en läkare, vilket icke är tillräckligt för att tillfredsställa lasarettets behov av narkosservice. Den begärda utökningen kan förmodas innebära möjlighet till en mer rationell uppläggning av verksamheten vid operationsavdelningarna, vilket i sin tur torde fördelaktigt återverka på klinikernas beläggning och patientomsättning.

Ett utbyte av en sjukskötersketjänst mot en överskötersketjänst vid den plastikkirurgiska avdelningen har av vederbörande överläkare uppgivits medföra så betydande fördelar i form av minskad väntetid för poliklinikpatienter och effektivare utnyttjande av avdelningens vårdplatser m. m., att de sakkunniga anser sig böra hemställa, att den föreslagna åtgärden vidtages.

De sakkunniga har vid besök å den neurologiska kliniken blivit övertygade om, att den nuvarande kontorspersonalen är underdimensionerad i förhållande till arbetsuppgifterna. En stor del enklare skrivgöromål måste nu enligt uppgift utföras av underläkarna till men för deras egentliga arbete. De sakkunniga tillstyrker därför, att ytterligare skrivhjälp ställes till förfogande.

Den nuvarande anordningen vid det kliniskt-kemiska centrallaboratoriet med en andre underläkare, som delas med den medicinska kliniken, är ineffektiv, varför inrättandet av en förste underläkartjänst tillstyrkes. Behovet av en sådan tjänst är väl dokumenterat, och ett omedelbart beslut om tjänstens inrättande föregriper icke de sakkunnigas utredning rörande laboratorieverksamheten vid karolinska sjukhuset och serafimerlasarettet.

Vid bifall till direktionens förslag blir den nuvarande deltidsbefattningen som andre underläkare icke erforderlig vid laboratoriet, och det synes de sakkunniga, som om jämväl den del av tjänsten, som nu utnyttjas av medicinska kliniken, utan större olägenhet bör kunna avvecklas. En jämförelse mellan de medicinska undervisningsklinikerna i riket visar nämligen, att antalet vårdplatser per läkare är avgjort lägst vid serafimerkliniken.

De sakkunniga tillstyrker föreslagen överflyttning från karolinska sjukhuset av en sjuksköterska och tjänstens omändring till befattning som översköterska.

Departementschefen

Jag är väl medveten om behovet av ett ökat antal utbildningsplatser vid undervisningssjukhusen för att tillgodose det stegrade kravet på narkosspecialister. Emellertid anser jag mig i rådande läge ej kunna biträda direktionens förslag om inrättande av en förste underläkarbefattning vid narkosavdelningen redan fr. o. m. budgetåret 1955/56.

Vad direktionen anfört har övertygat mig om att en förstärkning av skrivpersonalen vid den neurologiska kliniken är nödvändig. Jag biträder sålunda direktionens hemställan om inrättande vid kliniken av en kontorsbiträdesbefattning i reglerad befördringsgång.

Vid det kliniskt-kemiska centrallaboratoriet har verksamheten under de senare åren hastigt ökat. Antalet vid laboratoriet för sjukhusets räkning utförda analyser har sålunda stigit från 72 858 år 1949 till 86 979 år 1953.

Härtill kommer, att laboratoriets överläkare i egenskap av laborator vid karolinska institutet har omfattande forsknings- och undervisningsuppgifter. Behovet av en förstärkning av laboratoriets läkarkrafter synes därför väl vitsordat och jag föreslår att fr. o. m. nästa budgetår vid laboratoriet inrättas en befattning som förste underläkare. Samtidigt härmed bör en befattning som andre underläkare vid den medicinska kliniken indragas.

Förslaget om överförande från karolinska sjukhusets stat av en befattning som sjuksköterska i Ce 12 föranleder ingen erinran från min sida.

Vad härefter angår direktionens förslag om inrättande av ny avdelning vid lasarettet för postoperativ vård, sömnmedelsförgiftningar och hjärkatetriseringar vill jag framhålla, att jag väl inser de stora fördelar ur olika synpunkter, som skulle ernås genom tillkomsten av en dylik avdelning. I likhet med reservanterna anser jag emellertid, att med ett ställningstagande till frågan om inrättande av den nu föreslagna avdelningen bör anstå i avvaktan på erfarenhet av den vid karolinska sjukhuset bedrivna verksamheten för hjärt- och kärlkatetrisering. Jag finner mig därför icke böra tillstyrka direktionens förslag på denna punkt.

Med anledning av vad chefen för civildepartementet anført vid anmälan av för flera huvudtitlar gemensamma frågor bör en sjuksköterska i Ca 12 vid den plastikkirurgiska avdelningen och en sjuksköterska i Ce 12 (föreståndarinneexpeditionen) uppflyttas till översköterska i Ca 14 resp. Ce 14. Till följd av beslutad omläggning av den teoretiska undervisningen vid statens sjuksköterskeskola i Stockholm erfordras fr. o. m. nästa budgetår anställande av ytterligare 3 sjukvårdsbiträden i Ce 5 i utbyte mot lika många elever. I enlighet med vad jag i det följande förordar under anslaget till sjuksköterskeskolans i Stockholm avlöningar bör vidare sju och en halv befattningar som sjukvårdsbiträde i Ce 5 inrättas.

Vad sålunda föreslagits påkallar en ökning av medelsanvisningen för personalförstärkningar och ändrade lönegradsplaceringar med 97 975 kronor, varvid hänsyn tagits till beräknad minskning av utgående ersättning till statens sjuksköterskeskola för tillhandahållande av elever. Den föreslagna indragningen av en befattning som andre underläkare samt överförande till karolinska sjukhuset av lasarettets tvätterier föranleder en minskning av medelsbehovet med 110 778 kronor. I 1954 års statsverksproposition beräknades medel för avlöningar till 4 sjukvårdsbiträden i Ce 5 under endast fyra månader. På grund härav erfordras nu en uppräknings av medelstilldelningen med 14 624 kronor. För vikariatersättningar beräknas en ökning med 1 400 kronor, varjämte 7 000 kronor bör avses för anordnande av undersköterskekurs. Här till kommer den automatiska utgiftstegringen med 15 000 kronor för löneklassuppflyttningar. Anslagsposten till arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, bör i anslutning till senaste belastningssiffror höjas med 45 000 kronor. Med

hänsyn till vad som föreslagits i propositionen den 10 december 1954 angående ersättning för obekväm arbetstid m. m. torde anslaget slutligen bära uppräknas med 45 500 kronor. Medelsanvisningen bör alltså höjas med (97 975 — 110 778 + 14 624 + 1 400 + 7 000 + 15 000 + 45 000 + 45 500) 115 721 eller avrundat 116 000 kronor.

I enlighet med det anförda och då de beslutade ändringarna av grundlönebeloppen föranleder en omräkning av vissa anslagsposter beräknas anslaget sålunda: avlöningar till ordinarie tjänstemän 1 081 700 (+ 262 200) kronor, arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, 341 000 (+ 45 700) kronor, avlöningar till övrig icke-ordinarie personal 4 411 000 (+ 1 149 600) kronor och rörligt tillägg 700 000 (— 1 341 500) kronor.

Anslaget bestämmes alltså till (1 081 700 + 341 000 + 4 411 000 + 700 000) 6 533 700 kronor.

I personalförteckningen bör vidtagas de ändringar, som föranledes av vad jag i det föregående anført och föreslagit.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

a) bemyndiga Kungl. Maj:t att vidtaga de ändringar i personalförteckningen för serafimerlasarettet, vilka påkallas av vad jag i det föregående förordat;

b) godkänna följande avlöningsstat för serafimerlasarettet, att tillämpas tills vidare fr. o. m. budgetåret 1955/56:

Avlöningsstat

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, förslagsvis	1 081 700
2. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, förslagsvis	341 000
3. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal, förslagsvis	4 411 000
4. Rörligt tillägg, förslagsvis	700 000

Summa kronor 6 533 700;

c) till Serafimerlasarettet: Avlöningar för budgetåret 1955/56 anvisa ett förslagsanslag av 6 533 700 kronor.

[57] 54. Serafimerlasarettet: Omkostnader

	Anslag	Nettoutgift
1952/53	2 661 000	3 033 562
1953/54	2 942 600	2 960 829
1954/55 (statsliggaren s. 1016)	2 904 600	
1955/56 (förslag)	2 986 600	

Yrkande

Direktionen för karolinska sjukhuset (skr. 31/8 1954) hemställer, att anslaget höjes med 280 000 kronor.

	Utgifter 1953/54	Anslag 1954/55	Förslag	Ökning
1. Sjukvård m. m. åt personalen	18 169	13 000	15 000	2 000
2. Övriga expenser	84 960	70 000	85 000	15 000
3. Inventariers underhåll och komplettering	299 969	290 000	453 000	163 000
4. Tvätt och renhållning	40 274	63 000	138 000	75 000
5. Kosthåll	714 396	675 000	700 000	25 000
				280 000

Motiv

2) Anslagsökningen föranledes huvudsakligen av ökade kostnader till följd av det från år 1953 nyinförda debiteringssystemet för telefonsamtal.

3) Utgifterna för löpande underhåll beräknas till oförändrat belopp, 230 000 kronor, och utgifterna för inventarier av engångskaraktär till 223 000 mot 60 000 kronor för budgetåret 1954/55. För den neurologiska kliniken föreslås inköp av två dikteringsapparater och en sekreterarapparat för en sammanlagd kostnad av 6 701 kronor. Arbetets speciella karaktär vid kliniken medför utförligt skrivarbete med journaler m. m. och nuvarande skrivpersonal är hårt ansträngd. För att effektivisera arbetet vid den neurotraumatologiska avdelningen bör två diktafoner anskaffas för en kostnad av 2 958 kronor. För det kliniskt-bakteriologiska centrallaboratoriet förordas anskaffning av en plattkok och en absorptiometer för mätande av färgstyrka och grumlighet i bakteriologiska prov. Kostnaden härför uppgår till 3 720 kronor. För det kliniskt-neurofysiologiska centrallaboratoriet beräknas 800 kronor för inköp av en djupelektrod, avsedd att användas för lokalisation av under hjärnbarkens yta befintliga epileptogena härdar. Vid det kliniskt-fysiologiska centrallaboratoriet ingår funktionsprov på cykelergometer som ett viktigt led i utredningen av patienternas andning och cirkulation. Laboratoriet har hittills förfogat över två sådana apparater, varav den ena tillfälligt lånats från annat håll och nu måste återställas. För anskaffning av en ny cykelergometer beräknas 2 500 kronor. För laboratoriet erfordras vidare en direktskrivande elektrokardiografapparat för en kostnad av 13 500 kronor, avsedd att ersätta en försliten sådan. För det kliniskt-kemiska centrallaboratoriet förordas anskaffning av mikrofotografiska tillbehör till mikroskop, en pH-meter för bestämning av pH-värdet i olika lösningar, en elektrisk fraktionsuppsamlare, ett utvärderingsinstrument samt en pipetteringsapparat för att underlätta arbetet med bestämning av hämoglobinhalten i blod m. m. för en sammanlagd kostnad av 14 346 kronor. Det är av stor betydelse för sjukvården, att laboratoriet är väl utrustat. Även ur undervisningssynpunkt är det av vikt, att laboratoriet i utrustningshänseende följer med utvecklingen. Den patologiska avdelningen saknar f. n. helt fotografisk apparatur.

För att avhjälpa denna brist bör inköp av viss sådan apparatur ske. Kostnaden härför beräknas till 4 900 kronor. För komplettering av apparatur vid det fotografiska laboratoriet erfordras 6 000 kronor. För utrustning av den föreslagna avdelningen för postoperativ vård, sömnmedelsförgiftningar och hjärtkatetriseringar beräknas slutligen ett sammanlagt belopp av 167 643 kronor, varav 125 850 kronor för röntgenapparatur och 41 793 kronor för annan apparatur jämte vissa instrument för hjärtkatetrisering.

4) Ökningen föranledes av, att lasarettets tvätt fr. o. m. nästa budgetår kommer att ombesörjas av karolinska sjukhuset.

Yttranden

Statskontoret har icke funnit anledning till annat uttalande än att det synes kunna ifrågasättas, huruvida anslagsposten till tvätt och renhållning behöver beräknas till ett så avsevärt belopp som 138 000 kronor.

Centrala sjukvårdsberedningen, som efter noggrant övervägande anslutit sig till uppfattningen att med anskaffning av utrustning till den föreslagna avdelningen för postoperativ vård m. m. bör tills vidare anstå, anser utrustning böra anskaffas för ett belopp av 55 425 kronor.

Departementschefen

På grund av rådande ovisshet, hur sjukförsäkringsreformens genomförande kan komma att påverka sjukvårdskostnaderna, torde anslagsposten till sjukvård m. m. åt personalen uppföras med samma belopp som för innevarande budgetår eller 13 000 kronor. För reseersättningar torde böra upptagas ett oförändrat belopp av 1 800 kronor.

Under anslagsposten till expenser beräknar jag i likhet med direktionen 280 000 kronor för bränsle, lyse och vatten samt 85 000 kronor för övriga expenser. Anslagsposten upptages alltså till (280 000 + 85 000) 365 000 kronor, vilket innebär en ökning med 15 000 kronor.

I fråga om anslagsposten till övriga utgifter synes för inventariers underhåll och komplettering böra beräknas 275 000 kronor, vilket innebär en minskning av medelsanvisningen med 15 000 kronor. Inom anslaget torde kunna rymmas engångsutgifter å 45 000 kronor. Avvikelsen på denna punkt från direktionens förslag hänför sig huvudsakligen till utrustning av den föreslagna avdelningen för postoperativ vård, sömnmedelsförgiftningar och hjärtkatetriseringar, för vilket ändamål jag i anslutning till vad jag anfört under avlöningsanslaget icke beräknat några medel. Delposterna till tvätt och renhållning samt till kosthåll torde böra höjas med 57 000 resp. 25 000 kronor till 120 000 resp. 700 000 kronor. Övriga delposter synes böra uppföras med oförändrade belopp. Anslagsposten till övriga utgifter skulle alltså ökas med (— 15 000 + 57 000 + 25 000) 67 000 kronor.

Jag uppskattar alltså omkostnadsanslaget i dess helhet till (2 904 600 13 — *Bihang till riksdagens protokoll 1955. 1 saml. Nr 1. Bil. 13.*

+ 15 000 + 67 000) 2 986 600 (+ 82 000) kronor samt hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Serafimerlasarettet*: *Omkostnader* för budgetåret 1955/56 anvisa ett förslagsanslag av 2 986 600 kronor.

[58] 55. *Avlöning av vissa underordnade läkare vid Sabbatsbergs sjukhus*

	Anslag	Nettoutgift
1952/53	150 000	181 161
1953/54	180 000	185 899
1954/55 (statsliggaren s. 1017)	193 000	
1955/56 (förslag)	193 000	

I enlighet med förslag av *direktionen för karolinska sjukhuset* (skr. 31/8 1954) uppföres anslaget med oförändrat belopp.

Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Avlöning av vissa underordnade läkare vid Sabbatsbergs sjukhus* för budgetåret 1955/56 anvisa ett förslagsanslag av 193 000 kronor.

[59] 56. *Bidrag till vissa driftkostnader vid Sabbatsbergs sjukhus*

	Anslag	Nettoutgift
1953/54	362 000	289 696
1954/55 (statsliggaren s. 1017)	344 000	
1955/56 (förslag)	392 000	

Genom beslut den 28 maj 1948 godkände Kungl. Maj:t avtal mellan staten och Stockholms stad angående samarbete för ny- och ombyggnad samt drift av det staden tillhöriga Sabbatsbergs sjukhus. Närmare redogörelse för avtalet återfinnes i propositionen nr 213/1948.

Det för budgetåret 1954/55 anvisade anslaget avser statens bidrag för kalenderåret 1954 till driftkostnader vid *kvinnokliniken* och vid det *bakteriologiska centrallaboratoriet*.

Enligt uppgifter, som under hand kommit mig tillhanda, beräknas driftkostnaderna för hela sjukhuset under kalenderåret 1955, sedan vissa mindre inkomster frånräknats, till 14 375 875 kronor. Antalet vård dagar vid hela sjukhuset uppskattas till 215 000, varför kostnaden per vård dag skulle komma att utgöra 66 kronor 86 öre. Då antalet vård dagar vid kvinnokliniken beräknas till 52 000, skulle den på kvinnokliniken belöpande delen av sjukhusets driftkostnader utgöra (52 000 × 66 kronor 86 öre) 3 476 720 kronor. Eftersom staten enligt avtalet har att bidraga till de på kvinnokliniken belöpande driftkostnaderna med 10 procent, kommer det för nästa budgetår erforderliga statsbidraget att utgöra 347 672 kronor.

Jämlikt förenämnda avtal har staten att bidraga till driftkostnaderna

vid det bakteriologiska centrallaboratoriet med 2 procent. Då de sammanlagda driftkostnaderna för laboratoriet under kalenderåret 1955 uppskattas till 2 228 405 kronor, torde statens andel kunna beräknas till 44 568 kronor.

Det sammanlagda medelsbehovet för nästa budgetår skulle sålunda uppgå till (347 672 + 44 568) i runt tal 392 000 kronor.

Jag får därför hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till vissa driftkostnader vid Sabbatsbergs sjukhus* för budgetåret 1955/56 anvisa ett förslagsanslag av 392 000 kronor.

[60] 57. Bidrag till anordnande av klinisk undervisning i epidemiologi vid epidemisjukhuset i Stockholm

	Anslag	Nettoutgift
1953/54	49 000	48 870
1954/55 (statsliggaren s. 1017)	60 500	
1955/56 (förslag)	60 500	

Genom beslut den 30 juni 1953 godkände Kungl. Maj:t avtal mellan staten, å ena, samt Stockholms stad, å andra sidan, angående anordnande av klinisk undervisning i epidemiologi vid epidemisjukhuset i Stockholm. Staten har att för upplåtelsen av sjukhuset erlagga ersättning till staden med belopp, motsvarande stadens årliga lönekostnad och beräknade årliga pensionskostnad för två förste underläkare och ett kanslibitråde. Närmare redogörelse för avtalet återfinnes i propositionen nr 78/1953.

Enligt uppgifter, som under hand kommit mig tillhanda, beräknas för kalenderåret 1955 läkarlönerna till 42 168 kronor och kanslibiträdets lön till 8 652 kronor. Pensionskostnaden uppgives med nuvarande rörligt tilllägg till 3 834 kronor för envar av läkarna och 2 010 kronor för kanslibiträdet eller tillsammans 9 678 kronor. Det sammanlagda medelsbehovet för nästa budgetår skulle sålunda uppgå till (42 168 + 8 652 + 9 678) 60 498 eller i runt tal 60 500 kronor.

Jag får därför hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till anordnande av klinisk undervisning i epidemiologi vid epidemisjukhuset i Stockholm* för budgetåret 1955/56 anvisa ett förslagsanslag av 60 500 kronor.

[61] 58. Bidrag till anordnande av klinisk undervisning i kirurgi och neurologi vid vissa Stockholms stad tillhöriga sjukhus

	Anslag	Nettoutgift
1953/54	24 000	44 835
1954/55 (statsliggaren s. 1018)	44 600	
1955/56 (förslag)	44 600	

Yrkande

Universitetskanslern har med yttrande den 13 september 1954 överlämnat en den 24 maj 1954 dagtecknad framställning från *lärarkollegiet vid karo-linska institutet* om anvisande av erforderliga medel för budgetåret 1955/56. Lärarkollegiet har hemställt, att anslaget uppföres med oförändrat belopp.

Motiv

Såvitt nu kan bedömas, kommer under budgetåret 1955/56 att anordnas två kurser i neurologi vid Södersjukhuset, nämligen under oktober—novem-ber och januari—februari månader. Enligt gällande avtal mellan staten och Stockholms stad skall ersättning härför utgå med $(4 \times 1\,500)$ 6 000 kronor. Härtill kommer avlöning till en amanuens. Med en beräknad ersättning av 1 000 kronor i månaden blir lönekostnaden för två kurser $(4 \times 1\,000)$ 4 000 kronor. För undervisningsarvode till överläkaren bör vidare beräknas 2 000 kronor per kurs eller för två kurser 4 000 kronor. Den totala kostnaden för undervisningen i neurologi under budgetåret 1955/56 uppgår sålunda till $(6\,000 + 4\,000 + 4\,000)$ 14 000 kronor.

Vid S:t Görans sjukhus beräknas en kurs i kirurgi taga sin början den 1 mars 1955 och pågå till och med utgången av november månad samma år med avbrott för månaderna juni—augusti. Ytterligare en kurs är av-sedd att börja den 1 december 1955 och pågå till läsårets slut eller till och med den 31 maj 1956. Under budgetåret 1955/56 kommer således undervisning att meddelas vid S:t Görans sjukhus under sammanlagt 9 månader. Statens bidrag härför uppgår enligt gällande avtal mellan staten och Stockholms stad till $(9 \times 2\,500)$ 22 500 kronor, vartill kommer av-löning till ett halvtidsanställt kontorsbiträde med 2 835 kronor samt under-visningsarvode till vederbörande överläkare med 5 250 kronor. För budget-året 1955/56 kan således statens kostnad för undervisning i kirurgi upp-skattas till $(22\,500 + 2\,835 + 5\,250)$ 30 585 kronor.

Det sammanlagda medelsbehovet för budgetåret 1955/56 uppgår alltså till $(14\,000 + 30\,585)$ i runt tal 44 600 kronor.

Departementschefen

Mot lärarkollegiets av kanslern biträdda beräkning av medelsbehovet för nästa budgetår har jag intet att erinra.

Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till anordnande av klinisk undervisning i kirurgi och neurologi vid vissa Stockholms stad tillhöriga sjukhus* för budgetåret 1955/56 anvisa ett förslagsanslag av 44 600 kronor.

[62] 59. Bidrag till vissa driftkostnader vid Kronprinsessan Lovisas vård-anstalt för sjuka barn. Anslag för detta ändamål är i gällande riksstat uppfört med 595 000 kronor (statsliggaren s. 1018).

1951 års riksdag godkände vissa av föredragande departementschefen förordade grunder rörande statens bidrag till driftkostnaderna vid Kron-

prinsessan Lovisas vårdanstalt för sjuka barn (prop. nr 123; riksd. skr. nr 295). Enligt avtalet skall överläkaren vid vårdanstaltens medicinska avdelning, vilken tillika är professor, ävensom sådan personal, som uteslutande anställs för forsknings- och undervisningsändamål, tillsättas, avlönas och pensioneras av staten; dock att vårdanstalten bestrider kostnaden för särskilt överläkararvode. Härjämte bidrager staten med halva löne- och pensionskostnaden för av vårdanstalten anställd läkarpersonal med vissa undantag. Vidare skall staten årligen erlagga dels ett belopp, motsvarande 10 procent av anstaltens återstående driftkostnader, dels ock för användningen av sjukhusbyggnaderna för undervisningsändamål en särskild ersättning, motsvarande $\frac{1}{4} \times 1,25$ procent av byggnadernas taxeringsvärde. Avtalet skall tills vidare gälla under fem år fr. o. m. den 1 juli 1951.

I skrivelse den 14 april 1954 har *styrelsen för vårdanstalten* hemställt om statsbidrag till täckande av vårdanstaltens driftkostnader under kalenderåret 1955. Statens bidrag för läkarlöner har därvid beräknats uppgå till 359 090 kronor. Den del av de totala driftkostnaderna, å vilken staten har att erlagga det tioprocentiga bidraget, uppskattas till 2 772 134 kronor, varav statens andel 277 213 kronor. För användningen av sjukhusbyggnaden har med förut angiven formel för beräkningarna och med utgångspunkt från ett taxeringsvärde av 1 270 000 kronor upptagits ett belopp av 3 968 kronor.

Det sammanlagda medelsbehovet för nästa budgetår uppgår sålunda till (359 090 + 277 213 + 3 968) 640 271 kronor.

Departementschefen

Då styrelsens för vårdanstalten beräkning av medelsbehovet för nästa budgetår icke givit mig anledning till erinran, torde anslaget böra uppföras med 640 271 kronor eller avrundat 640 000 kronor.

Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till vissa driftkostnader vid Kronprinsessan Lovisas vårdanstalt för sjuka barn* för budgetåret 1955/56 anvisa ett förslagsanslag av 640 000 kronor.

[63] 60. Akademiska sjukhuset i Uppsala: Avlöningar till läkare

	Anslag	Nettoutgift
1952/53	1 288 000	1 479 747
1953/54	1 519 000	1 504 829
1954/55 (statsliggaren s. 1018)	1 509 000	
1955/56 (förslag)	1 543 000	

Yrkande

Direktionen för akademiska sjukhuset (skr. 23/6 1954) hemställer, att anslaget höjes med 268 000 kronor.

	Ökn. el. minskn.
1. <i>Dermatologiska kliniken:</i>	
a) Bibehållande av en befattning som förste underläkare vid inrättande å universitetets stat av en professur i dermatologi och venerologi	—
2. <i>Medicinska kliniken:</i>	
a) 1 överläkare Ce 29	+ 18 912
b) Utgår enl. a) 1 förste underläkare	— 20 664
c) 2 förste underläkare	+ 41 328
3. <i>Plastikkirurgiska kliniken:</i>	
a) 1 överläkare Ce 29 under förutsättning att framställning om inrättande å universitetets stat av en laboratur i plastikkirurgi icke bifalles	+ 18 912
b) Utgår enl. a) 1 förste underläkare vid kirurgiska kliniken	— 20 664
c) 1 förste underläkare	+ 20 664
4. <i>Thoraxkirurgiska kliniken:</i>	
a) 1 överläkare Ce 29	+ 18 912
b) Utgår enl. a) 1 förste underläkare vid kirurgiska kliniken	— 20 664
c) 1 förste underläkare	+ 20 664
5. <i>Ortopediska kliniken:</i>	
a) 1 överläkare Ce 29 under förutsättning att framställning om inrättande å universitetets stat av en professur i ortopedi icke bifalles	+ 18 912
b) 1 förste underläkare	+ 20 664
6. <i>Neurokirurgiska kliniken:</i>	
a) 1 överläkare Ce 29	+ 18 912
b) 1 förste underläkare	+ 20 664
7. <i>Narkosavdelningen:</i>	
a) 1 förste underläkare	+ 20 664
8. <i>Röntgendiagnostiska avdelningen:</i>	
a) 1 överläkare Ce 29	+ 18 912
b) Utgår enl. a) 1 förste underläkare	— 20 664
9. <i>Centrallaboratoriet:</i>	
a) 1 förste underläkare	+ 20 664
10. <i>Barnkliniken:</i>	
a) 1 förste underläkare under ett halvt år	+ 10 332
11. <i>Kvinnokliniken:</i>	
a) 1 förste underläkare	+ 20 664
12. <i>Ögonkliniken:</i>	
a) 1 förste underläkare	+ 20 664
13. <i>Radioterapiavdelningen:</i>	
a) 1 förste underläkare	+ 20 664
14. <i>Avrundning</i>	— 452
	+ 268 000

Motiv

Den starka utveckling, som kännetecknar våra dagars sjukvård, domineras av specialiseringstendensen, vilken av naturliga skäl främst berör läkarbefattningarna. Det är också naturligt, att dessa förhållanden särskilt präglar ett undervisningssjukhus. Det är angeläget, att akademiska sjukhuset följer med denna utveckling och härvid gäller det i första hand att skapa sådana specialavdelningar, som f. n. saknas men som av olika skäl redan tillkommit vid andra undervisningssjukhus. Grundläggande måste vara både att tillgodose sjukvårdens behov och att skaffa underlag

för forskning och undervisning. Under de senaste åren har undervisningsmomentet kommit att spela en allt större roll, vilket står i intimt samband med de under denna tid framkomna kraven på en såväl kvantitativt utökad, som kvalitativt förbättrad och moderniserad undervisning. Intaget av medicine studerande har sålunda ökat och vid sjukhuset börjar numera årligen 64 medicine kandidater sina tjänstgöringar. Ökningen, som torde innebära i det närmaste en fördubbling under en tioårsperiod, har ställt en del av klinikerna inför synnerligen svåra problem, eftersom resurserna endast i vissa avseenden obetydligt ökats. Sålunda har framförallt antalet medicine kandidater i en del fall blivit orimligt högt i förhållande till antalet patienter. Även underläkarbefattningarna är vid vissa kliniker för fåtaliga med hänsyn till den viktiga roll, som underläkarna spelar i undervisningen som handledare för de studerande i det praktiska arbetet. För att medicinarna skall kunna få en komplett klinisk utbildning vid sjukhuset har krav uppställts på tillkomst av vissa nya kliniker. Direktionen har i några sådana fall funnit möjligheter att trots den föreliggande lokalbristen anordna godtagbara provisorier. Detta gäller t. ex. för de dermatologiska och ortopediska klinikerna. I dessa fall är åtgärderna dock minst lika motiverade av sjukvårdsbehovet. Som exempel på nya kliniker, som är i huvudsak motiverade av den medicinska utvecklingens inflytande på sjukvården, kan nämnas klinikerna för plastikkirurgi, thoraxkirurgi och barnpsykiatri.

1 a) Kungl. Maj:t har medgivit inrättande vid den dermatologiska kliniken av en överläkartjänst i Cg 29 under förutsättning att en befattning som förste underläkare icke samtidigt uppehålls. I sina petita för budgetåret 1955/56 har det större akademiska konsistoriet hemställt om inrättande av en professur i dermatologi. Det är önskvärt, att den föreslagna professurens tillkomst icke föranleder indragning av förenämnda överläkartjänst.

2 a) — b) Vid medicinska klinikens poliklinik alternerar klinikens underläkare enligt ett system, som innebär att varje läkare endast tjänstgör därstädes en begränsad tid. Fasta poliklinikläkartjänster finnes sålunda icke. Detta system innebär mycket väsentliga olägenheter för poliklinikarbetet. Vid upprepade tillfällen har klagomål framförts från allmänheten mot den vid polikliniken meddelade vården, och sjukhusledningen har på olika sätt försökt att åstadkomma förbättringar. Då det emellertid icke finnes någon vid polikliniken för längre tid verksam läkare i chefsställning, är det ytterligt svårt att åstadkomma rättelser och förbättringar av bestående natur. Direktionen anser det därför angeläget, att en överläkartjänst inrättas i utbyte mot en förste underläkarbefattning.

2 c) Vederbörande klinikchef har till stöd för förslaget om en ökning av antalet underläkare framhållit, att nuvarande vårdavdelningar är för stora för en underläkare, att poliklinikarbetet är mycket omfattande samt att det vid kliniken tjänstgörande antalet medicine kandidater är relativt sett större än vid dubbelklinikerna i Stockholm samt Lund-Malmö. Vid varje allmän avdelning om 35 platser bör finnas två underläkare. I pro-

positionen nr 212/1954 föreslås den medicinska kliniken skola erhålla en lärartjänst i Ce 30 och två förste underläkare, varigenom envar allmän vårdavdelning skulle erhålla två underläkare. Dessa tjänster kommer emellertid att inrättas successivt och tidigast fr. o. m. den 1 juli 1956. De av direktionen i tidigare äskanden framhållna behoven har således beaktats men de föreslagna åtgärderna kommer att dröja. Detta är synnerligen olyckligt, då kliniken redan har att mottaga ett antal studerande, som är för stort i förhållande till antalet underläkare. Av denna anledning måste föreslagna två underläkartjänster inrättas snarast möjligt.

3 a) — b) I tidigare anslagsäskanden har universitetet hemställt om inrättande av en laboratur i plastikkirurgi. Universitetskanslern har förordat, att den föreslagna laboratorsbefattningen ersättes med en befattning som överläkare på sjukhusets stat. Universitetet har innevarande år upprepat sina tidigare framställningar om inrättande av en laboratorsbefattning. Därest detta förslag icke vinner statsmakternas bifall, är det oundgängligen nödvändigt att inrätta en överläkarbefattning, varvid en förste underläkartjänst vid kirurgiska kliniken kan indragas.

3 c) Vid den plastikkirurgiska kliniken finnes ingen fast underläkartjänst. Den för sjukvården nödvändigaste hjälpen till överläkaren erhålles genom att en av kirurgiska klinikens underläkare för s. k. randutbildning tjänstgör kortare perioder, vanligen 6 månader. För att erhålla kontinuitet i arbetet och för att utbilda specialister i plastikkirurgi och brännskadevård behöver kliniken emellertid en egen underläkare. Motsvarande kliniker i Stockholm och Malmö har egna underläkarbefattningar. I propositionen 212/1954 har upptagits två förste underläkarbefattningar för ämnet kirurgi, av vilka en bör placeras vid den plastikkirurgiska kliniken. Därest riksdagen bifaller detta förslag, kommer kliniken framdeles att få en egen underläkare. Direktionen anser emellertid, att klinikens nuvarande verksamhet är så omfattande och krävande, att det icke kan anstå med befattningens inrättande.

4 a) — b) Vid den kirurgiska kliniken har sedan länge bedrivits en thoraxkirurgisk verksamhet i samarbete med såväl lungkliniken som ett antal sanatorier. På senare år har även behovet av hjärtkirurgi aktualiserats i och med att avancerad hjärtdiagnostik införts vid sjukhuset. För att möta dessa vårdbehov på ett rationellt sätt har i samband med kirurgiska klinikens ombyggnad inrättats två vårdavdelningar för thoraxkirurgi med tillhoppa 44 vårdplatser. F. n. tillhör de thoraxkirurgiska vårdplatserna den kirurgiska huvudkliniken, vilken därmed omfattar över 200 vårdplatser. Klinikchefen har emellertid framhållit, att det honom åliggande ansvaret och arbetet bör fördelas på flera överläkare samt att thoraxkirurgin är en så speciell gren av kirurgin, att densamma bör anförtros en särskild överläkare. Direktionen, som helt ansluter sig till klinikchefens uppfattning, anser de thoraxkirurgiska platserna i likhet med vad fallet är i Stock-

holm, Lund och Göteborg böra organiseras som en självständig klinik under egen överläkare.

4 c) Förutom en överläkartjänst kräver arbetet vid den thoraxkirurgiska kliniken minst en underläkartjänst för att möjliggöra assistens i den operativa verksamheten och i sjukvårdsarbetet i allmänhet. I proposition nr 212/1954 har upptagits två förste underläkarbefattningar för ämnet kirurgi, varav en bör placeras vid den thoraxkirurgiska kliniken. Då emellertid det thoraxkirurgiska arbetet i och för sig är synnerligen krävande och då klientelet beräknas komma att öka, anser direktionen, att underläkarbefattningen bör tillkomma redan fr. o. m. den 1 juli 1955.

5 a) I sina anslagsäskanden för budgetåret 1955/56 har universitetet hemställt om inrättande av en professur i ortopedi. En provisorisk avdelning om 25 vårdplatser kan efter kirurgiska kliniken ombyggnad, som beräknas vara färdig den 1 juli 1955, ställas till förfogande för den mest trängande ortopedivården. Avdelningen anses kunna utgöra en tillräcklig grund för undervisningen i ortopedi, till dess en särskild klinikbyggnad kan komma till stånd. Därest den föreslagna professuren icke inrättas fr. o. m. den 1 juli 1955, bör med hänsyn till det mycket angelägna sjukvårdsbehovet en överläkartjänst tillkomma.

5 b) Verksamheten vid den planerade ortopediska kliniken kommer att omfatta både sluten och öppen vård och i stort sett erhålla samma karaktär som vid en allmänkirurgisk klinik med bl. a. stor operativ verksamhet. Det är uteslutet, att överläkaren, som även kommer att handhava undervisning, skall kunna ensam svara för denna verksamhet.

6 a)—b) Inom den neurokirurgiska specialiteten är vårdmöjligheterna f. n. icke tillräckliga, vilket bl. a. framgår av de långa väntetiderna vid den neurokirurgiska kliniken vid serafimerlasarettet i Stockholm. Det föreligger därför behov av att öka möjligheterna för neurokirurgisk vård. En inom sjukhuset verkställd utredning visar, att de neurokirurgiska fallen per år uppgår till cirka 120. Då vårdtiden för dessa fall kan uppskattas till cirka 20 dygn, erfordras för akademiska sjukhusets och Ulleråkers sjukhus nuvarande upptagningsområden cirka 10 platser. Då behovet inom angränsande län också behöver täckas, har kommittén för sjukhusets utbyggande räknat med en framtida klinik om 30 platser, för vilken avtal bör träffas med angränsande län. För att emellertid snarast få specialiteten representerad vid sjukhuset har på initiativ av medicinska fakulteten ett förslag framkommit, att 20 platser i den nuvarande öronkliniken skall utnyttjas för neurokirurgi. Härigenom skulle länets behov tillgodoses och därjämte en viss avlastning av serafimerlasarettets klinik kunna ske i avvaktan på att den definitiva kliniken tillkommer i samband med förverkligandet av aktuella nybyggnadsplaner.

7 a) En befattning som narkosöverläkare har inrättats fr. o. m. budgetåret 1954/55. Med den utomordentliga betydelse, som narkostjänsten nu-

mera har icke blott för den kirurgiska kliniken utan även för andra kliniker och avdelningar, är det uppenbart, att en enda narkosläkare icke tillnärmelsevis kan fylla de föreliggande behoven. Erfarenheterna från övriga undervisningssjukhus visar detta mycket tydligt. Även landstingslasarett av betydligt mindre storlek är i detta avseende i flera fall avsevärt bättre ställda än akademiska sjukhuset.

8 a) — b) Vid avdelningen finnes f. n. en professor, tillika överläkare samt åtta underläkare. Det är önskvärt, att överläkaren erhåller avlastning av det ledande ansvaret i det såväl kvalitativt som kvantitativt ökade arbetet. Utvecklingen inom röntgenologin motiverar mycket väl ansvarets och ledningens uppdelning på flera överläkare i likhet med vad som redan skett vid flertalet andra undervisningssjukhus.

9 a) Sedan år 1949, då underläkartjänsterna ökades till två, har de kvalificerade analyserna ökat från 73 178 till 100 416 eller med 37 procent. För blodgivarcentralen utförda serologiska undersökningar har därjämte ökat från 4 166 till 13 933 och för centralen utförda andra undersökningar från 6 197 till 14 198. Den ökade arbetsbelastningen medför, att läkarna icke får erforderlig tid över för undervisning och vetenskapligt arbete. Att det nuvarande antalet underläkare är för litet, framgår även av en jämförelse med centrallaboratorierna vid andra undervisningssjukhus. Härtill kommer, att så länge chefen för laboratoriet samtidigt är sjukhusets styresman, arbetsbelastningen för honom och hans närmaste medhjälpare är onormalt stor. I propositionen 212/1954 föreslås laboratoriet erhålla ytterligare en förste underläkartjänst, vilken torde vara avsedd att tillkomma den 1 juli 1956. Direktionen finner, att ett uppskov under ett år skulle vara förenat med stora olägenheter.

10 a) Därest kliniken erhåller i proposition nr 212/1954 föreslagen lärarbefattning i Ce 30, blir underläkarstaben tillräcklig för de sjukvårdande uppgifterna även efter klinikens ombyggnad. Enligt förenämnda proposition är emellertid befattningen avsedd att inrättas först fr. o. m. budgetåret 1958/59, då undervisningen i ämnet skall läggas om enligt den nya studieordningen, medan klinikens ombyggnad kan beräknas bli färdig mot slutet av budgetåret 1955/56. Med anledning härav behöver kliniken ytterligare en underläkartjänst intill dess lärartjänsten inrättas, eller under cirka två och ett halvt år.

11 a) Till följd av utvecklingen inom framförallt gynekologien med alltmer ökade anspråk på omfattande undersökningar och behandling av maligna tumörer samt endokrina rubbningar krävs för uppnående av fullgod sjukvård allt större och mer tidskrävande arbetsinsats av underläkarna. Därtill bidrager också den fortskridande ökningen av antalet intagna patienter och den allt snabbare omsättningen. En jämförelse med andra undervisningskliniker visar, att kliniken har för få underläkare, och be-

gärd utökning skulle i detta avseende medföra paritet med kvinnokliniker vid andra undervisningssjukhus.

12 a) Underläkarnas arbete vid ögonkliniken är huvudsakligen förlagt till polikliniken och består i undersökning och behandling av patienter samt i handledning av på polikliniken tjänstgörande medicine kandidater. Patientantalet vid polikliniken har ständigt stigit och uppgick år 1953 till 9 661. Härtill kommer, att undervisningsbördan för läkarna ökat. Läkarpersonalens otillräcklighet medför oskäligt lång väntetid för poliklinikpatienterna.

13 a) Vid avdelningen finnes fr. o. m. den 1 juli 1952 endast en laborator, tillika överläkare. Dessförinnan ingick avdelningen i röntgenavdelningen, som sålunda tidigare bedrev såväl diagnostik som strålterapi. Verksamheten vid radioterapiavdelningen har ständigt ökat och en fortsatt ökning av verksamheten är att vänta. Det är nödvändigt, att överläkaren, som även har att bedriva undervisning och forskning, avlastas från rutinmässiga göromål.

Yttranden

Statskontoret erinrar, att behovet av läkartjänster vid sjukhuset var föremål för noggrann prövning vid 1951 och 1952 års riksdagar samt att en successiv förstärkning av läkarorganisationen skett under de senaste åren. Det förefaller därför mindre sannolikt, att en så betydande upprustning av personalresurserna, som det föreliggande förslaget innebär, kan vara oundgängligen påkallad. Med hänsyn till de uttalanden om sjukhusets förseende med överläkartjänster, som gjordes av departementschefen vid anmälan av medelsbehovet för innevarande budgetår ävensom av statsutskottet, motsätter sig icke statskontoret, att ett begränsat antal sådana tjänster inrättas. Tills vidare torde dock endast böra medgivas inrättande av en överläkartjänst vid avdelningen för plastikkirurgi och brännskador samt en dylik befattning vid medicinska kliniken poliklinik. Därvid bör antalet underläkartjänster i motsvarande grad minskas. Det torde ej böra ifrågakomma, att de förste underläkartjänster, vilka föreslagits till inrättande i proposition nr 212/1954, får tillkomma redan under nästkommande budgetår. Beträffande övriga föreslagna underläkartjänster har tillräckliga skäl för deras inrättande icke anförts.

Kanslern för rikets universitet framhåller, att han detta år icke till behandling upptagit frågan om inrättande av en professur i dermatologi och venerologi, förenad med överläkarbefattning vid akademiska sjukhuset. Förslaget om inrättande av en laboratorsbefattning i plastikkirurgi har kanslern icke ansett sig böra tillstyrka utan förordar under hänvisning till vad statsutskottet anfört i sitt utlåtande nr 11/1954 inrättandet av en överläkartjänst i Ce 29 vid plastikkirurgiska kliniken. En professur i ortopedi har tidigare tillstyrkts av kanslern, som dock ansett professuren icke

böra komma till stånd tidigare än som motiveras av det successiva genomförandet av den nya studieordningen enligt proposition nr 212/1954. Då en ortopedisk klinik om 25 vårdplatser förutsättes kunna tagas i bruk den 1 juli 1955 och en överläkartjänst vid kliniken redan fr. o. m. sagda datum måste anses nödvändig för klinikens drift, förordar kanslern inrättandet av en dylik tjänst i Cg 29.

Vidkommande befattningarna som underläkare har kanslern icke något att erinra mot direktionens förslag.

Departementschefen

Då chefen för ecklesiastikdepartementet icke framlagt förslag om inrättande av en professur i dermatologi och venereologi å universitetets stat, saknar jag anledning att f. n. taga ställning till direktionens förslag ifråga om befattningen som förste underläkare vid den dermatologiska kliniken.

Plastikkirurgien har under senare årtionden vunnit en allmänt erkänd ställning som självständig specialitet och har ett betydelsefullt arbetsfält inom den akuta olycksfallskirurgien. Den plastikkirurgiska avdelningen vid akademiska sjukhuset öppnades år 1951 och har f. n. 26 vårdplatser. Under år 1953 vårdades vid avdelningen 468 patienter och utfördes därstädes 570 operationer på inneliggande patienter. Tillströmningen av patienter har visat en oavbruten stegring, och till avdelningen remitteras komplicerade fall från en räjong långt utöver sjukhusets vanliga upptagningsområde. Vid avdelningen meddelas undervisning för medicine studerande samt bedrives specialistutbildning av yngre kirurger. Som chef för avdelningen har alltsedan dess tillkomst tjänstgjort en förste underläkare vid den kirurgiska kliniken. Med chefskapet förenat ansvar motiverar emellertid enligt min mening inrättandet av en överläkarbefattning. Med hänsyn härtill och då chefen för ecklesiastikdepartementet icke ansett sig böra framlägga förslag om en laboratur i plastikkirurgi, biträder jag direktionens förslag om förändring av en befattning som förste underläkare till överläkarbefattning i Ce 29 vid den plastikkirurgiska avdelningen.

I samband med pågående ombyggnad av den kirurgiska kliniken, vilka arbeten beräknas vara helt slutförda med utgången av juni månad 1955, har inom kliniken inrättats två vårdavdelningar för thoraxkirurgi om tillhoppa 44 vårdplatser. Det är ur sjukvårdssynpunkt angeläget, att ifrågasvarande specialitet i likhet med vad som är fallet i Stockholm, Lund och Göteborg blir företrädd av en person i överläkarställning. Jag anser mig därför böra förorda, att en överläkartjänst i Ce 29 inrättas för den thoraxkirurgiska verksamheten, varvid samtidigt en befattning som förste underläkare vid den kirurgiska kliniken kan indragas.

Någon ortopedisk avdelning har hittills icke funnits vid akademiska sjukhuset. Som direktionen framhållit beräknas emellertid en dylik av-

delning om 25 sängar kunna tagas i bruk fr. o. m. ingången av nästa budgetår. I likhet med direktionen anser jag, att såsom chef på avdelningen bör anställas en överläkare. I avbidan på tillkomsten av en ordinarie läkartjänst i ortopedi å universitetets stat bör innehavaren av tjänsten endast erhålla extra anställning.

Med samtliga av mig i det föregående till inrättande förordade överläkartjänster bör förenas skyldighet att mot ersättning meddela undervisning i den omfattning, som må komma att av kanslern för rikets universitet bestämmas.

Enligt vad jag under hand inhämtat är avsikten att under nästa budgetår inom kvinnokliniken inrymma en vårdavdelning för radioterapi omfattande femton vårdplatser i syfte att bereda ökade möjligheter till strålbehandling av underlivskräfta. En förutsättning härför är emellertid, att viss personalförstärkning erhålles. Då det med hänsyn till föreliggande stora vårdbehov synes mig i hög grad angeläget, att sjukhuset erhåller möjlighet att meddela radiumbehandling av gynekologisk cancer, tillstyrker jag inrättandet vid radioterapiavdelningen av en förste underläkartjänst.

I övrigt har jag icke funnit mig kunna biträda direktionens förslag till personalförstärkningar eller tjänsteförändringar. Vad särskilt angår förslaget om utbyte av en förste underläkarbefattning vid medicinska kliniken mot en överläkartjänst särskilt avsedd för polikliniken föreligger visserligen skäl för en sådan förstärkning. Jag överväger emellertid att i ett större sammanhang låta närmare utreda personalorganisationen på bl. a. denna poliklinik. Under sådana förhållanden anser jag mig icke böra tillstyrka någon ändring av organisationen.

Med utgångspunkt från vad jag sålunda anfört och med erinran, att Kungl. Maj:t genom beslut den 15 januari 1954 medgivit inrättande av en befattning såsom överläkare i Cg 29 vid den dermatologiska kliniken under förutsättning att en befattning som förste underläkare vid nämnda klinik icke samtidigt upprätthålles, förordar jag, att anslaget för nästa budgetår upptages till (1 509 000 + 18 912 — 20 664 + 18 912 — 20 664 + 18 912 + 20 664 + 18 912 — 20 664) 1 543 320 kronor eller avrundat 1 543 000 kronor.

I enlighet med det anförda och då de beslutade ändringarna av grundlönebeloppen föranleder en omräkning av vissa anslagsposter, beräknas anslaget sålunda: arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, oförändrat 10 500 kronor, avlöningar till övrig icke-ordinarie personal 1 354 800 (+ 354 800) kronor samt rörligt tillägg 177 700 (— 320 800) kronor.

I personalförteckningen bör vidtagas de ändringar, som föranledes av vad jag i det föregående anfört och föreslagit.

Under återopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

a) bemyndiga Kungl. Maj:t att vidtaga de ändringar i personalförteckningen för akademiska sjukhuset i Uppsala, vilka påkallas av vad jag i det föregående förordat;

b) godkänna följande avlöningsstat för akademiska sjukhuset i Uppsala, att tillämpas tills vidare fr. o. m. budgetåret 1955/56:

Avlöningsstat

1. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t	10 500
2. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal, förslagsvis	1 354 800
3. Rörligt tillägg, förslagsvis	177 700
Summa kronor 1 543 000;	

c) till Akademiska sjukhuset i Uppsala: Avlöningar till läkare för budgetåret 1955/56 anvisa ett förslagsanslag av 1 543 000 kronor.

[64] 61. Driftkostnader vid akademiska sjukhuset i Uppsala

	Anslag	Nettoutgift
1952/53	1 700 000	1 700 000
1953/54	1 800 000	1 784 862
1954/55 (statsliggaren s. 1019)	1 600 000	
1955/56 (förslag)	1 635 000	

Genom beslut den 12 mars 1954 har Kungl. Maj:t godkänt avtal mellan universitetet i Uppsala såsom företrädare för Kungl. Maj:t och kronan, å ena, samt Uppsala läns landsting, å andra sidan, angående samarbete för drift av akademiska sjukhuset i Uppsala. Närmare redogörelser för avtalet återfinnes i propositionerna nr 123/1951 och 161/1953.

Yrkande

Direktionen för akademiska sjukhuset (skr. 23/6 1954) hemställer, att anslaget uppföres med 1 635 000 kronor.

Motiv

Direktionen har att räkna med betydelsefulla ändringar beträffande omfattningen av sjukhusdriften, vilka kan förutses komma att inträffa under de två närmaste budgetåren och vilka kommer att få stor inverkan på medelsbehovet.

Den nya ortopediska kliniken beräknas bli färdigställd mot slutet av budgetåret 1954/55. Full omfattning av driften måste sålunda beräknas fr. o. m. budgetåret 1955/56. Ombyggnaden av den kirurgiska kliniken

pågår och har hittills kunnat genomföras programenligt. Ombyggnaden innebär för kirurgiska klinikens del en avsevärd utökning av operationslokalerna, förbättrade mottagningslokaler för överläkare m. m. samt tillkomst av en för thoraxkirurgi avsedd vårdavdelning. Vissa delar av kliniken kan tagas i anspråk redan budgetåret 1954/55.

Sedan omkring ett år tillbaka utföres vid sjukhuset kvalificerad hjärt-diagnostik. Sålunda har i provisoriska lokaler under medverkan av röntgenavdelningen hittills kunnat genomföras två hjärtkatetriseringar per vecka. Genom viss omdisposition inom den medicinska kliniken har ett trångt men dock användbart hjärtlaboratorium numera kunnat inredas, varigenom kapaciteten ökats till det dubbla.

Den nya röntgenterapiavdelningen har fr. o. m. den 1 mars 1954 inflyttat i nya lokaler i kirurgklinikens bottenvåning, varigenom avsevärt ökade möjligheter till strålbehandling erhållits.

På programmet står vidare upptagande av strålbehandling av gynekologisk cancer, och direktionen strävar efter, att sådana vårdmöjligheter skall stå även ineliggande patienter till buds. Undersökningar pågår sålunda för att klarlägga, huruvida en vårdavdelning för radioterapi kan anordnas genom ianspråktagande av vissa vårdplatser inom kvinnokliniken, vars kapacitet f. n. icke är fullt utnyttjad.

Ytterligare en angelägen uppgift är anordnandet av ett laboratorium för klinisk fysiologi. Provisoriskt kan lokaler för detta ändamål ställas till förfogande inom medicinska klinikens byggnad.

I föregående års anslagsäskanden påvisade direktionen, att en omläggning av sjuksköterskeutbildningen i enlighet med av medicinalstyrelsen utfärdade nya riktlinjer komme att minska elevarbetet vid sjukhuset med ökade kostnader för biträdespersonal som en följd. Omläggningen av den teoretiska undervisningen vid sjuksköterskeskolan har under budgetåret 1953/54 genomförts successivt. Minskningen av elevernas praktiska arbete från 8 till 6 timmar kommer dock icke att ske i snabbare takt än vid statens sjuksköterskeskola. Behovet av arbetskraft för ersättande av det bortfallande elevarbetet beräknas icke skola behöva helt fyllas genom nytillkommande biträdespersonal.

I proposition 85/1954 har äskats ett investeringsanslag för ombyggnad av barnkliniken. Det är ännu icke möjligt att fastslå, vid vilken tidpunkt ombyggnadsarbetet kan påbörjas.

Poliklinikverksamheten kräver redan f. n. avsevärda tillskott utöver inflytande poliklinikavgifter. En överslagsberäkning ger vid handen, att varje poliklinikbesök drager en kostnad av omkring 18 kronor, medan avgiften utgör 5 kronor vid första besök och 3 kronor vid återbesök. Bedrivandet av den polikliniska verksamheten förutsätter sålunda en avsevärd subventionering av allmänna medel. Givet är också, att ett sjukhus med en relativt omfattande poliklinikverksamhet på grund av dessa omständigheter kommer att framstå i en ogynnsam dager vid kostnadsjämförelser mellan olika sjukhus. Även med risk, att den statistiskt beräknade vårdkostnaden för sjukhusets del kommer att framstå i oförmånligare belysning än tidigare, anser sig direktionen böra framlägga vissa förslag, vilkas genomförande är ett villkor för att poliklinikverksamheten skall förlöpa på ett för allmänheten tillfredsställande sätt.

Verkställd utredning rörande möjligheterna att vid sjukhuset inrätta en neurologisk avdelning har givit vid handen, att en sådan avdelning kan

anordnas i en av den s. k. E-paviljongens våningar. Den andra våningen bör i så fall lämpligen utnyttjas för en dermatologisk avdelning. För landstingets f. n. till E-paviljongen förlagda kronikervård bör i stället utnyttjas den paviljong vid epidemisjukhuset, vilken tidigare avsetts för en dermatologisk klinik.

Ett sedan länge framträdande önskemål är att inom sjukhuset anordna en avdelning för neurokirurgi. F. n. utredes, huruvida utrymme härför kan erhållas i öronklinikens byggnad. Inom denna byggnad har vissa lokaler redan utnyttjats för en plastikkirurgisk avdelning. Även om byggnadens storlek rent nominellt kan medgiva disposition av lokaler även för neurokirurgi, är det icke klarlagt, att en sådan anordning lämpligen kan genomföras. Direktionen anser emellertid, att möjligheter bör hållas öppna även i detta avseende.

Möjligheterna att genom rationaliseringsåtgärder nedbringa kostnaderna inom olika områden av sjukhusets verksamhet tillvaratages fortlöpande. För detta ändamål har samråd ägt rum med centrala sjukvårdsberedningen. Från olika håll har påpekats, att nuvarande former för sjukhusets förvaltning innebär ett avsevärt dubbelarbete och bereder stora svårigheter såväl för sjukhusledningen som för revisorer m. fl. att erhålla en fullständig och samlad inblick i sjukhusets ekonomi. Med anledning härav har direktionen föranstaltat om utredning rörande riktlinjerna för en förenkling av förvaltningen. Även organisationsformerna och arbetsuppgifterna inom sjukhusets interna förvaltning är föremål för överväganden. Vissa åtgärder avseende rationaliseringar och förenklingar i arbetet kommer att genomföras inom det närmaste budgetåret.

Vid tidigare omnämnt samråd med centrala sjukvårdsberedningens representant har framgått, att några snabba eller stora vinster av rationalisering av sjukhusarbetet icke är att påräkna. Härpå tyder även dagkostnadernas vid sjukhuset läge i förhållande till dagkostnaderna vid andra större sjukhus. Även om stora besparingar och snabba resultat knappast är att påräkna, anser direktionen det dock nödvändigt, att alla möjligheter till förbilligande av driften tillvaratages.

Sedan i enlighet med beslut av 1953 års riksdag vårdavgifterna vid karolinska sjukhuset avsevärt höjts, har direktionen i enlighet med proposition nr 123/1951 höjt vårdavgifterna för utomlänspatienter vid sjukhuset. Samtidigt har det för landstingens sjukhus m. fl. gällande utomlänsavtalet gjorts tillämpligt även för sjukhusets del. Härigenom har det för budgetåret 1954/55 erforderliga statliga bidraget till driftkostnaderna kunnat minskas med omkring 300 000 kronor. Direktionen räknar med motsvarande minskning för budgetåret 1955/56.

Totalkostnaden för sjukhusets drift — bortsett från läkarlönerna — har beräknats till 12 297 362 kronor, varav 8 398 956 kronor för löner och 3 898 406 kronor för omkostnader. I enlighet med gällande bidragsgrunder har vid bestämmande av landstingets bidrag totalkostnaden — bortsett från läkarlönerna — beräknats till 12 572 362 kronor, varvid de fortlöpande avgifterna till pensionsanstalten för viss personal upptagits med dubbla beloppet. Sedan totalkostnaden minskats med poliklinikinkomster och vissa mindre bidrag, har återstoden 12 118 862 kronor, dividerats med totalantalet vård dagar, som uppskattats till 298 000. Kvoten 40 kronor 67 öre utgör kostnaden per vård dag. Denna dagkostnad har multiplicerats med antalet vård dagar för sjuka från Uppsala län, vilket beräknats till

248 500. Från den erhållna produkten 10 106 495 kronor har avdrag gjorts med 13 procent eller 1 313 844 kronor, varvid skillnaden blivit 8 792 651 kronor. Sedan från sistnämnda belopp dragits vissa legosängsavgifter och statsbidrag m. m., kvarstår 7 820 196 kronor, vilket utgör landstingets bidrag. Inkomsterna i form av legosängsavgifter, poliklinikavgifter, bostadshyror m. m. beräknas till 2 838 855 kronor. Statens andel skulle alltså uppgå till (12 297 362 — 7 820 196 — 2 838 855) 1 638 311 kronor eller avrundat 1 635 000 kronor.

Departementschefen

Den föreliggande beräkningen av medelsbehovet för nästa budgetår föranleder ingen erinran från min sida. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Driftkostnader vid akademiska sjukhuset i Uppsala* för budgetåret 1955/56 anvisa ett förslagsanslag av 1 635 000 kronor.

[65] 62. Utrustning vid akademiska sjukhuset i Uppsala

Anslag för detta ändamål är i gällande riksstat uppfört med 109 000 kronor (statsliggaren s. 1020).

Yrkanden

Direktionen för akademiska sjukhuset i Uppsala hemställer i tre skrivelser den 23 juni 1954 om anslag å tillhopa 407 700 kronor, varvid förutsättes att Uppsala läns landsting anslår lika stort belopp.

1. Utrustning till kirurgiska kliniken	400 000
2. Utrustning till barnkliniken	135 400
3. Utrustning till kirurgiska polikliniken	1 100
4. Utrustning till medicinska kliniken	48 745
5. Utrustning till ögonkliniken	675
6. Utrustning till öronkliniken	30 768
7. Utrustning till lungkliniken	13 186
8. Utrustning till röntgendiagnostikavdelningen	94 648
9. Utrustning till radioterapiavdelningen	20 189
10. Utrustning till centrallaboratoriet	9 815
11. Diverse utrustning	46 476
12. Oförutsedda utgifter	14 000
13. Avrundning	398
	815 400

Motiv

1) Genom den pågående om- och tillbyggnaden av den kirurgiska kliniken kommer denna att betydligt utvidgas. Sålunda kommer operationsavdelningen med därtill anknuten förbandscentral samt mottagning för överläkare, expeditions- och undervisningslokaler m. m. att avsevärt ökas samtidigt som nya vårdavdelningar färdigställs. Antalet operationssalar kommer att öka från 4 till 10, varjämte en operationsavdelning för djuroperation och forskning tillkommer. En helt ny vårdavdelning om cirka 14 — *Bihang till riksdagens protokoll 1955. 1 saml. Nr 1. Bil. 13.*

20 vårdplatser, avsedd för thoraxkirurgi, inredes i souterrängvåningen. Vidare kommer en ortopedisk vårdavdelning med särskild behandlingsavdelning att anordnas i de lokaler, som ursprungligen avsetts för plastikkirurgi, vilket möjliggjorts genom plastikkirurgins inrymmande i öronkliniken. Slutligen har en behandlingsavdelning för radioterapi kunnat anordnas i lokaler, vilka tidigare disponerats för barndaghem. Härigenom har radioterapiavdelningen erhållit avsevärt ökade resurser. En så omfattande utökning av klinikens lokaler medför givetvis stora krav på nyutrustning. Härtill kommer, att vissa tidigare uppkomna materielbehov av angelägen natur uppskjutits i avvaktan på verkställande i ett sammanhang med den definitiva utrustningen av kliniken efter ombyggnaden. Medelsbehovet för erforderlig utrustning har beräknats till 399 335 kronor, varav 15 000 kronor för oförutsedda behov.

2) Ombyggnaden av barnkliniken, vartill 1954 års riksdag anvisat 250 000 kronor, beräknas kunna påbörjas under förra hälften av år 1955 och slutföras under år 1956, varför anskaffning av erforderlig utrustning bör kunna påbörjas under budgetåret 1955/56. Ombyggnaden avser att dels åstadkomma en helt ny avdelning för debila barn, dels ock förbättra två befintliga avdelningar. Vidare tillkommer lokaler för ammande mödrar, för personal och för undervisningsändamål. Dessutom avses lokaler skola anordnas för den psykiska barna- och ungdomsrådgivningen, samtidigt poliklinik för den barnpsykiatriska avdelningen. Beträffande redan befintliga vårdavdelningar har ombyggnaden främst tagit sikte på sådana anordningar, som kan minska nu föreliggande infektionsrisker. Ombyggnaden kommer att ställa relativt stora krav på utrustning för nytillkommande och ändrade lokaler. Härtill bidrager, att tidigare ifrågasatt utbyte av äldre utrustning uppskjutits i avvaktan på ombyggnaden. Erforderlig utrustning har kostnadsberäknats till 135 400 kronor, varav för oförutsedda behov 8 392 kronor.

3)—12) Erforderlig utrustning till de kirurgiska och pediatrika klinikerna representerar avsevärda belopp, vilket nödgat direktionen till stor återhållsamhet beträffande utrustning av sjukhuset i övrigt. Med tillgodo-seende av åtskilliga av klinikcheferna framställda önskemål, vilka icke kan sägas vara av direkt överhängande art, har därför måst anstå till kommande budgetår.

De önskemål, vilka framställts av klinikchefer m. fl., belöper sig till sammanlagt 468 480 kronor, medan värdet av de av direktionen tillstyrkta förslagen uppgår till 265 602 kronor. De mest kostnadskrävande anskaffningarna avser medicinska kliniken (81 245 kronor), öronkliniken (37 726 kronor), röntgendiagnostikavdelningen (239 820 kronor), radioterapiavdelningen (20 189 kronor) samt gemensamma ändamål (58 196 kronor).

Allmänt kan framhållas, att medicinska kliniken f. n. är föremål för en över flera år utsträckt upprustning såväl i byggnadsavseende som i fråga

om utrustning, att en del av den utrustning, som ursprungligen avsetts för öronkliniken, icke kunnat anskaffas på grund av att anslagna medel måst utnyttjas för slutförande av byggnadsarbetet samt att röntgendiagnostikavdelningen efter genomförd om- och tillbyggnad under de senaste åren varit föremål för en omfattande upprustning i materiellt avseende. För sistnämnda avdelnings utnyttjande till full kapacitet krävs emellertid utbyte av viss äldre röntgenapparaturs samt nyanskaffning av viss apparatur. Även radioterapiavdelningens genom ökade lokaler vunna kapacitetsökning fordrar, att utrustningen kompletteras. Därjämte har ifrågasatts upprättande av ett multilithtryckeri i syfte att nedbringa kostnaden för anskaffning av trycksaker.

De förhållanden, vilka allmänt inverkar på medelsbehovet för olika ändamål, samt de speciella omständigheter, vilka i de särskilda fallen föreligger, framgår av handlingarna i ärendet, till vilka hänvisas.

Direktionen har i tidigare anslagsäskanden framhållit nödvändigheten av, att en relativt stor medelsreserv står till förfogande för oförutsedda ändamål. Endast härigenom kan den anskaffning ske, som erfordras för att ständigt hålla sjukvården och undervisningen på ett aktuellt plan. Av ifrågavarande medel skall också frakt- och monteringskostnader m. m. bestridas. Under sådana förhållanden måste beloppet göras relativt stort, om det skall kunna fylla sitt ändamål. Även om sålunda en avsevärt större reserv för oförutsedda utgifter skulle vara önskvärd, har direktionen med hänsyn till äskandets storlek i övrigt begränsat sig till att föreslå en reserv av omkring 14 000 kronor. Direktionen förutsätter härvid, att å anslaget eventuellt uppkommande besparingar må liksom f. n. utnyttjas för oförutsedda utgifter.

Yttrande

Centrala sjukvårdsberedningen anser de beräknade kostnaderna böra minskas för kirurgiska kliniken från 400 000 till 362 000 kronor, för pediatrika kliniken från 135 400 till 103 000 kronor samt för övriga kliniker och avdelningar från i runt tal 280 000 till 275 000 kronor allt på sätt, beredningen angivit i särskild promemoria. Beredningen tillstyrker, att av statsmedel anvisas ett anslag av 370 000 kronor för ändamålet, samt understryker angelägenheten av att vid upphandling standardiserad materiel anskaffas i den utsträckning sådan materiel finnes tillgänglig.

Departementschefen

Med hänsyn till vad centrala sjukvårdsberedningen anfört anser jag, att utrustning icke bör anskaffas för högre belopp än 740 000 kronor. Jag tillstyrker, att av statsmedel anvisas ett anslag av 370 000 kronor för ändamålet, och förutsätter härvid, att Uppsala läns landsting bidrager med lika stort belopp. I likhet med sjukvårdsberedningen finner jag ange-

läget, att vid upphandling standardiserad materiel anskaffas i största möjliga utsträckning.

Under åberopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Utrustning vid akademiska sjukhuset i Uppsala* för budgetåret 1955/56 anvisa ett reservationsanslag av 370 000 kronor.

[66] 63. Bidrag till Malmöhus läns sjukvårdsinrättningar i Lund

	Anslag	Nettoutgift
1952/53	1 170 000	1 342 905
1953/54	1 410 000	1 372 519
1954/55 (statsliggaren s. 1020)	1 480 000	
1955/56 (förslag)	1 560 000	

Yrkande

Medicinalstyrelsen (skr. 31/8 1954) hemställer om ett anslag av 1 560 000 kronor.

Departementschefen

Beträffande grunderna för detta bidrag hänvisas till 1943 års statsverksproposition (VIII s. 141—171). Anslaget kommer för nästa budgetår att belastas med förskott för och preliminär utbetalning av statsbidrag för kalenderåret 1955. Då jag icke har något att erinra mot medicinalstyrelsens beräkning av medelsbehovet, hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till Malmöhus läns sjukvårdsinrättningar i Lund* för budgetåret 1955/56 anvisa ett förslagsanslag av 1 560 000 kronor.

[67] 64. Bidrag till viss utrustning vid Malmöhus läns sjukvårdsinrättningar i Lund. Anslag för detta ändamål är i gällande riksstat uppfört med 24 500 kronor (statsliggaren s. 1020).

Yrkanden

Direktionen för Malmöhus läns sjukvårdsinrättningar i Lund hemställer i skrivelser den 30 augusti och 13 oktober 1954 om ett statsbidrag av 83 495 kronor.

1. Röntgenutrustning till kvinnokliniken	32 657
2. Komplettering av utrustning till röntgendiagnostiska avdelningen I	50 838

83 495

Motiv

Av ansökningshandlingarna framgår, att statsbidrag begäres med hälften av den i varje särskilt fall beräknade kostnaden samt att Malmöhus läns landsting förutsättes skola anvisa lika stort belopp.

1) Inom modern förlossningsvård har röntgendiagnostiken liksom på övriga områden av medicinen blivit alltmera betydelsefull. Vid svårbedömda och komplicerade fall är röntgenundersökning ofta avgörande för en riktig behandling. Avståndet till den hårt belastade centralröntgenavdelningen medför emellertid, att man f. n. i många fall, där röntgenundersökning är önskvärd, icke begagnar denna möjlighet till säkrare diagnostik. Ett röntgendiagnostiskt laboratorium bör därför anslutas till förlossningsavdelningen i syfte att avlasta centralröntgen samt undvika transport av patienter under pågående förlossningsarbete.

2) För avdelningen erfordras filmgranskningsskåp och podium med stolsektioner för ett demonstrationsrum, en transportabel röntgenapparat, en automatisk filmväxlare jämte viss ytterligare utrustning.

Yttrande

Centrala sjukvårdsberedningen framhåller, att verkställd prisgranskning icke givit anledning till erinran mot den beräknade kostnaden för den planerade röntgenanläggningen inom kvinnokliniken. Kostnaden för utrustningen till den röntgendiagnostiska avdelningen bör kunna minskas från 101 675 till 96 950 kronor. Bidrag av statsmedel synes sålunda böra utgå med 32 657 kronor 50 öre för anskaffning av röntgenanläggning till kvinnokliniken och med 48 475 kronor för komplettering av utrustning till röntgendiagnostiska avdelningen I.

Departementschefen

Jag vill framhålla, att en fullgod röntgenutrustning måste anses vara av särskild betydelse för ett utbildningssjukhus med hänsyn till den där meddelade undervisningen. Statsbidrag har ock vid flera tillfällen tidigare anvisats för anskaffning, förbättring och modernisering av sådan utrustning vid Lunds lasarett. Med hänsyn härtill anser jag mig nu böra tillstyrka, att staten bidrager med hälften av ifrågavarande utrustningskostnader, under förutsättning att Malmöhus läns landsting bidrager med andra hälften.

Det erforderliga statsbidraget beräknar jag i likhet med centrala sjukvårdsberedningen till sammanlagt 81 132 kronor 50 öre eller avrundat 81 000 kronor. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till viss utrustning vid Malmöhus läns sjukvårdsinrättningar i Lund* för budgetåret 1955/56 anvisa ett reservationsanslag av 81 000 kronor.

[68] 65. **Bidrag till vissa byggnadsarbeten vid Malmöhus läns sjukvårdsinrättningar i Lund m. m.** För detta ändamål är i gällande riksstat uppfört ett reservationsanslag av 1 627 400 kronor (statsliggaren s. 1020).

Beredningen av frågan om anslag för nästa budgetår till ifrågavarande ändamål är ännu icke avslutad. I avbidan härpå torde anslaget i riksstatförslaget för nästa budgetår böra upptagas med ett allenast preliminärt beräknat belopp. Jag uppskattar härvid medelsbehovet under anslaget till 1 816 000 kronor.

Under återopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att, i avbidan på särskild proposition i ämnet, till *Bidrag till vissa byggnadsarbeten vid Malmöhus läns sjukvårdsinrättningar i Lund m. m.* för budgetåret 1955/56 beräkna ett reservationsanslag av 1 816 000 kronor.

[69] 66. **Bidrag till Malmö allmänna sjukhus**

	Anslag	Nettoutgift
1952/53	5 440 000	5 329 657
1953/54	2 200 000	2 484 282
1954/55 (statsliggaren s. 1021)	1 970 000	
1955/56 (förslag)	2 100 000	

Genom beslut den 3 oktober 1952 har Kungl. Maj:t godkänt avtal mellan staten, å ena, samt Malmö stad, å andra sidan, angående anordnande av medicinsk undervisning vid Malmö allmänna sjukhus. Enligt detta avtal, beträffande vars närmare innehåll torde få hänvisas till propositionen nr 148/1952 (s. 38—41 och 46), skall staten bidraga med en tredjedel av löne- och pensionskostnaderna för viss läkarpersonal vid de genom avtalet upplåtna anläggningarna. För sådana byggnader för undervisnings- och forskningsändamål, som tillkommit eller må tillkomma efter den 30 juni 1950, skall staten härjämte erlagga byggnads- och utrustningsbidrag med 25 procent av de verkliga totalkostnaderna för anläggningarnas färdigställande och utrustning. Bidrag med 25 procent av de verkliga totalkostnaderna skall jämväl utgå dels till efter den 30 juni 1950 verkställda ombyggnads-, ändrings- och förbättringsarbeten å byggnader, använda för undervisnings- och forskningsändamål, i den mån fråga ej är om årligt underhåll, ävensom för utrustning i samband härmed, dels ock till samtliga efter nämnda datum utförda, för sjukhuset eller del därav gemensamma anläggningar, vilka direkt eller indirekt betjänar lokal, som användes för medicinsk-klinisk

undervisning och forskning. Staten skall vidare årligen bidraga med ett belopp, motsvarande 10 procent av den del av sjukhusets driftkostnader, som efter antalet vård dagar belöper på samtliga undervisningsklinikers vårdplatser. Slutligen åligger det staten att utgiva ersättning med 25 procent av anskaffningskostnaden för utrustning, som har sammanhang med undervisning och forskning och som tillkommit utan samband med byggnadsarbete.

Enligt uppgifter, som under hand kommit mig tillhanda, beräknas statens bidrag för läkarlöner under kalenderåret 1955 till 467 258 kronor. De totala driftkostnaderna uppskattas till 22 040 000 kronor. Sedan totalkostnaden minskats med vissa löne- och pensionskostnader, har återstoden, 20 638 226 kronor, dividerats med totalantalet vård dagar, som uppskattas till 410 000. Kvoten 50 kronor 33 öre utgör kostnaden per vård dag. Då antalet vård dagar vid undervisningsklinikerna uppskattas till 250 000, skulle den på dessa kliniker belöpande delen av sjukhusets driftkostnader utgöra $(250\,000 \times 50:33)$ 12 582 500 kronor. Eftersom staten enligt avtalet har att bidraga till dessa driftkostnader med 10 procent, kommer det för nästa budgetår erforderliga statsbidraget att utgöra 1 258 250 kronor.

Enligt vad jag vidare inhämtat erfordras under år 1955 för påbörjande av nybyggnad för patologisk-bakteriologisk avdelning 1 000 000 kronor. För ombyggnads-, ändrings- och förbättringsarbeten inom vissa undervisningskliniker samt anordnande av vissa gemensamma anläggningar beräknas ett medelsbehov av 353 000 kronor. Härtill kommer ett belopp av 200 000 kronor för nyanskaffning av instrument och annan utrustning till samtliga undervisningskliniker. Sammanlagt skulle alltså för byggnader och utrustning erfordras $(1\,000\,000 + 353\,000 + 200\,000)$ 1 553 000 kronor, varav statens andel utgör 388 250 kronor.

Det sammanlagda medelsbehovet för nästa budgetår uppgår sålunda till $(467\,258 + 1\,258\,250 + 388\,250)$ 2 113 758 eller i runt tal 2 100 000 kronor.

Jag hemställer därför, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till Malmö allmänna sjukhus* för budgetåret 1955/56 anvisa ett förslagsanslag av 2 100 000 kronor.

[70] 67. Bidrag till Göteborgs stad till driften av för undervisningsändamål upplåtna sjukhus

	Anslag	Nettoutgift
1952/53	635 000	600 000
1953/54	1 600 000	1 300 000
1954/55 (statsliggaren s. 1021)	2 118 000	
1955/56 (förslag)	2 480 000	

Jämlikt gällande avtal mellan staten och Göteborgs stad angående anordnande av en medicinsk högskola i Göteborg (se prop. 221/1948) skall

staten såsom bidrag till driften av för undervisningsändamål upplåtna sjukhus årligen erlagga 10 procent av den del av driftkostnaden vid resp. sjukhus, som efter antalet vård dagar belöper på för undervisningen disponerade vårdplatser. Den driftkostnad, som lägges till grund för beräkningen av statens bidrag, skall omfatta följande utgifter: avlöningar, pensioner m. m. till personal, som icke är uppförd på den medicinska högskolans stat, expeditiionskostnader, diverse, läkemedel, förbrukningsartiklar m. m. för sjukvården, kosthåll, värme, elektrisk energi, lyse och vatten, tvätt och renhållning, inventariers underhåll och komplettering, fastigheters underhåll samt hyror. Summan av angivna utgifter fördelas på summan av vård dagarna vid resp. sjukhus. Den sålunda erhållna kostnaden per vård dag (dagkostnaden) lägges till grund för beräkningen av statens bidrag under iakttagande av att den icke må överstiga medeldagkostnaden för samma år vid undervisningssjukhusen. För vissa i avtalet angivna vårdplatser utgår icke något driftbidrag.

Yrkande

Det större akademiska konsistoriet vid Göteborgs universitet (skr. 13/9 1954) föreslår, att anslaget uppföres med 2 482 000 kronor.

Motiv

Under år 1955 kommer undervisning att äga rum under hela året vid medicinska klinikerna I och II, kirurgiska klinikerna I och II, ögonkliniken, öron-, näs- och halskliniken, kvinnokliniken, psykiatriska kliniken, neurologiska kliniken, dermato-venereologiska kliniken samt pediatrika kliniken. Det officiella platsantalet uppgår till, för medicinska klinikerna I och II 231 resp. 145, för kirurgiska klinikerna I och II 214 resp. 226, för ögonkliniken 34, för öron-, näs- och halskliniken 62, för kvinnokliniken 99, för psykiatriska kliniken 88 samt för neurologiska kliniken 31. Antalet underhållsdagar vid nämnda kliniker beräknas till 410 990. Antalet underhållsdagar vid den dermato-venereologiska kliniken, som har 111 vårdplatser, uppskattas till 39 000, och antalet vård dagar vid den pediatrika kliniken, som har 119 vårdplatser, till 27 364. Dagkostnaden för ovan nämnda kliniker med undantag av den dermato-venereologiska och den pediatrika kliniken har av Göteborgs stads sjukhusdirektion för år 1955 beräknats till minst 58 kronor. För de dermato-venereologiska och pediatrika klinikerna har dagkostnaden för samma år beräknats till 35 resp. 56 kronor. Den genomsnittliga dagkostnaden för samtliga rikets undervisningssjukhus under år 1955 har uppskattats till 53 kronor 50 öre. Då denna kostnad enligt gällande normer icke får överskridas vid fastställande av det statliga bidraget, har detta beräknats till 10 procent av $[53: 50 \times (410\,990 + 27\,364) + 35 \times 39\,000]$ i runt tal 2 482 000 kronor.

Departementschefen

Såsom framgår av den tidigare lämnade redogörelsen må enligt gällande avtal vid beräkningen av statens bidrag kostnaden per vård dag icke överstiga medeldagkostnaden för samma år vid undervisningssjukhusen. Vid vissa av dessa sjukhus redovisas ekonomin per budgetår. Räkenskaperna vid Göteborgs stads sjukhus föres däremot kalenderårsvis. Med anledning härav har det visat sig nödvändigt att upptaga förhandlingar med Göteborgs stad, hur den för statsbidraget normerande medeldagkostnaden för undervisningssjukhusen bör bestämmas. Efter slutförda förhandlingar har Kungl. Maj:t den 8 oktober 1954 föreskrivit, att med begreppet undervisningssjukhus enligt förutnämnda avtal skall förstås karolinska sjukhuset, serafimerlasarettet, akademiska sjukhuset i Uppsala, Göteborgs stads för undervisningsändamål upplåtna sjukvårdsinrättningar, Malmö allmänna sjukhus och Malmöhus läns sjukvårdsinrättningar i Lund samt att vid beräkningen av medeldagkostnaden vid dessa sjukhus skall upptagas för Göteborgs stads för undervisningsändamål upplåtna sjukvårdsinrättningar, Malmö allmänna sjukhus och Malmöhus läns sjukvårdsinrättningar i Lund medeldagkostnaden för det ifrågavarande kalenderåret samt för karolinska sjukhuset, serafimerlasarettet och akademiska sjukhuset i Uppsala medeldagkostnaden för det budgetår, som utgått under nyssnämnda kalenderår.

Emot konsistoriets beräkning av medelsbehovet har jag icke något att erinra. Anslagsbeloppet torde dock kunna avrundas nedåt till 2 480 000 kronor. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till Göteborgs stad till driften av för undervisningsändamål upplåtna sjukhus* för budgetåret 1955/56 anvisa ett förslagsanslag av 2 480 000 kronor.

Övriga egentliga sjukvårdsanstalter

[71] 68. Vissa bidrag till lasarett m. m.

	Anslag	Nettoutgift
1953/54	12 200	11 572
1954/55 (statsliggaren s. 1021)	12 200	
1955/56 (förslag)	10 200	

Förslag

Genom beslut den 15 maj 1952 uppdrog Kungl. Maj:t åt en *särskild utredningsman* att med beaktande av vad statsutskottet anfört i utlåtande nr 11/1952 p. 53 verkställa en översyn av anslaget samt framlägga de förslag till åtgärder, vartill utredningen kunde föranleda. Med skrivelse den

6 oktober 1954 har utredningsmannen framlagt förslag rörande vissa under anslaget uppförda anslagsposter. Utredningsmannen förordar avveckling av anslagsposterna till Stockholms stads och läns kurhus, Loka brunns-lasarett, Visby lasarett, Medevi lasarett, Odensvi socken och Köpings hospital. Jämväl anslagsposten till Drottninghuset kan enligt utredningsmannen avvecklas, därest så befinnes lämpligt. Skäl synes emellertid tala för ett bibehållande av detta bidrag och utredningsmannen förordar, att detsamma även framgent får utgå. Beträffande den närmare motiveringen för framlagda förslag torde få hänvisas till handlingarna.

Yttranden

Över utredningsmannens förslag har utlåtande avgivits av *statskontoret*, varjämte *Stockholms stads sjukhusdirektion*, *landstingens förvaltningsutskott i Stockholms, Östergötlands och Gotlands län* samt *stiftelsen Kungl. Gyttjebad- och Brunnsanstalten Loka*, vilka därtill erhållit tillfälle, avgivit yttranden i ärendet.

Statskontoret tillstyrker förslaget om indragning av sex anslagsposter. Beträffande bidraget till Drottninghuset anser statskontoret även detta bidrag böra avvecklas. I underdånig skrivelse den 6 februari 1950 har civilstatens understödsnämnd anmält, att nämnden funnit förutsättningar för beviljande av understöd efter dittills gällande föreskrifter från fonden Gåva av en gammal tjänsteman icke längre föreligga. I anslutning härtill har nämnden hemställt, att Kungl. Maj:t ville taga frågan om fondmedlens användning under omprövning och därvid bl. a. låta undersöka möjligheterna att inrätta ett rekreationshem för efterlevande till civila befattningshavare i statens tjänst. Statskontoret förordar, att det närmare undersökes, huruvida icke nämnda fondmedel i viss utsträckning kan utnyttjas för att understödja den av stiftelsen Drottninghuset bedrivna verksamheten.

Stockholms stads sjukhusdirektion samt *landstingens förvaltningsutskott i Stockholms, Östergötlands och Gotlands län* har intet att erinra mot utredningsmannens förslag. *Stiftelsen Kungl. Gyttjebad- och Brunnsanstalten Loka* hemställer däremot, att f. n. till stiftelsen utgående statsbidrag å 300 kronor jämväl framdeles må utgå. Anslaget är visserligen för stiftelsens ekonomi av tämligen underordnad betydelse men icke desto mindre är det angeläget, att anslaget icke avvecklas. För stiftelsen är det av vikt att kunna bevara och öka förtroendet. En indragning av statsanslaget skulle emellertid kunna uppfattas som en misskreditering, även om en sådan ingalunda vore avsedd.

Departementschefen

Av vad utredningsmannen anfört framgår, att några rättsliga hinder icke torde möta mot en avveckling av anslagsposterna till Stockholms stads och läns kurhus, Loka brunns-lasarett, Visby lasarett, Medevi lasarett,

Odensvi socken och Köpings hospital. Vid sådant förhållande och då de ifrågavarande bidragen numera saknar ekonomisk betydelse för mottagaren, förordar jag, att förenämnda poster indrages fr. o. m. nästa budgetår. Med anledning av vad stiftelsen för Loka brunnsanstalt anfört vill jag framhålla, att mitt förslag om indragning av nu utgående statsbidrag givetvis icke bör uppfattas som uttryck för bristande uppskattning av den av stiftelsen f. n. bedrivna verksamheten. Det är tvärtom min bestämda uppfattning, att vid brunnslasarettet bedriven vård fyller en viktig uppgift på ett vårdområde, där ett stort behov av vårdplatser föreligger. Stiftelsens ledning består f. n. av en Hans Maj:t Konungen utsedd styresman samt en styrelse, vars medlemmar utses av riksmarskalkämbetet. Härigenom synes det av stiftelsen framhållna behovet av officiell sanktion av stiftelsens verksamhet vara tillgodosett. Med hänsyn härtill och då nu utgående statsbidrag saknar betydelse för stiftelsens ekonomi, föreligger enligt min uppfattning icke anledning att längre bibehålla f. n. till brunnslasarettet utgående statsbidrag.

I skrivelse den 1 september 1954 har direktionen över stiftelsen Drottninghuset hemställt, att f. n. till stiftelsen utgående statsbidrag alltjämt måtte utgå. I skrivelsen framhålles bl. a., att å Drottninghuset intages pensionärer från hela landet, dock att femton platser reserverats för pensionärer från Stockholms stad. Inrättningen fyller en viktig uppgift inom samhället såsom fristad för mindre bemedlade, ålderstigna kvinnor. Statsbidraget har numera i värde reducerats att omfatta cirka $\frac{1}{25}$ av driftkostnaden. Rörelsen har det oaktat kunnat drivas tack vare avkastningen av donationsmedel och fr. o. m. år 1924 jämväl genom bidrag från Stockholms stad, numera uppgående till 6 750 kronor. Varje pensionär har f. n. att erlagga en årlig avgift av 840 kronor. Ett upphävande av statsbidraget skulle medföra, att medel måste anskaffas på annat sätt för täckande av härigenom uppkommande underskott å rörelsen. Statsbidraget, ehuru ur statsfinansiella synpunkter obetydligt, är sålunda för Drottninghuset alltjämt av väsentlig betydelse för institutionens ekonomi. I likhet med utredningsmannen anser jag de av direktionen förebragta skälen för statsbidragets bibehållande förtjäna beaktande. Jag vill därför icke motsätta mig, att till stiftelsen utgående statsbidrag tills vidare bibehålles i avbidan på ett genomförande av den av statskontoret förordade undersökningen.

Vad angår medelsbehovet för nästa budgetår bör vid bifall till vad jag i det föregående föreslagit anslaget nedräknas med (500 + 300 + 600 + 304: 16 + 58: 58 + 168: 49) i runt tal 2 000 kronor.

Under åberopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Vissa bidrag till lasarett m. m.* för budgetåret 1955/56 anvisa ett anslag av 10 200 kronor.

[72] 69. Bidrag till uppförande eller inrättande av barnavdelningar vid lasarett m. m. Anslag för detta ändamål är i gällande riksstat uppfört med 100 kronor (statsliggaren s. 1022). Vid ingången av budgetåret 1954/55 fanns en reservation på anslaget av 260 183 kronor.

Yrkande

Medicinalstyrelsen (skr. 31/8 1954) föreslår, att anslaget uppföres med 600 000 kronor.

Motiv

Efter frånräknande av två beviljade men ej utbetalade bidrag finnes på anslaget ett disponibelt belopp av 2 783 kronor. Kungl. Maj:t har under prövning en ansökan om bidrag, för vilken kan beräknas åtgå ett belopp av 12 000 kronor. Antalet hos styrelsen inneliggande ansökningar uppgår till sex, avseende statsbidrag med tillhopa 734 500 kronor. Härjämte finnes två barnavdelningar, för vilka byggnadstillstånd kan antagas bli beviljat men för vars anordnande statsbidrag ännu icke sökts. För dessa avdelningar beräknas 172 500 kronor. Om statsbidrag beviljas för alla nu nämnda företag, föreligger ett medelsbehov av (12 000 + 734 500 + 172 500 — 2 783) 916 217 kronor. Enär tvekan kan råda, huruvida bidrag kan beviljas i samtliga fall, anser styrelsen dock tillfyllest, att ett anslag av 600 000 kronor anvisas.

Departementschefen

Medicinalstyrelsens beräkning av medelsbehovet för nästa budgetår föranleder i och för sig ingen erinran från min sida. Med hänsyn till belastningen på anslaget under det senast förflutna budgetåret, 240 500 kronor, anser jag mig dock böra förorda, att anslaget för nästa budgetår begränsas till 400 000 kronor. Jag hemställer således, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till uppförande eller inrättande av barnavdelningar vid lasarett m. m.* för budgetåret 1955/56 anvisa ett reservationsanslag av 400 000 kronor.

[73] 70. Bidrag till driften av barnavdelningar vid lasarett m. m.

	Anslag	Nettoutgift
1952/53	800 000	808 407
1953/54	900 000	1 047 617
1954/55 (statsliggaren s. 1022)	950 000	
1955/56 (förslag)	1 100 000	

Yrkande

Medicinalstyrelsen (skr. 31/8 1954) föreslår, att anslaget höjes med 150 000 kronor.

Motiv

Enligt av styrelsen hittills fattade beslut kan bidrag beräknas utgå för 1 453 vårdplatser under år 1955, motsvarande ett sammanlagt bidragsbelopp av 978 780 kronor. Med hänsyn till hos styrelsen inneliggande ansökningar bör bidrag beräknas för ytterligare omkring 250 vårdplatser, motsvarande ett belopp av 165 000 kronor. I enlighet härmed skulle det sammanlagda medelsbehovet uppgå till (978 780 + 165 000) 1 143 780 eller i runt tal 1 100 000 kronor.

Departementschefen

Mot medicinalstyrelsens beräkning av medelsbehovet för nästa budgetår har jag intet att erinra. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till driften av barnavdelningar vid lasarett m. m.* för budgetåret 1955/56 anvisa ett förslagsanslag av 1 100 000 kronor.

[74] 71. Bidrag till uppförande eller inrättande av tuberkulossjukvårdsanstalter. Anslag för detta ändamål är i gällande riksstat uppfört med 100 kronor (statsliggaren s. 1022).

Medicinalstyrelsen har avgivit sitt slutliga förslag till beräkningen av anslaget för nästa budgetår så sent, att jag vid tiden för statsverkspropositionens färdigställande ännu icke hunnit taga ställning till detsamma. Med hänsyn härtill torde anslaget i riksstatförslaget för nästa budgetår böra upptagas med ett allenast preliminärt beräknat belopp, vilket synes böra bestämmas till 100 kronor.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att, i avbidan på särskild proposition i ämnet, till *Bidrag till uppförande eller inrättande av tuberkulossjukvårdsanstalter* för budgetåret 1955/56 beräkna ett reservationsanslag av 100 kronor.

[75] 72. Bidrag till driften av anstalter för lungtuberkulos

	Anslag	Nettoutgift
1952/53	4 600 000	4 532 781
1953/54	4 400 000	5 249 322
1954/55 (statsliggaren s. 1022)	4 400 000	
1955/56 (förslag)	5 000 000	

Yrkande

Medicinalstyrelsen (skr. 31/8 1954) föreslår, att anslaget höjes med 1 000 000 kronor.

Motiv

Inom styrelsen har upprättats en tablå, angivande det högsta antal vårdplatser, för vilket bidrag enligt gällande bidragskungörelse kan förväntas ifrågakomma, ävensom de belopp, till vilka bidragen beräknas uppgå. Förhöjt bidrag beräknas för anstalter inom Gotlands, Blekinge, Västernorrlands, Västerbottens och Norrbottens län samt Stockholms stad. Inom nämnda områden har nämligen medeltalet för tuberkulosdödligheten under femårsperioden 1948—1952 med mera än 25 procent överstigit medeltalet för riket under samma period; sistnämnda medeltal utgjorde 0,27 på 1 000 invånare (jfr 3 § 2 mom. statsbidragskungörelsen). Bidragens slutsumma uppgår till 6 688 588 kronor.

Vidare beräknas bidrag för sammanlagt 290 av landstingen i Stockholms, Gotlands, Gävleborgs och Västernorrlands län ävensom Stockholms stad förhyrda vårdplatser å jubileumsfondens sanatorier. Härför erfordras ett belopp av 389 035 kronor.

Det sammanlagda medelsbehovet uppgår alltså till högst (6 688 588 + 389 035) 7 077 623 kronor.

Medelsbehovet för budgetåret 1953/54 uppskattades av styrelsen till högst 6 516 672 kronor, medan nettoutgifterna uppgått till allenast 5 249 322 kronor, varav cirka 250 000 kronor avsett bidrag, som rätteligen bort belasta tidigare budgetårs anslag. Ett belopp om 5 000 000 kronor är alltså att betrakta som den verkliga nettokostnaden under budgetåret 1953/54. Netto-utgiften har sålunda understigit det beräknade maximala medelsbehovet med cirka 23 procent. Med hänsyn härtill anser styrelsen tillfyllest, att anslaget för budgetåret 1955/56 upptages till 5 400 000 kronor.

Departementschefen

Med hänsyn till belastningen under det senast förflutna budgetåret torde anslaget böra uppräknas med 600 000 kronor. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till driften av anstalter för lungtuberkulos* för budgetåret 1955/56 anvisa ett förslagsanslag av 5 000 000 kronor.

[76] 73. Bidrag till driften av anstalter för kirurgisk tuberkulos

	Anslag	Nettoutgift
1952/53	4 650 000	3 941 273
1953/54	3 450 000	3 367 523
1954/55 (statsliggaren s. 1023)	3 160 000	
1955/56 (förslag)	1 400 000	

Yrkande

Medicinalstyrelsen (skr. 31/8 1954) föreslår, att anslaget nedräknas med 1 755 000 kronor.

Motiv

Utgifterna under budgetåret 1953/54 fördelade sig sålunda:

Driftbidrag enligt gällande kungörelse	439 794
Bidrag till stödjebandage och proteser	81 495
Bidrag till täckande av driftunderskott	2 840 082
Summa kronor 3 361 371	

Det å anslaget utestående förskottet ökade under samma budgetår med 6 153 kronor, varför nettobelastningen uppgått till (3 361 371 + 6 153) 3 367 524 kronor.

Styrelsen erinrar, att 1954 års riksdag godkänt av föredragande departementchefen i proposition nr 106/1954 förordade förslag rörande den framtida användningen av Apelvicens och kronprinsessan Victorias kustsanatorier samt stiftelsen Konung Oscar II:s och Drottning Sophias Guldbröllopsminnes sanatorium i Nynäshamn. I enlighet härmed erfordras i driftbidrag för nästa budgetår till Apelvicens och kronprinsessan Victorias kustsanatorier med sammanlagt 292 vårdplatser för kirurgisk tuberkulos ($292 \times 3: 25 \times 365$) i runt tal 345 000 kronor. Till avdelningarna för kirurgisk tuberkulos vid S:t Görans sjukhus beräknas ett driftbidrag av cirka 20 000 kronor. Det sammanlagda driftbidragsbeloppet uppgår sålunda till ($345\,000 + 20\,000$) 365 000 kronor.

Utgifterna för bidrag till stödjebandage och proteser, som under budgetåret 1953/54 uppgått till cirka 81 500 kronor, beräknas till omkring 80 000 kronor.

I de av Kungl. Maj:t för Apelvicens och kronprinsessan Victorias kustsanatorier samt anstalten Guldbröllopsminnet fastställda inkomst- och utgiftsstaterna för tiden den 1 juli—31 december 1954 beräknas driftunderskotten uppgå till sammanlagt 1 637 280 kronor. Då emellertid den del av driftunderskottet vid Apelvicens och kronprinsessan Victorias kustsanatorier, som är att hänföra till kostnaderna för eftervård av barnförslamningspatienter eller 675 740 kronor, skall bestridas från anslaget till bidrag till vanförelanstalter m. m., synes för täckande av driftunderskottet vid förenämnda tre anstalter under tiden den 1 juli—31 december 1954 böra upptagas ett belopp av ($1\,637\,280 - 675\,740$) i runt tal 960 000 kronor. Härvid har styrelsen räknat med att Kungl. Maj:t under innevarande budgetår genom beslut i särskild ordning kommer att ställa medel till förfogande för bestridande av kostnaderna för retroaktivavgifter till statens pensionsanstalt, vilka avgifter kan beräknas till omkring 730 000 kronor. Skulle dessa kostnader emellertid anses böra bestridas i samband med driftunderskottstäckningen för tiden 1 juli—31 december 1954, bör bidraget till täckande av driftunderskott uppräknas till 1 690 000 kronor.

Från förevarande anslag skall jämlikt Kungl. Maj:ts beslut den 26 maj 1954 jämväl utgå bidrag till resor för vissa patienter vid Apelvikens och kronprinsessan Victorias kustsanatorier samt till resor för följeslagare eller vårdare. Med hänsyn till de ringa belopp, vartill utgifterna för detta ändamål torde komma att uppgå, anser styrelsen icke erforderligt med någon särskild medelsanvisning för ändamålet.

Det sammanlagda medelsbehovet för budgetåret 1955/56 skulle alltså uppgå till (365 000 + 80 000 + 960 000) 1 405 000 kronor.

Departementschefen

Mot medicinalstyrelsens beräkning av medelsbehovet för nästa budgetår har jag intet annat att erinra än att anslaget synes böra avrundas nedåt till i runt tal 1 400 000 kronor. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till driften av anstalter för kirurgisk tuberkulos* för budgetåret 1955/56 anvisa ett förslagsanslag av 1 400 000 kronor.

[77] 74. Bidrag till byggnadsarbeten vid folksanatorierna

Under detta anslag har under en följd av år på grund av framställningar i varje särskilt fall medel anvisats för byggnadsarbeten vid jubileumsfondens sanatorier. För innevarande budgetår har anvisats ett reservationsanslag av 100 kronor (statsliggaren s. 1024).

Yrkande

Överstyrelsen för Konung Oscar II:s jubileumsfond (skr. 6/9 1954) hemställer om medgivande att av odisponerade medel å anslaget få använda ett belopp av 106 450 kronor till täckande av merkostnader för ändring av läkaravdelningen och anordnande av tvättställ vid Hessleby sanatorium samt till ombyggnad av befintlig reningsanläggning för avloppsvatten vid nämnda sanatorium.

Motiv

För ändring av läkaravdelningen samt anordnande av tvättställ vid Hessleby sanatorium har 1953 års riksdag anvisat 35 000 resp. 19 000 kronor. Sedan ifrågavarande byggnadsarbeten innevarande år påbörjats, har det visat sig, att kostnaden kommer att uppgå till sammanlagt 70 450 kronor. För täckande av merkostnaden erfordras sålunda en ytterligare medelsanvisning av 16 450 kronor.

Till åttlydnad av ett av Kungl. Maj:t den 28 mars 1946 meddelat åläggande har vid förenämnda sanatorium anlagts en reningsanläggning för sanatoriets avloppsvatten, vilken anläggning emellertid icke fungerat tillfredsställande. Överstyrelsen har därför låtit utarbeta förslag till förbätt-

ringsåtgärder, varigenom anläggningen skulle erhålla samma effektivitet som de reningsanläggningar, vilka enligt medicinalstyrelsens beslut skall anordnas vid de statliga sinnessjukhusens tuberkulosavdelningar. Kostnaden för föreslagna åtgärder har beräknats till 90 000 kronor.

Genom beslut den 13 november 1953 har Kungl. Maj:t såsom villkor för godkännande av ett avtal mellan överstyrelsen och Örebro läns landstings förvaltningsutskott angående överlåtelse av Hålahults sanatorium föreskrivit, att överstyrelsen skall senast den 15 januari 1955 till medicinalstyrelsen inleverera 529 000 kronor, vilket belopp skall tillgodoföras förevarande anslag. Jämlikt Kungl. Maj:ts beslut den 26 maj 1954 får av detta belopp högst 103 000 kronor disponeras för slutförande av arbeten avseende ombyggnad av värmeanläggningen vid Österåsens sanatorium. Återstoden eller 426 000 kronor är ännu odisponerad. Från detta belopp torde medel få utgå för täckande av förenämnda merkostnader samt för bestridande av kostnaden för ombyggnad av reningsanläggningen för avloppsvatten vid Hessleby sanatorium. Anslaget för nästa budgetår bör uppföras med allenast ett formellt belopp av 100 kronor.

Yttrande

Byggnadsstyrelsen har icke funnit anledning till erinran mot förslaget till ombyggnad av reningsanläggningen och kostnaden härför eller mot de uppgivna kostnaderna för omändringen av läkaravdelningen och anordnande av tvättställ vid sanatoriet. Styrelsen förutsätter, att av medicinalstyrelsen i cirkulär den 31 mars 1952 lämnade anvisningar rörande smittrening av avloppsvatten från sjukvårdsinrättningar beaktas vid reningsanläggningens utförande.

Departementschefen

I likhet med byggnadsstyrelsen anser jag mig kunna godtaga överstyrelsens beräkningar av de uppkomna merkostnaderna för ändring av läkaravdelningen samt anordnande av tvättställ vid Hessleby sanatorium. Jag tillstyrker därför, att för täckande av nämnda merkostnader anvisas 16 450 kronor. Vidare förordar jag, att den föreslagna ombyggnaden av reningsanläggningen kommer till stånd. Kostnaderna för ifrågasatta åtgärder beräknar jag i likhet med byggnadsstyrelsen till 90 000 kronor.

Såsom överstyrelsen framhållit kommer förevarande anslag senast den 15 januari 1955 att tillgodoföras ett belopp av 529 000 kronor, varav 103 000 kronor reserverats för slutförande av vissa byggnadsarbeten vid Österåsens sanatorium. Jag föreslår, att av förenämnda belopp om 529 000 kronor ytterligare 106 450 kronor får tagas i anspråk för av mig i det föregående tillstyrkta ändamål. Vid bifall härtill erfordras icke någon medelsanvisning för nästa budgetår, varför anslaget bör uppföras med allenast ett formellt belopp.

Jag hemställer sålunda, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till byggnadsarbeten vid folksanatorierna* för budgetåret 1955/56 anvisa ett reservationsanslag av 100 kronor.

[78] 75. Bidrag till driften av folksanatorierna

	Anslag	Nettoutgift
1953/54	813 000	813 000
1954/55 (statsliggaren s. 1024)	355 000	
1955/56 (förslag)	100	

Yrkanden

Överstyrelsen för Konung Oscar II:s jubileumsfond föreslår i skrivelser den 27 maj 1953 och den 6 september 1954, dels att gällande bestämmelser rörande ersättning för vård av statliga befattningshavare vid folksanatorierna i visst hänseende ändras, dels ock att anslaget uppföres med 100 kronor.

Motiv

Genom beslut den 22 mars 1912 förordnade Kungl. Maj:t, att dåvarande Spenshults sanatorium samt en nyuppförd paviljong vid Österåsens sanatorium skulle tills vidare stå under överstyrelsens förvaltning under förutsättning att överstyrelsen förbunde sig att på de under dess förvaltning stående sanatorierna mot full ersättning av statsverket hålla sammanlagt 120 vårdplatser i allmänt sjukrum tillgängliga för tuberkulossjuka bland underofficerare, stamanställda av manskapsklassen och värnpliktiga vid armén och marinen ävensom bland den till kostnadsfri läkarvård berättigade personalen vid post- och telegrafverken samt statens järnvägar. Beträffande ersättning för vården föreskrevs, att överstyrelsen skulle vart tredje år med ledning av den erfarenhet om sjukvårdskostnaden, som vunnits under de tre föregående åren, inkomma till Kungl. Maj:t med förslag till dagavgift, varefter sådan avgift skulle fastställas av Kungl. Maj:t för tillämpning under en tid av tre år. Kungl. Maj:t föreskrev sedermera, att nämnda vårdplatser även skulle hållas tillgängliga för tuberkulossjuka bland övriga till kostnadsfri läkarvård berättigade statliga befattningshavare och beställningshavare samt värnpliktiga vid flygvapnet.

Under budgetåret 1951/52 uppgick antalet vård dagar för ifrågavarande patienter endast till 10 156, motsvarande i genomsnitt cirka 28 patienter per dag. Vid ingången av maj månad 1953 hade patientantalet nedgått till 20. Nedgången torde bero ej blott på minskningen i tuberkulosfrekvensen utan jämväl på att de vårdavgifter, som tillämpas för ifrågavarande patienter, högst betydligt överstiger vårdavgifterna på landstingens och de större städernas sanatorier. Medan de senare i regel torde understiga 2 kronor om dagen, uppgår de förra till 12 kronor 50 öre om dagen. Under de se-

naste åren, då dagkostnaden på folksanatorierna varit i oavbrutet stigande, har vederbörande statliga myndigheter därutöver haft att för sina på folksanatorierna vårdade befattningshavare erlägga skillnaden mellan avgifterna och den verkliga dagkostnaden. Denna kostnad har under budgetåren 1949/52 uppgått till resp. 16 kronor 24 öre, 18 kronor 17 öre och 21 kronor 15 öre eller i genomsnitt 18 kronor 52 öre.

Dagavgiften har hittills fastställts för en tid av tre år till ett belopp, som i avrundat tal motsvarat den genomsnittliga dagkostnaden under den närmast föregående treårsperioden. Dagavgiften innefattar emellertid endast en förskottsbetalning för den slutliga ersättningen, vilken under år 1954 icke torde komma att understiga 21 krona 52 öre. De statliga myndigheterna har således att räkna med, att meddelad vård kommer att medföra en kostnad av minst sistnämnda belopp för dag och befattningshavare, och det kan antagas, att myndigheterna därför kommer att i ökad utsträckning remittera ifrågavarande befattningshavare till landstingens och städernas ur avgiftssynpunkt förmånligare sanatorier. Då det emellertid för ifrågavarande patienter får anses ha varit en fördel att vid behov av sanatorievård kunna påräkna vård på folksanatorierna, där de sedan lång tid tillbaka utgjort ett uppskattat klientel, förordar överstyrelsen, att dagavgiften för budgetåret 1953/54 fastställs till nuvarande belopp eller 12 kronor 50 öre samt att de statliga myndigheterna befrias från skyldigheten att efter årets utgång erlägga tilläggsersättning motsvarande skillnaden mellan den verkliga dagkostnaden under året och den fastställda avgiften. Denna skillnad skulle i första hand bäras av överstyrelsen och komma att medföra ett ökat underskott i folksanatoriernas drift för året, vilket underskott bör täckas av medel från utgående bidragsanslag till folksanatorierna.

För vart och ett av de senast gångna budgetåren har statsbidrag beviljats med 300 000 kronor med tillägg för det underskott, som sanatoriernas drift medfört under närmast föregående budgetår. För innevarande budgetår har statsbidragets fasta del minskats till 200 000 kronor. Av fondens vinst- och förlustkonto för budgetåret 1953/54 framgår, att sanatoriernas drift under nämnda budgetår medfört ett överskott å 218 588 kronor 70 öre, vilket delvis torde ha föranletts av tillfälliga omständigheter. Vid budgetårets ingång uppgick antalet sanatorier till tre. Fr. o. m. ingången av år 1954 överläts emellertid Hålahults sanatorium till Örebro läns landsting. Under budgetårets senare hälft omfattade driften således endast två sanatorier. På grund härav och då sanatoriernas driftinkomster regelmässigt är större under verksamhetsårets första hälft, får det uppkomma driftresultatet anses ha varit gynnsammare än vad som kan beräknas bli fallet under kommande år. Under förutsättning att uppkommet driftöverskott får balanseras i räkenskaperna för att disponeras för täckande av det driftunderskott, som kan uppkomma under budgetåret 1955/56, synes anslaget för nästa budgetår böra uppföras med 100 kronor.

Yttranden

Över överstyrelsens framställning om ändrade bestämmelser rörande ersättning för vård av statliga befattningshavare har yttranden avgivits av statskontoret, medicinalstyrelsen och riksförsäkringsanstalten.

Statskontoret och medicinalstyrelsen har intet att erinra mot bifall till framställningen.

Riksförsäkringsanstalten framhåller, att den vid folksanatorierna tillämpade vårdavgiften regelmässigt kommer att ersättas av allmän sjuk-kassa allenast till den del, som motsvarar den lägsta vårdavgiften på allmän sal vid ett för sjukdomens behandling lämpat hemortssjukhus. Endast i fall, då erforderlig vård ej kunnat beredas den sjuke vid hemortssjukhus eller då behovet av vård uppkommit utanför det egna sjukvårdsområdet och den sjuke med anledning härav intagits å något av ifrågavarande sanatorier, torde kunna ifrågakomma, att ersättningen motsvarar den vid sanatoriet gällande avgiften för vård å allmän sal. Ersättning från sjuk-kassa utgår endast för den sjukes egna utgifter för sjukhusvård. I den mån staten bestritt dylika utgifter för de sjuka, utgår alltså ingen ersättning från sjukkassa.

Departementschefen

I likhet med de hörda myndigheterna biträder jag överstyrelsens förslag till ändrade bestämmelser rörande ersättning för vård av statliga befattningshavare vid folksanatorierna. Därest riksdagen icke framställer erinran häremot, har jag därför för avsikt att föreslå Kungl. Maj:t att utfärda föreskrifter av föreslaget innehåll.

Med hänsyn till vad överstyrelsen anfört angående driftresultatet under budgetåret 1953/54 torde anslaget för nästa budgetår böra uppföras med allenast ett formellt belopp av 100 kronor.

Under återopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till driften av folksanatorierna* för budgetåret 1955/56 anvisa ett anslag av 100 kronor.

[79] 76. Behandling av vissa lupuspatienter från landsorten

	Anslag	Nettoutgift
1952/53	75 000	120 856
1953/54	75 000	56 040
1954/55 (statsliggaren s. 1025)	75 000	
1955/56 (förslag)	75 000	

Yrkanden

Medicinalstyrelsen (skr. 31/8 1954) föreslår, dels att styrelsen beredes möjlighet till en friare prövning av behovet av statsbidrag i varje särskilt

fall än som en direkt tillämpning av gällande bestämmelser medgiver, *dels ock* att anslaget uppföres med oförändrat belopp.

Motiv

Genom beslut av 1953 års riksdag har fr. o. m. budgetåret 1953/54 bidragsrätten utsträckts till att omfatta jämväl mindre bemedlade patienter. Härvid skall med mindre bemedlad anses den, vilken jämlikt gällande kungörelse angående statsbidrag till lindring i läkarvårdskostnaderna för mindre bemedlade å landsbygden är berättigad till sådant bidrag. Den medgivna utsträckningen av bidragsrätten har emellertid icke — såsom förutsatts — medfört, att ett större antal personer än tidigare kommit i åtnjutande av statsbidrag. Antalet statsbidragsberättigade har i stället under det gångna budgetåret minskat med mer än en tredjedel. Av de bidragsansökningar, som styrelsen med hänsyn till gällande bestämmelser icke kunnat bifalla, utgör det övervägande flertalet ansökningar från personer med en årsinkomst av 5 400—7 000 kronor. Ehuru dessa personer ej är att anse såsom mindre bemedlade enligt nämnda kungörelse, kan de i de flesta fall icke själva bekosta den ofta dyrbara behandlingen vid Finseninstitut och de därmed förenade kostnaderna för resor och uppehälle i Stockholm under behandlingstiden, varför statsbidrag för dessa patienter är en grundförutsättning för att de skall erhålla vård för sin sjukdom. Styrelsen finner det därför angeläget, att densamma medgives rätt att friare bedöma behovet av statsbidrag än som följer av en direkt tillämpning av bestämmelserna i kungörelsen angående lindring i läkarvårdskostnaderna för mindre bemedlade å landsbygden. En sådan friare prövningsrätt har statsmakterna tidigare medgivit beträffande statsbidrag till *dels* resor för patienter vid de statsunderstödda kustsanatorierna m. m., *dels* ambulatorisk behandling m. m. av vissa tuberkulospatienter, *dels* resor för patienter vid vissa anstalter för radiumbehandling, *dels ock* resor för vanföra m. m.

Nettoutgiften å anslaget under budgetåret 1953/54 har uppgått till 56 040 kronor och uteslutande avsett å Finseninstitutet vid S:t Görans sjukhus i Stockholm meddelad vård. Att belastningen, som tidigare budgetår utgjort i genomsnitt 80 000 kronor, nedgått så mycket, beror på minskningen av antalet bidragsberättigade. Med hänsyn till den föreslagna utvidgningen av bidragsrätten anser styrelsen anslaget böra uppföras med oförändrat belopp, 75 000 kronor.

Yttrande

Statskontoret framhåller, att kostnaderna för behandling mot sjukdomen lupus vulgaris enligt den s. k. ljusmetoden torde komma att i viss utsträckning ersättas av allmän sjukkasse i och med sjukförsäkringsreformens ikraftträdande den 1 januari 1955. Vid sådant förhållande finner

statskontoret ej tillräckliga skäl föreligga för bifall till medicinalstyrelsens hemställan om en friare prövningsrätt än f. n. Vid beräkningen av medelsbehovet torde få övervägas, om icke den allmänna sjukförsäkringens genomförande bör föranleda viss minskning av anslaget.

Departementschefen

I likhet med medicinalstyrelsen anser jag en viss frihet böra tillkomma den behovsprövande myndigheten vid tillämpningen av gällande statsbidragsgrunder. Jag tillstyrker därför, att det jämväl beträffande förevarande statsbidrag överlåtes åt medicinalstyrelsen, som centralt har att pröva ansökningar om statsbidrag, att i anslutning till kungörelsen angående statsbidrag till lindring i läkarvårdskostnaderna för mindre bemedlade å landsbygden meddela anvisningar i ämnet med beaktande av de särskilda förhållanden, som föreligger vid denna behandlingsform.

Med hänsyn till den osäkerhet, som till följd av sjukförsäkringslagens ikraftträdande och den föreslagna bidragsändringen måste vidlåda en beräkning av medelsbehovet, synes anslaget böra upptagas till oförändrat belopp, 75 000 kronor. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Behandling av vissa lupuspatienter från landsorten* för budgetåret 1955/56 anvisa ett förslagsanslag av 75 000 kronor.

[80] 77. Bidrag till uppförande, inrättande eller inlösen av epidemivårdsanstalter. Anslag för detta ändamål är i gällande riksstat uppfört med 50 000 kronor (statsliggaren s. 1025). Vid ingången av budgetåret 1954/55 fanns på anslaget en reservation av 575 857 kronor.

Yrkande

Medicinalstyrelsen (skr. 31 8 1954) föreslår, att anslaget uppföres med 500 000 kronor.

Motiv

Kungl. Maj:t har beviljat ännu icke utbetalade bidrag å sammanlagt 420 000 kronor. För att tillgodose av styrelsen tillstyrkta framställningar skulle erfordras 534 500 kronor. Inom loppet av nästa budgetår kan statsbidrag vidare komma att sökas med ett sammanlagt belopp av 1 027 500 kronor. Det totala medelsbehovet skulle alltså utgöra (420 000 + 534 500 + 1 027 500 — 575 857 — 50 000) 1 356 000 kronor. Med hänsyn bl. a. till den stora eftersläpningen i fråga om uttagandet av beviljade statsbidrag anser styrelsen tillfyllest, att anslaget för budgetåret 1955/56 upptages till 500 000 kronor.

Departementschefen

Vid sin uppskattning av medelsbehovet för nästa budgetår har medicinalstyrelsen räknat med, att 534 500 kronor kommer att erfordras för att tillgodose tre av styrelsen med tillstyrkan till Kungl. Maj:t överlämnade framställningar om statsbidrag. Två av dessa framställningar representerande ett sammanlagt bidragsbelopp om 217 500 kronor har emellertid återkallats. Vidkommande den tredje framställningen har Kungl. Maj:t genom beslut den 20 juni 1952 funnit densamma icke föranleda annan åtgärd än att Kungl. Maj:t förklarat sig framdeles vilja, efter förnyad ansökning, fatta beslut om och i vad mån statsbidrag må utgå. Med hänsyn härtill och till det disponibla beloppets storlek anser jag medel icke behöva anvisas för nästa budgetår. Jag föreslår, att anslaget uppföres med ett formellt belopp av 100 kronor, och hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till uppförande, inrättande eller inlösen av epidemivårdanstalter* för budgetåret 1955/56 anvisa ett reservationsanslag av 100 kronor.

[81] 78. Bidrag till driften av epidemivårdanstalter

	Anslag	Nettoutgift
1952/53	700 000	402 342
1953/54	700 000	800 804
1954/55 (statsliggaren s. 1026)	600 000	
1955/56 (förslag)	600 000	

Yrkande

Medicinalstyrelsen (skr. 31/8 1954) föreslår, att anslaget uppföres med oförändrat belopp.

Motiv

Frekvensen av de smittsamma sjukdomar, å vilka epidemilagen äger tillämpning, har, enligt förste provinsialläkarnas halvmånadsrapporter, från år 1951 till år 1952 minskat från 14 565 till 9 817 för att därefter under år 1953 öka till ej mindre än 19 759 fall. Ett säkert bedömande av utvecklingen framdeles är f. n. icke möjligt. De under år 1953 inträffade omfattande paratyfus- och polioepidemierna visar, att snabba och oberäkneliga omslag i epidemifrekvensen kan inträffa. De allt livligare trafikförbindelserna med utlandet, där i flera länder epidemiska sjukdomar förekommer med en för våra förhållanden hög frekvens, jämte brister i den allmänna och enskilda hygienin inom landet är andra faktorer, som ökar risken för spridning av epidemiska sjukdomar. Med hänsyn härtill samt till belastningen på anslaget under de närmast föregående budgetåren anser styrelsen anslaget böra uppföras med oförändrat belopp, 600 000 kronor.

Departementschefen

I enlighet med medicinalstyrelsens förslag hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till driften av epidemivårdanstalter* för budgetåret 1955/56 anvisa ett förslagsanslag av 600 000 kronor.

[82] 79. **Bidrag till uppförande m. m. av hem för kroniskt sjuka**

Å riksstaten för innevarande budgetår har för detta ändamål anvisats ett reservationsanslag av 100 kronor (statsliggaren s. 1026). Vid ingången av budgetåret 1954/55 fanns en reservation på anslaget av 1 502 756 kronor.

Yrkanden

I. *Medicinalstyrelsen* (skr. 31/8 1954) hemställer, att anslaget uppföres med 1 000 000 kronor.

II. I en av medicinalstyrelsen med skrivelse den 13 maj 1954 överlämnad framställning har *Gävleborgs läns landstings förvaltningsutskott* anhängit om högsta möjliga statsbidrag för inrättande av ett hem för kroniskt sjuka i förutvarande epidemisjukstugan i Valbo.

Motiv

1) Sedan återbetalning till viss del av återlevererat statsbidrag verkstälts samt beviljade men ej utbetalade bidrag frånräknats, kan ett belopp av 338 658 kronor beräknas återstå av anslaget. Kungl. Maj:t har under prövning ansökningar om bidrag till tre anstalter, för vilka kan beräknas åtgå ett belopp av sammanlagt 133 338 kronor. För att tillgodose aderton hos styrelsen inneliggande framställningar kan vidare komma att erfordras 815 000 kronor. Statsbidrag beräknas dessutom komma att sökas för tretton hem med sammanlagt 666 000 kronor. Av Kungl. Maj:t medgiven återbetalning av uppburna byggnadsbidrag beräknas medföra återleverans av 84 267 kronor. Medelsbehovet skulle alltså utgöra (133 338 + 815 000 + 666 000 — 84 267 — 338 658) 1 191 413 kronor. Enär tvekan kan råda, huruvida bifall kommer att lämnas till samtliga ansökningar, samt med hänsyn till allttjämt förekommande eftersläpning i fråga om statsbidragens utbetalande torde det var tillräckligt, att anslaget för budgetåret 1955/56 uppföres med ett till 1 000 000 kronor avrundat belopp.

2) Den 13 oktober 1921 beviljade Kungl. Maj:t Gävleborgs läns landsting statsbidrag med 23 345 kronor 66 öre för inlösen av Valbo epidemisjukhus. Tillfälliga tillstånd har sedermera lämnats att använda epidemisjukstugan som tuberkulossjukvårdsanstalt. Genom beslut den 19 februari 1952 godkände medicinalstyrelsen, efter centrala sjukvårdsberedningens hörande, under viss förutsättning, ritningar till ombyggnad av sjukhuset till hem för kroniskt sjuka. Den 14 mars 1952 föreskrev Kungl. Maj:t, att det skulle

åligga landstinget att, därest epidemisjukstugan i Valbo komme att indragas, till medicinalstyrelsen omedelbart inleverera för sjukstugans inlösen uppburet statsbidrag med avdrag av ett belopp, motsvarande två procent av statsbidraget för varje helt år, varunder sjukstugan varit i bruk för sitt ändamål. I anledning härav återlevererade landstinget i mars 1953 till medicinalstyrelsen ett belopp av 9 338 kronor 26 öre av statsbidraget för sjukstugan. Enligt medicinalstyrelsens bedömande uppgår det högsta antal vårdplatser, som hemmet med normal beläggning kan inrymma, till 21. Hemmet ingår som led i gällande plan för den kroniska sjukvårdens tillgodoseende inom Gävleborgs läns landstingsområde. Den i kungörelsen nr 820/1951 angående statsbidrag till uppförande eller inrättande av anstalter för kroniskt sjuka fastställda kvotsiffran för högsta antalet till statligt byggnadsbidrag berättigade vårdplatser inom landstingsområde utgör icke något hinder för beviljande av det sökta statsbidraget. Kostnaden för erforderliga ombyggnadsarbeten har uppgått till 293 225 kronor.

Jämlikt övergångsbestämmelserna till kungörelsen nr 245/1927 angående statsbidrag till uppförande eller inrättande av hem för kroniskt sjuka uteslutes från statsbidrag anstalt, som av den, vilken använder eller ämnar använda densamma såsom hem för kroniskt sjuka, vid ingången av år 1927 brukades för sjukvård, även om sjukvården helt eller delvis avsåg vård av andra än kroniskt sjuka. Den ifrågavarande anstalten användes vid ingången av år 1927 för epidemivård. I förevarande fall synes dock billighetsskäl tala för att det av landstinget återlevererade byggnadsbidraget å 9 338 kronor 26 öre återbetalas i form av statsbidrag till anordnande av ifrågavarande hem för kroniskt sjuka. Medicinalstyrelsen tillstyrker därför, att landstinget för inrättande av ifrågavarande kronikerhem tillerkännes statsbidrag med 9 338 kronor 26 öre.

Departementschefen

Enligt uppgifter, som numera under hand kommit mig tillhanda, uppgår medelsbehovet för nästa budgetår till 970 593 kronor i stället för av medicinalstyrelsen tidigare uppgivna 1 191 413 kronor. Med hänsyn till de omständigheter, som styrelsen avslutningsvis åberopat i sin anslagsframställning, synes anslaget kunna avsevärt nedsättas i förhållande till det av styrelsen äskade beloppet. Jag förordar för min del, att medelsanvisningen för nästa budgetår begränsas till 300 000 kronor.

Vad härefter angår frågan om bidrag till Gävleborgs läns landsting för inrättande av ett hem för kroniskt sjuka i förutvarande epidemisjukstugan i Valbo kan, med hänsyn till gällande författningsbestämmelser, något bidrag ej utgå. Det har förekommit, att Kungl. Maj:t, då fråga varit om att i samband med nedläggandet av ett epidemisjukhus omedelbart utnyttja detsamma för kronikervård, befriat vederbörande huvudman från skyldighet enligt övergångsbestämmelserna till kungörelsen om statsbidrag till uppförande eller inrättande av hem för kroniskt sjuka att återleverera bidrag, som uppburits jämlikt kungörelsen om statsbidrag till uppförande m. m. av epidemisjukhus. I likhet med medicinalstyrelsen anser jag skäligt, att Gävleborgs läns landsting, som efter visst avdrag återlevererat enligt sistnämnda kungörelse uppburet statsbidrag för epidemisjukstugan i Valbo,

icke sättes i sämre läge än sådana huvudmän, som, på nyss nämnt sätt, omdisponerat epidemisjukhus till hem för kroniskt sjuka. Jag vill även erinra, att efter riksdagens hörande statsbidrag enligt kungörelsen om anläggningsbidrag till kronikervården tidigare beviljats i fall, som varit av samma beskaffenhet som det nu förevarande. Därest riksdagen icke har något att erinra däremot, har jag därför för avsikt att föreslå Kungl. Maj:t, att Gävleborgs läns landsting för inrättande av kronikerhemmet i Valbo tillerkännes statsbidrag med belopp, motsvarande den summa, som landstinget år 1953 återlevererade för epidemisjukstugan därstädes.

Under återopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till uppförande m. m. av hem för kroniskt sjuka* för budgetåret 1955/56 anvisa ett reservationsanslag av 300 000 kronor.

[83] 80. Bidrag till driften av hem för kroniskt sjuka

	Anslag	Nettoutgift
1952/53	2 700 000	2 565 561
1953/54	2 800 000	3 311 307
1954/55 (statsliggaren s. 1026)	2 700 000	
1955/56 (förslag)	3 000 000	

Yrkande

Medicinalstyrelsen (skr. 31/8 1954) hemställer, att anslaget uppföres med 3 000 000 kronor.

Motiv

Av belastningen å anslaget under budgetåret 1953/54 avser icke mindre än omkring 700 000 kronor statsbidrag för kalenderåren 1947—52. Den verkliga nettokostnaden för budgetåret 1953/54 kan därför uppskattas till cirka 2 600 000 kronor.

Antalet vårdplatser, för vilka enligt gällande statsbidragsbestämmelser statsbidraget utgör 1 krona 50 öre för dag och patient, uppgår enligt av styrelsen godkända planer till 6 278. Inom ett sjukvårdsområde finnes därjämte en anstalt med 4 vårdplatser, vilka icke inordnats i planerna och för vilka statsbidrag enligt gällande bestämmelser utgår med 90 öre för dag och patient. För samtliga dessa (6 278 + 4) 6 282 platser kan driftbidrag för år 1955 komma att utgå med sammanlagt 3 438 519 kronor. Detta belopp har beräknats under förutsättning att alla vårdplatser fullt utnyttjas under hela året och utgör sålunda en maximisiffra, som i och för sig medgiver en viss reduktion. Å andra sidan synes man böra räkna med att driftbidrag torde komma att beviljas till ett icke obetydligt antal

nya platser och att detta bidrag för många av dessa platser kan komma att utgå jämväl för tidigare år. Vidare måste beaktas, att rätt till driftbidrag fr. o. m. den 1 januari 1955 även kan tillkomma anstalter, som tidigare avstått från statsbidrag. Med hänsyn härtill anser styrelsen en uppräknig av anslaget med 300 000 kronor till 3 000 000 kronor påkallad.

Departementschefen

Mot medicinalstyrelsens beräkning av medelsbehovet för nästa budgetår har jag intet att erinra. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till driften av hem för kroniskt sjuka* för budgetåret 1955/56 anvisa ett förslagsanslag av 3 000 000 kronor.

[84] 81. Bidrag till driften av centralanstalter för radioterapi

	Anslag	Nettoutgift
1952/53	600 000	912 875
1953/54	800 000	914 727
1954/55 (statsliggaren s. 1027)	750 000	
1955/56 (förslag)	950 000	

Från detta anslag utgår statsbidrag till driften av två av de tre centralanstalter för radioterapi, vilka upprättats med medel ur Konung Gustaf V:s jubileumsfond, nämligen de till lasarettet i Lund och Sahlgrenska sjukhuset i Göteborg anslutna anstalterna. Den tredje av dessa anstalter, vilken är ansluten till karolinska sjukhuset, drives helt såsom statlig anstalt.

Yrkanden

I. *Medicinalstyrelsen* (skr. 31/8 1954) föreslår, att anslaget höjes med 200 000 kronor.

II. *Direktionen för Malmöhus läns sjukvårdsinrättningar i Lund* (skr. 16/2 1954) hemställer om medgivande, att kostnaden för vissa ombyggnadsarbeten vid radiologiska kliniken vid lasarettet i Lund måtte få hänföras till sådana kostnader för röntgenbehandling och radiumapplikation, till vilka statsbidrag utgår.

Motiv

I. Av de under budgetåret 1953/54 från anslaget verkställda utbetalningarna avser ett belopp av 192 174 kronor 43 öre verksamheten vid göteborgsanstalten under andra halvåret 1952 och ett belopp av 184 219 kronor 20 öre verksamheten vid samma anstalt under första halvåret 1953. För andra halvåret 1953 har för samma anstalt rekviderats 220 522 kronor 34 öre, vilket belopp ännu icke utbetalats. För lundaanstalten har stats-

bidrag under budgetåret 1953/54 utbetalats för hela år 1953 med 538 333 kronor 86 öre. Den verkliga kostnaden för driften av nämnda anstalter under budgetåret 1953/54 uppgår därför rätteligen till 943 075 kronor 40 öre.

Antalet statsbidragsberättigade vårdplatser vid *lundaanstalten* utgör f. n. 80.

Utgiften per underhållsdag, d. v. s. dagkostnaden, har för år 1955 beräknats till 50 kronor 38 öre. Inkomsten för underhållsdag synes för samma år med ledning av 1953 års siffror kunna beräknas på följande sätt: genomsnittlig legosängsavgift 2 kronor 56 öre samt bidrag av vederbörande huvudman 2 kronor 50 öre. Den del av dagkostnaden, som återstår ogulden, uppgår alltså till $(50:38 - 2:56 - 2:50)$ 45 kronor 32 öre. Enligt gällande regler skall statsbidrag för denna brist utgå med 5 kronor 50 öre. I upprättat budgetförslag har antalet underhållsdagar beräknats till 28 000. Statsbidraget skulle alltså kunna uppskattas till 154 000 kronor.

Vid *göteborgsanstalten* utgör antalet statsbidragsberättigade vårdplatser 89. Dagkostnaden för år 1955 beräknas till 52 kronor 15 öre. Med ledning av de verkliga förhållandena under år 1953 kan den genomsnittliga inkomsten av legosängsavgiften beräknas till 4 kronor 50 öre per vård dag. Härtill kommer bidrag från huvudmannen med 3 kronor. Den del av dagkostnaden, som härefter återstår, uppgår alltså till $(52:15 - 4:50 - 3)$ 44 kronor 65 öre, varå statsbidrag enligt gällande grunder skall utgå med 6 kronor. Då antalet underhållsdagar under år 1955 uppskattats till 30 400, skall dagkostnadsbidraget beräknas till 182 400 kronor.

Å statsverket belöpande kostnad för *röntgenbehandling och radiumapplikation* har uppskattats till, för *lundaanstalten* 414 839 kronor och för *göteborgsanstalten* 227 600 kronor eller tillhopa 642 439 kronor. För nu löpande budgetår har motsvarande kostnad beräknats till 408 580 resp. 242 400 eller sammanlagt 650 980 kronor.

I fråga om anslagsbehovet för resekostnader m. m. anser styrelsen, att man kan utgå från att ett förhållandevis ringa belopp — uppskattningsvis 10 000 kronor för resor och 5 000 kronor för liktransporter tillhopa 15 000 kronor — kommer att erfordras under nästa budgetår.

Det sammanlagda medelsbehovet under anslaget skulle i enlighet med dessa beräkningar uppgå till $(154\,000 + 182\,400 + 642\,439 + 15\,000)$ 993 839 kronor. Med hänsyn till den verkliga belastningen under det senast förflutna budgetåret, å ena sidan, och den osäkerhet, som vidiåder beräkningen av kostnaderna för bidrag till resor m. m., å andra sidan, synes anslaget för nästa budgetår böra uppföras med ett till 950 000 kronor avrundat belopp.

II. Vid centralanstalten för radioterapi vid lasarettet i Lund erfordras vissa byggnadsarbeten, som är av vital betydelse för anstaltens drift och en nödvändig förutsättning för tillämpande därstädes av vetenskapens senaste landvinningar på cancerbekämpningens område. Byggnadsarbetena,

som avser att åstadkomma tillfredsställande utrymme för isotoplaboratoriet, bättre arbetsförhållanden för sjukhusfysikern samt ändamålsenligare arbetslokaler för det fotografiska laboratoriet, har kostnadsberäknats till 19 000 kronor.

Yttranden

Över framställningen från direktionen för Malmöhus läns sjukvårdsinrättningar i Lund har utlåtande avgivits av medicinalstyrelsen och statskontoret.

Medicinalstyrelsen, som inhämtat yttrande i ärendet från Malmöhus läns landstings hälso- och sjukvårdsberedning, framhåller, att styrelsen den 8 oktober 1953 godkänt ritningar över ombyggnadsarbetena. Kostnaden för dessa arbeten synes icke vara av sådan natur, att statsbidrag därför kan utgå jämlikt gällande bestämmelser. Då emellertid arbetena är av stor betydelse för verksamhetens vid jubileumskliniken fortsatta bedrivande och då det är fråga om en anstalt för rayonvis utbyggd vård, tillstyrker styrelsen, att landstinget tillerkännes statsbidrag med de enligt vederbörligen granskade räkenskaper funna verkliga kostnaderna, dock högst 19 000 kronor.

Statskontoret påpekar, att centralanstalten för radioterapi i Lund synes ha kommit till stånd utan byggnadsbidrag från statens sida. Enligt vad statskontoret under hand inhämtat bestreds sålunda kostnaden för anstaltens uppförande av Konung Gustaf V:s jubileumsfond samt av landsting och städer inom centralanstaltens verksamhetsområde. Vederbörande sjukvårdsområden har också senare bekostat viss om- och tillbyggnad av anstalten. Däremot lämnar staten bidrag till driftkostnaderna vid anstalten. Det nu planerade ombyggnadsarbetet har kostnadsberäknats till 19 000 kronor. Av handlingarna i ärendet framgår, att 2 450 kronor avser underhållsarbeten, medan 16 550 kronor belöper å ändringsarbeten. Det vill synas som om kostnaderna till den del desamma avser underhållsarbeten i vanlig ordning kan inräknas bland de utgifter för röntgenbehandling och radiumapplikation, till vilka statsbidrag utgår. Vad angår övriga kostnader står däremot något anslag ej till förfogande. Med hänsyn till det sätt, varpå staten lämnat sin medverkan till finansieringen av anstalten, finner statskontoret icke tillräckliga skäl föreligga att genom framställning till riksdagen utverka medgivande om statsbidrag till byggnadsföretaget. Därvid har särskilt beaktats de konsekvenser, som ett tillmötesgående av framställningen kan föranleda.

Departementschefen

Såsom statskontoret framhållit torde hinder icke möta mot att kostnaderna för ombyggnadsarbetena vid centralanstalten i Lund till den del desamma avser underhållsarbeten hänföres till sådana utgifter, till vilka

statsbidrag må utgå jämlikt gällande bestämmelser. Beträffande kostnaderna i övrigt är jag, i likhet med statskontoret, icke beredd att biträda den av lasarettsdirektionen gjorda framställningen om statsbidrag härtill. Jag tillstyrker medicinalstyrelsens medelsberäkning och hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till driften av centralanstalter för radio-terapi* för budgetåret 1955/56 anvisa ett förslagsanslag av 950 000 kronor.

[85] 82. Bidrag till driften av en neurokirurgisk avdelning vid lasarettet i Lund

	Anslag	Nettoutgift
1953/54	75 000	—
1954/55 (statsliggaren s. 1028)	75 000	
1955/56 (förslag)	75 000	

Yrkande

Medicinalstyrelsen (skr. 31/8 1954) föreslår, att anslaget uppföres med oförändrat belopp.

Motiv

Antalet vårdplatser vid avdelningen utgör 38. Enligt budgetförslaget för Lunds lasarett för år 1955 har antalet underhållsdagar vid avdelningen under nämnda år beräknats till 13 000. Med ett statsbidrag av 6 kronor per underhållsdag har statsbidragsbeloppet uppskattats till 78 000 kronor. Medicinalstyrelsen har icke funnit anledning att framställa någon erinran mot denna beräkning men anser beloppet kunna avrundas till 75 000 kronor.

Departementschefen

I enlighet med medicinalstyrelsens förslag hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till driften av en neurokirurgisk avdelning vid lasarettet i Lund* för budgetåret 1955/56 anvisa ett förslagsanslag av 75 000 kronor.

[86] 83. Ombyggnad och utrustning av Spenshults reumatikersjukhus
Något anslag för detta ändamål är ej uppfört i gällande riksstat.

Yrkande

Styrelsen för riksföreningen mot reumatism (skr. 9/9 1954) hemställer om anvisande av 277 948 kronor för vissa byggnadsåtgärder vid Spenshults reumatikersjukhus samt för anskaffning av viss utrustning till sjukhuset.

Motiv

1952 års riksdag anvisade för ombyggnad och utrustning av sjukhuset tillhoppa 827 000 kronor, varav 732 000 kronor för byggnadsarbeten och 95 000 kronor till utrustning. För täckande av uppkommen byggnadskostnadsstegring anvisade 1953 års riksdag 30 000 kronor.

Under byggnadsarbetenas gång visade det sig, att de uppgjorda kostnads-kalkylerna icke höll. För att ombyggnaden ej skulle avbrytas våren 1953 blev föreningen därför nödsakad att ställa 300 000 kronor till byggnadsstyrelsens förfogande. Av detta belopp har 1954 års riksdag intäckt 160 000 kronor. Då de verkliga kostnaderna för sjukhusets ombyggnad uppgått till 1 060 886 kronor, har föreningen sålunda bidragit till desamma med 138 886 kronor.

Anslaget för sjukhusets utrustning visade sig även otillräckligt. Trots att föreningen bemödade sig om yttersta sparsamhet utan att eftersätta de krav, som ställes på modern sjukvård, kom kostnaden för utrustningen att belöpa sig till 246 327 kronor. I utlåtande den 17 november 1953 anförde centrala sjukvårdsberedningen, att kostnaden för utrustningsmaterielen borde utgöra 234 062 kronor. Utrustningens behövlighet för sjukvården har vid sjukhusets besiktning vitsordats av medicinalstyrelsens representant. De medel, som föreningen utgivit för sjukhusets utrustning, belöper sig till 151 327 kronor.

Föreningen hade från början, tack vare en landsomfattande insamling, beretts möjlighet att anslå 700 000 kronor som kapital för sjukhuset, var- till kommer 92 518 kronor, som senare insamlats för samma ändamål. Föreningens utgifter för sjukhusets ombyggnad och utrustning utgör 290 213 kronor. Härtill kommer driftkostnaden under ombyggnadstiden, 315 000 kronor, som enligt avtal skall bestridas av föreningen. Dessa kostnader å tillhoppa 605 213 kronor minskar det ursprungliga kapitalet till 187 305 kronor, vilket belopp är för litet som driftkapital. Till följd härav har föreningen tills dato av sina övriga tillgångar måst tillskjuta cirka 100 000 kronor och kommer med största sannolikhet att få ytterligare tillskjuta visst kapital, sannolikt omkring 200 000 kronor, då sjukhuset enligt de ursprungliga beräkningarna bör ha ett rörelsekapital av omkring 500 000 kronor. Den på så sätt uppkomna ekonomiska situationen kan föreningen givetvis bemästra genom att till sjukhusets drift omdisponera vissa för andra ändamål avsedda medel. Dessa ändamål kommer emellertid härigenom att bli lidande. Det rör sig därvid om understöd av vetenskaplig reumatologisk forskning, bedrivande av populär medicinsk upplysningsverksamhet samt understöd till enskilda hjälpsökande, som lider av reumatiska sjukdomar.

Föreningens styrelse är medveten om, att den på grund av situationens krav i viss mån handlat egenmäktigt, vilket dock med hänsyn till angelägenheten av sjukhusdriftens snara igångsättande torde få anses förklar-

ligt. I anslutning till vad som yttrades i riksdagsdebatten den 10 februari 1954 med anledning av väckt motion om tilläggsanslag till ifrågavarande sjukhus hemställer styrelsen, att Kungl. Maj:t måtte taga under förnyad omprövning föreningens äskande, att kostnaderna för ombyggnaden och utrustningen av sjukhuset måtte i sin helhet bestridas av staten.

Departementschefen

Såsom framgår av den tidigare redogörelsen har riksföreningen av på frivillig väg insamlade medel anslagit 138 886 kronor för byggnadsarbeten vid Spenshults reumatikersjukhus, vilka arbeten icke kunnat rymmas inom ramen för av riksdagen tidigare anvisade medel. För anskaffning av utrustning till sjukhuset har föreningen därjämte måst tillskjuta ett belopp av 151 327 kronor. I proposition nr 2/1954 förklarade jag mig icke kunna förorda anvisande av medel för de byggnadsåtgärder, varom nu är fråga, eller någon ytterligare medelstildelning för anskaffning av utrustning. Riksdagen beslöt i överensstämmelse med vad i propositionen föreslogs. Med hänsyn till vad riksföreningen numera anført har jag ansett mig böra taga frågan under förnyat övervägande. Efter verkställd omprövning finner jag mig böra föreslå en ytterligare medelstildelning av 240 000 kronor, varav 100 000 kronor för byggnadsarbeten och 140 000 kronor till utrustning.

Under återopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Ombyggnad och utrustning av Spenshults reumatikersjukhus* för budgetåret 1955/56 anvisa ett reservationsanslag av 240 000 kronor.

Vanförestalter m. m.

[87] 84. Bidrag till vanförestalter m. m.

	Anslag	Nettoutgift
1952/53	14 000 000	10 494 383
1953/54	11 000 000	11 333 278
1954/55 (statsliggaren s. 1028)	12 250 000	
1955/56 (förslag)	11 500 000	

Anslaget avser de fyra vanförestalterna i Stockholm, Hälsingborg, Göteborg och Härnösand.

Yrkande

Medicinalstyrelsen (skr. 31/8 1954) föreslår, att anslaget nedräknas med 750 000 kronor.

Motiv

Nettoutgiften å anslaget under budgetåret 1953/54 har uppgått till 10 741 842 kronor. Då emellertid det på anslaget utestående oredovisade förskottet under budgetåret ökat med 591 437 kronor, utgör den totala nettobelastningen (10 741 842 + 591 437) 11 333 279 kronor.

Det av medicinalstyrelsen såsom normal beläggning fastställda antalet platser på resp. anstalters olika avdelningar utgör: kliniker 427, skolhem 205, yrkesskolor 566 och asylhem 65. Bidragen till *kliniker, polikliniker, skolhem och asylhem* torde med hänsyn till belastningssiffrorna under de senaste två budgetåren böra uppföras med oförändrade belopp, 1 100 000, 20 000, 150 000 resp. 60 000 kronor. Beträffande bidraget till *yrkesskolor* tyder de senaste årens belastningssiffror på en minskning av medelsbehovet, vilket torde bero på svårigheter att rekrytera elever till vissa yrkesavdelningar. Medelsbehovet för nästa budgetår uppskattas av styrelsen till 550 000 (— 50 000) kronor.

Nettobelastningen å anslagsposten till *stödjebandage och proteser* har under de senaste två budgetåren uppgått till 2 309 582 resp. 2 213 767 kronor. Anslagsposten torde för nästa budgetår böra uppföras med ett från 2 300 000 till 2 250 000 kronor minskat belopp. Bidraget till *invalidvagnar och rullstolar* synes i anslutning till nettoutgifterna under de senaste två budgetåren, 150 577 resp. 143 360 kronor, böra uppräknas med 40 000 till 140 000 kronor.

Genom beslut av 1954 års riksdag har svenska vanförevårdens centralkommitté tillerkänts ett bidrag med 20 000 kronor för budgetåret 1954/55 för befrämjande av *forskning rörande proteser och stödjebandage*. Medicinalstyrelsen föreslår, att centralkommittén tillerkännes statsbidrag med samma belopp för budgetåret 1955/56 för fortsatt forskningsverksamhet.

I fråga om bidrag till *täckande av underskott* anföres:

I de av Kungl. Maj:t fastställda inkomst- och utgiftsstaterna för budgetåret 1954/55 för de fyra vanföreanstalterna har driftunderskotten beräknats till 6 537 000 kronor. Från förevarande anslag skall jämväl bestridas den del av driftunderskottet vid Apelvicens och kronprinsessan Victorias kustsanatorier, som är att hänföra till kostnaderna för vården av barnförlamningspatienter för tiden den 1 juli—31 december 1954, eller 675 000 kronor. Utgifterna för täckande av underskott beräknas sålunda till (6 537 000 + 675 000) 7 212 000 kronor. Styrelsen har härvid utgått från att Kungl. Maj:t redan under innevarande budgetår genom beslut i särskild ordning kommer att anvisa medel för bestridande av kostnaderna för retroaktivavgifter till statens pensionsanstalt, vilka avgifter uppskattas till omkring 1 400 000 kronor.

Det sammanlagda medelsbehovet för budgetåret 1955/56 uppgår alltså till 11 502 000 kronor eller i runt tal 11 500 000 kronor.

Departementschefen

Mot medicinalstyrelsens beräkning av medelsbehovet för nästa budgetår har jag intet att erinra. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till vanförestalter m. m.* för budgetåret 1955/56 anvisa ett förslagsanslag av 11 500 000 kronor.

[88] 85. Till- och ombyggnad av röntgenavdelningen vid vanförestalten i Hälsingborg. Anslag för ändamålet finnes icke uppfört i gällande riksstat.

Yrkande

Styrelsen för föreningen för bistånd åt vanföra i södra Sverige (skr. 14/7 1954) hemställer, att för till- och ombyggnad av röntgenavdelningen vid anstalten anvisas ett anslag av 60 000 kronor.

Motiv

Sedan flera år har man vid röntgenavdelningen på grund av ständigt ökande klientel arbetat under besvärliga förhållanden. Upprepade försök att avhjälpa besvärligheterna har gjorts, men något acceptabelt förslag till byggnadsfrågans lösning har förut icke framkommit. Numera har emellertid ett förslag utarbetats, enligt vilket en utbyggnad av röntgenlokalerna mot norr tänkes skola ske. Utbyggnaden kommer endast att beröra den våning, vari röntgenlokalerna f. n. är belägna. Därjämte skall viss ändring och modernisering av de förutvarande röntgenlokalerna äga rum. Förslaget har kostnadsberäknats till 55 060 kronor, varav 16 000 kronor för utrustning. Med hänsyn till att vid denna beräkning hänsyn icke tagits till att två befintliga källartrappor måste förlängas och utbyggas samt inga oförutsedda utgifter beräknats för vare sig de elektriska eller sanitära installationerna torde den totala kostnaden böra beräknas till 60 000 kronor.

Yttranden

Centrala sjukvårdsberedningen har i yttrande till medicinalstyrelsen anfört, att beredningen tagit kontakt med utredningsmannen för vanförestården, vilken förklarat sig icke ha något att erinra mot att röntgenavdelningen försattes i fullt funktionsdugligt skick med hänsyn till den tid anstalten måste fullgöra sina nuvarande uppgifter även inom ramen för de förslag rörande vanförestalternas framtida organisation, som han hade för avsikt att framlägga. Beredningen, som finner lösningen av lokalfrågan ändamålsenlig, har för sin del icke något att erinra mot förslaget ur byggnadsmässig och sjukhusteknisk synpunkt.

Medicinalstyrelsen vitordar, att utrymmena inom röntgenavdelningen är alldeles för små för en tillfredsställande drift, vilket i hög grad försvårar verksamheten inom hela anstalten. På grund härav anser styrelsen